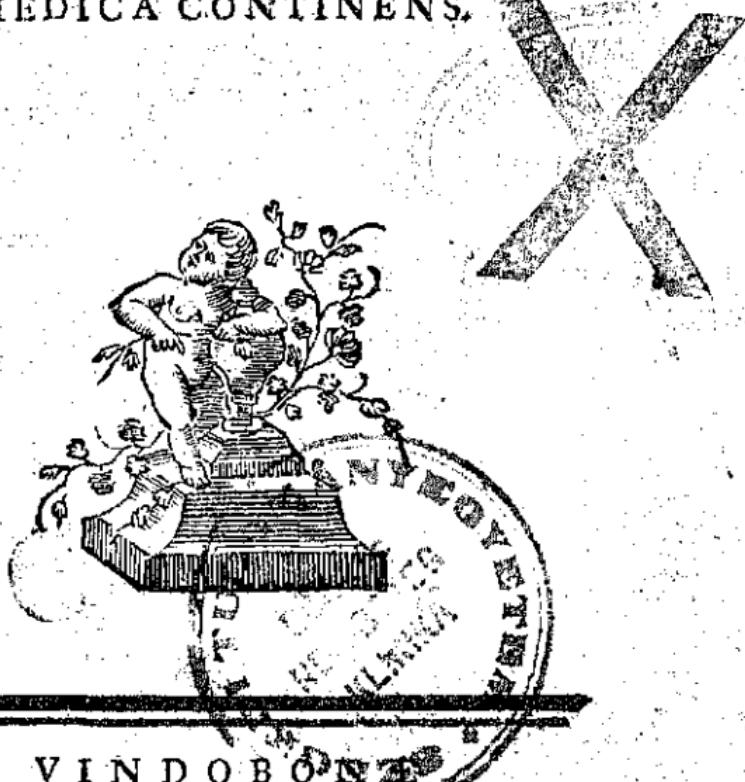

WENCESLAI TRNKA
DE KRŽOWITZ

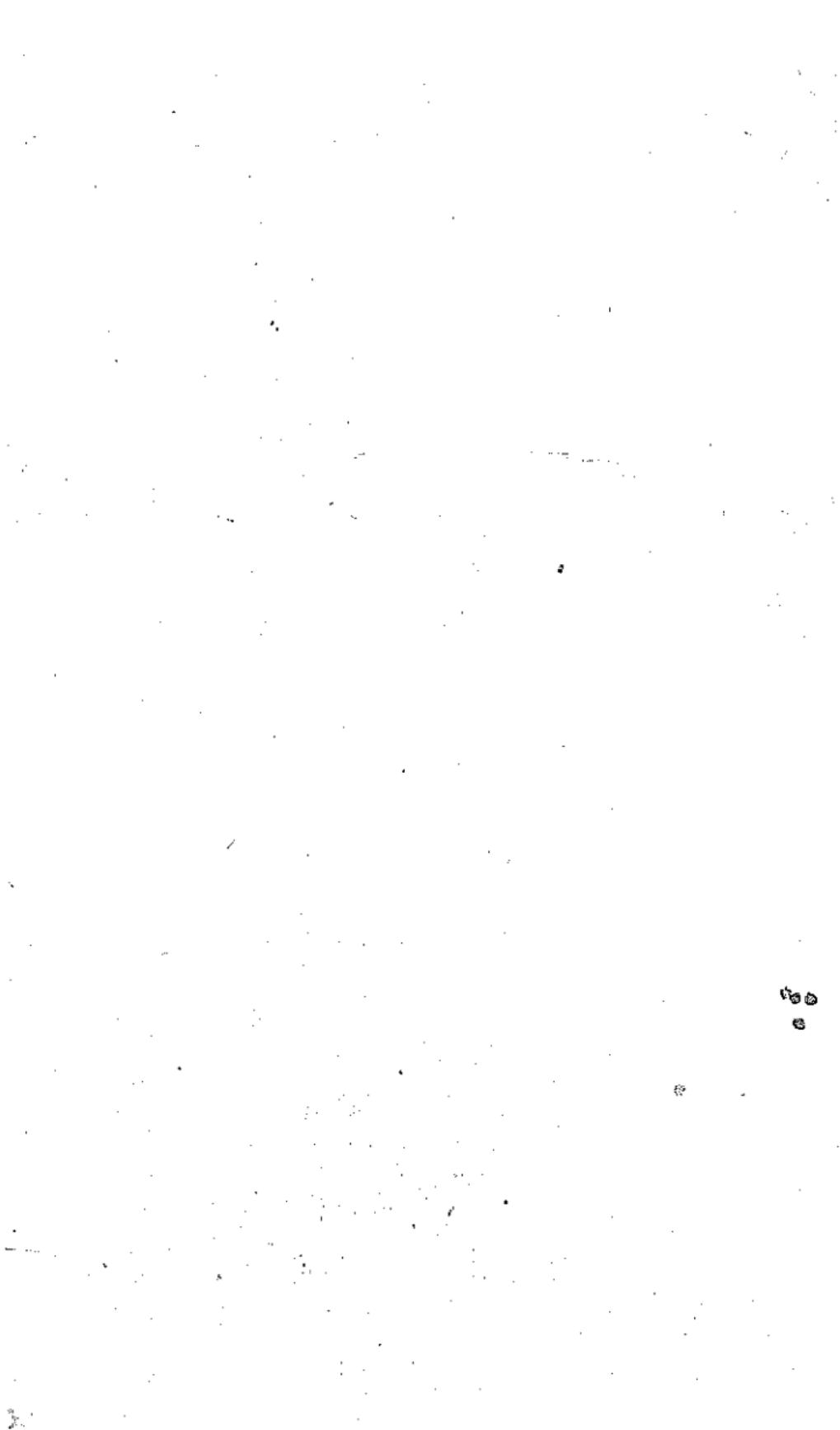
S. R. I. EQUITIS MEDIC. DOCT.
IN REG. UNIVERS. BUDENS.
PATHOLOGIÆ
PROF. F. O.

HISTORIA
OPHTHALMIAE

OMNIS ÆVI OBSERVATA
MEDICA CONTINENS.

VINDOBONÆ
Prostat apud RUD. GRAFFERUM,
CIO 1000 LXXX III.

ILLUSTRIE
AC
INTEGERRIMO
VIRO
JOSEPHO FRIDERICO
NOBILI
DE TOMASONI
REGNI BOHEMIAE
NEC NON
SACR. ROM. IMPERII
EQUITI

HOC SUUM
DE
OPHTHALMIA
OPUS
IN
PERPETUUM
AMICITIÆ
GRATITUDINIS ET OBSERVANTIÆ
MONUMENTUM

D. D. D.

AUCTOR.

SERIES OPERIS.

P A R S I.

CAP. I. Definitio	I
CAP. II. Genera, quæ præbet	4
I. Sedes: unde ophthalmia est	5
1. Monocula	ibid.
2. Utriusque oculi	7
3. Interna	ibid.
4. Externa	8
a) Totalis	ibid.
b) Angularis	ibid.
II. Gradus: unde	ibid.
1. Taraxis	9
2. Chemosis	ibid.
III. Habitus: hinc ophthalmia	11
1. Sicca	ibid.
2. Humida	ibid.
a) Serosa	12
b) Saniosa.	ibid.
IV. Duratio: ob quam ophthal.	13
1. Acuta	ibid.
2. Chronica	ibid.
a) Continua	14
b) Recursans	14
1) Vaga	14
2) Periodica	ibid.

v.	Causa spectata est	16
1.	Protopathica	ibid.
2.	Deuteropathica.	ibid.
CAP. III.	Proegamene causæ :	ibid.
1.	Ætas, sexus	ibid.
2.	Hæreditaria, fabes	17
3.	Ilio/fyncria	ibid.
4.	Læxit, irritabilitas oculi	18
5.	Consensus oculorum	19
6.	Cachexia, ut	20
a)	Serosa	ibid.
b)	Scorbutica	21
c)	Purulenta	ibid.
d)	Caucrofa	22
e)	Scrophulosa	ibid.
f)	Syphilitica.	23
CAP. IV.	Procatareticæ causæ	14
I.	Lucubratio nimia	ibid.
II.	Stimulus externus	26
III.	Læfio externa	31
IV.	Ingesta	36
v.	Colluvies in primis viis	39
vi.	Spastici hyster. hypochond.	40
vii.	Morbi capitis, aurium, dentium.	41
viii.	Metallases sanimorboſi	45
1.	Perspirationis, sudoris	ibid.
2.	Sanguinis	51
3.	Lotii contentorum	54
4.	Exanthematum	55
5.	Inflammatoriū stimuli	59
6.	Tumorū	60

7. Ulcerum	61
8. Arthritidis, podagræ	64
IX. Febres	65
1. Catarrales	ibid.
2. Intermitentes	66
a) Irritatæ emeticis	ibid.
b) Larvatæ	68
x. Contagiumne etiam?	70
C A P. V. Symptomatæ	74
I. Communia inflammationis	75
1. Rubor	76
2. Tumor	77
3. Dolor	79
4. Febris	81
II. Propria ophthalmiarum	84
1. Cephalalgia	ibid.
2. Spasmi, convulsiones	85
a) Pupillæ	ibid.
b) Palpebrarum	85
c) Musculor. faciei	ibid.
d) Artuum	86
3. Lucis impatientia	86
4. Epiphora	ibid.
5. Auctyloblepharosis	
spuria	88
6. Visus immunitio.	89
C A P. VI. Prognosis.	90
I. Chronicæ raro curabiles	ibid.
II. Effectus duplices :	93
A. Communes inflamat.	97
1. Suppuratio, scil.	ibid.
a) Hypopion	ibid.

b)	Abscessus adnatæ	103
c)	Ulceratio tarforum	108
d)	Ulcera corneæ	109
2.	Scirrhus, cancer	ibid.
3.	Gangræna	110
B.	Proprii ophthalmiarum:	ibid.
1.	Leucomata	111
2.	Pterygia	ibid.
3.	Pustulæ variæ	112
4.	Anchyloblepharosis vera	113
5.	Iris fissa, staphyloma	113
6.	Cataracta	114
7.	Amblyopia, amaurof.	ibid.
III.	Letalisne unquam oph- thalmia?	ibid.
IV.	Solvunt eam	116
1.	Resolutio benigna	ibid.
2.	Crisis, ut	ibid.
a)	Hæmorrhagia	ibid.
b)	Sudor	126
c)	Alvi fluxus	127
3.	Metastasis, partim	ibid.
a)	Mala, partim	ibid.
b)	Bona	133
4.	Febris	136
5.	Tempus	138

P A R S II.

PROLEGOMENON: curationis summa 147

S E C T I O I.

P H A R M A C A.

CAP. I. Emetica,	149-
Cathartica, horum	165
Cautelæ, scil.	169
1. Selectus	ibid.
2. Iteratio	177
3. Contraindicantia	184
CAP. II. Solventia	185
1. Nitrum	ibid.
2. Aquæ minerales	186
3. Lumbric. terr. succus	190
4. Cicuta	ibid.
5. Arnicæ flores	191
CAP. III. Diaphoretica	194
1. Lignorum decoctum	196
2. Phosphorus urinæ	198
3. Auripigmenti sulphur	199
4. Vinum	207
CAP. IV. Cortex Peruvianus.	214
CAP. V. Mercurius	227
CAP. VI. Opium.	241

S E C T I O   II.

C H I R U R G I A.

CAP. I. Sanguinis missio, quam	243
Indicant :	244
1. Plethora	ibid.
2. Phlogistica diathesis	ibid.
3. Principium morbi	ibid.
4. Symptomata gravia	246
Copia quæ demenda ?	ibid.
Delectus vasorum	253
A. Arteria temporalis	ibid.
B. Venæ autem	258
1. Brachii	ibid.*
a) Humeraria	259
b) Cephalica	ibid.
c) Salvatella	ibid.
2. Pedis	261
3. Ani, vulvæ	ibid.
4. Juguli	262
5. Frontis, temporum occipitis, &c.	266
6. Palpebrarum	271
7. Cauthi	276
8. Adnatæ	277
Modi mittendi	284
1. Ferro	ibid.
2. Hirudinibus	285
Contraindicant :	288
1. Morbi levitas	ibid.
2. Humores tenues acres	289
CAPUT II. Enemata, &c.	290

Balnea	291
1. Universalia	ibid.
2. Pediluvia	294
3. Capitiluvia	301
CAPUT III. Cucurbitulæ, ac	303
Rubefacientia, in primis	304
1. Urtica urens	307
2. Thymelææ vel	ibid.
3. Mezerei cortices	310
CAPUT IV. Mucum e capite elicentia	311
1. Errhina	312
2. Apophlegmatismi	314
CAPUT V. Rasura capitis	315
CAPUT VI. Ulcera arte facta	318
Vesicantia	ibid.
Fonticuli, setacea;	332
1. Loca eorum sunt	334
a) Brachia	ibid.
b) Maxilla inferior	335
c) Nucha	338
d) Oculi	ibid.
e) Mastoidea apophy-	
sis	339
f) Auricula,	340
2. Indicantia eorum sunt	
a) Recidivæ	442
b) Continax morbus	347
c) Epiphora acris	353
d) Acrimonia humo-	
rum	ibid.
3. Cautelæ, ut	
a) Vacuationes præce-	
dant;	357

b) Fonticulus in late-	
re affecto fit;	358
c) Setaceum non ju-	
vante fonticulo	
sufficiatur;	359
d) Setaceo sanato fon-	
ticulus surrogetur;	367
e) Ulcera hæc diu fo-	
veantur;	369
f) Eadem sanata rena-	
to morbo renoven-	
tur.	371
4. Contraindicantia eo-	
rum	376
Periscyphismus	380
C A P U T VII. Inoculatio	382
1. Gonorrhœæ repref-	
ſæ	ibid.
2. Scabiei retrogressæ	384
C A P U T VIII. Ophthalmica	387
1. Simplicia	395
A. Emollientia:	ibid.
1. Albumen ovi	396
2. Lac tepidum	397
3. Mucilagines	399
4. Malvæ flor. decoctum	401
5. Axungiaæ	405
6. Gossypiumne ?	407
B. Stimulantia :	408
1. Vapores discutientes	ibid.
2. Echium minimum	413
3. Stercus vaccinum	ibid.
4. Camphora	414

5. Crocus, opium, &c.	415
C. Attenuantia:	ibid.
1. Acetum	416
2. Pomi pulpa	ibid.
3. Mulsa	418
4. Urina	419
5. Aqua Rulandi	420
D. Repercuentia	ibid.
1. Áqua frig. nix, gla- cies	421
2. Aquæ soteriæ	425
3. Spiritus vini	426
a) Simplex	ibid.
b) Galbanatus	427
c) Camphoratus	ibid.
4. Alumen	429
5. Vitriola	431
a) Cœruleum	ibid.
b) Album	432
6. Tutia	436
7. Zinci flores	438
8. Saturnina	439
E. Mercurialia	455
F. Electricitas	461
H. Composita e prioribus	462
1. Aquæ ophthalmicæ:	463
a) Amati	ibid.
b) Foresti	464
c) Gerbezii	465
d) Gherlii	466
e) Grülingii	ibid.
f) Heisteri	469
ff) Hofmanni	471

g)	Janini	472
h)	Lahmii	ibid.
i)	Ridley	474
k)	S. Yvesii	ibid.
l)	Sydenhami L. L.	ibid.
m)	Thoneri	487
n)	Vienn. dispensato- rii	489

2. Unguentum ophthalmi-

ca		ibid.
a)	Nibili albi	ibid.
b)	Frauendorfferi	491
c)	Janini	492
d)	Penoti	493
e)	S. Yvesii	ibid.
f)	Sloani	496
g)	Willii	497

Cautelæ in horum usu : 500

1.	Tempus ea adhibendi	ibid.
2.	Modus iis utendi :	501
a)	Calidene an fri- gide ?	ibid.
b)	Terrea laevigatissi- ma funto	505
c)	Adhaesio ne sit ar- cta	ibid.
d)	Supino capite ex- cipienda	ibid.
e)	Vasculis contenta applica	506
3.	Delectus eorumdem ; ut inde	

a) Pelluciditas oculi non pereat.	ibid.
b) Dispositio ad reci- divas tollatur.	507
C A P U T IX. Stimuli externi ablatio	508
I. Tumores extirpandi	510
II. Illapsa eximenda per	512
a) Collyria	513
b) Globulosa cor- pora	519
c) Magnetem	520
d) Anthelmintica	524
e) Instrumenta	526
III. Phalangosis evellen- da &c.	530
C A P U T X. Exstirpatio oculi.	535

S E C T I O III.

D I A E T A. 540

C A P U T unicum:

1. Quaeis corporis et animi	ibid.
2. Alimenta	541
3. Aer	543
4. Stimuli vitatio	544

Historiæ selectæ septemdecim :

1. Deckeri	548
2. Foresti	551
3. ——	553
4. ——	556
5. ——	560
6. Heisteri	563
7. ——	564
8. ——	566
9. ——	567
10. Hoffmanni	570
11. ——	574
12. Janini	576
13. ——	579
14. Schmuckeri	580
15. ——	583
16. ——	585
17. Sibbernii	589

HISTORIA

HISTORIÆ
OPHTHALMIÆ
PARS I.

DE NATURA AC VARIETATE
OPHTHALMIÆ.

CAPUT I.

DEFINITIO.

§. I.

OPHTHALMIA (ὄφθαλμια ἀπὸ τοῦ
ὄφθαλμοῦ ab oculo) non nullis, quos
inter etiam JACCHINUS teste P. FORE-
STO (a) est, genericum prorsus cuius-

(a) Obs. et eus, medic. Lib. II. schol. ad obs. I.

A

cunque morbi oculos affligerentis nomen esse videbatur, ut *ophthalmiam* idem ac *morbum oculi* esse, nec nisi per antonomasiā inflammationi oculorum nomen hoc a Græcis tribui, contenderint. Sed ut ut hæc sint, certum tamen est, ab *quæmine* Græcorum ophthalmiæ nomen ulli alteri ægritudini præterquam inflammationi oculorum suisse inditum, et id soli quidem inflammationi tunicæ adnatæ, quod ex GALENI (b) verbis colligitur dicentis: „ophthalmia quidem est in-„flammatio membranæ, quæ adnata est „corneæ, ex accidenti vero est totius „oculi morbus,“. Hodierni tamen pathologi nihil hic accidenti dandum esse volunt, statuuntque ab eadem causa, quæ adnatæ inflammationem produxit, eam ceteris quoque perinde oculi partibus ab ipsa concisci posse, si modo tanta cauſe hujus fuerit intensitas, ut in illas usque suam exercere vim queat. Quæ cum ita sint, *ophthalmia est inflammatio in oculo vel solius adnatæ vel aliarum quoque partium*, ut corneæ, uveæ, &c. vel ut J. PLENCK (c) ait „est . . . conjunctivæ „vel totius bulbi ocularis inflammatio,“

(b) De different. morbor. Cap. 13.

(c) Doctrina de morbis oculor. p. 70.

Mirari itaque hicce subit definitionem BOERHAAVI^(d) dicentis : „ophthalmitia . . . est inflammatio vera tumicæ adnatæ et corneæ in oculo conspicua „; quasi vero sola adnata citra extraque corneam inflammari non posset, vel eatemus inflammata ophthalmiæ nomine effet indigna.

§. 2.

Latinis ophthalmia dicitur *lippitudo*, ita Græcum vocabulum Latine reddente A. C. CELSO^(e), ut ut adnodi improprie; quandoquidem *lippa* oculorum lemas e materia alba spissa puriformi enatas notat, cuius ope palpebræ spatio noctis ita inter se glutinantur, ut sine molestia dirimi nequeant: hinc sordibus hujusmodi laborantes oculi *lippi*, ipsaque hæc affectio eorum *lippitudo* nuncupatur; quæ cum ophthalmiæ ut plurimum sit comes, ista hinc apud Latinos nomen traxit, quod aptius ad id vocabulum haud suppeteret. Cum autem sæpenumero accidat, ut in leviore oculorum Xerophthalmia nihil id genus sordium colligant

^(d) I. c.^(e) De medicina L. 2, C. i. & L. 6, C. 6.

oculi; suapte natura liquet, quam abs-
fonsc Xerophthalmyia (*f*) *Uppitudo arida*
dicatur (*g*):

CAPUT III.

GENERA.

§. 3.

Ophthalmiam varii pro modulo pa-
thologici sui systematis varias in classes
dispescunt, generaque hujus ægritudinis
admodum numerosa condunt, adscitis
huc etiam causis cum proegumenis tum
procatareticis; quas cum ego a generi-
bus morborum nunquam non sejungere
consvererim, ophthalmiam quoque ad 5
tantummodo genera cogendam putavi,
quæ suppeditant

1. Sedes
2. Gradus inflammationis
3. Duratio
4. Habitus
5. Causæ. Quapropter

(*f*) Vide §. 6. No. 1.

(*g*) *Celsus* 1. c. L. 2. C. 1. N.

§. 4.

I. SEDES ophthalmiae cum alteruter aut uterque oculus esse soleat, ac porro cum inflammatio jam extimam oculi tunicam adnatam jam intimorem uveam choroidemve afficeret observetur; erit ophthalmia

I. *Monocula*, quæ alterutri oculo tantummodo infesta est. Per decursum hujus libelli non paucos videre erit, ophthalmiam aut dextri tantum oculi, ut A L I X I I (b) adolescenti accidit, aut sinistri, ut A M A T I (i) eruditio evenerrat, perpeffos, adeo ut cum cl. O E H M B (k), et PEZOLDI (l) juvenis, et ROMMELI I (m) puella complures ophthalmiae recursus fuissent perpeffi, illa alternis jam dextrum jam sinistrum tantum oculum invaserit. „ Pannificis . . . filia 13 annorum (narrat ille) ab aliquot jam annis serosis et acribus destillationibus et defluxionibus obnoxia singulis annis tempore vernali, praesertim circa æquinoctium, ophthalmia gravi corri-

(b) Vide §. 77.

(i) Vide §. 72. I. D. No 6.

(k) Vide §. 48. No 4.

(l) Vide §. 65 No 3. c).

(m) Misc. nat. cur. dec. 3. ann. 2. obs. 211.

„ pitur cum doloribus inflammatoriis ma-
„ ximis, tumore, rubore, tantaque vi-
„ fus imminutione, ut vix diem a nocte
„ discernere, lucem non tolerare, ea-
„ que etiam, quæ oculo admoventur,
„ visuique objiciuntur, minime cognosce-
„ re possit, non sine periculo omnimo-
„ ðæ facultatis videndi ablationis, quia
„ pupilla quasi velamine obducta con-
„ spicitur. Hæc annuatim revertens oph-
„ thalmia subinde tam pertinax fuit, ut
„ per aliquot, imo quandoque plures
„ septimanas, vix compescibilis exstite-
„ rit, ægramque continuis doloribus ex-
„ cruciarit atque defatigarit; quamvis
„ præter Væ S. et setaceum nullum reme-
„ diorum genus omissum fuerit, et juxta
„ universalia medicis dicta, omnia alia
„ in tali affectu in et externe ad et ex-
„ hiberi solita, capiti, fronti, vertici,
„ nuchæ, scapulis, oculis ipsis, brachiis,
„ pedibus, &c. applicata; collyria, ca-
„ taplasmata, unguenta, pulveres, &c.
„ pentacula et amuleta varia varie usur-
„ pata et appensa sint. Hactenus tamen
„ semper . . . continuatis alias usitatis
„ collyriis, et interne cerebrum et visum
„ corroborantibus, etiamq; de visu recu-
„ perando aliquoties jam desperatum fit,
„ denuo reconvalluit, visusque integre
„ restitutus fuit. Quod in hoc casu no-

„ tatu maxime dignum mihi videtur, est,
„ quod hæc anniversaria ophthalmia non
„ semper unum eundemque oculum vel
„ ambos simul, sed singulis annis unicum
„ dumtaxat oculum, modo dextrum mo-
„ do sinistrum, alternatim affligat, et in
„ eodem tyrannide suam exerceat.
„ Præterito tamen vere præter hactenus
„ observatum ordinem denuo oculum si-
„ nistrum invalit; cum tamen, si con-
„ fvetum typum observasset, hac vice
„ dextrum corripere debuisset. Sed ...
„ hac etiam vice valetudini restitutus est.
„ Reliqui etiam liberi istiusmodi deflu-
„ xionibus ad oculos valde obnoxii sunt;
„ sed mitius ab iisdem habentur. Quid
„ in posterum futurum, et utrum com-
„ parentibus suo tempore catamenis ea-
„ dem iterum sit reversura, tempus do-
„ cebit,,.

2. *Utriusque oculi*, idque aut simul
ac semel, aut inflammatione ex uno o-
culo sensim in alterum quoque obrepren-
te; cuius utriusque rei exempla postmo-
do passim occurrent.

3. *Interna* porro ophthalmia est, quæ
iridem, uveam, choroideamye tenet.
Hæc *phlegmone oculi*, ab non nullis voci-

tatur, *ophthalmites* vero ab R. A. VOGELIO (*n*) est appellata.

4. *Externa* denique est, quæ tunica adnatam, ac interdum corneam quoque, pro sede nacta est. Atque hæc omnium est frequentissima; quæ ab non nullis bifariam rursus dirimi solet, diciturque

a) *Totalis*, dum omnem adnatæ superficiem infedit; secus *partialis*, speciatimque

b) *Angularis* ab SAINT-YVESIO (*o*) memoratur, dum in alterutro tantum oculorum cantho est conspicua.

S. 5.

II. GRADUS *inflammationis* non ubique idem est; quandoquidem *ophthalmiae* sunt, non omnia, sed aliqua tantum, *inflammationis* phænomena exhibentes, aliæ contra toto ejusdem charactere conspicuo præditæ. Hæc non abs re *perfectæ*, illæ *imperfectæ* vocari possunt: atque sic anxietas illa, quam aliqui e difficultate oph-

(*n*) De cogn. et cur. princip. C. H. affectionib. §. 178.

(*o*) Von denen Krankheiten der Augen z Th. 4 Cap. 5 art. p. m. 178.

thalmiam rigore dialectico destiniendi conceperunt, evadet curabilis. Huc itaque pertinent

1. *Taraxis* (*τάραξις*) seu *oculi perturbatio*, i. e. ophthalmia imperfecta sive (ut aliis præplacet, atque in idem recidit) inchoata, in qua proinde solennia inflammationis phænomena nec omnia semper nec nisi leviori in gradu præsto sunt, ut alibi (*p*) enucleatius visuri sumus. P. AEGINETA (*q*) id insuper taraxi peculiare esse voluit, quod a manifesta tantum causa (ut sole, fumo, pulvère, vino, esu acrum, ictu, &c.) oboriatur: „ experientia tamen, inquit „, P. FORESTUS (*r*), constat, non raro „, ab interna excitari „. Atque hæc ratio est, cur taraxis ab non nullis *ophthalmia spuria* fuerit compellata (*s*).

2. *Chemosis* (*χημωσίς*) vero est gravissima oculi inflammatio (proinde ophthalmia perfecta, in qua non modo omnia inflammationis phænomena manifeste adfunt, sed simul vehementiori in gradu,

(*p*) Vide §. 25. sqq.

(*q*) Lib. 3. Cap. 22.

(*r*) Observ. & curat. med. Lib. XI. schol. ad Obs. I.

(*s*) Ibid. & GUERRIN Versuch über die Augenkrankh., 1 Th. 1 Abßchn. §. 1. p. 9.

ita ut adnata oculi insigniter rubeat, tumeat, doleatque cum febre) cum tanto aduatæ tumore, ut intra illum cornnea veluti in fossa aut fovea quadam videatur esse locata. Unde nomen etiam traxisse mihi videtur; etenim $\chi\mu\nu$ et conchæ marinæ hiantis nomen est, et mensuræ cavæ apud Atticos, conchæ forte dictæ capacitatem æquantis, quarum cavum oculi chemosis æmulari est visa. Singula chemoeos symptomata pro magnitudine sua non multo post (*t*) recensebuntur. Chemosis certe fuit, quam perpepsi sunt ægri *4 JANINI* (*u*), *5 SCHMUCKERI* (*x*), femina *RICHTERI* (*y*), matrona *S. YVESII* (*z*), adolescens *TILLINGII* (*a*), vir *SCHUSTERI* (*b*), ac mater cum prole apud Vratislavienſes (*c*).

(*t*) Vide §. 25. sqq.

(*u*) Vide §. 55 B. No 8. et §. 34 No 1. a).

(*x*) Vide §. 35 No 5. §. 54. & histor. 14. 15. 16.

(*y*) Obs. chirurg. Fasc. 1. Cap. 13. Obs. 5. p. 135.

(*z*) Vide §. 22. No 5.

(*a*) Vide §. 72. I. A. No 2.

(*b*) Vide §. 64.

(*c*) Vide §. 72. I. D. No 7.

§. 6.

III. HABITUS *ophthalmiae* duplex
duo quoque ejusdem genera suppeditat,
estque ophthalmia.

1. *Sicca*, Græcis *Xerophthalmia* (Ξηροφθαλμία) dicta, sive oculi inflammatio ci-
tra ullum simultaneum ex eodem humorum
effluvium, qualem descripsit L. HEISTER
(d); quæ si majorem bulbi palpebra-
rumque duritiem, dolorem, siccitatemque
præ se ferat, *Sclerophthalmia* (σκληροφθαλ-
μία) vocatur: si in minus, tunc C E L S O (e)
notante „, sub hoc (ophthalmiæ genere)
„ neque tument, neque fluunt oculi,
„ sed rubent tantum, et cum dolore quo-
„ dam fere levi ac prurigine graves sunt,
„ et palpebræ citra duritiem ullam no-
„ stu prægravi pituita inhærescunt „.
Unde id genus xerophthalmia ad taraxin,
sclerophthalmia vero ad chemosin verget.

2. *Humida*, HIPPOCRATI (f)
φθαλμία powðes dicta, sive oculi inflam-
matio cum humoris cujuspiam inde pro-
fluvio. Cum vero humor hic diversæ

(d) Vide hister. 7.

(e) I. c. Lib. 6. Cap. 6. art. 29.

(f) Epidem. L. i. Sect. 2. Stat. 2. p. m. 943.

indolis (duplicis ut plurimum) esse soleat; ophthalmia quoque humida est vel

a) *Serosa*, ubi serum lacrymis servidis mistum ex oculis ubertim profluit. Atque hocce ophthalmiaæ genus omnium est longe frequentissimum, ut in plurimis posthac exemplis patebit. Vel vero

b) *Saniosa*, ubi sanies purulenta ex discussis abscessibus aut ulceribus saniosis ad oculos translata, eos inflamat, indeque iisdem prædicta dotibus, cum queis aut in abscessu coercebatur, aut ex ulcere patulo profluebat antea, jugiter diamanat. Saniosam id genus ophthalmiam ab exanthemate cutaneo retro-pulso in juvene vidit RIBE (g), ac sæ-
penumero illis accidit, qui præpostera medicatione gonorrhœam syphiliticam si-
bi represserunt; enimvero „ biduo vel
„ triduo post suppressam gonorrhœam,
„ inquit J. PLENCK (b), oritur uberrî-
„ inus fluxus ex oculo rubente humoris
„ puriformis, albo-flavescentis, et ma-
„ teriae gonorrhœæ ante ex pene stil-
„ lauti simillimi. Rubor oculorum fere
„ semper in chemosim seu adeo gravem

(g) Vide §. 55. B. No 8.

(b) Doctr. de morbis venereis p. 81.

„ inflammationem abit, ut cornea obseu-
„ retur, et ob enormem membranæ al-
„ bugineæ intumescentiam in foveam qua-
„ si depressa appareat „ quod SCHMU-
CKERI (*i*) juvenis ante alios est exper-
tus.

§. 7.

IV. DURATIO morbi cum perinde
sit admodum varia, ophthalmia quoque
sic duplicis erit generis, nimirum

1. *Acuta*, quæ celeriter et cum pe-
riculo oculi decurrit: ejusmodi præser-
tim chemosis est; id tamen peculiare sibi
habet gravis hæc ophthalmia, quod sa-
pius præter morem inflammationum gra-
viorum in longius excurrat tempus. Nam
cum 14us dies terminus sit acutorum
morborum non usque adeo vehementium,
ophthalmiæ acutiores multum saepe ultra
hunc terminum excurrere solent, ut de-
inceps exempla docebunt.

2. *Chronica*, aliis *habitualis* dicta,
quæ vel continenter durans perquam diu
detinet, vel crebrius recurrendo in diu-
turnitatem tendit. Habituelles ejusmodi

(*i*) Vide histor. 16.

ophthalmias sustinuere ægri BORELLI (*k*), KIRCHMEYERI (*l*), rusticus RIVERII (*m*), puer SIBBERNII (*n*), feminæ ACRELII (*o*), TENTILII (*p*), POUARTI (*q*); puellaque bimæ GOHLII (*r*); et cuius NOSE (*s*) meminit. Est proinde ophthalmia chronica rursus duplex, videlicet vel

a) *Continua*, quam HEISTERI (*t*) juvenis toleraverat, vel

b) *Recurvans*, eaque

1) *Vaga*, id est incertis temporibus reverti solita, qualem teste HENZE (*u*) ancilla quædam per 7 annos, aliquique complures passim postmodo dicendi, diuturno satis tempore pertulerunt, quos inter duo ægri HEISTERI (*x*) sunt referendi.

2) *Periodica*, quæ statis temporibus reverti observatur, ut quæ

(<i>k</i>) Vide §. 47.	(<i>r</i>) Vide §. 22 No 2
(<i>l</i>) Vide §. 59 No 1;	& 6.
& §. 72. I. D. No 2.	(<i>s</i>) Vide §. 42 No 5.
(<i>m</i>) Vide §. 47.	(<i>t</i>) Medic. chir. u. anat. Wahrnehm.
(<i>n</i>) Vide §. 72. I. D.	No 8. 2 Band No 321.
(<i>o</i>) Vide §. 35 No 4.	(<i>u</i>) Vide §. 76. e).
(<i>p</i>) Vide §. 65. No 3. b).	(<i>x</i>) I. c. 1 Band No 298. 301.
(<i>q</i>) Vide §. 72. I. D.	No 8.

GOHLII (*y*) judæo ita existit molesta, et quæ singulis mensibus PEZOLDI (*z*) puellæ, virginis WOLFFII (*a*), monachique ZACUTI (*b*), speciatim vero omni plenilunio REIMANNI (*c*) puero, revertebatur. Alios ex annuis intervallis affligere consuevit, ut OEHMBIUM (*d*), et septuagenarium LAHMII (*e*), ac BIERLINGII (*f*) mulierem, quam trimestri semper detinebat. Per vicenos annos HOPFMANNI (*g*) Principem Junio quovis prehendit, in 6 semper hebdomadas durans; feminæ vero ejusdem (*b*) quolibet Octobri reversa menses aliquot affligebat. RIVERII (*i*) puellam quolibet autumno invadens tota deinde hymene vexabat; ROMMELII (*k*) vero puellam quovis vere corripiens non nisi post aliquot semper hebdomadas conquiescebat. Aliquando autem sub his ophthalmiis periodicis febris intermittens latet (*l*).

(*y*) Vide §. 42 No 2. (*f*) Vide §. 65 n. 3, f).

(*z*) Vide §. 22 No 4. (*g*) Vide §. 59. n. 2.

(*a*) Vide §. 37 n. 2 a). (*b*) Vide §. 42, n. 2.

(*b*) Vide §. 54. (*i*) Vide §. 41 n. 2.

(*c*) Vide §. 65 n. 3 f) (*k*) Vide §. 4. n. 1.

(*d*) Vide §. 48 n. 4. (*l*) Vide §. 48 n. 4,

(*e*) Vide §. 72 II. No
1, h).

§. 8.

v. C A U S A denique spectata, uti plurimi alii morbi, ita ophthalmia quoque duplex est, scilicet

1. *Protopathica*, quæ ab nullo aut prægresso aut præsente morbo, sed a solo commisso in rebus non naturalibus errore, oboritur, v. g. ab illapsis acribus, immodica lucubratione, potu, &c.

2. *Deuteropathica*, quæ morbo alterius prægresso (v. g. variolis) tanquam effectus, sive præsenti (v. g. cancro, scrophulis, &c.) velut symptoma supervenit, variisque pro diversitate morbi, a quo proficiuntur, curationem exposcit: id quod maximum in praxi therapeutica exigit attentionem.

CAPUT III.

PROLEGUMENAE CAUSÆ.

§. 9.

1. *ÆTAS*, *sexusve nihil hic discri-*
muis habent; potior juxta ac sequior
sexus malo huic est objectus, nec ulla
etiam ætas quemquam ab eodem vindicat;
a cunis ad annos usque decrepitos
vagatur

vagatur morbus. RIVERII (*m*) sane infans recens natus erat, et 14 dies habuit SCHMUCKERI (*n*) puella, et J. C. A. THEDENII (*o*) pufio non dum aniculus erat, dum ophthalmia laborarunt; septuagenarii autem fuerunt ægri GENSELII (*p*), HILDANI (*q*), LAHMII (*r*), LIMPRECHTI (*s*), ac RIEDLINI (*t*), hoc ipsum ægritudinis genus perpepsi.

§. IO.

2. GENTILITIA *labes* ad harum causarum classem non immerito accenserit poterit; siquidem puellæ ROMMELII (*u*) casu id edocemur.

§. II.

3. IDIOSYNCRASIA quoque interdum subesse videtur, quæ ophthalmias

(*m*) Vide §. 72. I. A. No 6.

(*n*) Vide §. 54.

(*o*) Bemerk. u. Erfahr. zur Bereicherung der Wudarz. I Th. 25 Abschn. p. 172. sq.

(*p*) Vide §. 62 No 2.

(*q*) Vide §. 33.

(*r*) Vide §. 72. II. No 1. h).

(*s*) Vide §. 33.

(*t*) Vide §. 18. et §. 41. No 1.

(*u*) Vide §. 4. No 1,

identidem moverit. Unum hanc in rem exemplum v. RIEDLINUS (x) memoriae prodidit, nempe „ juvenis quidam „ 24 annorum, horologiopœus, in pueritia quidem catarrhis sat gravibus obnoxius, ex illo tamen tempore, ex quo pueritiae annos prætergressus fuit, . . . bene valuit, nisi quod interdum ophthalmia correptus fuerit: in cuius causam cum ipsem et attentius inquisivisset, notavit, quod quotiescumque . . . cerevisiam (fuscam dictam) bibat, eadem statim subsequatur; cum ab altera cerevisia non habeat, quod metuat, quin et vinum oculis omnino salvis bibere possit. Inde et hunc potum per bene longum temporis spatium omnino seposuit; oculis interea semper integris usus; at cum nuper in gratiam sodalium non integrum mensuram denuo evacuasset, altero die confertum malum rediit, . . .

§. 12.

4. LAXITAS irritabilitasve oculi justo major, quam præfertim ophthalmia aut vehementior aut sèpius jam prægres-

---

(x) Lin. med. ann. 3. Octobr. 25. p. 722.

sa post se relinquere solet. Sic DOBSONI (y) ægra, ubi post contusionem oculi in ophthalmiam incidisset, deinde a solo catarrho eandem denuo contraxit. Quod plurimis quoque aliis evenisse passim deinde videbimus. Neque minus huic male obnoxii sunt, quibus sistema nervosum irritabilius obtigit cum insigni solidorum laxitate, velut succenturio GEA-CHII (z).

§. 13.

5. CONSENSUS oculorum mutuus, quo fit, ut alteruter gravius diutiusve inflammatuſ haud ita multo post alteri quoque eandem labem communicet, quemadmodum accidit in ægris DELII (a), GOHLII (b), HEISTERI (c), HILDEBRANDII (d), LAYARDI (e), RIDLEY (f),

(y) Vide §. 39.

(z) Vide §. 48 No 2.

(a) Vide §. 72. I. B. No 1.

(b) Vide §. 22. No 6.

(c) Vide §. 49 No 2.

(d) Vide §. 46.

(e) Vide §. 79.

(f) Vide §. 41, No 1.

S A I N T - Y V E S I I (g), S A U N D E R I (h),
S C H U S T E R I Q U E (i).

§. 14.

6. C A C H E X I A E variae, in primis vero

a) *Serosa acris*, qualis adfuit in casu
G. W. W E D E L I I (k), nempe,, pistor 50 cir-
„ citer annorum quoddam velut diluvium
„ patiebatur seri scorbutici acris et falsi
„ in capite. Fluxio seu catarrhus na-
„ sum occupabat, postquam diu haete-
„ nus odorari non potuerat; unde de-
„ pluus mentum in primis superius ex-
„ ulcerabat cum crustis insignibus (men-
„ tagrain dixisses aptissime); oculos ve-
„ ro utrosque ophthalmia gravissima cum
„ summa et tantum non flammæ rubé-
„ dine. Ichorosa materia ex auribus
„ quoque affectabat exitum, et in occi-
„ pite scaturiebat eadem cum foetore.
„ Applicata ad abarcendum morbum quæ-
„ cunque generosa excogitari poterant,
„ purgantia, antiscorbutica, vesicatoria,
„ collyria, aliaque; sed frustra omnia.
„ Adeo enim invaluerat seri vitium, ut
„ humores vitales oculorum et domestici
„ suppurationem subirent, destruerentur,

(g) Vide §. 22 No 5.

(h) Vide §. 37 No 2. a).

(i) Vide §. 64.

(k) Misc. nat. cur. dec. 2. ann. 2. obs. 183.

„ et conciderent. Unde cum machina
 „ oculi utriusque exacta una alteraque
 „ hebdomade deturpata viseretur, actum
 „ esse de iisdem ediximus, nulla arte
 „ reparabili visu „.

b) *Scorbutica*, a qua gravissimam
 ophthalmiam et A L I S C H E R I (*l*) puella,
 et L. HEISTERI (*m*) centurio est perpe-
 sus. Ita et c. F. PAULLINI (*n*) scribit
 „ de vetula decrepita tota scorbutica,
 „ multis annis horrenda ophthalmia cru-
 „ ciata cum lachrymis fere perpetuis,
 „ summo pruritu, et notabili inflamma-
 „ tione; aderat simul aliquando sputum
 „ verminosum: tandem notati sunt pusil-
 „ li acori excreti visum fere effu-
 „ gientes „.

c) *Purulenta*, dum nempe pus
 acre ulceruin resorptum et ad oculos de-
 latum eos inflammat. L. HEISTERI (*o*)
 Consul ulcus antiquum pedis e gangræna
 frigus consecuta ortum passus aliquando
 in utriusque oculi incidit ophthalmiam
 cum vehementi febre, quæ relieto oculo
 dextro sinistrum diutius torsit, qui du-

(*l*) Vide §. 65 No 4.

(*m*) Vide §. 35 No 2.

(*n*) Obs. med. phys. Cent. 4. Obs. 11.

(*o*) Med. chir. u. anat. Wahrnehm. 2. Band
 No. 200.

plo major naturali factus durus admodum evasit cum rubore ac tumore adnatæ, qualis in chemosi obtinet, atque ultra palpebras foras prominebat. Istæ quoque admodum inflammatæ usque adeo tument, ut oculus aperiri haud potuerit.

d) *Cancrofa*, a resorpta nempe materia cancrofa, quæ haud raro glandulas **MEIBOMII** petere easque inflammare solet, pessimo semper omne, ut J. L. SCHMUCKERUS (*p*) pluribus observatis ostendit. Non hujus itaque, sed alterius prosapiæ videtur fuisse ophthalmia, quam V. RIEDLINUS (*q*) in vi-
dua 65 annorum e cancro mammæ jam moribunda in dextro oculo obortam sola aqua rosarum cum pauxillo vitrioli oxyus profligavit.

e) *Scropulosa*, ophthalmiarum oppido contumacium feracissima, quali bini FOTHERGILLI (*r*) pueri, et puer-
la, cujus NOSE (*s*) meminit, laborarunt.
HEISTERO quoque duo ejusmodi ægri obtigerunt curandi, matrona (*t*) nempe,

(*p*) Chirurg. Wahrnehm. 2. Th. II Beobacht., p. 174. sqq.

(*q*) Curar. medicar. millenar. No 555.

(*r*) Vide §. 48 No 3.

(*s*) Vide §. 42 No 5.

(*t*) Vide histor. 8.

et infans 2*½* annorum (*u*), cui ophthalmia s^epe revertebatur.

f) *Syphilitica*, quæ ubi toto jam corpore diffusa est, oculis quoque labem infert, excitatque chronicas ophthalmias, noctu præsertim graves, sub auroram vero remittentes, queis interdum dolo- res osteocopi nocturni sunt comites. Hu-
jus prosapia fuit ophthalmia in viris BREYERI (*x*), GEACHII (*y*), WEI-
KARDI (*z*), ZACUTIQUE (*a*), et in
puella HEINRICI (*b*), puerisque THO-
NERI (*c*). Unquamne etiam externo contagio recta oculis applicato excitari potest? „Chirurgus Monspeliensis de-
„cumbendo supra pulvinar ptyalismo sy-
„philitici conspurcatum illam contraxit,
„teste F. SAUVAGES (*d*). Factum sane admodum ambiguum!

(*u*) I. c. No 131.

(*x*) Vide §. 49 No 3.

(*y*) Vide §. 50.

(*z*) Vide §. 49 No 3. et Vermischte med.
Schriften 4 St. 2 Abschn. p. 121. sq.

(*a*) Ibidem.

(*b*) Ibidem.

(*c*) Vide §. 65 No 2. b).

(*d*) Nosol. meth. T. 3, P. 1. Cl. 7. Ord. 2.
art. 14, No 11.

CAPUT IV.

PROCATARTICÆ CAUSÆ.

§. 15.

I. LUCUBRATIO *immodica* haud infrequenter ophthalmiam post se trahit, quam inde et BLOCHII (e) literatus retulit, et c. A. BERGENII (f), judæus 15 „ annorum , temperamenti cholericī , „ qui studiis dicatus totam sæpius noctem „ in perlegendo et scrutando Talmudo „ consumperat, hincque vires corporis „ non leviter debilitaverat, 14 abinde „ diebus de dolore oculorum querebatur „ pungente, inque dies adeo ingravescente, ut lectum petere cogeretur , „ neque diurnam lucem nec ignis lumen „ ferre posset. Quem ego cum inviserem , atque ex pulsu nullam adesse febris cognoscerem , in capite tamen „ et fronte siccum deprehenderem æstum, „ dum interea appetitus satis adhuc viviebat, neque alia presto erant symptomata; exinde levem subesse suspi-

(e) Vide C. 59 No 3.

(f) Commerc. Nor. T. 5. A. 1735. hebdom. 26. No 3, p. 203.

„ cabar inflammationem oculi tunica-
rum, præsertim choroideæ vel magis
„ retinæ, quam ex nimia atque studiofa
„ lectione sibi contraxit. Venam idcir-
co incidendam svasi . . . quod paren-
tes renuehant: proinde sanguisugas
„ temporibus applicandas iussi, pedilu-
„ via ordinavi, datis interne pulveribus
„ temperantibus et propinatis potionibus
„ extemporaneis diapnoicis pro statu hac
„ inflammatoria resolvenda atque discu-
tienda. Sed malum in dies augebatur,
„ pulsus fiebat febrilis, æger continuo
„ æstu fervebat, dolorque lancinans ad
„ aures et nucham usque extendebatur,
„ neque tamen ab eo in oculis remitte-
bat. Alius in consilium simul vocatus
„ Medicus morbum hunc feri stagnatio-
„ nem et gravedinem esse judicabat,
„ malumque ex perruptione materie fo-
„ rose iri sublatum. Quem in finem es-
„ sentiæ catarrhales præscribebantur,
„ nullo autem levamine secuto; quippe
„ æstus quotidie increscet, ægerque
„ per 24 horas delirabat: quibus acce-
„ debat paralysis dextrum latus atque lin-
„ guam corripiens, ægrumque exani-
„ mans . . . Anatome non est concessa,

§. 16.

II. STIMULUS *externus* seu chymicus seu mechanicus oculis applicatus, eosque irritans. Sic Baroni GERBETZI (g) tantillum aquæ fortis oculo illapsum ocyus ophthalmiam excitavit, quam KAEMPFII (h) et KALTSCHMIEDII (i) pueris calx viva in oculos injecta perinde causavit. C. F. PAULLINI (k) narrante mulier quædam „ e nundinis aliquando domum reversa, infantem famelicum subito lactatura juxta parietem in vestibulo ædium suarum consideret, et fessa interim ab itinere parumper obdormire cœpit. Pusio in ulnis maternis ita sùpinus jacens excipit forte dextro oculo sterlus a columba supra caput ejus in angulo parentis nidulante, a quo gravissima inflammatione, subsequente demum omnivisus abolitione „ Cloacarum exhalationes foricariis, teste B. RAMMAZZINO (l) ruborem oculorum dolorifi-

(g) Vide §. 72 I. D. No 8.

(h) Ibidem No 3. b).

(i) Vide §. 35 No. 4.

(k) Obs. med. phys. 122 in Misc. nat. cur. dec. 2. ann. 5. append. p. 76,

(l) De morbis artificum Cap. 13.

cum cum cœcitatibus periculo accersere solent. Et quantum acriora collyria importune adhibita mali sœpe accersant, postea (*m*) videbimus. Idem quoque fumi acres oculis admissi efficiunt: Lapponibus, Finnis, Norwegis **S C H E F F E R O** (*n*) narrante frequentes sunt lippitudo et ophthalmia, unde non raro cœcitas evenit; in causa est, quod a prima ætate in fumo versari cogantur, quo tunguria illorum ætate et hyeme abundant. Ab ejusmodi fumo gravissimam ophthalmiam in puerò observavit **J. M U Y S** (*o*). Fuci quoque, queis mulieres ornare faciem assolent, si acrioribus constent, ophthalmias teste **G E N D R O N** (*p*) inducunt. **H O F F M A N N I** (*q*) viro succus acer in oculum illapsus ophthalmiam intulit gravissimam cum visus deperditione. Lux quoque intensior, præsertim a candidis corporibus in oculos reflexa, morbo huius savet, quod **J. H. F Ü R S T E N A U I I** (*r*) „ expertus est venator mediæ ætatis, li- „ quorum ardantium abusui deditus, qui

(*m*) Vide §. 68.

(*n*) Descript. Lapponiae Cap. 7.

(*o*) Vide §. 72. I. D. No 5. b).

(*p*) Des maladies des Yeux T. 2.

(*q*) Vide histor. II.

(*r*) Act. nat. cur. Vol. 6. Obs. 112.

„ occasione frigoris M. Novembri . . .
 „ præmature ingruentis febre acuta epi-
 „ demica correptus , et paucorum spatio
 „ dierum ad se redire visus , aere sereno
 „ et terra nivibus cooperta iter faciens ,
 „ aciemque oculorum radiis solaribus in
 „ adversum sibi nitentibus , intendens ,
 „ domum hinc redux aurium , mox ocu-
 „ lorum dolore et rubore correptus est ,
 „ quibus neglecto regimine conveniente
 „ et debitorum præsidiorum usu mirum
 „ quantum adauctis aliorum fvasu . . .
 „ chirurgi castrensis opem imploravit ,
 „ qui . . . oculum jam inflammatum tu-
 „ midumque scarificationis ibidem insti-
 „ tutæ , itemque fetacei trajecti , quin et
 „ ipsius lapidis infernalis sæpius appositi
 „ ope , concessa simul imo imperata diae-
 „ ta rudi et spirituosa , paucisque ac pla-
 „ ne incongruis exhibitis internis reme-
 „ diis , id effecit , ut oculus omni sensu
 „ successive exutus pugni magnitudinem
 „ fere horrido adæquaret intuitu , ipse
 „ vero æger febre lenta tabidaque sensim
 „ confectus extremis vitæ diebus extir-
 „ pationem oculi admitteret , . . . bre-
 „ vique post vita functus fuit . . . Sic
 etiam ophthalmiæ meminerunt a scintilla
 oculo infantis illapla BÜCHNERUS (s),

(s) Vide §. 72. I. A. No. 1.

a pulvere pyrio accenso pueri oculos
contingente Medici Silesiæ (*t*), ex am-
busione POUPART (*u*), ab ala muscæ in
oculum involantis eidem adhærescente
MORGAGNIUS (*x*), a paleis frumenti
sub trituratione oculos invadentibus
GOHLIUS (*y*), a pilis vulpinis GORE-
RITZ (*z*), a phalangosi ALIX (*a*) a li-
gni ramentis oculo illis Guerin (*b*) et
J. KANOLD (*c*), et FÜRSTENAU (*d*)
„ in furore, qui poliendis basibus calcei
„ ligneis nimium intentus, oculosque
„ eisdem propius admovens, ramentis
„ ligneis subtilissimis in oculum finistrum
„ illabentibus dolore rubore ardore ejus-
„ dem et perpetuo materiæ acris stillici-
„ dio correptus variis ex arte suggestis
„ præfidiis ophthalmicis internis et ex-
„ ternis diligenter usus, sed perpetuum
„ materiæ purulentæ profluvium neque

(*t*) Vide §. 55 No. 5.

(*u*) Vide §. 72. I. D. No 8.

(*x*) Vide §. 76. c).

(*y*) Vide §. 72. I. B. No 1.

(*z*) Annal. Vrat. Tent. 30 A. 1724 Octob. Cl.
2. art. 3. §. 3. p. 383.

(*a*) Vide §. 77.

(*b*) Vide §. 76. e).

(*c*) Annal. Vrat. Tent. 28. A. 1724. Jun, Cl.
4. art. 14. p. 638. sqq.

(*d*) I. s. Vol. 8. Obs. 44. p. 152.

„ hæc neque instrumentum acutum pro-
 „ vide applicatum aut impedire aut eo
 „ dirigere valuerunt, ut oculus illibatus
 „ permaneret, et visui sua constaret in-
 „ tegritas; quin hoc fere penitus ablato
 „ manifesta cicatrix in tunica cornea re-
 „ maneret: æger tamen ab omni reliquo
 „ incommodo immunis lætus ad sua re-
 „ diret negotia. Sed bientio post, cum
 „ in aere verno horrido diutiis versare-
 „ tur, Vx Se et scarificatione, cui utri-
 „ que affuetus est, oscitanter neglecta
 „ affectum pristinum eadem scena iis-
 „ demque symptomatibus in eodem ocu-
 „ lo sinistro redire animadvertisit, ma-
 „ teria acri viscida non sine rubore et
 „ dolore prævio ex eodem oculo sinistro
 „ ejusque foramine pristino per aliquot
 „ septimanas emanante, eademque tra-
 „ status ratione oculum integrum; sed
 „ eadem cicatrice deformatum, et qui-
 „ dem notabiliter imminutum, retinuit,
 „ cuius tamen incrementum et justam
 „ bulbi magnitudinem temporis succe-
 „ su eo certius exspectat, quo major
 „ ipsi spes facta est, humorem aqueum,
 „ cuius magnam partem perpetuo illo
 „ acris lymphæ profluvio perdidit, so-
 „ lius ope naturæ sensim reparari, quo
 „ collapsi bulbi parietes iterum exten-
 „ dantur, oculusque ad pristinam magni-

„ tudinem redeat,. A mica denique lithanthracum in oculum insiliente ophthalmiam fuscitatem H E N Z E (e), et ab excrescentiis intimam palpebrae superficiem tenentibus, oculumque perpetua frictione irritantibus eandem ad omnia remedia contumaceim perstantem M U N Z E L L (f), observarunt. A scoriis perinde ferri in oculos illapsis ophthalmias, solo pene magnete curandas, nasci non ignotum est (g).

§. 17.

III. LÆSIO *externa* gravior bulbi aut vicinorum, ut contusio, vūnus, frictio oculi improba, &c. Sic ab immode-
rata oculorum prurientium frictione oph-
thalmiam semel iterumque sibi D E C K E-
R I (b) juvenis causavit. „ Infans 3
„ hebdomadarum . . . nescio , inquit
„ T. B A R T H O L I N U S (i), an per in-
„ curiam humi prolapsus tantam oculo-
„ rum inflammationem concepit , ut non
„ tantum invisibiles nobis fuerint occlu-

(e) Vide §. 76. e)

(f) Vide §. 75.

(g) Vide §. 76. c):

(b) Vide histor. I.

(i) Act. med. Hafniens. Vol. 5; Obs. 19. p. 74.

„ sis palpebris, sed humor crystallinus
 „ ex altero effluxerit instar albuminis
 „ ovorum. Interea suppurati, copia
 „ puris ingenti quotidie effluente. Acta
 „ a Medicis . . . quæ in hujusmodi casu
 „ agi solent. Tandem aqua ophthalmi-
 „ ca ex succo chelidonii majoris aliis-
 „ que impletus quidem finita suppuratio-
 „ ne oculi humore crystallino vacui bul-
 „ bus, sed sine visu . . . Perinde J. D.
 G O H L I I (k) „ bajulus . . . iestu dex-
 „ trum oculum graviter læserat, ut ex
 „ oborta inde gravi inflammatione inter-
 „ riores humores conturbati, imo tra-
 „ ctes vasculi sanguiferi per transversum
 „ humoris crystallini apparerent, et sic
 „ una cum abolitis doloribus et visiva
 „ facultas defecerit . . . Ita etiam F. H O F F-
 M A N N I (l) „ juvenis sanguineus in
 „ palestra gladiatoria æstuans acceperat
 „ forte inter pugillandum iestum cum gla-
 „ dio palestrico (quem vocant ein Rap-
 „ pier) in oculum sinistrum, subsequen-
 „ te mox rubore ac dolore. Ille tamen
 „ pensi hæc habens vesperi largiter in-
 „ gurgita-

(k) Act. med. Berol. dec. I. Vol. 5. sect. 2.
 No. 7. p. 21.

(l) Med. rat. syst. T. 4. P. 1. S. 2. C. II.
 Obs. 1.

„ gurgitavit vinum, rixas quoque acres
 „ cum sodalibus movit. Inde die post
 „ magnus tumor oculum ejusque vicinas
 „ partes occupavit cum dolore pulsato-
 „ rio, cephalalgia, præcordiorum anxie-
 „ tate ac pulsu celeri. Chirurgus advo-
 „ catus non adeo magni momenti esse
 „ putans applicuit collyrium frigidum,
 „ quo symptomata adeo exacerbata, ut
 „ somnum abigerent omnem. Hinc Me-
 „ dicus in consilium vocatus, qui san-
 „ guinem mittere, et pedibus bursam
 „ pastoris admoveare jussit; sed in cassum.
 „ Inflammatio potius abiit in suppura-
 „ tionem, et 5º ab inficto iētu die in-
 „ gens puris quantitas ex oculo fluxit,
 „ quam ipsi humores secuti, et sic ocu-
 „ lis cum omni visu periret. Quin post-
 „ ea summa cura entendum fuit, ne
 „ hæc inflammatio et exulceratio in spha-
 „ celum degeneraret; quod etiam a Me-
 „ dico applicatione Ψ camphorati cum
 „ essentia croci, et data interius TR^a
 „ bezoardica præstitum est,,. J. A. G O E-
 R I T Z I O (m) oblatus est curandus homo,
 qui postrema bacchanalium nocte ebrius
 cum sedili inverso ludens partem e for-

(m) Annal. Vratisl. Tent. 27. A. 1724, Martii
Cl. 2. art. 3. §. 4. p. 270.

nacis corona decussit, quæ oculum ejusdem magnopere contudit, doloremque caufavit; lumen tamen in medianam noctem producto, lucisque admissu et crebriore oculi frictione dolor crevit, ac somnum arcuit. Postero die ruberrimus fuit oculus, et e pupillæ regione pustula aderat. Vocatus auctor insignem oxyus e media- na sanguinis copiam eduxit, oculoque emulsionem camphoratam cum aquis ophthalmicis denulcentibus adhibuit, interne vero bis quotidie præbuit pulverem cephal. A. cum nitr. depur. mixt. vetito simul vino ac cerevisia, imperataque ob- scuro in conclavi quiete. Atque sic intra 14 dies ophthalmia decessit, super- stite pustula dicta. Eadem ratione **H E I S T E R I**. (*n*) adolescenti lapidis fragmen- tum, alteri (*o*) vero flagellum, ac virginis vestali (*p*) lignum oculo impactum ophthalmiam excitavit, quam **D O B S O N I** (*q*) quoque ægra oculo januæ alliso, **H O I N I** (*r*) vero miles a contusione gladio palæstrico facta, et **K A N O L D I** (*s*) far-

(*n*) Vide §. 72. II. No 1, e).

(*o*) Vide histor. 6.

(*p*) Vide histor. 9.

(*q*) Vide §. 39.

(*r*) ROUX Journ. de Medec. &c. T. 38. Juill. A. 1772. p 30.

(*s*) Vide §. 16.

tor e segmine ligni in oculum ruente, contraxit. Eadem quoque vulnerum est ratio, variarumque operationum chirurgicaliarum in oculis suscepatarum. Sic „ ci-
 „ vi Hafniensi, referente T. BARTHOL-
 „ LINO (*t*), sinistro oculus post ablata
 „ chalazia dextræ palpebræ inflamatus;
 „ in tantum vero crevit ophthalmia, ut
 „ de visu periclitaretur. Magno moli-
 „ mine tentata omnia, Væ So, pilulæ
 „ cephalicæ, cucurbitulæ, collyria, ve-
 „ sicatoria, fontanella in nucha; quibus
 „ tandem sedata inflammatio, et junctus
 „ tumor subsedit, visusque postliminio
 „ rediit; sed in cornea relictum est tu-
 „ berculum album, iridem inferiore par-
 „ te obvelans, et crystallinum humorem
 „ ibidem obscurans, sed sine manifesto
 „ visus nocumento „. Perinde post de-
 „ pressam, ac multo magis post extractam,
 „ cataractam haud raro ophthalmicæ obori-
 „ ri solent, ut feminæ L. HEISTERI (*u*)
 „ evenit, quas præ primis ægri ejusmodi
 „ commissso graviori quodam in regimine
 „ errore sibi accersunt, veluti duobus J.A-
 „ NINI (*x*) ægris accidit.

(z) Histor. anat. rar. Cent. 6. hist. 5.

(u) I. c. i Band No 676.

(x) Vide §. 55, B. No 8. §. 83.

§. 18.

IV. INGESTA vel acria vel idiosyncrasiae (*y*) aduersa, vel spirituosa humores rarefacientia, vel cæcochymiam cachexiamque inducentia, haud raro ophthalmiis occasionem præbent. Sic „ per sica in lippitudinem fœunda prodit „ curiose doctus J. HEURNIUS (*z*), quod „ in memet ipso, inquit J. RHODIUS (*a*), „ apud Germanos expertus ob humiditatem et acrimoniam fortassis eo „ loci majorem; in Italia enim tale nihil sum passus, tametsi iis plusculum „ indulserim,. Nihil vero ex ingestis ophthalmias cæbrius faciliusque movet, quam potus spirituosi sanguinem exagiantes. Ita GRIGNON (*b*) curandum natus est puerum 7 vel 8 annorum, sani genitum parentibus, et a sana nutrice lactatum, qui ipse semper ante sanissimus, variolas non dum passus, ex aliquo tempore habituali ophthalmia ad omnia remedia contumaci laborabat. Pal-

(*y*) Vide §. II.

(*z*) De morbis oculor. Cap. 3.

(*a*) Obser. medie. Cent. I. Obs. 80.

(*b*) ROUX Journ. de Medec. T. 26, A. 1762
Mars p. 236.

pebræ quovis mane conglutinatæ reperiebantur, limbique earum rubri erant ac tuberculosi, bulbos inflammatio tenuit citra insignum dolorem, queis parvæ cœperant innasci maculæ, quas tamen pupilla dirimebat. Visus erat debilis. Causa morbi fuit, quod puer usque adeo assuvestatus fuerit potui Caffée, vini, ac liquorum stillatitorum spirituorum, ut et alimenta prius capere, quam liquorem spirituosum de more hausisset, recusaret, et sub prandio levem contraheret crapulam. Interdictis autem deinceps hisce potibus, solaque aqua potui concessa, brevi omnis disparuit ophthalmia citra recidivam. Perinde v. RIEDLINI (c), vir quidam fere septuagenarius, „ facetus quidem, at vini nimio potui, „ vel quia rem nimium amat, minime „ deditus, . . . jam per aliquot annos „ notat, quod si, ut vires reficiat, di- „ midiam solum vini mensuram bibat, „ oculi inde nil prorsus damni patientur; „ quando vero vel quartam mensuræ „ partem, aut ut sodalibus placeat, aut „ et gula sic jubente, huic addiderit, „ semper sequenti mane ophthalmia cor-

(c) Lin. med. ann. 4. Junii 28. p. 529.

„ ripiatur, quod nuper . . . ipse met
 „ retulit, et sancte testatus est, se quan-
 „ do a vino aut prorsus abstineat, aut eo-
 „ dem modice utatur, ab ophthalmia
 „ prorsus immunem vivere . . . Eodem
 quoque malo F O R E S T I (d) juvenis post
 vini acrumique ciborum usum correptus
 est; idemque a vino et nocturno hyemis
 frigore accidit viro I. D I E M E R B R O E-
 C K I I (e): Neque hic prætereundum
 est pravum nutricum acri cachexia labo-
 rantium lac, a quo alumni illarum varias
 ægritudines adipiscuntur. L. H E I S T E-
 R O (f) curandus obtigit nobilis juvenis
 20 annos natus, qui ab nutrice ulcera
 femorum scabieisque passa lactatus jam
 inde a teneris ophthalmia crebrisque
 tonfillarum tumoribus ac scabiei fuit ob-
 noxius; quæ mala cum nullis remediis
 radicitus præcaveri tollique possent, ac
 paullo ante rursus cum ophthalmia vehe-
 mens tuin insignis quoque tonfillarum
 tumor eum invasissent, prior Væ Se
 pedis et cathartico depulsa est, tumor ve-
 ro superstes sequentibus est oppugnatus:

(d) Vide histor. 3.

(e) Medic. hist. 17. Opp. med. præcl. p. m.
827.

(f) I. c. 2. Band No 211.

R. Extr. fumariæ

— lign. saffaf.

♀ ii dulc. aa 3j

Sulphur ⊖ ♂ ii 3ij

Ess. succini q. f. E. pil. № 40

deaur. Sumat m. et v. № j.

R. Spec. pro decoct. lign. c. herb. saponar. M. ij. Harumi cochlear j coquat in aquæ fibj, et m. ac v. hora 5^a inde bibat.

R. TRæ ♂ ii tartaris. 3j.

Sumat quovis vespere gtt. 50 cum potu priore.

R. Rad. tormentill.

— bistortæ aa 3f

Flor. sambuc.

— malvæ aa M. j. coq. in

▽^a simpl. q. f. Colat. fibj add.

Mell. rosat. 3j. M. D. pro gar-garismo 3^a quaque hora usurpando. Ab his remediis sanguine depurato juvenis prorsus convaluit.

§. 19.

V. C O L L U V I E S humorum pravorum aut vernium primis in viis perinde ophthalmias interdum excludit. „ Putabatur, „ inquit LUCILLUS PHILALTHAEUS

„ apud J. SCHENCKIUM (g), mulier
 „ laborare ophthalmia vera, et immine-
 „ re etiam suffusionem; cum tamen ve-
 „ re et per se hi morbi non essent; sed
 „ e verium ascensu ad os ventriculi
 „ atque jecur tollerentur vapores ad
 „ caput, et facerent videri oculum al-
 „ terum inflammatione rubere, atque
 „ suffusionem imminere „. Quod vero
 ad pravam humorum primas vias inun-
 dantium colluviem attinet, ejus investi-
 gandæ memoria nunquam est deponen-
 da; quandoquidem sordibus „ his folis
 „ vehementes oculi inflammationes ali-
 „ quando deberi iterum iterumque ob-
 „ servavit „ A. G. RICHTERUS (h);
 et cum eas complures causæ producere
 queant, facillime fere ex animi patho-
 matibus colliguntur (i).

§. 20.

VI. spasmi hysterici, hypochondriaci;
 qui enim alterutro hoc malo laborant,
 iis aliquando, teste J. G. BRENDELIO (k)

(g) Observ. medic. Lib. I. p. m. 154.

(h) Observ. chirurg. Faseic. I. Cap. II. p. 104.

(i) Ibidein p. 105.

(k) Opusc. math. et medi. argum. P. 3. Diss. 16.

(de valetud. ex hypochondriis) §. 6, p.
 52.

„ diuturna epiphora sive palpebrarum
 „ cum immodica illacrimatione rebellis
 „ lentaque inflammatio, quæ de nocte
 „ invalefecit, pernolesta est „ Novit
 quoque R. W H Y T T (l) feminam sensibi-
 liores oculos noctam, cui nunquam aut
 nausea aut molestior stomachi dolor acci-
 dit, quin caput simul afficeretur, et vel
 palpebrae vel oculi aliquatenus inflamma-
 rentur. Atque hujus etiam loci est ma-
 trona, cujus in mea amuroseos historia (ll)
 commemini, quæ ex hypercatharsi in
 insignem incidit ophthalmiam, haud ali-
 unde utique, quam quod cathartico spa-
 fini abdominis moti uberiorem sanguinis,
 copiam versus superiora compulerint.

§. 21.

VII. MORBI *capitis, narium, dentium,*
 haud raro ob vicinitatem organorum oph-
 thalmiam sibi adsciscunt, vel in eandem
 migrant. Sie a diuturna cephalæa G O N-
 L I I (m) vidua, HEISTERI que (n) vir, et

(l) Beobacht. über die hypochondr. u. hyster. Zufälle i Cap. No II, i, J. p. m. 201. sq.

(ll) §. 39 c) p. 225.

(m) Vide §. 42 No 2.

(n) Vide §. 55. No 1.

ab hemicrania homo SCHUSTERI (*o*), ophthalmiam sunt consecuti. S. YVESII (*p*) huc ophthalmia catarrhalis est referenda: „tertium (inquit ille) ophthalmiæ genus est, quod acrem in oculo pruritum excitat cum humoris crassi ac fabulosi, oculos noctu subinde glutinantis, excretione; ægritudo hæc est sæpen numero sequela catarrhi e cerebro, estque omnium curatu fallimæ... Coryzæ certe frequenti obnoxius ante fuit, quam ophthalmia laborasset, HOFFMANNI (*q*) juvenis, et DOBSONI (*r*), quoque ægræ a catarrho revocata fuisse videtur ophthalmia. Multo autem frequentius morbis dentium junctam videre est ophthalmiam. J. G. PIETSCH (*s*) rebellis meminit ophthalmia a tribus cariosis dentibus ortum trahentis, quæ evulsis demum his dentibus cariosis conquievit. Nempe puer ad 12 annos natus ophthalmiam ultra 8 menses utriusque oculi perpeccus est, oculo dextro præ lævo gravius affecto. Cum-

(*o*) Vide §. 64.

(*p*) I. c. art. 3. p. m. 176.

(*q*) Vide §. 59. No a.

(*r*) Vide §. 37.

(*s*) ROUX I. c. T. 36. Decembre 1771 p. 535.

que nulla procataretica morbi causa sci-
ficando detegi posset, ore inspecto re-
perit Auctor postremum inferioris ma-
xillæ molarem sinistrum ad radieem usque
cariosum, ejusque in medio fungosam
excentricam figuram et magnitudine me-
diocris cerasi. In superiore quoque ma-
xilla dextri duo postremi molares fuere
cariosi. Evulso igitur sinistro primum
dente carioso, imperatisque idoneis ad
ophthalmiam remediis, intra biduum tu-
mor ruborque oculi lœvi magnopere de-
crevit: idcirco reliquis etiam duobus ca-
riosis dentibus ocyus eductis puer intra
8 dies sine ullo adhibito e præscriptis re-
medio prorsus convalescit. FORESTI (*t*)
quoque cognata ex præpostera odontal-
gia medicatione in gravissimam incidit
ophthalmiam. Et quoties non difficiili
dentitioni se se associat ophthalmia? Docu-
mento hic sunt BOENNEKENII (*u*) puellus
puellaque RIEDLINI (*x*), ac simili pla-
ne modo A. WESTPHALII (*y*), „ infans
„ 7 circiter mensium communi alias et
„ ut plurimum usitato more admodum

(*t*) Vide histor. 4.

(*u*) Vide §. 37 No 2. a).

(*x*) Ibidem.

(*y*) Act. nat. cur. Vol. 8. Obs. 66.

„difficili dentium sic dictorum canino-
rum in maxilla superiore perruptione
laborabat. Complures jam jam noctes
diesque plane insomnes transegerat,
doloresque adhuc magis angebantur,
accedente utriusque oculi inflammatio-
ne. Varia a parentibus jam jam adhi-
bita erant remedia ad promovendam
hujus inflammationis discussionem,
dentiumque simul adjuvandam perru-
ptionem; quæ etiam in tantum profe-
cerant, ut dens caninus sinistri lateris
a vehementia sua notabiliter remise-
rit; ast dexter caninus dens his
non obstantibus quasi immobilis in-
tra gingivas hærens nullo modo ulte-
rius promoveri poterat: indeque eve-
niebat, ut inflammatio totius oculi
dextri non solum valde augeretur, sed
etiam bulbus ipse ex orbita usque adeo
promineret, ut quasi exinde propul-
sus videretur, concorrente simul co-
piosa feri lacrymalis profusione, et
atrocissimis indefinenter continuantibus
doloribus. Sub his itaque circum-
stantiis cum meum quoque parentes
implorarent auxilium, locum illum
gingivarum, sub quo dens perruptu-
rus adhuc latitabat, lanceola leniter
incidebam, hocque facto 3º die non
solum dens iste absque ulteriori diffi-

„ cultate prodibat, sed omnia illa modo commemorata symptomata in totum quoque evanescebant,,.

§. 22.

VIII. METASTASES *sani vel morboſi* ingentem ophthalmiarum numerum suppeditant, pro varietate nempe materiae multiplicis metastatice ad oculos et trahientis, ut est

i. *Perspiratio*, sudorve cohibitus aut imminutus, tempestate in primis ventosa vel ex humido frigida, aut simili eujuspiam loci in atmosphera. „ Recor- „ dor ait J. LANZONUS (a) ... mercato- „ toris, qui a suppresso sudore in oph- „ thalmiam contumacem incidit, et ab „ hac tandem in cœcitatem sine ulla „ spe visionem recuperandi,. Sic mu- „ lier BLOCHII (b) quavis nocte juxta humidum parietem somnum capiens oph- thalmiam contraxit ad omnia rebellem, donec a pariete hoc remotior cubare cœpisset. Ita etiam mater cum prole

(a) Misc. nat. cur. Cent. I, Obs 65.

(b) Vide §. 82.

apud Vratislavenses (*b*) a turbine venti idem mali genus nacta est. HOFFMANNI (*c*) quoque militi nocte pluvia ac ventosa excubanti ophthalmia accidit, quam Princeps quoque ejusdem (*d*), quod nudipes mane obambulando perspirationem artuum inferiorum cohiberet, uti et vir alius (*e*) capite ventis perfrigerato, sibi accivere. Denique ophthalmiam a perfrigeratione et DECKERI (*f*) juvenis expertus est, et ESCHENBACHII (*g*) matrona. Hinc vero intelligere est, cur tempestates anni frigidæ ac pluviae aut ventosæ simul ophthalmias invitant epidemicas. Etenim observante HIPPOCRATE (*b*), siquidem hyems „ plus æquo secca et aquilonia fuerit, „ ver autem valde pluvium et austrium, „ febres acutas et lippitudines et inter- „ stinorum difficultates ad æstatem oriri „ necesse est, præcipue vero in mulie- „ ribus et viris natura humidioribus. At

(*b*) Vide §. 34 No 1. b).

(*c*) Vide histor. 10.

(*d*) Vide §. 59 No 2.

(*e*) Ibidem.

(*f*) Vide histor. 1.

(*g*) Vide §. 37 No 5.

(*b*) Sect. 3: aphor. 11. 12. 13. 14. et de aere locis et aquis p. m. 237. sq.

„ si hyems austrina et valde pluvia et
 „ placida fuerit , ver autem plus justo
 „ siccum et aquilonium. . . . difficulta-
 „ tes intestinorum et lippitudines aridæ
 „ oriuntur . . . Si vero æstas plus æquo
 „ sicca et aquilonia , autumnus vero . . .
 „ aquilonius sit et sine pluviis , iis qui-
 „ dem , qui natura sunt humidiore et
 „ mulieribus commodus , reliquis autem
 „ lippitudines erunt siccæ , et febres
 „ acutæ diuturnæ , non nullis vero etiam
 „ melancholiæ . . . Ceteris autem paribus
 lippitudines cou s ad magnas anni fici-
 tates refert (i) , atque ideo illas pro
 morbo æstatis agnoscit (k) , quales in
 statu secundo Thasi (l) describit „ pri-
 „ mum itaque (inquiens) lippitudines
 „ fluentes cum dolore , humentes et
 „ crudæ obortæ sunt , fordes in oculis
 „ concretæ (quas lemias vocant) parvæ
 „ nec sine difficultate multis erumpe-
 „ bant ; quæ cum plurimis revertissent ,
 „ tandem ad autumnum reliquerunt „.
 Hæc vero HIPPOCRATIS observata
 pulchre cum posteriorum quoque tempo-
 rum observatis congruunt. „ Ophthal-

(i) Ibidem aphor. 16.

(k) Ibidem aphor. 21.

(l) Epidem. L. 1. S. 2. statu 2. §. 2. p. m.

„ mia . . . epidemica , inquit F. HOFF.
 „ M A N N U S (n) , enascitur certis anni
 „ temporibus a diurna humida et fri-
 „ gida aeris constitutione , post quam
 „ ophthalmicum morbum plures invadere
 „ saepius observavi „ Ita „ vigen-
 „ te divite autumno satis temperato
 „ 1560 magna pars populi ophthalmia . . .
 „ oppressa fuit , pro qua curanda raro
 „ medici accercebantur , etiam si difficilis
 „ esset ; ita enim hominibus communis
 „ jam et familiaris morbus evaserat . . .
 „ Perduravit autem lues hæc unum vel
 „ alterum mensim „ narrante A M A-
 T O (o). Porro quinquennio inde post ,
 obseruante P. FORESTO (p) , seu „ A.
 „ 1565 tribus integris mensibus nempe
 „ Octobri Novembri et Decembri , cum
 „ constitutio austrina permanisset , mul-
 „ tæ inflammations oculorum cum ru-
 „ bedine et ophthalmia non veræ po-
 „ pulariter graffatae sunt , et palpebrarum
 „ pruritus , adeo ut integras familias in-
 „ star morborum epidemiorum occupa-
 „ rent ; quibusdam vero et acres cum
 „ lachrymis urentibus et dolore : et plu-
 „ rimis hæc affectiones diurnæ admo-
 „ dum

(n) I. c. thes. pathol. §. 4.

(o) Curat. medic. Cent. 7. cur. 80.

(p) I. c. Obs. 4.

„ dum erant „. Perinde frequens erat ophthalmia Vratislavie mense Septembri 1699, quem duo alii præcesserant pluvii ac frigidi(q). Ibidem etiam teste c. P E Z O L D o (r) 1713 et sequente ob creberrimas pluvias ac ventos graffabantur. Ejusmodi quoque ophthalminam Eperjesini hystme A. 1720 epidemice graffantem J. A. REIMANNUS (s) observavit; fuit autem taraxis, ruri præsortim degentes mensibus Februario ac Martio sine discriminæ ætatis, sexus, temperamenti, ac vitæ invadens adeo, ut eandem incolentes dominum aut omnes aut plerosque certe velut contagione pervagata sit, solis lactentibus infantibus, qui in liberum aerem haud efferebantur, intactis relictis. Pruebant primum oculi, dein æustum, ruborem, exiguumque tumorem concipiebant, plerumque citra epiphoram, vixque aliquibus notabilis palpebrarum conglutinatio accidit. Unde plurimi quoque fine Medici ope, vitato solummodo aere ac intensiori luce, cujus oculi erant im-

(q) Histor. morbor. Vratisl. p. m. 60.

(r) Obs. med. chir. select. 80. p. 166.

(s) Annal. Vratisl. Tentam. II. A. 1720. Mart. cl. 2. art. 3. §. 4. p. 298.

patientes, intra 14 dies aut citius serius
ve convalescebant. Ita etiam Varsoviae
A. 1720 mensis præ primis Julio oph-
thalmiæ, referente c. H. ERNDTELIOT),
fuerunt admodum populares, ac non nul-
lis in ægris in cataractas degenerantes,
velut regio satelliti (*u*) accidit. Plures
id genus epidemias ophthalmicas videre
est in J. HUXHAMO (*v*), VALENTINO
(*x*), atque in Annalium Vratislavienium
Tentam. 25 A. 1723 Julii cl. 2.art. 3. §. 1.

p. 33.

— — — 26 A. 1723 Oct. cl. 2.art. 2.

p. 37°.

— — — Dec. cl. 2.art. 3. §. 5.

p. 617.

— — — 29. A. 1724. Jul. cl. 2.art. 3. §. 4.

p. 40.

— — — Aug. cl. 2.art. 3. §. 1.

p. 149.

— — — 35. A. 1726. Jan. cl. 2.art. 1. §. 2.

p. 39.

— — — — — art. 3. §. 1.

p. 46.

— — — Mart. cl. 2.art. 3. §. 2.

p. 300.

(z) Ibide in Tent. 14 A. 1720 Novemb. cl. 2.art.

2. §. 6. p. 518.

(u) Vide §. 34. No 1. a).

(v) Opp. medic. Tom. 1. p. 202, 207. 214, 216. sq.

(x) Misc. nat. cur. dec. 2. ann. 3. obs. 85.

2. *Sanguis* sponte arteve statis vi-cibus vacuari solitus, nunc retentus: hinc consuetæ Væ Ses aut scarificationes neglectæ, et hæmorrhagiæ solennes alias narium vel hæmorrhoidum, &c. non suc-cedentes. Ita w. GABELCHOVERI (y) Pastor a neglecta brachiorum ope cucur-bitularum scarificatione consveta ophthal-miam est perpeſſus. Ejusdem (z) puella 20 annis major ob mentes nunquam ad-huc fluentes incidit demum in lippitudi-nem cum dolore circa p̄cordia. Alte-rius quoque puellæ 19 anporum J. D. GOHLIUS (a) meminit, quæ partim e variolis partim e catameniis suppressis chronicam patiebatur ophthalmiam cum pannis inde enatis. Perinde a mensium suppressione lippitudinem naectæ sunt puellæ JANINI (b), LENTILLI-que (c), ac WOLFFII (d), tum HOF-MANNI (e) femina, BOEHMERI (f)

(y) Curat. et obs. med. Cent. 4. cur. 38.

(z) Ibidem Cent. 3. cur. 61.

(a) l. c. dec. 1. vol. 5. sect. 2. № 44. p. 61.

(b) Vide §. 37 № 2. a).

(c) Vide §. 72: I. A. № 3.

(d) Vide §. 37. № 2. a).

(e) Vide §. 42 № 2.

(f) Vide §. 37 № 2. a).

uxor saponarii, et SAUNDERI (*g*) ægra. Ad harum censum procul dubio referenda est puella decennis (ut ut infra menstruantium ætatem) s. PAULI (*b*), cui ab aliquot annis circa plenilunia superius labium intumescebat, hujusque effissura mox infecuta velut ex incisa arteria sanguis profusiebat. Ex cohibita autem olim hac hæmorrhagia enascebatur ophthalmia periodica. Idem quoque machi genus suppressæ hæmorrhoides post se trahere sunt visæ. F. HOFFMANNI (*i*)
 „ Princeps annum agens quinquagesimum,
 „ sanguineo-cholerice constitutionis, na-
 „ turæ alias bene valentis et robustæ,
 „ immoderatori vini potui et cerevisiæ va-
 „ lde saturatæ ac spirituofiori per omnem
 „ vitam assuetus, multis jam annis circa
 „ æquinoctia fluxum cum euphoria hæ-
 „ morrhoidalem expertus est. Evenit
 „ aliquando, ut per frigoris vehemen-
 „ tiam subito hic fluxus substiterit. Se-
 „ quebantur mox cum ventris dorsique
 „ doloribus et hemicrania et cardialgiæ,
 „ quibus acris ad oculos fluxio superve-
 „ niebat. Per Væ Sem in pede remitte-

(g) Ibidein,

(b) Hist. morbor. Vratisl. A. 1701. p. m. 249.

(i) I. c. T. 4. P. 4. Cap. 5. Obs. 4.

„ bant quidem hæc mala ; sed remansit
 „ dolorifica cum rubore in oculis fluxio,
 „ cum Serenissimus pocula in seram us-
 „ que noctem protrahere , et mane sub
 „ tempestate aeris humida et frigida ve-
 „ nationibus indulgere , quam immutato
 „ vitæ regimine consveto oculos a fri-
 „ gore defendere , mallet. Hinc . . .
 „ factum est , ut malo subinde aucto o-
 „ culi naturalem suam constitutionem ,
 „ colorem , figuram , magnitudinemque
 „ et claritatem in dies magis magisque
 „ amiserint , insequente postea plenaria
 „ visus privatione ; cui removendæ a ce-
 „ leberrimis undique medicis et artifici-
 „ bus remedij , sed frustra , haec tenus
 „ sunt requisita . . . Perinde spontanæ
 „ narium hæmorrhagiæ aut præpostere co-
 „ hibitæ aut suapte natura subsistentes lip-
 „ pitudinem ex facili accersunt. Sic Vra-
 „ tislaviæ (k) mense Januario A. 1699
 „ erant , qui ophthalmia vexarentur.
 „ Non tantum oculos urgebat inflamma-
 „ tio cum dolore , tensione acriore et
 „ rubidine , . . . sed et dolor capitis
 „ gravatus molestus erat , iis potissi-
 „ mum , in quibus oculus circa nervum
 „ opticum patiebatur. Quotquot opem

(k) Histor. morbor. Vratislav. p. m. 13. sq.

„ D. HELWICHII implorarunt, interro-
 „ gati, an hæmorrhagiam narium in præ-
 „ terlapsis annis crebro experti fuissent,
 „ fere omnes se quondam ei affuetos fuisse
 „ affirmarunt „. G. E. STAHLIUS (*l*)
 meminit sexennis puellæ, quæ ex cre-
 bris a 4° fere ætatis anno in faciem lapsi-
 bus hæmorrhagiæ narium ita evasit obno-
 xia, ut postmodo e leviorè etiam capitinis
 matu percussione eandem magnopere pa-
 teretur. Quæ ubi, ne in habitum abi-
 ret, fuisset cohibita, puella cœpit in-
 terdum vehementes capitinis dolores per-
 petui cum gravi oculorum pressione, ardo-
 re, imo lancingationibus, tandemque in-
 flammatione, rubore, insignique oculo-
 rum calore.

3. *Lotii contenta.* Perquam rarum
 hauc in rem exemplum habet V. RIED-
 LINUS (*m*): „ femina quædam in ju-
 „ ventutis adhuc annis constituta, ele-
 „ gantis formæ, et cetera morbonæ in-
 „ soltibus rarius exposita, per aliquot
 „ tamen annos urinam tam fœtentem ex-
 „ crèvit, ut matula non protinus remota
 „ in cubiculo ipsamet vix subsistere po-
 „ tuerit: quod malum in principio qui-

(*l*) Colleg. casuall. magn. casu 40 p. 415.

(*m*) Lin. med. ann. 4. Martii 5. p. 186.

„ dem neglexit prorsus; at cum postea
 „ et aliis molestus fieret tantus fœtor,
 „ et quibus magis curæ cordique erat
 „ ejusdem sanitas, metuerent, ne mali
 „ quid portenderet, ego propterea in
 „ in consilium vocatus fui. Ubi licet
 „ variis contra hunc fœtorem pugnave-
 „ rim medicamentis, et semper ea quo-
 „ que, quæ alias svaveolentem reddunt
 „ urinam, addiderim, oleum tamen et
 „ operam perdidit: unde præterquam
 „ quod . . . lapidum cancri usum com-
 „ mendavi, a reliquis medicamentis fe-
 „ riari eandem jussi. Quod facto post
 „ aliquot menses omnem fœtorem non
 „ consuetum amisit; at successit . . .
 „ ophthalmia . . . non solum dolore
 „ molesta, verum et visum impediens,,.

4. *Exanthema chronicum vel acu-*
tum retroversum. Sic J. LANZONI (n)
 „ lapicida . . . annorum ætatis 47, bi-
 „ liosæ temperiei, pertinaci impetigine
 „ laborabat, ob cujus curationem multa
 „ adhibuit remedia, inter quæ ▽^a calcis
 „ vivæ applicata fuit ex consilio cuius-
 „ dam circumforanei; et paulo post in
 „ ophthalmiam ingentem amborum ocu-

(n) Act. nat. cur. Vol. I. obs. 67.

„ lorum incidit cum suffusione : et ita
 „ brevi coecus factus est . . . Perinde a
 repressa crusta lactea LENTILII (o)
 mulieri, a scabie depulsa RIEDLINI (p)
 viduae, et A. COMPARETTII (q) mu-
 lieri, ab exanthemate simili retropulso
 RIBEI (r) juveni ophthalmia accidit. Ita
 etiam c. PEZOLDI (s) „ puella . . .
 „ post male curatum ulcerofum caput
 „ medicamento quodam topico in oph-
 „ thalmiam incidit, que postea semper
 „ singulis mensibus menstrua antevertens
 „ his prodeuntibus iterum recedebat.
 „ Menstruo fluxu vero emanente phthi-
 „ sica anno etatis 19° obibat. Pariter
 „ sutoris filia 10 annorum ophthalmiam
 „ incurrebat, postquam mater ulcera ca-
 „ pitis externo remedio inconsulte ag-
 „ greffa suisset, quibus per diaphoreti-
 „ ca et balnea revocatis ophthalmia ite-
 „ rum cessabat „ F. HOFFMANNUS (t)
 „ vidit . . . suppurationem excidente

(o) Vide §. 67. No 3 b).

(p) Vide §. 41. No 1.

(q) Occursus medici de vaga ægrit. infirmitate nervor. §. 4. p. 187.

(r) Vide §. 55 No 8.

(s) I. c. obs. 22,

(t) I. c. T. 4. P. 1. S. 2. C. II. thes. pathol. §. 2.

„ lente crystallina . . . a tinea capitis
 „ inveterata subito externis siccata „.
 Et alibi (u), observavi (ait) hunc affe-
 „ ctum ex retropulsis in facie pustulis
 „ per medicamentum externum adstrin-
 „ gens ; a tinea capitis repercussa ex-
 „ terno remedio olim in milite conspe-
 „ xi intensissimam oculi inflammatio-
 „ nem cum suppuratione et subsequente
 „ cœcitate „. Verum frequentissime
 omnium hic morbus a variolosa materia
 in corpore superstite ortum capit ; ut ut
 non nulli , quos inter et O D H E L I U S et
 R O W L E Y (x) est, variolosas has ophthal-
 mias non tam a metastasi quam potius im-
 pedito acrum lacrymarum effluxu, dum
 nempe a tumentibus palpebris oculi sub
 decursu variolosi morbi aliquamdiu clausi
 manent , negligiturque iterata palpebra-
 rum diductio facienda pro acrum la-
 crymarum effluxu inde conciliando , re-
 petant , ab acribus ita lacrymis ibi sta-
 gnantibus oculos inflammati afferentes.
 Verum lacrymæ , recte notante c. g.

(u) Schol. ad P. P O T E R. insign. curat. Cent.
 2. Cap. 22.

(x) A treatise on the princip. diseases of the
 Eyes.

LUDWIGIO (y), clausis etiam oculis lacrymalem in saccum resorbentur, neque unquam illo tempore variolosos ophthalmia, nisi acribus remediis (ut fieri a plebe solet) oculi vexati fuerint, sed aliquo primum post superatas jam variolas tempore elapso (v. g. post 2. 3. hebdomadas) aggredi observatur; quod non aliunde utique, quam a reliquiis morbi ad oculos depositis repetendum esse ipse etiam A. G. RICHTERUS (z) tuetur, observans has ophthalmias malignarum in primis variolarum esse progeniem, queis nec debita purgatio 4° in stadio, nec perspiratio promota, vires fregit, maturiorque carnium efus concessus est; id quod etiam confirmant observata in HILDANI (a) ægra, BAEUMLEINII (b) muliere, juvene HEISTERI (c), puerisque BIERLINGII (d), BOETTI-CHERI (e), GULBRANDI (f), et HORSTII (g), et J. D. METZGERI (h).

(y) *Adversar. med. pract. Vol. 1. P. 4. p. 473.* sqq.(z) *Commentar. nov. Gotting. T. 4.*(a) *Vide §. 65. No 2. d).*(b) *Vide §. 34. No 1. a).*(c) *Vide §. 49. No 2.*(d) *Vide §. 37. No 3 b).*(e) *Aet. nat. cur. Vol. 8. obs. 7.*(f) *Vide §. 65 No 2. d).*(g) *Vide §. 64.*(h) *Advers. med. P. 2. Spec. 1. Sect. 4. §. 3. p. 165.*

5. *Inflammatorius stimulus* loco motus, et ad oculos depositus, ut J A N I N I (i) ægro accidit, qui ad validam anginam inflammatoriam resolvendam cathartico sumpto ab eadem mox liber in chemosim oculi dextri continuo incidit. Perinde s. Y V E S (k) matronæ meminit, quæ iter equo faciens a magna pluvia perfrigerata in pleuritidem incidit, quam neglecta V^{er} So mutavit in oculi unius chemosim, indeque natum abscessum. Die inde 20° alter quoque oculus eodem corripiebatur malo pari cum vehementia; sed huic remedia adhibita visum conservarunt: ille autem pessimum datus jam nihil pro se spei admisit. Ejusdemmodi quoque est o. B O R R I C H I I (l) historia:
 „ ministri Evangelii . . . filia 6 annorum (narrat ille) digitum annularem „ finistrum mihi ostendit male mulctatum tumentemque, quem dum etiam „ ulceratum adverto, prosequor inquisitionem, et tandem spina ventosa . . . „ misere vexatum conspicor, et os subiectum magnam partem carie exesum. „ Adjiciebat sollicita mater, digitum il-

(i) Vide §. 55. B. No 8.

(k) I. e. Cap. 4. art. 9. §. 3. p m. 181, sq.

(l) Act. med. Hafniens. Vol. 5. Obs. 51.

„ Ium non semper dolere, sed per intervalla; enim vero quotiescumque oculus ejusdem lateris rubore et dolore affligeretur, nullum in digito sensitiri dolorem, sed quiescente oculi malo digitii dolores esse exquisitissimos, quod et ipsum plorans puellula testabatur, et cum saepe post ad me ventitaret, . . . re ipsa notabam „.

6. *Tumores subsidentes*, materiamque contentam ad oculorum vasa transferentes, quemadmodum in BAEUMLEINII (*m*) puella est observatum. Alia quoque apud J. D. GOH LIUM (*n*) „ puerla 4 annorum . . . in prima statim infantia, ubi lacte adhuc nutriebatur, dextram malam semper habebat inflamatam, cui nulla adhibebatur medicatio. In ablactata talis congestio locum mutantabat, et in sinistrum dirigebatur oculum cum gravi per periodos recurrente inflammatione. Cui malo cum ante biennium per famosi ophthalmiam TRIESENBARTHII remedia obviamarent, malum inde exasperatum in dextrum etiam tendebat oculum, ut hinc binis oculis adhuc inflammatis, nebu-

(*m*) Vide §. 37. No 3. b).

(*n*) I. c. Dec. 1. Vol. 7. Sect. 1. p. 53.

„ lisque in pupilla notatis, ad fontem
 „ accesserit, curaque more consveto ibi
 „ adhibita in admodum meliorem statum
 „ constituta . . . discesserit . . . A. C H E-
 N O T (o) perinde vidit buboni repul-
 so plerumque successisse ophthalmiam.

7. *Ulcera exarescentia* aut sponte aut arte, quæ vel critica vel antiqua jam erant. Sæpe enim eorum materia oculos tum petere consuevit, ut iis evenire solet, qui fonticulos diu gestatos coire sinunt. Sic „ accessit me, inquit v.
 „ RIEDLINUS (p), . . . judæus qui-
 „ dam, referens quod pater suus arthri-
 „ ticus jam per aliquot dies laboret oph-
 „ thalmia tam molesta, ut nec oculum
 „ quidem aperire possit; et dum in cau-
 „ fas inquiero, retulit, eum diu in bra-
 „ chio sinistro aluiffe fonticulum, hunc-
 „ que diu quidem primo nil fere mate-
 „ riæ exstillas, jam vero exaruisse pe-
 „ nitus et coaluisse: hincque se metue-
 „ re, ne materia peccans olim hic eva-
 „ cuata ad oculos translata iisdem jam
 „ tantum infidierur . . . Eo quoque fa-
 „ cilius a fonticulis consanatis ophthalmia
 „ oboritur, ubi hujus causa illi olim fue-

(o) Tractat. de peste C. 3. p. 78.

(p) Curar. medicar. millenario No 167.

runt excitati (*q*). Hic vero præsertim pertinet ophthalmia gonorrhœæ syphiliticæ præmature cohibitæ succedens. De hac ita s. v v e s (*r*): „ decimum (ait)
 „ ophthalmiæ genus eundem sere , quem
 „ chemosis , præ se fert habitum , nisi
 „ quod tumens conjunctiva dura carnosas
 „ que esse videatur . Occipit mox ab
 „ uberi continuoque materiæ e subflavo
 „ albidae ex oculis egressu . Rare obve-
 „ nit hic morbus , nec nisi e syphilitide
 „ nascitur , quo affectos complures mihi
 „ videre obtigit , ac plerisque eorum
 „ biduo post gonorrhœam suppressam
 „ supervenit , facta nempe materiæ ad
 „ oculos metastasi , ex quibus profluebat
 „ humor lintea eodem tingens modo , ac
 „ dum per urethram prodibat „ . Magis
 etiam graphice hanc ophthalmiam depin-
 git c. h. ERNDTELIUS (*s*): „ aliæ no-
 „ bis (inquiens) non semel obvenerunt
 „ ophthalmiæ , quæ venereæ dici possunt
 „ commode . Accidit enim non nullis ab
 „ impura venere gonorrhœam passis , ut
 „ dum balsamicis et adstringentibus for-
 „ tioribus malum curare satagunt , subi-

(*q*) Vide §. 65 No 3. f).

(*r*) I. c. art. 10. p. m. 182. sq.

(*s*) Warsaviae phys. illustratae Cap. 6. p. 193 sq.

„ to metastasis fiat exsiccato hoc fonte
„ humoris ferini ad oculos, ubi interio-
„ ra oculi non saltē turbat et vehe-
„ mentius affligit idem, sed inducta si-
„ mul per totum bulbum inflammatione
„ acerrima excentiam quamdam cir-
„ ca corneam transparentem format, quæ
„ nisi cito per incisionem chirurgicam
„ auferatur, subito in suppurationem
„ properat, atque ipsam corneam per-
„ forando, turbatis jam atque infectis ab
„ intra humoribus, ad effusionem tota-
„ lem viam parat. Solet autem tunc
„ prius quidem per vulnusculum illud
„ materia gonorrhœæ prorsus similis ex-
„ cerni; sequuntur tandem et aquosus et
„ crystallinus colliquati, et quod omni-
„ um pessimum atque irreparabile, ipse
„ vitreus humor. Nihil hic juvant
„ Væ Ses, nihil purgationes, nihil li-
„ um et panacearum decantatarum inter-
„ nus usus; nisi enim carnosa illa ac fe-
„ rinæ indolis excentia auferatur pri-
„ mis statim, atque appetet, diebus,
„ perforatio sequitur cornæ tunicæ hu-
„ morumque effusio sine ulla visum re-
„ cuperandi spe. Unde ab omni tem-
„ pore frequentes ex suppressa gonor-
„ rhœa cœcitates observatae fuere, mul-
„ luinque remedium malo inventum, us-
„ que dum (uti Galli gloriantur) ante

„ decennium et quod excurrit , d. s.
 „ YVES . . . hoc malum penitus in-
 „ spexit , atque unicum remedium in in-
 „ cisione et extirpatione carnosæ illius
 „ excrescentiæ invenit , pluribusque o-
 „ ptato cum effectu applicavit „. Probe
 itaque duo ophthalmiæ venereæ genera-
 sunt distingvenda , unum illud nempe ,
 quod a miasmate venereo vel in totum
 jam corpus serpente vel extus oculis ap-
 plicato exoritur , de quo jam superius (*t*)
 dictum est , alterum vero longe gravius
 (chemosis nempe venerea) , quod a sup-
 pressa gonorrhœa inducitur , velut in
 juvēne SCHMUCKERI (*u*) est obser-
 vatūm.

8. *Arthritis* , *podagrave* oberrans
 vel ob anomaliam vel retrocessionem ,
 unde ophthalmiam enataam observavit F.
 HOFFMANNUS (*x*) , in femina ex
 phrenitide arthritica GOHLIUS (*y*) , in
 centurione GULBRANDUS (*z*) , in Co-
 mite HEISTERUS (*a*) , et in se ipso
 MORGAGNIUS (*b*).

§. 23.

(*t*) Vide §. 14, f).

(*u*) Vide histor. 16.

(*x*) Med. rat. syst. l. c. §. 5.

(*y*) l. c. Dec. 2, Vol. 6. Sect. I. No 5. p. 24.

(*z*) Vide §. 65 No 3. d).

(*a*) Vide §. 49 No 2.

(*b*) Vide §. 59 No 2.

S. 23.

IX. FEBRES quoque interdum ophthalmias invēhēre solent, eæque duplīcīs fere generis, nempe

I. *Catarrhales*, queis ophthalmia aut critice (per modum metastaseos) aut symptomatice supervenire est observata. Criticam in se ipso expertus est J. H. FÜRSTENAU (c) : „talem (inquiens) humorum et sanguinis in primis decubitum ad oculum dextrum in proprio corpore cum maximo valetudinis commodo bis expertus sum; febre enim catarrhalis benigna aeris partim humidi A. 1739, partim frigidi nimis et horridi A. 1740 vitio contracta cum symptomatis consuetis laboranti die morbi 7mo semel atque iterum tumor rubor, que oculum, absque tamen dolore notabili, accessit, et ad diem usque 4um et decimum, remediis duntaxat dia-phnoicis cum simili regimine usurpati, constanter perststit: hinc demum rubore omni et tumore sensim evanescente pristinam sensim redire corporis alacritatem animadverti „. Symptomatica vero ac rheumaticæ indolis fuit,

(c) Act. nat. cur. Vol. 6, Obs. 112.

quam cum febre catarrhali rheumatica
passa est Consulis uxor apud GON-
LIUM (d).

2. *Intermittentes* vero dupli ratio-
ne ophthalmiam producunt, nimisrum

a) *Emeticis irritatæ.* „ A vomi-
„ toriis in febribus intermittentibus ex-
„ hibitis se sæpiissime staphylomata et
„ ophthalmias obsevalsse, mihi inquit M.
„ LANGE (e), communicavit Cel. BOEH-
„ MER Halæ Professor „. Oppido ra-
rum certe M. ETTMÜLLERUS (f) hanc
in rem profert exemplum: „ vir cor-
„ ripiebatur febre 3na intermitte
„ scorbutica; quam cum bina vice susti-
„ nuisset, die intermissionis 2^a Junii
„ ordino pulverem purgantem ex
„ vitriolat. &c. qui crebrius sed fine leva-
„ mine purgavit; nam in sequente die 3
„ Junii eadem paroxysmi ferocia: hoc
„ singulare erat in eo, 1) quod urinæ
„ fuerint obscure rubræ, quasi sanguine
„ essent tinctæ; sed ad latus aspectæ te-
„ nues sine contentis; albidus apparebat
„ liquor: non ergo erat sanguis, qui
„ prodibat. 2) dum paroxysmus urge-

(d) Vide §. 37 No 3. a).

(e) Diss. de ophthalmia §. 6. p. 17.

(f) Opp. T. 2. P. 2. Obs. 143.

„ ret , gravissimi dolores crurum eum
 „ corripiebant in regione tibiarum, ut
 „ exinde misere ejularet ; sed evanescen-
 „ te paroxysmo et dolores hi penitus
 „ remittebant, eo die intermissionis ni-
 „ hil sentiente. Post aliquot paroxy-
 „ smos die 7 ordino $\Omega^{\text{un}} \Theta^*$ die inter-
 „ missionis capiendum ; cum vero sem-
 „ per ante paroxysmum per horas 3 vel
 „ 4 gravissimas anxietates præcordiorum
 „ sentiret , die 8^a Junii ante paroxy-
 „ sum ordino vomitorium blandum ,
 „ cuius usu et omnes anxietates remise-
 „ runt, et paroxysmus non rediit hac
 „ nocte; sed die 9^a oculus sinister in-
 „ flammatus cum intenso dolore conspi-
 „ citur. Die 10^a nocte hora 2^a redit
 „ paroxysmus cum frigore et æstu insigni-
 „ stipatus ; dolor crurum mediocris vel
 „ nullus ; oculus mane etiam dexter ad-
 „ modum inflammatus et acerbe dolens
 „ conspicitur. Ob id vocato chirurgo
 „ utrinque vesicas in nucha excitandas ju-
 „ beo ; quibus copiose plorantibus die
 „ 12^a Junii nocte, cum exspectaretur
 „ denuo paroxysmus, nullus rediit, sal-
 „ tem appetente mane æstus per aliquot
 „ horas mediocris , hinc et sudor , sed
 „ nullus rigor vel horror, nullus dolor,
 „ mediante scilicet vicia his ita evane-
 „ scentibus. Die 14^a Junii a meridie

„ hora 4^a gravissimi dolores oculorum
 „ redeunt, nocte in sequente cessantes;
 „ supervenit appetente mane paroxysmus
 „ levis. Die 16^a hora 5^a vespertina denuo
 „ oculi acerbe dolent usque ad medianam
 „ noctem, et appetente mane redit pa-
 „ roxyſmus. Die 18^a ut præcaverentur
 „ dolores oculorum, jussi, acciperet fi-
 „ napi ſemen, hocque contundat, et
 „ cum V^{irgo} irrorando in forma pulticulæ
 „ carpis applicet utrisque pro revulſio-
 „ ne: cuius uſu factum, ut nulli dolo-
 „ res percepti fuerint nocte ſequente,
 „ et mane paroxysmus exilis denuo redi-
 „ iret. Sed cum medio ſinapismi ocu-
 „ lorum affectus ante paroxysmum cefla-
 „ rent, factum fuit, ut hinc post paro-
 „ xyſmum iidem redirent. Ob id ſem-
 „ per mane et vespere ſinapismos appli-
 „ candos jussi; quorum uſu non amplius
 „ redierunt oculorum pathemata: inter-
 „ nis vero fixis pedetentium febris eva-
 „ nuit,,,

b) *Larvatiæ*, dum videlicet sub
 ophthalmiæ habitu delitescentes ægrum
 per paroxysmos statim temporibus repe-
 tentes affligunt, quarum exempla haud
 pauca inferius (g) memorabuntur, et

(g) Vide §. 48 No 4.

quale L. HEISTERUS (*b*) etiam literis prodidit de viro, cui mane quovis hora primum 9^a postmodo vero 11^a dolor in oculo dextro (anno vero ante in sinistro) cum pandiculationibus obortus per 2 aut 3 horas vehementer increscet, quoad oculus inflamatus serum quoque profunderet, quo tempore cephalalgia simul aderat, quasi quis malleo clavum trans caput adigere vellet: atque ubi ita dolor 2. 3. horis defessus est, per alias 2. 3. horas ita rursus decrescet, ut hora inde 5^a vel 6^a nec vestigium jam illius superfuerit. Appetentia nihilo minus vigebat. In Anglia primum æger potu fontis Pyrmontani ab hac ægritudine liberatus trajecto mari in Gallia recidivam naestus est. Supervenit diarrhoea, qua durante ophthalmia conticuit, illa vero remittente denuo revertit. Cum æger malum neglectæ Ve Sni ac sanguinis rarefactioni tribueret, vetito in aliquot dies vino carniumque esu dati pulveres refrigerantes levamen attulere; quod alias etiam ab usu salis communis pediluviiisque aquæ simplicis mane ac vesperi usurpatiss est expertus. Consultus itaque HEISTERUS antipyreta

(b) l. e. 2 Band No 144.

cum temperantibus præscripsit, videlicet

R. Salis absinth. 3ij

Quæ vitriolati gr. vij. M. F. & D. in
8plo S. quovis manè doses ii, unam hora
7^a, alteram hora ante invasionem scilicet
10^a, ex aqua sequenti:

R. Væ flor. paralyſi. 3bj.

— cinnamom. f. v. 3ij. M.

Porro a prandio ac vespere datæ essentiae
gtt. 45:

R. Essent. Cort. Peruv.

— Valerian. aa 3ij. M. D.
pro dosi gtt. 45 cum vino. Præterea
imperata Væ So in pede, ac deinceps te-
pida pediluvia cum flor. chamomillæ M. ij.
parata; potui concessum vinum aqua
Selterana dilutum, monitusque æger,
vino et carnis sobrie utegetur. Exitus
ignoratur.

§. 24.

X. CONTAGIUM ne etiam in censum
causarum admittendum? Haud utique de-
sunt, qui hic ei dandum aliquid censu-
erint, H. BOERHAAVE (i), „ si quis

(i) Præfect. acad. de morbi nerv. T. 2, p. m.
512.

„ (ait) subito videat hominem , cuius
 „ limbi palpebrarum sunt inflammati, coc-
 „ cineo colore fulgentes , et oculi simul
 „ tales sunt , et lacrimæ inde destillant,
 „ ejus oculi etiam inde lœdantur , nec
 „ ullus est , qui hoc sentiat „ . Doctri-
 na autem hæc de contagio per intuitum
 oculorum ophthalmia laborantium propa-
 gato usque adeo vetus esse videtur , ut
 quo tempore occuperit , haud præ certo
 dixeris. Romanis opinionem hanc vul-
 gatissimam fuisse ex P. OVIDIO (k) di-
 scimus canente :

*Dum spectant lœsos oculi, lœdantur et ipsi,
 Multaque corporibus transitione nocent.*

Et PLUTARCHUS (l) „ cum maxime
 „ (inquit) cum facillime ophthalmiæ
 „ contagium proserpit ad una degentes ;
 „ tam acrem habet vim visus afficiendi
 „ alterum „ . Neque vero Medici ea
 tempestate ab his aliter sensere , quos
 inter GALenus (m) de evidentibus com-
 munibusque febrium causis disserens rem
 hanc velut in vulgus jam notam nullique
 ambiguitati obnoxiam affirmat dicens :
 „ pestilenti morbo laborantium conver-

(k) De remed. amor. v. 615.

(l) L. 5. Symp. 7.

(m) De different. febr. L. 1. C. 2.

„ satio periculosa , ne inde contagium
 „ contrahatur, quem ad modum ex scabie
 „ et lippitudine „. Et Rabbi MOYES
 (n): „ qui primo videt ophthalmia la-
 „ borantem, statim ipsi oculus conturba-
 „ tur ; quod si adhuc intente aspiciat,
 „ non solum conturbatur, verum etiam
 „ ophthalmiam contrahit „. Neque ipsa
 etiam exempla desunt , quæ opinioni
 huic suffragantur. I. DIEMERBROE-
 CKII (o) matrona Aprili magna ac do-
 lorifica oculorum inflammatione laboran-
 te post biduum duæ etiam illius ancillæ
 ac famulus eandem ex aspectu dominæ
 contraxere. Purgatis vitellus ovi ad
 duritiem assus et cum lacte muliebri
 subactus per noctem oculis applicabatur ;
 postea bis terve per diem una alterave
 sequentis collyrii guttula oculis immissa
 intra triduum sanavit hos ægros :

B. ▽^æ plantag. ȝij

— rosar. ȝij

Sacch. candi ȝij

Vitriol. alb. ȝij. M.

Hujusmodi etiam ophthalmiæ contagio
 ab uxore in virum cerebriori aspectu mu-

(n) Aphor. 24 part.

(o) Obs. et cur. med. 55. Opp. med. pract.
 p. m. 670.

tuo communicatæ exemplum proponit
V. RIEDLINUS (*p*). Et **G. W. WEDELLI-**
US (*q*) „ novit . . . uno infante oph-
„ thalmia longa correpto alterum fra-
„ trem minorem natu per contagium ta-
„ le eosdem passum manes, ut utrique
„ conjunctim diu molestia tali afficeren-
„ tur . . . Imo integræ id genus epide-
miae etiam fuere observatae; nam **P. F.**
O-
R E S T U S (*r*) de epidemica ophthalmia
superius (*s*) memorata scribens „ erat
„ autem (ait) hæc ophthalmia quasi con-
„ tagiosa, ut si quis ophthalmicos istos
„ intueretur, mox eodem malo corri-
„ peretur . . . Id ipsum **J. L A N Z O N U S** (*t*)
et extra epidemiam „ pluries observavit,
„ et præsertim A. 1722, dum maligna
„ quedam influentia ophthalmiarum . . .
„ Ferrariæ oborta fuit, ita ut ex uno
„ tantum, qui lippitudine laboraret, ejus
„ tota familia brevi ophthalmica facta
„ fuerit; imo non tantum familiares et
„ cives, sed extraneos etiam ac hospites

(*p*) *Curar. medic. millenar.* obs. 187.

(*q*) *Diss. de ophthalmia* (4 Jenæ 1684 Resp.
A. REHME) §. 23, p. 12,

(*r*) *I. c.*

(*s*) *Vide* §. 22, No 1.

(*t*) *Act. nat. cur.* Vol. I. obs. 41.

„ affecerat, ut peregrinos per solam
 „ noctem in hospitio morantes sæpe in-
 „ vaserit, et qui sanus venerat, lippus
 „ discesserit,.. Præsertim vero irrita-
 biliores oculi hominum animo mobilium
 huic contagio patere credebantur; siqui-
 dem SENECA (*u*) „ imbecilles oculos
 „ esse scias (inquit), qui ad alienam
 „ lippitudinem et ipsi suffunduntur,..
 Facta attuli, judicium ac theoriam hujus
 rei aliis relinquo.

CAPUT V.

SYMPTOMATA.

§. 25.

SYMPATOMATA *ophthalmiæ* binas in classes ita tribui possunt, ut in priorem, quæ cuilibet inflammationi communia sunt (nempe febris, rubor, tumor, dolor, &c), in posteriorem vero, quæ ex fabrica oculorum, eorumque cum vicinis partibus nexu soli ophthalmiæ sunt propria, referantur.

(*u*) De clement. 2.

§. 26.

I. *Communia ophthalmiarum symptoma* ex inflammationis natura pendentia id universim hic notatu necessarium suppeditant, quod pro ratione duplicis ophthalmiae a duplice inflammationis gradu petitæ (x) scilicet *taraxeos* et *chemoseos* numero ac intensitate ita varient, ut in taraxi, quam pro inchoante atque imperfecta oculorum inflammatione haberi dictum est, nec omnia semper adsint, sed pro maiore minoreve inchoatæ hujus ac non dum adultæ inflammationis gradu jam plura jam pauciora emergant, nec quæ adsunt, magnæ admodum sint vehementiæ: in chemosi vero (in quam taraxis ipsa vel ex se vel ob pravam medicationem adolescere quandoque solet), utpote perfecto veræ inflammationis statu, non modo omnia adsint, sed vehementia etiam. Quæ idecirco seorsim pro ratione duplicis hujus ophthalmiæ breviter erunt expendenda.

(x) Vide §. 5.

§. 27.

1. *Rubor oculi* ita se ut plurimum habet, ut in taraxi pro varia ejus magnitudine sit varius, minor tamen semper, quam in chemosi; nam in taraxi neque corneam tingit, neque ultra adnatam oculi procurrit, sed huic tantummodo ita inducitur, ut radiatim quasi albam ejus superficiem discriminet, nec omnem ejus albedinem aboleat, sed rubentia in illa vasa discerni se se ab invicem patiantur; qualis in A M A T I (y) juvēne fuit: contra vero in chemosi tantus rubor esse consuevit, quantus in erysipelate vel phlegmone, omnisque adnata oculi ita erubescit, ut omnis ejus albedo extincta sit. Non modo autem adnata rubet, sed sæpen numero etiam, J. L. SCHMUCKERO (z) teste, uvea et choroidea, imo aliquando (ut ut rarius) ipsam quoque corneam pellucidam rubuisse G E N D R O N (a) observavit; sèpius tamen SCHMUCKERO (b) notante in graviore chemosi cornea evadit solito crassior, al-

(y) Vide §. 53. No 3.

(z) I. c. I. Th. p. 433.

(a) I. c.

(b) I. c. p. 500.

bida, et opaca, albuginemque ostentat: procul dubio ob vasa fero phlogistico turgentia.

§. 28.

2. *Tumor* autem in taraxi aut nullus aut modicus certe adnatam tenet, dum in chemosi phlegmones in modum insignis semper observatur: „conjunctivam „ ait SCHMUCKER (c), ab accumulato „ sanguine usque adeo tumuisse observa- „ tum est, ut 3. 4. pluresve lineas cras- „ sa fuerit „. Quo fit, ut hujusmodi tumor undique circum circa corneam velut in aggerem elevetur, intra quem cornea ac pore hanc locata pupilla velut intra foveam quandam depresso videantur. Et quoniam adnata non modo anteriorem bulbi faciem investit, verum ad interiorem quoque palpebrarum superficiem reflectitur, huc etiam se se inflamatio ejusdem diffundit, ac palpebras in tumorem, quem P. FORESTUS (d) φλεγμων appellat, attollit; atque tunc palpebrae ad se coeuntes oculum ita tegunt, ut solo voluntatis arbitrio aperiri neque-

(c) Ibidem p. 484.

(d) l. c. schol. ad Obs. 1.

ant, quemadmodum in BARTHOLINI (*e*) infante, ESCHENBACHII (*f*) matrona, FORESTI (*g*) cognata, binis FOTHERGILLII (*b*) pueris, GALENI (*i*) œconomo, et succenturione GEACCHII (*k*) est animadversum. Interdum autem tumidæ sic palpebræ adeo limbis suis introrsum vergunt, ut de tarvis ciliisque nihil omnino videatur, velut duobus in pueris Norimbergensis Commercii literarii (*l*) accidisse refertur. Utroque autem hoc tumore, bulbi nempe ac palpebrarum, præsente tantæ sœpe molis oculus esse videtur, ut eum FORESTUS (*m*) in sua cognata ovo gallinæ, FÜRSTENAU (*n*) vero in venatore pugno, et HEISTERUS (*o*) in Confale duplo fani oculi volumini, æqualem repererint. Quin imo solus aliquando bulbis tam enorinem in molem attollitur, ut limbos palpebrarum, tumentium li-

(*e*) Vide §. 17.

(*f*) Vide §. 37 No 5.

(*g*) Vide histor. 4.

(*b*) Vide §. 48 No 3.

(*i*) Vide §. 54.

(*k*) Vide §. 48 No 2.

(*l*) Vide §. 34 No 1. b).

(*m*) Vide histor. 4.

(*n*) Vide §. 16.

(*o*) Vide §. 14. c).

cet, ad se se inutuo accedere non patiat-
tur, sed extra eosdem protuberet, vel-
ut in quodam J A N I N I (p) ægro, veris
extorsum tarsis quasi retorridis ectropi-
on causet, quemadmodum V I C A T (q)
in puero quodam septenni ex ophthalmia
male mulctato observavit. L A Y A R D I (r)
vero adolescenti bulbus tantopere tumue-
rat, ut extra orbitam emotus in supe-
rius usque labium propenderet. Neque
vero inflammatorius hic tumor modo di-
ctis limitibus contentus semper est; sub-
inde plures quoque vicinas partes corri-
pit, ut accidit F I S C H E R I (s) matronæ,
C O N S T R I T I (t) filiæ, G A U T I E R I (u)
ægræ, et H I L D A N I (x) pictori, cui
tota etiam sinistra faciei pars inflamma-
tione affecta erat.

§. 29.

3. *Dolor* perinde in leviore taraxi aut
nullus est, aut levis, ut in G R I G N O-

(p) Vide §. 55. B. No 8.

(q) Delect. Obs. pract. ex diar. clinie. Obs. 2.

(r) Vide §. 79.

(s) Vide §. 72 I. D. No 5. b).

(t) Ibidem No 8.

(u) Ibidem.

(x) Vide §. 33.

NI (y) puerο; saepeque ejus loco pruri-
tus adest, quem præter monachum PLA-
TERI (z) vetula præfertim PAULLI-
NI (a) intolerandum perpessa est. Aliis,
ut HEISTERI (b) Coiniti, ardor tantum
est molestus. Verum in chemosi pro-
magnitudine morbi dolor acutus oculum
affectum tenet, ac sanum quoque oculum
interdum in consensum trahit, velut in
adolescente SIBBERNII (c). Quantus
is in matrona FISCHERI (d), ægra
DOBSONI (e), ac satellite ERNDTE-
LII (f) fuerit, adjuncta docent: qui-
cum ut plurimum continuus esse soleat,
noctesque reddat insomnes; non nullis ta-
men ex intervallis vel renascitur, ut
LENTILLI (g) puellæ, quam noctu
semper lacescebat, vel exacerbatur, ut
GEACHII (h) succenturioni, cui ad lu-
cem oculis admissam pene ad delirium
increscet.

(y) Vide §. 13.

(z) Observ. medic. Lib. 2. p. m. 357. sq.

(a) Vide §. 14. b).

(b) Vide histor. 7.

(c) Vide histor. 17.

(d) Vide §. 72. I. D. No 5. b).

(e) Vide §. 39.

(f) Vide §. 34 No 1. a).

(g) Vide §. 72. I. A. No 3.

(h) Vide §. 48 No 2.

increscet. Vehemens id genus dolor plerumque pulsatorius est, qualem se FISCHERI (*i*) matrona, juvenisque HOFFMANNI (*k*) sentire querebantur.

§. 30.

4. *Febris* denique in taraxi haud raro omnis abeat, ut in AMATI (*l*) juvēne, præsertim si externæ causæ debetur morbus, ut in ancilla HENZII (*m*). Ubi vero taraxis captis incrementis in chemosin adoleſcit, febris initio nulla postmodo emicat, quemadmodum in BERGENII iudæo (*n*) et adolescenti SIBBERNII (*o*); contrarium vero accidit in ophthalmiis operationi cataractæ supervenientibus; nam teste A. G. RICHTERO (*p*) hoc in casu „febricula, quæ oritur, fere semper inflammationem oculi præcedit, ita ut illam non ab inflammatione, sed potius inflammationem a febricula oriri dixeris, in primis cum initiori huic vel vehementio-

(*i*) Vide §. 72, I. D. No 5. b).

(*k*) Vide §. 17.

(*l*) Vide §. 53 No 3.

(*m*) Vide §. 76. c).

(*n*) Vide §. 15.

(*o*) Vide histor. 17.

(*p*) Observ. chirurg. Fasc. 1, Cap. 11, p. 101.

„ ri plerumque subsequens inflammatio
„ respondeat mitior vel vehementior.
„ Noctu plerumque ægrum corripit fe-
„ bricula, et prima nocte levis, secun-
„ da paulo vehementior, tertia insignis
„ est cum dolore oculi, calore, et an-
„ xieta. Et sic quidem nou nisi post
„ tertium febris paroxysmum apparet in-
„ flammatio oculi. Aliquando primam
„ statim febriculam vehemens sequitur
„ oculi dolor. Sed hæc tamen vario
„ modo contingunt, et magni momenti
„ non sunt. Et cum in graviore che-
mosi febris ut plurimum sit continua
continens, in ophthalmia inter taraxin
et chemosin veluti ambigente, continua
remittens haud raro, imo intermittens
etiam, esse solet, qualis οΕΗΜΒΙΟ (q)
quavis vespera renascebatur, typumque
alterutrum tunc vel maxime obseruat,
quando a collecta primis in viis ob tur-
batum sistema nervosum præfertim ex
animi pathematibus faburra operationem
cataractæ sequitur. „ Certe quo plura
„ et graviora affecti generis nervosi si-
„ gna statim post operationem apparent,
„ eo vehementiorem febrem et oculi in-
„ flammationem plerumque sequi obser-

(q) Vide §. 48 No 4.

„ vasse midi videor , inquit RICHTER
 „ R U S (r) ; ut itaque qui hanc febrem
 „ et inflammationem prævertere vult ,
 „ has nervorum turbas cavyere vel cito
 „ tollere debeat . . . Observavi (s) ali-
 „ quando in ægro ad 5um post operatio-
 „ nem diem oculi dolore et inflammatio-
 „ ne penitus libero omnium rerum tam
 „ bene huc usque gestarum faciem 6^a
 „ post operationem nocte subito muta-
 „ tam esse , ita ut febre et dolore oculo-
 „ rum valde excruciatus æger somno pe-
 „ nitus caruerit . Obsiluerunt mane hæc
 „ symptomata , versus noctem vero re-
 „ cruduerunt cum majori vehementia ,
 „ oculorum insigni inflammatione , appe-
 „ titu prostrato , et sapore oris amaro
 „ et nauseoso . In causam horum sym-
 „ ptomatum inquirens reperi , terrori
 „ vehementi , quo æger incendio in ur-
 „ be oborto percussus fuit , tribuenda
 „ illa esse . Evanuerunt autem illa post
 „ largum ω us vitrioli usum , ita ut post ali-
 „ quot dies abitum æger pararet . Ita sæ-
 „ pe plures aliæ ophthalmiæ latentes in
 „ præcordiis fordes causas agnoscunt , ut
 „ qui harum rationem non habet , fru-

(r) l. c.

(s) Ibidem p. 106 & Cap. 13. obs. 3. p. 127. sqq.

„ stra salute in exspectet ab aliorum me-
dicamentorum virtute „

§. 31.

II. *Propria autem ophthalmiarum symptoma* sunt fere sequentia:

1. *Dolor capitis*, ut plurimum pulsatorius, aut puncitorius, ut in GEA-CHIR (*t*) succenturione, HEISTERI viro (*u*) et scrophulosa muliere (*x*), HEN-ZII (*y*) ancilla, HOFFMANNI (*z*) juvane, JANINI (*a*) ægro, binisque SCHMUCKERI (*b*) puellis; ac SIBBER-NII (*c*) adolescente; qui interdum inflammationi præludere aliquamdiu solet, velut JANINI (*d*) in ægro: iis autem, qui unius tantum oculi ophthalmia labo-rant, plerumque hemicrania e latere oculi affecti accidit, ut HEISTERI (*e*)

(*t*) Vide §. 48 No 2.

(*u*) Vide §. 23 No 2. b).

(*x*) Vide histor. 8.

(*y*) Vide §. 76. e).

(*z*) Vide §. 17.

(*a*) Vide §. 55 B. No 8.

(*b*) Vide §. 54 & histor. 15.

(*c*) Vide histor. 17.

(*d*) Vide histor. 12.

(*e*) Vide §. 49 No 2.

Comiti arthritico, centurionibus GUL-BRANDI (*f*) ac PLATERI (*g*), nec non VOGELII (*b*) mulieri.

2. *Spasmi, convulsiones, variarum partium*, ut

a) *Pupillæ myosis*, quæ in quodam JANINI (*i*) ægro tanta fuit, ut ne vestigium quidem pupillæ reliquerit, artificialièque pupillam efficere fuerit necessarium. Alias vero ob inæqualem fibra- rum iridis spasmus non myosis sed aliena pupillæ figura inducitur, ut in ægra DEMOURSII (*k*) et HOINTI (*l*) milite.

b) *Palpebrarum*, ut in ARNOLDI (*m*) juvene a secta utriusque pedis vena accidit.

c) *Musculorum faciei*, qui sinistro præsertim in latere apud SIBBERNI (*n*) adolescentem visabantur.

(*f*) Vide §. 65 No 3. d).

(*g*) Ibidem No 2. b).

(*b*) Vide §. 72. I. C. No 2.

(*i*) Vide §. 55 B. No 8.

(*k*) Vide histor. mean amauroseos P. I. §. 44, p. 264.

(*l*) Vide §. 17.

(*m*) Vide §. 41 No 2.

(*n*) Vide histor. 17.

d) *Artuum omnium horribiles convulsiones cum sensuum abolitione suo in juvēne vidit TOUANT* (o).

3. *Lucis intolerantia* tam commune est ophthalmiis paulo gravioribus symptoma, ut non facile ægrum reperias, cuius oculi lucem citra dolorem ferrent, ut passim deinde in exemplis visuri sumus; imo teste RICHTERO (p) „ plerumque „ diu satis post inflammationem dissipata tam tanta oculi remanet sensibilitas, ut „ lucem vix ferant ægri, parum vel „ confuse videant in loco lucido, melius „ in obscuriori „: velut SCHMUCKERI (q) puellæ accidit,

4. *Epiphora* seu humoris aut saniosi aut serosi ex oculis inflammati profluivum, unum e præcipuis ophthalmiæ symptomatibus, a quo illa, ut superius (r) dictum, humida audit, et ceteris morbi speciebus est frequentior. Serum ex oculis ita manans fervidum est, ac tantæ sepe acrimoniam, ut partes, quas alluit humectatque, excoriët et erodat, velut

(o) Vide §. 72 I. D. No 8.

(p) I. c. Cap. II. p. 116.

(q) Vide §. 54.

(r) Vide §. 6. No 2.

in FORESTI (*s*) juvene, GEACHII (*t*) succenturione, HILDEBRANDI (*u*) viro, puero SIBERNII (*x*), puellaque tritula H. SMETII (*y*), quæ,, utriusque „ oculi lippitudine, præsertim vero dex- „ tri, jam per biennium vexabatur cum „ tanta lacrymarum acrimonia, ut genas, „ malas, labramentum exulceraret „ : imo genas ad offa usque erosas inde fuisse cuidam infanti meminit BÜCHNERUS (*z*). Profluvium hoc aut mox occidente morbo, aut serius etiam aliquando, oboritur; non nullisque est continuum, aliis vero tum solummodo accidit, dum palpebræ oculum clausum tenentes aperiuntur, quod in DOBSONI (*a*) ægra obtinuit. Aliquando copia quoque illius est incre- dibilis. C. T. BIERLINGII (*b*) aurifa- ber 30 annis major ophthalmiam e ce- phalalgia a $\frac{1}{2}$ ii fumo hausto cum virium

(*s*) Vide històr. *g.*

(*t*) Vide §. 48 No 2.

(*u*) Vide §. 46.

(*x*) Vide §. 72. I. D. No 8.

(*y*) Miscellan. medic. Lib. 10. p. 535.

(*z*) Vide §. 41 No 2.

(*a*) Vide §. 39.

(*b*) Adversar. curios. Cent. 1, obs. 90, p. 232.

debilitate, anorexia, vigiliisque concitata nactus est cum tanto seri limpidi ex oculis per intervalla profluvio, ut per 3 vel 4 horas illud velut e gutturnio fluens vasis colligi potuerit: quoad catharticum, V. S. vesicans, diaphoreticum, demumque repercutientia collyria, morbum intra octiduum sustulerunt.

5. *Anchyloblepharosis* spuria seu palpebrarum ciliarumque ope materiæ spissæ puriformis e glandulis MEIBOMII exsudantis ad se mutuo coalitus, qui oculis noctu somni tempore, vel interdiu ob tumorem palpebrarum continenter clausis accedit, ut in DOBSONI (c) agra, GOHLII (d) vidua, GRIGNONI (e) puero, GULBRANDI (f) ac MUYSII (g) puerilla, juvenibus HEISTERI (h) et REMANNI (i), viroque HILDEBRANDII (k).

(c) Vide §. 39.

(d) Vide §. 42 No. 2.

(e) Vide §. 18.

(f) Vide §. 65 No 2. d).

(g) Ibidein b).

(h) Vide §. 49 No 2.

(i) Vide §. 65 No 3. c).

(k) Vide §. 46.

6. *Visus immunitio*, cuius efficiendæ complures hic reperire est causas, ut sunt

- a) Epiphora (*l*)
- b) Myosis completa (*m*)
- c) Palpebræ clausæ (*n*)
- d) Cornea opacata (*o*)
- e) Lucis intolerantia (*p*), &c.

H. BOERHAAVIUS (*q*) „ multos ægros „ curavit, et animum accurate attendit, „ vedit oculum vehementer inflammatum, „ tum sæpe magis protuberare quam „ alias, sed sedata inflammatione tumorem subsidere, et oculum pristinam „ figuram recipere; tumque paululum „ obscurius videbant ægri, sed restitu- „ to nitore et pelluciditate redibat visus.

(*l*) Vide preced. No 4.

(*m*) Vide p. c. No 2. 2).

(*n*) Vide §. 28.

(*o*) Vide §. 27.

(*p*) Vide preced. No 3.

(*q*) I. e. §. 53 p. m. 42.

CAPUT VI.

P R O G N O S I S.

S. 32.

I. CHRONICAE ophtalmiae raro ex integro sunt curabiles; e plurimis, quæ W. ROWLEYO (r) curandæ obtigerant, non nisi 5 radicalem admiserunt curationem: adeo sæpe indolem habent contumacem, ut heroica etiam præsidia eludant. „ Præclarum hujus rei exemplum nobis, ait P. G. SCHACHER (s), præbet vir temperamenti sanguinei, qui aliquot annos lippitudine, et posthinc excoriatione et levi exulceratione palpebrarum laborans non modo fonticulum diu gestavit, et etiamnum gestat, sed et selectioribus topicis, annuis Væ Sbus, thermis, decoctis lignorum cum regimine sudorifero, et abstinentia a potu consveto ciboque, ac tandem salivatione separatis temporibus est usus; a quibus vero omnibus

(r) l. c.

(s) Diss. de fonticulo §. 16 p. 14 (4 Lipsia 1722 Resp. G. DOERINGIO)

„ parum vel nihil solaminis sensit, hunc
 „ usque in diem inveterato hoc malo ve-
 „ xatus, ut ut ceteroquin vegetus satis
 „ sit atque incolumis,.. Similem quo-
 que ophthalmiam siccam in vidua ob-
 servavit F. LOSSIUS (t). Nihilo mi-
 nus tamen in suscipienda hujusmodi oph-
 thalmiarum cura animus neutiquam est
 abjiciendus; quandoquidem non paucos
 hocce libello visuri sumus, qui a diutur-
 na et habituali ophthalmia variis reme-
 diis fuere liberati. Nam ut de aliquot
 mensium ophthalmiis, quas GOULAR-
 DI (u) ac RIVERII (x) infantes, puella
 SALCHOVII (y), vitricus WILLII (z),
 juvenisque ZACUTI (a), sustinuere,
 percuratis dicam nihil, annosas ophthal-
 mias fuisse sanatas constat. Sic sanatae
 fuere, queis laborarunt
 anno I ZACUTI (b) aeger,
 annis 2 HILDANI (c) filia,

(t) Obs. med. L, r. obs. 35.

(u) Vide §. 72 I. D. No 8.

(x) Ibidem A. No 6.

(y) Vide §. 37 No 4.

(z) Vide §. 72 II. No 2, g).

(a) Vide §. 55 B. No 1. c),

(b) Vide §. 49 No 3.

(c) Vide §. 65 No 2. d).

- annis 2 JANINI (*d*) puella,
 —— HEINRICI (*e*) puella,
 annis 3 ALIXII (*f*) adolescens,
 —— HOFFMANNI (*g*) femina,
 —— RIVERII (*h*) puella,
 annis 4 PAULLINI (*i*) mulier
 —— 5 LE ROY (*k*) puellus
 —— 8.9. TILLINGII (*l*) puella,
 —— 9. HEINRICI (*m*) puella,
 —— pluribus ACRELI (*n*) ægri,
 —— —— GOHLII (*o*) studiosus,
 —— —— MUYSII (*p*) puella,
 —— —— PAULLINI (*q*) puella,
 —— —— POELLERI (*r*) mulier,
 —— —— RUCKERI (*s*) virgo,
 —— —— SALCHOVII (*t*) puella,
-

(*d*) Vide §. 37 No 2. a).

(*e*) Vide §. 49 No 3.

(*f*) Vide §. 77.

(*g*) Vide §. 42 No 2.

(*h*) Vide §. 41 No 2.

(*i*) Vide §. 47.

(*k*) Vide §. 61 No 2.

(*l*) Vide §. 41 No 2.

(*m*) Vide §. 49 No 3.

(*n*) Vide §. 35 No 4.

(*o*) Vide §. 42 No 2.

(*p*) Vide §. 65 No 2. b).

(*q*) Ibidem.

(*r*) Vide §. 72. I. D. No 2.

(*s*) Vide §. 65 No 3. e).

(*t*) Vide §. 72. I. D. No 2.

&c. Quæ cum ita sint, haud abs re suspicari licet, non paucas id genus ophthalmias diuturnitate in noctis saepenumero aut præpostoræ medicationi deberi, aut negligentia ægrorum, qui malum vel nequaquam tanti faciunt, vel debitiss mediis ob aversionem erga eadem oppugnari haud sinunt; quos inter forte referenda est ophthalmia 15 annorum a M. L A N G E (u) in femina visa.

§. 33.

II. EFFECTUS *ophthalmiae* velier-
mentis vel crebræ vel diurnæ vel per-
peram tractatæ gravia saepè oculorum ma-
la sunt; interduin tamen, si mediocris
præsertim sit, alias oculorum ægritudines
abolet, præsertim vero amblyopiam ab
humorum decubitu ad vasa ophthalmica,
eorumque infarctu, retinam in functio-
ne sua impediente, aut ipsos etiam hu-
mores aliquatenus opacante pendente in,
quem superveniens ophthalmia tollit.
Duos ejusmodi casus G. F. HILDANUS
obseruavit, nempe (x) „ nobilis quidam
„ a multis annis affuetos singulis ma-

(u) Diss. de ophthalm. §. 45. p. 80 Nota (a).

(x) Obs. et cur. med. chir. Cent. I. Obs. 27.

„ tutinis diebus abluere faciem et oculos aqua frigidissima : hinc paulatim
 „ debilitatus et obfuscatus est visus.
 „ Tandem . . . ophthalmia utriusque
 „ oculi correptus me advocandum iussit.
 „ Cessit ei hoc malum in maximum com-
 „ modum ; curatus enim ab ophthalmia,
 „ et aqua nostra visum corroborante ad
 „ tempus usus , lotioneque aquæ frigidæ
 „ rejecta , visus acutior quam ante fa-
 „ctus est . . . Porro (y) „ septuagena-
 „ riis . . . pictor et sculptor excellens
 „ cum . . . in ipsis canicularibus oph-
 „ thalmia gravissima oculi sinistri afflige-
 „ retur . . . in consilium me adhibuit.
 „ Inflammatio autem , quæ ingens et ma-
 „ gna erat , non solum oculum ipsum
 „ verum etiam palpebras mediamque par-
 „ tem faciei occupaverat. Apparebat
 „ præterea extuberantia quædam fabæ
 „ magnitudine in ipsa cornæa versus can-
 „ thum majorem et e regione iridis. Do-
 „ lor quidem totum caput infestabat , cir-
 „ ca tuberculum vero maximus acutus
 „ et pungens erat. Cum itaque propter
 „ doloris vehementiam , inflammationem ,
 „ et affluxum humorum in corpore ca-
 „ cochymo abscessum oculi metuerem ,

„ ea qua fieri potuit diligentia humorum
 „ impetum ad oculum defluentium ut im-
 „ pedirem, et ad alias corporis partes
 „ averterem, simul et evacuarem, ope-
 „ ram dedi. Quapropter instituta opti-
 „ ma victus ratione, refrigerante scili-
 „ cet et aliquomodo tenui, sequentes
 „ pilulas exhibui:

B. M. P. aurear. 3j

— lucis major. 3ij

Trochiscor. Alhandal et

Diagrydii aa gr. iij

Ol. fœniculi gtt. vj. cumi

Syrupo ros. solut. composito cumi

„ rhab. agarico et fenna fiant pilulæ vij,
 „ involvantur ē cinnamomi. Purgato
 „ corpore venam in brachio sinistro in-
 „ cidi; oculo vero sequens collyrium in-
 „ stillavi:

B. V^a rosac.

— plantag.

— fragar. aa 3ij

Sem. cydonior. contus.

— fœnigræciaa 3j. M. maneant-
 que in infusione hor. 4,
 in expressione dissolve

Tutiæ ppt.

C. C. usti et ppt. aa 3j

Caphuræ 3fl. M. F. collyrium, et
 „ instilletur, et applicetur calide qua-
 „ ter aut quinques in die. Sedata in-

„ flammatione loco aquæ fragariæ et
 „ plantaginis aquam fœniculi et euphra-
 „ siæ collyrio admiscui. Sequenti die
 „ post sectionem venæ cucurbitulas cum
 „ magna flamma applicare jussi; deinde
 „ iterum præscriptas pilulas exhibui, et
 „ secundo venam incidi, cucurbitulas
 „ quin etiam iteravi. His per dies ali-
 „ quot adhibitis remediis, et observata
 „ optimæ victus ratione tuberculum pau-
 „ latim subsedit, et oculus feliciter con-
 „ valuit, visus quoque ita restitutus
 „ fuit, ut nunc acutior sit, quam fuit
 „ ante, præcipue oculi sinistri; cum
 „ enim ante inorbum ultra annos 20 per-
 „ spicillis usus fuisset æger, nunc clauso
 „ dextro oculo sinistro etiam minutissima
 „ discernere, legere, ac pingere potest,
 „ idque sine perspicillo. Huic non
 absimilem casum narrat J. A. LIM-
 PRECHT (2): „ A. 1724 . . . Medi-
 cus quidam, qui ætatem suam ad finem
 anni 73 fere perduxerat, crèscente au-
 tumno vehementissima corripitur oph-
 thalmia, qua topicis magis quam in-
 ternis assumptis medicamentis curata
 sensim visus ipsi redditur acutior, ita
 „ ut

„ ut senex iste, qui ultra 15 annos per-
 „ spicillis visui succurrere coactus fuit,
 „ iam per hos ipsos 11 menses oculis nul-
 „ lo modo armatis literas charactere
 „ etiam minore expressas, modo lumen
 „ solare aut lux artefacta ipsi sufficiat,
 „ absque ulla hæsitatione legere, et ut
 „ olim in aëris juvenilibus prompte scri-
 „ bere valeat ... Fuit itaque tribus his
 ægris tanti habuisse ophthalmiam; at hu-
 jusmodi casus perquam sunt rari, infini-
 tiesque plura numerare est mala, quæ
 oculis ophthalmia consciente solet, ea-
 que duplicis generis, videlicet aut quæ
 generati graviorem quamvis inflammationem
 confequi solent, aut quæ oculi
 ob fabricam sibi peculiarem facile inde
 contrahunt. Utrorumque breviter speci-
 mina hic dare seorsim juvabit.

§. 34.

A. *Communes inflammationis effectus,*
nempe

i. *Suppuratio*, in quam non nisi che-
 mosis fere abit. Hac vero semel orta
 pus vel in cameris oculi vel inter bul-
 bum et adnatam colligitur: hinc

a) *Hypopion* efficitur (seu puris
 pone corneam in primis cameris colle-
 ctio), quod sæpiissime oculum pessundat,

dum coacervatum ac mora et calore acre factum erosis corneæ lamellis patulam humoribus oculi ad foras elabendum præbet viam, nisi mature resorptum e corpore eliminetur: quod c. h. ERNDTELIUS (*a*) cuidam prætoriæ cohortis equestris satelliti evenisse refert. Ita etiam narrat BAEUMLEIN apud A. E. BÜCHNERUM (*b*) mulierem ophthalmiæ inde a variolis obnoxiam, ubi in tenebris oculo in mariti cubitum impegit, gravi continuo ophthalmia cum vehementi dolore fuisse affectam; cui cum collyrium acre ex vitriolo Cyprio adhibitum esset, aucta inde inflammatio hypopion invexit, quod nihil opitulantibus Væ Se, catharticis, diaphoreticis, externis resolventibus, visum prorsus perfundedit. Perinde P. SALMUTHI (*c*) tubicen dum navi veheretur, surgente vento commota arena oculos ejus obruit, graviterque læsit, gravius ille etiam eosdem dolentes fricando. Præscripsit nescio quis fotum calidissimum, qui aliquoties applicatus ophthalmiam cum febre aliisque gravissimis symptomatibus causavit:

(*a*) Warsav. physice illustrat. p. 235.

(*b*) Miscell. phys. med. math. A. 1729 Jun. Cl. 2, art. 4. p. 356.

(*c*) Observ. med. Cent. 3. Obs. 9.

unde utraque pupilla et toto oculo suppurato periit visus. Apud J. JANINUM (*d*) fabro ferrario vehemens lævi oculi chemosis cum magna cephalalgia, vomitu, vigiliisque naturæ relicta cornream cum visu destruxerat, superstite etiam tum uberi lacrymarum profluvio, et magna adnatæ inflammatione citra tumorem, irideque tota aeri patente vasque ejus adeo turgidis, ut ruberrimæ carni esset similis. Pupillæ sua manfit cum figura tum diameter; sed immobilis erat: fibræ iridis et circulares et radiales multo clarior, quam in oculo bubulo, fuere conspicuæ. Diaphana corpora nil opacitatis ostendebant, fundusque oculi nigerrimus videbatur. Hocce in statu primum medicam openi poscenti ægro. Auttor superstitem inflammationem prorsus discussit: quo facto lens ejusque capsula opacabantur, istaque uveæ adeo arte accrevit, ut in continuitatem abiisse viderentur cum tanta firmitudine, ut palpebrarum affictui resisteret. Iris pristinum recepit colorem, at paulo obscuriorum, quam sano in oculo erat. Cornea haud amplius regenerata est. Bulbus ita

(*d*) Beobacht. über das Auge u. dessen Krankheiten p. 303. sq.

concidit, ut dimidium nativi sui voluminis amiserit. Haud secius P. FORESTI (e) „ rusticus clava iectus visum per-
„ didit, oculi ulcerare superveniente; at
„ cornea perrupta liquor oculi cum ema-
„ nasset, a cœcitate curari non potuit,,.
Ita etiam C. TRIOEN (f) „ me (ait)
„ convenit . . . mulier, 4 circiter heb-
„ domadum puerpera, petens examina-
„ rem infantis sui ophthalmia laborantes
„ oculos; cui examini cum me accinge-
„ rem, illa religationis paratum solve-
„ ret; pusilli oculo excidit lens crystal-
„ lilia integerrime diaphana, in quam ob-
„ rei infrequentiam penitus iuquisivi;
„ vix enim mihi persuadere valebam,
„ corneam . . . fine prævia suppuratio-
„ ne, lœsione externa, casu; aut infor-
„ tunio rupturæ obnoxiam, quain nihil
„ secius fissam experiebar, bulbumque
„ oculi in orbita defossum. Quapropter
„ sententiam rogatus casum lugubrem per-
„ se insanabilem ac de visu actum, nec
„ pusillum ulla arte a cœcitate istius o-
„ culi adferendum renunciavi,,. Apud
P. PLATBRUM (g) „ vitriarius quidam

(e) l. c. Obs. 18.

(f) Observ. medic. chirurg. p. 98.

(g) Observ. medic. Lib. 1. p. 108.

„ cum peste laboraret A. 1564, inter a.
 „ lia symptomata capitis dolore velie-
 „ menti atque ophthalmia afficiebatur,
 „ quæ adeo invaluit, ut in tumorem o-
 „ culo elevato suppuratoque crystallinus
 „ humor una cum aliis humoribus subito
 „ ex oculo erumperet, et in barbam il-
 „ lius fluenter. Quod cum in uno oculo,
 „ 10° fere post primam pestis invasio-
 „ nem die, factum esset, 14° postea,
 „ dum in agone mortis esset, ex altero
 „ quoque eodem modo humores effluxe-
 „ rapt „. Eadem ratione elapfis ex o-
 culo rupto humoribus cœctatem in semi-
 na quadam secutam vidi PARAEVS (b),
 quod ipsum in F. J. HEIMREICHII (i)
 etiam casu evenerat; „ femina (refert
 „ ille) 40 circiter annos nata eo, quo
 „ mensium fluxum patiebatur, tempore a
 „ bove cornu suo pudenda ejus feriente,
 „ et levem contusionem inferente, subi-
 „ to perterrita mensium nullo per 8
 „ hebdomadas indicio se se prodentium
 „ suppressionem experiebatur. Horum
 „ fluxum ut promoveret, quartam men-
 „ suræ vini partem in ollam cupream in-
 „ dit, et elapfis 24 horis illam epotat;

(b) L. 16. C. 13.

(i) Act. nat. cur. Vol. 2. Obs. II.

„ quo facto menstrua nimium fluere in-
 „ cipiunt, sed procedente tempore ini-
 „ minuuntur, et tam quantitatis et qua-
 „ litatis quam temporis ratione vitium
 „ ostendunt, et feminam valetudinariam
 „ reddunt. Nam vitiosum sanguinis mo-
 „ tum versus caput observat, et de va-
 „ riis ex sanguinis accumulatione ortis
 „ symptomatibus conqueritur: tandem
 „ inflammationem oculi patitur, ad quam
 „ depellendam balneatorū quidam cata-
 „ plasma ex repellentibus et actu frigi-
 „ dis paratum oculo imponi jubet. Fe-
 „ mina morem gerit; statim vero dolo-
 „ res exacerbatos, et paulo post majo-
 „ rem oculi tumorem et ex orbita pro-
 „ minentiam sentit, nihilo minus tamen
 „ remedii applicationem, meliora spe-
 „ rans, patienter continuat, donec pra-
 „ terlapsis fere viginti et quatuor horis
 „ cum maximo terrore doloribusque
 „ gravissimis rupturam oculi cum frago-
 „ re distinto et notabili experitur, et
 „ effluentibus statim humoribus aqueo
 „ crystallino et vitro, tunicisque dif-
 „ ruptis concidentibus et versus caput
 „ recedentibus, visu plene privatur.
 „ Sic quoque suppuratio oculum visum-
 „ que pessum dedit in alio JANINI (k)

ægro, infante BARTHOLINI (*l*), puero FORESTI (*m*), FÜRSTENAU II (*n*) futore, HOFFMANNI juvēne (*o*), milite (*p*), viroque (*q*), SAINT-YVES II que (*r*) matrona; SCHMUCKERUS (*s*) autem non sine magnis conatibus effecit, ne hypopion in puella, cui medicinam fecit, eundem exitum fortiretur.

b) *Abscessus* adnatae, pure sub ipfa in cellulosa collecto. Minus ab hocce statu imminet oculo differiminis; nam vel sponte rupto extrorsum abscessu vel incisione facta educto pure, adhibitisque idoneis remediis oculi integritati consulitur, velut in FORESTI (*t*) semina et adolescenti SIBBERNII (*u*) eventus docuit. Juvat hic disparem duplicis ophthalmiae in suppurationem verše exitum ex Annalibus Vratislaviensium (*x*) addu-

(*l*) Vide §. 17.

(*m*) I. c. schol. ad obs. 5,

(*n*) Vide §. 16.

(*o*) Vide §. 17.

(*p*) Vide §. 22 No 4.

(*q*) Vide histor. 11.

(*r*) Vide §. 22 No 5.

(*s*) Vide §. 54.

(*t*) Vide histor. 5.

(*u*) Vide histor. 17.

(*x*) Tent. II. A. 1720 Mart. cl. 4. art. 6.
§. 1, p. 326, sq.

cere, nempe vespere diei 23 Martii 1720 mulier cum puella annicula itineri se dat; obortus autem vehementissimus venti turbo ita eam prolemque male exceptit, ut mater primum non multo post, quam se in pagum vicinum recepisset, ingenem vertiginem pateretur, postridieque domum redux imminentem syncipitis oculorumque dolorem punctorum et ardorem eorumdem sentiret. Octiduo post proles quoque ex eodem malo laborare coepit; et cum ambæ hæ ægræ omnem rei eventum naturæ commisissent, accidit, ut post aliquot dies oculi puellæ pus interius collegerint: unde pupilla dextra corrugata profundius retrocesserat; lævis autem oculus turbidus pureque inflatus extrorsum protuberavit, amboque ita oculi visu privati. Mater contra decadente sensim ophthalmia pristinam recuperavit visus aciem. Interdum vero tanta puris spissi inter bulbum ac palpebras tumore clausas copia intercedit, ut omnem bulbum conspicuum obtegendo eum insipientis visui subducat, puteturque totum orbitæ cavum pure esse refertum; donec illo educito bulbus illæsus rursus in apricum emergat. Duos insignes hujus rei casus Anonymus qui-

dam (y) literis mandavit, unum pro miraculo venditatum, alterum ab se visum, Utrumque, ut exstat, huc traducam.

„ Infans 3 annorum et aliquot mentium „ visum perdiderat inde a 6 septimanis „ ab inflammatione oculorum, eos omni- „ no claudente, et per complures dies „ multum materiæ et puris ab iisdem „ expellente, ita ut inde crusta facta „ non solum oculos verum quoque in- „ tegram faciem infantis obduceret.

„ Tandem crusta illa purulenta decidit „ quidem, sed oculi tamen manebant „ profus clausi et ita in orbicam oeu- „ lorum retracti, ut vix ac ne vix qui- „ dem tarsi ciliis muniti in conspectum „ venirent, atque cum mater . . . in- „ terdum palpebras erigeret et diduce- „ ret, loco oculorum nihil amplius quam „ aliquid albi coloris in conspectu erat, „ ita ut oculos periisse firmiter ipsi per- „ svatum fieret. Mater . . . opem „ pharmacopœorum quorundam impla- „ ravit, quorum unus emplastrum ipsi „ dedit, quod etiam, irrito tamen adhi- „ buit effectu. Svatu dein matronea „ cuiusdam Patrem queindam Oratorii

(x) Commerc. Nor. T. 5. A. 1735 hebdom. 14.
p. 110. sq.

„ CELORON dictum adiit, eumque, ut
„ oculis infantis sui purificatorium ap-
„ plicaret, rogavit. Pater ille petitis
„ annueus, precibus sat longis ad D E-
„ UM missis, et reliquiis et purificatorio
„ et corporali . . . tribus distinctos vi-
„ cibus oculos infantis male affectos ap-
„ plicuit. Neque ita multo post audita,
„ ut Pater præceperat, missa, mater in-
„ fantem domum reportans, aliisque ne-
„ gotiis postea vacans, vocatur, nuncio-
„ que illo læto infantem optime videre
„ exhilaratur. Hæc jam historia licet
„ miraculi speciem aliquam præ se ferat,
„ tantum tamen abest, ut Auctori (illi
„ anonymo) miraculosa videatur, ut po-
„ tius dicat simili prorsus exemplo se
„ evincere posse, quod non obstante
„ morbi violentia et gravissimis jacturæ
„ indiciis oculorum tamen corpora suam
„ servare integritatem non solum que-
„ ant, verum etiam in similibus casibus
„ nunquam non soleant. Observavit au-
„ tem . . . in puello bimulo omnem o-
„ culorum figuram, qualis clausis palpe-
„ pris superesse solet, harum partium
„ fatis magno, non tamen transparente,
„ tumore periisse, et simul hæc oculo-
„ rum opercula marginibus introactis,
„ inibique ob adhesionem in angulis
„ suis firmiter detentis, ita suis redu-

„ plicata , ut de tarso ciliisque nullibi
„ quidquam in conspectum veniret , ne-
„ que oculi citra summam et hand fe-
„ rendam violentiam aperiri possent , præ-
„ fertim cum hic palpebrarum coactus
„ fatis densa crusta ex pure resiccato ob-
„ ductus atque munitus esset . Retule-
„ rat præter hæc mater , malum pede-
„ tentium ex inflammatione non admo-
„ dum notabili ortum incrementaque
„ sumpsiſſe , interdum autem et per vices
„ magnam copiam materiæ fluidæ flavæ
„ ex angulis oculorum majoribus impe-
„ quodam profilire . Hinc ergo ut ob-
„ viam iretur morbo , interne pulvilli
„ diapnoici et laxantes leniores , externe
„ autem facculi discutientes , resolventes ,
„ et nervini , primum siccii , deinde vi-
„ no ipcocti et calide applicati , in usum
„ vocabantur . Horum remediorum usu
„ continuato id effectum est , ut tandem
„ pure jugiter adhuc erumpente palpe-
„ bræ tantisper detumuerint , ita ut iis
„ diductis pateceret ad margines illa-
„ rum aditus , simul vero firmissima ci-
„ liorum conglutinatio in conspectum
„ veniret . His tandem etiam ab invicem
„ separatis palpebræ quoque diduci pote-
„ rant , ast non sine copioso puris meri
„ effluxu , adeo ut per 6 ad minimum
„ dies non alia facies rerum post oculo-

„ rum aperturam esset, ac si conchulam
 „ humore purulepto plenam conspiceres.
 „ In tali rerum statu actum de oculis
 „ esse A. credebat, præsertim cum ca-
 „ vitas præter solitum profunda nullo
 „ globoſo oculi corpore ad ſenſum re-
 „ pleta, et in fundo plane alba com-
 „ pareret. Sed poſtquam demum præ-
 „ eunte ANTONIO collyrium mundifi-
 „ cans et abſtergens aliquot granis vitrio-
 „ li. & lis acutum oculis inſtillaretur,
 „ factum eſt, ut opacus cornæ circu-
 „ lus ſe ſe rurſus aliquantisper confici-
 „ endum dederit, ſic ut redeunte quo-
 „ que motu palpebrarum mox priſtina
 „ oculorum ſapitatem puerilis gauderet
 His vero binis ſuppuratiōnis modis non
 immerito etiam addi potest

c) *Ulceratio tarſorum*, quam aut
 lacrymarum acrimonia erodens (z), aut
 pus adnatæ iis applicatum, aut denique
 propria palpebrarum ac MEIBOMII
 glandularum inflammatio in chemosi in
 ſuppuratiōnem abiens, cauſat, quamque
 L. HEISTERUS (a) in quadrimulo puero
 obſervavit. Hæc vel ex eo prætervidenda
 non eſt, quod alii malo, nempe anchy-

(z) Vide §. 31 No 4.

(a) I. c. I. Band No 656.

loblepharosi veræ (b) occasionem præbeat, ni tempestive ei obvietur. Denique

d) *Ulceræ corneæ* hoc referenda sunt, quæ periude vel acres lacrymæ corneam alluentes ac diutius eidem, dum oculi clausi sunt, applicatæ inducunt, velut in DEMOURSII (c) matrona; vel pus adnatæ illam erodens, vel propria corneæ lamellarum inflammatio in suppurationem verâ, efficit, ut in pueri, cuius FORDYCE (d) meminit, ac FORESTI (e) femina, nec non fabro JANINI (f) est observatum; vel denique hypopion post se trahit, ut superius (g) dictum est.

2. *Scirrus, cancer.*, Sic ante aliquot annos miseram vidimus servam, ait D. W. TRILLERUS (h), cùi oculorum inflammatione vehementissima laboranti, a temerario nimis chirurgo . . . frigida collyria et adstringentia epithemata crebro applicata fuerant: unde

(b) Vide §. 35 No 4.

(c) l. c.

(d) Vide §. 43. No 3.

(e) Vide histor. 5.

(f) Vide præced. a) et histor. 12.

(g) Vide præced. a).

(h) Opusc. medic. Vol. I. Part. I. Dis. 5. §. 5.
p. 139.

„ ipse oculi bulbus . . . in lapideum
 „ quasi scirrum adeo usque induruerat,
 „ ut ipse oculus pugno fere major ad
 „ horrorem formidinemque visentium
 „ rigidus atque immobilis per plura si-
 „ mul loca foedissime fissus exflaret.
 „ Quo denique factum , ut ipse nervus
 „ opticus una cum ipso cerebro adeo
 „ affligeretur , ut insultus epileptici et
 „ atrocissimæ capitis collique conquafla-
 „ tiones , artuumque tremores , et diræ
 „ tandem totius corporis contorsiones
 „ nullis prorsus remedii superabiles sub-
 „ sequerentur , donec demum miserrima
 „ illa famula inter terribiles clamores ac
 „ furores animati tot malis saevis fessam
 „ laboriose exprimeret , „

3. *Gangræna* vero utrum unquam in-
 flamationem oculi consequatur , dicere
 haud ausim ; quandoquidem nullo id
 exemplo probare mihi sit integrum. Mi-
 rum tamen prosector phænomenon , et
 ejus ratio hanc ita in promptu est .

§. 35.

B. *Proprii autem ophthalmicæ effectus* e
 peculiari oculi fabrica propullulant ; cu-
 jusmodi sunt vitia corneæ , albugineæ ,
 palpebrarum , iridis , humorum , retinæ
 ac nervi optici : hinc

1. *Leucomata*, queis inde affecti erant G O H L I I (i) judæus, ejusdemque (k) ac H E I S T E R I (l) puella, studiosus (m) item, et ejusdem (n) ac G R I G N O N I (o) puer, G O U L A R D I (p) infans, rusticus J. L. O D H E L I I (q), centurio P L A T E R I (r), ac T I L L I N G I I (s) adolescens.

2. *Pterygia* (qua ungues, qua panni), ut in viro D E L I I (t) et E S C H E N B A C H I I (u) matrona, et quæ observarunt o. A C R E L (x) in ancilla, J. D. G O H L I U S in viro (y), puella (z), pistore (a), duabusque feminis (b),

(i) Vide §. 42 No 2.

(k) Vide §. 22 No 6.

(l) l. c. i Band No 509.

(m) Ibidem No 355.

(n) Ibidem No 671.

(o) Vide §. 18.

(p) Vide §. 72 I. D. No 8.

(q) Act. Svec. Vol. 29. Trimestr. 2. art. 7.
p. m. 153.

(r) Vide §. 65 No 2. b).

(s) Vide §. 72 I. A. No 2.

(t) Vide §. 72 I. B. No 1.

(u) Vide §. 37 No 5.

(x) Chirurg. Vorfall e i Band 21 Fal No 1 p. 97.

(y) Vide §. 72 I. B. No 1.

(z) Vide §. 22. No 6.

(a) l. c. Dec. 1. Vol. 7. Sect. 1, p. 53.

(b) Ibidem p. 54. & Vide §. 22 No 2.

HEISTERUS in furore (*c*) ac bitis centurionibus (*d*), et in puerpera SALCHOV (*e*), &c.

3. *Polyctenæ, perlæ, carbunculi.*
 „ Pustulæ quoque ex inflammationibus
 „ interdum oriuntur . . . solent etiam
 „ carbunculi ex inflammatione nasci,
 „ non nunquam in ipsis oculis, non nun-
 „ quam in palpebris „ notante A. C.
 CELSO (*f*) ; cujusmodi vitia corner
 BARTHOLINI (*g*) civis, mercator MER-
 CLINI (*h*), puerque Medicorum Silesia-
 corum (*i*), ex ophthalmia retulerunt.

4. *Anchyloblepharosis vera*, seu pal-
 pebrarum in tarsis concretio, quæ eorum-
 dem ulcerationem (*k*) consequitur. Binos
 illius casus insignes describit O. A. C. REI (*l*),
 tertium C. F. KALTSCHMIED (*m*) in „ pu-
 „ ero

(*c*) I. c. № 263.

(*d*) Ibidem 2 Band № 23. 263.

(*e*) Vide §. 72 I. D. № 8.

(*f*) De medicina L. 6. C. 6. art. 10 & 11.

(*g*) Vide §. 17.

(*h*) Vide §. 65 № 3. c).

(*i*) Vide §. 55. № 5.

(*k*) Vide preced. A. № 1. c).

(*l*) I. c. 17 Fall № 1. 2. p. 84. sqq.

(*m*) Diss. de puerò 12 annorū anchylobleph.
laborante curato. 4. Jenæ 1764. Reip.
B. G. G. BARCHEWITZ.

„ ero 12 annorum, (cui) ab alio per . . .
 „ petulantiam portio pulveris calcis vi-
 „ væ in oculum sinistrum conjicitur, ut
 „ doloribus ac inflammatione cum febre
 „ obortis vitæ periculum subiret. Mul-
 „ to tamen labore febre, doloribus ac
 „ ophthalmia fugatis palpebræ oculi non
 „ solum ita coaluerunt, ut vix interior
 „ oculi angulus quodammodo apertus
 „ lacrymis exitum concederet; sed et
 „ tunica cornea palpebræ superiori fir-
 „ missime jungeretur . . . Post $\frac{1}{2}$ annum
 consultus Cl. Auctor eum operatione fa-
 cta persanavit.

5. *Iridis fissura, staphyloma.* M. E.
 BLOCH (n) post contumacem, superatam
 tamen, ophthalmiam in iride vidi fissu-
 ram superstiteni, quin visui prorsus re-
 recuperato vel hilum officeret. Staphy-
 loma vero iridis ex chemosi fabro J A-
 NINI (o) accidit. Corneæ quoque sta-
 phylomata in juniori ætate interdum post
 chemosēs generantur. J. L. SCHMUCKE-
 RUS (p) operationem hujus mali insti-
 tituit in Regii cuiusdam servi filia, que
 14° vitæ die vehementem chemosin cum

(n) Medic. Beimerkungen No 1, p. 5.

(o) Vide histor. 12.

(p) 1. a. 1 Th, p. 496.

magna suppuratione nacta est. Abhinc staphyloma corneæ cœptum intra 18 annos tantopere increvit, ut illa ultra pollicem coni instar ex omni sua superficie assurgentis in apicem extra palpebras prominaret.

6. *Cataracta*, quam ex ophthalmia BARTHOLINI (*q*) civis, BOEHMERI (*r*) mulier, matrona ESCHENBACHII (*s*), ac JANINI (*t*) faber, nec non lapicida LANZONI (*u*), nacti sunt.

7. *Amblyopia, amaurosis*. „Caligare „ . . . oculi; inquit CELSUS (*x*), „ non nunquam ex lippitudine . . . con- „ fieverunt . . . Sane JANINI (*y*) anginofo diu post ophthalmiam ingens am- blyopia supersuit. Amauroseos vero inde obortæ exempla in historia amauro- seos a me data (*z*) videre est.

§. 36.

III. LETALIS ne unquam ophthalmia?
Sunt, qui nihil ab ophthalmia ex se dis-

(*q*) Vide §. 17.

(*r*) Vide §. 37 No 2. a).

(*s*) Ibidem No 5.

(*t*) Vide §. 34 No 1. a).

(*u*) Vide §. 22 No 4.

(*x*) I. c. art. 32.

(*y*) Vide §. 55 B. No 8.

(*z*) Part. I. §. 44, p. 259. sqq.

criminis vitæ impendere affirment; nisi illa sit gravioris cujusdam ægritudinis, præfertim encephalum obtinentis (v. g. phrenitidis, &c.), symptomata admodum omittiosum: atque tunc ut signum, non ut causa, mortis habenda est. Alioquin vero cum nunquam in gangrenam visa sit abiisse (*a*); suppurratio autem et si oculum sœpe destruat; cum puri exitus continuo patescat; non facile vitæ insidias struit. Neque febris hic; ut ut vehemens, mortem minatur; cum in suppurationem ut plurimum tendere soleat. Interea tamen duos jam letalis ophthalmiæ casus vidi-
mus hactenus, unum in BERGENII (*b*) judæo; alterum in TRILLERI (*c*) ser-
va: nisi forte quis judæo ophthalmiam fuisse symptomaticam contenderit, in ser-
va vero morteni non tam inflammationi quam immanni potius scirrho oculi tribu-
endam esse velit; at scirrus hic exitia-
lis ophthalmiæ utique prægressæ debe-
batur;

(*a*) Vide §. 34 No 3.

(*b*) Vide §. 15.

(*c*) Vide §. 34 No 2.

§. 37.

IV. SOLVIT *ophthalmiam* vel resolutio benigna, vel crisis, vel metastasis, febrisve superveniens, aut ipsa temporis diuturnitas.

1. *Resolutio* benigna sola pene in taxi locum habere potest, in qua et humor blandus, et motus non usque adeo exorbitans, et impactus non nimius, &c. obtinent.

2. *Crisis* vero in qualibet ophthalmia evenire potest, eaque pro rerum adjunctis varia, ut est

a) *Hæmorrhagia* quæcunque. Sic Julio 1723 Erfurti obtinentes cephalagias, ophthalmias, odontalgias, otalgiasque ut plurimum vel sudores blandi vel hæmorrhagiæ narium solvebant teste A. E. BÜCHNERO (*d*). Menses quoque, si aut substiterant, aut non dum eruperant, indeque ophthalmiam invexere, supervenientes illam solvere sunt observati. LACHENAL (*e*) meminit feminæ 26 annorum, quæ a continuis teneræ ætatis defluxionibus ad oculos pubertatis

(*d*) Annal. Vratisl. Tentam. 25 A. 1723 Cl. 2.
art. 3. §. 2. p. 37.

(*e*) Gazette-salut. A. 1761 No 10 p. 39.

tempore catameniis obortis immuniis evasit. Insignem hujus commatis casum refert J. JANIN (*f*) de puella a biennio ex obstruētis menstruis ophthalmiam passa non mediocrem cum lucis impatientia et leucomate totam fere corneam tegente visumque relinquente exiguum. Cum frustra haētenus alii artis periti revocandis catameniis impendissent operam, JANINUS admotis ad vulvæ labia hirudinibus ea intra 24 horas prolicuit. Ab hoc vero momento ophthalmia cum leucomate tam celeriter decrevit, ut intra quatriduum citra ulla alia usurpata remedia oculi pristinum recuperarint statum, mensibusque inde rite semper procedentibus puella optime valuerit. Similem quoque observationem J. SAUNDER (*g*) suppeditat, nempe nobilis femina 17 annorum a subsistentibus catameniis incidit in anorexiā, langvorem ac vehementem oculi sinistri ophthalmiam, quæ cum ab æstate ad usque Decembrem neglecta fuisset, dextrum quoque oculum rubore infecit; querebaturque tum agra de dys-

(*f*) 1 e. p. 307.

(*g*) Medic. Commentar. von Edinburgh 3 Th. 4 Stück 2 Abschn. 1 Art. 12 Fall, p. 440, lqq.

pncea, auxietate, magnoque amborum oculorum dolore punctorio, languebat admodum, ac præter tumorem digitæ glandulas quoque non nullas gestabat induratas. Dextri oculi ophthalmia Væ Se ac vesicante brevi discussa est; at finister nec aperiri poterat, nec lucem ferebat. Itaque per hyemem usq; est cortice, bibit lac asinum, fonticulumque in brachio gestavit, et oculo topica adhibebantur. Nihilo tamen fecius periodicæ exacerbationes abunde docebant, morbum suppressis mensibus deberi, quas matura semper deinceps Væ So prævertebat; interea sub continuata eadem mendendi methodo ægra viribus habituque corporis profecit; sed cum in tabem proximum esse corpus hyems ac ver edocuisent, sanguisque ejus tanta gauderet dia-thisi phlogistica, ut ægræ carnium esu potuque fermentatorum liquidorum prorsus fuerit interdicendum, non abs re difidebatur emmenagogis & libus aliisque stimulantibus: quorum loco proinde aptior futura censebatur electricitas. Sepositis itaque tota prius hebdomade remediis, mense inde Martio ad machinam electricam ducta est, quæ triduo adhibita ophthalmiam manifeste emendavit, et 4° mox die sub ipso electricitatis usu catamenia reversa sunt; quorum cum ij.

mius fluxus ab electricitate metuendus
haud videretur, isthæc in dies adhibita
est. Catamenia rite fluebant, ophthalmia
plane disparuit, oculus lucis evasit
patiens sanguine similis, præter quamdam
corneæ opacitatem, quæ vero quotidie
etiam emendabatur. Queis omnibus e
voto consecutis ægrotæ in hebdomadæ
adhuc electricitati vacavit. Non multum
ab hac observatione discrepat, quod P.
A. BOEHMERUS (*b*) refert: „uxor
„saponarii annorum 36, felix mater 4
„filiorum, temperamenti sanguineo-me-
„lancholici, in 4° puerperio A. 1742
„incipientem in dextro latere, et per
„intervalla redeuntem fixum dolorem
„cum successivo abdominis augmento
„pondereque raro molesto et gravati-
„vo sentiebat, posteaquam imperita ob-
„stetrix violentam placentæ præternatu-
„raliter ipsius utero adhærentis extra-
„ctionem frustatim peragere conaretur.
„Fluxus lochialis ex parte suppressus,
„nullisque accidente febre lochiali,
„qua per aliquot septimanas laboravit,
„ibstergentibus uterinis legitime pro-
„notus fuit. Factum inde, ut aliquot
„post ablactationis negotium annis pro-

(*b*) Act. nat. cur. Vol. 9. append. No 3. p.
61. sq.

„ pter mensium obstructionem , negle-
 „ cias artificiales , impeditasque natura-
 „ les excretiones spasmis inferiorum par-
 „ tium , quæ malum hystericum comita-
 „ bantur , agitata , humoribusque ad ca-
 „ put translatis , et in adnata utrinque
 „ oculi stagnantibus , ophthalmia vera
 „ excitata fuerit , quæ ob neglectam cu-
 „ rationem ansam præbuit suffusioni mi-
 „ tiori et immaturæ , vitio nempe , quo
 „ pupillæ amissio naturali transparente
 „ colore cinereum contrahere et ex pa-
 „ te visum impedire videbantur . Ao-
 „ cessit ad me , meum sibi expertens au-
 „ xilium . . . Itaque repetitis aliquoties
 „ largis in pede V. S. interpositis laxan-
 „ tibus plibus , adhibitisque remedii
 „ resolventibus , diluentibus , temperan-
 „ tibus , nec non instituta periodica cu-
 „ ratione , singulis scilicet mensibus de
 „ crescente luna per 6 dies usum absti-
 „ gentium uterinorum continuando , ex-
 „ terne autem oculis impositis collyris,
 „ discutientibusque speciebus , effeci , ut
 „ fluxus menstruus rediret , et discissa
 „ oculorum inflammatione incipiens ca-
 „ taracta sensim sensimque imminueretur,
 „ remanente tantum aliqua visus iabe-
 „ cillitate . . . Reliqua deinceps conse-
 „ cuta neutquam hujus loci sunt . Hisce
 vero paulo minus secundus est casus ,

quem J. M. WOLFFIUS (*i*) ad posteros dedit: „ virgo quædam 22 annorum , „ temperamenti sanguineo-cholerici , grā- „ cilioris corporis constitutionis , circa „ 14um ætatis suæ annum ophthalmia hu- „ mida in utroque oculo corripiebatur . „ Postea quolibet fere mense per aliquot „ dies in capite aliquo affectu , et qui- „ dem aut otalgia aut odontalgia aut co- „ phalalgia aut erysipelate faciei aut „ ophthalmia laborabat ; quæ vero pa- „ themata cum 19° ætatis anno fluxus „ menstruus prima vice erumperet , et „ typum legitimo modo per 2 annos se- „ varet , cessarunt quidem , sed etiam . „ recurrerunt , cum 21° anno mense „ Aprili menstrui fluxus obstructionem „ eadem pateretur . Quoties enim pur- „ gatio menstrua recurrere debuit , toties „ unus vel alter ex antea adductis affe- „ ctibus rediit . Tandem mense Octobri „ ophthalmia acris oculum dextrum oe- „ cupavit , et brevi tempore ita exacer- „ bata fuit , ut humores oculi turbaren- „ tur , cornea tunica corrumperetur , et „ visus plane periret . Temerarius qui- „ dam . . . chirurgus cataplasmata cali- „ dum , ex variis herbis cum vino co- „ citis paratum , oculo imposuit , adeo

---

(i) Ibidem Vol. 71 obs. 130.

„ sinistro vero cum effectu , ut statim
 „ dolor et inflammatio in morbo oculo
 „ incrementum majus sumeret , et alter
 „ quoque oculus finister omnibus nume-
 „ ris sanus rubore et dolore pariter affi-
 „ ceretur . Nihilo minus et huic oculo
 „ admovit chirurgus idem illud catapla-
 „ ma , et interne exhibuit TR^{am} quam-
 „ dam sudoriferam , itemque pilulas Fran-
 „ cofurentes , quibus omnia in pejorem
 „ statum mutavit . Ad alia hinc confu-
 „ giebat remedia , inungebat oculo un-
 „ guentum quoddam , nucha multa ves-
 „ catoria applicabat , bis venam pedis
 „ secabat , fonticulum in brachio dextro
 „ excitabat , dentes aliquot evellebat ,
 „ oculo varia cataplasma et epithema-
 „ ta admovebat ; interne vero decocta
 „ aliaque sanguinem exagitantia medica-
 „ menta adhibebat ; quæ omnia tamen
 „ plus damni quam levaminis adferebant.
 „ Dexter enim oculus mansit destruetus ,
 „ et sinistru quotidie ad destructionem
 „ magis magisque inclinare deprehende-
 „ batur . Chirurgus hæc considerans ad
 „ . . . effentiam . . . quamdam emme-
 „ nagogam configiebat , cuius usu intra
 „ 48 horarum spatium fluxum menstru-
 „ um . . . in ordinem se redacturum
 „ pollicitus fuit , . . . quo guttatum as-
 „ sumpto ægrotæ tantis doloribus capitis
 „ et in primis oculorum affligebatur ,

„ ut iisdem ferendis vix par esset. At-
„ tamen chirurgus optima quæque spon-
„ dens ægrotæ pervasit, ut 2^a 3^a et
„ 4^a vice effentia istius usum repeteret,
„ ut ut semper doloribus acerbissimi-
„ ebullitione sanguinis, aliisque mali-
„ toties excruciatetur, quoties illam af-
„ sumperferit. Emanxit vero salutaris ille
„ menstruus fluxus, et loco speratæ hu-
„ jus excretionis in oculo sinistro antea
„ bene constituto visus quotidie immi-
„ nuebatur, et tandem effentia ultima-
„ vice adhibita, quod 10^a septimana ab
„ incepta chirurgi curatione eveniebat,
„ profrus ille peribat. In his ergo an-
„ gustiis constituta ægrota meum tandem
„ implorabat auxilium, mihique ostend-
„ debat oculos valde inflammatos, tu-
„ midos, largo simul stillicidio humoris
„ acris, turbatione humorum, et ruptu-
„ ra cornea afflictos. In sinistri oculi
„ cornea versus angulum majorem tumor
„ apparuit instar pisi. Ex quibus mani-
„ feste apparebat, cœcitatem oculi dex-
„ tri ex obstructione mensium, oculi
„ vero sinistri partim ex illa partim ex
„ chirurgi perversa curatione inductam
„ suisse. Cum vero structura oculorum
„ nimium quantumjam corrupta mihi vide-
„ retur, . . . de visus recuperatione plane
„ dubitavi. Interim tamen fluxum cata-

„ meniorum, quam primum illud fieri
 „ posset, in ordinem redigendum esse
 „ duxi: quem in finem decoctum emme-
 „ nagogum, pilulas ad instar **B E C H E R I A**
 „ **N A R U M** paratas, et pulverem ex sacch,
 „ Canar. cort. Cinnamom, et æthiope mi-
 „ nerale, præscripsi, simulque pediluvio-
 „ rum usum frequentissimum commen-
 „ davi. Quibus remediis adhibitis 12°
 „ die catamenia prodibant, et per 3 die-
 „ rum spatium continuabant, insimulque
 „ (quod notatu omnino dignum est)
 „ omnes dolores capitis aurium oculo-
 „ rumque sub usu horum remediorum
 „ evanescebant. Licet autem virgo hæc
 „ postea singulis vicibus sub continuato
 „ usu horum remediorum debito tem-
 „ pore fluxum menstruum redire obser-
 „ varet, toties tamen oculi inflammata-
 „ bantur paululum, quoties appropin-
 „ quabat ordinarius hujus excretionis
 „ terminus, sub cuius dein successu in-
 „ flammatio una cum dolore et tumore
 „ facile iterum evanescebat. Quoniam
 „ vero humores turbidi manebant, et
 „ ægrota vix lucem a tenebris distingue-
 „ re valebat, tandem ad mercuriale sa-
 „ livationem confugiendum esse statui,
 „ revocatus in memoriam observationes.
 „ . . . F. H O F F M A N N I in variis ejus-
 „ dem scriptis adnotatas, Elegi autem

„ tutissimam æque ac jucundissimam me-
 „ thodum salivandi Excell. D. D. T R E W (*k*)
 „ descriptam; qua quidem humores ocu-
 „ lorum magis pellucidi reddebantur,
 „ vis;is vero restitui nequaquam potuit:
 „ ut hinc virgo ista cœca miserrimam
 „ vitam adhuc ducat,,. Propria autem
 huicce morbo solvendo accidere solet hæ-
 morrhagia ex oculorum canthis scatu-
 riens, cuiusmodi exemplum prostat in
 Annalib. Vratislaviensium (*l*) de pueru
 14 annorum, hæmorrhagiæ narium alias
 obnoxio, cui ophthalmia insignis oborta
 post fluxum sanguinis sinceri e cantho
 oculi dextri consecutum citra alia reme-
 dia conquievit. Ejusdemmodi quoque
 casum observavit BOENNEKEN (*m*) se-
 nior, videlicet puerus 30 hebdomadum
 correptus est ophthalmia ferosa cum in-
 quieto somno pavoribusque nocturnis.
 Dentitionem in causa esse conservata ejus
 indicia liquido docebant, præsertim quod
 non multo ante duo primores inferioris
 maxillæ dentes incisorii emerferint, in

(*k*) Commerce, Nor. T. I, A. 1731 Specim. 52.
 p. 410.

(*l*) Tent. 27. A. 1724 Febr. Cl. 2. art. 3. §. 1.
 p. 152.

(*m*) Frank. Samml. 3 Band 16 St. 3 Bemerk.
 p. 319.

præsenti gingivis maxillæ superioris, ubi dentes canini siti esse solent, plus quam alibi elevatis crassioribusque apparentibus: ut proinde hos ipsos dentes moliendo exitum symptomatum dictoru*m* esse cæsam pateret. Accidit interea, ut 12^a noctis hora infanti ex utroque cantho majore fluidus coccineusque sanguis inopinato erumpens in genas defueret, fluxu inque vagitus puelli augeret; qui, ubi ad chochlear j sanguinis dedit, sua iterum sponte desit. Abhinc vero infans alacrior hilariorque factus, ophthalmia, æstu, inquiete, ceterisque symptomatibus in dies magis decrecentibus, habitum ac vires recuperavit. Huc etiam referendus est ARNOLDI (*n*) casus.

b) Sudor; si ophthalmiam immunita perspiratio, sudorve suppressus cauferat, quod ab humidō frigore certis anni temporibus præ primis contingit (*o*): atque tum obortus blandus sudor morbum solvit, ut paulo ante (*p*) ex BÜCHNERO vidimus. Hinc pediluvia (*q*) tantopere hic sæpe profunt.

(*n*) Vide §. 41 No 2.

(*o*) Vide §. 22 No 1.

(*p*) Vide præced. a).

(*q*) Vide §. 59 No 2.

c) *Alvi fluxus*; nam HIPPOCRATE (r) notante „ lippitudine laboranti „ alvi profluvio detineri bonum „. Perinde Vratislavienſes (s) „ id creberri „ ma nos (ajunt) docuit experientia „ alvi profluvium ſive ſponte natura mo „ tum ſive pharmacis excitatum ophthalm „ micis eſſe admodum utile „.

3. *Metastasis* denique hand ſecius ac ipſae crises ophthalmiam ſolvere quidem affolet, at non pari ubique eventu; nam cum alias materia morbi ad ignobiliora ab oculis loca minori nullove cum diſcri mine deponatur; aliquando natura velut ſui obliata eam in nobiliores impingit partes non ſine majore vel periculo vel moleſtia: ut proinde id genus metastasis bona interdum fit; interdum mala.

a) *Mala* utique fuit in viro v. RIEDLINI (t) hypochondriaco, non dum 30 annos nato, temperamenti melan cholici, qui cum a nimia lucubratione contraētam ophthalmiam fotu ex aqua roſarum cum tutia in pultem redacta parato, ſepiuſque ad oculum affectum applicato, brevi diſcuffiſſet, in gravem

(r) De iudicationib. p. m. 56.

(s) Hist. r. morb. Vratisl. A. 1701. p. m. 237.

(t) Lin. med. ann. 5. Febr. 12 p. 147.

incidit cephalalgiam, ophthalmia molefiorem, quam demum febris quoque continua, non sine periculo decurrens, est consecuta. Neque melius cessit res mulieri apud A. E. BÜCHNERUM (u), quæ ophthalmia ope $\mathbb{V}$ camphorati naribus attracti profligatae loco vehementem clavum hystericum naæta est, a quo demum usus nos bezoard. BUSSI cum liq. anod. miner. et lac saccharatum calidum naribus attractum, eam vindicarunt. Perinde Consulis Freyenthalensis uxoris, J. D. GOHLIO (x) narrante „ex humida totius corporis, et hoc satis profunde, ad cunctum usque, perfrigeratione contraxerat febrim rheumatico - catarrhalēm, eai supervenit sinistri oculi ophthalmia (uti credebatur). Pharmacopœus loci consultus varia dat, et tentat in cassum, donec se meæ offert inspectioni et curæ. Offendo oculum turgidum et rubentem, sed non pro more veræ ophthalmia in adnata suffusum, nec per noctes agglutinatum, interim ad lucem admodum sensibilem, limpidamque a quam copiose plorantem. Per inter-

„ venientem

(u) Miscellan. phys. med. math. Ann. 1729,
April. cl. 2. art. 2. p. 235.

(x) I. c. Dec. 2. Vol. 6. Sect. 1. No 5. p. 25.

„ veniente non spontaneam sed casu
„ concitatam diarrhoeam solvebatur.
„ Brevi post previo horrore more ery-
„ sipelatum invadit ipsam dolor in jun-
„ tura coxae dextræ ambulans per genu ad
„ tarsum; quo credo per diaphoretica disli-
„ pato (pharmacopœum enim iterum
„ consuluerat) occupat dolor iterum
„ oculum cum omnibus prælinis sympto-
„ matibus: inde denuo discussus redit
„ ad artus, quos ante occupaverat.
„ Urserat patiens jam tempestive, ut
„ balnea concederent, quæ tum non dum
„ quadrabant: urgebat nunc iterum, ubi
„ dolores deseruisse putabat per depo-
„ sitionem matière in tumore ad tarsum
„ dextri pedis. Permittebam itaque in-
„ sessum, quo unica saltē vice admissō
„ dolor transibat ad latus sinistrum. Ni-
„ hilo minus cum observaret dolorum in-
„ vasione cum horrore et pulsatione
„ in articulis obfessis per dies alternare,
„ continuat proprio motu in sessum alter-
„ nis melioribus diebus, sed cum exacer-
„ batione dolorum in articulis, ut meo
„ denuo consilio suspensis balneis deco-
„ tum BEHRENSI . . . cum aliquo
„ regimine dietæque observatione per
„ 15 forte dies potare debuerit. Inter
„ potandum observavit adhuc alternis
„ diebus aliquem horridulæ auræ alla-

„ psum etiam medios inter sudores, et
 „ ubi per admissam refrigerationiem su-
 „ dor interpolabatur, respiratio erat op-
 „ pressa, totumque sternuum ad clavicu-
 „ lam usque rigidus obsidebat spasmus
 „ . . . qui se prodébat sub schemate
 „ purpuræ albæ miliaris, qua non sine
 „ intervenientibus ataxiis superata redi-
 „ iit ad balnea reliquias morbidas ple-
 „ nius elicientia, et nunc maxime salu-
 „ taria,. Haud secius G. HORSTII (y)
 Comes 21 annos natus post autumnalem
 dysenteriam variis remediis profligataam
 in gravissimam incidit ophthalmiam ad-
 modum dolorificam, quæ licet vesicatoriis
 ad nucham, et collyriis ex succino ppt.
 marg. ppt. cum pauxillo croci in aqua
 euphrasiæ, fœniculi et rosarum dissolutis
 tandem corrigeretur; tamen ob neglectam
 recidivæ dysentericæ metu catharsin ma-
 teria non evacuata alio commigravit, ac
 primum vagus brachii dolor obortus non
 multo post hinc in genu defluxit, tumo-
 remque ibi arthritico similem generavit,
 qui pure collecto fluctuans causticoque
 apertus dolore mox conquiescente mul-
 tum in dies puris præbuit, sanatusque
 deinceps duritiem quatndam vicinorum

(y) Observ. medic. P. I. L. 4. obs. 19.

tendinum post se reliquit; quam tamen fatus decocto pedum vitulinorum cum herbis emollientibus ac roborantibus etiam brevi post abolevit. Quod si ejusmodi metastases in pulmones factæ fuerint, haud abs re phthisin metuere oportet: unde non vane M. B. VALENTINUS (z) „ crebra (inquit) versatissimi medici „ Francofurtensis D. WESEMII experi- „ entia constat, quod ophthalmia in pri- „ mis serofa intempestive suppressa in „ phthisin pulmonalem saepe abeat. Hinc „ affectibus oculorum chronicis obnoxii „ si iisdem desubito liberentur, raro ul- „ tra unius vel alterius anni periodum „ solent supervivere: quod ex iterata „ observatione hanc ita pridem sincere „ mecum dividebat vir celebratissimus „. Et vero quam pronus sit materiae ab oculis ad pulmones decubitus, tribus id constat exemplis. Nempe „ ophthalmi- „ am chronicam, ceteris omnibus fru- „ straneis, abrasione capillorum capitis „ sanatam vidit D. PREUSSIUS (a), suc- „ cedente tamen tussi, quæ ab ipso la- „ xantibus sublata fuit „. De hac ipsa

(z) Misc. nat. cur. dec. 2. ann. 7. obs. 65.

(a) Histor. morbor. Vratisl. A. 1699. p. m. 64.

etiam re, at deteriore cum eventu, lo-
 quitur J. A. REIMANNUS (b) „ quid
 „ . . . de cura inflammationis oculorum
 „ chronicæ per abſcissionem capillorum
 „ capitis obſervaverim (inquiens), re-
 „ feram: idem nempe, quod D. PRESS
 „ SIUM . . . obſervasse ſcribitur, quod
 „ tuſſis ſucceſſerit ophthalmia ita cura-
 „ tæ, quam ille laxantibus ſuſtulit. At
 „ vero in viro noſtro tuſſis tam contumax
 „ eſt, ut ſaepius ſe phthificum faelum
 „ fuſſe metuerit, et praeterea pruritum
 „ totius corporis moleſtum experiatur.
 „ . . . Degit tamen adhuc tolerabiliter,
 „ ex quo Væ Se in pede æquinoctiali
 „ tempore et infuso laxante uti ex conſi-
 „ lio noſtro incepit „ Denique „ mi-
 „ litis cujusdain filiola, refert v. RIED-
 „ LINUS (c), anima aliquot hebdoma-
 „ dis major cum aliquot quideſi dentes
 „ alveolos ſuos perrupiſſent, nunquam
 „ tamen hoc ſic contigit, quin inde non
 „ ita bene ſe habuiſſet, dum aut acho-
 „ res ſucceſſerunt, aut oculus inflamma-
 „ tus fuit, aut alia eandem proſtrare
 „ mala. Cum nuper iterum oculo tan-
 „ tum infidiaretur dentitio, ut hujus uſi

(b) Mift. nat. cur. Cent. 9. obſ. 46. p. 127.

(c) Curar. medicar. millenario No 888.

„ puellam orbatum iri non ita injustus
 „ subfuerit metus; propterea chirurgum
 „ quemdam consulueret, qui nescio qui-
 „ bus medicamentis oculum priori suo
 „ statui sic restituit, ut tantæ ophthal-
 „ miæ nec indicium quidem superfluerit:
 „ at successit tanta dylpnœa quotidie
 „ sub vesperam præcipue incrementum
 „ sumens, ut puella inde brevi viribus
 „ fere penitus exuta fuerit; cum præ-
 „ fertim sic sat diu nullum conveniens
 „ eidem opposuissent remedium. Hinc
 „ vero licet tandem me vocaverint, et
 „ ego medicamenta laudatissima pre-
 „ scripserim, nec haec tamen vel mini-
 „ mum profuere; sed puella brevi post
 „ in mortis prædami cessit . . . Ex his
 autem satis liquet, pravas id genus me-
 tastases malæ fere nunquam non medica-
 tionis ophthalmicæ deberi. Contra eaq.

b) *Bona* salutarisquæ metastasis
 censenda est, quam BAEUMLEIN refe-
 rente A. E. BÜCHNERO (*d*) observavit in
 puella quinquenni. Haec sinistro in bre-
 gmate prope fontanellam tumorem fecum
 in lucem attulit, quem litus unguento
 nervino ac Æto cum oleo carvi, facu-
 lique discutientes admoti, maximam par-

(*d*) *I. c. A.* 1730 Aug. cl. 2. art. 4. p. 1254.

tem depulere, excreta per levam narem purulenta materia. Cum autem neglecta ulteriori remediorum adhibitione tumoris aliquid remanserit, semeltri inde post puella sinistri oculi inflammatione laborare cœpit, quæ et si catharticis, usque MR^a ex TR^a 3 ii, essentia succipi et scordii, ac pulverum diapnoicorum aliquatenus minuebatur, haud tamen ante prorsus desit, quam in sinistræ manus digito annulari ruber tumor fuisset enatus, nec resolventibus nec maturantibus tollendus, ac toto post anno circumacto ad suppurationem primum perductus. Ortus hinc abscessus dum sub usu, ut ut non per omnia ordinato, catharticorum sanguinemque depurantium sanationi esset proximus, novus in brachio tumor emeritus, in abscessum perinde abiens; cujusmodi alii ex aliis sensim vel in brachio vel cubito enascebantur adeo, ut uno ad sanationem tendente novi continuo succreverint, qui si resolventibus discuterentur, ophthalmiam resuscitabant. Idecirco sub idoneo regimine diætetico diapnoico, præmissis et intercalatis catharticis 3 lib. dabatur per 4 hebdomades mane MR^a ex TR^a alcalina et scordii, sub vesperam autem 3 ex æthiope min. C. C. isto ac succin. ppt. cum decocto pro potu ex rad. scorzon. ononid. bardan. scrophul. poly.

pod. helen. & sem. fœnic. Sicque sub hac curatione abscessus omnes perlanati, quin vel novi emergerent, vel ophthalmia rediret; præfertim cum anno insequente eadem curatio per 14 dies rursus fuisset instituta, intermedioque tempore verno et autumnali fuissent exhibita cathartica. Abhinc puella sana vixit. Fonticulorum profecto vices tumores memoriati sustinuere. Neque minus hic sunt salutares cutanei morbi chronicæ, ut achoræ, scabies, in primis ubi eorum præpostera retropulsione ophthalmia nascuntur; iis enim reversis illæ conquiescere solent. Apud c. t. BIERLINGIUM (e) „ filiola quædam 6 annorum ex variolis „ laborans ophthalmia accepit emplastrum „ vesicatorium ex cantharidibus

(B. Ferment. acerrimi ʒj

Cantharid. rite ppt. ʒj. cum ff. q.

Aceti F. l. a. cataplasma); quo

„ vesicæ excitatæ; sed a parentibus in „ iis consolidandis justum non exspecta- „ tum est tempus: propterea natura sibi „ ipsi viam aperuit, et caput pustulis „ multis occupavit, quibus materia pec- „ cans revulsa est, et oculus aliquomo-

(e) Thesaur. theoret. pract. obs. 100, p. 1182.

„ do rubedine liberatus „. Ita in futo-
ris filia apud PEZOLDUM (*f*) achores
reversi ophthalmiam ab eorum retropul-
sione ortam sustulerunt. Scabies quoque
ab usu thermarum Carolinarum in TIL-
LINGERI (*g*) studioso efflorescens hand
parvi ad ophthalmia sanationem erat
momenti. Et J. L. ODHELIUS (*) vidit no-
bilem adolescentem ab ophthalmia contu-
maci hand prius vindicatum, quam post diu-
turnum et irritum & lium usum vehementi
scabie correptus est; abhinc enim oculi re-
mediis idoneis adhibitis brevi persanati
sunt. Eodem quoque modo podagra in-
gruens ophthalmiam contumacissimam
in MORGAGNIO (*b*) extinxerat,

4. *Febris* quoque teste HIPPOCRA-
TE (*i*) ophthalmiis superveniens inter-
dum eas solvit: „ juvat autem (ait ille)
„ succedens febris aut dolor in lumbos
„ firmatus „. Interea tamen Vratisla-
vienses (*k*) „ SCHNEIDERUS (*l*) que-
„ stionem illam ventilat (inquiunt), an
„ febris ophthalmiam solvere possit?
„ Cum HIPPOCRATES ipse doceat,

(*f*) Vide §. 22. No 4.

(*g*) Vide §. 41 No 2.

(*) Act. Svec. Vol. 38 Triinestr. 3 n. 4. p. m. 216.

(*b*) Vide §. 59 No 2.

(*i*) Predictorum Lib. 2. p. m. 102.

(*k*) Histor. morb. Vratisl. 1, c.

(*l*) De catarhis Lib. ult.

„ quod febris superveniens sit solutio
 „ lippienti; nego tū nos testimonium per-
 „ hibemus; quamvis causino probabile
 „ sit, motu febriili posse humorem in
 „ oculis harentem per metastasis ad alia
 „ membra, ad pleurae, jecur, pedes,
 „ &c. protrudi... Facit hinc observatio,
 quam u. c. SALCHOV (n) describit, pu-
 ellæ 9 annorum semestrem jam ophthal-
 miam superveniens acuta febris depulit
 quidem; ac ob febrem ipsam forte non
 ex integro solucam aliquanto post utro-
 que in oculo pterygium enatum est, et
 pone aures tubera aliquot partim majo-
 riā partim minora emersere; intumuit si-
 nipl abdomen præsertim in sinistro latere.
 Porro etiam ulcus in ecce pedis dextri;
 a pernione effectum, aderat. Opem
 querente pro illa patre præter interna ex-
 hibita remedia pro oculis præscriptum est

B. TR^e mihi gtt. xij.

✓ rectif. Gallie. gtt. xxv

▽ x still. robor. et cyan. aa ȝj.

M. ut agitatum calidumque eluendis se-
 dulo oculis adhibeat. Ulceri pedis tu-
 beribusque pone aures bis quotidie em-
 plastrum Saturninum recens admotum.
 Ab his intra oculuum tubera emollita,

ulcus sanatum, oculi quoque aliquatenus emendati; pater itaque cum prole remediisque domum profectus. Hocce in casu febris ophthalmiam metastasi ad collii glandulas facta soluisse videtur (forte puella scrophulosa diathesi laboravit, quæ ophthalmiam ante febrim, post hanc vero scrophulas et abdominis inflationem produxit); cur autem crisi quoque alias eandem solvere nequiret, haud perspicio.

5. *Tempus* tandem ipsum non nullis ophthalmiis ad remedia quæque contumacibus mederi afferet. Namque c. H. ERNDTELIUS (*n*) „ quam rebelle hoc „ ipsum sit malum, proper continuum po- „ tillimum atque incredibilem humorum „ affluxum, aliquando inter alios in „ Celsissimo quodam Principe vidit, cui „ licet ad divertendum serum etiam de- „ coctum lignorum cum purgantibus ex „ rad. asari, fol. fennæ, ♀ & ♂ acu- „ atum fuerit, quod et si per 3 vel 4 „ septimanas et ultra non saltem copio- „ fas quotidie dejectiores serosas per al- „ vum, sed et si puto jam decocti usu „ speciem coryzæ humidæ diu satis du- „ rantis produxerit, his omnibus tamen „ non obstantibus ophthalmiam profliga- „ re cum acri lacrymarum effluxu haud „ potuit; sed diu et per aliquot adhuc

(n) I. c.

„ finita cura menes malum hoc molestissimum tolerandum fuit „. Luculentior etiam hanc in rem casus est c. e. E S C H E N B A C H I I (o): „ matrona quaedam 40 annos nata, plethorica, temperamento sanguineo et statura mediocre praedita, vitamque amans negotiosam, ex perfrigeratione leviori tempore hymenali ophthalmia corripitur, oculi dextri palpebras potissimum obsidente. Hanc sub initium non curat nimis, sed domesticis remediiis propugnare annititur. Cum vero malum ex eorumdem usu haud tolleretur, quin etiam auge sceret, medicorum complurium consilia exposcit, et varia successive medicamina adhibet, sicutque interna remedia et externa, vesicatoria, laxantia reiterata, fons quoque Pyrmontanus, aliaque in usum ducuntur. Ophthalmia tamen hisce omnibus superior restat, oculi bulbum brevi in consensum rapiens, nec non corneam transparentem aliquo modo obfuscans, ac velati panno leviori obducens, albogineam preterea tegens carne noviter accrescente, texturæ cuidam cellulose adipie ac quasi glandulis minoribus hinc

---

(o) Obs. anat. chir. med. rarior, obs. 28. p. 235.

„ inde permixtæ simili; quales etiam
„ glandulæ, exque magis conspicuæ at-
„ que tumentes in interiori palpebræ
„ inflammatae ac prætumidæ superficie
„ exsurgunt copiosæ, mucum edentes
„ pure e suppuratis palpebris effluente
„ commixtum, palpebrasque inter se in-
„ vicem conglutinante in matutino in pri-
„ mis tempore. Ad absumendas tam car-
„ nem descriptam in bulbo protuberan-
„ tem quam cornæ maculam svasu Medi-
„ ci cuiusdam liquor oculo instillatur
„ causticus, cuius tamen ægrotat ne gut-
„ tulam quidem propter maximum exin-
„ de advenientem dolorem, eumque pe-
„ nitus intolerabilem, perferre poterat:
„ unde et post unum alterumve experi-
„ mentum institutum liquor iste rejicitur.
„ Deinde circumforaneus quidam oculi-
„ sta . . . consulitur; qui vero præter
„ suppeditata non nulla consilia vaga mor-
„ bum non tañigit. Tandem et ego ac-
„ cessor, postquam morbus annum cum
„ dimidio duraverat. Oculi conditio
„ tunc erat talis, qualis in præcedenti-
„ bus descripta legitur: palpebræ scili-
„ cet cum rubore insigniter tumebant,
„ in primis superior, quæ digitum me-
„ diocrem crassitie æquaus præ pondere
„ nimio dependebat. Glandulæ in illius
„ superficie interna copiosæ aderant, ob-

„ strūctæ , protuberantes; pinguedo sive
„ caro prædicta luxurians albugini et la-
„ crymali carbunculæ superinducta conspi-
„ ciebatur ; bulbis propter inflammatio-
„ nem non subens modo sed pariter at-
„ que palpebræ coccineus apparebat ,
„ muco etiū ac pure illitus ; cornea
„ alias transparēns hunc semiopaca erat,
„ et in pannum quasi mutata ; humor de-
„ nique crystallinus , quaatum per cor-
„ nēam obſervare eundem licebat , pel-
„ luciditatem jam jam modo aliquo de-
„ posuerat ; adeo ut hujus oculi viſus
„ propter concurrentia tot ſymptomata
„ prava nullus fere ſupereret. Primam
„ in tali ſtatū dubio intentionem eo diri-
„ gebam , ut inflammationem præfentem ,
„ iplam pro parte tumoris palpebrarum
„ cauſam , omni mitigarem studio. In
„ quem finem fomentationibus rem ag-
„ grediebar , ſub initium e ſolo lacte
„ bubulo paratis ; moreque decenti ex-
„ trinsecus oculo applicatis. Post aliquot
„ dierum decurſum laeti addebam aquæ
„ calcis vivæ partem dimidiām , hujusque
„ doſin ſequenti tempore gradatim au-
„ geri curabam , prouti ſcilicet dolor
„ oculum inflammatum vexans gradatim
„ decreſcebat. Atque ſic porro fomeu-
„ tationes ſuccellive parabantur e ſola
„ calcis vivæ aqua ; ex eadē decocto

„ cuidam, lenissime primo, postea for-
 „ tius discutiente juncta; e decoctione
 „ tali cum vino debiliori facta; e vino
 „ sensim generosiori ac ultimo ex adstrin-
 „ gente rubro; ex eodem cum aqua vul-
 „ neraria sub initium vinoso, cœn- mi-
 „ tiori, postea spirituoso ac fortiori
 „ combinato. Interea quoque resolventia
 „ præscribebam, aliaque, quæ et plethorae
 „ et sanguinis ebullitioni atque ad ocu-
 „ los congestionis debentur; parciori ta-
 „ men singula manu propter aliqualem
 „ nauseae, quam diurna variisque ge-
 „ neric medela ægrotæ adversus medi-
 „ camenta attulerat. Jungebantur pre-
 „ terea diæta conveniens, V^æ S^o, imo
 „ et vapores e lacte fervente atque de-
 „ coctis leniter resolventibus calidis a-
 „ scendentes, et in oculum debita cum
 „ cautela admitti. Quibus omnibus per
 „ tempus sufficiens in usum ductis tan-
 „ dem quoque dolor aufugiebat, tumor
 „ palpebrarum penitus fere remittebat,
 „ ophthalmia mirum quantum mitigaba-
 „ tur, et visum recuperandi spes eluce-
 „ bat. Ast glandulæ in palpebra in pri-
 „ mis superiori tumentes, et caro lacry-
 „ mali carunculæ bulboque supercreta,
 „ restabant; eamque ob causam error
 „ quilibet diæticus levior palpebræ tu-
 „ morem quadam tenus revocabat, adhi-

„ bitis denuo fomentationibus et facien-
„ lis ex herbis seminibusque resolventi-
„ bus paratis domandum. Tandem deni-
„ que clapsis aliquot mensibus syavor
„ eram, ut post oculum aeri liberiori
„ ferendo pedetentim affactum singula
„ rejicerentur externa, nec nisi linteo
„ mundo ante oculum dependente hic
„ congeretur, quo nimirum patesceret,
„ numne successu temporis et cum usu
„ remediorum internorum solo tam glan-
„ duke gradatione detumelcerent, quam
„ sponte abiret caro superflua. Sed am-
„ bo haecce in statu semper eodem per-
„ fistebant: praesens hucusque inflamma-
„ tionis residuum chirurgiam omnem
„ bulbo carne obsezzo admovendam dif-
„ fudebat, et quoad glandulas infarctu-
„ laborantes preter regulas chirurgiae
„ senioris propria me docuerat experi-
„ entia, tutissimum esse, eas non tan-
„ gere, quoties (uti in hoc casu) ple-
„ naria ac simul facta ablato perfici ne-
„ quit. Nil itaque supererat, nisi adstrin-
„ gentium eorum, que blanda simul vir-
„ tute catheterica pollut, experiri effi-
„ caciā. Cumque hoc nomine praecla-
„ rum inter alia sit vitriolum album illi-
„ us grana duo in infusi ejusdem lenis-
„ sine resolventis uuciis duabus solvi
„ curabam, ejusque MR^e gtt. j alteram-

„ ve mane et vespera instillari. Verum
„ enim vero ne hoc quidem remedium
„ absque inflammationis augmēto ex-
„ templo accedente malum perferebat :
„ ut igitur istud quoque removendum
„ esset . . . HESTERUS . . . in au-
„ xilium vocatus bulbum sectionibus
„ iteratis a carne superflua liberandum
„ esse non judicabat modo ; sed etiam
„ hac methodo se olim ejusmodi morbi
„ sanasse fidem obligebat ; ipseque immis-
„ bulbum inter et carnem in loco , quem
„ albugo occupat , acū filum sēricēum
„ trahente carnis pōrtiunculam attolle-
„ bat , sublatamque forfice bene scinden-
„ te refēcabit ; cumdem laborem saepius
„ repetens : unde revera quedam albugi-
„ nis portio tandem in conspectum ve-
„ niebat repurgata. Pōst singulas ope-
„ rationes hasce infuso foliorum liyssopi
„ atque euphrasiæ inter se commixtorum
„ leniendi doloris à sectione residui cau-
„ sa et ad abluendum sanguinem e vasis
„ discissis prodeuntē utebatur ægra. Ad
„ hæc . . . venas ad corneam transpa-
„ rentem diffusas maiores parili modo
„ præscindebat ; lacrymalem carunculaūt
„ lapide internali modice tangebat ; ac
„ deinde unguentum ex adipe viperino
„ oleo aliisque detergentibus compositum
„ oculo illinendum imperabat : species
„ simu-

„ simul theæformes e radicibus attenuan-
„ tibus paratas, idemque Æm, cuius
„ compositionem parca & ii dulcis portio
„ intrabat, pro usu interno et quotidiano
„ præscribens. Post Eruditū hujus
„ abitum eadē methodo ego pergebam
„ . . . Ast ne sic quidem morbus vinci
„ se patiebatur. Quoties enim propter
„ accedentes tandem in corporis partē
„ ista, præ aliis exquisitum obtinente
„ sensum dolores paulo maiores labori
„ aliquamdiu inducas dare cogebamus;
„ toties; idque elapsis diebus paucis;
„ carnis illius luxuriantis portio æqualis
„ cum aliis vasis majoribus denuo aderat
„ in bulbo; præsertim vero tanta semi-
„ per brevique propullulabat lacrymalis
„ cartunculae pars; quantam lapis adime-
„ bat infernalis; adeo ut oleum operam-
„ que perdi animadvertis ab omni me-
„ dela manuāli; dolores ægrotæ inutiles
„ adducente, ultimato abstinerem, fo-
„ lum internorum usum aliquamdiu ad-
„ huc continuandum syadens; licet me
„ haud fugeret, eorumdem virtutem
„ nunc quoque extirpando funditus ma-
„ lo minime esse parem: id quod even-
„ tus etiam probavit. Post aliquem
„ enim temporis decursum et interna
„ quævis erant seponenda, folique natu-
„ ræ totum sic negotium relinquendum;

„ nisi quod oculus linteo a frontis re-
 „ gione ante illum dependente et abs-
 „ conderetur, et contra liberum clarior
 „ ris lucis aliorumque corporum irritan-
 „ tium accessum defenderetur. Quo-
 „ ipso aliquot annorum spatio non modo
 „ dolor evanescebat totus, sed et tu-
 „ menti palpebræ naturalis pedetentim
 „ redibat statu; caro luxurians granula-
 „ ta augeri desinebat, atque oculus fat-
 „ prope accedebat ad conditionem soli-
 „ tam, cum visus tamen, propter obfu-
 „ scatam lentem crystallinam et pupille
 „ constitutionem aliquo modo præterna-
 „ turalem, duperditione irreparabili „

---

*HISTORIAE**OPHTHALMIAE**P A R S III.*

DE M E T H O D O M E D E N D I
O P H T H A L M I A E .

---

*PROLEGOMENON.**S U M M A C U R A T I O N I S C A P I T A.**S. 38.*

Omnis ophthalmiæ curandæ ratio tria illa in vulgus nota capita respicit; nimirum indicans, indicationes, et indicata; ita ut, ni pro eo ac par est, sollicita priorum duorum ineatur ratio, tertium in perniciosem fæpe exorbitet empyriam, in ophthalmiæ præ primis therapia nunquam satis vitandam. Unde ubi morbi magnitudo rite fuerit æstimata, ejusque causa patuerit, neque alia, quæ porro huc faciunt, fuerint prætervisa, non dif-

ficilis erit res operæ summa curandi statuere capita. Cum enim sit

- I. INDICANS ipsa ophthalmia; erit
- II. INDICATIO eandem tollendi: proinde est ejusdem

1. *Causa* summovenda: hinc stimulus
  - a) Obtundendus,
  - b) Loco movendus,
  - c) Eliminandus.
2. *Vasorum infarctus* p. ii. tollendus;
  - a) Vi contractili eorum adaequa;
  - b) Vi distendente liquidi immis-

nuta, scilicet
    - α. Lentore subacto,
    - β. Copia immixta,
    - γ. Motu averso aliorum;
3. *Symptomata* urgentia mitiganda;
4. *Effectus* furvi præcavendi, præ-
 fentes tollendi.
5. *Recidiva* præpedienda, causis
 nempe
  - a) Procatareticis vitatis,
  - b) Proegumieria ablata.

III. INDICATA denique erunt præ-
 fidia qua diætética, qua pharmaceutica,
 qua chirurgica, ope quorum indicatio-
 fibus est satis faciendum. Atque hæc in
 præsenti veniunt expendenda:

S E C T I O N.

PHARMACEUTICA REMEDIA.

CAPUT I.

EMETICA, CATHARTICA.

§. 39.

I. E M E T I C A quamquam nemo Veterum , vetustatisque sequacium in ophthalmia danda censuerit ; sunt nihilominus casus , ubi vitare usum eorum nequeas : dum nempe prava humorum colluvies primas obsidet vias , nullis inde aliis remediis everrenda. Atque tunc „ lenia purgantia , largus ω us vitrioli usus , vel si haec non sufficiunt , lene vomitorium magnum doloris et inflammationis lenimen adferre observavit „ A. G. R I C H T E R U S (p). Egregie id confirmat singularis plane R. D O B S O N I (q) observatio : matrona 22 annorum , teneri habitus , vitæque sedentariæ , exeunte

(p) Observ. chirurg. Fæsic. I, Cap. 1 f. p. 105.

(q) Medic. Commentar. von Edinburgh 3 Th. 4 Stück 2 Abschn. 2 Beimerk. p. 444. sqq.

A. 1773 dextro oculo proffus cœca evanescit, idque subito. Adnata totusque bulbus admodum fuit inflatus, atque adnatam numerosa tægebant vasa rubra per quam inflammata. Corneam distendebat spissa lentaque materia, gelatinam referens, et lens crystallina ob adnatam suam molem eo usque extra pupillam propulsata erat, ut cornea fuerit contigua, figuram præ se ferens angulosam et inæqualem. Tumebant palpebræ, simulque ex anchyloblepharosi spuria cohærebant, neque diduci poterant, quin multis lacrimis acribus elapsis, admissaque luce et aere vehementissimus dolor sequeretur. Oculus lævus iisdem, at mitioribus, malis laboravit. Dolores hocce in morbo tanti erant, ut et ob continuatatem somnum arcuerint, et interdum præ vehementia animi defectiones causarint. Pulsus parvus et admodum celer fuit; sed non multo aliis per sanitatem quoque observabatur. Alyus erat constipata; urina vero secundum naturam procedebat, nisi quod subiude ruberet, sedimentumque album mucosum poneret, in primis dum ægra totum diem in lecto transegit, ac præ doloribus ubertim sudavit. Catamenia rite, at paulo uberius, ac aliis feminis plerisque, procedebant. Cetera neque sitis neque sudores erant nimii;

isti ex intervallis accidebant, frigidi et glutinosi. Appetentia ex integro aberat, viresque magnopere fuerunt prostratae. Hocce in statu reperta est 3^a Januar, 1774. Ante aliquot abhinc menses idem quoque malum, at leviore in gradu, perpesta est, postquam oculo in januam impiegisset, quod tamen intra aliquot hebdomades consuetis remediis cessit. Per sanitatem alias obnoxia erat alternanti hemiceraniae lateris laevi, forte quod totas noctes ad lumen lectione exegisset; narrabat quoque, sinistro thoracis lateri continuum inhaluisse dolorem cum sicca tussi, identidemque omnia alimenta, praesertim si jentasset, vomitu se rejecisse. Impræsentiarum autem nulla ophthalmiae causa ipsi succurrebat, nisi quod catarrho fuerit affecta. Postremo hoc in morbo pharmacopei opera per plures dies uia est, qui aliquot cathartica præbuit, vesicasque pone aures excitavit. Dossōn demuin accitus, cum ægra Væ Sem nullatenus admitteret, numerosis hirudinibus saepius ad tempora admotis multum sanguinis elicuit, ac deinceps justis ex intervallis lenia cathartica dedit, simulque vesicantia, enemata et ophthalmica resolventia administrari jussit. Capiti quoque raso ablutiones aqua frigida, temporibusque cataplasmata resolventia sunt adhibi-

ta; porro opium ac pediluvia, ubi res poscebat, in usum ducta; potus refrigerans cum nitro præscriptus, et idonea diæta imperata. At omnia in cassum, morbo incrementa potius nacto. Catharticis ægra semper lædebat; siquidem aucti inde dolores, vigilesque noctes et saepe defectiones animi consecutæ. Per principia Februarii ad hactenus recensita symptomata accessere etiam intensa sitis, tussis, anorexia, pravus in ore sapor, et febris quotidiana a meridie, cum totius corporis debilitate; ægra nihil minus ab omnibus abstinuit remediis, tum quod priora nihil opis tulerint, tum etiam quod 8 dies absuerit DOBSON, qui deum redux diu quid facto opus esset, ambigens, cum jam jam suo ægram fato relicturus erat, experiri tamen ante decrevit, quid hic emetica, quorum utilitatem in pertinacibus quibusdam oculorum morbis ab aliis extolli novit, possent; idcirco præscripsit

B. Tri emet. gr. iiiij, solve in

Julepi salini 3iiij. S. cochl. j hora 6^a vespere, ac postmodo omni hora, donec aut emesis aut catharsis eveniat. Post dosin secundam si nec anno nec cato succellerit effectus, capiat cochl. iiij, hocque modo pergit, quoad evaevatio oboriatur. Finita vomitione sumat pilulam sequentem:

- p. Extr. Thebaic. gr. jij
 — Ypecacuanh. gr. ij
 Syr. simp. gr. v. F. pilula j.
 p. Cort. Peruv. opt. in alcohol
 redact. 3j
 Rad. gent. incis. 36
 — glycyrrh. 3ij. coqu. in
 ▽ font. tkiij ad fibij. Colat. addit
 TR^a Cort. Peruv. huxq. 3ij
 Vini chalyb. 3ij
 Elix. vitrioli acid. 3ij. M. S.
 cochli. iij ter de die absente febre. Do-
 sis opii pro tenera ægra nimia videri
 forte posset; sed cum jam opio ob vehe-
 mentes dolores continuasque vigilias sa-
 pius usq; eidein quadantenus assvererit,
 majore illius præbio, præfertim quod
 Ypecacuanhæ jungebatur, fuit opus.
 Postero mane ad stuporem observare erat,
 symptomata omnia remisisse; emetico
 multum materiae lenta bilioe evectum
 est, alvusque promota. Nox inde tran-
 quilla multo cum somno reficiente, quam
 unquam habebanus, consecuta; dolores
 potissima sui parte conquievere, tumor
 oculi immunitus, gelatinosa humorum
 conditio emendata, visusque recuperatus.
 Cum vero altera mox emetici dosis vo-
 mitum movisset, hodie e residuo emetici
 singulis horis minor dosis capienda im-
 perabatur, excepta accessione febrili, in

qua illud ut alterans et antifebrile esse. Etum præstare oportebat. At febris pro-
fus emansit, vel certe vix aliquid illius
observatum. Postero die reliquum solu-
tionis absumptum est, ac tum objecta
proxime oculum admota jam distinguebat
ægra, humoribus oculi pedetentim rur-
sus inclarescentibus. Idcirco nunc ad
usum decocti transivit, a quo citra ullam
sensibilem evacuationem pristinæ redde-
batur sanitati sine ulla mali recidiva, nisi
quod errore diætæ semel sibi leviorem
causari hemicraniam. Ob aliquam tamen
superstitiæ corneæ opacitatem sequentes
pilulæ porro sunt præscriptæ:

B. Calomelanos gr. xij

Sulphi. ♂ ii ʒ. Tritis simul
perfecte in marmoreo mortario
adde

Opii puri gr. iij

Conser. rosar. q. f. E. pil. xij.
S. m. et v. N° j per biduum; 3° die su-
mat mane iñfusum fennæ comm. q. f.
ad alvi solutionem cum solito regimine:
hacque methodo pergit, donec omnes
pilulas absymperit. Unde visus in dies
emendabatur. Ejusdem prope et tenoris
et successus observationes complures haud
ita dudum abhinc vulgavit M. STOLL,
quæ emeticorum in ophthalmia inevita-
bilem saepe necessitatem apprime ostend-

dunt, nempe (r) „ rusticus annorum 22 „ ab aliquot jam annis oculorum rube- „ dine dolorifica per intervalla tentatur, „ dextri præcipue, quem etiam modo „ albugo maculat. Varia adhibuit, quæ „ vel fors obtulit, vel agyrtæ syasit, vel „ anicula. Ab anno aliqua oculorum „ emendatio. Sinister vix aliquod opa- „ citatis in cornea vestigium, dexter „ vero albuginem exhibet, cui cum ante „ 5 septimanas unguentum illiniret acre, „ dolor, rubor, et continua lacrymatio „ oculorum utrumque, validius vero si- „ nistrum, prehendit. Cetera sanus die „ 4^a Junii nosocomium accessit. Hiru- „ dines pone oculum acutius dolentem „ applicatæ, et discutiens cataplasma, ne „ hilum profuere. Per 3 ex ordine dies „ observavimus oculos rubere semper „ quidem, dolere tamen stata quotidie „ hora, 4^a videlicet vespertina, dolore „ longam comitante noctem, et ad au- „ toram profugo. Nullum ceteroquin „ ullius vestigium febris; at linguam „ flavicans materies obsedit, et faciem „ totam multa flavedo suffudit. Cum „ per hosce dies haustus salinos assu- „ pisset, die 6^a Junii epoto emetico

---

(r) Rat, medend. P. 2. C. 10, æger. 5 p. 101, lgg.

„ multam flavam et tenacem bilem vomitionibus crebris refudit. Mox ea vespera dolor oculorum nullus, stante rubidine. 8 Junii, cum pridie denuo doloris quid, ut ut perpaucum, vesperi rediret, lingua et facie biliosis, iteratum emeticum copiosam denuo bilem excussit. Nulla ea vespera exacerbatio, nec sequentibus diebus. Superstes indolens rubedo vesicante pone oculam applicato discissa est. Cum denuo dolorifica quedam sensatio et lacrymatio reverteretur, nullis collyriis aut alvi ductionibus profliganda, 3demum vice emesis concitata multam bilem eduxit. Inde faciei pallor et oculorum constans sanitas. Ventriculo amaricantibus et rheo cautum. Hæc ophthalmia soli biliosæ colluvie, quali ætas 1777 abundavit, debebatur at autumno proiecto, mensè videlicet Novenib[us] (s) obvenit . . . ophthalmia . . . ex ventriculo oriunda aut pituitosa aut bilioso. Hæc multis saepe septimanis et mensibus ægros vexat: oculus multum rubet, illacrymatur, et quasi ab injectis pulvsculis aut arenulis dolet, lucis impatiens per

---

(s) Ibidem Cap. 35. p. 324. sq.

,, diem , et dolore ad vespeream
,, noctuque intensiore continuoqe ;
,, at interdiu aut nullo aut miti
,, et interrupto : rubor affidus ;
,, dolet etiam alterutrum tempus ægros
,, tanti oculo vicinum , et latior subinde
,, capitis ex eo latere plaga. Cornæ
,, transparens opacatur , albideque subin-
,, de vesciculae in eadē excitantur. Alia
,, symptomata ægri plerumque suæpe non
,, queruntur ; at curationi facta pæresti-
,, gatione constabit ventriculum cibique
,, desiderium per id tempus languore ;
,, amarescere os , aut muco reducere
,, præter solitum , gravari epigastrium ;
,, obscurissimos motus febiles per vices
,, recurrere , horripilatibnes nempe lu-
,, datiunculis et calore levi ac subitaileo
,, interstinctas , idque vesperi et noctu
,, magis. Inquietus per noctem ; et fœ-
,, tentis sudor , insomnia. Diuturna ejus-
,, modi ophthalmia mihi semel pro sy-
,, philitica imposuit , cum præter noctur-
,, nas exacerbationes multa quoque alia
,, concurrerent ab hac suspitione non
,, aliena : ægram quamdam id genus oph-
,, thalmia laborantem meque una multo
,, affeci tædio , multa et tædiosa usus cu-
,, ratione , donec irnotuerat. rem a ven-

„ triculo proficisci „. Videlicet (*t*)
 „ puella 23 annorum elapso abhinc anno
 „ rubore doloreque oculi dextri, et cor-
 „ næx laborabat per annum integrum du-
 „ rante, catameniis irregularibus usa,
 „ sana ceterum. Cum appetente vespe-
 „ ra dolor intenderetur rubore non ma-
 „ gno, et corneam opacitas fere totam
 „ teneret, varia diu et ab aliis et a me
 „ quoque præscripta fuere. Tandem
 „ omnibus in cassum adhibitis, ♀ lia ob-
 „ latentis venereæ labis suspicionem in
 „ auxilium vocata. Nil profectum est;
 „ ægraque singulari potius naturæ beni-
 „ gnitate morbum una nostramque erro-
 „ nem in medicinam vincentis convaluit;
 „ quam artis ope. Die 26 Novemb: de-
 „ nio ob similem alterius oculi affectio-
 „ nem nosocomium adiit, dura potius
 „ necessitate coacta, et ex heræ, cui ser-
 „ viverat, mandato, quam ob fiduciam
 „ recuperandæ apud nos sanitatis; utpo-
 „ te longæ et ipso morbo pejoris cura-
 „ tionis, quam nuper subierat, non dum
 „ oblita. Ante 4 septimanas vesperi su-
 „ bito dolore capitis se correptam fuisse
 „ narrabat, primum obtuso supra orbi-
 „ tam oculi sinistri, dein acuto totum

(*t*) Ibidem æget 4. p. 333.

„ caput pervadente; mox et rubor atque
„ ardor eundem oculum cepit cum acris
„ fervidique seri profluvio copioso: pau-
„ cos post dies obscurari cornea, in
„ ejusque medio bullula nasci, quæ spon-
„ te disrupta soveolam reliquit. Ex eo
„ tempore et oculi et temporis vicini
„ sub vesperam quotidie revertebatur,
„ tota nocte increscens et acutus supra
„ modum, donec diluculo remitteret
„ paulatim, et in obtusum fatisceret do-
„ loris sensum ad 9^{am} matutinam. Iude.
„ capite gravi quidem sed indolente fuit
„ ad statim usque horam vespertinam.
„ Etsi interdiu dolore omni vacaret oeu-
„ lus, et capitis vicina regio, tamen
„ nunquam illius rubor, nec unquam
„ acrum lacrymarum vis defuit. Cum
„ 3 ferme septimanis hæc ægritudo sta-
„ tis horis recurreret quotidie, ægra ob-
„ ambulaante, ceterum nil incommodi
„ conquessta et appetente, en cibi fasti-
„ dium accedit, et assumptorum amarus
„ fapor et fitis. Ophthalmiæ exacerba-
„ tionem nocturnam nullus horror præ-
„ cessit, nullus sequebatur sudor; at
„ comitari solebat calor major naturali.
„ Atque ita 4 septimanas exegit domi
„ suæ, variis usa remediis, collyriorum
„ omni specie, et terua phlebotomia, et
„ affiduis purgantibus, ita ut per inten-

„ grum nientsem diu noctuque et quoti:
 „ die crebro dejecerit. Ea cornea opa:
 „ citas fuit, cum nos adierat, ut res
 „ objectas non dignorit; et si ambitus
 „ amplioris et sole multo illustres. Per
 „ biduum poscam et multis haufit co:
 „ piosam, et arcani duplicati eam quan:
 „ titatem, ut alvus quidem emolliretur,
 „ at citra ejusdem fluxum. Die 3º va:
 „ lens pharmiacum potavit; duos vide:
 „ licet scrupulos radicis Ypecaeuanha:
 „ grano j tartari emeticī armatos. Pi:
 „ tuitosa et biliosa revomuit cum eximio
 „ levamine. Rubor vix ullus ab emeto:
 „ catharsi, nec posthac illa doloris re:
 „ versio; noctes tranquillæ et cum so:
 „ mno. Triduo vix elapsò rubore ocul:
 „ lus ex toto defiit; incepitque perlu:
 „ cerè. Vires; quas per vigiliū et
 „ phlebotomia alvusque assiduo fluens
 „ jam extra nosocomium confregit, in:
 „ tra non multum tempus sequenti re:
 „ medio restituebantur:

B. Flor. salis ammon. martial.

♂ cort. Peruv.

Elect: diateff. aa 3j. F. bolus, et
 „ fiant tales N° vij. Sunt omni 4^a ho:
 „ ra bolum. Major in dies cornea pel:
 „ lucidas rediit, ut die 10^a Decembr:
 „ res minutiores dignosceret. Nullum
 „ colly-

„ collyrium oculo ægrotanti hue usque
 „ admovimus. En alvum assidue copio-
 „ seque fluentem uni vomitui adeo non
 „ parem, ut purgantibus augeri morbi
 „ materies intendique visa fuerit, quam
 „ unica emeto-catharsis exterminavit.
 „ Cum hæc juvencula post medium De-
 „ cembre uberiorem victum intempe-
 „ stivius expeteret, et alvus aliquot die-
 „ bus segnis evaderet, redire aliquis
 „ pone tempus vicinum dolor, visusque
 „ minui cœpit. Mox ægræ ventrem fol-
 „ vimus, diæta tenui aliquamdiu injuncta:
 „ tandem ad roborantium usum reverte-
 „ batur, ea lège, ut alvus quotidie bis
 „ terque responderit. Tum demum ocu-
 „ lum sæpius aqua frigida, cui facchari
 „ bni pauxillum admistum fuerat, irri-
 „ gari curavimus eo eventu, ut sub ul-
 „ timos Decembbris dies nil doloris ex-
 „ periretur, atque oculo denyo uteretur
 „ non discolori, ut ut paulo minus ex-
 „ pedite, et si eundem attentius inspe-
 „ xeras, modicissime nubiloſo „. Haud
 „ fecius (u) „, die 12 Novemb. juvenis
 „ 24 annos natus, qui suam in confici-
 „ endis ex lana pileis operam magistro

(u) Ibidem æger 3 p. 331.

„ locabat, nos adiit. Morbi anaesthesia
 „ hæc erat: ante 3 septimanas alvus ci-
 „ tari cœpit inter levia ventris per vi-
 „ ces tormina, ceterum non calenti,
 „ appetenti; hanc nucis moschatæ pulvis
 „ suppressit. Triduo inde vix elapso do-
 „ lere caput, gravari multum, et ob-
 „ ortis demum achoribus pérfundī, ca-
 „ lores erescere, et appetitus imminui.
 „ Achores insperso ē quodam siccavit,
 „ ceteris non emendatis. Ante octidiū
 „ um cum operi suo pileario pone a.
 „ quam ebullientem vacaret, repente
 „ dexter oculus insolito dolore validè
 „ compungebat, sensim ex illo laterē
 „ caput acrius infestante, interdiū beni-
 „ guiori, noctu exasperato et somnum
 „ omnem arcente. Incaluit magis, præ-
 „ fertim ad sinciput. Amaror oris; hor-
 „ ror nullus; fitis multa. Pars alba oculi
 „ quasi sanguine suffuso rubet cum ardo-
 „ re. Pulsus naturalis; lingua impurā
 „ siccescens. Ventriculo aut abdomine
 „ non dôlebat. Facies ex rubro flava;
 „ lucis impatientia; lacrymarum pluviae;
 „ cornæ transparentis incipiens obseu-
 „ ritas. Aqua simplici cum melle ace-
 „ to et sale polychreste utebatur. Ocu-
 „ lo nil remedii unquam admovebatur.
 „ Die 14 Nov. cathartico-emeticum. Pi-
 „ tuitam multam cum pauca bile vomen-

„ do refudit, dejecitque eum levamine
 „ evidenti, celeri, magno. Ardor nul-
 „ lus, rubedo multo minor, lucis tole-
 „ rantia, nulli calores: tota nocte dor-
 „ mivit. Die 15 Nov. poscam et mul-
 „ sam cum sale polychresto sumpsit. Nul-
 „ lus rubor, nebula tenuissima cornea
 „ adhuc obtensa; cetera bona. Ex illo
 „ tempore invigorate ventriculum coe-
 „ pimus. Bene habuit. Oculus paucos
 „ post dies sanissimus. Denique (x)
 „ femina 30um ætatis annum attigerat,
 „ 5 prolium mater, quarum natu mini-
 „ mam unius anni huc usque suo lacte
 „ enutriit. Circa medium Octobrem no-
 „ socomium adiit, aitque se a 4 septima-
 „ hiis cum gravi ophthalmia conficitari.
 „ Quadam vespera oculum utrumque re-
 „ pente dolere quasi compunctum atque
 „ rubore occepisse; ea nocte ob vim do-
 „ loris non dormivisse: die altero a do-
 „ lore quidem vacasse, at persistisse ru-
 „ borem inter assiduos acrum lacryma-
 „ rum imbræ. Vespera denuo appe-
 „ tente reversos immites oculorum cru-
 „ ciatus esse cum per vigilio. Eam mali
 „ accessionem remissionemve quotidia-
 „ nam fuisse, non appetuisse, fastidio-

(x) Ibidem æger 5 p. 337.

„ fam, fitientem, dedolatam, ore muco-
 „ so insipido, animo per noctem saepius
 „ deficiente, hypochondrio sinistro duro
 „ tenso dolente, ventre segni, obambu-
 „ lasse febriculosam. Ultimis 2 septima-
 „ nis exacerbatam ophthalmiam horripi-
 „ latio præcessit, quæ antea non obser-
 „ vabatur, noctu incaluit, et sub auro-
 „ ram sudavit. Bis sanguinem toto hoc
 „ tempore eduxit, e brachio una vice,
 „ atque altera ex pede, et purgans af-
 „ sumpsit proprio marte; at levamine
 „ exiguo minimeque diurno. Tandem
 „ pectus opprimi cœpit, ejusque fini-
 „ strum latus amplio dolore corripi ad
 „ scapulam vicinam, indeque per omne
 „ brachium excurrente, cephalalgia. Sic
 „ affecta ad nosocomium venit. Curam
 „ exorsi sumus a potu multo mellito,
 „ posca, et arcano duplicato: dein eme-
 „ to-catharsin instituimus. Vomitus se-
 „ cessusque pituitosi biliosi copiosi, inox-
 „ allevantes et perseveranter: venter
 „ mediocriter atque aliquot diebus fluxit.
 „ Tandem haesantis ventriculi pigri-
 „ tiam erexitur remedio amaricante sto-
 „ machieo. Oculis affectis nihil admo-
 „ vebamus. Sanguinis missionem bis in-
 „ stitutam facilius tulit, quam multi fo-
 „ leant in morbis ejusmodi ab ea causa
 „ prognatis; id forte corporis robori de-

„ bebatur in femina rusticana, et anni
 „ tempori aliquantulum jam refrigerato;
 „ certe autumno, eoque potissimum jam
 „ proiecto, adulto, atque in hyeme
 „ proxime defituro unam quin et alte-
 „ ram phlebotomiam febres biliosæ non
 „ raro exigunt, antequam tuto et utili-
 „ ter ventriculus subvertatur; quæve
 „ sanguinis missionem non poscunt, ean-
 „ dem tamen absq[ue] periculo plerumque
 „ ferunt. Complures id genus ophthal-
 „ mias vidi, temporibus biliosis in pri-
 „ mis, atque ex ventriculo oriundas,
 (y). Similes quoque ophthalmiae curau-
 dæ sæpius obtigerant j. G. F R I T Z I O (z),
 queis emetica utilissime opposuit.

§. 40.

II. CATHARTICA vero longe amplioris sunt usus in ophthalmia præ emeticis, quæ cum nullum humorum ad caput pellendorum periculum secundum ad instar emeticorum ducant, non stomachum modo verum universum etiam tubum intestinalis a faburra vindicando purum aliis

(y) Ibidem p. 337.

(z) Medicin. Annalen i Band 3 Abschn. p. 113, 121. 163.

deinceps remediis in secundas vias transitum efficiunt; stimulum inflammatorium ab oculis ad intestina detrahere coquuntur; metastases ad vas a oculi factas loco movent; humorumque impetum ab encephalo ad alvinas vias avertunt, &c. Hinc toties ophthalmiis sola sè penumero cathartica fine ullis aliis adhibitis remediis medentur. „ Ad lippitudinem annuam, inquit HIPPOCRATES (*a*), ac populariter gräßantem capitum et inferioris alvi purgatio conducit „. Unde etiam „ ex iis, quibus oculi tentari phlegmone coeperunt, non nullos sola purgatione per alvum uno die sanatos vident, GALENUS (*b*). Haud secius J. LANZONUS (*c*) „ oculorum inflammationes et pertinaces ophthalmias sola stimulatione ventris assumpta solutiva potionē curatas vident absque Væ Se, cucurbitulis, et aliis hujusmodi remediis „. Quin imo J. N. PECHLINUS (*d*) „ in oculorum inflammationibus cum frustra diu laboratum topicis et collyriis, uno sèpe purgante morbum

(*a*) Lib. de videndi arie Opp. T. 1, p. m. 689.

(*b*) Meth. med. L. 13. C. II.

(*c*) Consult. med. 174. Opp. T. 2, p. 354.

(*d*) Dialog. de potu Thex p. 27.

„ profligari,, testatur. Congruunt hæc
 cum aliorum quoque experientia. „ Pu-
 „ ella quædam 8 annorum cum una cum
 „ forore sæpius ophthalmia laborante in
 „ uno lecto decumberet, cetera sanæ,
 „ nec catarrhis alias obnoxia, subito
 „ etiam hoc malum et quidem tam ve-
 „ hemens contraxit, ut per integrum
 „ diem oculos nec aperire quidem po-
 „ tuerit, qui quippe inde non tam ru-
 „ buere, quam multum intumuerunt:
 „ consultus ègo, inquit V. RIEDLINUS
 „ (e), propterea bis terve eidem pilulas
 „ Francofurtenses exhiberi jussi, quæ...
 „ tantum profuere, ut 3° die vix oph-
 „ thalmiæ quædam vestigia superfuerint,
 „ licet nullum omnino remedium exter-
 „ num adhibuerit. Ubi contra [cum ...
 „ alia quædam virgo facculos ex vino
 „ coctos oculis eodem modo affectis ad-
 „ movisset, ea malum inde non tam mi-
 „ tigatum quam auctum sensit: unde et
 „ huic has pilulas commendavi,. Porro
 „ nos, ait C. VEGA (f), ingentes dolo-
 „ res oculorum incipientibus inflama-
 „ tionibus adhibita purgatione 20 hora-
 „ rum spatio sanavimus. Placet tamen

(e) Curar. medic. millerario No 629.

(f) De arte medendi L. 3. S. 2. C. 1.

„ unius eorum mentionem facere. Cum
 „ enim . . . nobilis adolescens 22 anno-
 „ rum Medicum . . . vocasset, retulit
 „ se vehementem dolorem alterius oculi
 „ pati cum acrum lacrymarum effluxu;
 „ Medicus vero collyrium album, quod
 „ opium recipit, oculo instillare præce-
 „ pit. Verum eo remedio exhibito do-
 „ lor fluxione retenta augebatur. Ego
 „ vero aceritus ac re intellecta præce-
 „ pi, ut pilularum sine quibus 3j ea
 „ nocte assumeret, solum autem ovi al-
 „ bum instillaret. Cum autem mane ad
 „ ipsum visendum accessi, eum profecto
 „ sine dolore, fluxione, et inflammatio-
 „ ne inveni purgatum,,. Quin etiam
 sunt ophthalmiae, in quibus plus cathartes
 quam sanguinis missiones proficiunt. Ita
 observante J. HUXHAMO (g) mense Ju-
 lii A. 1746 „ ophthalmie perplurimæ
 „ cum epiphora maxima atque acerrima,
 „ dolor dentium porro plurimos torquet;
 „ in utrisque crebra catharsis juvat magis
 „ quam missio sanguinis „. Et sane in
 faburralibus ac biliosis maxime febribus,
 que sanguinis missione haud facile fe-
 runt, rubores oculorum illis adeo fami-
 liares sola cathartica penitus saepè delent,

quemadmodum in binis puellis ejusmodi febre cum petechiis oculisque perquam rubris passis observavit C. STRACK (b).

§. 41.

Cautelæ tamen quæpiam in catharticis adversus ophthalmiam exhibendis tenenda sunt, videlicet illorum

I. *Selectius*, eccoproticane an draftica præbenda sint? De his ita F. HOFFMANNUS (i) „ de purgantium (ait) „ usū teneundum, corporum et naturarum „ diversitati eundem esse accommodandum. Si res mannatis, tamarindinatis „ et tartareis expediri potest, non con- „ fugiendum ad acriora. Alias in tor- „ pidioribus et phlegmaticis pilulæ effi- „ caciore, uti tartarea et de succino „ CRATONIS, vel tutius nostræ bal- „ samicæ, aliquories porrigenæ, „. Et sane non pauca sunt, quæ draftica præberi dissident, præsertim vero appetitus, digestionisque labefactatio, ac virium vitae, queis hic opus est, prostratio: unde interdum ophthalmia ex acuta eva-

(b) Obs. med. de morto cum petechiis ægrot.

14. 15.

(i) I. c. cautel. §. 3.

dit chronicæ, solis deinde roborantibus oppugnanda. Interdum tamen reperire est corpora, quæ non nisi depleto repente et insigniter vasculoſo ſyſtemate convaleſcunt, cujuſmodi fuiſſe videtur vidua prope ſeptuagenaria apud V. RIEDLINUM (*k*), quæ a ſcabie manuum dato ter cathartico ex ♀° dulci et magiſt. jalappæ, tum ſubjuncto uſu eſſentiæ purif. CLAUDE R. ac demum adhibito liuſſili, vindicata poſt mensem incidit in utriusque oculi ophthalmiam humidam acrem dolentemque adeo, ut ſummoverit omnem ſomnum. Præſcriptum ergo epithēma e pomo cocto, pane ſimilagineo, croco et lacte parandum, et catharticum idem fere, quod in ſcabie datum quantitate, quæ in triduum ſufficeret; ſed anus omne una doſi abliguriens in hypercatharſim incidit, ex qua viribus collectis ab ophthalmia quoque evaſit libera. Similis quoque referente J. A. REIMANNO (*l*) eſt „ historia viri prænobilis, qui „ in juventute ſua valde obnoxius fuerat „ ophthalmiis, . . . Dantisci existens „ fruſtra prius in conſilium vocatis Me- „ dicis ejusdem urbis primariis ab em-

(*k*) Lin. med. ann. 6. Januar. 7. p. 27.

(*l*) I. c. p. 126.

„ pyrico et circumforapeo quodam bre.
 „ vi curatus est, afflamento per 7 dies
 „ continuos purgans drasticum, quod 30
 „ viciis eum sellulare cogebat; quibus
 „ quidem artibus vix non enecatus est,
 „ ita ut de vita sollicitus alterius consilio
 „ uti debuerit, immunis tamen ab omni
 „ ulteriori recidiva in praesens vixit „.
 In primis vero valentioribus catharticis
 locus est, ubi mitiora in cassum fuere
 exhibita, id quod expertus est H. R I D-
 L E Y (m) : „ juvenis quidam tempera-
 „ menti biliosi, et habitus corporis ma-
 „ cilenti, molestissima humorum defluxi-
 „ one oculum unum obidente graviter
 „ per septimanas duas laborabat. Pluri-
 „ ma collyriorum et cataplasmatum for-
 „ ma medicamenta juxta amicorum nunc
 „ unius nunc alterius sententiam compo-
 „ sitorum frustra expertus, tandem ope-
 „ mea usus est. Cum igitur ægrum præ-
 „ dolore ab inflammationis vehementia
 „ orto adeo torqueri viderim, statim ...
 „ phlebotomiam ad 3xij, et ejusdem re-
 „ petitionem, interposita purgatione le-
 „ ni ex $\nabla^{\text{æ}}$ purg. iiii cum manuæ 3j &
 „ et $\square$ vitriolat. 3j etiam ad aliam vicem

(m) Observ. med. pract. 14. p. 58 fqq.

„ cum alia insuper purgatione, si nihil
 „ mitius se haberent symptomata, con-
 „ sului; verum in cassum, adhuc urgente
 „ membranæ adnatæ etiam et palpebra-
 „ rum inflammatione cum ingenti et
 „ dolorifica laticis aquosi et acris effu-
 „ sione, ita ut penitus fere interrumpe-
 „ retur somnus, et omnium ciborum a-
 „ versio sequeretur. Ad collyria igitur,
 „ extorta prius aliquali ab exhibito hau-
 „ stu paregorico symptomatum alleva-
 „ tione confugere coactus, sequens (quo-
 „ melius hisce casibus in praxi haud ex-
 „ pertus sum, adjuncto vitriol. alb. gr.
 „ ℥, quoties inflammationis expers sit
 „ defluxio) præscripsi;

B. Aqv. plantag.

— spermat. ranar.

— rosar. rubr. aa ℥j

Tutiae optimæ ppt.

Ceruss. opt. lotæ

C. C. usti aa ℥j

Sacch. Saturn. ℥. M. F. Colly-
 „ rium, quod ex spongia ad nodum mol-
 „ li exceptum in oculum ter quater vel
 „ ad libitum in die instilletur, et exter-
 „ ne etiam leviter aliquoties ei applice-
 „ tur. Hoc autem, prout etiam aliquo
 „ alio a nobili quadam admodum cele-
 „ brato, ne hilum hic proficientibus ad
 „ usum cataplasmatis ex medulla panis

„ albi cum vitello ovi, adjecto ol. rosac.
 „ tantillo compositi, et ultimo ad lini-
 „ mentorum camphoratorum, et indolis
 „ quantum potuerimus anodynæ usum,
 „ interea etiam vesicatoriis amplis inter-
 „ scapulas et intercipientibus emplastris
 „ ad tempora applicatis, successu quidem
 „ necquam adhuc feliciori nos rece-
 „ pimus. Quocirca post aliquot dies
 „ horum usu necquam cedente mor-
 „ bo inutiliter insumptos, inflammatione
 „ etiam jam oculum alterum vel pari-
 „ atrocia petente, accedente item præter
 „ dolorem egregia utriusque oculi visus
 „ diminutione, alia quam primum me-
 „ thodo qua contumacissimum periculo-
 „ fissimumque hoc symptomata dimovere-
 „ mus, ad humorum videlicet acrimo-
 „ niam corrigendam præcipuo colliman-
 „ tem modo sequenti aggressus sum:

B. Extr. Rud. 9j.

Calomel. gr. xij

Ref. jalapp. gr. iii. M. F. pil. 5

„ deaurandæ, primo mane sumendæ, et
 „ aliquamdiu superdormiendo, cum re-
 „ gime. Copiosa et benigna secuta est
 „ operatio, postea plurimum remittente
 „ inflammatione, ita ut ex earum ad 3
 „ vel 4 vices, interposito unius vel
 „ duorum dierum intervallo, repetitione
 „ ad pristinam oculorum sanitatem et vi-

„ sus aciem restitutus sit „. Verum ia
 ipsis etiam draisticis catharticis aliquo
 opus est delectu, monente id H. BOER-
 HAAVIO: (n) „ alterum (inquit ille)
 „ auxilium est purgatio alvi fortissima,
 „ sed præmissa prius sanguinis missione.
 „ Subducitur autem alvus per acria san-
 „ guinem solventia, non per stimula-
 „ tia calida, ut SYDENHAMIUS no-
 „ net; alias morbus augetur. A pur-
 „ gantibus enim sanguis sæpe movetur,
 „ et febricula excitatur. Purgatio autem
 „ debet esse fatis violenta, idquæ si fieri
 „ possit ad initium levis animi deliquii,
 „ quod oritur, quando tantus stimulus ad
 „ mesenterium adest, ut omnia liquida
 „ cum impetu eo affluant, et circa in-
 „ testina moveantur; superiores autem
 „ partes ita liquantur, ut sufficiens sap-
 „ guis in cerebrum non preinatur (rella-
 „ tur), ut spiritus inde in fatis magna
 „ copia fecerni possint. Oritur tunc si-
 „ mul oculorum pallor, quem in hoc
 „ morbo tanti facit HIPPOCRATES.
 „ Lenia autem debent esse hydragoga,
 „ quæ nempe serum attenuant, et ex va-
 „ sis mesentericis educunt, non nimis a-
 „ cria, ut euphorbium &c. sed débiliora,

(n) De morbis oculorum §. 57: p. 48: sq.

„ inter quæ princeps est diacrydium et
 „ jalappa, admixto ♀ iō dulci. Adhi-
 „ benda autem sunt purgantia una vel al-
 „ tera hora post Ve Sem eodem adhuc
 „ die. Hinc pro robusto homine

℞. Diacrydii gr. xvij, cuī

▽ a eichorei f. a. F. emulsio, cu-
 „ jus a fecibus separatæ ſj adde
 Syr. roſ. ſolut. c. fenna ſj

♀ ii dulc. tenuiſſime triti gr. xvij.

„ M. F. haustus. Quando hoc medica-
 „ mentum operationem suam absolvit,
 „ plerumque remittit morbus, et metus
 „ suppurationis ceſſat. Idem medica-
 „ mentum in forma pulveris dari po-
 „ test, e. g.

℞. Scammonei puriſſimi gr. xvj

♀ii dulcis gr. ix. M. F. ♂, qui
 „ facile hauritur, et ipſis infantibus in
 „ minori doſi dari potest, v. g.

℞. Diacrydii gr. v.

♀ dulcis gr. ij vel iij.

„ Ex eodem pulvere fieri quoque pos-
 „ sunt pilulæ, v. g. si addatur electua-
 „ riū aliquod aut ſyrupus roſarum ſolu-
 „ tivus,, SWIETENIUS(o) quoque hinc
 Præceptoris ſui methodo plurimum tri-
 buit. Imo curata jam ophthalmia ad

opacitatem corniæ superstitem idem prorsus faciendum vult B O E R H A A V I U S (p): „ si (inquiens) opacitas post curationem „ adsit, monendi sunt (amici), fortissima medicamenta esse adhibenda, Vx „ Ses nempe ad animi deliquium usque, „ et copiosæ purgationes ex ♀ io, ut „ semper fere et continuo alvus fluat, „ Ita sœpe oculi Jain tum turbati pelluciditatem recipiunt. Curavi aliquando hoc modo nobilem virginem, cui quotidie dedi resinæ jalappæ & ♀ ii dulcis aa gr. x; post horam autem vel semihoram, quando illa medicamenta sanguini misceri incipiebant, dabamus clystina, ut vis ♀ ii ad inferiora derivaretur: vesperi autem semper dabus opium. Sic obfcuratam corneam restitui in hac virgine „. Quantum vero ab his remediis Cl. Vir exspectet, colligere est ex iis, quæ subdit (q): „ in praxi (ajens) videbitis, quam irritant sint sœpe reliqua medicamenta, hisce neglectis,,

2. Iteratio.

(p) l. e. §. 64. p. 58.

(q) Ibidem p. 59.

2. *Iteratio.* „ Neque unica purgatio sufficit, sed ea per intervalla repetenda, si morbus in longitudinem abeat,“ inquit L. RIVERIUS (r). Quo in casu autem non jam aceria illa e scammoneo, jalappa ac ♀ io dulci, ut paulo ante dictum, sed lenissima tantum eccoprotica locum habent, e tamarindis, manna, senna, &c. quae alvi continuo apertæ tenendæ causa quovis 2° vel 3° die præberi consulit A. STÖRCK (s). Quod si vero majoribus ex intervallis porrigenda fuerint, v. g. 4° 5° &c. quovis die, hydragoga quoque, at provida manu, dari possunt, præsertim in malo contumaciori vel vehementiori; cujus rei complura felicia exempla habentur. Apud A. E. BÜCHNERUM (t) infans 2½ annorum ophthalmia serosa tam acri laborabat, ut serum partes vicinas pene ad ossa usque excoriarit, et exulcerarit; quam tamen repetita cathartica ♀ lia, diaphoretica, ac vesicantia prorsus abegerunt. Hujus quoque loci est observatio G. C. ARNOLDI (u): „ mense Junio juvenis

(r) Præcœs med. L. 2. C. 8. p. m. 251.

(s) Præcept. med. pract. Tom. I p. 84.

(t) I. c. A. 1729. April. Cl. 2. art. 2. p. 235.

(u) Obs. phys. med. A. 1772 Obs. 5. p. 46.

„ 23 annorum, qui sæpe ophthalmia fero.
„ sa laborabat, in eandem incidebat.
„ Constitutionem quidem bonam habe-
„ bat, uti in hac ætate solet esse, absque
„ manifesta tamen plethora vera, cete-
„ rum succis quidem abundantabat. Cum
„ chirurgus casu fortuito ad eum intra-
„ ret, et videret magnam rubedinem
„ oculorum; eorumque lippitudinem,
„ audax fecat venam in utroque pede.
„ Satis magna copia sanguinis detracta,
„ interea quod cruor de vulnere aper-
„ to adhuc flueret, illico palpebræ clau-
„ duntur, ita ut eas a se invicem dedu-
„ cere, aut oculos ipsi aperire impossi-
„ bile fuerit. Sic cœcus sedens misit
„ ad me die cœcitatis 5°. Accedens ad
„ ipsum oculos perfecte clausos inveni,
„ nullo conatu proprio nec manu aperi-
„ endos. Palpebrae rubebant, nec duræ
„ erant. Pullus erant æqualis depresso-
„ et debilis. Cum autumarem hauc oc-
„ clusionem palpebrarum potissimum ori-
„ ginem ducere ex debilitate levatorum
„ palpebrarum, et ex impedito circuitu
„ humorum tenuiorum circa eosdem aut
„ antagonistas eorum, ob vim circuli
„ rubri fractam, jussi lavare oculos omni-
„ bihorio cum aqua admodum frigida.
„ Sequente die dedi summo mane radi-
„ cis jalappæ pulverisatæ drachmam se-
„ missem in aqua, copiose superbiben-

„ do decoctum tenuë ex avena decorti-
„ cata paratum. Sedes habuit decem.
„ Lotionem cum aqua frigida continua-
„ vit ; licet post eam palpebræ admo-
„ dum dolerent. Die suæ cœcitatis 7°,
„ qui hunc sequebatur, sub quolibet o-
„ culo sentiebat pruritum ; cumque locum
„ prurientem scalperet digito, mox pro-
„ rumpébat ex eo sanguinis copia ingens
„ quæ 3vj longe ascendere videbatur.
„ Locus erat sub margine inferiore or-
„ bitæ singuli lateris, simili fere di-
„ stantia ab oculo et nafo. Statim pal-
„ pebræ per 7 dies clausæ aperiuntur,
„ visus restituitur, et vulnus utrumque
„ formato thrombo sponte clauditur vel
„ obturatur. Ast cum oculus ipse admo-
„ dum ruberet, jussi utriusque applicare
„ pomum balneo sicco coctum, cuius
„ pulpæ indere pauxillum camphoræ præ-
„ cepi. Hujus tepida saepè reiterata ap-
„ plicatio, et datum purgans ex pulve-
„ ris radicis jalappæ 3s quod sequeban-
„ tur 6 sedes, tantum profuerunt, ut
„ albugineæ fugillatio profligaretur, quin
„ oculi ventum perferrent. Triduo elas-
„ pso denuo exhibui dosin similem radi-
„ cis jalappæ in pollinem redactæ cum
„ gr. ij terrei acuatam. Ita convaluit
„ continuata saltim lotione cum aqua fri-
„ gida die ab inchoatione occlusionis

„ palpèbrisum 12° „ Eundem hæc re-
 media successum habuere in casu L. R. I.
 VERII (x): „ elegans et venustra puel-
 „ la . . . 18 annos nata a 3 vel 4 annis
 „ fluxionem patiebatur in oculum fini-
 „ strum procumbentem, qua totus ocu-
 „ lus, palpebrae, et partes etiam circum-
 „ jacentes tumore ac rubore afficieban-
 „ tur: unde pulchra illius facies defœ-
 „ dabatur. Autumno præcipue ingra-
 „ vescebat affectus, et tota hyeme per-
 „ severabat, neque V^e Se^{pt} aut purgatio-
 „ ne ex potionibus et apozematis, aut ve-
 „ sicatoriis, aliisque remediis quam plu-
 „ rimis, quæ frequenter et frustra usur-
 „ pata fuerant, sedari potuerat. Tandem
 „ ineunte autumno, quo morbus pari-
 „ tum ferocia rediit, potentioribus re-
 „ mediis uti visum est ad fluxionis con-
 „ tumacis radicem extirpandam. Itaque
 „ loco apozematis, quo antea ufa erat,
 „ præscribo pilulas aperientes et diapho-
 „ reticas ex salibus tamarisci, absynthii,
 „ magisterio tartari et Ædi diaphoretico,
 „ de quibus capiebat duas mane tribus
 „ libris ante prandium, et totidem ante
 „ cœnam per 4 dies: 5° die sumpsi pi-
 „ lularum catholicarum 3*lb*, quibus opti-

(x) Obsery. medic. Cent. 1. Obs. 7.

„ me purgata est; unde rubor et inflam-
 „ matio valde imminui cœperunt. Sum-
 „ pſit iterum pilulas aperientes per 4 dies,
 „ et 5° pilulis catholicis purgata est fe-
 „ liciter; ac paucis postea diebus oculi
 „ rubor omnino evanuit, neque amplius
 „ reversus est . . . In hac curatione miſ-
 „ fus non fuit sanguis, quamvis ægra
 „ prædita eſſet ſanguinco temperamento;
 „ quia paucis antea diebus detractus fu-
 „ erat tum ex brachio tum ex malleolo.
 „ Sed peracta curatione decoctum men-
 „ ſes promovens præscriptum fuit, quia
 „ illos imminute patiebatur. Illud autem
 „ decoctum tale fuit:

B. Rad. althææ et

— valerianæ aa 3ij

— fœniculi

— asparagi et

— apii aa 3vj

Fol. betonicae

— pimpinellæ

— ceterach

— artemisiæ

— fabinae aa M. j. bulliant omnia

„ in decocto cicerum rubeorum ad 4 in

„ v. In colatura diſſolve ſacchari albi

„ 3ij. F. apozema clarificatum et aro-

„ matisatum 3ij cinnamomi et 3j croci

„ quatuor dosibus matutinis, quas capiat

„ 4 diebus, antequam meuscs prodeant „

Quod si vero cathartica quotidie sumenda sint, ut artificiali diarrhœa sit opus, nil hic acidulis est præstabilius, quæ simul aliis compluribus indicationibus exemplidis inserviunt. His aquis vetustæ fæpe ophthalmiæ manus vietas dedere. Sed licenses 6 vel 8 diebus hauriendas commendat SCHMUCKER (y), et Carolinæ fæpe se se jam his in casibus probarerunt, quales complures memorat J. C. TILLINGIUS (z), nempe „ puella „ annorum 18, corporis habitus maxi- „ me laxi, varia sed frusta adhibuerat „ medicamenta a Medico docto per ali- „ quot annos suppeditata ob ophthalmi- „ am chronicam serosam. Tandem adibat „ nostros fontes salutares, quorum usus „ binis annis adhibitus omnem morbum „ sanabat, eaque constantia, ut deinde „ non rediret, licet furore quodam ali- „ quoties incenderetur nupta, et saepius „ catarrhosis fluxionibus obnoxia esset. „ Monachus jam senectute proiectus, „ insigni corporis robore gaudens, offen- „ debatur hemicrania et gravi ophthal- „ mia serosa, qua non solum visus oculorum obtundebatur, sed oculi quoque

(y) l. c. p. 499.

(z) Obs. med. singul. circa verum usum ther-
mar. Carolin. obs. 34. hist. 5. 6. 7. 8. 9.

„ pannum rubrum referebant. Haurie-
„ bat A. 1744 fervidissimas thermas cum
„ interpositis laxantibus antiphlogisticis,
„ et ophthalmia cessabat . . . Puella an-
„ norum 20 decimo ætatis anno labora-
„ bat variolis copiosis, et 12° infestaba-
„ tur ophthalmia serosa gravissima,
„ qua oculi undiquaque rubebant. Ex
„ haustu thermarum furiosi fontis, et
„ interpositis laxantibus mannatim, quæ
„ ad sananda mala ex variolis reliqua
„ in primis prodeſſe creduntur, sani-
„ fiebant oculi, nulloque deinde affli-
„ gebatur vitio eorum, nisi hoc uno le-
„ viore, quod in talibus ægris semper
„ obſervavi, quo ex conſuetudine de-
„ figere ſolent ad terram oculos, quod
„ ignari pudicitiae indicium interdum
„ interpretantur. Puella 18 annos nata
„ et ſanguinea mensium fluxum expe-
„ riebatur nimis parcum, ex quo non
„ ſolum oculi rubebant, ſed manus quo-
„ que tumebant. Utebatur thermis no-
„ ſtris 9 abhinc annis, et licet parum
„ levata domum rediret, tamen infe-
„ quente anno non ſolum menses copio-
„ ſius fluebant, ſed oculorum rubor
„ quoque evanescerat. Repetiit quoque
„ cum fructu eodem anno thermarum
„ uſum externum æque ac internum,
„ Adolescens annorum 18 ſtudiis operam

„ navans, paulo tenerioris corporis ha-
 „ bitus et mollioris, habuerat superiori
 „ anno in tibia ulcus, quo consolidato
 „ ophthalmia sequebatur serosa ab omni
 „ potu exæstuante exacerbata. Cum in-
 „ signis apud ipsum esset nausea ad omnia
 „ medicamenta, dedi tandem, antequam
 „ cubitum iret, salis amari semiunciam,
 „ et primo mane diei insequentis jussi
 „ haurire, quæ ad molam bulliunt,
 „ thermas, quas mox vomitu rejiciebat.
 „ Substitui ergo, quæ ex furioso fonte
 „ prorumpunt; et res bene succedebat.
 „ Sexto die proveniebant scabiosa exan-
 „ themata, levisque suborriebatur in tibia
 „ dolor, ubi ulcus olim fuerat. Die
 „ 15° oculi paululum rubebant, in pri-
 „ mis palpebræ, minus tamen 16°, quo
 „ exhibui Æm rhabarbarinum cum tem-
 „ perante, et post bibendo thermas,
 „ sed nimis celeriter, sequebatur pri-
 „ mum vomitus pituitosus, deinde aquo-
 „ sus, cum quadam virium defectione.
 „ Æger quidem non dum sanatus abibat;
 „ insequente tamen anno rediens de sa-
 „ nitate recuperata gaudebat, usumque
 „ magna cuin utilitate repetebat,,.

3. *Contraindicatur* autem cum eme-
 ticorum tum catharticorum, præ primis
 fortiorum ac reiterandorum, usus in cor-
 poribus debilibus, laxis, ac pallidis,

nisi manifesta faburæ præsentis adfuerint indicia; eo quod plus alioquin iis lèdantur, ut postmodo (*a*) sumus visuri,

C A P U T II.

S O L V E N T I A.

§. 42.

Postquam vasa pro eo ac pár erat, depleta fuerint, si lentore peccent humores, frangere eundem oportet, ut illi reddantur maxime fluxiles, ita fæsque eorum in vasis oculorum quantocvus possint auferri: solventia proinde in usum tunc vocare oportet, eaque pro ratione ex indole ipsius lentoris varia, et quidem

i. *Nitrum* in lentore phlogistico longe omnium efficacissimum, cuius magnis dosibus post sanguinem detractum exhibitis sub idonea diæta omnem fere curationem tribuendam esse contendit ROWLEY (*b*).

(*a*) Vide §. 48 'No 2.'

(*b*) *I. e.*

2. *Aquaæ minerales* multo sale et aere fixo ptæditæ in chroñicis præsertim ophthalmiis a pertinaciori humorum lentore oriundis sæpe omnibus aliis remediis irritis solæ curationem absolvunt: quæ id simul utilitatis adferunt, quod morbosam materiam attenuatam ac dilutam per vias lotii blande e corpore citra turbas evanescant; cujusmodi sunt aquæ Freyenwaldenses, Piperinæ, Pyrmontanæ, &c. Freyenwaldensis fontis aquis plures ab ophthalmia liberatos narrat J. D. GOHLIUS, quos inter vidua (c) erat „laborans „ . . . ophthalmia seroſa cum nocturnis „ conglutinationibus palpebrarum, vi- „ susque hinc debilitatiōne, quæ diutur- „ næ et per triennium duranti cephalal- „ gie supervenit. Ad fontem accessit, „ postquam varia, scarificationes, vesica- „ catoria, ut et semel Væ Sem in bra- „ chio, purgantia, et diaphoretica in „ cassum usurpaverat; imo ipsam quo- „ que salivationem sustinuit, cui adscri- „ bit, quod post illam non satis sollici- „ te tractatam fluori albo simul obnoxia- „ facta. Cum successu itaque ad oculo- „ rum affectum aquas nostras potavit,

„ balneaque pro infessibus æque prospere
 „ usurpavit: eandemque adeptam mede-
 „ lam ita perstitisse . . . iterum ad
 „ fontem nostrum accedens verbis con-
 „ firmayit; fluoris albi autem fluxum
 „ neutquam percuratum esse retulit „.
 Porro (*d*) „ puer 10 forte affrorum . . .
 „ diu habituali ophthalmia in utroque
 „ oculo laborans, ad eandemque multis
 „ remedijis in cassum usus, per aquarum
 „ saltem matutinam moderatam et ordi-
 „ natam potationem, interpositasque la-
 „ xationes, admodum et constanter resti-
 „ tutus fuit. Ita et judæus juvenis . . .
 „ habitualibus et periodicis oculorum in-
 „ flammationibus diu quoque afflictus,
 „ nebulisque hinc in pupilla relicitis,
 „ per æstivalem hanc curam ad fontem
 „ Freyenwaldensem institutam recursum
 „ inflammationis admodum discussit „.
 Denique (*e*) „ quæ a variolis relicta man-
 „ fit ophthalmia in quam plurimis quot.
 „ annis exemplis ibi dissipatur. In pro-
 „ pria mea filia, cui tale quid per perio-
 „ dos contigit, effectus vidi semper ad-
 „ modum promptos, ita ut vix per Q-

(*d*) Ibidem Vol. 7. Seſt. 1. p. 54.

(*e*) Ibidem Dec. 2. Vol. 6. Seſt. 1. No 5.
p. 23.

„ Etidum ibi commorata, sed aquis sal-
 „ tem pro nutrimento ufa, mutatio-
 „ nem in melius senserit. Ita studio-
 „ sus theologiæ . . . gravi ferosa ocu-
 „ lorum inflammatione . . . infestatus,
 „ quam a pueritia per periodos, ob ha-
 „ bitum jam tum naectum, s̄epissime ex-
 „ pertus fuit, ut magnam etiam visus
 „ debilitatem, lucubrandique impoten-
 „ tiam inde naectus sit, nullis àliis reme-
 „ diis cedente, ad fontem nostrum se
 „ conferens brevi tempore in plenum ab-
 „ illa per aquarum potationem, balneo-
 „ rumque alternis diebus institutorum
 „ usum, liberatus fuit „ Generatim
 vero notat Auctor (f) „ ophthalmia (in-
 „ quiens) quo magis recens est, et in
 „ fervida consistit congestione, eo mi-
 „ nus quadrant balnea: ubi autem chro-
 „ nicum induit habitum, et plures alias
 „ medicationis methodos per laxationes,
 „ vesicatoria, collyria varia, &c. inani-
 „ ter excuffit, valentiorem non vidi cu-
 „ ram, quam quæ fit ad fontem Freyen-
 „ waldensem „ Pyrmontanæ vero aquæ
 in sequenti F. HOFFMANNI (g) easu se-
 se probavere: „ femina 42 annorum,

(f) Ibidem.

(g) l. c. Observ. 2.

„ sanguinea, obesa, scorbutica, et glan-
 „ dulas in collo tumefactas gerens, post
 „ retentum mensium fluxum corripieba-
 „ tur oculi sinistri dolore ac rubore cum
 „ ejusdem lateris cephalalgia admodum
 „ vehementi. Liberata primum annum
 „ postea semper mense Octobre hujus
 „ mali experta est recursum, sub quo
 „ appetentia erat prostrata, lucem ferre
 „ non poterat, et feri ex oculis copio-
 „ sum stillicidium semper experiebatur,
 „ quod per aliquot menses persistebat.
 „ Pluribus usa remediis, sed in cassum;
 „ et notabile erat, quod quoties sal vo-
 „ latile oleosum sumeret, toties soporem
 „ et torporem ingentem capit is patere-
 „ tur. Ut itaque hic affectus, qui per
 „ triennium ægram mirum afflixerat, ra-
 „ dicitus extirparetur, acidulas Pyrmon-
 „ tanas æstate sub debito regimine pota-
 „ bat: quibus etiam alvus et urina opti-
 „ me secessit, et ipsa postea a contuma-
 „ ci malo est liberata „ J. REYDT (b)
 meminit feminæ conferto exanthemate et
 ophthalmia ferosa affectæ, quæ usu aquæ
 piperinæ prorsus convaluit, rubore ocu-
 lorum intra 3 vel 4 dies abacto.

(b) Hydrophyllacii i Th. 12 Cap. Obf. 2.
p. 170.

3. *Lumbricorum terrestrium succus.*

c. PEZOLDI (*i*) Eques hæmoptoen aliquoties percessus incidit in dolorem ischiadicum cum ophthalmia; ab utraque autem ægritudine sumpto lumbricorum terestr. succo convaluit. Analogum huic est, quod A. STÖRCK (*k*) perinde hic utile reperit, nempe „ophthalmiæ venæ nereæ quæ sæpe nec salivatione, nec usu fortissimi sublimati corrosivi potuerunt emendari, solis pulveribus (hisce) curatæ sunt“.

B. Scamm. gr. vj.

Milleped. pp. 36

Stib. diaph. non abl. gr. xv. M.
„F. pulvis, parentur tales No viij,
„et sumat æger mane et vesp. j.,,

4. *Cicuta*, si lentostrumosus, scrophulosusve ophthalmiam induxit, ad illum emendantum est efficacissima. LEMOINE (*l*) curanduin habuit cerdonis filium diuturia utriusque oculi inflammatione cum palpebrarum infarctu, crassitate labiorum, glandularum colli tumore, pallore faciei, verbo cum habitu scro-

(*i*) Observ. med. chir. 41 p. 73.

(*k*) Ann. medic. 2. p. 225.

(*l*) ROUX Journ. de Medecin. &c. T. 37, Fevr. 1772 p. 132. sq.

phuloſo, laborantem. Huic, præter decoctum lapathi, bis quotidie præbuit cochl. j. syrupi de cicuta et rapa; oculis farinæ refolventes cum fecalina ad æquas partes admotæ, dein pulpa pomorum accidentio-dulcium, et bis terve per diem elubabantur infuso e ſem. fœniculi cum facch. candi in vino albo: his interposita justis ex intervallis cathartica. Convaluit, ſuperstitibus tantum duabus corneæ maculis, quæ fumigationibus etiam cefluræ ſperabantur. Observavit Auctor extractum cicutæ lentius agere ſuo ſyrupo. Hinc et E. G. BALDINGER (m) præfert dicto extracto electuarium ex 8 partibus mellis ad unam pulveris cicutæ ſiccatae; quod ſe multiplici experientia edoctum fuiffe teſtatur.

5. *Arnicae flores* in ophthalmia ſcrophulofa et a ſaburra lenta primarum viarum recrudescente utiles ſe ſe præbuere: teste N O S E (n) in puella rustica 13 annorum, ab anno iam innumeriſ colli ſcrophulis cum ceteris quoque hujus cachexiæ signis deturpata, ac diuturnam ophthalmiam perpetua, quæ menses non dum

(m) Neues Magaz. für Aerzte 3 B. 4 St. p. 344.

(n) E. G. BALDINGER neues Magazin für Aerzte 3 Band. 1 St. p. 5. lqq.

experta præter subdulcem oris quandoque saporem ceteroquin de nulla alia re querebatur. Præparato itaque corpore datus Quis emet. et Ypecacuanha, et post modo florum arnicæ (quod resolventes simulque tonici essent) periculum factum, quorum infusum, præter potum communem e carice aren. LINN. paratum, bis de die haustum, et porro gr. x cum saccharo primum ter, dein quater per diem data. Leves tantum inde nauseæ obortæ; et dolor ardens cum oculorum nunc ubertim fluentium tum minorum colli scrophularum adauctus: urina vero toto curationis tempore mansit clara, straminea, sine sedimento, nisi quod admodum raro levis ei nubecula inesset. Die 15^a Februarii (cujus 10^a curationis initium factum) pulveres grainis ij auerti et quinques per diem dati: unde levis oborta diarrhoea brevi iterum desit; at oculus dexter 18^a jam multum emendatus 22^a prorsus sanus evasit: laevus vero multum adhuc plorans lente emendabatur. Cum autem insequentibus diebus indicia faburæ oculis quoque officientis adessent, die 28^a datum rursus emetico - catharticum optimo cum effectu: Die 7^a Martii ambo oculi prorsus erant sani, nisi quod subinde aliquatenus fierent lacrymosi: idcirco

circo iterum $\ddot{\text{E}}$ s granis ij austi et quinq*uis de die exhibiti*; ast infusum ob naufeas denuo obortas non ultra 10^{am} Martii amplius datum, ejusque dein loco sex $\ddot{\text{E}}$ s sumpti. Ab his ophthalmia omnino desit. At contra scrophulas nec soli arnicæ $\ddot{\text{E}}$ s a 21^a Martii granis iij et sensim pluribus austi, nec cum flor. Θ^* martial. juncti, quidquam poterant; quin imo, cum finiente Martio oculi ob faburram denuo opacati a tertium dato emetico educta ingenti vi muci biliosi iterum recuperassent claritatem, sanique deinceps mansisset, illæ exhibitis variis ad finem usque Maji remediis nil cedebant. Eapropter puella, cetera hilaris et alacris, remediorum ac frigidorum præfertim balneorum, quæ crebro in calsum adhibuit, pertæsa abiit.

C A P U T III.

D I A P H O R E T I C A.

§. 43.

Ubi copia humorum debite imminuta, lensorque illorum, si quis adfuit, satis emendatus, ophthalmiam reddidere mitiorem, nec nisi reliquæ illius quædam supersunt, quas minimorum vasculorum atonia etiamnum fovere pergit, pulchre eas diaphoretica data abolere solent. Imo vero recentibus ea quoque ophthalmiis, quas imminuta excretio cutanea proritat, nec ultra tarixin procederè solent, non raro medentur, ubi alia quædam pauca præmissa fuerint remedia. Etenim **F. H O F F M A N N O** (o) teste „ divertens si-
„ mulque discutiens egregia virtus inest
„ diaphoreticis, quæ liberam perspira-
„ tionem procurando non modo ab oco-
„ lis et capite ad corporis ambitum hu-
„ mores agunt, sed et succos ab acri-
„ monia falsa repurgant. In ipsa autem
„ parte affecta inflammatoria stasis et
„ internis et externis discutienda est.

(o) *I. c. curat. §. 2.*

„ Ex illis omnibus præferendum infusum
 „ theiforme ex radice valerianæ, liqui-
 „ ritæ, flor. sambuci, et semine fœni-
 „ culi, quod largius potandum, et ante
 „ potum vapor ipsius consulto sub tecto
 „ capite ad oculum admittendus,. Quan-
 doque tanta horum remediorum est nece-
 fitas, ut iis neglectis omnia alia frustra
 sint. „ In signis . . . ophthalmiæ casus
 „ memoriæ succurrit, ait G. H O R S T I-
 „ U S (p), juvenis cujusdam . . . in
 „ separatione metallica . . . conducti,
 „ qui mense Martio 1627 summis oculo-
 „ rum doloribus laborabat, ubi commu-
 „ nibus medicamentis adhibitis nihil
 „ quidquam levaminis sensit; donec me
 „ vocato purgans exhiberetur, quod

B. Extr. pil. Cochiar. 3j

¶ ii dule. 3j

Diagryd. correct. 3f cum

Syr. de stæch. F. pil.

„ Hoc modo plurimum evacuato corpore
 „ sudorem imperavimus aliquoties exhi-
 „ bitis gr. x bezoartici mineralis: ubi
 „ miraculi instar, remotis omnibus topi-
 „ cis, dolor immensus evanuit,. Sunt
 autem non nulla e diaphoreticorum claf-

(p) Obs. med. P. 2. L. 2. Obs. 25. Caf. 4.

se, quæ ceteris hic palmam præripiunt, videlicet :

§. 44.

i. *Lignorum decoctum*, quod impensis commendat M. ETTMÜLLERUS (*q*) exemplo G. HORSTII (*r*); et vero non abs re, quippe quæ decocta in aliis quibusvis serosis lymphaticisque morbis tantæ sint efficaciam, bene tamen Vratislavenses monent (*s*), non promiscuum illorum esse debere usum; siquidem plethoricis magis obfsint, quam profint. Utiliter sane decoctum hoc præbuit M. RULANDUS (*t*) mulieri 40 annorum ophthalmiam serosam dolorificam cum cœctate diu perpetuae, postquam plurima alia frustra fuisset experta. Huic primum catharticum datum

b. Pilular. sine quibus 3ii

— aurearum 3j

Trochisc. alhand. gr. iii.

▼² scenic. q. f. F. pilulæ viij hora post cœnam sumendæ; a queis plurima variaque egescit. Postea per 10 dies datum decoctum ligni sancti.

(*q*) Opp. T. 2. P. I. p. 593.

(*r*) l. c. P. 1. L. 2. obf. 32.

(*s*) Histor. morb. Vratisl. p. m. 63.

(*t*) Curat. empyr. Cent. g. eng. 61.

B. Ramentor. ligni sancti Iñj. Infunde in

∇ æ calentis Iñj xij per 24 h. tum coque ad consumptionem medietatis, collatura D. U. Sumat in aurora 3vij calide, vesperi autem trihorio ante cœnam 3vj, stragulis probe tecta pro sudore. Post hunc oculis adhibita aqua ophthalmica Auctoris (u). Pro potu communi datum decoctum secundarium ligni sancti, affusis nempe feci prioris denuo Iñj xij ∇ æ et ad $\frac{3}{4}$ incoctis et collatis paratum. Atque sic sub diaeta bona intra 10 dies ægra prorsus convalesuit, visu quoque pristino recuperato. Magnæ quoque utilitatis sunt hæc decocta in ophthalmiis a syphilitidis reliquiis enatis profligandis. „ Juvenis Romanus, „ refert G. BAGLIVUS (x), per offici „ mestre spatum gravi et summopere do „ lorosa ophthalmia laborans doctissimo „ rum Medicorum remedia semper irri „ ta expertus est. Cum ad me venisset, „ singulasque morbi circumstantias sedu „ lo considerassem . . . a me interpellata „ tus, an lue Gallica quandoque labo-

(u) Vide §. 72. I. C. No 5.

(x) Prax. med. L. 2. C. 9. S. 1. §. 5. p.m. 202, sq.

„ rasset ? Respondit , elapso octennio
 „ male tractatum fuisse a gonorrhœa
 „ Gallica , a qua post duos menses adhi-
 „ bitis opportunis remediis protinus eva-
 „ ferat . Quoniam vero impuræ hujus
 „ luis seminia per 30 et plures annos
 „ sanguini inhærere , ægrotosque vana-
 „ sanitatis possessione illudere solent ,
 „ interimque sub persona plurium mor-
 „ borum reviviscant , et Medicos turpi-
 „ ter decipient ; statim decrevi ophthal-
 „ miam hanc Gallicam esse , exhibitaque
 „ longa potionē , ad instar aquarium ther-
 „ malium , decoctionis farf. parillæ , an-
 „ timon. crudi , &c. post 10 dies circiter
 „ perfecte convaluit „.

§. 45.

2. *Phosphorus urinæ* , de cuius effi-
 cacia in ophthalmia rebelli haud vulga-
 reim observationem M. A. BARCHEWI-
 TZIO (y) communicavit P. I. HART-
 MANNUS : „ matrona quædam 50 circi-
 „ ter et quod excurrit annorum per lon-
 „ gius , temporis spatium ophthalmia
 „ complicata sanguineo-serosa misere af-
 „ flecta nihil proficientibus reliquis re-

(y) Diss. de phosphori urin. usu interio §. 15.

(Pref. A. E. BÜCHNERO 4 Hale 1760.)

„ mediis per 2 tandem hebdomades quo-
 „ tidie cubitum itura duas soluti phos-
 „ phori guttas aqua frigida temperatas
 „ hausit, simulque bis aut ter per diem
 „ eodem 20 partibus alcoholis vini per-
 „ mixto superiorem palpebram modice
 „ inunxit, dictoque temporis intervallo
 „ ita convaluit, ut nullo deinde oculo-
 „ rum vitio unquam laboraret,,.

§. 46.

3. *Sulph. auripigmenti* correctum in ophthalmia ferofo-catarrhali pertinaciter recidivante post alia cassa unice profuisse vidit J. C. HILDEBRAND (z), scilicet „ vir . . . 57 annorum, temperamenti sanguineo-melancholici, nullis a juventute præter rebellem ophthalmiam ferosam, qua ante 24 annos per spatium anni dumidii laboravit, obnoxius fuit morbis. Præterlapso decennio gravissimam cerebri commotionem, quam e lapsu de scala altiori lapidea et vehementi capitis ad axin anteriores rhedæ inferius locatæ ferro obdutam allisu reportavit, expertus est, qua per triduum rationis, loquacè,

(z) Nov. act. nat. cur. Tom. 3. Obs. 5.

„ omniumque sensuum usu privatus, ad-
„ hibitis congruis remediis feliciter tan-
„ dem restitutus est. Excepit anno ela-
„ pio gravissimum hunc affectum scabies
„ humida admodum rebellis, ægri pa-
„ tientiam per spatium 2 annorum misere-
„ excrucians, quæ postmodum usu fonti-
„ culi in brachio excitati et remedio-
„ rum antimonialium sublata 8 annos
„ gestato in brachio fonticulo, sed eo
„ etiam iterum consolidato, cum bra-
„ chium totum erosione cutis herpetica
„ affectum ulteriore ejus conservatio-
„ nem interdixit, et nihil per 6 annos
„ præter naturam sensit, quam macilem
„ tum corporis habitum et pathemata ab
„ dominis flatulenta, sine dubio a vita
„ genere sedentario et appetitu sèpius
„ excedente profecta. Mensè Martio
„ anni præteriti vir hic generosus a ca-
„ tarrho leviore liberatus, et remedio
„ laxante manuato usus, nihil tale co-
„ gitans mane tuniore palpebrarum oculi
„ dextri, earumque conglutinatione af-
„ fectus est, et paucis interjectis die-
„ bus finistrum oculum idem tumor cum
„ palpebrarum conglutinatione occupa-
„ vit. Adhibita statim et per aliquod
„ tempus continuata fuere remedia anti-
„ catarrhalia, et præcipue TR^a sapona,
„ cea b. SCHULZII, itemque Ædes salis

„ no-rhabarbarini, interpositis remediis
„ laxantibus; sed ophthalmia in dies
„ gravior evadebat: siquidem mane
„ palpebræ per 2 horas conglutinatæ
„ manserunt, illisque adhibito fotu aper-
„ tis serum mucolo-viscidum ex oculis
„ rubore et ardore affectis cum excoria-
„ tione et pruritu marginis utriusque
„ palpebrarum tumentis et insigniter ru-
„ bentis toto die largiter effluxit. Ad
„ serum tale viscidum per M. S. diffu-
„ sum attenuandum, ejusque affluxum a
„ capite derivandum, æger præmissa Væ
„ Se TRas alcalinas saponaceas, Ædes fa-
„ lino-resolventes, facculos discutientes,
„ quolibet octiduo laxantia anticatarrha-
„ lia, et alternis diebus pediluvia, per
„ 4 hebdomades non interrupto ordine
„ usurpavit, motu corporis equitando
„ et obambulando quotidie ad plures ho-
„ ras instituto, et exacta diæta observa-
„ ta. Ab usu horum remediorum æger
„ alvo quotidie ter et quater aperta
„ optime se habuit; verum ophthalmia
„ in dies gravior pejorque evasit, dum
„ tumor palpebrarum, earumque ardens
„ rubor, et effluvium seri viscidum cum
„ sensu titillationis marginum palpebra-
„ rum, quam successive major rubedo et
„ longior palpebrarum tempore matuti-
„ no conglutinatio exceptit, continua-

„ runt. Mense Majo æger aquam Selteneranam, præmiffo laxante mannato, bibere incepit; sed ab illius usu ob tu-
 „ morem, gravitatem, et ruborem palpebrarum in dies auctum, et sensum titillationis in marginibus earumdem intolerabilem, mox desistere coactus fuit. Ad serum viscidum resolven-
 „ dum et per inferiora eliminandum, aqua Sedlicensis in usum vocata fuit; ob eadem vero jam recensita symptoma ab illa quoque desistendum fuit.
 „ His remediis nihil proficientibus æger mane infusum resolvens theiforme, TRam alcalino-succinatam ter de die ad gtt. 40 et vesperi duas pilulas Edinburgenses ab Ill. . . . BÜCHNE.
 „ R o (a) correctas, interposito singulis 14 diebus laxante anticatarrhali, asumpsit; externe mane et vesperi fortu et facculis discutientibus et robo-
 „ rantibus oculis prospexit, et in brachio sinistro ad derivandum affluxum vesicatorium applicari permisit, continuando pediluvia, motum corporis, et diætam admodum restrictam. Per 4

(a) Diss. de medicam. mercurial. cum salib. parator. efficac. per adjunctum Sulph. ad certos quosd. morb. magis accommodandis p. 38.

„ hebdomades hæc remedia , educto si-
„ mul intra octiduum ope vesicatorii co-
„ pioſo fero e brachio , in uſum voca-
„ ta ſunt eo cum effectu , ut oculi splen-
„ dorem lucis iterum perferre potue-
„ rint ; verum effluvium feri mucofo-
„ viscidi ex oculis cum tumore et con-
„ glutinatione palpebrarum matutina in-
„ desinenter perſeveravit . Cum vero
„ ... æger , postquam anteia intra triduum
„ alvum habebat apertam per 3 menses
„ continuos quotidie quater et quinquies
„ alyum laxiorem expertus effet fine ullo
„ feri mucidi ex oculis profluentis de-
„ cremento , optime ceteroquin fe ha-
„ bens , judicavi exinde glandularum o-
„ culi et ductuum palpebrarum excre-
„ toriorum relaxationem insignem rebel-
„ lis hujus mali et continuantis feri mu-
„ cidi effluvii rationem continere : id
„ circa . . . infusum per epicrasin la-
„ xans e sale Sedlicensi , 3° rhabarb.
„ cort. chinæ rad. gentianæ rubr. liquore
„ terræ fol. 7° et infuso ſummitatum mil-
„ lefolii paratum mane et pomeridie ad
„ 4 circiter uncias , et vespertino ſem-
„ per tempore pilulas duas Edinburgen-
„ ſes correſtas , interponendo quolibet
„ octiduo per 4 dies linaturæ ♂ 3° cum
„ cort. cinnamomi gr. v coniunctum ,
„ bis de die cum vino Rheano ſumen-

„ dum, et subjungendo ptisanæ resolven.
„ tis et tonicæ usum pro potu ordinario,
„ insimulque externe collyrium w e i s
„ B A C H I I ficcum e butyri Majalis illo.
„ ti ȝ (cui ego meliori cum effectu
„ butyrum aliquoties cum aqua rosarum
„ lotum substitui) Tut. ppt. ȝ, nihil
„ alb. gr. xv. facch. ȝ ni et vitriol. alb.
„ aa gr. vj paratum, vesperi cuilibet o.
„ culorum angulo exteriori pisi magni.
„ tudine applicandum, sedulo simul con.
„ tinuato pediluviorum, fatus, et faccu.
„ lorum discutientium usu, præscripsi.
„ Quibus remediis per ȝ liebdomades
„ continuatis, subsecente largiore alvi
„ excretione et imminuta palpebrarum
„ titillatione, quæ initio a collyrii usu
„ per pauca temporis momenta auctior
„ evaserat, . . . æger sensim sensimique
„ a rebelli hoc affectu in totum libera.
„ tus est. Integro dein præterlapsa
„ mense ad robur oculorum firmandum
„ aquam Schwalbacensem in usum duxit,
„ qua per ȝ dies adhibita gravissima ite.
„ rum affectus est ophthalmia. Ego...
„ remedia laxantia, resolventia, discu.
„ tientia et derivantia in et externa præ.
„ scripsi, sed frustraneo cum effectu.
„ Unguentum ophthalmicum Cl. D. D.
„ J A C O B I in novis literariis Erfurten.
„ sibus publici juris factum, quod ægro

„ de meliori erat commendatum , ipse
„ paravi , et illud cum aqua ophthalm-
„ mica M A T T H I O L I applicandum cura-
„ vi ; ejus vero ingratus et insperatus
„ effectus , dum titillatio marginum pal-
„ pebrarum in dies increscens non solum
„ tumorem , gravitatem et ruborem pal-
„ pebrarum , sed etiam effluvium seri-
„ viscidii et conglutinationem palpebra-
„ rum adauxit , ulteriorem ejus inter-
„ dixit usum . Reiterayi igitur præce-
„ dens infusum per epicrasis laxans , et
„ reliqua ibi recensita remedia , quibus
„ per 3 hebdomades continuatis ophthal-
„ mia sensim sensimque imminuta cessa-
„ vit . Hæc dum acta essent , conspectui
„ meo se obtulit . . . . comtentatio . . .
„ B Ü C H N E R I (b) , qua perfecta con-
„ dolui , quod nullam antea correcti
„ hujus sulphuris auripigmenti notitiam
„ habuerim , ratus futurum fuisse , ut
„ in hoc rebelli affectu efficax præbuis-
„ set remedium . Interea sulphur hoc
„ correctum cum TR^a ejusdem illico
„ parandum curavi , ejusque , si malum
„ hoc repullularet , periculum facere
„ decreyi . Elapso 4 hebdomadum spatio

(b) De medicamentor. ex auripigmento præpa-
rator. præstantiss. usu. Halæ 1758.

„ generosus æger, cuius oculi hæc
 „ nus ab omni immunes fuerant vitio,
 „ mane titillationem leviorem in margi-
 „ nibus palpebrarum oculi sensit, quam
 „ altero die effluvium feri vifcidioris et
 „ conglutinatio palpebrarum matutina
 „ exceperunt. Ego . . . exhibita pilu-
 „ lar. 2 lium dosi, . . . mane ad gtt.
 „ 40 TR^{am} sulphuris auripigmenti cor-
 „ recti, et vesperi quovis sulphuris
 „ hujus gr. ij cum facch. lactis Helve-
 „ tici 3j, conch. citrat. et 3ii diapho-
 „ ret. aa gr. v. præscripsi, conjuncto
 „ ptisanæ demulcentis et tonicae pro po-
 „ tu ordinario, collyrii WEISBACHII
 „ siccii, fotus et facculorum discutien-
 „ tium usu, quibus remediis per
 „ 14 dies adhibitis vir iste generosus
 „ ab ophthalmia hac ferosa gravissima
 „ sensim sensimque feliciter liberatus est,
 „ et adhuc per aliquot menses . . . im-
 „ munis a rebelli et contumaci hoc af-
 „ fectu vivit. Effectus, quem æger illi-
 „ co de his remediis sensit, potissimum
 „ in auctiore, alias haud conservata, no-
 „ cturna transpiratione et crebriore alvi
 „ apertione consistebat: unde per spa-
 „ tum 6 hebdomadum eidein mane do-
 „ fin TR^æ auripigmenti, et vesperi 3em
 „ cum sulphuris hujus gr. jß exhibui;
 „ quorum remediiorum usum magna . .

„ mutatio fecuta est; siquidem non solum quovis mane in lecto facilem et spontaneam auctiorem expertus est transpirationem, quam subinde potu thee promovit, unde ab hoc tempore non solum affectus rheumatici ipsi alias familiares cesserunt, sed etiam quotidie alvum laxiorem obtinuit, quæ antea segnior erat, et vix intra biduum respondere solebat,,.

§. 47.

4. *Vinum* quoque huc referendum venit, de quo **HIPPOTRATES** (c) oculorum dolores (ait) meri potio aut balneum aut fomentum aut **VÆ SÆ** aut medicamentum purgans exhibitum solvit,,. Carpitur vero, neque id immrito, ab **A. C. CELSO** (d), quod cum quæ utilia hic sunt, recensuisset, non item edocuerit, quando vel maxime singula illorum in usum ducere oporteat: curare . . . oculos (inquit is) sanguinis detractione, medicamento, balneo, fotu, vino vetustissimus auctor **HIPPOTRATES** memoriæ prodidit; sed

(c) Sect. 6. aphor. 31, et Sect. 7. aphor. 46.

(d) I. c. art. I, p. m, 280.

„ eorum tempora et causas parum expli-
 „ cuit, in quibus medicinæ summa est „.
 Hinc ipse singula ita digerit, ut quo po-
 tissimum tempore unum quodque illorum
 sit administrandum, intelligatur. Cum-
 que Væ Se , cathartico, et abstinentia
 varioque topico pro re nata graviorem
 ophthalmiam per initia oppugnandam es-
 se ostendisset, subdit demum (e): „ ubi
 „ vero aliquis relevatus est, jamque
 „ cursus pituitæ constitit, reliquias for-
 „ tasce leviores futuras discutiunt bal-
 „ neum et vinum. Igitur lavari debet
 „ leviter, ante ex oleo perfricatus, diu-
 „ tiusque in cruribus et feminibus, mul-
 „ taque calida aqua sovere oculos, dein-
 „ de per caput prius calida tum egelida
 „ perfundi ; a balneo cavere, nequo fri-
 „ gore afflatuve lœdatur : post hæc cibo
 „ paulo pleniore quam ex operum con-
 „ fuetudine uti ; vitatis tamen omnibus
 „ pituitam extenuantibus. Vinum bibe-
 „ re lene, subauferum, modice vetus,
 „ neque effuse neque timide, ut neque
 „ cruditas ex eo et tamen somnus fiat,
 „ lenianturque intus latentia acria. Sed
 „ si quis in balneo sensit majorem oculo-
 „ rum

(e) Ibidem art. 8. p. m. 284. sqq.

„ rum perturbationem , quam attulerat
„ (quod incidere his solet, qui manen-
„ te adhuc pituitæ cursu festinarunt),
„ quam primum discedere debet ; nihil
„ eo die vini assumere , cibi minus etiam
„ quam pridie : deinde cum primum sa-
„ tis pituita substitit , iterum ad usum
„ balnei redire. Solet tamen evenire
„ non nunquam sive tempestatum vitio
„ sive corporis , ut pluribus diebus ne-
„ que dolor neque inflammatio , et mini-
„ me pituitæ cursus , finiatur. Quod
„ ubi incidit , jamque ipsa vetustate res
„ matura est , ab his eisdem auxilium
„ petendum est , id est balneo ac vino ;
„ hæc enim ut in recentibus malis aliena
„ sunt , quia concitare ea possunt , et ac-
„ cendere , sic in veteribus , quæ nullis aliis
„ auxiliis cesserunt , admodum efficacia
„ esse conservunt : videlicet hic quo-
„ que , ut alibi , cum secunda vana fu-
„ erint , contrariis adjuvantibus. Sed
„ ante tonderi ad cutem conveuit ; de-
„ inde in balneo aqua calida quam pluri-
„ ma caput atque oculos fovere ; tum
„ utrumque penicillo detergere , et un-
„ gere caput irino unguento ; contine-
„ reque in lectulo se , donec omnis calor ,
„ qui conceptus est , finiatur , desinat .
„ que sudor , qui necessario in capite
„ collectus est. Tum ad idem cibi vi-

„ nique genus veniendum est sic, uti
 „ potiones meracæ sint, obtegendumque
 „ caput, et quiescendum. Sæpe enim
 „ post hæc gravis somnus, sæpe sudor,
 „ sæpe alvi dejectio pituitæ cursum fi-
 „ nit. Si levatum est malum (quod ali-
 „ quando serius fit), per plures dies
 „ idem fieri oportet, donec ex toto fa-
 „ nitas restituatur. Si diebus eisdem
 „ alviis nihil reddit, ducenda est; quo
 „ magis superiores partes leven-
 „ tur . . . Hæc C E L S U S, cum quo J.
 G O R T E R (f) eadem fere protulit:
 „ vinum potum (ajens) suo stimulo spi-
 „ rituoso majorem facere circulationem
 „ cum corporis incalescèntia omnibus
 „ notum est: talis ergo meri potio va-
 „ let talem subigere et excutere doloris
 „ causam, quæ ex minori circulatione
 „ sicut nata; hæc enim materia a majori
 „ circulatione agitata et subigitur et ex-
 „ pellitur . . . Si ergo aliquis diu labo-
 „ ravit oculis dolentibus sine multa ru-
 „ bedine, quorum oculorum palpebræ
 „ leuis sordescunt, simulque effluunt
 „ humores acres frigidi catarrhos, his
 „ imperanda est meri potio, quæ aucta

(f) Medicinæ Hippocr. L. 6, aphor. 31 № 2.
 B. 415.

„ circulatione solvit viscosum, et emen-
 „ dat acre spontaneum catarrhosum fri-
 „ gidum „ &c. Videamus nunc experi-
 entiam. GALENI (g) „ adolescens . . .
 „ quod vicinus urbi non erat, oculo-
 „ rum inflammationem pluribus iam die-
 „ bus ruri passus fuerat. Hunc, quia in
 „ eodem statu perseverabat, in urbem
 „ profectum intuitus habere oculos
 „ squallidos quidem, sed valde tumidas
 „ ac plenas sanguine . . . venas, jussit,
 „ ut cum se lavasset, potu uteretur me-
 „ raciori, et ita se somno traderet: quod
 „ et factum est; somnus enim profundus
 „ eum invasit, et mane sine dolore sur-
 „ rexit „. Perinde L. RIVERI (h)
 „ rusticus quinquagenarius ophthalmia
 „ inveterata laborans ex Medici præscri-
 „ pto viētu refrigerante et aquæ potu
 „ longo tempore usus fuerat sine ullo
 „ levatiine. Tandem ab alio rustico
 „ persuasus fuit, ut viētum illum refri-
 „ gerantem deferereret, et meri potui in-
 „ dulgeret. Post alluniptum primum
 „ meri cyathum se oculis melius habere
 „ sensit, et intra paucos dies eodem po-
 „ tu continuato ab ophthalmia prorsus li-

(g) Comment. 31 in Hippocr. aphor. cit.

(h) Observ. med. Cent. 3. Obs. 25.

„ beratus est. Idem aliis duobus conti-
 „ gisse mihi relatum est,, inquit Auctor.
 Ita etiam c. F. PAULLINI apud J. DO-
 LAEUM (i) „ mulier 44 annorum a
 „ quadriennio inveterata et continua
 „ fere ophthalmia laborans tentarat va-
 „ ria, sed sine levamine. Svasit (Au-
 „ tor) . . . præmisso cathartico ob ca-
 „ cochymiam, et Væ Se ob plethoram,
 „ meraci vini potum per aliquot heb-
 „ domadas. Fecit, et convaluit „ P. BO-
 RELLUS (k) etiam „ tres nobiles viros
 „ novit antiquis oculorum doloribus et
 „ ruboribus adeo cruciatos, ut nulla re-
 „ media intentata . . . relinquerent; sed
 „ omnia sine ullo fructu semper experti
 „ sunt. Tandem aquæ potu abstinentes,
 „ quo Medicorum quorundam consilio
 „ utebantur, viñi potu, imo meracioris,
 „ curati quasi miraculose fuerunt „ Vi-
 no quoque poto, non aeri mutato, tri-
 buenda est ophthalmiæ curatio in casu v.
 RIEDLINI (l), quam ipse cœlo mu-
 tato tribuit: nempe mercator quidam tam
 molestæ ophthalmiæ in pueritia obnoxius,

(i) Append. ad encyclop. med. Epist. ii. §. 10.
 p. 71.

(k) Hist. et obs. med. phys. Cent. 2. Obs. 77.
 (l) Cœsar, med. millenario No 561.

ut fonticulum gestare debuerit, ubi in Italia aliquamdiu vixit, vino cerevisiae in locum usus, ab aegritudine illa ita evaserat immunis, ut fonticulum quoque sine noxa coalescere siverit. Ast ex Italia in patriam reverso, ut primum vini loco cerevisiam bibere cœpit, ophthalmia pristina cum vehementia mox redidit, fonticulo denuo excitato ne hilum quidem iam opitulante. Haud secius profuit vini potus cum puero apud FORDYCE (*m*) tum GEACHII (*n*) succenturioni. Contra ea „ PETRUS RAMUS „ Veromanus, teste ZVINGERO (*o*), „ Lutetiæ Parisiorum literis operam dans „ ex immodicis vigiliis in ophthalmiam „ incidit. J. SYLVIVS summus alioquin „ Medicus ex HIPPOCRATIS aphorismo (*p*) . . . vino generosissimo uti „ hominem jussit; cuius haustu ita crevit malum, ut vix tandem multis remediis extingvi potuerit „. Ex hac itaque historia cum prioribus collata liquet, recte de vini usu cum CELSUM tum GORTERUM sensisse, et magnop-

(*m*) Vide §. 48 No 3.

(*n*) Ibidem No 2.

(*o*) Theatr. vit. hum. Vol. 17. Lib. 3.

(*p*) l. c.

pere cavendum esse, ne importuno tempore hauriatur,

CAPUT IV.

CORTEX PERUVIANUS.

S. 48.

Cortex Peruvianus etiam in ophthalmia curatione haud postremum obtinet locum, cuius usum exigunt haud pauca, in primis

1. *Reliquiae morbi* cum visu debiliore, quas cum atonia vasorum oculi foveat, roboranibus ac præsertim cortice est auferenda. „ Egregie hic, inquit A. G. RICHTERUS (q), aliquando cortex Peruvianus inflammationis reliquias dissipat, et debilem visum corroborat, quod ejus femina (r) inter alios est experta.

2. *Æger pallidus debilisque*, ita ut ophthalmia a laxa vasorum oculi debilitate aut recurset aut foveatur, que sublata hac debilitate ex toto decedere solet. Ita meminit F. GEACH (s) succen-

(q) I. e. Cap. II. p. 115.

(r) Ibidem Cap. 12. Obs. 6. p. 139 sqq.

(s) Medic. u. chir. Wahrnehm. p. 13.

turionis habitu corporis debili, quem fanguinis missiones atque cathartica plus etiam exhaustere, Augusto A. 1760 vehementi correpti ophthalmia humida tam acri, ut humor effluens omnia, quæ attigit, eroserit. Dolor, qui subinde repente atrocissimis puncturis caput perva-debat, ad insaniam pene hominem saevitie sua adegerat. Æger carne laxa ac pallida praeditus pulsum habuit debilem celeremque, et palpitationes cum anxietate perpetiebatur; urinas reddebat claras ac limpidas, et mane quovis sudores experiebatur. Oculos lucis impatientes palpebrae clauerant, nullo fere conatu attollendæ; quæ si vi diuinctæ lucem admisere, intolerabilem illa continuo dolorem causavit. Cum morbus a fibrarum laxitate cum insigni humorum acrimonia profectus esse videretur, iussus est æger aere insalubri sui conclavis, cui se æquo magis incluserat, relieto, in liberum egredi aerem: eibi dabantur facile digerendi, potuique concessum vinum lymphatum. Pauca tantum attequantia remedia dare visum, proflus vero nullæ evacuationes validiores institutæ. Utetebatur autem 6^a vel 8^a quaque hora d^r cort. Peruv. Æj cum d^r Valer. gr. v ex TR^a rosarum, et ante somnum lyprum e meconio. Alvi obstrunctioni sale cum

manna obviabatur. Nuchæ vesicans ap. positum, et cum æstas esset, nullus apud eum ignis excitabatur. Atque hacce mendendi methodo æger celeriter convaluit.

3. *Scrophulosa diathesis*. Complures observationes præ manibus habentur ophthalmiarum scrophulosarum (quæ a vasorum laxa debilitate cum humorum lentore peculiari hacce in diathesi oriuntur) cortice Peruviano, intercalatis præsertim remediis lentorem corrigentibus, percussarum. Sic apud J. FORDYCE (t) puer 5 annorum scrophulosa ophthalmia plures hebdomas durante et duo ulcera sinistræ corneæ causante laborans, frustra facta Væ Se, et vesicante admoto, iterataque catharsi, tandem fetone trans nucham trajecto post aliquot hebdomas convaluit: ut proinde ulcera cum vesicante tum fetone excitata sensim siccare licuerit; facto tamen in brachio fonticulo, ne recidiva contingret. Verum biennio post media hyeme morbus lævo in oculo recruduit, multis que elusis remediis oculum opacavit, cuius in cornea ex adverso pupillæ ulcus

(t) Medic. Bemerk. u. Untersuch. der Aerzte von London I Band No 17. 5 Fall p. 174. sqq.

mediocris turundæ capax post trimestre est repertum, oculo ne minimæ quidem lucis paciente. Setaceum nuchæ denuo inditum et si per mensem ubertum flueret, oculum nullatenus emendavit. Idcirco cortex Peruvianus bis quotidie exhibitus, et post quamlibet ejus dosin cochl. j vini rubri Calensis (Portwein) porrectum, cuius alias quoque interdiu unum alterumve cochlear sumendum datum. Intra 3 hebdomades æger absumpfit corticis 5 ij. Externe toto tempore nil nisi aqua ophthalmica Edinburgensis adhibita. Ab his ulcus cicatricem duxit, ophthalmia intra mensem prorsus decessit, puerque inde optime valuit. Eundem quoque a cortice effectum tribus in ægris J. FOTHERGILL (*u*) observavit. Puellus 12 vel 14 mensium labiis admodum tumidis, colloque scrophulis obsito, et aliis cachexiæ scrophulose indiciis praeditus oculorum quoque inflammatione cœcitatem minante laborabat cum tanto palpebrarum tumore ac sensilitate, ut multo cum conatu vel uno in oculo diduci se se paterentur. Huic ter quotidie datum cochl. j decocti corticis Peruviani cum balsami polychresti gtt. vij vel x.

(*u*) Ibidem No 25. p. 278. lqq.

vel quot satis erant ad alvum semel mouendam, siquidem puer difficilis alvus a natura obtigerit. Pro nutrimento tenui jus carnium teneræque carnes concessæ, vetita multa vegetabili diæta. Intra 14 dies oculi lucem tulere, et post mensem puer prorsus convaluit. Non multo inde post puer aliis ad 7 annos habens, tenui macroque corpore, facie pallida ac lurida, et passim humido quodam exanthemate totum jam tegente mentum obsessa, palpebras perquam tumidas habuit, oculosque nec minimæ lucis patientes. Data illi quoque ter in dies decocti corticis Peruv. cochl. jf, et alternis noctibus pilula e gii dulc. gr. j cum conserva rosarum. Post 10 dies oculis puer jam plus valebat, et facies ab exanthemate aliquatenus purior visebatur. Cum autem illo jam tempore frigus appeteret, spatio mensis nil nisi decocti usus est imperatus; a quo valetudo multo, quam anno priore, melior ei obtigit: nam oculi lucem omnem ferebant, disparuit exanthema, glandulæque colli minores ac molliores evasere. At dum vere insequenti oculi iterum imbecilli facti dolerent, aliaque pristini mali repullularent symptomata, priora denuo remedia cum eodem successo sunt usurpatæ. Ad præcavendam vero ulteriorem

recidivam consilium est datum, ut anni totius quolibet trimestri per 10. 14 dies æger quotidie decocto corticis ac pilulis ~~æ~~ libus uferetur. Quo facto puer 4 annis a morbo hoc manxit immunis, demumque ex variolis malignis epidemicis obiit. Perinde infans aniiculus dolentissima ophthalmia induratisque glandulis laborans eadem hac medendi methodo sanitati est redditus.

4. *Febris intermittens* vel juncta ophthalmiae vel sub hujus habitu delitescens (dum nempe ophthalmia statis periodis revertitur). Ophthalmiae cum febre quotidiana intermitte complicata exemplum in se ipso præbuit Cl. O E H M B (x) testimonio medicorum Vratislaviensium, qui „ophthalmia (ajunt) ipsi habitualis „est, per intervalla rediens, iterumque „recedens, nunc in hoc nunc in illo „oculo, antea quidem dextro frequen- „tius, nunc sinistro. Hoc anno (1699) „per integrum Augustum et Septem- „brem maxime ipsum cum aliis affixit „febre stipata inflammatoria quotidie „sub vesperam recurrente. Præter ru- „borem, dolorem, et tumorem oculi „tanta simul lippitudo et copiosior lym-

(x) Histor. morbor. Vratisl. p. m. 60. sqq.

„ phæ effluxus e narium sinistra oculo
 „ affecto vicina effundebatur, ita ut
 „ per metastasis quasi omne serum per
 „ vias has effluere videretur, quod
 „ alibi nempe in intestinis et renibus
 „ adeo deficiebat, ut æque ac in hydro-
 „ pe, ubi propter eandem seri $\xi\alpha\pi\eta\gamma$ et
 „ alvus et urinæ excretio parca est, utra-
 „ que harum excretionum ad stuporem
 „ usque retardaretur. Alio tempore
 „ oculi ejus inflammati collyria cujus-
 „ cunque generis perferre poterant tam
 „ calida quam frigida &c. Hoc anno
 „ nullum plane perferebant, maxime fri-
 „ gida, et quibus misti $\ddot{\sigma}\epsilon s$, sola humi-
 „ da sine $\ddot{\sigma}e$, v. g. ex decocto cort.
 „ granator. c. croci orient. pauca quan-
 „ titate calide applicata unice tolerare
 „ poterat, ex quibus etiam levamen sen-
 „ fit. Ex internis cum ab aliquot iam
 „ annis omnia remedia vinosa v. g. essen-
 „ tie c. ω bus ardentibus factæ, item sa-
 „ lia volatilia propter orgasmum sanguini-
 „ nis, quem excitant, ipsi nocuissent,
 „ eorum nullo usus est, quoconque etiam
 „ nomine remedii specifici aut depurato-
 „ rii superbiret, nec reliqua etiam sicca,
 „ quæ quodammodo massam sanguineam
 „ calefacere, ut diaphoretica, aut fun-
 „ dere, ut cinnabaria, possunt, adhi-
 „ buit, exceptis solis lapillis cancrinis,

„ qui interdum sine damno capiebantur.
„ Cortex Chinæ , quo in aliis febrium
„ generibus cum successu multiplici in
„ corpore suo usus fuerat, in febre fu-
„ ganda quidem virtute sua non destitu-
„ ebatur , ast cum inflammationis au-
„ gmento , quod plus una vice exper-
„ tus , ita ut si febrim per aliquot dies
„ mitigare vellet , electuario Chinato
„ uteretur , si ruborem et ardorem com-
„ pescere , ab eodem desisteret. Inter
„ universalia neque purgantia neque de-
„ cocta lignorum aliquid illi conferebant,
„ imo malum exasperabant , ita ut per
„ integrum paroxysmi tempus oīnni fere
„ remedio tam interno quam externo
„ carere cogeretur , sola diēta tenuiori,
„ imo simplicissima contentus. Ex ex-
„ ternis vesicantia tamen experiri pla-
„ cebat , circa quorum applicandi locum
„ curiosum quid suo danno observavit.
„ Applicabat eadem circa aurem fini-
„ stram in loco , oculo affecto (secun-
„ dum Autorum & Collegarum , qui
„ ipsum visitabant , consensum imo pre-
„ scriptum) vicino ; ex qua re duplex
„ damnum percipiebat : 1) quam primum
„ cantharides (quod intra 5 horas factum
„ fuerat) virtutem suam exseruerent ,
„ saporem in ore sentire sibi videba-
„ tur Xibetho analogum , qui quotidiu-

„ vesicatoria eodem in loco relinqueban-
 „ tur, perdurabat, et cuivis alimento-
 „ rum et potulentiorum generi se se mi-
 „ scebat, ut naufream exinde caperet;
 „ 2) dolor in dies imo horas singulas
 „ vesicis humorem plorantibus exacer-
 „ babatur, et lippitudo adeo augebatur,
 „ ut singulis momentis oculus aquam stil-
 „ laret. Quo duplii incommodo per-
 „ motus vesicantia post triduum ex eo-
 „ dem loco in remotiorem et quidem
 „ pedem sinistrum transferebat; ex quo
 „ duplex iterum enascebatur observatio:
 „ 1) quod intra nycthemeri spatum
 „ vesica emplastro etiam fortissimo vix
 „ excitari potuerit propter serum ad
 „ superiora versum; 2) quod quam pri-
 „ mum vesicae in pede stillare incipie-
 „ bant (quod parcius tamen contingebat
 „ propter eundem seri defectum); in
 „ momento quasi dolor oculi remitteret.
 Ex hac singulari prorsus et oppido rara
 observatione cum complura sint, que
 utiliter eruas, tum illud in primis no-
 tatu dignum est, quod ad febreum quoti-
 dianam intermittentem cortice Peruviano
 tantummodo mitigandam pertinet. Simi-
 le quid etiam H. SLOAN (*y*) sua in pra-

xi observavit: „ dum vero (ait ille) in
 „ curandis oculorum morbis occuparer,
 „ sepe miratus sum , curationis succeſ-
 „ sum non respondiffe votis ; progre-
 „ diente autem tempore deprehendi cau-
 „ sam subesse febrem intermittentem :
 „ quoties enim paroxysmus aderat , to-
 „ ties pejus evenit oculis , quorum affe-
 „ ctus magis reddebatur refractarius.
 „ Quam primum vero illa curata effet
 „ . . . cortice . . . Peruviano , etiam
 „ oculorum curatio ex sententia succeſ-
 „ sit . . . At multo etiam hic efficacior ,
 imo unicum pene remedium est cortex
 Peruviana , dum febris intermittens lar-
 vata ophthalmiam periodice recurrentem
 mentitur ; cuius rei haud pauca exſtant
 exempla. P A C C H I O N U S apud F. T O R-
 T I (z) meminit Cardinalis , in quo pe-
 riodica ophthalmia perquam dolorifica
 et epilepsiam proxime minitans cortex
 Peruviana fuit profligata. F. G E A C H (a)
 casum refert viri 40 annorum toto cor-
 pore consumpti , qui mense Martio 1762
 utroque in oculo pungentem sensit dolo-
 rem , cui paulo post vehemens superve-
 nit inflammatio et æstus capitis cum pul-

(z) Therap. special. L. 5. C. 6. p. m. 426.

(a) I. e. p. 15. sq.

si celeri tremuloque. Ocyus detraetz
z x vel xij sanguinis crustam phlogistam
 formantis, datumque catharticum ex
 elect. lenitiv. zj in infusi fol. sennæ zj.
 Lectum petere jusso multum feri lactis
 tamarindinati cum crem. Qri hauriendum
 porrectum. Dolore nil remittente post
 biduum Væ So et catharsis iterabantur,
 vesperique data pro sedando dolore dia-
 codii zj. Rasum caput oculique decocto
 capitum papav. foti, nec non cataplasma
 e mica panis cum lacte adhibitum. Ab
 his pulsus quidem emendabatur, at dolor
 vehemens identidem recurrebat. Ob flu-
 xum feri ex oculis uberrimum vesicans
 muchæ admotum: interne pro sero lactis
 data TR^a corticis alexipharmacæ sale acua-
 ta, potuique concessum vinum Calense
 (Portwein) lymphatum cùm succo aurantio-
 rum Sevillienſium; atque in usu catharti-
 corum et anodynorum pergebatur. Mor-
 bus ab his febri intermittenti evasit ſimilis.
 Idecirco in accessionum intervallis da-
 tum decoctum corticis Peruviani, ac
 poſtea infuſum ſaffafras: atque ſic æger
 plane convaluit. J. JANIN (b) per-
 quam rarum hypopion periodicum taraxi-
 junctum

junctum observavit, solo cortice Peru-viano proligandum. Nempe cerdo quidam temperamenti cacheftici jam ab anno fere primis cuiusvis mensis 14 diebus visu privabatur ob materiam flavescentem in antica utriusque oculi camera collectam usque adeo spissam, ut trans illam nec pupillæ statim nec iridis color visetetur. Adnata levissime ac sine ullo dolore oculi rubebat. Initio Martii 1757 consilium petenti 4º quoque die catharticum datum, sepiusque per diem oculis sequens collyrium adhibitum:

B. Vini albi generosi fl̄ij

Croci metallor.

Aloes succotr.

Tutiaæ ppt. aa 3j. Indita lage-næ probe obturatæ, et $\frac{1}{4}$ horæ agitata stent 2 menses in sole identidem agitan-da. Postmodo D. U. ita, ut quotidie mane, meridie, ac vesperi gtt. ij. iii. oculi cantho majori inniittantur, palpe-bræque alternis vicibus aperiantur et claudantur (capite occipiti insistente), ut liquor per totam oculi superficiem æquabiliter diffluat. Quod cum adversus ophthalmias, palpebrarum infarcitus, corneaque maculas et ulceræ alias admodum sit efficax remedium; hic tametii frustra fuit, oculis non nisi die 15º (ut alias nempe sponte fiebat) clarescenti-

bus. Quo facto æger ocyus omnibus valedixit remediis. Die 1^a Aprilis rediit denuo malum cum iisdem ac huper phænomenis. Idcirco, efficaciori collyrio adhibito, 3° quoque die dabatur hydragogum, et pone utramque aurem vesicans admotum est; sive evenit, ut accessio hæc non nisi octiduum durarit; unde sanatum se ratus æger, omnia denudo seposuit remedia. Die 1^a Maji repetiit morbus, et præter morem ultra diem 22^{am} excurrit, quem æger brevis durationis futurum autumnans initio neglexit. Opem itaque tertium petenti continuo setaceum in nucha trajectum et 4 menses in fluxu servatum, intereaque et posterius collyrium adhibitum, et mane quovis stomacho jejuno bolus e $\ddot{\sigma}$ cort. Peruv. gr. xxxvij cum syr. de cichor. c. rheo f. q. oblatus. Qua intendendi methodo malum sublatum, et usque ad A. 1761, post quem æger ab Auctore non amplius visus est, constanti sanitate homo gavisus est. NIL ROSENSTEIN (c) matronæ meminit, cuius oculos dolor insignis cum rubore alternis diebus statim tempore affligebat,

---

(c) Anweisung zur Kenntniß u. Cur der Kinderkrankheiten 21 Cap. §. 7, p. m. 415.

nullis remediis præterquam cortice Peruvianō abigendus. Perinde N. RIGLER (*d*) „ periodice recurrentem ophthalmiam „ mense Februario 1779 purgatis pri- „ mis viis curavit corticis Peruviani ʒj „ in D. SCHROE „. Ejusdemmodine fuit „ ophthalmia febricosa (seu) dolor „ atrox periodicus cum lacrymatione „ vel potius febris quotidiana, ut vidit „ et curavit feliciter kinkina „ J. B. M. SAGAR (*e*)?

C A P U T V.

M E R C U R I U S.

§. 49.

MERCURIUS quoque vario fine in curatione ophthalmiae usurpatur, indicantque ejus usum

I. *Cathartica*, queis additus, dum humores potenter fiudit, hydragogam illorum vini egregie auget, ut superius (*f*) vidimus.

(*d*) Constit. epidem. A. 1775. sqq. append. casu 3. p. 136.

(*e*) System. morbor. sympt. Cl. 4. O. 2. S. 14. No 22. p. 236.

(*f*) Vide §. 41 No 1.

2. *Lentor humorum* admodum pertinax, et nullis saepe aliis frangendus remediis, qualis in primis in scrophulosa cachexia obtinet. Hinc FOTHERGILL (*g*) utilissime corticis Peruviani usui ~~q~~ uero dulcem in uno suorum ægrotum conjunxerat. F. HOFFMANNI (*b*) „ juvenis literarum studia intemperantius „ tractans indulserat a longo tempore ni- „ mium lucubrationibus, et inde sibi in- „ signem contraxerat visus debilitatem. „ Post annum invasit oculos dolor gra- „ vatus pressorius non sine ardore adeo; „ ut nec lumen aspicere, nec citra mo- „ leftiam legere posset, sed statim lar- „ gum oculorum stillicidium experiretur; „ Medici svaserunt purgantia; tabaci fu- „ mum; oculi cum balsamo Peruviano „ inunctionem externam, nec non fon- „ ticulum in nucha; frustra tamen: quin „ licet purgantia postea fortiora, deco- „ sta sanguinem purificantia; Væ Sem in „ pede, pediluvia cum accurato in diæta „ et victu regimine adliberent, nihil „ tamen aliud omnibus effectum, quam „ ut ventriculus debilitaretur insigniter; „ Alii de scarificatione administranda;

(*g*) Vide §. 48. No 3.

(*b*) I. c. obf. 4.

„ fonticulo brachio inurendo, et pingue-
 „ dine viperarum instillanda oculo de-
 „ derunt consilium, sed eodem frustra-
 „ neo effectu. Adiit etiam æger Pyr-
 „ montanas acidulas, quibus labes et
 „ infirmitas oculi adaucta, et nube-
 „ culæ visui oblate, ut cataractæ
 „ plaine metus esset. Pariter in va-
 „ num laboravit Medicus, qui decoctis
 „ sanguinem purificantibus, vesicatoriis,
 „ sternutatoriis, variisque collyriis per-
 „ tinax malum abigere molitus est. Tan-
 „ dem vero solo usu pilularum Olium
 „ cum gummatibus et extractis balsami-
 „ cis amaris, item infuso theiformi ex
 „ sem. fœniculi cum anatica lactis par-
 „ te, nec non externo cataplasmate ex
 „ mica panis similaginei cum cremore
 „ lactis, croco et floribus fimbuci alla-
 „ tum misero levamen, dolor pressorius
 „ discessit; remansit vero quedam visus
 „ imbecillitas „. H E I S T E R U S quoque
 bis ♀ ad ptyalismum usque dato perti-
 uiacem profligavit ophthalmiam, ac pri-
 mum quidem in Comite podagrico (*i*),
 alias vero (*k*) in juvene 20 annorum, qui

(*i*) l. c. I Band No 643.

(*k*) Ibidem 2 Band No 201.

jam inde a pueritia post variolas usque
huc, præter auditum difficilem, ophthal-
mia cum maculis corneæ perpetuaque pal-
pebrarum conglutinatione ad plurima re-
media contumaci laborabat. Opem po-
scenti data sequentia:

R. M. P. polychrest. nostr. 3j

Efs. lignor. q. f. M. F. pil. N° 28,
consp. cinnab. D. pro dosi ad alvum mo-
vendam.

R. Rad. sarsapar. 3ʒ

Herb. euphras. M. ij

— veronicæ M. ʒ

Flor. rosmar. p. ij.

Raf. lign. sassafr. 3j. M. c. gr. m.
D. pro infuso bis quotidie bibendo.

R. Trag. ophthalm. nostr. 3j v. S.
m. et v. hora 5ª cochl. j. caffaceum cum
præcedenti infuso.

R. ▽ scœniculi

— valerian. aa 3ij

▽ camphor. 3ij

Sacch. tñi gr. jv.

§ ii dulc. subtil. ppt. gr. ij. M.

D. pro oculis sæpius eluendis.

R. Ungv. nigr. nostr. 3iij. D. pro
litu metatarsorum m. et v. instituendo.
Porro 3° quoque die pediluvium impe-
ratum tepidum e furfuribus, cinerib. ac
rosmar. aa M. j. Ab horum usu æger me-
lius habere cœpit, rubor disparebat,

dexter oculus nullatenus jam , sinister vero non nisi parumper adhuc conglutinabatur, amboque magis jam lucem ferebant, continuatisque remediis ingruit salivatio sine ulla molestia , qua conquiescente disparuit quoque omnis rubor, pituita palpebrarum, corneaæ maculae minores evasere, visusque tam clarus , qualis nunquam ante, obtentus. Sub fine
6æ hebdomadæ pro auditu quoque emendando roganti remedium datum sequens:

B. Eff. succin. ʒj^g

— castor. ʒj

Ol. still. chiam. ʒg

— — lavend. gtt. vj. M. D. ut
gtt. ij gossypio exceptas tepide m. et v.
indat in aures. Unde etiam auditu emen-
dato juvenis domum reversus est. Haud
secius „ salivationem inunctione & li-
„ tatam in pertinacioribus oculorum in-
„ flammationibus efficacem deprehendit
„ D. SCHACHT Acad. Leydensis P. P.
„ et nosocomii medicus „ teste C. F.
PAULLINI (l), tametsi nulla hic sali-
vatione sit opus. Neque minus & libus
remediis hic defert J. WARNER (m),

(l) De nuce moschata Sect. 2. Part. I. memb.

2. Cap. I. §. 7. p. 260.

(m) A Descript. of the hum. Eye &c.

qui post sanguinem missum præter vulgaria antiphlogistica illis quoque uti svadet aut solis, aut si nimisquam alyus inde flueret, cum sem. papav. mistis. Remittente demum inflammatione interne corticem Peruv. externe vero adstringentia remedia tuto utiliterque administrari ait. Præsertim vero & ha in ophthalmia scrophulosa a celebrioribus ophthalmiatriis commendantur; quippe quæ ipsam diathisin scrophulosam abolendo ejus quoque effectus tollant. s. X V E S (n) iis in primis per multum hic tribuit, qui præter alia præsidia huc facientia vel maxime mineralem æthiopem et decoctum sanguinem depurans dandum consulit, videlicet p. Rad. lapath. silv.

— chīnæ aa ʒj. concis. minut. coq. in

Δæ mensur. v ad remanent. men. ijg, sub finem adde

Passular. M. j.

Liquirit. q. f. Colat. D. U.

Bibat æger quotidie mensuras iij, unam a meridie, duas mane, per integrum mensem. Eodem tempore per triduum semper sumat quotidie æthiopis mineralis gr. 30, die 4° hydragogum tempera-

---

(n) I. c. Cap. 6. art. 2. §. 6. p. m. 193. sq.

mento, ætati, morbique magnitudini par; dein per 4 dies nihil ex æthiopæ derue, his vero præterlapsis eodem ordine æthiops et hydragogum ad plenam usque sanitatem in usum vocentur. Potest etiam dosis æthiopis pro re nata pendentim usque ad 3j augeri; parva enim dosis parum opis affert. Hoc eodem in malo J. JANIN (*o*) bina sequentia commendat remedium:

B. Æthiopis minor. trit. parati 3ij
Panaceæ & lis 3j.

Syr. domest. q. f. F. pil. gr. ij. S.
m. et v. N° jv superbibendo juseulum;
idque ad sanationem usque, 4° quoque
die interpolato hydragogo. Vel

B. Cort. Peruæ. selestiss. 3j
Æthiop. min. trit. parati 3ij
q. ii dulc. 3j. M. F. subtilis, addo
Extr. aloes 3ij

Syrup. cichor. q. f. F. Opiata.

Dosis pro adulto gr. 30 pro infantibus gr.
12 in forma boli vel pilulari; usus autem
diutinus fit, oportet, uti et diæta
conveniens, multusque motus muscularis,
et 5° quoque die hydragogum interpo-
landum est. C. BISSAT (*p*) perinde te-

(*o*) I. c. p. 402. 403 No 26. 29.

(*p*) Vers. u. Beigek. in der Arzney u. Wund-
ärz. No 10 p. 105.

statut se æthiope minerali in quibusdam contumacibus casibus evidenti cum fructu fuisse usum, cui interdum aliquid cinnabaris & ii cum granis aliquot nitri adjecterat.

3. Syphilis præsens, quæ si ophthalmiam causat, unicum aduersus eam remedium esse ♀um cum W. ROWLEY (q) tum omnes etiam alii fatentur, adeo ut usu illius plena quoque cœcitas ab operata cornea oborta haud raro percuretur. Sic „ catarrhali diuturna et contumaci „ ophthalmia cum fluxu oculorum perpetuo . . . laborabat, narrante H. HEINRICI (r), puella 4 annorum a binis annis et ultra adeo, ut ab uno anno apere non potuerit oculos, acre erodens serum semper, sanguinem vero sincerum tunc plorantes, si vi deducerentur palpæ. Mitigato multis remediis male succinata adhibita pustulas quasdam protruserant, quas ob similitudinem et justam suspicionem impuro sanguine natam eam esse pro venereis habui; dedique propterea ♀um dulcem cum

(q) l. c.

(r) Tela ex pharetra APOLLINIS a ♀io in sui securitatem subducta §. 12. p. 27.

„ laxantibus cavendo ptyalismum, quem
 „ saliva s^epe satis copiose confluens in
 „ os minitabatur. Sub et ab illis san-
 „ batur puella intra 3 vel 4 septimanas
 „ tum ab impuritate venerea tum ab oph-
 „ thalmia ista, prioribus remediis qua-
 „ dantenus saltem mitigata. Brevi post
 „ alia mihi obveniebat 15 pr^ater pro-
 „ pter (annor.) puella, quæ gravissima
 „ quoque ophthalmia cum epiphora per
 „ 9 annos laboraverat, plurium medico-
 „ rum consuetas methodos et medicatio-
 „ nes frustra experta. Placuit tentare
 „ ♀ lia; dedi dulcem cum M. P. de suc-
 „ cino CRATONIS et stimulo quadam
 „ purgante; quo tamen ptyalismum
 „ prorumpentein ægre, nec nisi inter-
 „ polando usum pilularum, prohibere
 „ licebat. Successit tamen experimen-
 „ tum tam feliciter, ut intra 3 hebdo-
 „ madas curata ophthalmia per 10 hos
 „ annos (licet quinquennium abhinc de-
 „ sum proruperint menses) nullo ne le-
 „ vissimo quidem oculorum, nec etiam
 „ ullo alio capit^s malo, laboraverit
 „ J. F. BREYER (§) ejusdem coniunctis ca-

(§) Diss. de ophthalm. venerea (4o Tubing.
 1734. Pr^f. A. CAMERARIO) C. 2. §. 15.
 in HALLERI disp. med. pr. T. I. No 19.
 p. 299.

fum observavit in juvēne ruricola, cui post gonorrhœam virulentam adstringentibus repressam lapsō inde biennio variz pustulæ venereæ circa frontem emersere cūm insigni cephalalgia, maxime circa occiput, et ophthalmia. Mala hæc cūm nocte exacerbata sub ortum solis ita semper denuo mitescebant, vix ut ullus in oculis tumor ac rubor viseretur. Tandem usū ♀ ii sub congruo regimine homo prorsus convalescit. Ut ut autem litus externi neutiquam hujus loci sunt; nihilominus ob affinitatem rei duo hoc adjicere visum est exempla ophthalmiaæ venereæ ♀ li unctione profligatæ.

„ Quidam, inquit ZACUTUS (*t*) immania oculorum tormenta per annum integrum expertus veluti desperatus a remediis abstinebat. Huic veluti cœco conjunctiva tunica cūm ardore, rubidine, pruritu, palpebrarum alperi-
 „ tate, purisque copia per canthos affi-
 „ due emissæ, erat inflammatæ valde.
 „ Hic plurima jam tentaverat auxilia,
 „ purgationes, phlebotomiam, fomenta,
 „ balnea, collyria tum sicca tum humili-
 „ da, cauterium in nucha, hirudinum
 „ super arterias temporales impositio-

„ nein. Deinum nihil non tentatum.
„ . . . Cœpi cunctantius perscrutari;
„ num esset aliquando passus morbum
„ Gallicum, aut cum foeda obsecenaque
„ femina concubuisse? Omnia negat;
„ unum solum confessus, se per noctem
„ in lecto hujus contagiosi morbi suspi-
„ cione non carente decubuisse. Hoc
„ audito . . . sudores decocto similacis
„ asperæ moliendos censeo . . . His die-
„ bus 20, attamen citra fructum, usus
„ est. Quamobrem licet in superis par-
„ tibus premeret affectio, et timor es-
„ set; ne vacuato humore per os & ii vi-
„ fluxio irrueret in oculos, et ingrave-
„ sceret amplius affectus; tamen cum es-
„ set diuturnus, et confluentis humoris
„ impetus sedatus, unguenta & lia, cor-
„ pore præsertim exquisitissime expurga-
„ to, applicanda censui. His admotis
„ dierum 7 curriculo post copiosam spu-
„ ti vacuationem dolores mitescunt, e-
„ vanuit inflammatio, mitigatus pruri-
„ tus; qui antea percipiebatur in pal-
„ pebris cum acrimonia multa, et sic
„ reliquo solum in brachio lævo fonticu-
„ lo, . . . et servato vietu pristinam
„ recuperavit sanitatem . . . Litu perin-
„ de mercuriali, at citra salivationem, oph-
„ thalmiam veneficam M. A. WEIKAR-

dus (*u*) percuravit, videlicet homo quidam ex impuro coitu osculisque ad oculos, præsertim sinistrum, datis præter gonorrhœam ac bubones etiam ophthalmiam utriusque oculi nactus est, sinistro in primis admodum dolente, ejusdemque inflammatione, quæ in dextro brevi dissipauit, diu adhuc superstite cum vehementi dolore et opacatione, et cum tuberculis aliquot in interna superioris palpebræ superficie inflammatis, quæ sub quovis oculi motu dolorem multum augebant. Post consyeta primum adhibita remedia (hirudines subtus oculo, cathartica, vesicantia, collyria emollientia et adstringentia), deinceps unguenti $\ddagger$ lis ali quid singulis vicibus illinebatur partibus oculo vicinis, imposito desuper cataplasmate cum aqua GOULARDI. Ophthalmia inde juxta ac tubacula aliud ex alio evanuere, levi tantum e regione pupillæ superstite pterygio, licet inflammatio paucis durarit diebus; verum et hoc brevi dissipatum est. Interne pari cum successu remedia contra gonorrhœam data. Mirum autem! ophthalmia decrescente artuum dolores cum rubore suisse obortos.

§. 50.

Salivatio autem cum hisce in casibus nequaquam sit necessaria, tum præ primis vitanda est etiam, dum inflammatio nimis adhuc viget, aliasque exigit vacuationes revulsorias, vel ubi vires ægritatem opere jam exhaustæ sunt, ut ptyalifimus tabem accelerare possit, vel ubi aliud quid magnopere obilitat. Arque ita accipiendum est, quod Vratislavienses (*x*) observarunt: „ non nulli (ajunt illi) in „ pertinaciōri ophthalmia ad salivatio „ niem confugiunt: quod in nobili femi „ na ante aliquot annos fecit D. T R A L „ LES: verum in tantam ex hac cura „ oculi inflammationem mulier illa inci „ dit, ut cœcitatis periculum ægerrime „ potuerit declinare. Juvenem ex con „ tagio venereo ophthalmia laborantem „ salivatione & libus excitata occœcatum „ meminit D. PAULI „. Meminit quoque F. GEACH (*y*) viri 35 annorum, diu lucem venereum perpeſsi, ac deſum reblem ophthalmiam nacti. In nosocomium receptus dolores fauci „ um insuper patiebatur; licet ulcera nul „

(*x*) Histor. morbor. Vratisl. p. m. 62.

(*y*) I. c. p. 29. sqq.

la viserentur, tonsille tamen inflammatæ fuerunt, et uvula ex toto laxa; circā atum fucus reperti, et pustulæ squamosæ superius interiusque in femoribus. Tentatus in ipso litus & lis pro ptyalismo; at frustra; debili vi vita effectum impediente: ut proinde absistendum fuerit, ne atrophia sequeretur. Cum itaque viribus prīmis prospiciendum fuerit, datæ quotidie per 14 dies decocti saffparillæ et lactis aa ℥ ii hauriendæ oculos multum emendarunt, ægerque habitum aliquatenus recuperavit; fucus quidem manfere, sed fītū humoris ullius exsudatione. Per 14 dies quolibet vespere dabatur & ii calcinati gr. j. Ficubus nulla caustica applicata; quod spes esset, morbum remedijs internis, ad quorum usum remittebat; debellatum iri. Et vero fucus haec tenus rubelli jam pallescere atque instar foliorum rosarum flaccescere et corrugari citra dolorem vel humoris proventum, contractioresque fieri cœperunt: pustulæ passim per corpus eratæ decedebant, relictis tantum post se maculis flattimis. Quare dosis & ii calcinati pedetentim augebatur sub continuato lactis et decocti saffparillæ usu, quod in ore dolores æger sentiret. Post 2 menses oculi sani fuere, homoque mire intellius proficiebat;

C A P U T VI.

• P I U M.

§. 51:

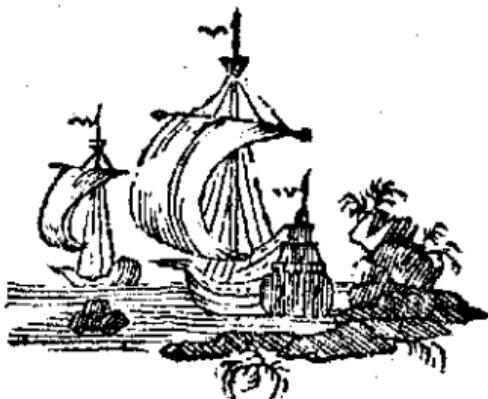
OPIUM in ophthalmiæ curatione et si
sepenumero perquam sit necessarium, ta-
men palliativum est tantummodo reme-
dium, videlicet ad vehementiam dolorum
compescendam; nisi forte congestio san-
guinis a spasmis capiti subiectarum partium,
in primis viscerum abdominalium, in ocu-
los foveatur: tunc enim vero hisce so-
pitis etiam ophthalmia decedit. „ Nota;
„ inquit T. SYDENHAM (2), quod sœpe
„ accidit, quod Væ Se et catharsi ut-
„ cunque repetitis ophthalmia non cedit:
„ hoc in casu paregoricum ex syr. de
„ mecon. ȝj singulis noctibus exhibitum
„ curationem sine aliorum suppetiis ab-
„ solvit „. Verum sollicite cavendum est,
ne ante debitas vacuationes factas præ-
beatur; locus enim ei non alias est, quam
ubi post ubertim detractum sanguinem;
alvumque motam dolor nullatenus con-
quiescit, ad quem tum sedandum opium
præbere convenit. Hoc enim tempore;

(2) Proces. integr. in morbis tit. *ophthalmia.*
Opp. p. m. 508.

„ summum arcannum est , inquit BOER-
 „ HAAVIUS (a) , ut vesperi detur gr. j
 „ opii , si homo robustus est , vel sy-
 „ rupi de meconio ʒj , vel si ægrotus
 „ debilior fuerit , opii gr. 6 aut ejus
 „ quarta pars , et syrapi de meconio ʒi.
 „ Cavendum autem est , ne detur opium
 „ cum calidis. Scopus in usu opiatorum
 „ est circulationem turbatain restituere
 „ et blandum somnum producere , „

(a) l. c. §. 57. p. 49.

S E C T I O III.

CHIRURGICA REMEDIA.

C A P U T I.

S A N G U I N I S M I S S I O.

§. 52.

SANGUINIS *missio* cum primum tunī efficacissimum omnium est adversus ophthalmiam præsidium: unde etiam curatio ab illa semper est inchoanda. Verum tamen sunt ophthalmizæ, quæ vel non exigunt missione sanguinis ob levitatem suam, et citra eam sanari se se patiuntur, vel etiam eandem varias ob causas (ut ut raro tamen) prorsus respuunt. Porro ipsa quoque sanguinis missio, ubi necessaria est, haud pauca observanda habet, quæ citra ærorum detrimentum vel negligi vel ignorari minime possunt. In tironum itaque gratiam ea, quæ ad hanc doctrinam pertinent, singula seorsim enucleatius dicere visum est, ut sunt 1) indicantia, 2) copia sanguinis de-

Q. 2

menda, 3) selectus vasorum secundorum, 4) modi, 5) contraindicantia.

§. 53.

Indicant sanguinis detractionem

1. *Pletbora* e suis causis indicisque cognoscenda, præsertim si morbus a solenni quâdam sanguiniis vacuatione seu spontanea (ut sunt hæmorrhagiæ narium, catameñia, lochia, hæmorrhoides) seu artificiali non facta ortum ducit. Hinc monente C E L S O (b) „ sanguis mittendus est . . . si in fronte vénæ tument, si firmo corpore materia supereſt „.

2. *Pblogistica diathisis* sanguinis præfens; quam prægressæ ejus causæ arguant, calor item corporis insuetus cum pullu celeri ac duro, &c. nec non crusta pleuritica in detraecto sanguine efformata;

3. *Principium morbi*, præsertim che moeos. Universi clari Practici sedulo inculcant, mature esse mittendum sanguinem, ne rē diutius dilata princeps hoc præsidium administrari amplius non possit. „ Ab initio, inquit B O E R H A A - „ V I U S (c), sanguis mittendus est;

(b) I. c. art. I. p. m. 281.

(c) I. c. §. 56. p. 47.

„ cum id postea fieri non possit; inflammatio
 „ matione enim ad suppurationem nunc
 „ disposita oculus jam perditus est . . .
 „ In majori autem inflammatione, quando
 „ rubor et dolor ingens urget, differendae
 „ non sunt sanguinis missiones;
 „ quando enim prius 3 vel 4 diebus
 „ negliguntur, suppuratio supervenit,
 „ et actum est de oculo . . . Contra ve-
 ro mature satis instituta sanguinis missio
 sa penitentia opinione citius morbum tol-
 lit; quandoquidem GALENO (*d*) obser-
 vante „ oculorum persæpe dolores gra-
 „ viissimos e directo venæ, quam hume-
 „ ralem nominant, sectio intra horæ
 „ unius spatiū compescuit „ Confirmat
 id observatio AMATI (*e*): „ ju-
 „ venis natus annos 27 cum recte ha-
 „ beret, repente dextri oculi dolore
 „ cruciari cœpit. Dolebat etiam a ca-
 „ pite; persentiebat autem juvenis hic
 „ boni habitus, temperatura biliofus,
 „ intra oculum dolorem paucō cum ru-
 „ bore, absque tamen febre. Pro quo
 „ curando a depositis per clystrem al-
 „ vi fecibus ex cephalica externa sive
 „ capitali dicta vena eundem affectum

(d) De cur. rat. per Gang. miss. Cap. 16.

(e) Charat. medic. Cent. 5. cur. 59.

„ oculum respiciente sanguinis ſvj detra-
 „ ximus; a qua sanguinis missione illico
 „ ſe recte valere nec amplius dolorem
 „ perſentire dixit: ad oculum tamen ſtil-
 „ latitiam ex roſis uno vel altero croci
 „ grano intinētam admovebat frigidam „.

4. *Symptomata gravia*, præſertim do-
 lores vehementes, deliria, &c. quæ ut
 plurimum chemosi ſunt ſolennia. Unde
C E L S U S (f) „ quod ſi graves dolores
 „ ſunt (ait), commodius 2º die, ſi ta-
 „ men res urget, etiam 1º, ſanguis mi-
 „ tendus eſt „.

§. 54.

Copia vero deſundi ſanguinis quanta
 ſimul ac ſemel eſſe debeat, et quoties
 iteranda fit hæc vacuatio, morbi vehe-
 mentia, corpus ægri, aliaque adjuncta
 docere debent. Generatim vero hic de
 ſanguinis missione idem, quod in gravi
 pleuritide, eſſe tenendum plerique om-
 nes inculcant, atque ante alios hanc in-
 rem **B O E R H A A V I U S** (g) eſt audiendus:
 „ prium vero auxilium (inquiens) oph-
 „ thalmiæ eſt missio ſanguinis largiori

(f) l. c.

(g) l. c.

„ copia facta et repetita, ut non parca-
„ tur sanguini, . . . Ergo vena secatur,
„ sive infans fuerit æger, sive senex,
„ idque fiat largiter, et certo tempore ac
„ certa quantitate repetatur, prout ple-
„ thora major vel minor est, et prout ma-
„ lum majus vel minus est. Si malum
„ minuitur, minor V^æ So adhibetur. Eo-
„ dem modo ut in pleuriticis hic pro-
„ cedendum, quibus dolores laterum
„ 4° vel 5° die abeunt in suppurationem,
„ sed quæ absolute præcavetur miſ-
„ fione sanguinis ad uncias 6° ad sum-
„ mum repetitis vicibus emissas. In oph-
„ thalmia ergo primo statim die mittan-
„ tur 10 ad usque 12 unciae sanguinis,
„ qui tunc pleuriticorum similis erit:
„ quo facio, si levior fiat inflammatio,
„ desistendum est. Si ea vero sequente
„ die iterum augetur, tunc uti in pleu-
„ riticis sanguis deuenio mittendus est,
„ et missio pro necessitate repetenda ad
„ 5^{am} usque vel 7^{am} vicem, donec in-
„flammatio substiterit. Eam autem sub-
„sistere cognoscimus, quando oculus et
„ facies post V^æ Sem pallent, vel ani-
„ mi deliquium accedit. Sed aliquando
„ prima jam vice post largam sanguinis
„ missione omnis suppurationis metus
„ aufertur. Si post V^æ Ses repetitas o-
„ culus nihilo minus rubet, indicium

„ est, inflammationem vix posse repelli,
 „ quod oīnno malum est. Quam felix autem ab ubertim sic dempto sanguine fuerit morbi exitus, non paucis docemur observationibus. Sic „ ego,
 „ ait G A L E N U S (b) oīlī rogatus sum
 „ a divite quopiam . . . ut rerum sua-
 „ rum cœconomum inviserem, cui coeci-
 „ tatis imminebat periculum . . . magno
 „ dolore vexabatur, idque diebus jam
 „ 20. Divitis autem illius familiæ præfe-
 „ Etus erat medicus sectæ E R A S I S T R A-
 „ T I A E, anxie semper Væ Sem refugiens.
 „ Ubi ergo laborante inspecto juvenem
 „ eum multi sanguinis cognovissem, ac
 „ oculos quidem non dum ulceratos ha-
 „ bere, ceterum phlegmonem maximam
 „ fluxionemque, tum in ambabus palpe-
 „ bris densitatem, atque in altera quas-
 „ dam etiam asperitates, a quibus obor-
 „ ta caligine ægrotus magis magisque
 „ dolebat, ac phlegmone fluxioque acer-
 „ babantur: his inquam conspectis, co-
 „ gnitaque omni ratione curationis, qua
 „ medicus ille usus fuerat, . . . prima
 „ protinus detractione tres sanguinis li-
 „ bras exhausi, ac deinde hora 9^a (i.e.
 „ quadrihorio post) aliam. A quibus

„ mirifice refectus, iunctus est postero
 „ die mollium collyriorum quopiam,
 „ cui admixtum erat, quo^d vinum habet,
 „ . . . illitu sub palpebris facto specilli
 „ cuspide in summo medicamen imposi-
 „ tum ferente. Id primum quidem ma-
 „ ne faciebam, deinde ad horam tertiam
 „ postea ad nonam; post quas iunctio-
 „ nes sub occasum solis in balneum du-
 „ ctus est. Postero deinde die palpe-
 „ bris extra versis bis iunctus est ma-
 „ jore copia collyrii illius, quod vinum
 „ recipit, molli illi collyrio admista;
 „ dein ad vesperam lotus est. Postridie
 „ vero mane obvius diviti illi . . . la-
 „ lutavit illum oculis apertis, phlegmo-
 „ neque ac fluxione plane liberis, qui
 „ ante biduum illos ne aperire quidem
 „ præ fluxione atque doiore potuerat.
 „ Itaque res incantationi similis visa est.
 „ . . . Porro ex palpebris restabant ex-
 „ tergendæ . . . tum densitates illæ tum
 „ asperitates: ceterum id fieri non po-
 „ terat citra medicamentum mordax.
 „ Atqui ferre illud nentiquam potuisset,
 „ nisi prius vacuatus foret, &c. Per-
 „ inde RHASES (i) „ cuiam (inquit)
 „ accidit ophthalmia: mandavi ipsum

(i) Lib. de mirabilib. curis.

„ phlebotomare de cephalica , et noluit
 „ obedire ; et sequenti die dolor au-
 „ gmentatus est ita , quod nunquam vidi
 „ tam difficultem ophthalmiam et pericu-
 „ losam , et dubitavi , ne scinderentur
 „ tunicae oculorum , et egrederetur ali-
 „ quid de ipsorum substantia , et nihil
 „ quasi mansit de cornea , quod non esset
 „ coopertum , nisi in quantitate unius
 „ lentis propter sublevationem apostema-
 „ tis conjunctivæ . Et cum incepit gra-
 „ vari a morbo , rediit ad me ; et ego
 „ feci ipsum phlebotomari bis , et ex-
 „ traxi duabus viçibus quantitate trium
 „ rotulorum sanguinis et plus , et ab-
 „ terfi oculos suos a lippitudine ; et
 „ pulverisavi desuper $\ddot{\sigma}$ em album ; et
 „ dormiuit eo die , et cessavit dolor ,
 „ et insequenti die liberatus est omni-
 „ no „ &c , z A C U T U S (k) quoque „ mo-
 „ nachum vidi gracilem et excarnem
 „ ætate 45 annorum , et in vietu . . .
 „ sobrium et abstemium , qui singulis
 „ mensibus oculorum inflammatione adeo
 „ fœva cruciabatur , ingenti dolore op-
 „ pressus , ut non exspectato medici aut
 „ chirurgi adventu sibi ipsi venam in
 „ eodem die humerariam aut nigram ab-

„ scinderet, et imposito vulneri digito
„ iterum atque iterum fluere sineret, quo-
„ usque dolor tumor rubedoque evane-
„ scerent. Et ita immensis dolor hominem
„ exercebat aliquando... ut multoties ...
„ 24 horarum spatio decies sanguinem
„ exhauriat, ita ut saepe in animi deli-
„ quium incurret. Is licet plurima
„ præservationis causa fuerit expertus
„ auxilia, aperuerit fontanellas, balnea
„ admiserit, sepius clementer purgantia
„ assumpserit, et hæmorrhoidalibus ve-
„ nis hirudines apposuerit; tamen se
„ nullo alio præsidio, quam hac copiosa
„ iterataque vacuatione, juvari confes-
„ sus est... His vero magis etiam in-
„ signis est casus J. L. SCHMÜCKERI (*l*):
puella nempe 15 annos nata, tempera-
menti concitati, ac plethorica, hyeme
A. 1768 correpta est oculi unius ophi-
thalmia brevi in chemosis adolescentem,
ita ut choroidea quoque haud parum
fuerit inflammatum, cum vehementi ce-
phalalgia, præfertiū e latere oculi affe-
cti, lucisque omnimoda impatientia, ut
quæ vel minima admissa dolorem causarit
intolerabilem: unde ægra diu noctuque
quiete caruit. Præter interna antiphlo-

(*l*) I. c. 46 Beobacht. p. 519. sqq.

gistica remedia in usum vocata jam etiam quater vena tusa fuit, vesicans nucha impositum, bisque hirudines applicatæ, sine ullo tamen levamine. Cum vero sanguis pleuriticam semper crustam exhiberet, iterabantur Væ Ses parvæ, hirudinesque identidem admovebantur; oculo aquæ ophthalmicæ adhibitæ, data cathartica lenia antiphlogistica, simulque tenuissima diæta imperata. Rebellis tamen ophthalmia tres fere hebdomades duravit, usque dum 6 vel 7 Væ Sbus adhuc factis ac 36 hirudinibus admotis imminui deinde ccepisset. Tum vero ubertim lacrymabatur oculus; atque idcirco eluebatur saepius aqua rosacea frigida sine sale parata, simulque in usu fotuum et aquæ ophthalmicæ Auctoris pergebat: interne præter cathartica etiam decoctum sanguinem depurans præscriptum. Post 9 hebdomades fotus noctu tantum impositi, interdiu vero aqua ophthalmica Auctoris oculo infundebatur omni bihorio. Quibus tandem rubor depulsus est; veru[m] tamen in bimestre adhuc velum sericeum viride oculis prætensum gestandum erat ob uyeam haud dum satis lucis patientem, donec pristinum recuperasset robur. Consilium porro puellæ datum, ut laborem minutiorem in albis objectis vitaret: quod et si non severe

observatum fuērit ; ophthalmia tamen nunquam deinceps revertit. Post aliquot annos^m puella nuptui data exactis 9 mensibus peperit. Aliquanto inde post variolis gravissime laboravit, atque anno post rursus e putrida febre maligna decubuit. Oculus tamen nunquam inde in pristinum relapsus est malum.

§. 55.

Delectus vasorum porro haud ininorem meretur attentionem. Quantum enim ad vasa tundenda attinet,

A. *Arteriæ temporalis* sectio in latere affecto ex omni retro antiquitate hic semper commendata legitur. Ita GALENUS (*m*) „ quæ (inquit) in temporibus sunt, arterias, et quæ post aures, incidere medicis mos est; in temporibus quidem, infestantibus oculos fluxionibus tum calidis tum spirituosis; post aures vero in vertiginosis maxime, et iis, qui diuturnis doloribus capitis calidis ac spirituosis affliguntur,. Quibus e verbis satis apparet, pervulgatum id remedium fuisse Veteribus, quorum etiam complures hanc

(m) I. c. Cap. 22.

ipsam in rem citat M. A. SEVERINUS (*n*),
 ac proprias quoque observationes adjungit (*o*); enim vero „ in phlegmonis
 „ quippe multos (ait) varie lippientes,
 „ ut cœcutientes non dicant, homines
 „ . . . tam graviter afflitos, ut ne
 „ palpebras quidem aperire possent, sa-
 „ eta semel arteriotomia in temporibus
 „ sic e vestigio levatos vidimus, ut ma-
 „ gna quasi sarcina liberatos se cognoscerent, et oculos expeditissimos ha-
 „ berent . . . Eadem arteriotomiae
 „ felicitatem chemosis magno discrimine
 „ conflictatus sensit J. BLANCUS Janu-
 „ ensis non incelebris proxeneta, sensit
 „ et . . . homo subalpinus quam prom-
 „ ptissimam. Idem ad unguem evenit . . .
 „ opifici fuiario . . . itemque J. C.
 „ VALDRISIO Triventatio . . . digita-
 „ que perpetuo monumento visa res est,
 „ quod ad alterum oculum novo 20 post
 „ diebus facto defluxu (siquidem inops
 „ homo sub ardente sole per aprica lo-
 „ ca æstate frequens itare cogeretur)
 „ cum illo temporum latere rursus admi-
 „ nistrata micantis venæ sectio fuisset,
 „ in promptu gravitas omnis capitum,

(n) De efficaci medicina L. I, P. 2, p. m. 33.

(o) Ibidem p. m. 43.

„ lacrymarum defluxus , tunicarum in-
 „ flammatio , noxæque aliæ , quæ in-
 „ erant , discussæ fuere ; &c. Perinde
 J. LANZONUS (*p*) „ in muliere (in-
 „ quit) quadragenaria fævo oculorum
 „ dolore affecta secta temporali arteria
 „ . . . melius se habere incepit . . . In
 „ pertinaci ophthalmia ter in praxi mea
 „ feliciter sum usus tali chirurgico præ-
 „ fidio in utroque sexu , et præsertim
 „ A. 1711 mense Majo in puello post
 „ variolas ophthalmia pertinaci laboran-
 „ te „ L. HEISTERUS (*q*) hominis
 plethorici casum refert , diuturnis capi-
 tis doloribus et ophthalmiæ obnoxii , cui
 A M I A N D arteriotomen , in pluribus jam
 aliis hocce in malo ab se felici cum even-
 tu factam , commendavit. Assentiente
 ægro , tria parva splenia , fasciamque duo-
 rum capitum 6 ulnas Gallicas longam et
 2 pollices latam promit , ægroque confi-
 dente derafis in latere illo , ubi arterio-
 tome futura erat , capillis arteriæ digitis
 prius exploratæ in locum lanceolam pro-
 fundius , quam in phlebotomia fieri affo-
 let ; immergit (ob altius latentem arte-
 riæ) , eamque transversim incidit .

(*p*) Misc. nat. cur. Cent. 3. Obs. 6a.

(*q*) l. c. i Band No 43.

Sanguis arcubus formatis erumpens ad
zxiij ubi effluxisset, vulneri tria illa sple-
nia imposuit, minimu[m] primum, tuni
reliqua ex ordine majora, fasciaque stel-
lata firmavit. Cessavit sic hæmorrhagia,
ægerque usurpati insuper remediis in-
ternis melius valere cœpit. HEISTER-
RUS quoque postmodo hanc operationem
sæpius cum fructu instituit. Non minus
etiam utilis est hæc arteriotome ad do-
lores oculorum chronicos ophthalmiaæ su-
perstites profigandos, cujusmodi exem-
plum T. BARTHOLINUS (*r*) memorie
prodidit: Notandum autem est haud per-
functorie, arteriotomen haud prius esse
instituendam; quam e brachio vel pede
semel aut sæpius ubertim fuisset detractus
sanguinis, imo ubi omnes alii demendi
sanguinis modi fuissent pertentati; quo
facto bis in ejusmodi casibus proficuum
fuisse arteriotomen GUERINUS (*s*) ob-
servavit. Sive jam hæcce cautela ne-
glecta sive aliud quid in causa fuit, bis
certe frustra institutam arteriotomen vi-
dit SCHMUCKER (*t*); imo alteri ho-
rum

(*r*) Act. med. Hafniens. Vol. I. Obs. 4;

(*s*) I. c. p. 33 nota (*13*).

(*t*) I. c. p. 489. fq.

rum ægrorum vulnus die 15° ab operatione e fortiori sternutatione , alteri vero die 27° recruduit ; licet merito credi potuisset , intra hoc tempus vulnus cicatricem duxisse , siquidem arteria ob subiectum os rite se comprimi finat. Unde et inutilem et periculosam quandoque hanc arteriotomiam esse non abs re notat J. W A R E (u) „ inter præsidia „ (inquiens) directe in oculum agentia „ est et arteriæ temporalis sectio inter „ efficacissima ac celerrime proficua re- „ ferenda. Propter viciniam hujus ar- „ teriæ ad partem affectam sectio illius „ multo frequentius institueretur , quam „ soleat , ni duo obstant , nempe quod „ arteria hæc incisa sëpe multo minus „ præbeat sanguinis , quam ad ophthal- „ miæ imminutionem requiritur , tum „ quod ingens non raro , imo periculo- „ sa etiam multarum horarum hæmorrhia- „ gia inde consequatur. Unde huic ar- „ teriotomiæ plerumque præfero hiru- „ dinum ad tempora applicationem. Ob- „ servavi nihilo minus in non nullis ad- „ modum contumacibus ophthalmiis post „ frustra admotas hirudines , multifaria-

(u) Auserl. Samml. zum Gebrauch der præst.
Ärzte 6 Band. 2 Stück p. 501 sq.

„ que administrata remedia solam deum
 „ temporalis arteriæ ex toto discissionem
 „ profuisse; siquidem non modo leva-
 „ men e subita tam copiosi sanguinis de-
 „ rivatione insigne sequebatur, verum
 „ etiam una scaturiginum sanguinem ad
 „ inflammatum partem ablegantium pro-
 „ sus sic intercipiebatur... Methodus
 hanc operationem recte administrandi
 apud L. H E I S T E R U M (x) videri po-
 test.

B. *Vene* autem numerosæ omnino cum
 fint, ex quibus utiliter sanguis pro re-
 nata educi queat; id tamen universim in
 hac multiplici phlebotomia est observan-
 dum, ut prime sanguinis missiones e ve-
 nis fiant tum majoribus (ut e lato vulne-
 re in iis facto sanguis spissus cito uber-
 timque vacuari possit), tum ab oculis
 affectis remotioribus (ne si e vicinis ad
 oculos fieret, eo versus potius impetus
 humorum augeretur, quam inde averte-
 retur), tum etiam ex eodem latere cum
 oculo affecto sitis. Hinc vulgo primum
 tunici solet vena

I. *Brachii* vel *pedis*. „ Si mali
 „ origo a sanguinis redundantia, inquit
 „ F. H O F F M A N N U S (y), præstat prius

(x) Chirurg. Part. 2. Cap. 39.

(y) I. c. Cautel. y. 2.

„ venam brachii pedis aut jugularem
 „ aperire, ac postea, si opus est, scari-
 „ ficare pone aures vel in nucha „. Sed
 ambigebant non nulli, humerariane an
 cephalica esset aperiunda?

a) *Humeraria*, eaque e directo
 oculi inflammati posita, ut secetur, G A-
 LENUS (z) auctor erat.

b) *Cephalica* vero aliis præplacuit,
 quam etiam suo juveni A M A T U S (a) in-
 cidi jussit. At cum sanguinis ex hac
 vena detractionem adeo oculis infestam
 esse multi voluerint, ut cœcitatem inde
 sè penumero consecutam fuisse (haud du-
 bie propter humorum impetum in ocu-
 los adauctum) referant, id quod pluribus
 in mea Amauroseos historia (b) videre
 est; Z A C U T U S (c) cum cephalicæ se-
 ctione caute admodum in ophthalmia
 mercandum esse monet.

c) *Salvatella* quicque non nullis Ve-
 terum in pretio erat, qui plurimos mor-
 bos ab intemperie vel hepatis vel lienis
 repetebant, et ad quam salvatellarum se-
 ctionem arbitrabantur admodum esse uti-

(z) Vide §. 53 No 3.

(a) Ibidem.

(b) Part. 2. §. 94 d) p. 523.

(c) De medicor. Princip. hist. Lib. I. dub. 29.
 p. m. 386 sqq.

lem, ut fuse hanc in rem *z acutus* (d) differit, ac sequentem observationem producit: „ ophthalmia plurium men-
 „ sum spatio laboraverat juvenis, qui
 „ omnium auxiliorum vim fuerat exper-
 „ tus; post quæ ad cauterium in nucha
 „ accessit, a quo vix levatus arterias in
 „ temporibus ter secare coactus est: sed
 „ incallsum. Nam ex temporum inter-
 „ vallis calidissima suborta de novo flu-
 „ xione doloris sævitie opprimebatur im-
 „ maniter adeo, ut oculus e propria se-
 „ de exsilire videretur. Dolor universa-
 „ lium et particularium præsidiorum vi-
 „ res contempserat. Secta deinde fuit
 „ vena frontis, hirudines temporibus bis
 „ applicitæ, apertæ mariscæ, administra-
 „ tum balneum, et parti dolenti diver-
 „ simoda lavacra, et anodyna imposita,
 „ propinata pharmaca. Quibus cum
 „ quietceret malum, de novo deinceps
 „ ferocius exacerbabatur. Quæsita fuit
 „ scaturigo mali. Eam in hepate squal-
 „ lido sitam esse invenimus. Cumque
 „ hæc pars nec epithematum infrigidan-
 „ tium ope, nec aliis auxiliis roborari
 „ posset, quin calidum acrem biliofum-

(d) Ibid. quæst. 27. & Obs. 42. & Prax. med.
 admix. L. 1. Obs. 53.

„ que humorem gigneret, ad oculosque
 „ tamquam ad partem debiliorem trans-
 „ mitteret, dextram salvatellam tundere
 „ præstantissimum consilium judicavimus,
 „ qua bis secta humore ad longinqua
 „ avocato, ventilatoque hepate, æger
 „ ipse nunquam amplius dolorem præ-
 „ sensit ... Verum non tam, quod he-
 pati salvatella secta mederetur, quam
 quod iterata sit missio sanguinis, profi-
 cua est censenda. Tundi etiam principio
 morbi solet

2. *Pedis* vena, quatenus humorum
 motum versus pedes a capite adauget;
 quod in duobus præsertim casibus per-
 quam est necessarium, dum nempe oph-
 thalmiam vel retròpulsa podagra vel ca-
 tamenia suppressa accenderunt; istorum
 enim revocando fluxui apprime servit
 phlebotomia in pede, illius vero ad pe-
 des revocationi magnopere favere ob-
 servatur.

3. *Ani*, vulvæque venis applicatæ
 hirudines sepe omnem aliam sanguinis
 missionem efficacia sua superant, ubi
 ophthalmia suppressum aut hæmorrhoi-
 dum aut mensum fluxum est consecuta.
 Quantum enim ad revocanda catamenia
 hirudines vulvæ labiis admotæ valeant,

documento est puella JANNINI (*e*) ; quid vero in malis a subsistente hæmorrhoidali fluxu oriundis hirudines hæmorrhoidalibus ani vasis applicatæ utilitatis adferant , in vulgus notum est , et c. P. SCHULZIUS (*f*) testatur irradicatas ophthalmias hoc præsidio ab se fuisse profligatas.

4. Juguli quoque vena secta ingentis est energiæ in ophthalmia curatione , cuius a „ sectione rite peracta G. P. HIL. „ DANUS (*g*) nullum malum observavit contigisse , quin potius in inflammacionibus oculorum et membranarum cerebri aliquaque affectibus capitis effecacissimum subsidium fuisse cum in viro quodam ophthalmia laborante . . . tum etiam in multis aliis observavit. Sectionem autem harum venarum rite fieri debere non immerito monet A. U. GENIUS ; nisi enim prius corpus a multitudine humorum expurgatum fuerit , infelix erit successus ratione . . . ligaturæ colli et sectionis venæ . . . Quapropter si plethora maxima adfuerit , pharmaco expurgato corpore ve-

(*e*) Vide §. 37 No 2. a)

(*f*) Kurze Nachricht einiger Krankheiten in Pohlen §. 32. p. 64.

(*g*) I. c. Cent. 4. Obs. 14.

„ nam in cubito primo (inquit), deinde
 „ jugularem secare soleo ; sic enim san-
 „ guis circa membranas cerebri , oculos,
 „ faucesque collectus protinus evacuatur,
 „ uti ex sequenti exemplo videre est.
 „ A. 1600 quinquagenarius et civis qui-
 „ dam . . . inflammatione dextri oculi
 „ adeo graviter laborans , ut de visu
 „ periclitaretur , et praे dolore dies no-
 „ ctesque dormire non posset , me ac-
 „ cersivit. Exquisita instituta victus
 „ ratione sequenti potiuncula corpus ex-
 „ purgavi :

B. Agrimonie

Betonicæ

Euphrasiæ

Scabiosæ aa p. j

Fol. fennæ et

Sem. anisi aa 3ij. Coq. in

▽^a ut colat. redeat ad 3ij. in
quib. dissolve

Elect. de succo rosar. M E S. 3ij

Syr. ros. solut. ex multis infusio-

„ nib. 3j. M. F. potio. Sequenti diē
 „ venam in cubito dextro incidi , et ad
 „ 3vj sanguinis extraxi ; erat enim ple-
 „ thoricus. Ab initio oculis sequens
 „ collyrium instillavi :

B. Mucil. sem. cyd. ▽^a ros. extr. 3ij

▽^a plantaginis

— fragariæ

▽^a euphrasiæ aa ȝij

Tutiæ ppt. ȝij

Cerulæ lotæ et

C. C. usti et ppt. aa ȝij.

Caphuræ gr. vj. M. F. collyrium.

Fronti sequens defensivum applicui:

B. Farinæ hordei ȝij

— rosar. rub.

— myrtillor. aa ȝij

— cortic. granator.

— balaustior. aa ȝij

Suce. prunor. silv. immatur. in-
spiss. ȝij, cum

▽^a plantag. beton. parumque

Aceti F. catapl. quod tepide fin.

,, gulis diebus bis applicui. Ne autem

,, cataplasma . . . , hoc exsiccando cutem,

,, que contrahendo affluxionem humorum

,, adaugeat, sindone aut carbafo aqua

,, rofacea madefacto cooperio, et tepi-

,, de applico; omnia tamen (ut virtus

,, defenfivi eo melius ad cutem perveni-

,, re, operationesque suas exsequi posset)

,, madida ut fint necesse est. Secunda

,, die a V^a Se in cubito facta sequentes

,, pilulas ut devoraret, præscripsi;

B. M. P. lucis majoris ȝij

— aurearum ȝij

Trochisc. alhandal gr. jv.

Ol. fœniculi gtt. vj. Cum

Syr. de stœchade F. pilulæ 5, in-

„ volvantur ē cinnamomi. Sequenti
 „ die post sumptas pilulas paulo ante
 „ prandium latiori vinculo debito mo-
 „ do ligato ægri collo, et in oppositam
 „ sectionis partem inclinato capite, ut
 „ vena magis tenderetur, scalpello ve-
 „ nam secundum longitudinem incidi,
 „ sanguinisque ad 3 circ. vij extraxi.
 „ Deinde pulvillum ex stupis fabricatum,
 „ nec non albumine ovi madefactum,
 „ ēque nostro ad sanguinem fistendum
 „ aspersum applicui, et fascia ad oscu-
 „ lum vulneris constrinxī. Ex hac Væ
 „ Se inflammatio oculi protinus ita remi-
 „ fit, ut intra paucos dies plenissime con-
 „ valuerit, neque ab eo tempore in
 „ hunc usque diem, quo hæc scribo,
 „ unquam hoc malo laboraverit,. Quan-
 „ tum etiam R. MORTONUS (b) huic san-
 „ guinis missione detulerit, e verbis illius
 „ colligitur dicentis : „ in ophthalmia a
 „ superstite morbilloso fermento orta
 „ sanguis e vena jugalari præsertim de-
 „ trahatur ; quo remedio venis oculorum
 „ capillaribus subito depletis molestum
 „ hoc symptoma post Væ Sem prius in
 „ aliis partibus in cassum celebrata, at-
 „ que plurima alia remedia frustra adhi-
 „ bita, spatio 24 horarum tamquam car-

(b) Pyretolog. Tract. 3. Cap. 4. p. m. 27.

„ mine magico allevatum fuisse sœpe me-
 „ mini „. Nequæ minus venæ jugularis
 sectioni detulere A. M A I T R E - J E A N (i),
 c. S A I N T - Y V E S (k), et alii ophthal-
 miacci „ videntque M. LANGE, (l) sœpis-
 „ sime Viennæ in nosocomio fratrum
 „ misericordiæ sub ipsa jatn Væ Se to-
 „ pica ruborem oculi pallescere, et su-
 „ bito ophthalmiam resolvi .. Hujus
 quoque operationis methodum apud L.
 H E I S T E R U M (m) reperire est. Quem-
 admodum vero venæ jugularis sectioni
 præmittenda est alia in brachio vel pe-
 de, ita idem etiam, ac multo magis qui-
 dem, observandum est anté vénarum ex-
 illiorum, oculoquæ magis viciniorum, a-
 perturam, ut sunt vénæ

5. Syncipitis, temporum, occipitis,
 pone aures. &c. „ Persévérande malo,
 „ inquit J. H O L L E R I U S (n), vena fron-
 „ tis, vel quæ in sincipite apparet, quæ
 „ post aures, quæ in temporibus, in
 „ quibus ea eligenda est, quæ tunet,

(i) Von Kräkh. des Auges 2 Th. 13 Cap.
 p. 325. sq.

(k) l. c. Cap. 6. art. 2. §. 2.

(l) l. c. §. 21. p. 46.

(m) l. c. Cap. 7.

(n) De morbis internis Cap. 19.

„ rubet , pulsat magis ceteris „ tundi
 potest. Et **C E L S U S** (o) „ est (ait) etiam
 „ genus inflammationis , in qua sicuti tu-
 „ ment ac distenduntur cum dolore oculi,
 „ sanguinem ex fronte mitti necessarium
 „ est „. Perinde **M. E T T M U L L E R U S** (p)
 „ ad derivationem (inquit) nil melius
 „ est , quam venam frontis incidere ; sed
 „ hocce habet incommodi , ut subinde
 „ pro secunda vena frontis laqueus collo
 „ injiciendus sit , ut pro meliori illius
 „ intumescentia venæ jugulares constricti-
 „ gantur : ubi periculum imminet , ne
 „ constrictis ita venis jugularibus simul
 „ insigniter augeatur oculorum inflamma-
 „ tio. Unde non aperienda est , nisi
 „ tundi possit vena frontis sine hac ad-
 „ strictione , et per se pateat ; et po-
 „ tius omnino eadem est relinquenda.
 „ Non tamen , nisi præmissis præmitten-
 „ dis hæc vena frontis incidatur ; siqui-
 „ dem post eam intempestive sectam oph-
 „ thalmiam gravissimam , visus et loque-
 „ læ perditionem observavit **H I L D A-**
 „ **N U S** (q) „ nimirum „ sartor quidam
 „ . . . 30 circiter annorum ætatis cum

(o) l. c. art. 26. p. m. 292.

(p) l. c. p. 592.

(q) l. c. Cat. 5. obf. 18.

„ doloribus capitis et epilepticis paro.
 „ xylinis in longum tempus vexaretur,
 „ quadam die barbitonforem accedit;
 „ cui cum morbum suum exposuisset,
 „ ratum illum venæ frontis, qui in ali.
 „ quibus non nihil ad sinistram vergit,
 „ protinus incidit, nulla præcedente cor.
 „ poris præparatione. Quid fit? oculus
 „ in ipso etiam momento motum amisit,
 „ fixus, immobilis, et clausus permanen.
 „ sit; dolor quoque capitis exacerbatus
 „ fuit; inflammatio quin etiam oculi si.
 „ nistri secuta est adeo magna, ut ero.
 „ sis membranis humores effluxerint, et
 „ visus omnino deperditus fuerit; sed et
 „ (quod maximum) non diu post loque.
 „ lam amisit, adhibitis tamen remediis
 „ . . . ipsam aliquomodo et ex parte
 „ recuperavit, . . . Cum autem vena fron.
 „ tis et exilis sæpe fit, ut haud multum
 „ sanguinis inde elici queat, et non sine
 „ molestia vincieudi colli subinde incidi se.
 „ se patiatur; sectioni ejus præferri surro.
 „ garique potest aliarum venarum pone au.
 „ res vel in occipitio, vel temporibus aper.
 „ tura, idque vel ope hirudinum admota.
 „ rum vel ope scarificationis; sic enim et
 „ sine ullius vinculi molestiis et quantum
 „ quis volet sanguinis elici inde potest.
 Hirudinibus certe ad tempora applicatis

haud parum tribuit W. ROWLEY (*r*), et scarificatione ab auribus ad humerum usque facta complures ophthalmias sanatas fuisse constat. Sic teste J. RHODIO (*s*) „ oculis cum inflammatione do- „ lentibus non nulli cucurbitulis cum sca- „ rificatione pone aures ad venæ cepha- „ licæ in humero initium appositis ex „ voto subvenere „. Cujusmodi est, quod narrat HEURNIUS (*t*): civis Tigurinus, referente C. GESNERO, cum duos jam menses laborasset lippitudine cum asperitate magna oculorum, quasi arenam inspersam haberet, tandem agglutinavit cucurbitulas post utramque aurem cum incisuris, et mox iisdem detractis inferiore loco imposuit aliam, et sic deinceps, ut prioris cucurbitulae circum- lumen cuti impressum sequens inferius pau- lo posita contingenteret, &c. donec ad hu- merum utrumque per ventum esset; illud deinde postremo scarificavit in balneo vel prope fornacem: atque id eum per geret facere continuando per dies 12 cir- citer crescente luna, sanatus est. Perinde in Medicorum Silesiacorum satyris (*u*)

(*r*) An Essay on the Ophthalmia &c.

(*s*) Observ. medic. Cent. I. Obs. 79.

(*t*) Libell. de morb. oris et dent. Cap. II.

(*u*) Specim. I. Obs. 7. p. 40. sq.

„ puer novennis . . . fatis quadratus
„ surreptum Æm pyrium admoto carbo-
„ ne accedit; flamma vero faciem nimis
„ propinquam, præsertim latus dextrum
„ ejusdem tentans, haud parum adurit,
„ neque oculo parcit. Supervenien-
„ tem quidem inflammationem et reli-
„ qua ambusti symptomata chirurgus
„ . . . . . remediis convenientibus fe-
„ liciter sanat, oculum tamen vehe-
„ menter dolentem rubentemque in me-
„ lius mutare nescit, et nequit. Nobis
„ in consilium demum adhibitis, cum
„ accurate in oculi statum inquiramus,
„ observavimus sanguinea vascula alias
„ vix visibilia admodum turgescere, mul-
„ tosque ramulos super corneam ipsam
„ spargere, quæ hinc et inde pariter
„ ac albugo multis phlyctenibus haud
„ raro cœcitatem causantibus obsessa erat.
„ Palpebræ non leviter inflamatæ tu-
„ mebant, et lacrymæ stillabanc copiose
„ et continuo, ita ut affectum jam in
„ ipsam fere chemosin degenerare vi-
„ deretur. Cum autem hæc phænomena
„ per aliquot septimanas jam durantia
„ consuetudinem affluxus, imo habitua-
„ lem jam ophthalmiam minitarentur,
„ malo internis vel exteris remediis
„ obviam nobis esse eundem judicavi-
„ mus. Deditus itaque antiorgastica,

„ temperantia , resolventia leniora , in-
„ terpositis laxantibus. Hæc licet ali-
„ quod levamen adferrent , in totum ta-
„ men inflammationem tollere , aut hu-
„ morum ad oculum affluxum aliquorsum
„ derivare insufficientia deprehendeban-
„ tur. Quare adhuc cucurbitulis dextro
„ brachio et post aurem aliquoties ad-
„ hibitis , locisque profunde scarificatis ,
„ multum sanguinis eduximus. Hac me-
„ thodo omnia statim in melius versa-
„ sunt. Externe præter ea , quæ in ge-
„ nere ad inflammationes sedandas con-
„ ducunt , leniora constringentia partes
„ que roborantia in usum vocavimus ,
„ et phlyctenibus liquore quodam egre-
„ giarum virium saturninæ prosapiæ no-
„ bis familiari occurrimus , ne latius ser-
„ pere aut profundas foveolas , quas sta-
„ tim cicatrices aut maculæ albæ visum
„ maxime impedientes excipiunt , cornæ
„ imprimere possint. His per aliquot
„ septimanas diligenter continuatis puer
„ . . . pristinæ sanitati restitutus est . . .

6. *Palpebrarum* e venis perinde san-
guis ope hirudinum iis applicatarum uti-
lissime sœpe , ac vel maxime in chemosi ,
educitur. De hacce locali sanguinis mis-
sione pulcherrimas humano generi obser-

vationes J. L. SCHMUCKERUS (*x*) communicavit: „ A. 1739 (ait ille), non
„ vissimo nempe, quo Parisiis commo-
„ rabar, hirudines in ophthalmia adhi-
„ buit s. YVES ad palpebras, at nunquam
„ numerosiores quam 4, nec nisi semel.
„ Quæ methodus cum præcellere cunctis
„ aliis videretur, in ampla mea praxi illam
„ postmodo cum in chemosi tum taraxi quo-
„ que per iterata tentamina multo, quam
„ Præceptor meus, amplioris usus red-
„ dere studui; felixque eventus eam
„ semper consecutus, siquidem nunquam
„ vel ulcera vel cicatrices superfuere,
„ modo mature ad ægrum accerferer,
„ effecit, ut hirudinum in usu eosque
„ fuerim progressus, quo usque pauci
„ profecto erant progressuri „. Et cum
ophthalmiæ magis infantes atque adoles-
scens ætas obnoxia sit, cui omnes hacte-
nus memorati sanguinis detrahendi modi
quam ægerrime administrari possunt, præ-
sentissima tamen adsit necessitas demendi
sanguinem „, hirudines hanc in rem sunt
„ vel maxime idoneæ . . . adultis conti-
„ nuo bis imo ter etiam brachii vena
„ tundenda est, intermedio vero tempo-
„ „ re

(x) I. c. p. 494. sqq.

„ re quotidie 6 ad 8 hirudines ambabus
 „ palpebris admovendæ ; queis delapsis
 „ grumosus sanguis vulneris osculo ad-
 „ hærescens ubi spongia aquæ tepidæ
 „ immersa abstersus fuerit, sanguis ad 5
 „ horas et amplius inde porro effluet
 „ optimis ægri rebus. Idem apud infan-
 „ tes, neglecta phlebotomia, locum ha-
 „ bet, iterandaque erit hirudinum appli-
 „ catio, donec aduata magis alba eva-
 „ dat „. Quæ omnia complures lucu-
 lenti Auctoris casus (y) confirmant.
 „ Sæpe admodum, inquit idem alibi (z),
 „ ægros naætus sum ab experientissimis
 „ Viris tractatos, qui ophthalmiam lar-
 „ gis sæpeque repetitis phlebotomiis dis-
 „ cutere necquidquam studuerunt, illa
 „ nil inde emendata, cœcitatemque mi-
 „ nante. Applicatis vero 6 ad 8 hiru-
 „ dinibus ad utramque palpebram inflam-
 „ matio intra aliquot horas longe magis
 „ resolvebatur, quam a 6 prægressis jam
 „ phlebotomiis, singulis ȝ viij ad x san-
 „ guinis dementibus. Enim vero phle-
 „ botomia cum majores tantum modo ve-
 „ nas vacuet, in minores ac laterales

(y) Vide §. 54. & histor. 14. 15. 16.

(z) Vermischte Chir. Schrift. I Band 2 Abschn.
p. 100. sq.

„ præ primis ramos parum admodum po-
 „ test, docente id quotidiano rerum usu.
 „ Ubi sanguis in vasa non rubra irruit,
 „ phlebotomia plus voxæ quam emolu-
 „ menti adferat, oportet; quandoqui-
 „ dem iteratis vacuationibus tonus horum
 „ vasorum perit: quo facto sanguis in
 „ ea tanto magis velut incuneatur.
 „ Contra ea hirudines eliciendo ex
 „ ipsa parte affecta sanguinem ce-
 „ lerioris inflammationem dissipent, est
 „ necesse. Si prima earum applicatio
 „ non continuo profit, bis terve appli-
 „ catis ophthalmia certo certius cedet.
 „ Utiliter tamen phlebotomia præmitti-
 „ tur, non modo ad copiam sanguinis,
 „ verum etiam ad irritabilitatem vasorum
 „ minuendam, ulterioreisque sanguinis
 „ e vasibus suis egressum prohibendum.
 „ Atque hac ratione per multos ægros
 „ vehementi ophthalmia et chemosi af-
 „ fectos a coecitate præservavi, quæ in-
 „ dubie quamlibet aliam medendi ratio-
 „ nem vel ob suppurationem vel cicatri-
 „ cem inde obortam fuisset seu aliquate-
 „ nus seu omnimoda consecuta „. In
 eandem fere sententiam differit J. P R I N G-
 LIUS (a): „ vehementiores (ait) oph-

(a) Beobacht. über die Krankh. der Armee
3 Th. 2 Cap.

„ thalmiæ sine magna sanguinis jactura
 „ sanari se se non sinunt; nisi forte deti-
 „ vatio a partibus laborantibus citra to-
 „ tius corporis vacuationem fieri possit:
 „ quo scopo utiliter ponuntur vesican-
 „ tia röme aures, in primis si 2. 3 dies
 „ ibidem relinquuntur, ulceraque post-
 „ modo in fluxu serventur, quod in vul-
 „ gus notum est. Interea vero efficacio-
 „ res subinde hic observavi hirudines,
 „ . . . dum duæ pluresve iniæ orbitæ
 „ regioni vel prope canthum externum
 „ applicatæ fuere, hæmorrhagiaque vul-
 „ nerum sibi relicta est, quoad sua spon-
 „ te substituit. Isthoc igitur in graviore
 „ quaque ophthalmia post phlebotomiam
 „ brachii vel venæ jugularis in usum
 „ vocavi, atque ubi necesse erat, repe-
 „ tui. Id ipsum in ophthalmia a læsione
 „ externa orta perinde locum habet. Id
 „ unum tamen tenendum est, ut præ-
 „ sente vehementi oculorum fluxu post
 „ detractum e brachio sanguinem conti-
 „ nuo catharticum efficax prius exhibea-
 „ tur,. Hodie methodus hæc jam vul-
 „ gatior evadit in dies, idque ob evi-
 „ dentem utilitatem; et M. L A N G E (b)
 „ vedit Viennæ in puella aliquoties vena

(b) l. c. §. 20. nota (a) p. 43.

„ frustra secta quinque hirudines subito
 „ morbum tollere „. Apud Veteres
 quoque sanguis e palpebris mittebatur,
 at scarificatione internæ illarum superfi-
 ciei; quæ operatio ubi lapsis temporis
 bus exolevisset, revocavit eam denuo
 J. T. WOOLHOUSIUS ejusdemque di-
 scipuli, quæ *ophthalmoxysis* ab iis est
 mincipata. Verum tam parum se se
 operatio hæc probaverat, ut eam ex-
 perientia non dolorificam modo, ve-
 rum periculosam etiam ac nocivam mon-
 strante cum Veteres ipsi tum nostræ quo-
 que ætatis chirurgi rejecerint (c). Siquis
 eruditioñis causa penitus eam pernosse
 aueat, D. W. TRILLERUM (d) adeat,
 oportet; mihi de inutili re plura adfer-
 re non vacat: brevissimo etiam rem omniem
 sermone complexus est M. LAN-
 GE (e).

7. *Cantbi majoris.* „ Reliquias in-
 „ flammationis vacuat ea, quæ ad majo-
 „ rem angulum est „ vena aperta teste
 J. HOLLERIO (f). Quin imo vigente

(c) J. WARRE I. c. p. 363. sqq.

(d) Opusc. medic. Vol. I. P. 2. Exereit. 6 et
7. p. 463. sqq.

(e) I. c. §. 22. p. 47. sqq.

(f) I. c.

quoque inflammatione permultum commendat hirudinum anguli interni carunculae applicationem (quod nempe ex angulari ibi vena revulsio propior, quam ex alia uspiam, sperari possit) JAMES (g). Denique

8. *Adnatæ* ipsius ex inflammatione tumentis vasa in vehementissima chemosi suppurationem proximam minitante forfice aut cultro hodie perscinduntur pro sanguine in iisdem exsuperante vacuando tam præsenti sepe auxilio, ut omnibus aliis præfidiis in cassum adhibitis haec demum scarificatione omne suppurationis periculum cœyus aversum fuisse observata doceant. SAINT YVES (b) præter simplicem hanc modo diælam scarificandæ adnatæ methodum aliam quoque commendat, videlicet ope acus recurvæ, qua in conjunctivam infra turgentia vasa immissa isthæc exscinduntur; atque hanc operationem et minus dolorificam esse et tutissimam ait. Sed prior et simplicior est, et mitior, et brevioris temporis.
„ Hac ego, inquit J. L. SCHMUCKER (i),

(g) Dictionnaire univers.

(b) I. c. Cap. 6. §. 2. p. m. 189.

(i) Chirurg. Wahrnehm. 1. Th. p. 494.

„ prae primis utor, dum post validas
 „ ophthalmias resolutas variis adhuc in
 „ locis varicosæ vasorum extensiones
 „ supersunt, quas vel tenui lanceola
 „ vel acu s. YVESII pro cataracta
 „ aperio „. Meminit etiam hic ipse Au-
 ëtor (k), s. YVESIO (ut ut hic alium
 hac de re taceat) usitatam fuisse tunicæ
 adnatæ a bulbo et palpebra, quoique
 separari posset, abscissionem; quam tamen
 ut inutilem et dolorificam obseruatam
 rejicit. Felicem tamen illius successum
 expertus est c. F. RIBE (/) in juvene
 quodam tanta humorum acrimonia prædi-
 to, ut ab ea nobilissimæ corporis partes
 exanthema humidum paterentur ingenti
 cum afflictione. Nescio cuius consilio
 illud remediis adstringentibus et excic-
 cantibus retropulsam atque ad oculum
 translatum eum rubore tumore et incre-
 dibili dolore affecit; effluebat insuper ex
 illo materia flava fœtida. Cujusmodi sta-
 tus cum plerisque oculum intra 6 dies
 suppuratione pessimum soleat, ne id
 eveniret, celerissimo opus erat auxilio;
 nullum autem celerius visum est ipsa ad-

(k) Ibidem p. 495. sq.

(l) Act. Svec. Vol. 7. Triunestr. 1. art. 6.
 Obs. 2. p. 45.

natæ tumentis scarificatione. Idecirco ægro sedi illocato alius a tergo stans dextra syncipiti admota caput ejus pectori suo appressum tenebat, indice digito simul palpebram superiorem attoilens, læva vero ita mentum prehendit, ut pollice inferiorem palpebram nasum versu, parumper duceret. Capite sic firmatos patentęque oculo et ibi manus lævæ fronti oppositæ digito minimo superiorem palpebram juncta cartilum externum elevatam teneas pollicem et indice acum oblongam recurvam, huncce in usum paratam, in tumorem adnatæ immisit, immotum ut bulbum teneret, dextra vero apicibus obtusis prædicti forficiis ope cœpit omne tumens circum corneam, bulbum, ac palpebras absindere. Quo factō deligatur oculus linteolo quadruplicato, in decoctum ex herbis resolventibus in vino coctis intincto, rursusque expresso, quam calide ferri posset, applicato, et quoties refrixit, innovato; eluebaturque MR^a ex aquis euphras. et chelidon. maj. cum $\frac{1}{4}$ $\frac{1}{2}$ Gallici instis. Deligatus ita oculus continuo levamen sensit, succedente placido somno, quo æger triducim jam caruit. In usu itaque hujus fotus et collyrii pergebatur, donec omnis inflammatio abiit. Interne decocta herbarum sanguinem depurantium data, et quavis heb-

domade catharticum. Atque sic æger citè periculum brevi convaluit, superstite tamen cicatrice, quam purulenta illa materia causavit. Verum et hanc lapis divinus s. YVES II in aqua rosar solutus, et oleum ex hepate lucii, aliaque collyria provide adhibita, aboleverunt. Huc forte etiam commodissime referri potest operatio pro curanda ophthalmia venerea metastatica seu chemosi venerea a J. F. BREYERO (*m*) descripta, tribusque illustrata casibus (*n*); que tamen hodie ob initiores medendi methodos cognitas non amplius adhibetur. Interea priorem illam adnatæ simplicissimam scarificationem in vigente adhuc chemosi olim jam commendavit F. PLATERUS (*o*), quam hodie J. JANIN in compluribus chemosibus mirabili cum successu administrat, tresque in medium adducit ægros, quæis celeriter saluti fuit. Primus (*p*) illorum vir erat Tolosanus, cui cataractam extraxit. Cum nec sub operatione nec primo curationis triduo

(*m*) I. c. §. 22.

(*n*) Ibidem §. 24. Cas. 1. 2. 3.

(*o*) Frax. med. Lib. 1. tit. de viñis lesionis.

(*p*) I. e. p. 253.

quidquam singulare accidisset; nocte 4ª æger mitram suam loco movit, et cum ea ipsum quoque deligationis apparatus, quo oculus affectus multumque prominens usque adeo premebatur, ut vehementissimus inde dolor oculi capitisque fuerit obortus cum insigni chemosi. Quæ cum Væ Ses, severa diæta, idoneaque remedia nullatenus minuerent, forfice adnata scarificata tantum prosuit, ut et dolores brevi conquieverint, et bulbi tumor ac inflammatio præclare minuerentur, ægerque die ab operatione 42° prorsus convaluerit. Visus mox principio sic sati erat distinctus, et abhinc magis etiam emendabatur. Porro (q) inter 12 ægros, qui operationem cataractæ sustinuere, fuit, cui biduo post illam adnata uisque adeo intumuit, ut palpebræ coire nequiviverint. Vehemens capitis oculique dolor, et levior suppuratio conjuncta cum celerrimum poscerent auxilium, sine mora instituta est adnatæ scarificatio; qua vix peracta, ex sanguine inde elicito, palpebræ iam rursus se se contingebant. Dolores ac suppuratio brevi disparuere, oculusque die 35° consanatus. Verum

(q) Ibidem p. 254.

cum puris pars in anticis oculi cameris adhæsisset, irritata inde iris adeo se se contraxit, ut ne vestigium quidem reliquerit pupillæ. Cum autem oculus nativam suam globositatem conservasset, ægerque illius ope et lucem a tenebris et umbras corporum ante illum motorum distingueret, pupilla artificialis in eodem facta est: sicque æger bimestri post operationem hoc oculo omnia objecta rite distinguebat. Tertius (*r*) itidem vir erat, qui a draftico cathartico validam anginam inflammatoriam nactus est; hac autem desinente metastasis dextrum in oculum facta vehementer ejus ophthalmiam causavit cum tanta adnatæ intumescentia, ut ultra palpebras protuberans harum contactum mutuum prohiberet. Cornea parte sui opacata visum insigniter minubebat. Dolores capitis oculique, tum febris ac vigiliæ citam poscebant medelam; quæ interea vulgari methodo antiphlogistica instituta nihil attulit levaminis, immo pus in prima oculi camera colligebatur cum tanto simul puriformis materiæ profluvio, ut oculus palpebræ ac buccæ continenter ab illa inundarentur. Morbo ita intra aliquot dies usque

---

(*r*) Ibidem p. 301. sq.

huc progreſſo consultus Auctōr preter pediluvia imperata, et paregorica exhibita, pone aures epispasticum ex ungu. basilicon. et alb. RHASIS aa ȝ̄, ȝ̄ cantharid. ȝ̄ paratum applicari jussit, ocu-loque collyrium anodynūm ex M. P. de cynogloss. ȝ̄ in v̄z roſar. ȝ̄ soluta, quo ſepiuſ balnearetur, intermedioque tempore ſpleniolo in illud intineto fo-veretur, praefcripſit. Ab his dolor in-fequenti nocte quievit, ſomnusque per vices obrepſit. At poſtero die priſtina cum veheſtentia revertit dolor. Cum ergo ſtatus oculi nullatenus emendare-tur, protuberans adnata undique curvo forfice perſcilla eſt. Hæmorrhagia ſu-biſtente oculo MR^a paulo ante diēta elu-to applicatum eſt emplaſtrum ex unguen-to ſaturnino (5). Dolor brevi poſt re-miſit, febris ſenſibiliter minuebatur, ſomnusque et vires una cum viu rever-tebantur. Ad accelerandam igitur cura-tionem quolibet mane jejuno ſtomacho dabatur ſeri lactis ibj haurienda, iden-tidemque hydragogum purgans prebeba-tur, continuata ſimul ungenti paulo ante diēti ad oculum applicatione, quo-

(4) Conſtantere ex axung. porc. butyro, ſebo vervec, cera, lytharg. et oleo oliv.

ad inflammatio penitus dissipata ulcusque consanatum fuerat. Die 22° oculus optime erat constitutus , sed cum tanta imbecillitate superflite, ut eo aeger uti nequiret. Postquam vero saepius per diem vapore balsami ophthalmici albi LEMERYANI admisso eundem recreasset, oculus pristinum vigorem visumque recepit.

§. 56.

Modi demum varii mittendi sanguinem et si vulgatissimi sint, satisque ex hactenus dictis etiam intelligentur ; tamen non nulla adhuc de iisdem supersunt adjicienda. Adhibetur nempe ad vase rubra aperienda

1. *Ferrum scindens*, idque aut simplex pro uno tantum vase majusculo vulnerando , quod *phlebotomos* audit, vel multiplex, quo plura simul cutanea vase vulnerantur , que sanguinem vacuandi ratio nuncupatur *scarificatio*. Satis autem liquet, scarificatione parciorem placidiorque motu elici sanguinem , utpate ex vase cutaneis exilibus convulneratis , dum phlebotomo e majoribus vase sanguis viam exequundi naestus per amplius vulnus cum impetu multus intra breve tempus erumpit. Idecirco phlebotomo in vehe-

mentiore morbi gradu opus est; contra vero „ in leviori . . . repetitæ sæpius „ scarificationes et hirudinum applicatio „ sufficiunt, inquit BOERHAAVIUS (*t*). Porro cum scarificatio plerumque (ut vidimus) in partibus loco læso viciniорibus, collo nempe et pone aures, imo ipso in oculo instituatur; ne sanguis abundans eo versus majore feratur (ut fieri amat) copia, morbumque angeat, phlebotomo prius in morbo graviore vena aliqua major et ab oculis remotior tundenda est, quam ad scarificationem deveniatur.

2. *Hirudines* vero etsi perinde ac scarificatio placide sanguinem elicant, amplioris tamen sunt usus, quod ad ejusmodi loca, ubi scarificatio non facile peragi nec phlebotomus tuto aut expedite adhiberi potest, applicari queant, ut sunt tempora, palpebræ, canthi, anus, vulva, &c. Imo etiam phlebotomi vires apud infantes obire valent, queis ferrum tam difficulter sæpe admovetur, id quod sequenti v. RIEDLINI (*u*) calu pulchre elucefecit: „ mercator quidam nobilis Venetiis degens, filiolumque

(*t*) I. c. §. 56. p. 47. sq.

(*u*) Lin. med. ann. 3. Janii 13, p. 381.

„ habens 4 annorum, subinde sat mo-
 „ lesta ophthalmia detentum, cum eo
 „ aliquando Patavium profectus, cum
 „ præsertim tumor quidam molestus circa
 „ aurium glandulas in itinere accessisset,
 „ medicum quemdam ibidem primarium
 „ hac de causa consuluit; qui statim san-
 „ guinis missionem svasit, matremque
 „ inde perterritam, et anxie hinc quæ-
 „ rentem, an non damni quid inde me-
 „ tuendum esset, solatus est: quod com-
 „ mede mediantibus hirudinibus iussitui
 „ posset. Unde et eo lubentius conflio
 „ paruit, hirudinesque puerò in ambo-
 „ bus brachiis in eo ipso loco, ubi
 „ alias vera secari solet, applicatæ fue-
 „ runt; quas cum tantum sanguinis,
 „ quantum medicus iuss erat, exsuxissent,
 „ removerunt, et quidem tam feliciter,
 „ ut ab illo tempore puer ab ophthal-
 „ mia immunis vixerit. Ut ut vero
 „ in superioribus præclarum hirudinum
 „ temporibus palpebris canthisve admota-
 „ rum usum per observata viderimus; re-
 „ pudiandum tamen illum ut inutilem ac no-
 „ xium quoque M. E. BLOCH (x) arbitra-
 „ tus est: „ etenim ad internas (inquit ille)
 „ oculi partes sanguinem ramus caroti-

(x) I. c. No 7. Obs. 2. p. 58. sq.

„ dis internæ advehit, venæque se se in
 „ sinus encephali evacuant, ut in HAL-
 „ LERO (y) ac ZINN (z) videre est.
 „ Cum vero hirudines nullatenus ad hæc
 „ vasa accedere valeant, ad resolvendam
 „ ophthalmiam haud alioquin, nisi quod
 „ copiam sanguinis aliquatenus minuant,
 „ proderunt; quod utique phlebotomia
 „ celerius tutiusque obtinetur. Incom-
 „ moda quoque hirudinibus connecta nos
 „ ab earum administratione absterrent.
 „ Puellæ ophthalmia laboranti hirudines
 „ applicitæ fuere. Neminem latet, vul-
 „ nera ab iisdem facta difficulter quan-
 „ doque coire, ac proinde diu adhuc
 „ illis amotis hæmorrhagiam perstare;
 „ quod et hic accidit. Oportuit ergo
 „ ad eam cohibendam spleniola $\S$ Galli-
 „ co imbuta apponere: cuius cum ali-
 „ quid fortuito in oculum devenisset,
 „ symptomata magnopere increverant.
 „ Alias simili in casu acetum vini adhi-
 „ bitum vidi, quod teneram cutem ag-
 „ gressum humorum ad partes affectas
 „ affluxum doloremque causando mor-
 „ bum adauxit,. At breviter adhæc
 I. L. SCHMUCKERUS (a) reposuit:,, D.

(y) Elem. physiolog. T. 5. p. 429. 439.

(z) Descrips. ocul. human. p. 214.

(a) Verhandl. chirurg. Schrift, l. c. p. 101.

„ **BLOCH** (*inquietus*) aduersus hirudi.
 „ num usum in interna oculi inflammatio
 „ nō varia in medium attulit, quo-
 „ rum aliqua jam confutata sunt (*b*).
 „ Addam tantum modo, nullatenus ne-
 „ cessarium esse, ut hæmorrhagia aceto
 „ aut spirituosis remedis compescatur;
 „ sibi illa est relinquenda, quoad sponte
 „ substiterit, quod perquam est salutare,
 „ eo quod ita vasa amplius depleantur.
 „ Hæmorrhagia plerumque aliquo post
 „ tempore per se cessat; quam si tamen
 „ læsa fortuito arteriola quedam foveret,
 „ ejus hæmorrhagiam sine ullo periculo
 „ agaricus cohibebit „.

§. 57.

Contraindicant denique missione sanguinis

I. *Morbus levis.* „ **Modica**, ait
 „ **CELSUS** (*c*), inflammatio neutrum
 „ ex his auxilium (scil. nec V. S. nec
 „ purgans) desiderat, fatisque est uti
 „ quiete et abstinentia „. Quod idem

J. PRIN.

(*b*) Allgemein. deutsche Biblioth. 22 Band 1
Stück p. 216.

(*c*) I. c. art. 1. p. m. 281.

J. PRINGLIUS (*d*) tuetur, præsertim si ophthalmiam levior externa causa (ut ventus, pulvis, &c.) concitavit; neque secus alii etiam hic sentiunt.

2. *Tenuitas acris humorum*, in primis cum insigni corporis laxitate conjuncta, ubi nimirum notante s. GEACH (*e*) præsentibus acribus doloribus in augmento morbi sanguis tenuis coccineus apparet, ac pro lardacea crux pelliculam viridescentem exhibet, pulsu post primam Væ Sem perquam debili facta; enim vero sanguinem non ultra demendum esse monet. Accidit vero non nunquam, ut vigente epidemia aliqua diversus sit diversis in corporibus sanguinis status, tenuis in aliis, in aliis phlogisticus: quo sit ut V. S. tum vario evenitu celebretur. Sic in Vratislavensi A. 1699 epidemia (*f*) „ quibusdam hac „ oculorum inflammatione laborantibus „ V. S. profuit . . . alii ne minimam qui- „ dem utilitatem ex ea ceperunt. Hoc „ et DOLAEUS perspectum habuit, imo „ ausus est scribere: Væ So meo judicio „ hic magis obest, quam prodest, quia „ sanguis non est in culpa, nec ille est „ evasatus. Quæ quidem ratio satis je-

(*d*) l. c.

(*e*) l. c. p. 8.

(*f*) Histor. morbor. Vratisl. p. m. 62.

„ junia est, ut enunciatio ipsa minime
 „ vera; nam quod obfuerit Væ So, ne-
 „ mo nostrum unquam vidit,.. At ve-
 ro ut minime verum est, quod DOLAE-
 U S (g) contendit, inutilem semper, imo
 nocivam quoque esse Væ Sein, ita etiam
 haud verius est, nunquam ab eadem no-
 cumentum consequi; nam etsi id Vrati-
 slavienses nunquam forte viderint, vi-
 derunt certe alii, ut ex GEACHII
 verbis liquet.

CAPUT II.

ENEMATA, BALNEA.

§. 58.

ENEMATA duobus præsertim in easi-
 bus hic adhibere oportet, videlicet ad
 febris vehementiam, si adest, moderan-
 dam, et ad alvum liberam (qua toto
 morbi tempore opus est) tenendam, in
 iis vel maxime, qui ad segnitiem alvi,
 ejusve difficultatem sunt a natura proclives.

(g) Encyclop. chirurg. L. I. C. 10. §. 19.
 p. m. SI.

§. 59.

BALNEA vero pluribus titulis in ophthalmicæ curatione sœpe indicantur, eaque vel universi corporis, vel semicupia aut pediluvia tantum, vel capitiluvia; nunquam tamen præsente adhuc vasorum plenitudine, sed post vacuatum debite corpus, sunt administranda: quandoquidem, si calida fuerint, ad sudores movendos, materiamque morbosam oculis impactam per eos diffundam vel certe ad cutem, si ex hac introrsum compulsa fuerat (v. g. achores, herpes, scabies, &c.), revocandam, adhibentur. Unde iisdem hic opus est cautelis, quas in usu diaphoreticorum observandas diximus (*b*).

i. *Universalia* seu totius corporis balnea profuturane sint, GALENUS (*i*) ingeniose prius determinare solebat, ut sequens ejus casus docet: „ adolescentem (narrat ille) balneavi, cuius medicus non absque ratione in die 2º ab initio venam fecuerat, et deinceps curaverat medicinis, quas experientia

(*b*) Vide §. 43.

(*i*) Commentar. in HIPPOCRAT. sect. 6. aphor. 21.

„ cognoverat, cum inflammatio sola ob-
 „ sideret oculos. Dolebat autem vehe-
 „ mentissime per quosdam insultus, in
 „ quibus ajebat ipse sentire se acres hu-
 „ mores, qui universim fluebant ad oen-
 „ los, quibus excretis licet vehementia
 „ doloris sedaretur, non tamen dolor
 „ omuino cessabat; et hoc illi per totam
 „ 5^{am} accidit diem, majus semper ha-
 „ bens incrementum. Cum igitur dolo-
 „ rem non posset tolerare, . . . atque
 „ animadverterem humorem influentem
 „ non paucum, valdeque acrem, et ca-
 „ lidum, primum fomento utendum
 „ censui experientiæ gratia, tamquam
 „ ex ea certius cognitus, qualisnam
 „ foret dispositio; solet enim in his fo-
 „ mentum parumper quidem dolorem mol-
 „ lire, sed alteram fluxionem advocare:
 „ qua enim ratione potest id, quod in
 „ oculis continetur, discutere, eadem
 „ ratione alteram quoque ex vicinis lo-
 „ cis attrahere valet. Verum quam pri-
 „ mum et aquam calidam et spongiam
 „ asserri jussi, æger ipse dixit, expertum
 „ esse sepius tota die id remedium, ac
 „ primum dolorem imminuere, sed pau-
 „ lo post majorem adducere. Quæ ego
 „ cum audissem, . . . solo balneo . . .
 „ ita dolorem sedavi, ut tota nocte dor-
 „ miret æger, nec semel aliquem eo-

„ rum, qui juxta dormiebant, advocaret.
 „ Ab hinc in reliquis, in quibus per
 „ signa cognovi influere quidem humo-
 „ res acres ad oculos, iton tamen cor-
 „ pus esse plenum, balnei usu dolorem
 „ sanavi,.. Hac itaque ratione, balne-
 umne an fomentum, quæ ambo ad oph-
 thalmiam commendat **HIPPONCRATES** (*k*),
 dito in casu sit profuturum, **GALENUS**
 dignoscere solebat. Sutoris filia apud
PEZOLDUM (*l*) ex ophthalmia ab achi-
 tribus repulsis usū diaphoreticorum et bal-
 nei eosdem rursus naēta convaluit. Hinc
 balnea fontium soteriorum toties ophthal-
 mias chronicas sustulere. c. v. **KIRCH-**
MEYER (*m*) meminit hominis rubo-
 rem oculorum a pueritia passi, aliquot
 balneis in aqua fontis Kukusensis et ocu-
 lis illa elutis plane sanati. Perinde in-
 fans ob ruberrimos oculos diu parum vi-
 dens post varia frustra tentata binis bal-
 neis, et ablutionibus hujus aquæ frigi-
 dis, convaluit. Haud secius mulier ali-
 quot balneis et oculorum lotionibus ab
 eorum fluxu cœcitatem minante liberata
 est.

(*k*) Vide §. 47.

(*l*) Vide §. 22. No 4.

(*m*) Uralter Kukusbrunn, Anhang p. 86. sq.

2. *Pediluvia* id ipsum, quod balnea, præstant; modo regimen accedat debitum. Enim vero „ divertunt efficaciter „ pediluvia, quibus ter intra 24 horas „ usurpati, poto simul liberaliter infuso „ theiformi, feliciter discussam esse oph- „ thalmiam aliquoties vidit „ F. HOFF- MANNUS (n). Semel prævertendo iis frigus febrile accessionis ophthalmi- cæ morbum hunc periodice recurrentem profligavit, nempe (o) „ juvenis genero- „ sus viginti aliquot annorum, constitu- „ tionis teneræ, et a scorbuticis parenti- „ bus genitus, capitis dolores et narium „ hæmorrhagias crebrius expertus, de- „ fluxionibus etiam catarrhalibus et co- „ ryzæ sæpius obnoxius, vitiæque seden- „ tariæ, literarum amore ductus, ni- „ niuum indulgens incidit in cephalalgiam „ gravem cum atroci oculorum dolore, „ alvo simul adstricta. Dolor hic erat „ periodicus, ita ut matutino quotidie „ tempore cum rubore et feri salvi efflu- „ xu, præcedente refrigeratione et sub- „ sequente pulsu celeri, accederet, per „ 6 circiter horas infisteret, ac postea „ sensim discederet, die post redditurus,

(n) l. c. curat. §. 1.

(o) Ibidem observ. 6.

„ ægro interim nec in somno nec appetitu vitium observante, nisi quod subinde post cibos ructus experiretur.
 „ Detinebat singularis hie affectus per mensum ægrum, et frustra adhibita fuerunt præsidia varia, collyria, er rhina, evacuantia, cephalica, nec non cucurbitulæ; tandem vero a me abactus est hisce: ter scilicet alternis diebus dedi pilularum harum 20:

℞. Extr. panchym. C R O L L.

Gummi ammonii.

℞ ii dulcis

Cinnab. nat. ppt. aa 3j

Extr. croci

Castorei aa gr. vj. M. F. cum

Bals. Peruv. pilulæ ex scrupulo

„ No 20. Una ante accessionem hora pedes immittere jussi ad genua usque pediluvio ex aqua fluviali cineribus clavellatis imbuta, ac dum sic in bal neo pedes servabantur, ad mensuram j bibere infusum theiforme ex herba melissæ, floribus tiliæ, radice vale rianæ, et semine fœniculi; quo sudor prolectus copiosus. Vesperi exhibui per aliquot dies ℥em ex pulv. Mar chionis 3ss, succini, nitri puri, cinnab. ℥ii rectificati aa gr. viij. Oculo exterius applicare præcepi aquam Reginæ Hungariæ cum dupla parte aquæ

„ rosarum et camphoræ momento. Cris-
 „ nibus quoque quotidie inspersus & ex
 „ succino ppt. radice ireos Florent. ca-
 „ riophyllis aromat. et cardamomo. Qui-
 „ bus per oëtiduum usurpatis discessit
 „ malum; sed restitit nubecula quædam
 „ visum quodammodo intercipiens: quæ
 „ tamen crebriori instillatione pinguedi-
 „ nis viperinæ recentis etiam sublata „.
 Alias (*p*) ophthalmiam a cohibita pe-
 dum perpiratione recursantem isthac pe-
 diluviis restituta profligavit, videlicet
 „ Princeps annorum 60 robusti et bene-
 „ valentis corporis per 20 et ultra annos
 „ menœ Junii singulis fere annis gravi-
 „ et acri oculorum fluxione cum rubore,
 „ dolore, et visus obnubilatione ad 6
 „ interdum septimanas moleste perseve-
 „ rante torquebatur. Postea sponte cel-
 „ favit malum. Ad avertendam hanc
 „ molestissimam passionem claros et peri-
 „ tos consuluit medicos, qui multiplici-
 „ medicatione usi sunt, quæ in sangu-
 „ nis detractione per Væ Sem in bra-
 „ chio, in fronte, per hirudinum appli-
 „ cationem circa aures, et scarificatione
 „ in nucha et dorso consistebat. Appo-
 „ sita quoque sunt vesicatoria et fetacea

„ nuchiæ; sed omnia irrito plane esse
„ étu: nam appropinquante solstitio æstivi-
„ vo protinus malum celerrime oculos
„ occupabat. Narravit mihi Serenissimus
„ hunc casum, eodemque malo denuo
„ affectus consilium a mé petiit. Quæ-
„ sivi ex eo, an nunquam usus fuerit
„ pediluvii. Id quod vero factum esse
„ negabat, præsertim cum non perspi-
„ cere possit, quomodo lœsis oculis suc-
„ currere valeant. Ego vero in multis
„ et permagnis oculorum vitiis mirabi-
„ lem me adnotasse eorum effectum affir-
„ mayi, et ut eorum usum admitteret,
„ maximopere fvasi. Annuebat consilio,
„ ex postquam modum præparandi et ap-
„ plicandi illum, qui ab ejus servitio
„ erat, edocui, bis de die mane et an-
„ te cubitum illis usus intra 3 dierum
„ intervallum tam præsens et efficax le-
„ ramen expertus est, ut oculis claritas
„ nox evanesceretibus dictis incommodis
„ restituta fuerit . . . Ad illustrationem
„ iujus casus adhuc pertinet, personam
„ tanece Serenissimam mane a multis re-
„ tro annis nudis pedibus, nec testo
„ latis abdomine, per aliquot horas sub
„ lio ambulasse, idque maxime æstivo
„ tempore: ex quo jam facile rationem
„ apparere existimo, quare hic affectus
„ quam maxime circa tempus solstitiale

„ affixerit . . . Cordatum itaque meum
 „ fuit consilium, ut in posterum . . . a
 „ prava illa consuetudine se retraheret,
 „ et matutinum frigus æstivo tempore
 „ quam sollicite caveret. Quo effectum
 „ est, ut sequenti anno ab hoc malo
 „ plane liber evaderet . . . Denique (q)
 reliquias etiam ophthalmis admodum per-
 tinaces longiore pediluviorum usurpatio-
 ne delevit. Etenim „ vir generosus 50
 „ et aliquot annorum, temperamenti
 „ sanguineo-phlegmatici, vitæ aulicæ
 „ jam per plures annos innutritus, in-
 „ ordinatum habebat vitæ genus; si qui-
 „ dem crebro excessum committebat in
 „ potu vini dulcis, fructibusque ho-
 „ raeis nimium delectabatur. In ven-
 „ tione quondam autumnali caput ren-
 „ tis fortiter spirantibus inopportune
 „ exposuit. Postero die de capitib;
 „ dolore pressorio conquerebatur, quem
 „ fluxio in oculis acris, aspectu licis
 „ semper crescens, cum rubore et do-
 „ lore sequebatur. Quod malum negle-
 „ cta victus ratione, idoneisque meliis
 „ contemptis, in dies majora cepit in-
 „ crementa; et quia simul rei venereæ
 „ deditus erat, nec a vini potu libra-

„ liori abstinebat, tam grave factum est,
„ ut in utroque oculo pene visum ami-
„ ferit. Multos ideo consuluit medicos,
„ et variis quæ hinc inde commendaban-
„ tur, collyriis sed inani plane effectu
„ utebatur. Ranam per medium discissam
„ interiori oculi parti superimponebat,
„ quod crebro usu ab aliis comprobatum
„ ipsique commendatum nihil proficiebat.
„ Per annum et dimidium hoc molesto
„ affectus malo petiit a me quoque opem.
„ Ego prospexi primo loco diæteticis
„ remedii, et ne potui assumeret cere-
„ visiam vel vinum sed aquam frigidam
„ svasi. Deinde pediluvius valde tem-
„ peratis frequentius ex meo consilio
„ usus est paulo longiori in iis mora.
„ Tum interdictis omnibus externis sim-
„ plex tantum et vulgare ut in usum vo-
„ cet remedium commendavi, ut vide-
„ licet saliva sua jejonus antequam sur-
„ gat et postea quoque oculos illinat
„ frequentius. Quibus simplicibus cum
„ diu usus fuerit, accidit, ut discussa
„ prorsus vitiata materia visus clarus cum
„ naturali oculorum constitutione resti-
„ tueretur, . Ast nihil pene his ipsis
„ pediluvii est præstantius ad ophthalmiam
e retropulla vel quacunque alia ratione
anomala podagra ortam discussiendam,
podagricamque materiam ad pedes dedu-

cendam, id quod suo proprio facto edocetus est J. B. MORGAGNIUS (r) : „ con-
 „ tumacissima . . . me adolescentulum
 „ (ait ille) sub hujus initium seculi Bo-
 „ noniae prehenderat ophthalmia cum
 „ acri subinde dolore conjuncta, ut sae-
 „ pius capere somnum non possem, nisi
 „ palpebris imposita pulpa tepida pomo-
 „ rum dulcium. Multa commendata sunt,
 „ multa adhibui, frustra omnia . . .
 „ Cum igitur omnia naturae et temporis
 „ commissem, et non nihil jam leva-
 „ tus essem, non sic tamen, ut legere
 „ et scribere tunc sine molestia adhuc
 „ possem . . . in patriam paulisper se-
 „ cessi, ibique . . . cum . . . utriusque
 „ oculi inflammatione et jam propemo-
 „ dum chemosi conflictarer, ceterisque
 „ in cassum remedii usus et sentirem
 „ ipse, et amici confirmarent, non esse
 „ amplius differendam sanguinis missio-
 „ nem, animum subiit experiri antea,
 „ quam mihi vena secaretur (neque
 „ enim unquam secta fuerat, ut neque
 „ ad hoc tempus, quo undeoctogesimum
 „ annum ago, secta est), experiri in-
 „ quam, an pediluvium cum lenibus pe-

„ dum frictionibus junctum satis levamini adferret. Quæ cum secunda fierent vespera, ecce dolor ad ipsam pollicis dextri cum metatarso juncturam adventare podagram significat. Quæ noctu leviter increscens oculorum inflammationem statim minuit, et diebus insequentibus sustulit. Mitissima fuit illa arthritis, ut in homine, qui nunquam antea, ut neque parentes, magioresque ceteri, morbo hujusmodi onoxius fuerat, nec postea nisi 5° post anno, sed vel multo levius, in finistro genu se prodidit.,,

3. *Capitiluvia* autem vel calida, ut Veteribus erat solenne, esse solent, vel frigida. Hæc præcipue tunc sunt usui, dum laxitas vasorum capitis oculorumque reveriones ophthalmiæ fovent, eique continuo locum dant, ut primum vel levius quedam causa procatarractica accèserit, quæ sanguinem aut rarefaciat aut uberius versus caput determinet. Ejusmodi laxitati vasorum capitis nil felicius medetur, quam aquæ frigidæ crebra capiti applicatio. Egregium hanc in rem exemplum M. E. BLOCH (s) suppeditat de

literato 40 annorum, qui capite oculis que multa lectione debilitatis in itinere perfrigeratus incidit in ophthalmiam. Missus aliquoties sanguis, data refrigerantia et cathartica, tepida pediluvia imperata, admotaque vesicantia illam sustulerant quidem; at si vel per horam legit, aliudve egit, quod motum humorum augeret, cephalalgiam cum levi inflammacione patiebatur. Ne quid intentatum maneret, hirudines quoque applicatae fuere; at in cassum. Plurimis ergo ad restaurandum vasorum capitis tonum, impetumque humorum versus caput minuendum tentatis, caput demum prorsus defrasum principio aqua frigida lavabatur; deinceps vero assuefiebat sensim æger capiti linteis aqua frigida imbutis fōvendo: intereaque pediluvium tepidum aquæ fluviatilis, cui furfures cum sapone incoctierant, usurpabat. Porro oculis admoniebatur aqua ophthalmica leniter adstringens. Interne vero data infusio frigida corticis Peruv. cum cremore tartari, ea simul prescripta diæta, quæ nec plethoram causaret, nec humorum augeret motum. Ab his cum rubor oculorum tum cephalalgia desit, pristinaque visus acies revertit. Æger aliquot inde mensis balneis frigidis vacans, ac deinceps male quovis caput frigida abluens ab ulteriori recidiva prorsus immunis evaferat.

C A P U T II.

CUCURBITULAE, RUBEFACTIENTIA.

§. 60.

CUCURBITULAE quoque revulsio-
 nis scopo remotioribus ab oculis affectis
 partibus (v. g. nuchæ) applicatæ, citra
 scarificationem etiam, sæpenumero egre-
 gie profundunt, utpote „ per quas in illo
 „ loco , cui applicantur , tollitur at-
 „ mosphæræ pressio , vel . faltem insigui-
 „ ter minuitur , inquit SWIETENIUS
 „ (r), educto aere per antliam aut su-
 „ ctionem , aut admodum rarefacto per
 „ linum accensum cucurbitulæ cavo con-
 „ tentum. Simul ac jam in hoc loco
 „ minuitur æquabilis pressio aeris in cor-
 „ poris superficiem , vasa omnia plus
 „ distenduntur , tumet et rubescit pars ,
 „ et si diu maneant applicatæ cucurbitu-
 „ læ , vera inflammatio imo et gangræna
 „ nasci poterunt . . . Difficillimas oph-
 „ thalmias vix ullis remedii cedentes
 „ solis cucurbitulis nuchæ appositis san-
 „ tas fuisse vidi sæpius „ . Quemadmo-
 „ dom vero cucurbitulæ sublata sola at-

mospliæræ in vasa subtus locata pressione illa relaxant, ut plus sanguinis recipere, qui alioquin ad vicinas partes, ac præfertim oculos, influxurus erat, queant, sicque humores ab oculis avertant: ita etiam

§. 61.

RUBEFACTIENTIA ejusmodi locis applicata stimulo suo humores ab oculis illuc divertendo ophthalmiam imminuunt et dissipant. „ Debent ergo, inquit „ BOERHAAVIUS (*u*), applicari omni „ loco, ubi vasa nuda sunt, ad axillas, „ inguina, poplites, plantas pedum, &c. „ emplastra tenacia, ut ex galbano in „ aceto soluto et emplastro de meliloto „ ana mistis. Sic excitatur continuo su- „ dor sub hoc emplastro. Si haec non „ satis trahant, attamen violentius agen- „ dum est, nec cutis laceranda, tunc „ sequens conducit:

B. Alliorum contusor. 3j

Fermenti pistorii q. f. Redige in „ cataplasma, et calide applica locis „ vasculosis. Hoc eousque trahit, ut cu- „ „ tim

„ tim leviter inflammet, . . . Sic v. RIEDE-
 LINI (x) matrona „ serum acre et in
 „ corpore mire vagans naecta . . . olim
 „ iam ulcuscula in naribus jam in ore
 „ sat pertinacia aluerat, iam hæmorrhoi-
 „ dum dolori subiecta fuerat, jam et
 „ scabie laboraverat, et quæ sunt plura
 „ mala, quæ commode modo dictæ cau-
 „ sæ adscribi poterunt; quibus præsentि-
 „ bus cetera sat bene valet, absentibus
 „ vero et difficulter respirare incipit, et
 „ intumescere pedes notat. Hoc anno
 „ ophthalmia correpta fuit, et quidem
 „ tam molesta, ut . . . vix hominem
 „ dimiserit, quem non, ut remedium
 „ suggereret, rogasset; nec quemquam
 „ ferme frustra rogavit, omnibus sat
 „ prompte remedium suggerentibus, et
 „ ad cœlum usque laudibus extollentibus:
 „ tentavit etiam plurima; at quia nulli
 „ sat diu institit, omnia frustra, malo
 „ semper si non aucto eodem tamen per-
 „ manente: donec tandem ipsamet, quia
 „ emplastra temporibus applicata in do-
 „ lore dentium profuisse noverat, haud
 „ male eandem causam et hoc malum fo-
 „ vere credens jam quoque eadem appli-

(x) Lin. ined. ann. 3. Septembr. 9. p. 601.
fqq.

„ cavit, . . . sat etiam feliciter; ex illo enim tempore ophthalmia in dies magis remisit, tandemque plane . . . cessavit „. Cujusmodi autem emplastrum illud fuerit, et si Auctor notare neglexerit, e vulgari tamen empyrico-rum praxi colligitur, ea ut plurimum rubefacientia esse. De sinapismis ad plantas pedum admovendis, ut in malis capitis febrilibus fieri vulgo assolet, non est, cur multis agam, utpote de re nemini ignota; at referendane aliquatenus ad eosdem sit herba chelidonii, non inutile est, scrutari: quandoquidem referente eodem v. RIEDLINO (y) pueri non dum septenni e dentitione ophthalmia leviore correpto alligata per noctem plantis pedum chelidonii herba, tanquam euporisto nunquam fallente, illius vix vestigium postridie superfuerit, et quoties revertebatur malum, eodem rursus remedio semper profligatum fuerit. Meretur sane remedium hoc in tenere statatis commodum ab aliis quoque tentari. Idem remedium iam v. FORESTO (z) notum fuit: „ Hollandiae Praes (ait ille) narravit mihi, cum aliquando juvenis

(y) Ibidem Octobr. 5. p. 669. sqq.

(z) I. e. Obs. 5.

„ Coloniæ agens inflammationem ingen-
 „ tem et oculi inflationem pateretur, ei
 „ a medico consultum fuisse, ut albumen
 „ ovi ad $\frac{1}{2}$ horam concenteret, mox ad-
 „ jecta aqua rosacea panno lineo in eo
 „ humore intincto ac continuo oculo im-
 „ posito, deinde et radice chelidoniæ
 „ contusa, addito panis fermento et nu-
 „ chæ apposito, et foliis ejusdem una
 „ cum racidibus simul contusis pedibus
 „ admotis: quo facto egregie conva-
 „ luit „. Ceteram in chronicis ophthal-
 miis aeriora rubefacientia sunt in usum
 vocanda, cujusmodi sunt

1. *Urtica urens*, de qua J. D. GOH-
 LIUS (a) „ hoc saltem (ait) . . . memo-
 „ rare placet, quod ex (cujusdam) fe-
 „ minæ observatione anni taverim, quod
 „ urtica minor urens in gravi proprii in-
 „ fantis ophthalmia plus urendo vel ru-
 „ befaciendo præstiterit, quam vesicato-
 „ riorum usus „,

2. *Thymelææ cortex*. Apud LE
 ROY (b) infans pravo lacte enutritus
 incidit in atrophiam quotidie invaleſcen-
 tem non sine interitus metu. Circa 4um

(a) I. e. Dec. I. Vol. 7. Sect. I. p. 52.

(b) Versuch über den Gebrauch u. die Wirkungen der Seidelbastrinde y 17. p. 93. sqq.

ætatis annum artuum paralyfi laborare est visus, adeo ut dextri brachii, quod brevi post oedematosum evasit, usu prorsus earuerit. Quo factō infans melius valere cœpit, dolorum, quos ante sœpe vehementerque sensit, jam immunis. Cum vero frustra tentata fuisset oœdematis hujus critici discussio, malo demum consilio apertum nil nisi sanguinem præbuit; vulnus erat insigne, et humor inde prodieris manum infantis ita pessimadedit, ut arrosis mollibus partibus illam ex toto perforarit. Non nullas ejus partes caries vitiavit, fragmentis ossium inde, dum nucus jam sanatum crederetur, prodeuntibus. Cumque tendines extremarum duarum in digitis phalangum, nec non primæ in medio et indice, humoris acrimonia depopulata fuerit, phalanges hæc sponte secesserunt. Ulcera biennio manferunt ex cruento purulenta, licet nil internorum externorumque remediorum ad colibendum hoc malum fuerit neglegitum. Anno ætatis 6° puer malignis admodum variolis laboravit, nigrae papule exaruere mox, ubi emerserant, &c. Inde convalescenti pessima supervenit ophthalmia, quæ post diuturnam curationem institutam eradicari non potuit, ægro nec diurnam nec vespertinam candelæ lucem ferente. Idcirco fonticulus quolibet in

brachio excitatus; et cum parum inde proficeretur, nucha quoque setone trajecta, ac demum etiam vesicans ibidem superadditum. Jura medicata, serum latetis, et identidem cathartica, toto hoc tempore in usum duxta, idque per aliquot annos. At usque adeo frustra omnia, ut ne glandularum quidem colli præverte re quiverint tumores, brevi in ulcera abeuntes. Suppuratio tot locorum aliquatenus tantum oculis levamen attulit, malis ceteris ad 11 usque etatis annum durantibus. Tum vero e mulierculæ cuiusdam consilio thymelæ cortex adhiberi coepitus, sepositis omnibus aliis remediis, hac unica cum cautela, ut crudis falsisque cibis puer interdiceretur. Intra trimestre oculi sani effecti, ulcera manus parcus fluxere, tumores glandularum colli subsidebant, et post annum puer sanitatem consecutus videbatur: unde etiam deligationis pertæsus corticem porro gestare abnuit; at non multo inde post visus imbecillitas revertebatur, quam resumpta corticis gestatio brevi iterum sustulit. Verum cum inimoriger puer denuo corticem gestare saftidiviseret, diutiusque impune id laturum se se existimaret, aliquanto inde post nova imminebant reversuri mali indicia, queis conterritus æger, jamque obsequenter,

corticem rursus gestandum admisit, quem ubi post confirmatam sanitatem in semestre adhuc portasset, sanus in posterum vixit, quod 3½ annis gestato cortici thymelææ in acceptis debuit. Quod cum circa 15 ætatis annum accidisset, 25º anno ex Anglia ad suos redux sanum se adhuc sensit, nisi quod pallidula esset facie, halituque pravo. Cum vero thymelæa haud ubique locorum proveniat, ejus in locum suffectus est.

3. *Mezerei cortex* a L. F. E. RUMPEL (c), utpote earundem cum thymelæa cortice virium, imo majorum etiam; nam „ postquam Gnidii mihi „ (inquit ille) copia facta est, et alteri „ brachio ejusdem personæ cortex Gnidii, alteri cortex Mezerei a me impositus est, hunc præ illo multo citius et multo copiosius humores attrahere cognovi; mezereum enim intra 24 horas, Gnidium vero intra 48 horas denum hunc effectum produxit . . . Femina 40 plurius annorum, infirmi et tenelli corporis habitus,

(c) Act. acad. Electoral. Mogunt. A. 1778-9.
Comment. 19. p. 200.

„ vehementer febri catarrhali invadet,
 „ batur, qua per aliquot septimanas
 „ graviter decumbebat. Febri aptis re-
 „ mediis expulsa statim succedebat oph-
 „ thalmia serola continuo adeo ingra-
 „ vesens, ut lucis aspectus sine acerbo
 „ dolore perferri non posset, ipseque
 „ visus sensim obnubilaretur. Cortex
 „ igitur noster impositus id effecit, ut
 „ malum quotidie decreceret, et post
 „ 14 dies plene sanaretur,, (d).

C A P U T IV.

ERRHINA, APOPHLEGMATISMI.

§. 62.

Inter ea remedia, quæ post humorum copiam sanguine misso, alvo ducta, &c. debite, si necessum fuerat, imminutam affluxum eorumdem ab oculis avertunt, et ad vicina loca et colatoria derivant, merito illa quoque sunt referenda, quæ humorum in ore naribusque secretionem augendo copiam eorumdem ab oculis illic avocant, videlicet

(d) Ibidem p. 201. obs. I.

I. ERRHINA, quæ naribus immissa majorem inde muci proventum causant, et dum sternutationes quoque movent, concutiendo stagnantia in oculorum vasis ea loco movent atque in circulum humorum reducunt. „ Ego , inquit GUE-
 „ RIN (e), ptarmica sæpe magna cum
 „ utilitate in usum duxi ; omnium vero
 „ princeps erat ♀ dulcis saccharo re-
 „ mixtus , quo remedio humores ex
 „ omni pituitaria membrana narium pro-
 „ lieiuntur . . . Vidi solius hujus pulve-
 „ ris usu magnas contumacesque oph-
 „ thalmias fuisse profligatas . . . Obser-
 „ vandum tamen est , sensilitatem pitui-
 „ tariæ membranæ narium , dum a ptar-
 „ micis irritatur , non eandem esse omni-
 „ bus , ac proinde a minore illorum do-
 „ si initium esse capiendum ; nam in
 „ non nullis , queis consilium hoc sum
 „ impertitus , solus ♂ sacchari sufficien-
 „ tes movit sternutationes : idcirco ♀ um-
 „ dulcem non nisi aliquo post tempore
 „ ei adjicio , refracta primum dosi , ean-
 „ dem deinde sensim augendo , quoad na-
 „ rium fluxus tantus fuerit , quantum
 „ ophthalmia curanda exigit . . . Plura
 etiam de hocce remedio in mea Amau-

(e) I. c. p. 29. &c.

roseos historia (*f*) videre est. „ Incidit „ hic, refert etiam J. V. WILLIUS (*g*), „ memoria restitutæ . . . 1672 Ratisbonæ „ puellæ triennis, cui quidquid seroso- „ rum erat excrementorum, ad oculi „ dextri regionem confluxerat, intume- „ scensibus ita circa oculum partibus, „ ut necquidquam videri posset . . . au- „ Etio præsertim circa nostram dolore . . . „ Conclamata videbatur falsus oculi; cum „ tentata per plures dies omnia nucis ne „ cassæ pretium effecissent. Tandem „ obstructio alvi syrapi rosar. f. f. exhi- „ bitione debellata, . . . tum illitum „ chrysimæ (*h*), et majorana recens na- „ ribus eo successu admota fuit, ut alte- „ ra statim die detumescere oculus et „ conspectui se dare ceperit, brevi in- „ tegra sanitate subsequente, materia „ vero per nares evacuata tam acri, ut „ etiam labia eroderet . . . Diffidit qui- „ dem errlinis præsertim ptarmicis M. „ ETTMÜLLERUS (*i*), quod oculis etiam „ sanis male cessisse sint observata; sed id „ nunquam, nisi corpore humoribus pleno

(*f*) Part. 2. §. 101. p. 546. sq.

(*g*) Act. med. Hafniens. Vol. 2. Obs. 120.
p. 303.

(*h*) Vide §. 72. II. No 2. g).

(*i*) I. c. p. 526.

et imprudenti illorum usu , accidit: cautæ tamen , quas præscribit, non sunt prætervidendæ, nempe „ si tamen inter-
„ dum (ait) eadem usurpanda , 1) appli-
„ canda sunt eadem non in principio,
„ sed in declinatione , 2) sedata jam ma-
„ xima ex parte inflammatione, quæ ut
„ plurimum accedere solet , 3) mode-
„ rata applicanda sunt sternutatoria , nul-
„ lo vero modo acriora aut fortiora „

2. APOPHLEGMATISMUS, qui mu-
cum oris uberioris proliciunt, forma col-
lutorii, masticatorii, fumi e fistula sueti,
&c. usurpandi. Sic narrante J. A. G E N-
SELIO (k) „ septuagenarius quidam
„ ... perspicillis olim utens ophthalmia
„ saepius laboravit: hinc fumigationi ta-
„ baci indulgens claram oculorum aciem
„ recuperavit, et etiamnum nonagesi-
„ mum sextum jam agens annum inteme-
„ ratam usu nicotianæ hue usque reti-
„ nuit „ :

(k) Annal. Vratisl. Tentam. 8. A. 1719 Jun.
Cl. 2. art. 3. §. 3. p. 675.

C A P U T V.

R A S U R A C A P I T I S.

§. 63.

RASURA *capitis* cum in ophthalmicæ curatione sepe ex accidente sit necessaria, ut nimis topica ei remedia aptius applicari queant, velut dum caput aqua vel balnei, jubente CELSO (*l*), vel frigida, ut in BLOCHI (*m*) literato, abluendum est, aut imponenda vesicantia (*n*); tum per se etiam quandoque inflammations oculorum discutere est observata: quatenus videlicet ablata densa prolixaque cæfarie, que calorem capitis foven-
do laxitatent quoque vasorum in illo oculisque tuebatur, aer frigidulus caput libere allambens et humiditatem exuberantem difflat, et amissum vasorum tonum restaurat. Visi sane fuerunt et pu-
eri molestos diurnoque achores passi, quos ubi nulla medendi methodus pro-
fligare potuisset, sola capillorum deton-
sio brevi abegit. Veram cum ipsa hæc rasura capitis PREUSSII (*o*) ac-

(*l*) Vide §. 47.

(*m*) Vide §. 59. No 3.

(*n*) Vide §. 64.

(*o*) Vide §. 87 No 3. a)

REIMANNI (*p*) in casibus metastasim tantum ophthalmicæ, et ad vitalia quidem, non sine metu gravioris ægritudinis effecerit, merito ambigere licet, num tuto unquam caput radatur? præsertim cum in achoribus quoque non raro pravæ inde metastases fuerint consecutæ. Si quid video, detondere caput in dictis malis non utile modo est, verum morbis his in diuturnitatem abeuntibus etiam per quam necessarium; at eodem utique tempore et cathartica per vices exhibere oportet, queis materia in majora vasa frigore retrocedens e corpore subducatur, et vesicantia aliave id genus cuti sunt apponenda, ut huc quoque illa pro parte, ubi nil periculi metuere est, deducatur. Quod quia in memoratis antè ægris præstitum non fuit, materia morbi sibi naturæque relicta ad pulmones confedit. Numquid PREUSSII ægro ortam inde tussiculam exhibitum purgans continuo sustulit? Interea tamen ubi diuturnæ ac variæ præmissæ sunt vacuationes cum aliis præsertim idoneis etiam remediis, facta deinceps capitis detonsio læsum habere succellum poterit. Sic

v. RIEDLINO (*q*) alius medicus „ recensuit,
 „ se habere filium, qui 4° fere etatis anno
 „ tam graviter hoc malo (ophthalmia) la-
 „ borarit, ut aliquoties de visu ejusdem
 „ aestum esse metuerit; cumque praeser-
 „ tim malum semper exacerbatum fuerit,
 „ quando dens novus eruperit, inde qui-
 „ dem originem suam praecepit malum
 „ traxisse nullum unquam superfluisse du-
 „ bium; ac quoniam vel dentibus iam
 „ luci expositis nihil minus nunquam
 „ plane cellaverit malum, ne graviora
 „ subsequerentur, se quam plurima ad-
 „ libuisse remedia, quin tandem ad ge-
 „ nerosa quoque se devenisse, et vix
 „ quadriennis brachiolo fonticulum inut-
 „ sissee. Ut ut vero hic non parum pu-
 „ ris fuderit, levamentum tamen, quod
 „ ejusdem inustionem subsecutum fuerit,
 „ tam exiguum extitisse, ut non solum
 „ qua oculos melius se non habuerit,
 „ verum et difficilis respiratio, que si-
 „ mul puerulum subinde noctu praeser-
 „ tim tantum torserit, ut fere eum suf-
 „ foearit, eodem ut olim modo infite-
 „ rit. Unde cum per integros 7 annos
 „ sic frustra aliisset hoc ulcerulum arti-
 „ fiale, tandem se cicatricem induce-

„ re, locoque hujus capillos aliquoties
 „ rescindere jussisse: quod mala memoria
 „ ta sic D E I gratia imminuerit, ut jam
 „ eorum vix quedam memoria superfit,
 „ nisi quod pueri incrementum fonticu-
 „ lum impediville totus sere credat „,

C A P U T VI.

ULCERA ARTE FACTA.

§. 64.

VESICANTIA; quod ulcerando cutem humorum ab oculis fluxum ad locum, cui applicantur, derivent, maximi semper a medicis habita fuere. Nescio tamen, cur iis diffilis sit BOERHAAVIUS (r) „ derivantia quoque (dicens) „ ex omnibus maxime hic requiruntur; „ omnis enim cura hujus morbi . . . „ confisit in eo, ut suppuratio impedia- „ tur: ea autem impeditur, quando mo- „ tus imminuitur, et impetus sanguinis „ infringitur, eum aliorum derivando „ . . . Omnes fere medici hic applicant

(r) l. c. §. 58. p. m. 50.

„ vesicatoria ex cantharidibus confecta;
 „ verum dubii eventus sunt: quatenus
 „ locum exulcerant, juvant egregie, et
 „ si statim hoc fit, tunc sègrum sanare
 „ possunt: sed quatenus partes sanguini
 „ intermiscendo agunt, inflammationem
 „ et ideo malum oculorum augent „
 Id ipsum etiam eadem pene sententia ob-
 movit J. L. ODHELIUS (s). At nudam
 hæc theoriam sapere merito regerit A.
 G. RICHTERUS (t); quandoquidem ea-
 dem etiam ratione vesicantia in pleuri-
 tide futura essent noxia, quod experien-
 tia abunde refellit. At inquiunt, ipsa
 quoque experientia edocuit; vesicantia
 in ophthalmia fuisse nociva; eterim
 „ ante sexennium circiter, inquit c.
 „ SCHWENKFELT apud W. GABEL-
 „ CHO VERUM (u), vir nobilissimus ve-
 „ hementi ophthalmia ex acri defluxio-
 „ ne correptus chirurgum imperitum
 „ ejus loci consuluit; qui cum fluxum
 „ ab oculis ad cervicem retrahente moli-
 „ tur, emplastrum ex cantharidibus

(s) Apud RICHTER chirurg. Biblioth. 2 Band
2 St. p. 177. sq.

(t) Ibidem.

(u) I. c. Cent. 4. schol. ad curat. 38. In fine
p. 76.

„ nuchæ imposuit: ex cuius usu ulcus
 „ summiæ malitiæ , gangrænofum , late
 „ serpens enatum fuit cum epatis et re-
 „ num inflammatione , comitante gonor-
 „ rhœa , ut ob id in summum vitæ
 „ périculum inciderit; et nisi chirurgo-
 „ rum peritorum diligentí opera fuisset
 „ malum repressum , tābe consumptus
 „ fuisset . . . Porro „ juvenis quidam Pa-
 „ tricius , refert V. RIEDLINUS (x),
 „ ophthalmia gravi jam per aliquot mē-
 „ fes detentus , quoniam præfertim mē-
 „ tus subfuit , ne visuī malum tam diu
 „ instans dānnūm inferret , varia a va-
 „ riis commendata remedia in usum du-
 „ cta fuere , et inter hæc vesicatoriæ
 „ quoque , quæ tum post aures tum bra-
 „ chiis applicata non parum quidem seri-
 „ e glandulis cutaneis elicuerunt ; at uti
 „ nec minimum quidem profuerunt , cum
 „ præfertim . . . apertæ servari vesicæ
 „ nullo modo potuissent , sed quævis ap-
 „ licata , quin vel vesicatoria iterata non
 „ tam serum novum elicerint , quam
 „ partem affectam exficcaverint , et do-
 „ lores concitaverint : ut adeo brevi ei-
 „ catricem inducere opus habuerimus . . .
 Verum enim vero quod primo in casu
 obfue-

obsuerint loco, cui apposita sunt, uti sa-
tis liquet, oculis nocuisse etiam, neuti-
quam liquet, uti id ipsum in altero quo-
que casu videre est, ubi tantum modo
memorantur nil profuisse. Et si in utro-
que etiam casu ophthalmiam auxilient,
quid mirum fuisset, cum tam amethodice
fuerint in usum ducia? Ceteroquin vero
testante M. ETTMÜLLERO (y) „, ves-
„ catoria nuchæ aut etiam pone aures
„ applicata . . . pro averione usitatissi-
„ ma ac sane proficia sunt. Ut ut enim
„ hæc saltem sint remedium palliativum,
„ et medeantur ophthalmia a posteriori;
„ tamen verissimum est, quod multum
„ illa valeant. Neque ipse credidisset
„ (ait) horum fructum adeo insignem
„ esse, nisi ipse eundem vidisset. Et
„ quidem nuchæ applicata juvant sensibi-
„ liter, si recte fluant; quia ibidem ar-
„ teria cervicalis se dividit in duas par-
„ tes, interiorem etiam ad oculum pro-
„ gredientem, et in exteriorem circa
„ nucham hinc inde disseminatam: unde
„ vesicatoria, dum in nucha faciunt do-
„ lerem, auctiorem eo sanguinis promo-
„ vent fluxum, dum ex ramo hoc inte-
„ riori sit derivatio quasi ad ramum ex-

„ teriorem, ut minori impetu ac copia
 „ sanguis ad oculum affluat,. Et A. G.
 RICHTERUS (z) „ ortam (inquit) in-
 „ flaminationem egregie dissipat usus em-
 „ plastrorum vesicatoriorum. In primis
 „ illa profunt, si magna sunt, et loco,
 „ qui ab oculo affecto non nimis distat,
 „ applicantur, sique exulceratio, quam
 „ pariunt, diu protrahitur. Inde nu-
 „ chæ . . . pone aures . . .
 „ imo ipsis temporibus impono hæc
 „ emplastra manum majorem aliquando
 „ æquantia . . . Vidi vero aliquo-
 „ ties sub usu vesicatoriorum rediisse
 „ cornæ claritatem spe et exspecta-
 „ tione majorem „ (*). Et ophthalmiam
 in primo suorum ægro (a) solis iteratis
 catharticis ac vesicantibus percuravit.
 Perinde F. HOME (b) vesicantia tempo-
 ribus applicata, præsertim si ulcera eo-
 rum ope unguenti in fonticulis usitati
 dies aliquot in fluxu ferventur, in per-
 tinacibus ophthalmiis optimum esse te-
 statur auxilium. Et R. RESTAURANT (c)

(z) Obs. chir. fasc. 1. Cap. II. p. 113.

(*) Ibidem p. 115.

(a) Ibidem Cap. 13. obs. 1. p. 122. sqq.

(b) Chirische Versuche 2 Absehn. p. 35. sq.

(c) HIPPOCR. de iauctionib. sive fonticulis L. 2. Sect. 3. p. 162.

„ nihil (ait) utilius inustionibus ad caput, cervicem, sed præcipue ad tempora e directo oculi laborantis, parvo vesicatorio factis, quibus inflammations gravissimas unius diei spatio ad sanitatem perductas fuisse expertus sum in quavis tempestate anni tuum frigida, tum calida,. Porro c. BISSET (*d*) non nullis in casibus observavit vesicantia a capitis vertice ad synciput usque applicata et dies aliquot in fluxu servata celerius revellere, quam si occipi, nuchæ, maxillæ, vel pone aures applicentur, adeo ut saepe intra breve tempus vehementissimam ophthalmiam humidam vel sustulerint, vel minuerint admodum. „ Ad illas autem partes, inquit A. STÖRCK (*e*), a quibus acris matieres oculos versus derivata fuit, cataplasmatâ irritantia, et si possibile fit, emplastrum vesicans apponendum est, ut sic demum omnis acrimonia ad eas revocetur,. Videamus vero jam exempla vesicantium artubus, nuchæ, pone aures, ad tempora, imo ad ipsum caput cum fructu hic applicatorum. „ Vetula quædam in Italia uxor cuius-

(*d*) I. c. p. 105.

(*e*) Precept. med. pract. T. I. p. 83.

„ dñm serpentarii cum oculos haberet
 „ lippientes , lacrymantes , et saniosos
 „ cum intentio dolore et prurigine , cum
 „ nullis remediis posset curari , tandem
 „ raso capiti emplastrum impositum est ,
 „ quod constabat ex ġē cantharidum , et
 „ fermento ac melle , excitatisque ves-
 „ cis ac ruptis butyro imposito ac de-
 „ mum caulis folio ; quo præsidio perfe-
 „ cte curata fuit , ut ex arcanis G I S B .
 „ H O R S T I T . . . Romæ exaravit „
 P. F O R E S T U S (f) . Périnde refert
 L. H E I S T E R U S (g) puerum quadrimulum
 tanta utriusque oculi laborasse ophthal-
 mia , ut eos nec aperire fere , nec luci
 objicere posset , quam vitaturus omnimo-
 de pronus in faciem semper jacebat . Ve-
 teranus medicus ostidium efficacissimis
 remediis internis externisque in cassum
 datis , tandem rufo capitis vertici ante
 somnum impoluit veſcans nummum im-
 periale magnum . Et ecce manū poste-
 ro inflammatio tantopere jam imminentia
 visebatur , ut puer oculos et aperire et
 circumpicere libere quiverit . Plaga in-
 de veſcantis rite tractata oculi intra tri-
 dum ita emendati sunt , ut inflammatio-

(f) I. c. Schol. ad obs. 12.

(g) Medic. chit. u. anat. Wahrnehm. I Band n. I.

ne prorsus ablata puer pristino gauderet visu. Hoc ipsum remedium Auctor postmodo similibus in catibus sæpenumero egregio cum successu adhibuit. Apud J. A. REIMANNUM (b) „, ferina nobilis sanguineo - melancholica , aliquot liberorum mater , chronicā inflammatiōne oculi sinistri , sèpiusque quam primum sc̄ acri liberiori exponeret , recidivante correpta , nescitur qua ex causa , fuerat. Hæc præter alia medicamenta , quæ avertabatur . consilio cujusdam medicastri utrisque temporibus applicavit vesicatorium , et ex hoc tempore ad præiens usque absque omni ulteriori recidiva fanissima dedit. Dolorosa equidem est vesicatorii efficiacia hac in parte corporis ; experiri tamen volujmus in aliis simili morbo affectis ægris , sed semper spe frustrati sumus ; licet enim præsentem inflammationem alleviarent , recidivam tamen tollere non poterant „. Id utique raro admodum efficiunt ; cum ulceræ illorū in menses annosque aperta teneri sine immenso ægrorum incommodo nequeant , quem in suem fonticuli iis ac fetacea substituuntur : sed præsentem

humorum in oculos fluxionem ab iis minui, aliorumque averti, satis utique est; quod quanti læpe sit, dum post alia in catfum tentata solis id vesicantibus obtineri potest, doçet v. RIEDLINI (*i*) casus: „ femina quædam 20 annorum, „ cetera quidem sana, ac gibbosa, cum „ inde mensium fluxum nunquam ordina. „ rsum experta fuisset, via sanguini ad „ inferiores partes quodammodo inter- „ clusa ex eodem ad superiora regurgi. „ tante varja mala faciei in primis infi- „ diantia patitur, inter quæ bis terve „ jam ophthalmia prælertim molesta ex- „ stitit, quæ nempe oculo dextro tantas „ insidias struxit, ut bis terve jam illius „ usu per aliquot dies caruerit. Ut ut „ vero causæ præsertim, et quidem va- „ riis modis obviam iverim, et menses „ movere tentaverim, unde martis in „ primis usum aliquoties sic sat diu con- „ tinuavit, aliquoties etiam purgantia „ convenientia sumpfit, et quædam alia „ quoque diligenter in usum duxit. Si- „ cuti tamen scopum hunc assequi nun- „ quam potui (nam licet bis terve venæ „ uterinæ aliquantum fuerint, statim „ tamen sanguinem profundere ulterius

„ iterum desierunt), ita ophthalmia cum
 „ fœnore rediit. Unde aliquando post
 „ aures vesicas excitari jussi: et ecce!
 „ emplastro hunc in finem imposito vix
 „ operationem suam exserente statim o-
 „ culi dolor remisit, inflammatioque o-
 „ mnis sic sublata fuit, ut vix indici-
 „ um tanti mali superfuerit. Cumque
 „ post aliquot hebdomas malum redi-
 „ issit, sponte ad prius remedium redi-
 „ it; licetque nunc in brachio dextro
 „ serum peccans sic elicuerit, quam pri-
 „ mum tamen percepit emplastrum ves-
 „ catorium cuticulam aggressum sussile,
 „ summum statim iterum in oculo leva-
 „ men notavit, qui paulo post integre
 „ restitutus fuit... Sæpenumero etiam
 vesicantia mox post vacuationes alvi ac
 sanguinis applicata ita ophthalmiam mi-
 nuunt, ut reliquæ topicis ad oculos de-
 inde adhibitis celerrime dissipentur. Sic
 cum G. H O R S T I I (k) puella ostennis e
 copiosissimis faciei præsertim variolis am-
 blyopiam oculi dextri cum macula ante
 iridem et vicinarum partium inflamma-
 tione pateretur, post datum hygragogum
 e morsulorum mechoacanæ 3ij applica-
 tum pone aurem sinistram vesicans, et

(k) Observ. medic. Lib. 2. Obs. 19.

plaga ejus per aliquot dies appositis bis quotidie brassicæ foliis in fluxu detenta, ita minuit inflammationem, ut reliquum illius facile abegerit sequens oculis admotum F. PLATERI (*l*) cataplasma:

B. Pulpæ pomor. dulc. ffs. coq. in

✓x fœnic. et ros. f. q. ad pult. confit. adde

Mucilag. sem. fœnugr. ʒij

Lap. hæmat. ppt. ʒj. M. applicetur per dies aliquot, in primis somni tempore. Ad maculam porro abigendam roborandumque oculum post cataplasmatiſ usum crebro eluehatur oculus MR^a sequenti (cujus solius crebro usu maculæ et suffusiones plane sublatas vidit Actor):

B. ✓x Rosarum

— Fœnicul. aa ʒij

Margarit. pp. ʒj. M.

Interdum pertinacior morbus iteratum vesicantium applicationem exposcit, cuiusmodi exemplum apud BAXRUM (*m*) reperire est de viro diuturnam ophthalmiam serofam et ad remedia quæque consumacem passo, cui demum vesicans fermento et cantharidibus ad collum se-

(*l*) Observ. med. Lib. I. p. m. 107.

(*m*) L. 3, C. 16. (v. FOREST, l. c.)

mel atq[ue] iterum applicatum, diuque in fluxu servatum sanitatem reddidit (inuncto tamen quotidie palpebris, quæ ruborem aperitatemque final contraxerant, unguento rosaceo), namquam abhinc amplius reverse morbo. Magis insigne ejusdem comitatis casum G. SCHUSTER (n) suppeditat de viro 50 annis majori, qui semper ante sanas nuper medicis astutis confundari coepit hemicrania dextri lateris cum oculi dextri taraxi. Cum medicum naestus fuisse eger remediorum magis quam indicationum gnamrum, preposta eorumdem sine dissermine per 4 menses administratione moribus uterque usque adeo in horas crevit, ut taraxis in gravissimam aboleverit chemosin cum aquae humoris turbatione. Accersitus tum circumforatus ophthalmici adhibitis ruris alicinois, spirituolis, aliisque calidis malum ita reddidit deterius porro, ut desuri oculi ex atro rubentis pupilla evaserit ovalis, et in levum quoque oculum inflammatio serpserit. Inde ab Augusto in Martium usque afflictus eger Auditoris demum opem poposcit. Dempto taque sanguine, subductaque alvo, velcans palmam

(n) Obs. med. chir. de chemisi 4. Lipsie 1754.

latum ad processum mastoideum in occipite poni ac 10 dies in fluxu teneri ille jussit; cuius plaga non dum consanata alia duo vesicantia internæ brachiorum superficie admota rursus 8 aut 10 dies in fluxu servabantur; hisque ad consanationem tendentibus rursus alia suris pedum sunt admota. Diæta interea blanda, aquosa ac tenuis imperata. Oculis loco obseuro non fumoso commorantibus collyrium ex aqua sclopetaria et sambuci, croco, camphora, ac demum saccharo Saturni ope linteoli tepide applicatum, eique sacculus vino calido imbutus et aqua Reg. Hungariæ camphorata conspersus, cumque inaruit, rursum madefactus, superimpositus. Interne infusa idonea purificantia cum regulo $\frac{3}{2}$ ii medicinali parata pro soibillando data. Quies effectum est, ut veliementes capitis dolores intra septimaiam levarentur, et rivi inflammatofii bulbum palpebrasque occupantes discussi plane exsiccarentur. Primitis diebus æger meliuscule habens insequentibus ex toto recte valere visus est. Oculus levus intra mensem prorsus sanatus fuit, dexter autem nativa figura et colore recuperatis cicatricem cornæ non exiguum, a sua pupilla aliquatenus tegebatur, retinuit visui magnopere officientem, ut oculi hujus visu æger ca-

querit. Cum autem plerique omnes vesicantia locis oculo affecto vicinis (capi-
ti, temporibus, pone aures, nucha) imponi jubeant, sciendum est, interdum contra esse faciendum; namque F. HOFF-
MANNUS (*o*) „ observavit, quod in
„ nucha non adeo conducant (puta sem-
„ per), sed potius dolor inde augatur;
„ cum contra pedibus admota s̄epe simul
„ ac humor stillare incipit, dolorem le-
„ vent, id quod pulchre confirmat casus
OEHMVII, quem in superioribus (*p*)
dedimus. Quod tamen cum a priori (ut
ajunt) prænoscit vix possit, ab effectu
estimandum erit. Denique ubi vesican-
tia inflammationem imminuant quidem,
at non ex toto abigunt, vel abactam præ-
vertere nequeunt, eorum in locum diu-
turniora ulcera sunt excitanda, qualia
præ primis in nucha vel artubus excitan-
tur, nempe

(*o*) Diss. de vesicant. et fonticulor. circum-
specto in medicina usu §. 12. Opp. T. 6.
p. m. 69.

(*p*) Vide §. 48 No 4.

S. 65.

FONTICULI, *setacea*, quorum efficiendi modum in L. HEISTERO (q) videre est. Quantæ autem hæc ulcera ad ophthalmias pessimas consanandas sint efficacæ, numerosi casus commostrant. Sie „ coquus monachorum . . . pituita ad „ oculos descendente graviter vexabatur; „ factis tandem evacuationibus univer- „ salibus ac particularibus laqueum ad „ nucham indidimus, inquit A M A T U S (r), „ et bene habuit . . . Perinde G. F. HIL- „ DANUS (s) in continenti ad oculos defluxione „ continua (ait) ut invenia- „ tur diversio aliqua, necesse est; alio- „ quin reliqua omnia frustra adhiberen- „ tur. Nulla autem diversio præstantior, „ nulla utilior, imo et securior inveni- „ ri potest setaceo et fontanellis, ut ego „ sèpissime et in multis expertus sum, et „ in dies exerior . . . Inter quos (t) „ A. 1603 curandam habui puellam . . . „ 12 annos natam, quæ præ defluxione

(q) Chirurgie P. 2. C. 19. & 101.

(r) l. c. Cent. 14 curat. 43.

(s) Epist. med. 56. (Opp. p. 1001.)

(t) Obs. et cur. medic. chir. Cent. I. Obs. 41. exempl. 4.

„ et inflammatione ad oculos visum pla-
„ ne amiserat. Purgato corpore, insti-
„ tutaque vietus ratione, et setacco ad-
„ hibito visum unius oculi recuperavit;
„ alterius enim oculi tunicae ante annos
„ 4 ex simili defluxione et inflammatione
„ exesæ et plane corruptæ fuerant . . .
Ita etiam „ dum ante 19 annos cel. chi-
„ rurgum J. CASSERUM Phacentiam
„ . . . ad praxin comiteret, insit w. G A-
„ BELCHOVERUS (n), faciem est, ut
„ vocatus fuerit ad puellam quondam
„ ante semestre modo natam, quæ infi-
„ gni utriusque oculi inflammatione li-
„ borabat, ita ut oculi vix videri pos-
„ sent. Is, ne excœcatur, ut humo-
„ res calidi ad oculum decumbentes
„ revellerentur, statim setaceum cum
„ ferro candente occipiti inussit, et post
„ triduum puella ab omni inflammatione
„ . . . liberata fuit . . . H. FABRICIUS
„ ABAQAPENDENTE hujus d JULII
„ antecessor, Præceptor meus, setaceum
„ in occipite pro ophthalmicis summo-
„ pere commendabat, quod in vita sua
„ bis se gestasse affirmabat, cum esset
„ adolescens et in consilenti etate, ad-
„ debatque se fuisse semper curatum ab

(n) I. c. p. 75. sq.

„ hac inflammatione , ut in extremam
 „ usque etatē specillis ocularibus non
 „ indiguerit ... Perinde J. D. METZ.
 G E R I (x) „ annosa mulier sclerophthal.
 „ mia laborans atroces potius dolores
 „ per 15 dies perpetua est , antequam
 „ auxilium . . . efflagitaret. Bis venam
 „ secari curaverat , purgans affumperat
 „ sine successu. Seraceum nucha injici
 „ jussit. Suppuratione excitata dolores
 „ quidem , rubor , durities , tumorque
 „ palpebrarum cessavere ; sed visus . . b.
 „ scuritas remansit , cui ulteriora auxi.
 „ lia adhibere recusavit ... Plures id
 gentis casus continuo in sequentibus vi.
 furi sumus. Cum vero tanta sit fonticu.
 lorum ac setaceorum hic energetia , operæ
 pretium est omnia uberioris in medium
 adferre , quæ legitimam eorum admini.
 strationem concernunt , nempe loca , ubi
 efficiuntur , indicantia , cautelas , et con.
 traindicantia , ne uspiam in iis tiro
 cespitet.

i. *Loca* pro his ulceribus solennia sunt

a) *Bracia* , in queis fonticuli vul.
 go excitaruntur ; qui etsi in femoribus
 quoque , nucha item , et sagittalis futuræ

(x) I. c. p. 166. sq.

cum coronali concursu effici soleant (*y*), in ophthalmia tamen rarius in nucha, ut PLATERUS (*z*) fecit, plerumque vero in brachiis locum sibi vindicant, ubi excitatis a morbo convaluere duo Vratislaviensium (*a*) ægri, BIERLINGII (*b*) femina, HANNEMANNI (*c*) chiliarcha, mulier LENTILII (*d*), MUYSII (*e*) ac RUCKERI (*f*) puellæ, SCHULZII (*g*) juvenis, THONERIQUE (*h*) puer, et plurimi alii.

b) *Mentum*, vel *angulus maxilla* alterutrum. Testatur enim c. BISSET (*i*) in scrophulosa præsertim ophthalmia nihil juvantibus aliis ab setaceis menti, si uterque oculus affectus fuerat, vel alterutrius anguli mandibulae in alterutrius oculi malo, sanitatem suisse obtentam; quandoquidem isthuc setaceorum genus

(*y*) GEACH I. c. p. 9.

(*z*) Vide infra No 2. a).

(*a*) Vide infra No 2. b).

(*b*) Vide infra No 3. f).

(*c*) Vide infra No 2. b).

(*d*) Ibidem No 3. b).

(*e*) Ibidem No 2. b).

(*f*) Ibidem No 3. e).

(*g*) Ibidem f).

(*h*) Ibidem No 2. b).

(*i*) I. e. p. 102. sqq.

setaceis nuchæ celerius, præsertim in ophthalmite VOGELII, opitulari obser-
vavit: viro 56 annorum ex ischiadis me-
tastasi ophthalmitem unius oculi in 6
hebdomades ad conveta remedia prorsus
contumacem passo, jamque viribus pro-
stratis, cum 7 hebdomade materie ischia-
dies per phlebotomiam pedis, eucurbi-
tes et vesicantia ad externum lumbaris re-
gionis latus, pediluviumque calidum se-
mine sinapi acutum, pristinum ad locum
revocatio periinde in cassum tentata fu-
set; demum applicatum sub mandibula
setaceum intra 14 dies morbum suscepit,
at superficie amaurosi, quam forte ma-
turior setacei usus avertere potuisset.
Operationis hujus theoriæ non parum
lucis affundere videtur sequens ejusdem
Auctoris (k) observatio: homo 22 anno-
rum iuxcit (e scrophulosa, ut vide-
tur, diathesi) in vehementem oculi dextri
ophthalmiam, cornicam ex albido opacam
reddentem, cum palpebris tumentibus
et clausis, humorisque inde serosi ac pa-
riformis effluxu: unde levus etiam ceu-
lus affici, at levius, coepit. Facta VaS,
data cathartica, cortex, et alia al-
terantia,

(k) Ibidem p. 100.

terantia, admotum vesicans, et demum idonea quoque ophthalmica; verum omnia in cassum. Nec plus profuit maris balneum. Auctor demum 4° morbi mente accitus setaceum sub maxilla applicaturus, parvam ibi mobilemque glandulam repertam auferre prius decrevit. Hujus sub ablatione a læsa arteria maxillari externa vehemens oborta est hæmorrhagia; sed oxyus expleto spongia vulnere linteum carptum, splenium, ac plumbea lamella imposita, omniaque idonea fascia firmata sunt. Die inde 5° aut 6° sub alvi durioris exoneratione hæmorrhagia levis recruduit. Visum itaque est arteriam ligatura constringere, cum ad novam impediendam hæmorrhagiam, tum præsertim ad ophthalmiam celerius abigendam. Et vero intra 4 aut 5 ab ligato vase dies ophthalmia cum tumore palpebræ dextræ evanuit. Oculi inde ut ut aperiri potuerint, debiles tamen adhuc et sensibiles mansere; non multo tamen inde post per corticem et quotidianam aquæ frigidæ capiti affusionem tonum recuperarunt. Celeris hæc sanatio non tam dupli illi hæmorrhagiæ (cum per primam non nisi $\frac{1}{3}$ sanguinis per alteram vero exiguum quid elapsum sit, et mox initio morbi V^o So facta morbum nihil mutarit), quam maxillaris

arteriæ, a qua notabilis ramus, arteria angularis nempe, ortus pro parte in musculo orbiculari palpebræ distribuitur, deligationi maximam partem debebatur. Quod autem eodem tempore sinistri quoque oculus fuerit sanatus, in causa est et exilitas in eo inflammationis et forte consensus cum dextro. Abhinc oculi vigorem naœti sunt, neque multum dextra pupilla ex morbo passa est.

c) *Nueba* plerumque setaceis (quamvis, ut dictum, fonticulis quoque gerendis apta sit) trajiciendis inservit, queis ab ophthalmia vindicati fuere complures cum HILDANI (*l*) tum REMANNI (*m*), et quos paulo post visuri sumus, ægri, uti et quorum jam ante (*n*) meminimus.

d) *Oculorum venæ* etiam ustione ulcerari olim solebant, at citra setonem vel globulum in ulcus inditum; narratque P. BORELLUS (*o*), „quemdam me dicum ophthalmicum magnas fibi divitias Lutetiae comparasse, „cauteria actualia venis oculorum debilium et

(*l*) Vide supra p. 299. sq, et infra No 2. b.) d).

(*m*) Vide infra No 2. b), No 3. e) f).

(*n*) Vide supra pag. 299. sq.

(*o*) L. c. obs. 97.

„ rubrorum admovendo, quod sepe ei
 „ feliciter succedit, proque novo habe-
 „ tur remedio; sed . . . in libro HI P-
 „ POOCRATIS de vita describitur . . . Per-
 „ tinet res nempe ad Veteram ophthalmom-
 „ oxylin, de qua superius mentio facta (p).

e) *Mittoide apothyses.* J. B. MOR-
 GAGNIUS (q) „ pluribus . . . vidit
 „ pluri non profuisse, viroque præfer-
 „ tin Bononiensi, qui sic ab aqua dextri
 „ oculi illuminatione, cum mox sinistre
 „ eolo in morbo caperetur, in ea sum ad-
 „ hibitis ceteris, nullo potuit, nisi eo-
 „ dem auxilio, restitui, cute videlicet,
 „ quæ pone auriculam est, impositis iis,
 „ quæ erodendi vim habent, exalcerata . . .
 R. A. VOGEL (r) utilissima hic esse ul-
 cera, Londinensi caustico mitiori pone
 aures forsa synapismi admota excitata,
 testatur. Primus, quantum e monumen-
 tis Medicis mihi constat, ulcera hilce
 locis ope lapidis caustici excitari cum
 fructu docuit A. BELLOSTE (s), rem
 olim a magistro suo PARIS edocetus.
 Narrat is casum hac occasione A. 1691--2
 ab se visum, ultra fidem humanam po-

(p) Vide §. 53. B. No 6.

(q) I. c. Epist. 13 No 24.

(r) Neue medic. B. ieth. 6 Band p. 401.

(s) Chirurg. d'Hopital T. 2. p. 282, sqq.

nendum, nempe miles juvenis in nosocomium venit cum bulbo unius oculi usque adeo consumpto, ut orbita inde cava majorem avellanam nucem facile receperisset, cujus in fundo particula tantum rubellæ carnis visibatur. Infortunium hoc citra ullam externam vim accidit. Ad alterum igitur oculum conservandum jussit Auctor modo ante dicto pone utramque aurem ulcera excitari. Post 3 hebdomades conspicatus ægrum binis oculis sanis præditum, noluit credere ipsum illum esse, donec ulcera pone aures non dum sanata fidem fecerunt. Nisi vero casus hic ad analogos superius (*t*) dictos referendus sit, tam parvum nobis creditibilis utique videri debet, quam parvum illum Auctor ipse, si ab aliis eum sibi narratum accepisset, se crediturum fuisse affirmat. Interea quantum ad ulcera dicta attinet, DE LA METRIE (*u*) quoque testatur ophthalmias contumacissimas ab se visas fuisse, eorum ope consanatas.

f) *Auricula.* „ Singulare, inquit „ T. BARTHOLINUS (*v*), ophthalmiae

(*t*) Vide §. 34 No 1. b).

(*u*) Observ. de Medecine pratique Obs. 62.
p. III.

(*v*) Histor. anat. rar. Cent. 4. hist. 80, p. 395.

„ remedium ab amico mihi communica-
 „ tum lectoribus non invidebo. Auris
 „ lobulus lateris affecti perforetur , per-
 „ que foramen factum trajiciatur turunda
 „ longiuscula ex inverso et convoluto
 „ cortice radicis laureole. Sinenda eo
 „ loco turunda , donec auris et vicinæ
 „ partes intumescant ; cum leviter turun-
 „ da commoveatur , ut aquæ copia col-
 „ lecta effluat , qua exhausta detumescet
 „ auris , et ophthalmia sedabitur . Pec-
 culiari id observatione confirmat L. R.
V E R I U S (x) , nempe „ puella 20 anno-
 „ rum dolore intenso et rubore insigni
 „ oculorum cum lacrymis fere continuis
 „ laborans per multos menses tandem eo
 „ redacta , ut per annum integrum vix
 „ oculos attollere , et sine alterius ope
 „ progredi posset. Huic varia remedia
 „ omnis generis administrata sunt , sed
 „ frustra , soloque setaceo auriculari . . .
 „ curata est. Scilicet in extrema parte
 „ utriusque auriculæ facto cum stilo tri-
 „ angulari ferro candenti foramine , im-
 „ missisque radicis thymelææ frustulis ,
 „ postea emplastro diachylone gummato
 „ obvolutis , et ad instar setacei vulgaris
 „ bis aut ter quotidie , si opus fit , re-

(x) *Observ. medic. Cent. 4. Obs. 100.*

„ novatis, per longum tempus „. Subdit Auctor, nepe se vidille, plus per hæc ulcerula intra nycthemeron effluxisse, quam per 10 dies e fetaceo vulgari. Hinc etiam „ SANCTORIUS Venetum „ quendam inferris radicibus thymelææ „ auriculis perforatis a suffusione dñi præ, servavit „ teste G. H. VELSCHIO (y). Loco thymelææ etiam mezerei radicis vel esculæ cortex vel hellebori nigri summi potest, cuius postremi radicem huncce in usum ægrorum cuidam svasit B. TIMAEUS (z). Prolixiorum autem fetacei hujus auricularis descriptionem præbet M. ETTMÜLLERUS (a).

2. *Indicant* porro fetaceorum, fonticulorum, hisque similiūm ulcerum excitationem præ primis

a) *Recidivæ* crebræ facilesque.
 „ Profund ait SWIETENIUS (b), in
 „ primis fonticuli talibus ægris, qui
 „ adeo flexiles habent solidas partes, ut
 „ minimo excessu impetus facillime dilata-
 „ tentur vafa, et errore loci crassiores

(y) Miæom. Cent. 2 No 63 in Misc. nat. cur. dec. I. ann. 4. append. p. 39.

(z) Epist. med. Lib. 1. Epist. 22. No 5.

(a) I. c. p. 592.

(b) I. c.

„ fluidorum partes admittant. Sic v. g.
 „ illis, qui levissima de causa ophthal-
 „ mia laborant, toties profuit fonticu-
 „ lus,: id quod BIERLINGII (*c*) fe-
 „ mina est experta, et „ vir 23 annorum,
 „ refert J. A. REIMANNUS (*d*), san-
 „ guineus, obesulus, sedentariæ et otio-
 „ ſæ vitæ deditus, oculorum inflammatio-
 „ nem incurrere solebat, quoties frigi-
 „ dior aura eum afflaret. Hie ex quo
 „ in brachio oppofito fonticulum fibi
 „ inuri pallus ellet noſtro confilio, nun-
 „ quam amplius eam ſub maximis etiam
 „ aeris tempeſtatibus expertus eſt; quam
 „ prius fruſtra præſervatorio fine adhi-
 „ hibita Væ Sæ in pede ſupprimere ten-
 „ taveramus,. Idem etiam ſetacea præ-
 ſtant. AMATI (*e*) „ puella nata annos
 „ 17, ſanguinea, obesa, obefitate qui-
 „ dem carnoſa, in ophthalmiam incidunt
 „ (absque procataractica cauſa) . . .
 „ Cum morbus hie a variis humoribus
 „ fieri ſoleat; in hac tamen puella a
 „ plenitudine universum corpus gravan-
 „ te ortum traxit: quod dignoſcebatur,
 „ quia . . . membrana conjunctiva diſta,

(c) Vide §. 65. No 3. f).

(d) I. c. p. 120.

(e) I. c. Cent. 4, curat. 68.

„ quæ natura alba est , ob sanguinis
 „ confluxum rubra apparebat , simulque
 „ ob habitum totius corporis , et ipsius
 „ calorem , ac ante habitum victum ,
 „ non minus ex dolore oculi et partium
 „ illi circum vicinarum , et maxima ten-
 „ sione . simulque lacrymarum fervida-
 „ rum copia , hoc percipiebatur . . .
 „ Subtili admodum constituto victus or-
 „ dine , prout expedit , e sanguinis mis-
 „ sione (curam) auspicati sumus , illius
 „ præcipue venæ oculum affectum re-
 „ spicientis , quam cephalicam . . . ap-
 „ pellamus , ex qua sanguinis integrum
 „ libram minii fecimus , et syrupum
 „ hunc ebibere :

B. Syr. rosac. simpl.

— acetosi simpl.

— de endivia aa ȝg

▽æ endiviae

— buglossi

— acetosæ aa ȝj. M. et quin-

„ quies iteretur. Porro cum syrupo
 „ bibebat , fomento quodam leviori ocu-
 „ lum lavabat , quod ita habet :

B. Rosarum

Malvarum

Fœnugræci optime lavati aa p. j.

„ in libris ij aquæ fiat decoctio suffi-
 „ ciens , et excolato decocto spongia im-
 „ buta fiat fomentum ; et postea linteo

„ abstergo oculo album ovi aqua rosacea
 „ exceptum et bene concussum , exce-
 „ ptum linteis illi admove . Ebibitis
 „ vero syrups catapotia hæc deglutivit :

B. Pil. Cochiarum

— de luce maj.

— aurearum

— aggregativar. aa. 3j

Diagrydii gr. v. cum

Syr. rosac. F. pil. quinque , inau-

„ rentur. Capiat hora 2^a post medium

„ noctem. Tunc vero ejus caput attre-

„ stans in eo ulcuscula emanantia compe-

„ rio , quæ an a morbo Gallico origi-

„ nem traherent , in dubium vertebatur.

„ Tunc vero apozeniate hoc usa est :

B. Borraginis

Lupulorum

Fumiterræ aa M. j

Polypod. querc. recent.

Fol. Sennæ aa 3j

Hordei integri pug. s

Cort. myrobal. citr.

— — — indor. aa. 3j

Pasfl. de Corintho 3ij. In lib v

„ aquæ F. decoctio , quo usque minicant

„ lib iij. Facta colatura ac expreßione

„ adde syr. de fumoterræ 3jv. M. F.

„ apozeina , de quo in aurora singulis

„ diebus singulas octo uncias bibat. Quo

„ ex integro epoto iterum catapotia de-

„ deglutivit , et optime purgata fuit.
 „ Tunc collyrio albo et viridi usi sumus,
 „ ac altero ex aloe lota et tutia præpa-
 „ rata. Ceterum cum bene per 3 vel
 „ 4 dies valeret, denuo fluxio reverte-
 „ batur , et inflammatio pullulahat: tan-
 „ dem ad laqueum supra nucham deve-
 „ nimus; et optime valuit „. Perinde
 „ dixit mihi nuper chirurgus , inquit
 „ c. F. PAULLINI (f) , . . . se in in-
 „ veterata sœpiusque redeunte ophthal-
 „ mia . . . usum setacei . . . fauste ex-
 „ pertum fuisse „. Et J. A. REIMAN-
 „ NI (g) puero solum setaceum ophthal-
 „ miam plenilunio quoque reverti solitam
 cohibuit. Ejusdem quoque utilitatis sœ-
 pe sunt ulcera causticis excitata sine in-
 dito vel fetone vel globulo. F. PLA-
 TERI (h) aurifaber oculum lœvum ru-
 brum tumidumque cum fluxu inde seroso
 ac pupillæ obscuritate a longissimo tem-
 pore per intervalla nactus , cum varia
 usurpando morbum sœpius iis depulsum
 denuo experiretur; tandem cauterio po-
 tentiali ulceris in nucha factum eum a re-
 cidivis præstitit immunem. Eadem ra-
 tione „ quidam annos natus 30 , inquit

(f) l. c. p. 259.

(g) Vide infra in No 3. f).

(h) Obs. medic. Lib. 2. p. m. 359. sq.

„ J. MARFINUS apud L. RIVERIUM
 „ (i , temperamentu sanguineo, sed ce-
 „ rebro admodum catarrhoſe donatus,
 „ laborabat a longo tempore inflamma-
 „ tione, quæ tum adnatam tum utram-
 „ que palpebram occupabat. Affeſtus
 „ non erat continuus, sed recurrens.
 „ Varia usurpata fuerant antea remedia;
 „ ſed fruſtra: tandem praefcripsi duo cau-
 „ teria inter duas ſcapulas geſtanda, nec
 „ non cucurbitulam, utramque ample-
 „ ctentem, applicandam, urgente nimii-
 „ rum fluxione. Quod cum præſtitiffet,
 „ fani omnino illius oculi evadere. Non
 „ parum ad illius curationem contulit
 „ unguentum ſequens, quo in ipſo cura-
 „ tionis initio uſus fuit, purgato priuſ
 „ corpore ſectaque vena:

R. Viridis æris gr. xij

Camphoræ et

Lap. calamin. aa ʒf

Tutie ppt. ʒf

Butyr. rec. ▽ a roſ. loti ʒij. M.F.

„ Unguentum „

b) *Contumacia morbi præsentis*
ad alia remedia. Sic in Annalibus Vra-
tislavienſium (k) deſcribitur ophthalmitia

(i) Obſerv. communie. 7. (Opp. p. m. 666.)

(k) Tent. 29 A. 1724 Aug. Cl. 2. art. 3. §. 1.
p. 149.

popularis Eperjesiensis perquam contumax, ardente æstate A. 1724 observata in adultis, quæ sanguinis missionibus, catharticis, vesicantibus, diaphoreticis, topicasque oppugnata nihilo minus ægros, solem noctuarum instar fugientes, detinebat; cathartica minuebant quidem malum, tollere vero nequibant. Duobus ejusmodi ægrorum ob inflammationis vehementiam excitati fonticuli præsentissimum attulerunt levamen. Apud A. THONERUM (*l*) „ puer lue Gallica infectus, „ in simul oculi sinistri rubidine defœ „ datus, cum alia remedia nihil confer „ rent, tandem fontanella in sinistro bra „ chio impressa, et vesicatorio in nucha „ admoto, immunis evasit „. Pariter J. MUYS (*m*) „ puella (ait) 13 annorum „ jam per multos annos laboraverat do „ lore et rubore oculorum ac palpebra „ rum tumore, earumque post somnum „ absolutum coalitu ab humore viscido „ in materiam resinæ non absimilem con „ creto; hæcque ophthalmia jam per „ longum temporis intervallum a duo „ bus chirurgis impugnata fuerat, ex

(*l*) Obs. med. Lib. 2. Cap. de affect. ocul.
Obs. 5. p. 117.

(*m*) Prax. chirurg. rat. Dec. I. Obs. 2.

„ pugnata minime . . . Quapropter usus
 „ sum collyrio, quod constabat ex medica-
 „ mentis multum salis continentibus,
 „ ac præterea emplastrum ex similibus
 „ paratum super oculos applicabam. His
 „ autem parum profeci . . . Quia de
 „ causa ægrotulani singulis septimanis bis
 „ purgavi per alvum ; sed frustra . . .
 „ Tandem in ægrotulæ brachio secui vul-
 „ nusculum , quod vulgo fonticulum di-
 „ cunt . . . Interea temporis . . . ca-
 „ taplasinate parato ex sola argentina in
 „ aqua cocta ad mollitiem . . . poros
 „ oculorum et palpebrarum blande ad-
 „ stringebam . . . Atque ita hæc ægro-
 „ tula vix uno mense a vulnera infli-
 „ cto elapso incolumis evasit et per-
 „ mansit. Ac eadem ratione plures post
 „ hanc puellam pro voto sanavi . . . Haud
 secius narrante J. L. H A N N E M A N N O (n)
 „ Chiliarcha . . . visus imbecillitate acri-
 „ que defluxu cum rubidine oculorum
 „ laborans , cum adversus hoc malum
 „ omnia præsidia frustra experiretur, fon-
 „ tanellam ipsi svasit medicus : cui consilio
 „ obediens tam singularem successum jam
 „ experitur, ut et ea, quæ antehac vix ocu-
 „ lo perspicillis armato conspiceret , nunc

(n) Act. med. Hafniens. Vol. 3. obs. 12.

„ acute sine conspicillis cernat, et qui
 „ dem senex melius, quam ante decen-
 „ nium „ Eadem saepe est setaceorum
 necessitas. A. HAEN (o) ubi multa ex-
 perientia probata ad ophthalmias reme-
 dia memorasset; „ quasdam tamen (sub-
 „ dit) inflammationes ita ad omnia perti-
 „ naces offendimus, ut visus minentur
 „ jacturam: quibus una cum remedio-
 „ rum dictorum plerisque setaceum nu-
 „ chæ reperimus utilissimum „ Ita
 apud C. F. PAULLINI (p) „ pueræ ...
 „ ophthalmia multis jam annis laboran-
 „ ti, et omnia in cassum tentanti ...
 „ efficacissimum remedium fuit evacula-
 „ to prius corpore setaceum „ Perinde
 J. A. REIMANNI (q) „ 8 annorum
 „ puer . . . diuturna scabie affectus, et
 „ nescio quali medicatione usus, tantam
 „ tandem incurrit ophthalmiam, ut nec
 „ minimam perferre posset lucem, sed
 „ vespertilionis instar obseura incoleret
 „ continuo loca adeo, ut jam jam cœcitas
 „ ex suffusione incipiente deturpato læ-
 „ vore cornæ et humorum pelluciditate
 „ immineret. Frustra per notabile tem-

(o) Rat. med. P. 9. C. 6. §. 3.

(p) De theriac. eccl. S. 2, P. 1. M. 2. §. 4. p. 126.

(q) L. c. p. 121.

„ poris spatum a suo medico tractatus
„ . . . nostro consilio uti vult . . . Ad
„ laqueum in nucha . . . configio.
„ Quo facto quamvis copiosum viscidum-
„ que serum ploraret uleus , transacto
„ integri mensis spatio paucula spes af-
„ fulgebat tandem ; nil enim levaminis
„ confeximus , nisi quod vespertinis
„ horis candelæ debile e longinquo lu-
„ men inspicere posset. Magnam nihil o
„ minus parentibus anxiis de filii unici
„ statu fecimus spem , nec frustra ; sue-
„ celsu enim temporis oculi serenari ,
„ et omni inflammatione vacui et libe-
„ ri esse inceperunt , ita ut post 9 men-
„ sium spatum in integrum quoad utros-
„ que oculos convaluerit , relicta saltem
„ nubecula in uno horum , quam pingue-
„ dinis viperinæ usu feliciter sine omni
„ visus noxa . . . sustulimus . . . Denique
et „ nobilis quidam . . . cum propter
„ diuturnum catarrhum ad oculos deslu-
„ entem visum fere amississet . . . pur-
„ gato corpore , adhibitis quin etiam
„ cucurbitulis , setaceum nuchiæ appli-
„ cuit G. F. HILDANUS (r) , quo etiam
„ nunc absque magna molestia uititur ;
„ visus quoque ita restitutus fuit , ut

(r) Epist. med. 59. (Opp. p. 1004).

„ nunc 60 annum ætatis prætergressus
 „ absque perspicillis et legere et scribe-
 „ re possit,. Non nunquam vero nucha
 ulcus caustico effectum sine setone etiam
 profuit. Apud F. PLATERUM (s) centu-
 rio a largo vini potu hemieraniam dex-
 tri lateris vehementem pati cœpit, do-
 lorque circa meridiem exacerbatus ve-
 speri mitescebat, aliquando etiam plane
 remittebat. Accessit intensus oculi dextri
 dolor, ruborque totam adnatam occu-
 pans venis adeo turgentibus, ac si ru-
 bra carnosa pellicula ei esset instrata;
 sicut et ambæ palpebræ intus forisque,
 pupillaque obfuscata adeo, ut licet splen-
 dorem videret, res tamen discernere ne-
 quiret. Malum jam 6 hebdomades dura-
 verat. Post pluriua in cassum tentata
 denum caustici ope ulcer in nucha ero-
 sum, diuque in fluxu servatum ophthal-
 miæ sustulit, superstite nihilo minus
 cornæ macula alba pupillæ opposita,
 visum adeo impediente, ut cum lucem
 oculo æger perciperet, res distinguere
 nullatenus quiret. Verum indita oculo
 aqua ophthalmica ex fellibus, terebin-
 thina, melle, sulphure, vinoque destil-
 lata omnia in melius cesserunt.

c) Epi-

c) *Epiphora acerrima*, erodens. „ Si „ effluens materia, inquit F. G E A C H (t), „ nimis quam acris est, ut cilia erodat, „ carnosasque partes crudas reddat ac in- „ flammet, revellere eam oportet per „ continenter applicata vesicantia aut se- „ tacea „: illa in recenti malo, hæc vero in vetusto jam, aut si vesicantia minus fuerint efficacia, locum habent.

d) *Acrimoniam humorum tenuiorum* sanguine, lymphæ præ primis, ut morbillosa, variolosa, scrophulosa, arthritica, scabiosa, &c. „ Cum . . . grallanti- „ bus epidemice inter pueros et infantes „ variolis . . . plurimi horum, inquit „ R E I M A N N U S (u), ophthalmiis va- „ riisque visus per nebulas, ungues, „ pterygia, suffusiones &c. deturpatio- „ nibus et corruptionibus affligerentur, „ infidam vesicatoriorum . . . pone au- „ res aut in nucha vel brachiis aut pe- „ dibus . . . locatorum deprehendi effi- „ caciā; morbum enim non tollebant, „ sed ad pauculos dies, durante nempe „ effluxu materiæ serofæ, mitigabant: „ taceo dolorum impatientiam in simili- „ bus ægris et inquietudinem inde pro-

(t) l. c. p. 9. sq.

(u) l. c. p. 120.

„ gnatam , qua impediebamur uti recen-
 „ tiorum artificio , admixtione scilicet
 „ emplastris vesicatorii portiunculæ ordi-
 „ nario vesicatis locis apponi solito em-
 „ plastro pro consolidatione ita impe-
 „ dienda et ad plusculos dies adaperta
 „ vesica conservanda , utpote ex quo
 „ ipsi adultiores majores fere quam ex
 „ ipso vesicatorio sentire querulantur do-
 „ lores. Substituimus vero optato sane
 „ cum successu fonticulos in brachiis ,
 „ qui minori cum molestia ope cauterii
 „ potentialis excitabantur et gestaban-
 „ tur , continuatoque effluxu seri visci-
 „ di malum non tollebant saltem , sed
 „ ab omni recidiva et ulteriori noxa cer-
 „ to et constanter tutabantur . . . Perin-
 de J. G. G U L B R A N D (x) „ post variolas
 „ naturales . . . ultimi stadii (inquit)
 „ suborta fuit inflammatio oculi sinistri
 „ in puella 12 annorum ante morbum
 „ sanissima ; evasit inflammatio in dies
 „ gravior , tota cornea intense rubuit ,
 „ lucem ferre nequit ægra , lacrymatio-
 „ nes calidæ super genam sèpissime ca-
 „ dunt , palpebræ noctu conglutinantur.
 „ Diem ultra 15um nec parentum indul-

(x) Act. soc. med. Hauniens. Vol. 2. Obs. 25.
p. 309.

„ gentia , nec prava puellæ educatio
 „ permisit ulteriorem usum remediorum,
 „ quam laxans ex aqua lax. Vienn. sale
 „ polycresto nupta omni 3° die , fotum
 „ que externum ex solutione sacchari sa-
 „ turni granis aliquot cum aqua rosarum.
 „ Respuere hortatione quotidiana usum
 „ applicationis hirudinum et V^a Sis ;
 „ consentiebant deinceps vesicatorium in
 „ nucha bis applicatum. Status oculi
 „ idem perstitit finita iam hebdomade
 „ 4^a , dum collectio purulenta conspi-
 „ citur retro corneam , visum ejusdem
 „ oculi abolitum esse tantum judicari
 „ potuerit , quando vi ob intolerantiam
 „ lucis palpebræ a se invicem disjunctæ
 „ sunt. Parentes denique obstupefacti
 „ auxilium implorarunt , ægramque filiam
 „ curæ meæ , quidque bonum mihi vi-
 „ deretur faciendum , tradebant. Adhi-
 „ bui remedium a D. JANIN (y) maxi-
 „ me laudatum pro oculi fomento , quod
 „ sequenti modo paratur :

B. Flor. malvæ pug. j. coqv. in

Aqv. font. per 5 vel 6 minuta pri-
ma , filtratur , et adde

V^{s} camphorati gtt. vj. Quod re-
„ center quaque vice pro usu adhiben-

„ dum sit . . . Hoc remedio sæpius de
 „ die tepide fomentatur oculus morbo-
 „ fus , linteamina hoc decocto humecta-
 „ ta super palpebras applicata ad perfe-
 „ ctam sanationem usque; nec omisi d.
 „ J A N I N svadente ad solvendum hypo-
 „ pion remedia derivantia , uti purgan-
 „ tia et vesicatoria. Cum vero vesican-
 „ tia antea sine fructu adhibita fuere,
 „ fonticulum brachii sinistri ejusdem ac-
 „ oculi lateris posui , majus inde exspe-
 „ ctans auxilium . . . Præterea quoti-
 „ die ter electuarium inmundicans sumen-
 „ dum iussi , diætamque tenuem anti-
 „ phlogisticam , laxationem omni 8° die
 „ ex rad. jalapp. gr. xv. calomel. opt.
 „ gr. v dedi. Peractis 3 hebdomadibus
 „ inflammatio oculi pedetentim evanuit,
 „ et ante 2 hebdomades collectio puris
 „ retro corneam disparebat. Pupilla cla-
 „ ra est , lucem perferre potest. Præ-
 „ fenti tempore solum fonticulum gerit,
 „ et nullis remediis , si exceperis dia-
 „ tam supra descriptam , utitur : oculum
 „ tamen cum debita præcautione conser-
 „ vare svasi . . . Ophthalmiæ ab arthriti-
 „ ca depositione curationem per setaceum
 ab eodem Autore factam alibi (z) dabi-

(z) Vide infra № 3. d).

mus. Similia quoque duo exempla narrat G. F. HILDANUS, nempe (*a*) puerilla „ post variolas ophthalmia ex utroque „ oculo adeo laborabat, ut de visa peri- „ clitaretur. Multa ipsi quoque, sed „ frustra, praescripta fuerunt remedia „ . . . Tandem . . . setaceum ipsi . . . „ applicavimus, cuius beneficio . . . „ brevi quoque curata fuit „. Porro (*b*) „ filia mea ætatis suæ (anno) 5°, cum „ A. 1596 gravissime ex variolis labo- „ rasset, et hinc inde defluxione ad ocu- „ los duorum annorum spatio misere ve- „ xata fuisset, nec ullis remediis curari „ posset, setacei tandem A. 1589 adhibi- „ tione, quo defluxus ad nucham revo- „ catus et evacuatus fuit, paulatim et „ ipsa et oculi ejus defluxionum immu- „ nes . . . convaluerunt „.

3. *Cautelæ* porro in fonticulis ac se-
taceis et analogis ulceribus administrandis
non nullæ sunt tenendæ; ne improvide
cruciatus ægris cauemus. Harum præci-
puæ sunt, ut

a) Vacuationes præmittantur univer-
sales, ubi humores vel copiosi vel pravi eas

(*a*) Obs. et eur. med. chir. Cent. i. Obs. 41.
exempl. 2.

(*b*) Ibidem exempl. 3.

exposcunt; ne secus impetu eorum sursum per ulcerum stimulos converso morbus augeatur. Hinc F. HOFFMANNUS (c) „ fetacea et vesicatoria (inquit) „ non facile applicanda in plethoricis, „ nisi soluta prius plethora, et alvo præ, „ fertim in cacochochymicis subducta „.

b) *Fonticulus brachio lateris ejusdem cum oculo affecto inest;* imo si uterque oculus inflammatus fuerit, haud raro utriusque brachii fonticulum poscit. Sic in brachio sinistro excitatus fonticulus ophthalmiae ejusdem lateris in puella GULBRANDI (d) pueraque THONERI (e) medebatur. Perinde R. LENTILLI (f) mulieri post diuturnam in infantia crustam lacteam illito demum flore lactis cum oleo amygd. depulsam cum ophthalmia oborta fuisset lucis omnis impatiens, atque ad omnia rebellis, iustus tandem uni brachio fonticulus oculum ejusdem lateris sanavit, non item alterum; donec in altero quoque brachio fonticulus excitatus plenam attulit.

(c) Med. rat. syst. T. 4. P. 1, S. 2. C. II, cantelar. §. 2.

(d) Vide præc. No 2. d).

(e) Ibidem b).

(f) Eteodr. med. præst. A. 1709. Jul. 2, p. 659.

set sanitatem. Inde post aliquot annos fonticuli sibi relieti coauerunt sine ullo alio consecuto incommodo. Similem quoque casum deinde ex B I E R L I N G I O (g) videbimus.

c) *Setaceum fonticulis non juvanti-bus sufficiatur*; aut si illis binis opus esset ob ambos oculos laborantes, utri-que setaceum æquipollere creditur. Ita consultus HILDANUS (b) a quodam utriusque oculi ophthalmiam passo „ hu-
 „ mores et vapores (ait) ad oculos
 „ affluentes fonticulis ad partes minus
 „ nobiles perbelle revocabis; sed quia
 „ malum utrumque oculum occupat, ac
 „ proinde utroque brachio causticum ap-
 „ plicare necesse esset, synderem potius
 „ setaceum; cum quia minus erit mo-
 „ lestum quam duo fonticuli, tum etiam
 „ quia major per illud fiet a capite et
 „ præcipue ab oculis evacuatio humoris
 „ peccantis . . . Quantum vero fonticulis
 hic præcellant setacea, sequentes obser-
 vationes nobis documento esse poterunt.
 G. A. MERCINI (i) „ juvenis . . .
 „ 19 circiter annorum, bilioſo-sanguin-

(g) Vide infra in f).

(b) Epist. med. 59. Opp. p. 1004.

(i) Milc. nat. cur. dec. 2. ann. I. obs. 94.

„ nei temperamenti, optimoque et robu-
 „ sto alias corporis habitu prædictus, nisi
 „ quod defluxionibus capitis subinde ob-
 „ noxius a 9° jam ætatis suæ anno fon-
 „ ticulum gestare coactus sit, utriusque
 „ oculi ophthalmia gravissima, alias qui-
 „ dem etiam satis sibi familiari, corri-
 „ pitur, qua cum jam pene ultra octi-
 „ duum laborasset, frustra adhibitis eupo-
 „ ristis quibusdam remediis me tandem
 „ ad se accerfit. Svadeo eucubitalarum
 „ in dorso applicationem cum scarifica-
 „ tione etiam auricularum, applicatur
 „ cum stupa utrique oculo alumen cra-
 „ dum cum albumine ovi agitatum, in-
 „ que unguenti formam redactum, . . .
 „ et lac muliebre tepidum subinde instil-
 „ latur, quin et Væ S° in brachio cele-
 „ bratur. Et hæc omnia remedia, quam-
 „ vis non sine euphoria adhibita sunt,
 „ tamen 3° statim a Væ S° die, nobis
 „ nil tale metuentibus, exorta in sinistro
 „ oculo pustula visum ante triduum de-
 „ mum adhuc saluum penitus obfuscavit.
 „ Actum esse de oculo adstantes uno ore
 „ clamabant; sed ego . . . actutum
 „ pilulas purgantes exhibeo, . . . et
 „ collyriam aquam præstantissimam in-
 „ stillari jussi; imo altero mox die . . .
 „ Ophthalmicum dexterimum . . . in
 „ consilium convoco: is pulvisculum o-

„ culo inspergit, fecitque, quod suarum
 „ erat partium, egregie. Quarto post
 „ die fetaceum in nucha posuimus; quod
 „ adeo bene successit, ut mox pustula
 „ non nihil discussa oculus in dies pro-
 „ prius ad pristinum statum redire, ac
 „ visio tandem perbelle restituta visa fu-
 „ erit, relicta solum super oculo exigua
 „ nubeculae quasi cuiusdam portione . . .
 In hoc itaque ægro fonticulus a 9° æta-
 tis anno gestatus ophthalmiam præpedire
 nequivit, quam fetaceum, frustra aliis
 quoque tentatis, brevi profligavit. Non
 minus insignis hanc in rem est casus
 J. A. REIMANNI (k): „ juvenis nobis
 „ lis 23 annorum, sanguineo-melancho-
 „ licus, . . . scabiem contraxit, cuius
 „ tædio captus et eitam liberationem ex-
 „ petens, liuimento sulphurato ex con-
 „ filio muliercularum usus, liber ab ea
 „ evasit; sed mox inflammationem oculi
 „ sinistri insignem incurrit, quo hæredi-
 „ tario quasi vitio fratres etiam pleros-
 „ que affligere solebat. Hæc quamvis
 „ primo tempore sèpius discussa fuerat;
 „ progressu tamen temporis ita invaluit,
 „ ut totaliter nunquam abigi potuerit,
 „ et æger hinc plane libero aeri se ex-

„ ponere non auderet, nec lucem ali-
„ quam perferre posset; palpebræ somni
„ tempore præter hæc adeo conglutina-
„ bantur, ut evigilans absque externa
„ ope diducere palpebras non potuerit.
„ Usus est hinc confilio celebris . . .
„ medici, qui præmissis methodice uni-
„ versalibus, Væ Se , scarificatione repe-
„ tita, multisque internis, et topicis ex-
„ quisitis remedij malum tollere frustra
„ conabatur: donec setaceo in nucha
„ exstructo in tantum ægrum restitu-
„ erit, ut iam in aperto aere quoque,
„ sed tranquillo , iter facere posset.
„ Cum vero setaceum partim molestum
„ esset, partim non ploraret humidita-
„ tem ita, sicut ab initio, excitato fon-
„ ticulo in brachio collaterali illud co-
„ alefcere passus est. Durabant ita in-
„ ducie per $\frac{1}{4}$ anni fere; posthac vero,
„ fluente licet fonticulo satis copiose,
„ pristini recruderunt labores cum con-
„ sumptione corporis hectica et sudori-
„ bus nocturnis. Hic multa rursus, quæ
„ ratio et experientia svadebant, . . .
„ adhibuius; sed laterem lavimus: do-
„ nec reparato corporis habitu ex parte,
„ et hectica ablata, setaceum iterum po-
„ neremus, cum prius vesicatoriis in
„ temporibus et hirudinibus positis ne-
„ gotium absolvere frustra tentassemus;

„ et si ex hirudinum usu ad aliquot dies
 „ insigne emolumentum confexerimus.
 „ Cum sic per setaceum affluxum humo-
 „ rum divertissemus, rediit, tardius li-
 „ cet, tolerabilis sanitas, ut se etiam
 „ libero aeri tuto jam exponat, nec
 „ tam gravi malo recidivanti amplius ob-
 „ noxius vivat. Inter topica . . . oper
 „ me se gessit linimentum ex bolo Ar-
 „ mena, faccharo Saturni, et pingue-
 „ dine viperina conflatum; quoties enim
 „ palpebras inungeret, toties inflam-
 „ mationis decrementum notabile ex-
 „ pertus est, nec palpebrarum tanta fuit
 „ congiunctatio . . . Docet igitur hæc
 historia, quam impari cum effectu fon-
 ticulus setacei in locum fuerit suscep-
 morbo non dum penitus profligato.
 Vel maxime autem luculentus est casus
 c. PEZOOLDI (*l*), qui setacei præ fon-
 ticulo virtutem commonstrat: „ juvenis
 „ 19 annorum, cocturæ cerevisie va-
 „ cans, plethoricus et carnosus, faciei
 „ rubræ, a pueris defluxionibus oculorum
 „ frequentibus laborans, et semel brevem
 „ ophthalmiam passus, cum ante 7 septi-
 „ manas eodem morbo corriperetur,
 „ V. S. tunc, purgans, et vesicatorium ad-

(*l*) Obs. med. chir. Select. Sa p. 165. sqq.

„ hibuit , ast inconstanti cum effectu;
„ siquidem paulo post iterum uterque
„ oculus ophthalmiam patiebatur cum
„ cephalalgia, effluxu lacrymarum et fu-
„ ga lucis. Quia igitur valde carnosus
„ esset , cum pulsu magno et pleno , die
„ 9^a Decemb. A. 1713 (quo anno et
„ sequente etiam ob pluvias creberimas
„ et ventos multos ophthalmiaæ epide-
„ micæ græssabantur) iterum V^a Sem in
„ pede . . . præcipiebam , readhibito
„ quoque vesicatorio , præter interne
„ dataam 1° M^oRam ex eff. lignor. succ. l.
„ alb. °° sassafr. 2° ♂em cacheet. cinnab.
„ W E D E L. c. °° sassafr. His adhibitis
„ die 13^a oculum unum jam aperire po-
„ terat , et cephalalgia carebat. Pilulis
„ cephalicis hodie corpus instrabam ; in-
„ stillatum deinceps collyrium ex ▽^a
„ rosar. chelidon. maj. facch. Saturn. et
„ tutia. Die 16^a vesicatorium multum
„ ichoris proliciebat. Quia vero jam
„ sub introitu valetudinarii unus oculus
„ macula . . . laboraret , instillabatur
„ 1° ▽^a rosar. c. vitr. cypr. quod
„ collyrium e vestigio aliud ex ▽^a ro-
„ sar. cum facch. Saturni excipiebat. His
„ efficietbatur , ut illacrymantes oculi sic-
„ curentur , interim dum sequentibus die-
„ bus prius collyrium cum vitriolo cypr.
„ paratum nimis urere sentiret. Die

„ 20^a aliud ex ▽^a rosar. chelid. maj.
„ c. croco metallor. edule. et facch. b
„ sub lituebam, non neglecto etiam usu
„ MR^e ex effent. lignor. succ. castor. et
„ ð^e ex bezoard. ♂ ,cinnab. lap. 69 et succ.
„ Quamvis igitur collyrii nuperrimi ap-
„ plicatione (quo melius se juvatum,
„ quam a prioribus sentiebat), et reli-
„ quorum dictorum usu die 23^a dolor,
„ rubor et lacryma cessarent (licet lu-
„ cem non dum oculi ferrent), imo die
„ 27^a utroque oculo optime cerneret;
„ tamen ingruentibus die 29^a multis plu-
„ viis aereque ventis turbato ἐνυπατισμός
„ iterum in oculum finistrum irruerat
„ cum hemicrania simul ejusdem lateris.
„ Proinde denuo vesicatorium prope
„ aurem finistram applicabatur, quo præ-
„ ter adhibitam 1° MR^am ex effent. succ.
„ lignor. l. alb. 2° specif. cephal. 3° col-
„ lyrium ex ▽^a chelid. maj. rosar. c.
„ eroc. metall. edule. facch. b et gr. j
„ camphoræ, obtinebatur, ut die 1^a Jan.
„ ophthalmia iterum ferme penitus fu-
„ garetur, quamvis oculo finistro valde
„ parum cerneret: cui proinde pingued.
„ viperin. medicari conabar; a qua tamen
„ oculo instillata is magis dolere inci-
„ piebat, interim simul mox cum leva-
„ mine capitis multum muci e faucibus
„ delabebatur: quem pituitæ defluxum

„ ut juvarem , ægrum mastich. cubeb.
 „ et fœnic. masticare jubebam. Inde
 „ (adhibitis præsertim etiam interne aliis
 „ prædictis) sinister oculus ita emenda-
 „ batur , ut eodem bene cerneret. Die
 „ 8^a dextrum hactenus sanum oculum
 „ ophthalmia iterum cum hemicrania
 „ dextri laceris affligebat. Pertinaci-
 „ proinde affectui debellando pilulis
 „ cephalicis denuo præmissis fonticulus
 „ in brachio dextro exsculpebatur ; lym-
 „ phæ quoque alterandæ decoctum li-
 „ gnorum c. fœnic. ordinabatur , cui
 „ ultimis diebus sol. senn. simul adjicie-
 „ bam. Ast quod parum sic proficerem,
 „ die 17^a Jan. ad setaceum . . . deve-
 „ niebam , quo glutinosa materia instar
 „ terebinthinae proliciebatur , qualem
 „ etiam fonticulus præbebat. Effectus
 „ hinc erat quidem exoptatus ; interim
 „ quod oculi nihilo minus adhuc subinde
 „ laborarent , & dulcem prioribus $\ddot{\text{z}}$ bus
 „ adjeci , infusumque theiforme ex rad.
 „ valerian. helen. pimpin. herb. nepeth.
 „ hyssop. beton. trifol. fibr. sem. fœnic.
 „ præter $\ddot{\text{z}}$ em cacheet. W E D E L. sassafrat.
 „ ad tempus propinavi , et die 14^a tertia
 „ vice pilulis cephalicis corpus purga-
 „ vi. His et setacei fonticulique con-
 „ tinuato usu id obtinebatur , ut die 14^a
 „ Febr. materia a segaceo et fonticulo

„ manans e glutinosa tenuior reddere-
 „ tur, adeoque æger post iterata colly-
 „ ria, Vx Sem que, et purgans porro
 „ repetitum (ne roborantium aliorum
 „ denuo mentionem faciam) die 8^a Mar-
 „ tii oculis sanis redditis valetudinario
 „ quidem valedicere posset, non tamen
 „ (quod metuebat) opificio suo valedi-
 „ cere cogeretur. Sub abitum sedulo
 „ usus usum solennem scarificationum et
 „ V. S. ante æquinoctia, purgantia iti-
 „ dem circa eadem, et frequentia pe-
 „ diluvia ,,

d) *Setaceo sanato fonticulus sub-*
stituatur post morbum sanatum, ne for-
 te revertatur; quod prudenti consilio
 cavit J. G. GULBRAND (m), cuius
 „ centurio 36 antiorum arthritide cum
 „ exostosibus in dorso manus sinistre
 „ per 3 lustra laboravit post suppressam
 „ gonorrhœam malignam; adhibitis mul-
 „ tis postea remediis restabant tamen
 „ dolores vehementes artuum, ischio-
 „ rum præsertim et genuum, ut diffi-
 „ culter ambularet. Adhibuit æger sub
 „ cura nostra succos expressos herbarum
 „ recentium antiscorbuticarum, serum
 „ que lactis, interpositis laxantibus tem-

(m) l. c. Vol. I. obs. 18. Cas. 1. p. 214.

„ pore vernali , postea pilulas HOFF-
 „ MANN. maiores, decocta lignorum ,
 „ adque exostoses unguentum & le cam-
 „ phoratum omni vespера , et balnea va-
 „ porosa tria quavis hebdomade. Sen-
 „ sim sic evanuere dolores et exostoses,
 „ bene ambulavit æger ; sæpiissime vero
 „ vertigini caducæ subjiciebatur. Reme-
 „ dia præscripta ultra 2 menses conti-
 „ nuata seponere jussi. Detractis 10 un-
 „ ciis sanguinis haud coagulati decoctum
 „ corticis Peruv. acido vitrioli nuptum
 „ omni trihorio sumpsit , quo adhibito
 „ post 14 dies sanum se prædicabat , ex-
 „ cepta levi intercurrente vertigine.
 „ Circa insequens bruinale tempus sub-
 „ libero aere capite nudato corpore
 „ æstuante negotia perficiens levi oculi
 „ dextri inflammatione corripiebatur ;
 „ flocci hoc faciens aeri quotidie se ex-
 „ posuit : inflammatio per quatriduum
 „ ita increvit cum adeo intolerabili do-
 „ lore oculi et capitis ejusdem lateris ,
 „ ut vix mentis compos effet. In auxi-
 „ lium vocatus Vx Ses , pediluvia for-
 „ tiora cum sinapi Anglicana et aceto
 „ vini parata , laxantia , emetica , tem-
 „ perantia antiphlogistica , hirudines cir-
 „ ca oculum et tempora , vesicatoria po-
 „ ne aures , in nucha et brachiis appli-
 „ canda ordinavi ; at omnia in cassum :

„ oculus

„ oculus intense adeo rubuit, ut cornnea
 „ tota speciem carnis ruberrimæ tulerit:
 „ intra pupillam fluctuavit quasi pus al-
 „ bum tenue; visus omnino abolitus
 „ erat, et de oculo fere conclamatum
 „ esse credidi, dum setaceum nuchæ ap-
 „ plicandum, et electuarium mundificans
 „ quater in die sumendum jussi. Suppu-
 „ rato per 3 hebdomas setaceo dolores
 „ capitis et oculi decrescebant, pus in-
 „ tra pupillam ruborque oculi dispare-
 „ bant, et visus pedetentim restitueba-
 „ tur. Antequam setaceum sublatum
 „ fuit, fonticulus ad brachium ejusdem
 „ lateris applicatus fuit. Sanitati per
 „ hæc remedia redditus perfecte centu-
 „ rio jam ultra annum a doloribus oculi
 „ atque vertigine immunis, visumque
 „ fonticulo bene suppurante lætatur in-
 „ tegrum „.

e) *Ulcera hæc diutissime aperta sunt;*
 ne coalitis iis morbus repullulet: quod
 toties observatum fuit, velut paulo post
 (n) visuri sumus. Quod enim in L E N-
 T I L I T (o) femina impune ambo fonticu-
 li coiverint, in causa forte fuit, quod
 vel dispositio ad morbum post plures de-

(n) Vide seqv. f).

(o) Vide præced. b).

mun annos desierit, vel catameniorum
 fluxus in pubertate obortus morbi rever-
 sionem prohibuerit; quod posterius quan-
 tum ad recidivas inhibendas valeat, do-
 cet observatio J. D. RÜCKERI (p):
 „ virginis probæ educationis a prima ju-
 „ ventute ophthalmia obnoxia integrer-
 „ rimi parentes domestica varia externa,
 „ his vero in cassum adhibitis mitiora
 „ nunc, mox fortiora et generosiora re-
 „ media interna ad debellandum malum
 „ multa sollicitudine dederunt; verum
 „ ruborem bulbi oculorum auctum potius
 „ quam diminutum in dies conspexere.
 „ Hinc omnibus nihil omnino conducen-
 „ tibus optimi parentes fonticulum in
 „ brachio sinistro ea cum felicitate inuri
 „ jusserunt, ut ex uleusculo hocce pus
 „ probe coctum et copiosum posthae
 „ emanaverit, ac ophthalmia plurium
 „ annorum plenarie ferme sublata fuerit,
 „ licet fila ducendo, acu pingendo, alia-
 „ que peragendo malum quandoque, mi-
 „ tius licet, recruduerit. Ad puberta-
 „ tis annos proiecta virgo menstruorum
 „ fluxunt ad 26 annum usque, quem agit,
 „ nunquam experiebatur; nausea vero

„ ulcusculi ducta fonticulum ante se-
 „ mestre spatum coalescere palla est.
 „ Hoc peracto anxietas quædam præcor-
 „ dialis et phlogosæ in facie per aliquot
 „ dies subsequebantur, quæ sub diligen-
 „ ti pediluviorum et nitroforum usu ca-
 „ tamenia exoptato eventu excipiebant,
 „ et huc usque legitimo tempore rite
 „ fluunt, virginemque incoluniem ser-
 „ vant „. Ceteroquin autem F. H O F F-
 M A N N U S (q) „ nos certe (ait) sæ-
 „ pius observavimus post morbillos vel
 „ variolas in pueris oculorum acres de-
 „ fluxiones, quæ non nisi apposito in
 „ nucha fetaceo cessarunt, sublato au-
 „ tem postea fetaceo protinus de novo
 „ oculos infestarunt „.

f) *Eadem sanata morbo repullulonte renovanda.* C. T. BIERLINGI (r) fe-
 mina 55 annorum quotannis præ primis
 hyeme, idque per multos annos, gravis-
 sima et dolorifica ophthalmia, ad trime-
 stre spatum recurrente, tentata omnibus
 cum therapeuticis cum prophylacticis
 frustra adhibitis, solis reculatis fonticu-

(q) Diss. de vesicant. et fonticul. circumspæcto
 in medicina usu §. 45. (Opp. T. 6. p.
 m. 76.)

(r) l. c. Obs. 20. p. 255.

lis, cum gravior semper morbus rediret, cœcitatem minitans, demum ab admisso in brachio lævo fonticulo egregie levata, et altero quoque in dextro brachio facto prorsus curata, plures inde annos ab hoc morbo immunis fuit. Sunt autem iisdem rediit morbus, nec cessit, donec apertis iterum fonticulis ad summum usque senium ab eodem libera manuit. Perinde apud A. PARAEUM (s) quidam vir cum ex oculorum inflammatione visum prope amississet, frustra omnibus tentatis, nuchæ indito setone sensim convaluit; quo vero post annum educto, ulcereque coeunte, morbus cum cœcitatris periculo reversus ad renovatum setaceum rursus disparuit. Haud secius ostenuis J. A. REIMANNI (t), „puer... „ adhuc gestat setaceum, cum post variolas . . . superatas inflammationes „ oculorum singulo plenilunio recidivantes cum narium obstruktione continua, „ fœtore, et tumore, metuque sic ozœnæ experiretur, simulque diuturnitate „ mali suffusionis initia in oculis monstraret, hic hoc ipso remedio in tantum convaluit, ut nil nisi nubecula te-

(s) Op. I. 9. C. 24.

(t) I. c. p. 121. sq.

„ nūis visum tamen non impediens su-
 „ persit in cornea, nec recidivæ am-
 „ plius obnoxius sit. Contigit autem
 „ quodam tempore, quod fetaceum pro
 „ more suo serum excrementitium non
 „ ploraret; unde statim gravius quoad
 „ nares et oculos habebat: iussimus ergo
 „ zonam inungere unguento digestivo,
 „ quod cum ḡe cantharidum roboravi-
 „ mus cum præsentaneo effectu; prorita-
 „ to namque pristino effluxu sanitas etiam
 „ redire cœpit posthac constans .,. Interdum
 „ occlusis ejusmodi ulceribus pro
 „ ophthalmia aliud aliquod oculorum ma-
 „ lum consequitur, quod illustri exemplo
 „ ostendit J. H. SCHULZE (u): „ adole-
 „ scens temperamenti sanguineo-melan-
 „ cholici variis defluxionibus pituitofis a
 „ pueritia inde obnoxius ita tandem illis
 „ male affligebatur ad oculos pertinacius
 „ corrivatis, ut Pater celebris medicus
 „ vereretur, ne omnino jucundissimum
 „ videndi sensum corrumperent, aut pe-
 „ nitus auferrent. Cum varia tentasset,
 „ neque ab ullō auxilio vel præsidio fo-
 „ lidum fructum reportasset, confugie-

(u) Diss. de fonticulis caute occludendis casus 4to Hale 1741. Resp. E. G. BURG-
HARDTO.

„ bat tandem ad fonticulum in brachio
 „ excitandum. Non longo interjecto
 „ tempore luculentum hujus auxilii fru-
 „ etum cum gaudio intuebatur. Nam
 „ ita omnis ab oculo ad fonticulum deri-
 „ vabatur pituita, ut omnino nihil, de
 „ quo quereretur aut metueret, supereſ-
 „ fet. Adveniebat inter hæc tempus,
 „ quo filium ad ingenii culturam fusi-
 „ piendam domo sua Pater dimittendum
 „ judicabat. Serio autem obtestabatur
 „ abitum, ne unquam immenor esset
 „ fonticuli probe mundandi, et ut ſæpe
 „ præceperat, procurandi. Sed ut fo-
 „ let illa ætas ſæpe alia probare, quam
 „ quæ parentibus viſa ſunt, ita noſter
 „ cum prima nocte hospitium ſubiiffet,
 „ ſe a custode remotum vel ideo læta-
 „ batur, quod impune ſibi liceret glo-
 „ bulum in ulcere artificiali gerendum
 „ abjicere, et folidi incilis exſiccatio-
 „ nem proximam exſpectare. Ab eo
 „ tempore in 4um annum non quidem
 „ omnino imminis a pituitæ ad oculos
 „ defluxione manſit, neque plane care-
 „ bat aliis, quæ iſum jubebant de con-
 „ ſervanda oculorum acie ſerio cogita-
 „ re. Conſulebat ſubinde medicum, in
 „ cujus ædibus habitabat, qui pilulis
 „ quibusdam cephalicis et X^{io} dulci
 „ exhibito metum omnem femel iterum-

„ que avertiebat. Cum autem aliquando
„ accideret , ut cum fodalibus genio
„ per complures dies liberalius indulge-
„ ret , et se vino largius perfunderet,
„ auctumno jam tunc ingreſſo , forte
„ etiam alia in rectam diætam peccata
„ non satis vitaret; mane cum exper-
„ gefactus effet, et noctem jam præteri-
„ ille satis intelligeret, maximo suo ter-
„ rore et incredibili tristitia nimium
„ sentiebat, quam prave sibi consiluis-
„ set , qui optimi Parentis et tam artis
„ consulti quam suæ salutis cupidi præ-
„ ceptum neglexerat. Advocandum illi-
„ co curabat hospitem , cui cum mul-
„ tis lacrymis, quid admisisset, quid-
„ que pateretur, exponebat, et auxili-
„ um anxie requirebat. Primam tunc
„ mentionem injiciebat fonticuli diu ge-
„ stati, et fructus ab illo percepti. In-
„ spiciebat is oculum utrumque: vide-
„ bat per corneam tunicam satis pellu-
„ cidam transparere aliquam quasi telam
„ subtilissimam , coloris ejus æmulam ,
„ quem spicæ prope maturitatem adeptæ
„ monstrant, pallide viridescentem. Cum
„ judicaret id crystallinæ lentis vitium
„ esse , cuius tenuissimos utriculos te-
„ nax aliquis et coagulum inducens hu-
„ mor subiisset, audissetque de fonticu-
„ lo, quæ æger antea sollicite celaverat,

„ nulla interjecta mora fonticulum pri-
 „ stino loco reparandum curabat. Tam
 „ autem felix erat auxilii hujus succes-
 „ sus, ut cum ichores suos quotidie ex-
 „ spuere more pristino cœpisset, pauci
 „ omnino dies intercederent ad optatam
 „ usque et perfectam pupillæ claritatem,
 „ et oculi utriusque optabilem in viden-
 „ di officio integritatem „.

4. *Contraindicant* denique ulcerum horum excitationem subinde indicia manifesta, subinde vero occulta quædam idiosyncrasia corporis ulcera ejusmodi non ferens, aliæve causæ iis non abolen- dæ et in solidis magis quam fluidis quærendæ; quod sæpe non nisi a posteriori ediscimus. „ Sacra anchora in inflam- „ mationibus oculorum est setaceum, in- „ quiunt Vratislavenses (x); non tamen „ vanus est PLEMPRIUS scribens, quod „ in siccioribus magnopere læsionem ad- „ augeat „. Et vero corporibus macris, exsuccis, atrophicis, laxis item debili- busque vasis existentibus, præsertim cum aliqua cachexia conjunctis, raro unquam ulcera hæc proficia fuisse sunt observata, ut documento sunt pueri, quorum FORDYCE (y) et

(x) Histor. morbor. Vratisl. p. m. 63.

(y) Vide §. 48. № 3.

RIEDLINUS (z) et LEROY (a) meminerunt; quibus etiam accensenda est REIMANNI (b), femina 26 annorum, densioris corporis habitus, quæ licet menstruum fluxum debitum experiretur, in sterili tamen conjugio haec tenus vixit. Erat hæc a multis annis cephalææ obnoxia, et leviori oculorum inflammationi, cum aciem eorum intendere valde debuerit in juvando suo marito, qui aurisaber fuerat. Facto vero æstuosa admodum tempestate itinere quodam, cum radiis solaribus toto die expositum caput haberet, gravem incurrit ophthalmiam; qua discessa ex parte animadvertisit in dextri oculi pupilla foveolam obscuram visum impedientem, simulque observat oculum hunc altero contractiorem, nec se palpebras in oculo affecto debite dividere posse, sicut fit in sano. Initium suffusionis adesse rata ex consilio chirurgi formicarum acrem liquorem instillavit; sed post magnos exindennatos ardores ob acrimoniam malum deterius esse potius animadvertisens,

(z) Vide §. 63.

(a) Vide §. 63. No 2.

(b) l. u. p. 123. sq.

„ intermisit usum. Ruborem et ardorem
 „ fere constantem posthac oculi solabatur
 „ cum flore lactis et viridis æris
 „ portione in linimentum redacto, quo
 „ palpebras inungebat. Oculus semper
 „ hinc siccus fuerat, nec ulla unquam
 „ serofitas observari poterat; imo si flens
 „ humectaret eundem, melius sibi esse
 „ laudabat. Consilium nostrum expetens,
 „ . . . quamvis malum fore incurabile
 „ suspicaremur, quod foveolam illam
 „ vel ex resiccatione crystallini (referebat enim circulum), vel corneæ ali-
 „ qua lamellarumque hujus ruptura pro-
 „ ductam judicaremus; tamen experiri
 „ voluimus, utrum aliquam alleviatio-
 „ nem conferre ægræ liceret. Fonticu-
 „ lum, quem in brachio sibi jam ante ex-
 „ citaverat, siccum esse continuo fateba-
 „ tur; et cum topicis nullum levamen
 „ procuraretur, a pinguedine viperina
 „ in pejus haberet, experiri voluit se-
 „ tacei efficaciam; sed sine ullo effectu:
 „ quamvis enim aliquantum fueret hæc
 „ materia serosa plus quam ex fonticu-
 „ lo; tamen ardorem et ruborem oculi . . . tollere non licuit. Ita quo-
 „ que viro quadragenario majori ex V
 „ abusu ophthalmia seu rubore oculorum
 „ continuo et trachomate affecto recor-
 „ damur . . . frustra adhibitum fuisse

„ fetaceum „. Scorbucis vero maxime omnium id genus ulceræ obsunt. Ita s. ALISCHERI (c) puellæ novenni admodum scorbuticæ , et sceleti instar emaciatae , ambosque oculos rubros habenti fonticulus in brachio excitatus vix 8 hebdomades aderat, cum non modo oculos non emendaret, sed fungosæ quoque carnis proventum in ulceræ causarit, ac dolentissimum toti brachio erysipelas acciverit. Pulchre etiam hactenus dicta confirmat observatio s. A. D. TISSOTI (d) de matrona 60 annorum , obesa, sœvam plurium annorum lippitudinem experta, quam depulsuri medentes ubi lævo in brachio fonticulum excitassent, ocyus sœvi circum dolores, inflammationes, lichenes, herpetesque orti, totum cito fœdantes corpus hactenus omnis cutanei morbi expers. Lippitudo etiam gravior abhinc facta, amisko pene visu, ob cataractam utroque in oculo natam. Cluso primo cauterio musculosæ nimis parti apposito, seistoque alio (ita volente ægra). adhibitis brachio Saturninis, datisque le-

(c) Annal. Vratisl. Tent. 23. A. 1723. Febr. Cl. 4. art. 13. §. 1. p. 214.

(d) Epistola ad A. HALLERUM de variolis, apopl. et hydrope p. m. 128. sq.

nibus catharticis e ȝo dulci et sulphure aurato, sanata cutis, cataracta utraque superstite solo ferro tollenda.

§. 66.

PERISCYPHISMUS autem, quem ita P. AEGINETA (*e*) compellat (id est cutis cranii eum ad modum incisio, ut detonso ad cutem usque capite, vasisque temporum vitatis, transversa instituatur sectio a sinistro tempore ad dextrum usque, paulo supra frontem ; osse autem nudato pluribus diducatur linamentis ; ac post solutionem, declinante jam inflammatione, os radatur, donec producere carnem incipiat, et ductu concarbonationis pulvillis incarnantibus curetur), et alii secandi urendique ab HIPPOCRATE (*f*) traditi modi, etsi R. A. VOGEL (*g*) iis hodie quoque locum esse dandum censeat, partim ob crudeliorem operationis

(*e*) De re medica L. 6. C. 7.

(*f*) De locis in homine pag. FOES. 413. sq.
& de videndi acie p. 688. sq.

(*g*) Diss. de prerogativa Vx Sis in partib. laborantib. §. 19. 4. Gott. 1756. Resp. L. F. B. LENTIN (in Opusc. Med. select. No 3. p. 106. sq.).

naturam, partim vero, quod methodus ophthalmiis gravissimis etiam medendi usque adeo hodie sit præclara, ut vulnerum horum necessitatem prorsus submovet, præsertim sufficitis eorum in locum fonticulis ac fetaceis, nusquam amplius exercentur.

C A P U T VII.

I N O C U L A T I O M I A S M A T U M R E - T R O G R E S S O R U M .

§. 67.

Inter procatarcticas ophthalmiæ causas vidimus (*b*) a varia materiæ morboſe ad oculos metastasi ophthalmias generari cum graves ſæpenumero tum plerumque ad omnia quæque præfidia rebelles, nec ante ab iis liberos evadere egressos, quam materia illa ad pristinas suas fedes revertatur. In primis vero id a scabie et gonorrhœa virulenta accidit. Eapropter omnem ſemper operam impendunt medici ad revocandam vel scabiem vel gonorrhœam. Quarum revocandarum cum

(*b*) Vide §. 22 No 4. 7.

plura suppetant artifacia, nullum tamen horum præstabilius esse observatur, quam *inoculatio*; ut quæ et ocyus et facile administrari possit. *Enim vero*

I. GONORRHOEÆ *virulentæ inoculatio* ita habet: „ immittitur, inquit M. „ L A N G E (i), in urethram viro go- „ norrhœa virulentissima laboranti bacil- „ lus cereus, isque per aliquod tempus „ (differt tempus hoc, et prout materia „ gonorrhœica plus vel minus virulenta, „ plus vel minus temporis poscitur) in „ ea relinquitur, donec bacillus bene „ materia gonorrhœica inunctus fuerit. „ Nunc introtruditur confestim bacillus „ venereus iste in urethram hominis ad- „ stantis, morbo ex gonorrhœa suppres- „ fa laborantis, ibique per 3--6 horas „ asservatur, donec ardor et reliqua go- „ norrhœæ veræ symptomata apparue- „ rint. Gonorrhœa præsens dein tracta- „ tur secundum artis principia,.. Hocce „ artificium A. 1764 M A R I G U E S (k) in „ curatione ophthalmiæ venereæ a gonor- „ rhœa repressa ortæ pulchro cum successu „ adliibuit. *Ii, qui crimina parvi pen-*

(i) Diff. cit. §. 41. p. 76.

(k) roux l. c. T. 36 Aout 1771 p. [160.
sqq.

dunt, aliam inoculandæ gonorrhœæ viam
preferunt. „ Mira nuper hic, inquit
„ J. J. PLENCK (*1*), loci (Budæ) con-
„ tigit historia hujus morbi : Janio ex
„ gente Rasciana gonorrhœæ laborans ali-
„ quot uncias olei terebinthinæ hausit,
„ ut sibi gonorrhœam curaret. Sup-
„ pressa gonorrhœa subito veliementif-
„ sima ophthalmia gonorrhœica utriusque
„ oculi afficitur. Chirurgus, qui me hac
„ de re consuluit, ægrotō gonorrhœam
„ ope candelulæ infectæ inoculare tenta-
„ vit; at ægrotus id non admisit, dicens
„ se leniori via sibi revocaturum esse
„ gonorrhœam. Adiit ideo eandem, a
„ qua gonorrhœam obtinuit, meretri-
„ cem, ac altero jam die profusissima
„ gonorrhœa laborabat: oculi inflamma-
„ tio remisit; et solo interno usu ♀ ii
„ gummosi intra 6 hebdomadas ab utro-
„ que vitio perfecte curabatur „ Ita
ſcelera etiam non fadenda, ubi com-
milia sunt, scientiæ humanæ profereundæ
inferviunt. Quod si vero ejusmodi aut
loco sit æger aut animo, ut inoculatio
hæc institui nequeat, SCHMUCKERI
methodus antiphlogistica virus ex oculis
ad genitalia derivans est adhibenda; de-
mendus nempe pro morbi magnitudine

(*1*) Doctr. de morbis venereis p. 83 nota (*).

sanguis, alvus rheo cum nitro ducenda, pudendis fatus emollientes late admovendi, &c. ut SCHMUCKER suo in ægro (*m*) diligenter perfecit. Imo securitatis ergo hæc ipsa methodus etiam ubi inoculatio fit, haud est negligenda; ut quæ istam celerius reddat efficacem. Porro

2. SCABIEI *inoculatio* peragitur vel crebra scabiosorum contreftatione vel nocturno accubitu eodem in lecto, vel gestatione indusiorum, manicarum, tibialiumve a scabiosis gestatorum, sanieque adhuc scabiosa Fordidatorum. Illustre prorsus hujus rei exemplum literis prodidit J. G. HALLMANN (*n*): fabri lignarii filia 12 annorum post malignas variolas confluentes ante biennium male tractatas contraxit plus quam biennalem utriusque oculi inflammationem ad plurima remedia (scilicet Væ Ses, scarifications, hirudines, cathartica, ♀lia cum purificantibus, vesicantia, idoneaque ophthalmica) contumacem cum floccorum oculis oberrantium illusione, ac palpebræ tumore, duritie, pruritu et ulceratione,

(*m*) Vide histor. 16.

(*n*) Act. Svec. Vol. 38. trimestr. 3. No 3. p. m. 212. sqq.

tione, purisque inde lenti et acris proventu, ac insigni rubore erysipelatode se se late circa inferiorem palpebram extende. Puella cutem flavam ac tensam habebat, debilis et macra; nihil tamen ceteroquin querebatur: vigebant appetentia somnusque, nisi dum remittentis indolis morbus per punctarios dolores geminatumque palpebrarum pruritum gravissime exacerbabatur. Toto autem infantiae tempore palla est puella insignem pedum scabiem cum magnis poplitum ulceribus; quam cum ingruentes variolæ in totum abolevissent, vero erat simile, miasma variolosum se se cum scabiosa materia univisse, atque deinceps metastasim illius ad oculos accidisse. Idcirco post sepositam aliquamdiu medicationem, viresque analepticis refectas, sicciamque cutim prius balneis tepidis humectatam et emollitam, vespere quodam egressa e balneo ægra jussa est perfictos prius probe calideque pedes induere lanneis tibialibus a scabioso puerο dies aliquot gestatis, multa adhuc sanie crustisque inhærentibus, eaque tribus continuis gestare nycthemeris. Enata inde cephalalgia, dolores artuum, vehemens febris, ac tensiones pectoris cum sicca tussi, prorsus ad modum exanthematicarum febrium. Interea seduo nauriebat infusum

tenue flor. sambuci, atque aliquot guttas MR^æ simplicis assumpsit. Ob simultaneam etiam vomitionem datus ♀ émeticus e decocto hordei celeriter operatus est. Lapsis 24 horis æstus, cephalalgia, tuffis, puncturæ thoracis minuebantur, ac pro ratione incrementis sensim perspirationis etiam rubor erysipelatodes utroque in pede diffusus comparuit, qui postridie se se dividens in rotundas moleculas velut genuinam scabiem contrahebatur. Hac vero increbescente, vixque octiduum durante oculis albedo visusque acies redibat; palpebrarum tumor duries callositas minuebatur, pusque tenuius parcius ac minus acre iude prodibat. Scabiei ergo eruptio promovebatur tepidis balneis, potu infusi ligni Guajaci, et usu ♂is e flor. sulph. cum camphora; oculis vero nil adhibitum preter cerebriorem humectationem ope aquæ frigidæ guttis aliquot aceti Saturnini et V Gallici alteratae. Post 6 hebdomades nisi aliquis palpebrarum facile collabentium languor superfuit, et ægra ob desperita pleraque cilia intensiorem lucem diurnam non satis ferebat. Ubi demum scabiei eruptio ulterior substituit, imo in dies minuebatur, ne forte irradicetur, ab usu pulveris et decocti cessatum est, horumque in locum data sepius cathar-

tica cum ♀io dulci, ac partes affectæ juxta focum △^a GOULARDI calida lavabantur. Ab his scabies omnis resicata demum evanuit, palpebris nativus tonus rediit, vires increvere, et anno infœquente puella aquas foterias bibit.

C A P U T VIII.

O P H T H A L M I C A.

§. 68.

OPHTHALMICA denique *remedia*, quæ oculis forma fotus, litus, collyrii, &c. applicantur, expendenda supersunt. Etenim H. BOERHAAVIUS (o) ,, ex- „ terne . . . ad locum affectum (ait) „ applicanda sunt topica, ut malum ibi „ hærens corrigatur. Plurima hic præ- „ scribuntur medicamenta; sed paucissi- „ ma sunt, quæ spei satisfaciunt, et præ- „ terea maxima prudentia in eorum usu „ opus est,. Ne autem ex immensa eo- rum, quæ hic sine discrimine ab empiricis commendata sunt, farragine in delectu peccetur, memoria tenendum est, eadem oculis inflammatis adhibenda esse reme-

(o) I. c. §. 60 p. 52.

dia externa, quæ aliis quibusvis partibus ex inflammatione laborantibus applicari debent: proinde pro variaente inflammationis ac symptomatum vigore graduque varia ut ubique alibi, sic oculis quoque adhibenda sunt topica; hac tamen isthic observata cautela, ut cum alibi locorum ob minorem plerumque partium sensitatem sæpe acriora paulo ejusmodi topica esse possint, oculis perquam provide similia admoveantur, secus aucto inde facile dolore inflammatio quoque augabitur. „ Reperit enim BOERHAAVI „ us (p) omne medicamentum dolorem „ excitans in oculo inflammatu pessimum „ esse; dolorem enim facientia suppurationis causam augent „: quæ eveniens plerumque oculum pessundat; et „ ausim dicere, inquit F. HOFFMANN „ nus (q), plures visu privari ex im „ peritia applicandi topica, quam ex „ ipsa morbi vi ac magnitudine „ Cujusmodi exempla paßim in hocce libello videre est. Ne itaque id eveniat, ad præsentem inflammationis statum diligen-

(p) Ibidem p. 53.

(q) Diss. de errorib. vulgarib. circa usum topicor. in præxi §. 7. (Opp. T. 6. p. m. 323).

ter est respiciendum, qui rite perspectus, quid et quando admoveare oculis oporteat, liquido præmonstrabit.

§. 69.

Varius igitur ophthalmicæ gradus *vel relaxantia* cum attenuantibus leniterque stimulantibus poscit, *vel repercutientia* ex roborantibus, adstringentibus, siccantibusque (id quod in cujusque alias partis inflammatione perinde valet). Verum hac ipsa in re omnis curationis periculique cardo vertitur, ne ubi relaxantibus opus est, repercutientia, ac vicissim, in usum vocentur; id enim ipsum est, quod toties oculos perdidit. Facile autem hos scopulos tiro vitaverit, modo ad sequentia advertat animum. Princeps nempe in ophthalmicæ curatione canon est, ut inflammatio resolvatur; nam cum in aliarum partium inflammationibus sæpen numero vel resolutio vel suppuratio iis sanitatem reddat, hic sola resolutio est salutaris, suppuratio vero plerumque exitiosa: quapropter in ophthalmia medendi methodus unicam resolutionem inflammationis pro scopo habeat, oportet. Cum autem hæc resolutio binis fieri possit modis, nimirum sanguinem lerosis arteriis errore loci im-

pactum vel in serosas venas motu progressivo promovendo , vel in arterias rubras (unde advenerat) motu retrogradando repellendo , ut ex his deinceps in venas rubras feratur (tertius enim modus haud suppetit) : evidens est , si priore illo modo resolutio tentanda sit , necessum esse , ut et fines arteriarum serofarum , per quos sanguis in serosas venas iis continuas est promovendus , relaxentur , et sanguinis globuli compositi mayores in minores diffiliant ; sin vero posteriore modo resolutio sit facienda , perinde liquet , fines arteriarum serofarum non tam laxandos esse , quam potius vasorum horum contractilitatem ab apicibus versus bases augendam esse . Quem positis jam et illud fit perspicuum , ad primam resolutionis methodum remediis opus esse relaxantibus , attenuantibus , lenissimeque stimulantibus , ad alteram vero repercutientibus .

§. 70.

At quando una quando altera resolutionis methodus locum habet ? Recte sane id impræsentiarum et opportune tironi querere in mentem veniet ; quippe hoc illud est , in quo omnis bona et ordinata ophthalmiæ medendi ratio

sita est. Prima itaque resolutionis methodus tunc semper est adhibenda, ubi-
cunque illam ipsa etiam natura molitur, id est in omni graviore ophthalmia, præ-
fertim cum manifesta et vehementi febre coniuncta; hac enim præsente adest præ-
ternaturalis humorum impetus infarctum arteriarum ferociarum oculi a tergo ur-
gens, quo ipso conatur natura et fines harum arteriarum dilatare, et globulos ru-
bros iis impactos per illarum fines dilata-
tos in continuas ipsis venas transprime-
re: hoc itaque suo in opere est omni
ratione adjuvanda per applicata remedie
fines arteriarum ferociarum relaxantia,
sanguinem attenuantia, lenemque vasis
stimulum, ut impactum sibi sanguinem
facilius propellant, addentia. Quæ cum
ita sint, quantum quæso mali non accer-
seretur, si præsente hoc naturæ molimi-
ne altera illa resolutionis methodus na-
turæ conatibus e diametro opposita ad-
hiberetur! Id ipsum utique est, quo ab
empyricis toties oculis inflammati exi-
tium affertur. Altera vero resolutionis
methodus tunc præfertim locum sibi vin-
dicat, quando natura priorem non mo-
litur, id est, dum levis adest inflamma-
tio, seu hæc incipiens sit, seu vehe-
mentis prægressæ ophthalmiæ reliquiæ,
absente notabili dolore, conspicuo tumo-

re, ac manifesta febre inflammatoria. His ita breviter præmissis ad enumeranda in utramque hanc resolutionis methodum idonea remedia transeamus.

§. 71.

Ubi ergo primam resolutionis viam natura ipsa ingressa est, adjuvatur febre primum per vacuationes alvi ac sanguinis institutas, ubi opus est, ad moderamen redacta, ne impetus a tergo in arterias oculi infarctas fit nimius: quo facto applicanda infarctis oculorum vasis remedia tepida aut calida (nunquam frigida) emollientia aquosa, mucilaginosa cum mitissimis salibus incidentibus, resolventibusque, lenissima insuper stimulantia, roborantia, et interdum subadstringentia, ita ut, quo inflammatio major est, eo horum posteriorum ad priora proportio sit minor, et prout inflammatio remittit, ita eorumdem proportio ad priora prudenter sensim augeatur, imminutis e contrario prioribus, donec inflammatio ad eam fuerit redacta levitatem, ut ei altera resolutionis methodus per repercutientia tuto applicari possit. Initio proinde vehementis ophthalmiæ fatus et collyria e remediis ante dictis optime convenient. „ Horum selectissima, in-

„ quit BOERHAAVIUS (*r*), recensē-
 „ bo, experientia multiplici mihi com-
 „ probata. Sumpsi nempe

Flor. althææ

— malvæ

— cyani

— sambuci aa p. j.

Fol. althææ

— malvæ aa M. j.

Capit. pap. alb. sine femin. 3ij. coqu.
cum

Aqua in catapl. sub fine m adde

Farin. semi. lini q. f.

Aceti rosac. parum (v. g. 3ij)

Olei rofar. 3 ij

Sacch. Saturni 3j. M. F. cataplasma

„ omni quadrihorio renovandum, et la-
 „ xe applicandum toti orbitæ, quod
 „ summas inflammationes curavit. Ace-
 „ tum rosaceum (licet contradicat opi-
 „ nioni vulgari) parva copia addimus;
 „ quia in omni inflammatione nihil plus
 „ resolvit, quam acetum parva copia re-
 „ solventibus emollientibus additum,
 „ quod Veterum summum fuit medica-
 „ mentum; . . . sed non nimis magna
 „ dosi addi oportet, alias acrimonia sua
 „ lædit, et vasa rodit. Hoc solum suffi-

„ cit, ne sequatur suppuration; et laxi-
 „ tas etiam internis vasis restitui potest
 „ applicatis tantum externis medicamen-
 „ tis: licet enim oculus clausus sit, ta-
 „ men juvant; cum si externe omnia la-
 „ xa sunt, etiam interno malo spatium
 „ procuretur, ut facile fluere queat.
 „ Sequuntur nunc collyria (s) sive medi-
 „ camenta, quæ oculo instillata quatenus
 „ possunt vasa attingere, materiam egre-
 „ gie resolvunt. Sunt autem omnia,
 „ quæ tepida vascula laxantia, impacta
 „ leniter diluentia, vel invadissimo sale
 „ dissolventia applicari possunt. Varia
 „ hujusmodi proponuntur; formula, quæ
 „ sequitur, probatissima est:

B. Sem. cydonior. gr. vj

Opii purissimi gr. jv

Sacch. Saturn. gr. ij vel iij. cum f. q.

∇^a destill. rofar. in mortario non
cupreo fed vitro vel ala-
bastrino F. emulsio, cuius
3 ij vel iij adde

TR α croci cum ∇ rectif. factæ 3j.

Hujus collyrii gtt. j oculo subinde in-
stilletur, et marginibus oculorum in-
ungatur, post instillationem autem
claudatur oculus. Hæc formula opti-

(s) Ibidem §. 61. p. 55.

„ ma est, et sufficere potest; sepe profuit in statu inflammationis, et experti laudabitis per eventum. Semen cydoniorum addimus, quia arcanum summum est apud multos in collyriis. Et ob eandem quoque rationem adiicimus opium, quod ob amaritatem mirifice dissolvit et aperit, . . . et etiam sopit „. J. L. SCHMUCKERUS (t) pulchros se effectus observatione testatur a cataplasmatisbus e Θ*, acetati vini acris et aquæ æquis partibus cum grossa farina secales coctis, atque tepide inter duo lintea applicatis. His vero paradigmatum instar pro tirone præmissis formulis nunc varia emollientia, attenuantia, stimulantia, repercutientia, &c. quæ præ ceteris usu se probaverunt, in medium adferam, simplicia primum, dein varias ex iis formulas ab œnocomiis variorum claras.

§. 72.

I. *Simplicia itaque commendatissima sunt*

A. *Emollientia* pro vasis laxandis, dolore mitigando, acribus lacrymis aliquisque stimulus obtundendis, inviscandis, &c. præfertim vero

i. *Albumen ovi* oculo affecto calide instillatum. Apud G. H. VELSCHIUM (*u*) refert H. REUSNERUS matronæ cuiquam ad ophthalmiam curandam usū frequentissimo probatum fuisse hoc euporiston: „ ovum recens a gallina editum imponatur aceto per triduum, et mollescer; tum acu compungatur, et effluet aqua, qua utere „. At nihil opus est diutina hac ovi maceratione; siquidem albumen sine hac etiam prospicit. Apud C. F. PAULLINI (*x*) „ vir 65 annorum diu laborarat oculorum inflammatione, quæ tandem ita crevit, ut nec suæ nec conjugis manus ad demulcendam illam sufficerent. Applicata denique artis pharmaceuticæ studiis solum ovi albumen oculis calidum abjecto vitello, et mitescere cœpit dolor cum pruritu „. Perinde A. E. BÜCHNER (*y*) meminit infantis quadrimuli, cui proxime ignem stanti scintilla in oculum illapsa ocyus pustulam ibidem cum vehementi dolore et inflammatione creavit; at applicato albu-

(*u*) Syllog. obs. et cur. medic. obs. 41.

(*x*) Obs. med. phys. Cent. 4, obs. 11.

(*y*) Miscellan. phys. med. math. A. 1729 Decemb. cl. 2. art. 3. p. 754.

mine ovi cum lacte materno conquaſſato malum intra horam conquevit citra ul- lum deinceps obſervabile in viſu vitium. Neque etiam pœnitendo ſucceffu albu- men ovi oculis adolescentis apud VEGA (z) eſt adhibitum.

2. *Lac tepidum oculis inditum vel ſotus instar admotum.* „ In ophthalmia „ . . . omnibus . . . collyriis lac mu- „ liebre , inquit V. RIEDLINUS (a) , „ quod nuper in puerο quodam, qui et „ varia collyria et ſcarificationem et ve- „ ſicatoria et tonsuram capitis fruſtra „ in uſum duxerat , ſecunda jam vice „ vidi : huic enim cum mulier quædam „ paupèrula vix per 6 vel 7 dies lac „ ſuum quotidie bis ex mamma oculis „ inſtillasset , omne malum ceſſavit , et „ oculi omnino pristino ſtatui reſtituti „ ſunt „. Apud J. C. TILLINGIUM (b) „ adoleſcens 15 annorum ex chemofi „ habebat maculam albam in cornea „ oculi ſinistri transparente , vafaque ſan- „ guine turgentia tria ex eodem in an- „ gulo interno coeuntia. Cum varia

(z) Vide §. 40.

(a) Lin. med. ann. I. Martii 4. p. 64.

(b) I. c. p. 66. sq.

„ medicamina diu frustra adhibita fuissent, consilium tandem dedi, ut Carolinas adhiceret thermas, a quo ad easdem perquam molesto itinere, ex solis scilicet ardentissimo æstu et labulo minimo, quod aer movebat, gravitas oriebatur ophthalmia, qua palpebrae in primis tumebant, serumque acre et arenulæ adhuc inhærentes illos offendebant. Fomentatio ex lacte calido sola sufficiebat, ut brevi hæc inflammatio cessaret „ &c. Perinde P. FORESTI (c) „ Baccalaureus juris „ . . . anno etatis. suæ 27° . . . cum ex nimia vini potionē in oculorum dolori levem et rubedinem quandam cum exigua inflammatione incidisset, et una catarrhum et dolorem capitum, non tamen gravem incurrisset, sequens decoctum eidem præscripsit:

B. Cort. rad. cichor.

— — fœnic. aa ʒij

Fumariæ M. ij

Betonicae M. j.

Acetosæ

Salviæ

Euphragiæ aa M. 5

Sem. anisi ʒij

Sem. coriandr. ppt. 3j

— filer. mont. 3f

Fol. sennæ 3j

Uvar. pass. ab arill. repurg. p. j

Prunor. Damasc. N° jx. F. decoct.
in f� iiiij

▽^a commun. ad consumpt. me-
diat. stent per noctem su-
pra herbas insula, mane
coletur cum forti expre-
sione, et arom. cum 3j
cinnam. selecti, et fac-

„ charo dulcoretur. Bis in die ex eo
„ sumebat. Postea has pilulas sumpsit:

B. Pil. lucis majoris

— hieræ simpl. G A L. aa 3f cuti
Sueco fœniculi F. pilulæ vij,

„ quibus circa medium noctis sumptis.

„ quinquies alvum depositus, et dolor ca-

„ pitis magna ex parte evanuit. Ad

„ oculi ruborem hoc collyrio utebatur:

B. Aquæ fœniculi

— rosar. aa 3j

Lactis mulieris lactantis puellam.

„ 3f. M.. Victuque attenuante utens

„ statim fuit curatus „.

3. *Mucilagines*, ut cydoniorum se-
minuin, de qua ante (d), et aliæ collyrii

(d) Vide §. 71.

forma adhibitæ sœpe ad miraculum profunt. „ Huc pertinet quoque formula „ egregia, inquit M. LANGE (e), cu- „ jus mentionem nuper fecit Cel. TRI- „ LERUS, quamque optimi emolu- „ menti invenit Ill. QVARIN, quæ se- „ quens est:

B. Gummi tragacanth. 3j

Mucilag. sem. cydon. 3j β

∇^{α} rosar. q. f. ut F. collyrium „ mediocris consistentiæ, quod instille- „ tur guttatum oculo, et externe etiam „ linteola eo madefacta applicentur „ Simili pene collyrio R. LENTILIUS (f) gravem satis ophthalmiam celeriter discussit, nempe „ puella 18 annorum „ tempore menstruo in aqua frigida per „ totum diem morata ophthalmiam in- „ signem sibi contraxit. Oculorum bulbi „ tumentes, sanguine suffusi, horridi „ aspectu, de die quidem non dolentes, „ noctu autem acerbe. Ordinavi Vx „ Sem in dextro pede largam, hinc se- „ quentes pilulas una vice deglutiendas:

B. Extr. panchym. CROLL.

M. P. de succin. CRAUT. aa. gr. xij
Resin.

(e) Diff. cit. §. 37. p. 69 nota (a).

(f) Miscell. med. pract. Part. I. p. 143.

Resin. scammon.

— gialapp. aa. gr. vj. F. pil.

,, № 30. Pollea collyrium , quocum
, mane et noctu oculi inungantur:

B. Mucilag. e sem. psyl. et

— — — eydon. aa. cum

▽ fl. cyan. calcatr. et sennic. extr.

3j's

Album. ov. № j. Conquassentur
, invicem. Unde mox ophthalmia sub-
, lata „.

4. *Malva flores*, quos jam in cata-
plasmate BOERHAAVI (g) vidiimus.
Decoctum autem illorum J. JANIN (h)
fortuito quodam casu gravissimis in oph-
thalmiis cum hypopio jam conjunctis tam
efficax reperit, ut non modo ophthalmias
fustulerit, verum ipsum quoque hypo-
pion certius, quam omnia alia haeretus
cognita adversus illud remedia, discusse-
rit, praeterquam quod summos leniat do-
lores, pupillæ erethismum emendet, ac-
que illapla in oculum heterogenea edu-
cat. Hunc autem in modum illud parat
Auctor (i):

(g) Vide §. præced.

(h) I. c. p. 356.

(i) Ibidem p. 394. № 14.

B. Fl. Malyæ quantum 5 digitis capi, coq. in
 ▽æ vitro per 5 vel 6 minuta. Co-
 laturæ trans linteum fa.
 Etæ adde
 V camphorati gtt. vj.

Quotiescumque illo utendum est, recens semper paretur, sèpiusque per diem tepide forma balnei fotusque et collyrii ad plenam usque sanationem, sub usu ceterorum quoque remediorum, quæ res poscit, applicetur. E numerosis vero casibus tres tantum luculentiores JANINUS (k) enarrat, in quibus remedii virtus magnopere elucescit. Feminæ biliosæ 27 annorum ophthalmia oculi dextri neglecta post prævium oculi capitisque dolorem punctorum hypopion invexit, oculoque demum visum ademit. Palpebræ præ tumore vix aperiri poterant; adnata turgebat admodum, anteriorque camera tantum puris continebat, ut nec iris nec pupilla cervi possent. Cum vero puris per incisionem eductio non dum tuta, morbumque auctura videretur, præscriptum interea decoctum malvæ pro balneo fotuque oculi ad mitigandos tantummodo dolores. Verum abhinc appa-

(k) Ibidem p. 357. lqq.

ruit, remedio isthoc non dolorem modo deluisse, verum et inflammationem et hypopion ita evanescere cœpisse, ut 150 inde die et iris et pupilla a pure liberæ fuerint, visusque ob id aliquatenus redierit. Ubi itaque ægra ab hoc remedio tantum proficere cœpit, ad accelerandam curationem 4° quoque die datum catharticum

℞ Scammonei gr. xij

℞ ii dulc. gr. vij

Sacch. gr. xv. M. D. pro dosi.

Intermediis vero diebus quovis mane jejuno stomacho hauriebat feri lactis tenuissimi 3xvj. Atque sic continuato 36 dies decocti malvæ usu oculus sanatus est, ne vestigio quidem tanti morbi superstite. Porro vir ad 47 annos habens consilium petuit pro oculo sinistro graverter inflammatò cum hypopio insuper totam anticam cameram adeo obtinente, ut cornea inde prominentior, quam in altero oculo, crepaturamque minitans, nil nisi massam quamdam purulentam referret. Cum de oculo actum jam esse videretur, pro doloribus tantummodo mitigandis, ulteriorique morbi progressu præcavendo, eadem remedia, quæ feminæ, sunt prescripta. At ecce! 120 post die nullum hypopii vestigium supertuit, Verum iris flammæo rubore infecta in-

signem arguebat adesse inflammationem: pupilla quoque contracta erat et immota, pone quam albida nubecula, sedem in lente habere visa, conspiciebatur; quod quia metum injecit, ne anterior lenticis pars cum uvea concrescens visum aboleat, ad præpediendam hanc concretionem, tollendumque iridis infarctum, ac motum ejusdem restituendum, seposito malva decocto jussus est æger oculum lacte vaccino frequentissime balneare, potuique nil nisi tenuissimum serum lactis concessum. Atque horum remediorum in 65 dies usu æger pristinam oculi sanitatem visumque recuperavit. Denique puella trimestris utriusque oculi ophthalmiam passa est, morbusque nutrice frustra in dies lac ex uberibus in oculos exprimente continenter crevit, ut demum copiosa materiae viridescentis puriformis, continuo ex interna palpebrarum parte per genas desfluentis excretio supervenerit, atque in camerarum anticarum utriusque oculi fundo pus in forma maculæ sublavæ semilunaris apparuerit. Cornea intata fuit, at adnata admodum erat inflamata. Malva itaque decoctum pro focu et collyrio imperatum intra paucos dies puriformem illam excretionem imminuit, sensimque plane cohibuit, et hypopion una cum ophthalmia felicissimo eventu prorsus evanuit.

5. *Axungiae* quoque ad acrimoniam demulcendam, vasorumque infarctorum fines laxandos, nec non opacitatem ab ophthalmia in cornea superstitem delendam, a multis hic fuere commendatae, præsertim viperina. „ At vero, inquit „ F. HOFFMANNUS (*l*), intelligendum „ hoc ipsum est, si ex fuerint recen- „ tes; quandocunque enim per vecusta- „ tem rancorem contrahunt, acrimonia „ sua . . . præfens damnum inferunt,. . . Alioquin vero testimonio Vratislavien- „ sium (*m*) „ pinguedine viperarum recen- „ ti prurieus acrimonia, que haud raro „ hunc affectum comitatur, tollitur, „ ut D. GRASSIUS et alii experti persœ- „ pe sunt,. . . Et apud V. RIEDLINUM (*n*) „ artifex quidam sancte affirmavit, „ patrem suum jam visu pene orbatum „ solius hujus pinguedinis usu eundem „ et restituisse et conservasse,. . . Apud „ eundem sexagenarius a multis annis ca- „ lorem deficere admodum sentiens, pluri- „ munque catarrhis, oculorum præsertim, „ obnoxius, quos cum saepius vehementer

(*l*) Diss. de errorib. vulgarib. circa usum topo-
picor. in praxi §. 10. (Opp. T. 4. p. 324).

(*m*) Lin. med. ann. 3. Septemb. 9. p. 601.

(*n*) Ibiem 8 & 9. p. 599. 601.

invaserent, ultimum denuo sinistrum oculum affixere, eoque non dum restituto dexter inde adeo est inflammatus, ut visum pene amiserit, quippe qui nec imaginem jam ullam redderet, maximumque splendorem vix perciperet. Plurimis frustra adhibitis tandem vesicans, at non præmisso cathartico, est admotum; verum quod eodem ipso die æger calidiori se se aeri ac pulverulento exposuisset, morbus ita increvit, ut medæ ulterioris incapax esse videretur: donec axungia viperina adhibita egregie profuit. Hinc varii postmodo ophthalmiatri suis illam linimentis admiscerent. Et H. SLOAN (o) axungiæ porcinæ viperinam in linimento suo substituens tanto illud inde efficacius observavit evassisse, ut miracula sibi præstitisse viles fit. Viperinæ autem pinguedini M. RULANDUS (p) equiparat, si non præfert, anserum pinguedinem recentem, duodecies lotam optime, ac tantisper cum aqua rosarum agitatam, quoad subtilissima candidissimaque nivis instar evadat; cuius gtt. j. mane, meridie, et vesperi oculis immissa visum intra mensē ad

(o) l. c. p. 292.

(p) Thesaur. medic. tit. *ophthalmia* p. m. 83.

miraculum restituit. PHAEDRO Medicus CAESARIS hoc unico remedio cœcitatem sustulit, suffusiones, dolores, rubores, inflammationes, &c. Imponit autem isthic medicus gtt. j. iiij. iiiij tepide ad oculos affectos mane, meridie, vespri, supino jacente per $\frac{1}{4}$ horæ ægro. Quædam RULANDI ægra „ instar ovi „ gallinacei tumidos habuit oculos cum „ insigni dolore; hac pinguedine adlibita cessarunt omnia „.

6. Gossypiumne huc etiam referendum? Apud L. RIVERIUM (q) „ infans recens natus oculorum rubore afficiebatur cum multis sordibus puris „ instar inde effluentibus. Per 3 mensiles affectus continuavit, et multa colllyria admota nihil contulerunt. Tandem ex præscripto cuiusdam medici „ gossypium singulis noctibus admotum „ est utrique oculo, quod prius ad prunas diligenter exsiccabatur, digitis „ prius disceptum, et bene carmina- „ tum. Postmodum uterque oculus con- „ tegebatur pauca cotonis quantitate in- „ star plumaceoli, fascia superinducta. „ Mane gossypium auferebatur dictis for-

(q) Observ. hinc inde decerp. 3a (Opp. p. m. 688).

„ dibus valde imbusum. Continuando
 „ remedium per plures noctes infans
 „ optime curatus est „

B. *Stimulantia* porro cum lenissima
 tantum esse oporteat, quæ dolorem nul-
 latenus creando vaſis tamen vires addant
 ad itales ſanguinis in venas ſerofas pro-
 pellendas, non immerito delectu hic
 opus eſt. Hunc ergo in censum præter
 plurima alia referuntur

1. *Vapores* diſcutientes leniſſimi ſti-
 muli, cuiusmodi curationem H. F. DE-
 LIU S (r) commemorat: „ vir 50 anno-
 „ rum, habitus corporis ſiccioris, hæ-
 „ moptyſin interdum paſſus eſt, ſub pau-
 „ lo vehementiori corporis motu recru-
 „ deſcentem. Pathemata hypochondria-
 „ ca olim ſæpius expertus eſt, ita ut
 „ medicus quidam pro motibus hæmor-
 „ rhoidalibus ea declarans fluxum hæ-
 „ morrhoidalem provocare niſus fuerit,
 „ ſed ſine omni eventu, niſi quod uri-
 „ næ ardor poſtea eum vexaverit. Ante
 „ annum et quod excurrit arthritide per
 „ aliquot menses laboravit. Aliud jam
 „ accidit ſymptoma, nempe oculi ſinilitri
 „ inflammatio gravis et ſumme moleſta
 „ cum viſus hebetudine juncta, quæ in

(r) Amant. medic. Dec. I, Cap. 4.

„ dies augebatur, donec macula quedam
„ livida in tunica oculi cornea conspi-
„ ciebatur. Hoc punctum sensim cresce-
„ bat in majorem molem, ita ut post ali-
„ quot dies iris cum pupilla obnubilare-
„ tur, et visus privatio accederet. Al-
„ ter demum oculus etiam patiebatur in-
„ flammationem fatis ardente, ita ta-
„ men, ut visio remanserit, lumine vero
„ ob pruritum et feri ploratum non ga-
„ visus fuerit. Petitur consilium. In-
„ terna ergo respectu ad statum corpo-
„ ris habito cum externis conjunxi. De-
„ di igitur species pectorales theiformes
„ e rad. pimpin. caryophyllatae, polypo-
„ dii, cichor. herb. hyssopi, veron. fa-
„ nicul. pyrol. heder. terrestr. sem. carv.
„ foenicul. cort. aurant. Deinde laxans
„ viscerale pro derivando affluxu e gumm.
„ ammoniac. acet. squill. sol. et iterum
„ inspiss. & dulc. et resin. jalapp. 1° 5°
„ et 9° curationis die repetendum præ-
„ scripsi. Externe vero aquam ophthal-
„ micam e vitriol. alb. saech. Saturn.
„ nitro dep. cum aqua euphras. calcatripp.
„ cyan. rosar. proportionata quantitate
„ mixtam adhibui. Post usum horum
„ medicamentorum symptomata quidem
„ mitiora evaserunt, pterygio vero o-
„ culorum non imminentia. Aquæ itaque
„ ophthalmicæ septica quedam, nempe

„ croc. metallor. subtiliss. pulveris. et
 „ edulcorat. cum aloe hepat. et aqua
 „ chelidon. addidi. Verum et hæc vo-
 „ tis non respondebat. Pro ulteriori
 „ ergo revulsione laxans e diagryd. sul-
 „ phurato, & io dulc. conch. ppt. ordi-
 „ navi, et temperantia nitroso-cinna-
 „ barina pro affluxu humorum congesto-
 „ rio temperando subjunxi. Vasa autem
 „ sanguifera in tunica oculi albuginea
 „ admodum turgebant et dolebant, ita
 „ ut in loco obscuro tempus terere co-
 „ geretur noster. Interim species præ-
 „ dictæ continuato usu ad finem perdu-
 „ stæ erant cum ægroti euphoria; pe-
 „ cùs enim leniebant, et mucidas im-
 „ puritates educebant. Petuit itaque de-
 „ nuo earundem præscriptionem. Dedi
 „ ergo semine carvi et foeniculi paulo
 „ majore quantitate addito, et monui,
 „ ut calide ad promovendam transpira-
 „ tionem iis uteretur. Præcepi etiam,
 „ ut oculos inflammatos cantharo, ad
 „ quem species cum aqua calida dede-
 „ rat, admoveat, et vapores tepidos
 „ ascendere sinat. Stat promissis, et ne
 „ dissipentur nimis cito vapores, linteo
 „ caput tegit supra cantharum expanso.
 „ Sub primo statim usu grata ipsi super-
 „ venit sensatio ardore molesto remit-
 „ tente. Ter itaque vel quater per diem

„ per horæ dimidium vaporem tepidum
„ admittit, semper de melioribus gavi-
„ fus. Magnopere porro dictis specie-
„ bus fidens remittente inflammatione
„ iisdem pterygium sanandum esse cre-
„ dit : pergit itaque, et cum aliquando
„ ipsum oculum vaporí admoveret, sen-
„ sum percipit, ac si quis digito aliquid
„ ab oculo removeret, autumat etiam
„ ipsum pterygium esse remotum, quia
„ objecta nunc distinguere possit. Ad-
„ vocor ad lètum effectum animadver-
„ tendum : video inflammationem diffi-
„ patam esse, et pterygii vestigium tan-
„ tum exiguum adhuc superesse, et mate-
„ riam quamdam purulentam dictum lo-
„ cum obsidere. Jubeo ejusdem infusi in-
„ ternum et externum usum continuatum;
„ et quia tempus Væ Sis instabat, offe-
„ ro prius adhuc dosin pulveris laxantis
„ supra indicati, et tum Væ Sem sva-
„ deo, qua celebrata in dies melior eva-
„ fit . . . Similem quoque curationem
apud J. D. GOHLIUM (s) videre est,
nempe vir „ 47 annorum . . . gravem
utriusque oculi ophthalmiam per 6
sustinuit menses, quam excitatam fuis.

(s) I. c. Dec. 1, Vol. 5. Sect. 2. No 8, p.
21. sqq.

„ se perlibet ex paleis in oculos inter
„ cendum frumenta flagellis actis,
„ quarum infensa actio exacerbata fuit
„ per ventosam et pluviosam aeris inju-
„ riam, quam perferre debuit, ante-
„ quam domum contigerat. Reliquit
„ hinc tamdiu durans fluxio in utroque
„ oculo pannum satis densum; in dex-
„ tro paulo rarius erat vigente adhuc
„ aliquali inflammatione, in sinistro au-
„ tem magis unguem referebat pupillam
„ ex toto non obtegentem . . . Quinta,
„ qua malo laboravit, septimana . . .
„ accessit medicastrum, . . . ejusque cu-
„ randi processum ultra mensem patien-
„ ter pertulit. Hic venam ipsi mox se-
„ cuit sub inversa superiore palpebra,
„ . . . et 3º die post venam secuit in
„ fronte super magis affectum oculum.
„ His artibus cum nihil proficeret, fon-
„ ticulum ipsi in nucha actuali cauterio
„ inurere tentavit, sed ob inscitiam non
„ perfecit. Plus prosecutum præscripta cu-
„ ra in usu aquarum mineralium et bal-
„ nei (Freyenwaldensis). Balneum in-
„ terruptis vicibus humidum ut in sessum
„ svati; elatos vapores ex recenti aqua
„ per ignitos lapillos oculis apertis ex-
„ cipi imperavi, et ut emolliatum hac
„ ratione pannum extergeret, lapidem
„ lyncis in alcohol redactum cum faccha-

„ ro fuiissimo in mortario plumbeo d.
 „ trito mixtum in oculos insufflando. Sic
 „ discessit patiens cum dissipatione in-
 „ flaminationis residuae et spe attenuandi
 „ panni per remediorum commendato-
 „ rum continuationem „.

2. „ *Ecbium minimum . . . contu-*
 „ *sum oculis inflammatis rubentibus in-*
 „ *ter duplicatum linteum applicatum e-*
 „ *gregie confert „ eodem Auctore (t)*
 „ *teste , qui virtutem ipsius pluribus in*
 „ *eiusmodi casibus est expertus.*

3. *Stercus vaccinum.* M. B. VALEN-
 TINUS (u) narrat in ophthalmia qua-
 dam æstate epidemica Pastoris cujusdam
 conjugem vehementia hujus mali ad
 omnia quæque rebellis pene excœcatam
 demum ex desperatione applicuisse oculis
 cataplasma e stercore vaccino recenti
 linteis duplicatis involuto præsentissimo
 cum levamine , cuius ulteriori denique
 applicatione prorsus convaluit ; eodem
 que deinceps remedio plurimos in Pala-
 tinatu inferiori ab ophthalmia fuisse li-
 beratos , quod in honorem inventricis
 der *Frau Pfarrerum Pflaster* est appella-

(t) Ibidem No 14. p. 33.

(u) Misc. nat. cur. dec. 2. ann. 3. obs. 85.

tuñ. Pulchre hoc facit e. s. SAMMO-
NICI (x) versus:

Nec pudeat tractare simum, quem bu-
cula fudit.

4. *Camphora* vero omnium hic prin-
ceps merito habetur. F. HOFFM A N-
N U S (y) expensis severo examine va-
riis ophthalmicis commendari solitis tau-
dem subdit: „ ego potius majorem effica-
„ ciam promittere possum talis modi in
„ casibus de iis, quæ sine magna acrimo-
„ nia et sine ardore discussiva quadam
„ pollent virtute, inter quæ laudem me-
„ retur camphora, quæ uti omnis in
„ flaminationis ita et hujus antidotus cer-
„ ta et præsentissima est. Quod si ita-
„ que inflamatio levior et superficialis
„ tantum est, aqua flor. sambuci, in qua
„ croci momentum est solutum, adjectis
„ quibusdam guttulis solutionis campho-
„ ræ valde saturatæ, tepide applicata
„ non erit sine magno fructu. Si acris
„ lymphæ falsedo conjuncta est, muci-
„ lago sem. cydon. vel aqua rosarum cum
„ croco vel camphora eximiores virtu-
„ tem præstabit. Si autem gravior et
„ profundior neque periculo vacans est

{x) De medicina Cap. 6. versu 5.

{y) Dissert. cit. §. 8.

„ inflammationis species , oculo plane
 „ stupido et ferme sensitatis ac visus
 „ experte reddito , magnum solatium in-
 „ veni in sola applicatione tepida &
 „ camphorati , qui balsami Peruviani ad-
 „ junctione conditus est : sic successive
 „ et sensus , motus , ac tonus , et color
 „ debitus ipsi oculo maxima cum admi-
 „ ratione rediit , quale exemplum quon-
 „ dam hic locorum habui ... Unde li-
 „ quet , camphoram per se solam nunquam
 oculis inflammatis applicari , sed semper
 aliis pro re nata indicatis condimenti in-
 star addi in fotu , cataplasmate , collyrio,
 litu , &c.

5. *Crocus* , *opium* , *gummi* . *resinæ*
 aliæ haud secius ac ipsa camphora tantilla
 dosi aliis remedij pro stimulo blando
 excitando adjiciuntur , ut singula suis
 ubique locis (z) visuri sumus.

C. *Attenuantia* vero sanguinem in ar-
 teriis ferosis errore loci hærentem , ut
 in minores globulos diffilire queat , siveque
 in minores venas transeat , mitissima pene-
 trantissimaque salia esse oportet , qualia
 vel neutra sunt vel præ primis acida ve-
 getabilia sanguinem phlogisticum poten-
 tissime fundentia. Hinc

(z) Vide §. 72 II No 1. 1) et passim sub
 No 1.

1. *Acetum*, at parca manu ceteris aquosis additum, ut ex BOERHAAVIO superius (*a*) vidimus. Verum cum non quam satis provide acetum administraci oculis externe queat, longe tutius ejus loco usurpatur

2. *Pomi pulpa* acido - dulcis (satis antiquum jam ad ophthalmias remedium, et perquam efficax) qua sola , qua aliis juncta. Quantum enim sola hæc pulpa tepide oculis adhibita solaminiis MORGAGNIO (*b*), et cum pauxillo camphoræ ARNOLDI (*c*) juveni attulerit, in superioribus relatum est. Cataplasma tis forma semper adhibetur , cui alii panem similagineum in aqua vel lacte coctum, alii alia emollientia, addito vel croco vel camphora , &c. jungunt. WOOLHOUSII cataplasma commendatis simum erat e pomo testo , camphora , et croco dimidia quaque hora tepide in molli linteolo ita fronti et oculo admotum, ut nec irritaret oculum, nec perspirationem ejus turbaret. Isthoc paulo magis compositum pro graviori inflammatione commendat A. HAEN (*d*):

B. Pul-

(*a*) Vide §. 71.

(*b*) Vide §. 59. No 2.

(*c*) Vide §. 41 No 2.

(*d*) Rat. med. P. 9. C. 6. §. 3.

B. Pulpæ pomor. acido-dulc.

Micæ panis albi aa ſij

Flor. rofar. rubr.

— fimbuci aa pug. j.

Camphoræ

Croci aa gr. vj. M. F. cum aqua
vel laſte cataplasma. Quod ipsum etiam
plurimi facit ILL. A. STÖCK (e), et hoc
ce etiam Simplicius, nempe e pomo co-
cto, pane ſimilagineo, croco et laſte
paratum ſepenumero proficuum expertus
est V. RIEDLINUS (f). Haud ſecius
P. FORESTUS (g) „ puellæ (inquit)
„ post universalia remedia, etiam V.
„ Sem, cum portio ſanguinis una cum
„ bile mixta eſſet, cum . . . purgata
„ eſſet cum ſjſ ſyr. ex infus. roſ. pallid.
„ cum rhab. cum ſjſ aquæ viol. elect.
„ de ſucco roſ. ſjſ M. cum hæc oculis
„ appofuifsem, melius habuit:

B. Medullæ panis optime tritæ ſj

— pomor. dulc. bene tri-
tor. ſj

Laſtis mulieris ſj

„ roſ. (cum palpebra inflata et
rubra eſſet) ſjſ. M. em-

(e) Præcept. med. præf. in formulis No 54.

(f) Lin. med. ann. o Januar. 7. p. 28.

(g) I. c. obſ. 2.

„ plasti modo oculo affecto apponebatur; et cum dolor vehementior esset,
 „ addebam croci, opii aa gr. iij ,.. Denique P. H. VOGEL apud A. E. BÜCHNERUM (b) mulieris meminit proiectæ astatis, quæ hyeme tam vehementi ophthalmia dolorifica oculi dextri cum acris feri profluvio et ejusdem lateris hemi-crania correpta est, ut diu noctuque quiete careret; effloruere insuper cum ante tum sub hoc morbo maculae variae magnitudinis rubræ et asperæ, lichenem siccum referentes. Dati ḡes e lap. 69, C.C. philos. ppt. ḡ io diaph. cinnab. nat. cum intercalatis eccoproticis non sine levamine; atque cum collyria et humida et sicca dolores augerent, cataplasma e pulpa pomi Borsdorfiensis allati cum pauxillo pulv. sem. fœnugr. et croci calide applicatum insigne attulit auxilium. Quantum etiam ejusdemmodi cataplasmate pomaceo juvenis DECKERI profecerit, inferius (i) dicetur. Haud multum vero a pulpa pomi abludit

3. *Mulsa* seu *hydromel*; namque TRALLIANUS (k), „ quemdam densita-

(b) I. c. A. 1730 Januar. cl. 2, art. I. §. 2.
p. 813.

(i) Vide histor. I.

(k) L. 2. C. 4.

„ te oculi laborantem mulsa curavit, cum
 „ nullum ex iis, quæ mitigan, dolo-
 „ remque leniunt, sopire cruciatum pos-
 „ set, sed etiam majorem, quam antea fue-
 „ rit, excitaret „. C. C E L S U S (*l*) quoque
 mulso multum tribuit: „ propter magnum
 „ (inquiens) oculorum dolorem . . .
 „ ovi et album et vitellas in vas defun-
 „ dendum est, adjiciendumque eo mulsi
 „ paulum, idque digito permiscendum:
 „ ubi facta unitas est, demitti debet
 „ lana mollis bene carpta, quæ id ex-
 „ cipiat, superque oculos imponi. Ea
 „ res et levis est, et refrigerando pi-
 „ tuitam coercet, et non exarescit, et
 „ glutinari oculum non patitur „.

4. *Urina* quoque hoc est referenda.
 Nam teste J. LANZONO (*m*) „ braccea-
 „ rius quidam annorum ætatis 57, qui
 „ nunquam a nativitate ægrotaverat, in
 „ ophthalmiam incidit, et respuens alia
 „ remedia sola urina propria tepida occu-
 „ los affectos sæpe fovendo sanatus fuit;
 „ quod areanum ipse fallus est, acce-
 „ pisse se ab agyrtta aliquo Bononiensi „.
 Qui præter blandum lotii humani calo-
 rem contenta quoque consideraverit, ni-
 hil a vero alieni hocce in casu reperiet.

(*l*) I. c. L. 6. C. 6. art. 1. p. m. 282.

(*m*) Act. nat. cur. Vol. 1. Obs. 65.

5. *Aqua ophtalmica* M. RULANDI (*n*) perinde ad simplicia est revocanda; quippe quæ nil sit aliud, quam

Bx. ∇^{α} font. vel ros. alb. vel fœnic. fl̄ij.

Terræ sanct. 3 fl̄. Bulliant simul per $\frac{1}{4}$ h. ad lento ignem, et servetur loco calido. Hujus fl̄ij si addatur ol. bñi rubr. Æfl̄, tanto efficacius est remedium, quod cum ad plurima corneæ præsertim vitia valeat, in ophthalmia plurimum perinde valet. Adhibetur ter de die, nempe mane, meridie, ac vesperi forma lotionis, fatus; collyrii, ita ut æger immisso ejus gtt. iij. jv. v. in oculum calide supinus jaceat per $\frac{1}{4}$ h. applicato simul oculis duplicato linteolo aqua hac calida imbuto. In non nullis præmittitur ejus usui vel Væ So vel catharsis, si ophthalmia sit paulo gravior. Duodecim ægros hocce remedio ab ophthalmia cum variis aliis oculorum vitiis complicata sanatos narrat Auctor (*o*).

D. *Repercutientia* denique percensenda veniunt; quorum ope simul vasa oculi adversus ulteriores morbi recursus robo-

(*n*) Thesaur. medic. tit. *ophthalmia* p. n. 82.
sqq.

(*o*) Curat. empyr. Cent. 3. cur. 16. 17.
Cent. 4. cur. 48. 50. Cent. 8. cur. 3.
12. 14. 61. 62. 64. 65. 66.

rantur. „ Hoc enim constanter expertus
 „ fui , inquit c. h. ERNDTEL (p),
 „ ophthalmias diuturniores , licet simpli-
 „ ces , non nisi sub finem applicatis ad-
 „ stringentibus curari , quatenus vaseula
 „ nimis per affluxum continuum relaxa-
 „ ta non iterum ad consuetum suum to-
 „ num redire facile possunt , nisi debi-
 „ litati et relaxationi hoc modo subve-
 „ niamus „ . Præcipua eorum sunt

1. *Aqua frigida* , *nix* , *glacies* . „ Dis-
 „ cussa inflammatione , inquit j. l.
 „ SCHMUCKER (q) , affluxus lymphæ
 „ crassioris (ad corneam) cessat , stases-
 „ que externis discurrentibus et adstrin-
 „ gentibus remedii resolvi , auctaque
 „ valorum actione rursus educi possunt.
 „ Hujusmodi remediorum princeps est
 „ aqua frigida , si ope spongiz tenuis
 „ illa imbutæ oculus diligenter eluatur ,
 „ præ primis ubi multum humorum ac
 „ pituitæ ille præbet ; quæ si continen-
 „ ter non auferantur , calore loci acria
 „ et rodentia facta morbum austiorem
 „ reddent „ . Neque minoris est aqua
 „ frigida utilitatis in leviore ophthalmiarum
 „ principio ; namque SWIETENIUS (r)

(p) I. c. Cap. 6. p. 193.

(q) Chirurg. Wahnehm. 1 Th. p. 501.

(r) I. c. No 6.

„ ophthalmias incipientes sola aqua fri-
 „ gida applicata toties curatas vedit „
 Id ipsum etiam similibus in casibus ex-
 pertus est J. L. ODHELIUS (*s*), veditque
 ut plurimum intra breve tempus profuiss-
 se; sin minus, certo tenendum esse ait,
 causam ophthalmiae subesse contumacem.
 Et v. RIEDLINI (*t*) senator ophthal-
 miæ saepius a pueris obnoxius eam duo-
 bus euporistis fugare solebat, nimirum
 vel fumo candelæ sebaceæ extinctæ bis
 terve in oculum admisso, vel si rubor,
 calorque gravius urgebat, solitus fuit
 „ medullam panis similaginei in aqua pu-
 „ teali frigida macerare, et hanc post
 „ modum expressam oculo dolenti impo-
 „ nere, dimidiaque sere elapsa hora hoc
 „ cataplasma . . . iterum removere; sic
 „ vero iterato aliquoties hoc labore se
 „ semper haetenus insigne persensisse le-
 „ vamen „ testabatur. Porro T. B A R-
 THOLINUS (*u*) „ oculorum (ait) in-
 „flammationem, et exinde exortos do-
 „lores nullo alio remediorum genere
 „ sedare nuper potuit vir . . . quam ni-
 „ vis globulo, quem in horto obam-

(*s*) l. c. p. 178.

(*t*) Curar. medic. millenar. No 560.

(*u*) De nivis usu medico Cap. 25.

„ bulans applicui . . . Similem quoque
 casum narrat F. JUSTINUS (v) : „ juve-
 „ nis 25 annum agens, temperamenti ca-
 „ lidi et humidi, hyeme transacta oph-
 „ thalmia dextri oculi adeo graviter la-
 „ borans, ut de visu periclitaretur, se-
 „ visque etiam ita afficiebatur doloribus,
 „ ut diu noctuque dormire non posset.
 „ Unde . . . exquisita instituta vietus
 „ ratione venam statim in cubito dextro
 „ incidere, sequenti autem die aquas
 „ ophthalmicas applicare jussi; sed magis
 „ inde dolores augebantur, et sic im-
 „ patiens desperatusque ob suam salutem
 „ æger quotidie nova a me petebat re-
 „ media: unde . . . aliquantulum nivis
 „ oculo applicare jussi . . . statim do-
 „ lores conqueverunt, ophthalmia eva-
 „ nuit, sanusque æger noster evasit.,,
 Quantum denique scopo prophylætico
 aquæ frigidæ tribuendum sit, ipse in se
 J. B. MORGAGNIUS (x) est expertus;
 nam ab ophthalmia sua contumaci li-
 beratus (y) „ ut intelligas (ait), post
 „ quantum morbum quanta mihi oculo-
 rum sanitas DEI præpotentis benefi-

(v) Misc. nat. cur. dec. 2. ann. 10. obs. 96.

(x) l. c. Epist. 13. No 24.

(y) Vide §. 59. No 2.

„ centia concessa sit, ut annos jam natus
 „ circiter duodecim octoginta sine conspi-
 „ cillis æque propemodum videam, ac
 „ videbam ante illam inflammationem,
 „ Quam si forte quæris qua ratione diu-
 „ tissime arcuerim in tanta et tam affi-
 „ dua oculorum interdiu et noctu con-
 „ tentione, non alia dicam, quam faci-
 „ ei et palpebrarum lotione matutina ab
 „ eo tempore sic instituta, ut non teme-
 „ re quavis aqua uterer, sed ea dumta-
 „ xat, que modo e puteo hausta esset;
 „ hæc enim hactenus frigida est, ut sine
 „ iis periculis, que a frigidissima timet
 „ HILDANUS (z), fibrarum vim, quam
 „ prægressa ophthalmia infirmaverat, et
 „ restituere et servare potuerit. Cujus-
 „ modi aquam an velit Cl. DETHARDIN-
 „ GIUS in eo opusculo, quod *de spe-*
 „ *cifico prophylälico oculorum inscriptum*
 „ edidit Hafniæ A. 1745, pro certo sci-
 „ re non possum; quamquam eruditissi-
 „ mus HALLERUS (a), ex quo uno
 „ ejus opusculi notitiam habeo, id spe-
 „ cificum esse ait lotionem, que aqua
 „ frigida sit. Sed hoc certe scio, cum
 „ forte ejus, quam dixi, aquæ tandem

(z) Vide §. 33.

(a) Ad BOERII meth. stud. med. P. 14.

„ omissem usum, inflammationem, quæ
 „ annos plus 40 abfuerat, cito rediisse
 „ primum quidem levem et palpebras
 „ tantum afficientem, sed diurnam,
 „ deinde vero cum hic plerosque æsta-
 „ te arriperet, in membranam ipsam
 „ adnatam graviter adeo incumbentem,
 „ ut in chemosim degenerare jam in-
 „ ciperet. Quæ tamen (b) sine Væ Se
 „ . . . pervicta est. Itaque annos inde
 „ jani 9 oculis ferme uti olim valeo,
 „ nec ullo adhuc egeo conspicilli ad-
 „ jumento . . . Tanto vero aqua simplici
 efficaciores sint, oportet,

2. *Aqua medicatæ*, ut quæ non solo
 frigore, verum contentis etiam vel at-
 tenuantibus vel adstringentibus (ut est
 alumen, vitriolum, mars, &c. de qui-
 bus paulo post) in partem affectam agant.
 Hinc tot vetustæ ophthalmiæ ad fontes
 soterios leguntur percuratae. C. V. KIRCH-
 MEYER (c) meminit hominis a quadri-
 mestri ferme oculorum rubore cum gra-
 vibus doloribus, iis aliquoties frigida
 fontis Kukussensis aqua elutis, liberati.

(b) Pediluvio adhibito, ut §. 59 No 2 supra
 dictum.

(c) l. c. p. 87.

C. J. POELLER (*d*) narrat infantem trimulum ab ophthalmia humida dolorifica 8 dierum bis elutis aqua frigida Rintelensi oculis, depulso intra noctem eorum rubore, convaluisse. Porro (*e*) mulier 40 annis major e puerperio a multis annis ophthalmia humida cum intensissimo saepe oculorum capitisque dolore laborans post plurima necquidquam tentata demum oculis sola hac eadem aqua frigida semel saepiusve quotidie elutis ita intra 6 hebdomadas emendata est, ut inde proxime perfectam speraret sanitatem. Sub usu hujus aquæ cœpit (quod nunquam ante accedit) multum humoris e naribus profluere.

3. Spiritus vini etiam præclare se se hic gerere solet qua in fotu qua collyrio, et quidem

a) *Simplex.* In constitutione epidemica Augustana A. 1697 teste L. SCHROECKIO (*f*) „ ophthalmia ar- „ dorem nihil felicius, quam vini spiri- „ tus linteolo exceptus et impositus „ compesciebat „ Pro collyrio tamen, si rectificatus est, diluendus erit 4 partibus aquæ frigidæ : unde A. HAEN (*g*)

(*d*) Uaterricht von dem Riedl-Wasser p. 61.

(*e*) Ibidem p. 86. sqq.

(*f*) Misc. nat. cur. dec. 3. ann. 5. app. p. 155.

(*g*) l. c.

„ neque hic (ait) laude sua caret aqua
 „ purissima, cuius unciæ $\frac{1}{2}$ rectificatissimi gtt. 15 vel 20 additæ fuerint „
 „ s. YVES (b) autem $\nabla^{\text{æ}}$ partes 10, cum
 una $\frac{1}{2}$ parte miscebat.

b) *Galbanatus*, de quo K A E M P F
 (i) „ Cl. D. BERNHARD in experimen-
 „ tis suis chymicis (inquit) plures alle-
 „ gat easus, ubi essentia Galbani ex sic-
 „ co friabili grumoso cum semine legu-
 „ minibusque remixto (tenax enim pa-
 „ ruinque non æque profuit), assusoque
 „ $\frac{1}{2}$ rectificatissimo parata in ophthal-
 „ miis . . . valens fistebat medicamen-
 „ tum. Ipse quoque expertus sum eam
 „ puerο, cui oculus ab injecto calcis
 „ frusto inflammatus admodum tumefa-
 „ ctus, imo ex parte suppuratus erat,
 „ visum reddidisse „.

c) *Camphoratus* vero omnium effi-
 cacissimus censendus est, cui H O F F M A N-
 N U S (k) quoque plurimum tribuit, et
 J A N I N (l) etiam pluribus suis formulis
 adjicit. Sane G. E. S T A H L I U S (m)
 parcus et scrupulosus remediorum lauda-

(b) I. c. Cap. 6. art. 3. p. m. 195.

(i) Act. phil. med. Hassiac. art. 23. p. 154. sq.

(k) Vide præced. B. No 4.

(l) Vide præced. A. No 4.

(m) I. c. p. 418. sq.

tor, huic nihilo minus remedio multum
 laudis impertitur, et vix non supersti-
 tiosum ejus delectum exigit, rectificati-
 sumque Ψ tandemmodo depositit;
 cumque Ψ camphoratum purum per se
 adlibeat, palpebras illo solum tangen-
 das præcipit,, externe (inquiens) ejus-
 „ modi ophthalmicis affectionibus cam-
 „ phora vel etiam Ψ camphorato me-
 „ deri possumus, idque mox initio,
 „ quamdiu rubor calorque non dum cum
 „ manifesta inflammatione juncti sunt,
 „ aut hacce etiam jam præsente; modo
 „ id cautum sit, ne quid in oculum in-
 „ fluat, ardorem enim velut a prunis
 „ causat: capropter crassiore penicillo
 „ in Ψ camphoratum intincto, rufus-
 „ que excusso, ne quid amplius stillet,
 „ sed humidus tantum vel madidus ma-
 „ neat, palpebræ solæ circum circa per-
 „ frictæ humectandæ sunt: unde in sen-
 „ sibilorum palpebris oboritur quidem
 „ vehemens ardor, sed quem vel manu
 „ tantum vel muccinio ventilatus aer
 „ fuget, dum exhalante spiritu campho-
 „ ra sola remanet. Hicce Ψ campho-
 „ ratus in stasibus et inflammationibus
 „ capitis et oculorum usque adeo est
 „ efficax, ut eas sëpe intra unam alte-
 „ ramve horam imminuat,,,

4. *Alumen*, cuius stiptica vis nemini ignota est, eodem ut priora scopo in ophthalmiis usurpatur aut leviter incipientibus aut in taraxin pertinacem desinentibus; quippe „ in admodum rebelli- „ bus casibus pauxillum aluminis usci „ cum dupla sacchari albi copia in pol. „ lineam redacti , atque ita in oculum „ inflati plerisque sibi cognitis remediis „ præfert „ J. SIMS (n). Plerumque tamen cum albumine ovi subactum adhiberi solet. „ Ophthalmia . . . quam „ levem diximus, inquit F. HOFFMANN- „ NUS (o), optime fert frigida et re- „ pellentia, ac solum albumen ovi cum „ aqua rosarum et pauxillo aluminis con- „ quassatum sufficit, omnibusque aliis „ palmam præripit „. Optimam inde ∇^{am} ophthalmicam paratam expertus est C. BISSET (p) sequentem :

B. ∇^{a} fontan. ʒ viij

Album. ovi № j

Ω rupei ʒj M. m. et v. instilletur oculo, et linteolum hac ∇^{a} humectatum applicetur. Et J. PRINGLE (q) in de-

(n) Bemerkung. Über epidem. Krankh. 5. Cap. p. 147.

(o) Med. rat. syst. T. 4. P. 1. S. 2. C. II. cautelar. §. 1.

(p) l. c. p. III.

(q) l. c. p. m. 159.

terioribus quoque casibus, ubi inflammatio evacuationibus aliquatenus cessit, aluminosum coagulum lintei carpti ope ante somnum appositum ut efficacissimum remedium externum est expertus. Perinde „ multis frustra tentatis remediis in „ Patre meo, ait P. BORELLUS (*r*), „ ophthalmia detento sequenti applica- „ tione curatus fuit: acc. albumen ovi, „ et cum aluminis frustulo tamdiu agite- „ tur, donec pultis consistentiam acqui- „ rat, postea linteo subtili involvatur, „ et oculo clauso palpebræ imponatur, „ sœpe renovando ... Siquando igitur, quod contra hujus remediū usum objicit M. LANGE (*s*), palpebras inde conglutinari accidat, poterit ab oculis ad tempora, ut non nulli faciunt, transferri; imo et ad nucham applicatum oculis inflammatis profuit narrante T. BARTHOLINO (*t*), cui J. JANUS Regius archiater „ de oculi rubore et inflamma- „ tione . . . fidem fecit, non semel al- „ bumen ovi cum alumine mixtum impo- „ situmque nuchæ ruborem oculorum fe- „ liciter extersisse et delevisse . . .

(*r*) *I. c. Cent. I. Obs. 31.*

(*s*) *Diss. cit. §. 29. p. 66. nota (b).*

(*t*) *Histor. anatomi, rar. Cent. 4. hist. 39.
p. 318.*

5. *Vitriola*, album, viride, cœruleum ejusdem pene sunt energiæ, et quantum ad levius malum abolendum possint, vel moribunda R I E D L I N I (u) vidua est experta; in graviori autem casu pueri, cuius historiam e Commercio literat. Norico superius (x) dedimus, non sperandum inde auxilium est obtentum. Usitatissima tamen hic vitriola sunt

a) *Cœruleum*, de quo ita F. H O F F M A N N U S (y): „notum . . . est, vitriolum, prælertim quod veneris particeps est, inter ophthalmica a practicis ceu summum arcanum prædicari. At vero cum ferme promiscue inter omnium collyriorum formulas assumatur, maxima sæpius exinde resultat noxa. Abstinendum autem ab eo est in omni inflammatione, in falsis quoque præcalidis acribus fluxionibus cum rubore cum pruritu junctis; quoniam sua acrimonia hæc incommoda omnia auget. Datur tamen ipsi locus aptissimus, quando aut humores sunt crassiores, et in lemas abeunt, aut quando cunque in tunica albuginea membra-

(u) Vide §. 14. d).

(x) Vide §. 34. No 1. b).

(y) Dissert. cit. §. 9.

„ nulas formare incipiunt , quod post
 „ morbillorum vel variolarum morbos ,
 „ qui nimiam lymphæ introduceunt lente-
 „ scentiam , non rarius contingit . Tali
 „ itaque in casu mirabilis effectus reme-
 „ dium est Vitrioli Cyprii gr. j in ʒij
 „ ∇æ chelidonii solutum , quo liquore
 „ subtili pluma crebrius de die affecta
 „ pars tangenda est . Ubi autem mani
 „ festa corrodens et urens materia per-
 „ cipitur , temperantia demulcentia mu-
 „ cilaginosa , inter quæ mucilago sem.
 „ psyll. et Sieff alb. sine opio splendet ,
 „ et ḡ sarcocollæ , operam non satis col-
 „ laudandam conferunt „ . Quantum
 enim noxæ parere præpostere adhibitum
 valeat , sensit inter alios mulier BAEUM-
 LEINII (z).

b) *Album* vero ceteris præferri
 solet , idque vel aqua solutum vel butyro
 remixtum . De posteriori F. HOFFMAN-
 NUS (a) „ neque . . . in chronica oph-
 „ thalmia (ait) , ubi continuum lymphæ
 „ falsæ acris est stillicidium , inglorium
 „ est HOECHSTETTERI medicamen-
 „ tum ophthalmicum ex butyri recentis
 „ insulsi 3 ij et vitrioli albi 3 j , de quo
 „ granum

(z) Vide §. 34 No 1, a)

(a) Med. rat. system. I. c., §. 6.

„ granum pisi majoris magnitudine in
 „ oculi canthum subinde indendum „.
 Et J. N. BINNINGER (b) „ ophthalmicos
 „ plurimos cum tumore , dolore lanci-
 „ nante et intolerabili , ne quidem præ-
 „ missis ullis remediis alijs , ita felicissi-
 „ me sanavit :

B. Butyr. rec. ▽ a ros. vel plantag.
 q. s. loti 3 ij

Vitriol. alb. pulv. 3j plus minus-
 „ ve. M. F. unguentum. Hujus magni-
 „ tudo pisi minoris in oculi clausi augu-
 „ lum majorem intrudatur , et eodem
 „ palpebra illinatur. Dolor inde oritur
 „ mordicans brevis , dein aqua plurima
 „ expurgatus oculus tutissime et intra
 „ paucas horas omnino revalescit; nec
 „ fefellit remedium unquam „. Neque
 aquosa solutio minus est efficax: „ est ...
 „ matrona , inquit M. GERBEZIUS (c),
 „ ad quam homines vulgares ut ad Hy-
 „ gieam ipsam pro aqua fontana solo vi-
 „ triolo albo ad oculorum tolerantiam
 „ saturara tanquam pro remedio in ocu-
 „ lorum indispositionibus probatissimo in
 „ copia confluunt; et ea re vera facit
 „ effectus optatissimos „. Quos si ne-

(b) Obs. et cur. mediz. Cent. 5. Obs. 100.

(c) Chronol. med. pract. ann. I. §. 59. p. 46.

quaquam faceret, non erat PRINCE
 (d) suis illam ægris adhibitus.
 Et J. MUYS (e) „ puer 12 annorum
 „ (refert), corpore sanus, inter luden-
 „ dum fumum ex . . . crepitum lupi . . .
 „ ab alio puero emissum oculis suis ex-
 „ cepit: unde spatio 2 horarum vix elas-
 „ pso palpebræ adeo intumescebant, ut
 „ oculos aperire nequirent; oculi toti-
 „ rubebant non aliter, ac si panno rubi-
 „ cundo fuissent cooperti, et talis quo-
 „ que apparebat interior palpebrarum
 „ superficies; ac dolor intensus aderat.
 „ Patiens per biduum remedia neglexit,
 „ ac interea prædicta symptomata in-
 „ crescabant, et præterea continuus erat
 „ lacrymarum acrum effluxus. . . . Ego
 „ igitur 3° læsionis die ad puerum voca-
 „ tus instillavi calide in oculos guttas
 „ aliquot alicujus collyrii, quod ex vi-
 „ triolo albo aliisque cum aquis conve-
 „ nientibus mixtis componitur; et super
 „ oculum applicui emplastrum ex gummi
 „ ammoniaco, galbano, sagapeno, lithar-
 „ gyrio, &c. conflatum, et super lin-
 „ teum extensum: hæc ego quotidie bis
 „ iteravi, et puerum in loco tenebroso

(d) l. c.

(e) l. c. Dec. 1. Obs. 1.

„ retineri jussi; atque ita æger intra 2
 „ septimanas pristinam sanitatem in totum
 „ recuperavit . . . Porro FISCHERI (*f*)
 in matrona, „ ophthalmia . . . observaba-
 tur . . . ita vehemens, ut non tantum
 „ id, quod per sanitatem album in oculo
 „ esse debet, sed et oculorum vicinæ
 „ partes ob maximam inflammationem ru-
 berent ac tumerent. Atque hæc in-
 flammatio oculorum dolore, ardore,
 „ pulsationeque arteriarum circum sita-
 rum, interdum etiam tanta cum pun-
 ctione, ut oculi tanquam ab infixâ
 „ acu aut spina stimulari viderentur,
 „ ita urgebat, ut et caput in consensum
 „ traheretur et doleret . . . Et hoc ma-
 gis incommodum patienti erat, quod
 „ lacryma ferventi oculi semper perfun-
 debantur, ac sordibus præsertim ma-
 ne conspurcabantur . . . Pilulas poly-
 chrestas BECHER. primo exhibui, tan-
 dem collyria ex aqu. ros. alb. cheli-
 don. euphras. plantag. addito vitriolo
 „ albo et facch. Sat. oculis externe appli-
 cari, iisque saepius de eodem collyrio
 „ per 2 guttas instillari curavi. Ec sic. . .
 „ ab atroci hoc malo liberabatur . . .

(*f*) Annal. Vratisl. Tent. 13. A. 1720 Aug.
cl. 2. art. 3. §. 4. p. 175. sq.

6. *Tutia* perinde vel aqua vel pinguis
bus excepta ophthalmiæ utiliter applica-
tur. Apud A M A T U M (g) doctus qui-
dam vir „, destillationem ad oculum fini-
„, strum patiebatur ; contra quam hoc
„, usus est remedio, et brevi sanus eva-
„, sit : tutiam præparatam linteo raro ex-
„, cipe et filo liga , et in vino Cretensi
„, austero immerge , et ea sic panno
„, excepta oculum lava; brevi enim vel
„, intra triduum sanus evasit. Bis autem
„, vel ter in die curari debet „. Ita
etiam P. FORESTI (b) „, vir . . . cum
„, pilulas sequentes devorasset

B. Pilul. sine quibus

— lucis

Rhab. pulv. aa 3j

Diagr. gr. ij. cum

Aqua fœnic. F. pilulæ v. D. post
„, medianam noctem ; ceterum iis optime e-
„, geslit ; sed non quod hac de causa dolor
„, aut rubedo discederent : sequenti ve-
„, ro die scapulis cucurbitulæ cum scarifi-
„, catione cutis sunt applicatæ. Tandem
„, 5° die (uti etiam apud A M A T U M (i)
„, JOSEPHUS quidam cum oculum aqua

(g) l. c. Cent. 5. curat. 96.

(b) l. c. Obs. 5.

(i) Falsa citatio est Cent. 4. cur. 45.

„ ros. tutia ppt. excepta et per manicam
 „ trajecta lavaret) brevi sanitatem obti-
 „ nuit „. Et GOERITZI (k) ancilla
 20 annorum ophthalmiam oculi dextri
 cum dolore pungente capitis nacta, dem-
 ptis ob plethoram sanguinis e mediana
 dextra 3 vj, datisque pulveribus cepha-
 licis nitrosis, et usu collyrii ex aqv. ro-
 sar. pap. rh. euphras. tut. alex. die 6° a
 dolore ruboreque prorsus est liberata.
 Siccis praesertim in ophthalmis c. s. YVE-
 SIO (l) familiaris erat sequens aqua
 ophthalmica:

B. Aquæ plantag.

— rosar. aa 3 ij

Tutiæ ppt. gr. xij.

V cochl. j. M. D. pro abluen-
 dis ter quotidie oculis. Perinde quoque
 tutia cum aqua rosarum in pulm redacta
 brevi ophthalmiam depulit R E D L I N I (m)
 hypochondriacus. Aliis unguentum in-
 de magis arridet, ut inferius de unguen-
 to nihili albi (n) dicetur, laudatque ejus
 usum PRINGLE (o) pro marginibus pal-

(k) Annal. Vratisl. Tent. 33. A. 1725 Aug.
 Cl. 2. art. 3. §. 3. p. 159.

(l) l. c. Cap. 6. art. 1. p. m. 190.

(m) Vide §. 37 No 3. a).

(n) Vide infra II. No 2. a).

(o) l. c. p. m. 159.

pebrarum, in primis si excoriati doleant, sub noctem illud illinendo; postmodo tamen ei prætulit linimentum e lapide calaminari optime levigato et dupla axungiae viperinæ copia remixto paratum (*p*). Interea „ tutia prout vulgo paratur, in „ quiunt Vratislavienſes (*q*), iam olim „ iuſpecta fuit MONTANO (*r*); et sane „ omnis dies docet, quod niſi in tenuiſ „ ſimū pulverem convertantur tutia, „ ceruſſa, æſ uſtum, in oculorū affe- „ ctibus vehementer noceant „.

7. *Zinci flores*, de quibus A. HAEN (*s*) „ inter ea (inquit) auxilia, quæ variis „ oculorum affectibus opitulari experi- „ mur et miramur, una cum Vz Se et „ iteratis purgantibus, laudare oportet „ flores *Zinci*, quorum drachma uncii „ quinque aquæ roſarum vel euphragiæ „ admista incipienti ac repetenti tuni- „ cæ conjunctivæ inflammationi efficax „ auxilium præstat „. GYRSTING (*t*) hoc remedio feminam quandam ab insigni ophthalmia liberavit, recordatus studiosi

(*p*) Ibidem p. m. 160 nota (*c*).

(*q*) Histor. morbor. Vratisl. p. m. 63.

(*r*) Consultat. 142.

(*s*) l. c.

(*t*) RODE med. chir. Biblioth. 3 Band 4 Ab-ſchn. p. 181. sq.

cujusdam, qui dum institutæ a GAUBIO florum Zinci sublimationi interellet, su-
bito inde a rubore oculorum levatus est. Perinde testatur MÜLLER (*u*) in ophthal-
miis flores hos cum aqua vel simplici vel
stillatitia idonea in collyrium aptatos omnibus pene aliis efficaciores fuisse re-
pertos. Sane (*x*) mulieri plethoricæ et in scorbutum pronæ cum albuginea ru-
berrima tumore cultri dorsum æquante ultra corneam in pupilla emineret, flo-
res Zinci cum aqua fontis per infusio-
nem semin. plantag. mucilaginosa redditæ oculo instillata, noctuque palpebræ ope splenioli imposita, sumptis item aliquot magnesiæ albæ dosibus, ruborem brevi dissipavit.

8. *Saturnina* jam restant dicenda. Antiquus eorum in ophthalmiis est usus, et ne ad prisca tempora excurrere ne-
cessum sit, abunde nostra ætas utilitatem illorum monstrat; HELWICHIIUS apud Vratislavienses (*y*) non facile ad remedium aliud confudit, siquidem „ly-
„thargyrium cum aceto destillato solu-

(*u*) Annal. Vratisl. Tent. 25. A. 1723 Jul.
Cl. 2. art. 3. §. 1. p. 34. (').

(*x*) Ibidem p. 33. sq.

(*y*) Histor. morbor. Vratisl. A. 1699. p. m. 14.

„ tum ac aquis debita proportione mix.
 „ tum spem ejus non est frustratum „.
 Et G. E. STAHLIUS (z) in remittente
 jam oculorum inflammatione pro leni ad-
 stratione ac repercussione obtinenda fac-
 charo Saturni in aqua rosarum soluto ni-
 hil æquiparari posse afferit, nempe

B. Sacch. bni puri ʒʒ vel j

Δæ rosar. ʒʒ. M. et vitro in a-
 quam calidam indito, concutiendoque mi-
 scelam digere. Pro usu vetat miscelam agi-
 tari, ne sedimentum crassiorum partium
 aquæ debuo remixtum oculum, dum ei
 tepide immittitur, irritet. Vel

B. Δæ rosar ʒʒ, instilla

Aceti lithargyr. q. s. ad saporem
 usque subdulcem (v. g. gtt. 20. 30. 50.
 &c. pro ratione nempe aceti plus minus
 concentrati), hujusque miscelæ gtt. 2. 3.
 tepide oculo instillantur, linteolumque
 camphoratum (a) desuper palpebris im-
 popitur, egregio cum successu. M. GER-
 BEZ (b) narrat chemico sub aquæ fortis
 præparatione vitro rupto guttulam ejus
 oculo illapsam subito dolorem in illo cau-
 fasse intolerabilem, inflammationemque
 cum tumore et periculo cœcitatis; ap-

(z) l. c. p. 420.

(a) Vide præced No 3. c).

(b) Misc. nat. cur. dec. 3. ann. I. obs. 133.

plicato autem linctorum ope faccharo
 bni in aqua soluto in tra paucos dies pri-
 stinam recuperavit um illæso visu sanita-
 tem. Ante vicero demum annos ampli-
 sum saturninorum ac præsertim extracti
 bni et vœgeo-mineralis dictæ usum
 externum invexi G O U L A R D , complu-
 ribusque adducti observationibus efficac-
 iam eorum in ophthalmiis ostendit, nem-
 pe (c) G A U T I E chirurgus vidit oph-
 thalmiam vellem tissimam cum phlycte-
 nis et inflammatione vicinarum partium
 diu ad omnia reuellem demum aqua ve-
 geto-minerali itra breve tempus per-
 curatam. C O N S R I T T chirurgi (d) fi-
 lia ab utriusque oculi inflammatione cum
 feri aeris vicina inflammantis profluvio
 et palpebris clavis ope ejusdem aquæ
 cito convaluit. O U N H I O L (e) quoque
 monachum ab ophthalmia innumeris re-
 mediis resistente eodem remedio vindic-
 avit. D E L A N (f) perinde militi tri-
 mestrem utriusqæ oculi inflammationem
 cum lucis impotentia perpetuo omnibus

(c) Traité sur les effets des préparat. de Plomb.
 et principalement l' Extr. de Saturne T. I.
 Ch. 1. obs. 3. p. 52.

(d) Ibidem obs. 2. p. 53.

(e) Ibidem obs. 2. p. 54.

(f) Ibidem obs. 3. p. 54. sq.

frustra adhibitis prædiis (nempe Væ Se
brachii pedisque iteata, crebris balneis
domesticis, variisque collyriis, &c),
eodem tandem topio cristinam reddidit
sanitatem. Porro (*a*) infans ab 8 men-
sibus ophthalmia cum leui corneæ ptery-
gio visum impediente laborans post plu-
rima necquidquam adhibita demum conti-
nuu aquæ ejusdem applicatione intra octi-
dum sanus evasit; eodeique topico ne-
gotiatoris filia vetustam phthalmiam cum
lucis impatientia passa covaluit (*b*), quod
etiam chirurgiæ studiosu (*i*) ab utriusque
œuli ophthalmia in dis ingravescente,
omniaque eludente remdia in sanitatem
alseruit. Ostendæ quone et Brabantæ
chirurgi (*k*) ophthalmiasquaque, etiam
inveteratas, huic remedio cessisse testati
sunt. Ita etiam causidei cujusdam (*l*)
filia a gravissima ophthalmia cœcitatem
minante brevi tempore oc ipso remedio
est consanata. Narrat **E D E I D I E R** (*m*)
feminam ophthalmia tous bulbi vehe-

(*a*) Ibidem obs. 24. p. 5.

(*b*) Ibidem obs. 25. p. 54.

(*i*) Ibidem obs. 26. p. 56.

(*k*) Ibidem obs. 27 et 28. p. 57.

(*l*) Ibidem obs. 29. p. 57.

(*m*) Ibidem obs. 30. p. 58.

menti cum palpebrarum vicinarumque partium inflammatione correptam nullis remediis, diu licet usurpatis, ab ea liberari potuisse; applicata vero aqua vegeto-minerali intra 7 dies morbum fuisse prossigatum. Alias (*n*) quoque hæc aqua ophthalmiam in viro 2 $\frac{1}{2}$ annorum, et in famulo quodam (*o*) cum utriusque oculi periculo visus amittendi conjunctam sustulit. Haud secius c o u l a s Medicus (*p*) ophthalmia pessima corruptus est cum vehementissimis inflammationis symptomatibus, ut atrocem dolorem nulla anodyna mitigare valerent: mucilago semin. psyllii ∇^a rosar. extracta, pulpa pomi acidо-dulcis in lacte cocta, albumen ovi cum alumine conquassatum, crocus orientalis, frustra adhibebantur; nec abhinc plus profuere adstringentia cum resolventibus. At vero aqua vegeto-mineralis vix in usum vocata continuo profuit mitigato dolore, imminutoque rubore et vasorum cornea infarctu. Visurus autem æger, quid intermissa eadem futurum esset, vix sepositam pristina inflammationis symptomatum vehementia reversa coe-

---

(*n*) Ibidem obs. 32. p. 59.

(*o*) Ibidem obs. 33.

(*p*) Ibidem obs. 34. p. 59. sq. et p. 265. sqq.

git resumere, postquam tentata ante remedia priora ne hilum iterum profuissent. Quod experimentum cum sæpius eodem semper eventu pertentasset, continuato tandem aquæ saturninæ usu cum aliis generalibus remediis coniuncto sanitatem est adeptus. Inde cum alias quoque medicus (*q*) morbo eodem ita fuisse correptus, ut unus oculus præ altero gravius laboraret, coulas priori ∇ am saturninam, alteri aquam rosarum è plantaginis applicuit, dispari eventu; nam die 3º finiente oculus gravius affectus ab aqua Saturnina prorsus erat curatus, altero nihil dum emendato, quoad et huic aqua Saturnina fuisse applicata. **D E L P U E C H** (*r*) Monspelienis medicus refert feminam a bimestri utriusque oculi inflammatione cum palpebris inversis, cum **Væ So**, catharsis, potusque refrigerantes nil profuissent, aqua Saturnina adhibita intra 10 dies fuisse liberatam, inflammatione primis mox 24 horis remittente. Denique (*s*) chirurgiæ studiosus insignem naectus est ophthalmiam cum caruncularum lacrymalium infarctu, re-

(*q*) Ibidem Obs. 35. p. 61. sq.

(*r*) Ibidem Obs. 43. p. 68.

(*s*) Ibidem Obs. 45. p. 69.

laxatione levatorum palpebræ, et involuntario lacrymarum profluvio tam acri, ut circum oculum tumorem erysipelatum causarit. Cum Væ So et albumen ovi aqua rosar. et plantag. exceptum nil juvarent, ab aqua Saturnina morbus intra quatriduum plane decessit. Duos etiam id genus calus profert GUERIN (*t*), nempe puella ophthalmia insultus aliquot perpesta cum eos initio negligeret, illi tandem ita invaluere, ut malum pro habituali haberetur. Frustra variis per bimestre usurpati demum aqua vegeto-minerali convaluit. Juveni quoque cuidam tam vehemens accidit ophthalmia, ut inflammatio in vicinas etiam oculo partes diffunderetur; morbusque jam seu ob neglectam seu frustaneam medelam satis diu duravit: donec eum aqua dicta intra breve tempus profligavit. TOUTANT (*u*) quoque insigne hanc in rem suppeditat observationem: juvenis 24 annos natus 15^a Novembr. leve genarum ac palpebrarum erysipelas cum pulsu pleno rigidoque cum naectus esset, facta larga brachii Væ Se, imperataque severa diaeta,

(*t*) I. c. p. 16. sq.

(*u*) ROUX Journal de Medecine T. 38 Septemb. 1772 p. 280. sqq.

jussus est crebro uti fotu ex leni infuso florum sambuci; ac vespere injectum enema cum oleo lini. Biduo lapso levius habuit, erysipelate evanescente, pulsusque molli facto; at ob linguam perquam fordidam postridie datum catharticum emanna, rheo, et sale Epsomensi. Die 28^a auriculæ admodum tumuere cum dolore; sed postero die emergente materia quadam puriformi sat copiosa præsertim ex lobulo auriculæ sinistræ levamen sensit. Abhinc omnia bene cum procederent, die 5^a Decembris æger a longa scriptione, et quod plures horas libero se se aeri ad fenestram exposuerit, tanta ocyus ophthalmia ingruit, ut die 7° æger nil prorsus videret, ac præter palpebras quoque tensas et inflammatas dolor in oculis punctoriis sentiebatur, et materia prius ex auribus procedens substituit. Idcirco applicitum nuchæ vesicans, at exiguo fructu, vesperi enim ad horam 10 terribiles supervenere convulsiones cum sensuum abolitione: quæ tamen a MR^a antispasmodica pacante hora 1½ noctis cessarunt, æger sui compos factus noctis reliquum sic satis tranquille et cum aliquo etiam somno transfegit. Die 8^a Decembris, morbi 14^a, perquam bene se habuit, procedente rursus aurium materia copiosa præsertim lævo ex latere;

punctoriis tamen dolor ac cœcitas oculos non dum reliqui. Proinde 3^a quaque hora adhibebatur cataplasma e mica panis ac vitello ovi cum aqua vegeto-minerali paratum, sub cuius renovatione interea semper fatus ex aqua vegeto-minerali oculis tepide impositus. Die 9^a melius inde habuit, ac 10^a videre cœpit, sicque in dies in melius profciens 15^a Decembris prorsus convaluit, pristino quoque recuperato visu. Huius casui præmisit jam unum primum (x), deinceps vero duos alios addidit POU PART (y), nempe mulier ab accensa copiosissima aqua vitez passim in corpore, maxime vero circa oculos, ambusta fuit, cum insigni palpebrarum inversione; vasa albugineæ summe erant infarcta, et in interno oculi dextri cantho ulcus visebatur, puris pauxillum præbens; corneaque hujus oculi nimisquam corrugata lucis radios arcebat. Omnibus pene consanatis locis ambustis oculorum malum ingravescebat potius, quorum insignis dolor pluribus jam noctibus insomnia causavit. Eapropter severa injuncta diæta leviores aliquot ambustæ plagæ in suppuratione diutius tenebantur, ut humores ab

---

(x) Ibidem T. 36 Decemb. 1771 p. 555 sqq.

(y) Ibidem T. 39 Mai 1773 p. 438, sq.

oculis eo avertereit, et compluribus linteis oculum dextrum cooperientibus, inflammationemque aagentibus detractis lotiones aqua Saturnina sunt imperatæ eo cum successo, ut doore subito conquiscente somnus redierit, et oculi intra 10 vel 12 dies prorsus fuerint consancti. Alteri feminæ egenæ ophthalmiam sat vetustam et ad remedia quæque rebellem passæ præter externum aquæ vegeto-mineralis usum alia quoque morbi caufæ opposita remedia fadebantur; illa vero cum isthæc negligeret, ab sola ∇ Satur-nina nihil profecit in melius, donec illis quoque usurpati, et ad aquam vegeto-mineralem guttis aliquot ∇ camphorati adjectis, intra breve demum tempus convaluit. Cum igitur tanta sit ∇ vegeto-mineralis GOULARDO dictæ hic efficacia, scire quoque interest, quis ejus conficiendæ sit modus, nempe (z):

B. Lithargyr. auri (v. g.) ffj

Aceti vini pint. j Gallicam. Co-que ut minimum per horam sub continua agitatione ope ligneæ spatulæ: tum re-pone loco quieto, ut crassiora subsidant;

quo

(z) GOULARD I. c. p. 274. sqq.

quo factō liquor superheatans inclinatio-
ne vāsis decantatus *extractum Saturni* di-
citur. *Aqua vegeto-mineralis* ita inde
conflatūr:

B. ∇^{α} communis circ. $\frac{1}{2}$ j.

∇^{α} vitæ cochl. Caffeac. jj.

Extracti h_n cochl. Caffeac j. M.
 ∇^{α} vitæ et extracti copia augeri minui-
ve potest, pro ratione mōrbi vel oculi
sensibilioris patientiorisve, ita ut Auctor
mōrbi principio ad vitrum ∇^{α} communis
non nisi gtt. x. xij. extracti h_n instillet,
ejusque deinceps pro re nata plus adjiciat.
Ubi deinceps in Germania et aliis
orbis plagi tentatiua lianc in rem insti-
tuta fuissent; eadē ubique se se utili-
tate hoc remedium probaverat. u. c:
S A L C H O W (a) lithargyrii in locum suf-
ficit minium; utpote purius; indeque
obtentum extractum h_n vocat TRam
minii, nimirum

B. h_n subtiliss. et puriss. $\frac{1}{2}$ j affunde
Aceti vini destill. et concentra-
tiss. $\frac{1}{2}$ jj. jv.

Coque in vase vitro repando, continuo
ligneā spatula miscelā agitando, jſ vel
jj horis (ſi acetum nimis evaporet co-
ctionis tempore, massaque nimis spisset-

ceret, affunde adhuc $\frac{1}{2}$ j aceti dicti, coctionemque continua): quo facto miticelam ab igne remotam repone loco frigidulo per 6 horas, ut refrigeretur, et crassiora subsidant. Tum liquor supernus flavus ac limpidus decantetur, et per bibulam chartam filtretur; denuoque evaporetur ad dimidium. Hocce residuum TR^a minii audit, quod s. q. cum aqua pluvia destillata vel fontana purissima, adjecto Spir. Vini Gallico, mixtum constituit ante dictam aquam vegeto-mineralm. Duarum hoc remedio curatarum ophthalmiarum idem hic Auctor exempla adfert, videlicet (*b*) virgo 20 annorum a teneris fere continenter multas perpesta ophthalmias autumno rursus cum eodem malo conflectari cœpit, aderat intensus dolor, oculorum tumor, et lucis impatentia. Datæ itaque lenes pilulae, et pro oculis sequens:

b. ∇^a pluviae destill. $\frac{3}{4}$ iiiij

TR^a minii

Spir. Vin. camphor. aa gtt. xij. M.
D. agitatum prius pro collyrio ac fotu.
Unde intra triduum plane convaluit. Porro (*c*) mulier 22 annorum ante tres heb-

(*b*) Ibidem 21 Beobachtung p. 114.

(*c*) Ibidem 24 Beobachtung p. 117.

domades tertium puerpera a perfrigatione (et forte nocturna etiam oculorum ad lumen diutina contentione, lochiisque parciорibus) in vehementem incidit ophthalmiam perquam dolorificam: cui, praeter lenes pilulas balsamicas, datum

R. ∇^{∞} pluviae destill. $\mathfrak{z}ij$

TR α minii gtt. xij

Spir. Vin. Gallici rectificatiss. $\mathfrak{z}6.$

M. D. usui ut in easu precedenti. Unde postridie mox insigne levamen ac plena sanitas est consecuta. Finito autem puerperio templum petens a nova perfrigatione recidivam morbi pristina cum vehementia perpetua est, in qua cum aliis operi exposcens varia cum interna tum externa nequidquam usurpat, ab ingravescente in dies malo vitium amisit numquam forte recuperandum. Verum omnibus fere hactenus in medium allatis casibus luculentior est, quem SIBBERN apud C. TODE (d) literis prodidit: puer 13 annos natus tam diu ophthalmiae fuit obnoxius, ut ea jam habitualis ferme evaserit. In progrellu adeo invaluit, ut a minima luce dolor intolerabilis oreretur, palpebræ tumerent admodum rubet,

(d) Medic. chir. Biblioth. I Band 3 St. 3 Ab schn. p. 160. sq.

rentque, albuginea sanguinem æmularetur, serumque acre genas excorians profueret. Hocce in statu Auctor ægro, post omnia quæque ante in cassum tentata remedia, ∇^{am} vegeto-mineralem sub exhibitis sèpius catharticis adhibere cœpit, puerque intra 8 hebdomades ab ophthalmia ex toto liber evasit. Retinuit nihilo minus in brachio fonticulum; multos jam ante menses gestatum. Aliquanto inde post morbillis correptus ex oculis non plus solito laboravit (ut nempe in morbillis usuvenit), qui finito morbo perinde sanitatem adepti sunt. Imo ne fonticulo quidem posthac consanato ophthalmia revertit. Judicat itaque Auctor morbi diuturnitatem insolite irritabilitati partium affectarum fuisse tribuendam, quam remedium Saturninum sustulit. Hæc Dani. Sed nec Germanis virtutes hujus remedii sunt ignotæ; namque A. G. RICHTERUS (e) ad prævertendam post exemptionem cataractæ inflammationem „ statim post operationem oculum „ obtegit spleniolo $\mathbb{V}$ et ∇^{z} fontanæ „ æquali portione madido, quod frigidis „ usculæ et ter omni die imponit; 4° „ post operationem die spleniolum, quo

(e) Observ. chirurg. fascic. I. cap. II. p. III.

„ oculus tegitur , humectat liquore ve-
 „ geto-minerali GOULARDI , egregio
 „ in omni oculorum inflammatione re-
 „ medio „. Perinde J. L. SCHMUCKE-
 RUS (f) de reliquiis ophthalmicæ discu-
 tiendis agens „ aqua vegeto - mineralis
 „ GOULARDI (ait) etiam est proficua;
 „ at spleniola illa humectata ne nimis
 „ arête oculo , sed laxe tantummodo
 „ absque fasciis , applicata funto. Præ-
 „ fero tamen aquæ dictæ miscelam ex

∇^{a} rosarum ʒ x et

Aceti lithargyrii ʒ iij ;

„ quandoquidem aceto huic plus quam
 „ extracto GOULARDIANO inest acidi ,
 „ atque sic magis roborans ac resolvens
 „ est. Neque minoris energiæ est se-
 „ quens aqua ophthalmica :

B. ∇^{a} rosarum ʒ viij

Aluminis crudi ʒ ij

Sacch. Saturni ʒ j. M.,. Et vero
 etiam J. PRINGLE (g) „ in seriore
 „ mea praxi (ait) bono cum successu
 „ etiam adhibui collyrium ex aquæ ʒ viij ,
 „ aceti lithargyratis ʒ j , aquæ vitæ Gal-

(f) I. c. p. 502.

(g) I. c. p. m. 160 nota (c).

,, licet sij paratum ,,. Neque J. JANINUS (b) etiam extracti $\frac{1}{2}$ ni GOULARDIANI, indeque aquæ vegeto-mineralis parandi ratio satis se se probavit, cuius in locum ille aliam extracti $\frac{1}{2}$ ni parandi methodum commendat, nempe

¶. Lithargyrii argent. flvj

Aceti vini albi opt. pint. ij.

Ollæ terreæ vitratæ indita coquantur super prunis, agitata continenter spatula lignea, donec omni aceto evaporato pasta solummodo superfuerit. Cui sensim affundantur aquæ fontanæ bullientis flvj. denuoque spatula agitentur per $\frac{1}{2}$ horæ; tum stent per 24 horas, ac denum liquor clarus decantetur sub nomine extracti $\frac{1}{2}$ ni affervandus. Extractum istud hoc GOULARDIANO multo est melius; nam cum posterius non satis aquæ sit miscibile ob glebulas, quæ fundum petere observantur, illud hocce vitio caret: ac proinde citius etiam securiusque vim suam exferit. Præterea hacce methodo plus obtinetur extracti, nempe pintæ sexdecim, dum pinta tantum GOULARDI methodo acquiritur. Aquam porro Saturninam JANINUS ita conficit:

B. Aquæ fontis 3j

Extr. sui h̄ni gtt. jv

VS camphor. gtt. iii. M. et dum
uti voles, miscelam concute.

E. *Mercurialia* denique supersunt me-
moranda. „ In diuturnioribus ophthal-
„ miis, inquit H. BOERHAAVIUS (i),
„ mercurius præcipitatus ruber mira sæ-
„ pe præstat sequentem in modum adhi-
„ bitus :

B. Butyri non saliti 3ij

Ceræ albæ 3j

VS rubri 3f

Opii gr. ij vel iii. M. super le-
„ ni igne in mortario vitro vel alaba-
„ strino. Includatur linteo raro, conser-
„ vetur in aqua rosarum in loco calido.
„ Quater vel 5es de die premitur super
„ oculum, ut ejus particula oculum in-
„ grediatur : quod certe remedium in-
„ veteratas sæpe ophthalmias curavit „.
Sed cur, cui debeatur, dissimulat? Pri-
mus sane, quantum novi, remedii hujus
famam vulgavit J. DOLAEUS (k) : „ em-
„ pyricus quidam (narrat ille) omnes
„ ophthalmias aliquosque oculorum affectus

(i) l. c. v. 61. p. 55. sq.

(k) Append. ad Eneyclop. med. obs. 71. p. m.

„ promiscue curavit feliciter illinitio
 „ unguenti sequentis ad tempora , super-
 „ cilia , imo et verticem applicati ; un-
 „ guentum sequens nobis pro arcano
 „ coninunicatum est :

R. Butyri recentis ȝR

Præcipitati rubri ȝij

Album. oy. lativ. q. s. , ,

Interea tamēi chronicæ id genus et ad
 omnia alia remedia pertinaces ophthal-
 mīæ videntur a latente miasmate venereo
 foveri , cui domāndo ac pessumdando
 solus § us par est . Confirmor mea hac
 in suspicione , quod videam hujusmodi
 ophthalmias quoconque alio ȝ li reme-
 dio extps illito sanari (l) , idque etiam
 ex litu partium ab oculis remo(aru)pi.

F. HOFFMANNUS (m) „ novit . . .
 „ visum fere deperditum ex ophthalmi-
 „ co morbo lipimento ȝ li genibus et
 „ poplitibus illito , interpositisque bal-
 „ neis aquæ dulcis , redditum fuisse „
 Neque dubium est recens nati infantis
 ophthalmiam ab THEDENIO (n) per-
 curata in hujus fuisse furfuris . Si vero
 uspiam ophthalmicis ȝ libus opus est , in

(l) Vide §. 49 No 3.

(m) I. e. §. 7.

(n) Vide infra in II No 2. e).

ophthalmia sane illa, quam præpostera
virulentæ gonorrhœæ suppressio causat (o),
maxime omnium indicantur. In hocce
enim ophthalmicæ genere „ curatio exi-
„ git, inquit J. J. PLENCK (p), ut mox
„ incipiente oculi inflammatione 1° yena
„ secetur, ac purgans antiphlogisticum de-
„ tur: 2° ♀ us gummosus interne quotidie
„ ad gr. 30 detur: 3° oculus inflammatus
„ laetè mercuriali vel solutione dilutissi-
„ ma sublimati corrosivi mediante parvæ
„ pelvi ophthalmica vel alio vaseculo
„ omni hora balneetur. Hac sola metho-
„ do ego multos feliciter curavi, et
„ cœcitatem præverti. Curatio huc us-
„ que consveta, nempe Væ Ses, hirudi-
„ nes ad oculorum canthos, vesicatoria,
„ fonticuli, purgantia per ostium da-
„ ta, cataplasinata discutientia ad ocu-
„ lum et emollientia balnea ad penem,
„ ut gonorrhœa revocetur, ophthalmomy-
„ xis et conjunctivæ excisio nihil juve-
„ runt: ego multos cum hac methodo ex-
„ cœcatos vidi „. Conficitur autem lac-
„ ♀ le hunc in modum (q): „

(o) Vide §. 22 No 7.

(p) Doctr. de morbis venereis p. 82.

(q) Ibidem p. 175.

R. ♀ ii vivi depuratissimi ʒj

Gumm. arab. pulv. ʒʒ

Syrupi diacod. q. s. M. conteran.
„ tur in mortario marmoreo sensim ad.
„ dendo syrum, donec omnia abeant
„ in mucum, cui sensim adde lactis ebula.
„ lientis vaccini ʒ viij. M. D. U. „. Sol.
lutione vero dilutissima ♀ ʒ corrosivi fit (r)
sequentie ratione:

R. ♀ ii sublim. corros. gr. j ʒ

Gumm. Arab. ʒj

▽ ʒ fontanæ ʒ j. Solvantur con.
„ terendo exakte in mortario vitreo vel
„ marmoreo. . . . In ipsa ophthalmia
„ gonorrhœica hac solutione oculos elui
„ curabam „. Nec non „, decoctum mal.
„ vae, in cuius ʒ j granum j ♀ ii subli.
„ mati solutum erat, quandoque cito pro.
„ fuit „, in ophthalmia a lue universa.
li (s). „, Chemosin venereum ex sup.
„ preffa gonorrhœa natam post varia fru.
„ stra tentata remedia bis curavit ♀ io
„ gummoso in lacte cocto, quo oculos
„ mediante parvo vasculo vitreo balnea.
„ bat, juncto simul interno ♀ ii usu, et
„ puellæ 4 annorum eodem balneo ab
„ hypopio venereo penitus jam cœcæ

(r) Ibidem p. 173.

(s) Ibidem p. §4.

„visum restituit „ PLENCK teste M. LANGE (t). Curatæ hujusmodi chemo-seos casum ipse Cl. Vir (u) ita refert: chirurgus 30 annorum gonorrhœam jam inde a 10 diebus ubertim, at parvo cum dolore, fluentem quatridui usu balsami sulph. terebinthinati in totum sttit. Paucis post diebus oculus dexter lacrymari, rubere, multumque prurire cœpit: hinc æger sumpto cathartico, tusa vena, et vesicante nichæ admoto oculum in dies magis inflammatum aqua GOULARDI lavabat. Re autem in pejus ruente 10° a suppressa gonorrhœa die Auctorem consuluit. Palpebræ ambæ inflammatae tumebant; adnata profunde rubebat crudæ carnis instar, magnopere dolens et elevata; cornea opacata velut in fovea tumentis adnatæ hærebat; visus fere omnis abiit; et materia puriformis gonorrhœica, qualis ex urethra fluere solet, copiosa continenter tum e bulbo tum glandulis MEIBOM. tarforum scaturiebat. Secta igitur denuo pedis vena, 6 hirudines temporibus juxta canthum externum ad-

(t) Dissert. cit. §. 40. p. 74. nota (z).

(u) Neue u. leichte Art den mit der Lustföhre angesteckten Kranken das Quecksilber zu geben (4te Auflage Vienna 1778) 24 Beobacht. p. 93. sqq.

motæ, datumque catharticum hydrogum, et postridie exhibitæ pilulæ e ȝ ioguminoſo nec non lac amygdalinum cum nitro et syrupo diacodii: at omnia fine levamine; quin potius crassum leucomam obortum, dimidiat corneam opacans, ejus etiam suppurationem cauſavit. Hoc in statu cum æger scarificationem adnatæ respueret, atque collyrium ex aqua roſarum cum vitriolo, et alumen cum ovi albo conquaſſatum nihil opis tuliffent, nec plus profuiffet 10 dierum internus Mercurii guminoſi uſus, veuit in mentem sequens ȝ ie halneum oculo adhibere:

R. ȝ ii vivi purissimi 3j

Gummi Arab. ȝ ȝ

Syr. diac. q. s. trita in mucum coq. in Lactis ȝ viij parumper lacque hoc ope vitri ophthalmici quotidie quater sexiesve oculo applicetur. Unde post 24 horas tumor palpebrarum et adnatæ aliquatenus subsedit, plus etiam post 48 horas; ſicque uſus hujus remedii recenter ſemper parati in dies 10 continuatus oculum in pristinum statum reduxit, ſuperfite tantum ampla crassa que macula flava, ȝ corneam obsidente; ſed quam etiam adhibitum 4 hebdomadis unguentum ophthalmicum s. vvesii ex toto fuſtulit.

F. *Electricitas* ne etiam hoc referenda? Ophthalmiæ easum ita percuratæ a M. PARTINGTONO sibi communicatum suppeditat T. CAVALLO (x), nimirum viro 36 annorum robusto nigra primum idola variae figuræ ac magnitudinis ob oculos obvolitabant; secuta dein est amborum oculorum inflammatio tam celeri incremento, ut intra 7 dies visum aboleverit. Tentatis frustra in bimestre quibusvis consuetis praesidiis æger tandem ad PARTINGTONI machinam electricam est missus. Palpebrae non nisi digitis aperiri poterant; ac tum oculi tunicæ ruberrimæ visebantur. Dextri oculi gravius affecti visus tam erat debilis, ut eo in fenestram converso viduatis palpebris æger nil nisi rubrum jubar globo igneo simile conspicaretur, reliquo conclavi adeo obscuro apparen- te nullum ut in illo objectum discerne- ret; oculo sinistro colorem figurainque vicinissimorum corporum dignoverat, sed in eorum magnitudine hallucinabatur plerumque. Atroces aderant dolores ac vagi, tempora tamen præ primis affligen- tes, unde interdum velimenti punctu-

---

(x) Vers. über die Theor. und Anwend. der medicinisch. Electricität 3. Th. p. 50. sqq.

ræ vel in occiput vel oculorum in centra excurrebant. Electricitas igitur operis instrumenti FERGUSONIANI a PARTINGTONO emendati oculis, ne scintillæ in illos eliderentur, quotidie administrabatur. Post triduum ophthalmia manifeste decrescebat, et intra 14 dies plane evanuit, pupilla tamen usque adeo contracta superstite, ut vix tantillum illius viseretur. Protracta vero in 5 hebdomades quotidie electricitate pupilla magis magisque relaxabatur, donec æger objecta in platea discerneret. Dolores prorsus conquievere; atque tum ab electricitate etiam cessatum est. Abhinc vero homo nil amplius molestiæ sensit.

II. *Composita* quoque simplicibus haud sunt pauciora, quæ adversus ophthalmias a variis fuerunt commendata; nec facile videas pharmaceuticum dispensatorium, in quo non occurreret aut aqua ophthalmica aut unguentum ejusdem nominis. Conflantur hæc ophthalmica e simplicibus jam ante ut plurimum recensitis, ut ita uno remedio applicato pluribus simul indicationibus fiat satis. Verum si uipam, in his certe prudenti opus est delectu pro vario ophthalmiæ statu; de quo cautelæ e simplicibus jam recensitis erundæ erunt. Ex omni autem ophthalmicorum larragine, quæ sola justum efficeret

libellum illa tantum hic sum in medium allaturus, quæ insignis aliqua probaverat experientia, reliquis suo relictis loco una cum iis, quæ C E L S U S (y) aliique Veterum haud exiguo numero memoriae prodidere. Non sum nescius, præstabilius esse, ut si composito id genus ophthalmico uspiciam sit opus, illud pro dato ophthalmicæ casu quisque sibi conficiat potius, quam aliunde promat; sed cum horum notitia ad absolutam ophthalmicæ historiam permultum faciat, et cum luctucentis haud raro ejus casibus connexa sit, his quoque hic locum dare oportuit. Horum autem ophthalmicorum alia aquosa sunt, unctuosa alia.

I. *Aquæ ophthalmicæ* sunt

a) A M A T I (z). „ Vigente (in-
 „ quit ille) divite autumno satis tempe-
 „ rato 1560 magna pars populi ophthal-
 „ mia . . . oppressa fuit, pro qua curan-
 „ da raro medici accersebantur, etiam si
 „ difficilis esset; ita enim hominibus
 „ communis jam et familiaris morbus
 „ evaserat (et revera morbus hic paucis
 „ curatur abigiturve): perduravit autem
 „ lues hæc unum vel alterum mensem

(y) l. c. art. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9.

(z) l. c. Cent. 7. curat. 80.

, . . Ceterum si qui remediis subjicie-
 bantur; habitis forte primo vacuatio-
 nibus universalibus, iis topicis uteban-
 tur: ovi aquato rosarum stillatitia mix-
 to et sepe linteo applicato; vel tem-
 poris successu decocto fennugræci tan-
 topere a GALENO laudato; vel hoc
 alio potentiori:

b. Sacchari candi part. iiij

Sarcoœollæ part. ij

Viridis æris partem sextam. O-
 minia illi tenuissimum pollinem redigan-
 tur, et ovi aquato excipientur; et ro-
 facea paretur collyrium, et utatur . . .

b) FORESTI (a) in epidemica il-
 la ophthalmia contagiosa superius (b) me-
 morata „ quibus inflammatio aderat, iis
 missio sanguinis admodum profuit; qui-
 bus vero acriores fluxiones, purgatio
 magis utilis fuit ex fennæ et rhab. in-
 fusso aut pilulis lucis devoratis, tum
 alijs ad hanc causam magis appropria-
 tis. Ceterum inflammationibus magis
 acrioribus hoc collyrium sequens præ-
 alijs omnibus valde commodum fuit:

b. Cerussæ

(a) i. e. observ: 4.

(b) Vide §. 24;

b. Cerusse lotæ ʒj

Amyli ʒvj

Gummi tragac.

Sarcocollæ

Tutiæ ppt. aa ʒβ

Camphoræ

Opii thebaic. aa ʒj

▽x rosar. q. s. F. massa usui re-
servanda. „ Atque hujus portio exigua
„ disslovebatur cum aqua rosarum, ubi
„ usus postulabat, et collyrii instar plu-
„ ma in oculum affectum stiliabatur,
„ præcedentibus tamen purgationibus.
„ Infiniti hoc solo remedio convaluere:
„ et propterea in officina paratum reser-
„ vabatur. Attamen iis, qui simul ca-
„ tarrho obnoxii erant, minus convenie-
„ bat ob opium; alios autem, quibus
„ acres fluxiones erant et oculi rubicun-
„ di cum pruritu palpebrarum, egregie
„ juvabat „.

c) GERBEZII (c), quæ in le-
vioribus ophthalmiis sœpe profuit:

b. Aqv. plantag.

— euphras.

— fœnic. aa ʒβ

Sief alb. f. opio ʒβ

(c) Chronol. med. præst. ann. 1. §. 59. p. 45. sq.

Tutiae ppt.
 Sacch. tñ ni aa gr. v.
 Vitriol. alb. gr. ij
 Camphoræ gr. iij. M. F. Colly-
 rium.

d) F. GHERLI (d):

R. △x rosar. alb.
 — plantag. aa ȝij
 Tutiae ppt. ȝj
 Viridis æris
 Salis tñ ni aa ȝs

* ȝj. M. F. collyrium;

quo non modo se ipsum a semestri pene ophthalmia contumaci sed plurimos quoque alios utriusque sexus ægros a tristibus longioribusque gravissimis et ad omnia alia rebellibus ophthalmiis Auctor liberavit.

e) GRÜLINGII (e), qua virgo 20 annorum a 14 dierum ophthalmia humida acri intra biduum ad miraculum convaluit, ter eam in dies oculis ex spongiola instillando:

R. △x rosarum ȝij^s
 Tutiae ppt. ȝs
 Lapid. calaminar.
 Sacch. tñ ni aa ȝj. M.

(d) Rare Osservaz. di Medicina e Cirurgia Cent.

I. Osserv. 13. 14. Cent. 2. Osserv. 10.

(e) Obs. et cur. medic. Cent. I. Obs. 51.

De hujus collyrii energia p. r. VICAT^(f)
 sequenti casu edocitus est : ophthalmia
 (inquit) humida pertinaci oculi dex-
 tri „ jam dudum . . . laborabat
 „ . . . virgo 28 annos circiter nata, ha-
 „ bitus bilio-sanguinei ; et jam eidem
 „ malo ante biennium obnoxia ab eo li-
 „ berata fuerat excitato in tibia fonti-
 „ culo, qui sibi postea permisus siccaba-
 „ tur. Verum cum aliquot post menses
 „ ex acuta febre convalesceret, rediit
 „ ophthalmia ut prius, sed ita pertinax,
 „ ut omnibus remediis tam internis quam
 „ externis . . . tentatis resisteret, etsi
 „ fonticuli fluxus de industria restitutus
 „ fuisset ; qui quidem malum tolerabilius
 „ reddiderat, adeo ut poslea solitis ne-
 „ gottiis operam dare non impeditur.
 „ . . . Sic se habebat 21^a Julii ; sed
 „ cum tunc per totam diem occupata
 „ fuisset in lavandis ad lacum linteis,
 „ ophthalmia inde adeo exasperabatur,
 „ ut prorsus intolerabilis fieret, acce-
 „ dente dolore acuto et tensivo temporis
 „ dextri . . . Lacrymarum copia et
 „ acrimonia tanta erat, ut continuo
 „ pustulas in genis acriter dolentes et

(f) Deleft. observ. pract. e diar. clin. append.
 obs. 21. p. 256.

„ calentes excitarent. Sed . . . opor-
 „ tet monere , fonticulum nuper rufus
 „ siccatum fuisse. Præmitto 22^a Julii
 „ validam purgationem ope pilularum
 „ ♀ liuin laxantium pharm. Edinb. Præ-
 „ terea . . . assiduo lavatur oculus lo-
 „ tione tepida ex aqua et lacte cum pau-
 „ xillo croci parata, quæ multum minuit
 „ dolorem et calorem. Cicatrici a fon-
 „ ticulo relictae imponi fvadeo empla-
 „ strum oxycroceum ad modum pisí ef-
 „ formatum. Inde jam vespera levatam
 „ se sensit ægra ; crus antea tumefactum
 „ detumet fluente aliquo per cicatricem
 „ humore, magis autem postridie, cum
 „ ipse sanguis flueret. Eadem die, 23^a
 „ nempe decoctum avenaceum L O W E R I
 „ propino, et impero usum pediluvio-
 „ rum quavis vespera præcipue repeten-
 „ dum. Sequenti die 24^a . . . admo-
 „ ventur 4 hirudines ad canthum exte-
 „ riorem oculi. Sic multum minuuntur
 „ dolor, rubor, et lacrymatio. Super-
 „ venit 25^a cephalalgia , quæ maxima
 „ pro parte dissipatur inspirato odore
 „ salis volatilis urinosi. Tempestas ad-
 „ modum pluviosa, quæ per hos dies lo-
 „ cum habebat, videbatur curationis pro-
 „ gressum non parum retardare , ita ut
 „ 26^a dolor etiam alterum oculum occu-
 „ paret, nitior quidem in utroque, sed

„ majori calore stipatus. Quare ut sanatio-
 „ nem efficacius promoverem, periculum
 „ facere volui collyrii. . . P. G R Ü L I N-
 „ G I I . . . Et revera ejus instillatio bis tan-
 „ tum de die repetita mire statim oculum
 „ juvit. Huic tamen auxilio non satis
 „ fidens ante cubitum curavi applicari ad
 „ nucham emplastrum vesicatorium. Po-
 „ stridie (27^a) pustulæ genæ disparue-
 „ rant remanente tantum pruritu. Nec
 „ æquivoca mihi visa est collyrii effica-
 „ cia; nam quævis ejus instillatio post
 „ excitatum quidem primo momento a-
 „ cutum dolorem oculum omnino nota-
 „ biliter levabat, et ita emendabat, ut
 „ 29^a mane jam abessent fôrdes et gra-
 „ mis, quæ hucusque palpebras noctu-
 „ agglutinaverant. Sic pergendo sanatio
 „ ad ultimum gradum perfectionis 5^a
 „ Augusti perducta est. . .

f) HEISTERI (g) familiares a-
quæ ophthalmicæ sunt sequentes:

b. Aquæ flor. cyan. ʒʒ

— plantag. ʒj

ꝝ camphorat. ʒj

Lap. calam. pp. ʒj

Vitriol. alb. gr. ij. M. Applice-

(g) Medic. chir. und anat. Wahrnehm. I, Band
No 549.

tur tepide ope splenioli 3^a quaque hora. Hac aqua puellum trimulum a vehementi palpebrarum præsertim circa majorem canthum inflammatione lacrymalem fere fistulam minitante liberavit , propinato simul cathartico e syr. rosar. sol. 3ij, & jalapp. gr. xij, et aqua euphras. 3ij probiduo binis dosibus sumendo. Alteri vero Senatori (*b*) vehementem ac dolorificam ophthalmiam sequentibus profligavit: Væ Se larga in pede præmissa , sub junctoque cathartico , præbuit & resolventes antiphlogisticos cum infuso perinde resolvente leniterque diaphoretico ; externe vero adhibuit aquam ophthalmicam

B. Aquæ euphras.

— plantag. aa 3j

— rosar. 3j

✓ vulgaris 3ij

Lap. calam. ppt. 3j

Opii puriss. gr. iii

Essent. croci gtt. x. M. pro eluendis crebro tepideque oculis. Denique omni biliorio e ✓ camphorati 3j si aliquid illinendum erat circum oculos temporibusque infricandum. Atque sic æger convaluit , ubi 8 dies his remediis fuisset usus. Meminit porro (*i*) et ado-

(*b*) Ibidem No 580.

(*i*) Ibidem No 492.

lescentis 14 annorum, cui mica lapidis illapsa in oculum corneæ vulnusculo inflato adnatæ causavit inflammationem cum uberi continuoque lacrymarum profluvio. Huic præter dosin cathartici e djalapp. Ej cum Qri vitriolati gr. v. sequens etiam collyrium præscripsit:

B. Aquæ fœniculi

— plantag.

— rosar. aa ʒj

Album. ovi №j. M. conquaſſan-
do adde

Lap. calaminar. ʒs

Vitriol. albi gr. iij

Opii gr. ij. M. D. pro oculo ſe-
pius colliniendo, et linteo puro octupli-
cato defuper alligando. Convaluit illæſo
prorsus viſu.

ff) HOFFMANNI (k), qui „ ef-
„ ficax et ſecurum (ait) hoc collyrium:

B. ▽x fl. ſamb. ſclopetar. aa ʒj

Camphoræ gr. iij.

Sacch. hni gr. x. M. quod cum
„ linteo triplicato crebrius tepide oculis
„ applicandum. Quando autem nimis
„ mordax adeſt acrimonia, mucilagineum
„ corticis medii florum tiliæ, item ſeni.
„ cydoniorum cum aqua roſarum, addi-

(k) I. c. curat. §. 2,

„ to pauxillo croci sine vel cum opio
 „ admovere expedit, „

g) JANINI (*l*) ∇^a ophthalmica
resolvens:

b. Vini generosi albi fl̄j

Aloes succotr.

Tutiae ppt.

Croc. metall. aa 3j. Indita la-
 genæ probe obturatæ agitentur per $\frac{1}{2}$ ho-
 ræ, tum bimestre in sole digerantur iden-
 tidem agitata. Efficax est remedium in
 ophthalmia, palpebrarum obstruktione,
 ulceribus maculisque corneaæ, visumque
 roboraæ, si mane, meridie, et vesperi
 gtt. iij. ij capite reclinato in majorem
 canthum immittantur, palpebræque dein
 alternis vicibus aperiuntur et claudantur,
 ut sic liquor, tota bulbi superficie dif-
 fluat. Aliam quoque magis compo-
 tam (*m*) aquam describit, in cuius confe-
 ctionem omnia pene ab omni ævo usur-
 pari solita aduersus ophthalmiam remedia
 simplicia cum multis aliis adjectis con-
 gesit. Sed ne quid nimis!

h) c. LAHME (*n*) „ degit hic
 „ (refert) Hafniæ vir septuagenarius, qui

(*l*) l. c. p. 388 No 7.

(*m*) Ibidem p. 389 No 8.

(*n*) Misc. nat. cur. dec. 3. ann. 7. Obs. 185.

„ ferme quotannis ophthalmia laborat,
 „ quam V^æ Se, purgantibus, vesicato-
 „ riis, sudoriferis, et instillatione V^æ
 „ camphorati feliciter hactenus curatam
 „ notavi. Enim vero frustraneo cum
 „ successu citata remedia omnia et fin-
 „ gula nuperrime in usum vocata adeo,
 „ ut pejor magis quam melior contuma-
 „ cissimæ ophthalmiciæ status effet, alter-
 „ utro præ primis oculo pessime se haben-
 „ te, ut omnimoda facultatis videndi
 „ privatio quoad hunc oculum metuenda
 „ foret. Ast ecce . . . quidam . . .
 „ consultus sequens remedium suggerit:

R. Aquæ foeniculi 3 ij

— chelidon. maj.

— fragorum

— rosar. alb. aa 3 j

Onus valerian.

— sal. ammon. aa 3 ss M . . .

„ Hanc MR^{am} non oculis instillare instar
 „ aliorum collyriorum, sed saltim pal-
 „ pebris . . . illinere, easque quasi la-
 „ vare eadem jubet; nimirum Ophthal-
 „ micus clausis oculis sera nocte valvu-
 „ las (palpebras) collyrio dicto probe
 „ lavare solet. Die subsecente mo-
 „ lestissimis symptomatibus ophthalmicis
 „ pene sublatis ex voto luminibus oeu-
 „ lorum utitur clarissimis denuo et pel-
 „ lucidis . .

i) RIDLEY aqua ophthalmica in superioribus (o) jam descripta est.

k) s. YVES II (p) collyrium pro ophthalmia cum fiscis marginibus:

R. Aquæ rosar.

— plantag. aa 3jv

Salis ammoniaci

— bñi aa gr. viij. M. D. pro eluendis quotidie bis terve oculis. Commendat illud etiam ROSENSTEIN (q); sed salia ad gr. jv tantum addit.

l) SYDENHAM laudanum liquidum. Opii externum in ophthalmia usum jam passim in formulis variis videre fuit. Verum solo puroque laudano liquido seu TR^a thebaica dispensatorii Londinensis collyrii instar primus J. WARE (r) cœpit uti, quam admodum efficacem est expertus. „ Bis terve per diem (inquit „ illé) gtt. ij. iij illius pro varia sym- „ ptomatum vehementia oculo instillo, „ a queis primum insignis oboritur do- „ lor cum illacrymatione uberi; sed „ queis post pauca minuta sensim evani-

(o) Vide §. 41 No 1.

(p) I. e. Cap. 6. art. 4. p. m. 195.

(q) Reise u. Hausapothe. No. 19. p. m. 75.

(r) Auserl. Samml. zum Gebrauch pract. Aerzte 6 Bandes 2 Stück p. 366, sqq.

„ dis dolores insigniter remittunt. Sub-
„ inde primæ mox guttulæ inflammatio-
„ nem magnopere minuant, et usu hujus
„ remedii numerosæ ophthalmiæ pessimæ
„ ad omnia alia remedia multis hebdomadis
„ imo mensibus usurpata rebelles ante
„ 14 diem sanatæ sunt. Hic tamen suc-
„ cessus non ubique sperandus est; quip-
„ pe qui alias serius eveniat; imo obti-
„ gere mihi casus, in queis laudanum
„ per principia sine ullo levamine adhi-
„ bitum fuerat: verum ophthalmiæ hæ-
„ ut plurimum erant recentes, splen-
„ dentibus adhuc oculis et multum ab
„ admissa luce dolentibus; ut ut vel in
„ his etiam quandoque fructuose fuerit
„ adhibitum. Unde non nisi periculo fa-
„ eto de successu certiores reddimur, a
„ quo præter brevem dolorem nihil por-
„ ro molestiæ propullulat. Quod si igi-
„ tur TR^a thebaica nil opituletur, dif-
„ ferre ejus usum oportebit, quoad va-
„ cuationes aliaque idonea præfidia mor-
„ bosam irritationem infregere. Quam-
„ vis autem opium TR^a hujus res sit
„ primaria; utilitas tamen ejusdem in
„ ophthalmia soli illi tribui nequit: si
„ quidem sæpius saturatam ejus solutio-
„ nem aquosam frustra tentavi, quæ do-
„ lores licet aliquo pro tempore lenive-
„ rit, inflammationis tamen vehemen-

„ tiam non minuit. Fatus calidus e de-
 „ coctis capitibus papaveris aliquatenus
 „ profuit, imo leviorem morbum ali-
 „ quando plane sustulit; at gravioribus
 „ in casibus iteratus etiam illius usus
 „ frustra fuit, donec TR^a thebaica ei
 „ jungeretur. Ut itaque liqueret, cui-
 „ nam potissimum TR^a parti successus
 „ curationis tribuendus fit, una etiam
 „ alterave vice idem cum vino Hispani-
 „ co in oculum instillato periculum feci;
 „ at vehementior inde quam a TR^a diu-
 „ turniorque dolor sequebatur sine ullo
 „ levamine. Cum igitur nec opio nec
 „ vino seorsim, sed simul tantum junctis
 „ curatio peragatur, ab longo jam tem-
 „ pore solam TR^a thebaicam in usum
 „ duxi, eamque cum ante dictis adhibi-
 „ tam cautelis velut remedium in quali-
 „ bet ophthalmia omnique ejus gradu
 „ (ut ex dandis deinceps historiis ubi-
 „ rius patebit) perquam efficax com-
 „ mendare ausim. Quod modum, quo
 „ TR^a thebaica externe ad ophthalmiam
 „ usurpata utilem se præbet, attinet,
 „ excitat illa, ut omnis alius stimulus,
 „ oculo immissa ardorem ac dolorem.
 „ Oculo tunc inspecto numerus ac ma-
 „ gnitudo vasorum inflammatorum insi-
 „ gne augmentum cepille conspicientur,
 „ simulque lacrymatio oboritur vehe-

„ mens, ac forte etiam humorum e vasis
„ in omnem bulbi superficiem exhalan-
„ tibus secretio; quæ omnia procul du-
„ bio vino aromatibusque TRæ thebaicæ
„ debentur, et quoruim ope (ut reor)
„ motus humorum augetur, ac forsitan
„ parvæ quædam obstrukciones referan-
„ tur. Unde lacrymatio a TRæ stimulo
„ effecta ceu immediata ex affecta parte
„ vacuatio eam aliquatenus deplens et
„ onere molesto liberans considerari po-
„ test. At vehemens illa irritatio ne-
„ quaquam est diuturna, qua cessante
„ oculus continuo quieti redditur, tunc-
„ que videre est, vasa rubra et exiliora
„ evasisse, et numero multo, quam ante
„ remedii applicationem fuerint, pau-
„ ciora. Doloris hæc mitigatio et con-
„ quiescentia qua vacuationi ab opio
„ causatæ qua specificæ ejus vi anodynæ
„ et irritabilitatem destruenti est tri-
„ buenda „. Demum hæc ipsa Auctor
compluribus in medium allatis observa-
tionibus confirmat, quarum in prima (s)
mulier 26 annorum post abortum incidit
mense Novembri 1778 a perfrigeratione
in vehementem catarrhum cum magna
oculi sinistri inflammatione. Post varia

collyria in cassum adhibita hirudines ter
intra paucos dies ad tempus lævum ad-
motæ inflammationem minuerunt, quam
tamen nova perfrigeratio ita revocavit,
ut brevi pristinam ad vehementiam ve-
nerit. Post 6 hebdomades TR^a thebai-
ca primum adhiberi cœpta, quo tempore
tanta jam adfuit inflammatio, ut minima
lux dolores causaret acerrimos, corneam
simul dextro e latere insigni obsidente
jam macula, pupillæque partem tegente.
Dolor inde gravis obortus pauca post mi-
nuta desit, insigni post se reliquo morbi
levamine. Die postero ægra melius ha-
buit, inflammatioque imminuta videba-
tur: idecirco TR^a iterum eo cum suc-
cessu adhibita, ut abhinc nullo alio fue-
rit opus remedio. Post triduum ægra
oculum denuo potuit aperire; inflamma-
tio intra 14 dies ex toto evanuit, cor-
nea ita inclarescente, ut mulier tantum
denuo videret, quantum ad consveta ne-
gotia satis erat. Porro (*t*) puellæ de-
cenni Augusto mense vehementi oculi
dextri ophthalmia citra manifestam cau-
sam correptæ facta V^a So., multaque in-
terne remedia data, et oculo aqua vege-
to-mineralis applicata; sed omnia frustra.

Post aliquot hebdomades accitus WARÉ palpebras reperit adeo tumentes, ut status oculi nullatenus posset explorari. Ocyus ergo TR^a thebaica modo ante dicto in oculum instillata cum solito dolore consecuto; at non dum lapsa hora dolores multo evasere leviores, quam inde ab initio jam fuerint. Porro eadem adhuc vespera hirudines etiam tempori applicatae, locoque dein vesicans admotum, Postridie TR^a thebaica denuo instillata lætum iterum præbuit effectum. Die 3º puella ægrum oculum jam eatenus aperire poterat, ut objecta videre valeret; sed lux tantos adhuc movebat dolores, ut oculos citissime iterum ægrota clauderet. Oculo velum semper prætensum, puellæque dies aliquot obscuero in loco morandum fuit. Totis 3 hebdomadis TR^a semel quotidie usurpata insigne semper levamen attulit, emendationemque constantem, ut ut lentam, efficiebat. Abhinc in 4 hebdomades TR^a alternis tantum diebus adhibebatur, queis elapsis puella tam bene videbat, ut ne velo quidein amplius opus foret. Deinceps vero oculus mane ac vesperi eluebatur dilutissima $\frac{1}{2}$ solutione, maculæque corneam obsidenti vitrum pulveratum inspergebatur. His cunctis remediis puerula ultra annum eo cum fructu utebatur,

ut et macula inde minor sit facta, et visus multo quam ante evaserit acutior. Tertius (*u*) ægrorum auriga fuit, qui Aprili 1778 in itinere vehementi e febre lectum petere coactus, eam diaphoreticis biduo post insigniter quidem minuit, sed magnus repente dolor dextrum oculum invasit, per encephalon ad occiput usque excurrens, cui inflammatio valde levis se junxit. Væ *S^o* facta, datum catharticum, ac pone aures vesicantia applicata, identidemque temporibus 5 hirudines admotæ, et oculus decocto capitum papav. fatus; at omnia exiguo cum levamine. Post bimestre ita exactum dolor sensim sponte remittebat, verum visus oculi hujus in totum periit. Finiente ergo Junio ad labores suos rediit æger, ad finem usque Augusti uno tantum oculo usus. Tum vero noctu repente dolor pristinus ægrum ante oculum invasit cum summa inflammatione et pupillæ dilatatione et marginis ejus imi inæqualitate. Væ *S^o* facta, capitulo unguentum anodynum illitum, at citra levamen. Auctor itaque consultus illico laudanum instillavit, vesperique 3 hirudines tempori dextro admotæ, ac deinde vesicans

(*) Ibidem p. 378.

vesicans ibidem applicatum. Postero mane datum eccoproticum, et meridie jam pene omnis abfuit dolor. Posthac ergo quotidie mane ac vesperi eluebatur oculus dilutissima solutione $\ddot{\text{X}} \ddot{\text{L}}$, et per 14 dies semel quotidie laudanum instillatum, post quos dolor omnis, inflammatio vero maximam partem, ita disparuere, ut homo post 3 hebdomades ad suos redierit labores. Juvenis item semina (x) jam inde a variolis circiter ante 6 annos toleratis continuum fere ac terebrantem lævo in oculo dolorem patiebatur cum exigua vel nulla inflammatione sensibili. Oculus hic jam ante variolas identidem inflammatione tentabatur; sub variolis autem pustula in cornea pupillæ adversa enata est, profundam in abitu post se relinquens cicatricem, propter quam ægrotata objecta velut trans nebulosum vitrum conspicabatur. Post varia potissimum interna remedia necquidquam usurpata, Januario 1779 dolore solito acrius vexante TRæ thebaicæ aliquid oculo est immisum: dolor inde auctus brevi desit, ea simul post se relicta quiete, quali ægra jam dudum ante non fruebatur:

(x) Ibidem p. 380.

idecirco per 14 dies usus TRæ quotidie factus ita profuit, ut abhinc recidiva haud amplius acciderit. Perinde (^y) inatraha ad 53 annos nata ante 15 circiter annos ex gravi capitis dolore cum variarum corporis partium efflorescentia obsurduit, simulque vehemens oculum lœvum ophthalmia corripuit, amplam post se relinquens corneæ maculam, quæ etiam oculi hujus visum non ex toto sustulit, inutilem tamen oculum effecit. Octobri 1778 ophthalmia rursus gravis eundem invasit oculum magno cum dolore, plenaque ejus cum cœcitate: quæ ubi jami aliquot hebdomades durarunt, accitus warre utroque in oculo reperit maculas, queis lœva pupilla tota tegebatur. Instillato in dextrum oculum laudano tantum paucis post minutis levamen adfuit, ut et in alterum oculum instillationem ægra exposceret. Postero die ambobus in oculis ophthalmoxysis ope spicarum hordei instituta cum dolorifica fuit admodum, tum omnino etiam inutilis. Abhinc ergo laudanum quotidie tota hebdomade usurpatum sub ejus finem symptomata magnopere minuit; verum ob non levem adhuc inflammationem super-

---

(y) Ibidem p. 380. &c.

Item cuilibet tempori 3 hirudines admotæ, ac ibidem postea vesicantia applicata, et 3° quovis die catharticum datum: ceteroquin in quotidiano TRæ theb. usu tres septimanas pergebatur; queis elapsis ægra eatenus jam recuperavit visum, ut sine duce per haud exiguum spatium ire posset. Propter præsentaneum semper ab usu TRæ levamen ægra post discussam jam ophthalmiam nihil minus ejus instillationem in bimestre adhuc continuavit: unde, ubi ab ulteriori illius usu destitit, macula corneæ sinistræ manifeste minor tenuiorque facta observabatur, ita ut ægra objecta, si e latere intuebatur, oculo illo dignoverit; dextri autem oculi visus erat integerissimus. W A T H E N quoque tres hanc in rem casus Auctori suppeditavit, nempe (z) infans quidam mox a morbillis 1752 toleratis corneæ leucoma cum ophthalmia contraxit. Ista jam levior erat, jam gravior; illud vero ita sensim crevit, ut evoluto anno visui multum obflaret. Cum ante jam et vena tusa fuerit, et vesicans admotum, et multa cathartica sanguinemque depurantia usurpata, w A T H E N solum laudanum liquidum adhi-

(z) Ibidem 3 Stück p. 298. sq.

buit; quod etsi multum doloris excitarit, ut ille metuerit, ne præmaturus ejus usus esset, postridie tamen infans oculum aperuit, lucemque tulit, quod jam a longo tempore nequiverat; unde per 14 dies instillato quovis mane laudano omnis inflammatio discussa est, leucomaque imminutum. Posthac vero varia collyria cum admisto semper laudano adhibita, et quoties vel dolere oculus vel inflammari levissime etiam occiperet, solum de uno laudanum instillatum. Sicque lapsis aliquot mensibus leucoma ex toto decessit, oculusque Novembri 1754 cum alterò sanitate certavit. Porro (*a*) feminæ 12 annos utriusque oculi ophthalmiæ a frigido balneo contractæ obnoxiae frustra in binis Angliæ nosocomiis ultra triennium ope quæsita deinceps etiam WATHEN post innumera alia in cassum tentata laudanum instillare cœpit cum tam præsentaneo levamine, ut ægra intra breve tempus et lucem tulerit, et homines dignoverit. Cumque ante laudani usum cornea valde fuisset incrassata; ab illo extenuabatur etiam; et semel quotidie eodem per aliquot menses ita adhibito femina usque adeo profecit in

---

(a) Ibidem p. 389. sq.

melius, ut minimæ acui filum indere posset. Abhinc quidem interdum levior adhuc ophthalmia recurrebat; sed laudani semper instillatio graviorem ejus gradum præpediebat. Quantopere autem cavenda sit laudani in oculum in vigore morbi recentis, non dum satis vacuato corpore, instillatio, WATHE N sequenti casu (b) est edocet: homo 35 annorum Febr. 1779 valida ac perquam dolorifica ophthalmia correptus eam sedula negotiorum procuratione effecit gravorem; cuius 3° die instillatum oculo laudanum sumnum unius fere horæ dolorem causavit sine ullo subsecuto levamine. Eodem ergo vespere tempori dextro primum hirudines dein vesicans admotum non sine fructu; siquidem lateris hiujus dolores per aliquot abhinc menses ambo tempora vexantes, multum inde sunt imminuti. Die 4° iterata laudani instillatio pristinos creavit dolores; quod ipsum etiam a tertia instillatione accedit sine levamine. Sinistro ergo tempori etiam et hirudines et vesicans applicatum dolores sustulit, perstan- te nihilo minus eodem inflammationis

(b) Ibidem p. 387.

vigore. Hinc saturata opii solutio aquosa ad gtt. iij oculo immissa etsi dolorem fugille videbatur, vehementia tamen inflammationis ab ejusdem usu tota licet hebdomade continuato nihilo evasit minor. Quocirca tertium dextro temporis hirudines et vesicans appositum, hocque facto quartum tentata laudani immissio jam haud majorem, quam in aliis ægris, dolorem causavit, quem paucis post minutis solenne levamen secutum est; ac per 10 inde dies continuatus ejusdem mane et vesperi usus discussa omni inflammatione ægrum pristinæ restituit sanitati. Idem hic Cl. Vir testatur (*c*) TR^{am} thebaicam perquam esse efficacem etiam in inflammatione discutienda, quæ operationes oculares (*d*), ac præfertim extractionem cataractæ, nec non corneæ in hypopii curatione incisionem, consequi solet. Plures etiam de laudani adversus ophthalmiam efficacia easus WARE in pterophthalmia (*e*) narrat; sed quos brevitatis causa hic silentio præterire oportet.

(*c*) Ibidem p. 391.

(*d*) Vide §. 79.

(*e*) I. c. p. 407. sqq.

m) A. THONERI (*f*) in observationibus complures MR^e utiles reperiuntur. Sic mulier „ per aliquot septem „ manas ophthalmia gravissima laborans, „ aliis in cassum admotis, cum rubore „ et palpebrarum agglutinatione: B. M. „ P. sine quib. 3*ss* aur. coch. aa 3*j*. „ cum ∇^a bet. F. pil. xxvij. Propofui ve- „ sicatorium; reculavit obsequium.

B. Tutiae ppt.

Sarcoc. aa 3*j*

Vitriol. Rom.

Sumach aa 3*ss*. lig. in nodul. inf. in
Aqv. rosar.

— plant.

— fœnic. aa 3*j*. calef. et expr.
adde

Lap. calam. ppt. 3*j* F. collyr.
„ cum penna instill. Cum subitaneo ad-
„ jumento, ut nullis aliis (suerit) opus
„ præsidiis. Femina plebeja dextri oculi
„ rubedine longe lateque serpente cum
„ insigni calore et ardore detenta, alio-
„ rum consiliis vanis,

B. Aquæ rosarum

— plantag. aa 3*ij*

— folani 3*j*

(*f*) Obs. med. Lib. 2. Cap. de affectib. ocul.
Obs. I. sqq. p. 116.

Vitriol. albi 3ij. Dil. et col. adde
 Tutiæ ppt. 3ij. M. cum linteolo
 „ imbuto et expresso appl. Intra pau-
 „ cos dies cum admiratione, qui malum
 „ illud prius conspexerunt, libera eva-
 „ fit. Quidam juvenis plebeius lippitu-
 „ dine oculorum cum insigni tumore,
 „ ut eos aperire non posset, ultra se-
 „ mestre molestatus, multorum præsidiis
 „ frustra adhibitis,

R. Aquæ plantag.

— rosar.

— fragor. aa 3j

— solani 3s

Vitriol. albi 3s

Camphoræ gr. ij. Dil. et col. adde

Tutiæ ppt. 3js. M. pro collyrio.

Brevi restitutus est. Juvenis 24 anno-
 rum . . . naturæ melancholice, op-
 thalmia sat gravi infestatus ex deflu-
 xione serosorum humorum R. M. P.
 „ aur. coch. sine quib. aa 3j cum ▽
 „ beton. F. P. xxvij. Post usus ḫe ster-
 „ nut. per nares attracto: R. ḫ sternut,
 „ 3ij, spec. diambr. 3j, major. 3s. F.
 „ ḫ. Tandem ordinata ▽a rof. cum
 „ Vitriol. alb. et tutia ppt. exterius ap-
 „ plic. cum optato successu „

n) *Viennense dispensatorium* (g) duplarem aquam ophthalmicam descriptam habet, sapphiream aliam, aliam cum sapone. Sapphireæ formula est:

R. ▽^x ♀ vivæ medicocis cum
 ▽^x chelidoniæ
 — euphrasîæ
 — cyani
 — rosarum aa q. s. factæ fl. vj.
 Θ* eleæti 3 vj. Stent per no-

stem in vase cupreo; mane filtretur, et sapphiri in formam colorata servetur usui. Alterius vero confectio hunc in modum fit:

R. Vitrioli albi 3*ij*

Saponis Veneti 3*ij*

▽^x font. fl*ij*. Coq. in olla ad remanentiam fl*ij*, refrigerescat, filtretur, et servetur usui.

2. *Unguentum ophthalmicum* porro celebriora sunt

a) *Nibili albi*, quod secundum dispensatorium Viennense (b) ita conficitur:

R. Nibili albi

Tutiae ppt. aa 3*j*

Corall. r. ppt.

(g) Classe 2. p. 20.

(b) Classe 17. p. 232.

Matr. perl. ppt. aa ʒg

Camphoræ ʒj

Axung. porc. mundatæ ffj. M. in

Ungv. De quo M. GERBEZ (*i*) „ oph-
„ thalmiis (ait) levius laborantibus fæ.
„ pe solum unguentum nihil ad oculos
„ satisfecit, ante somnum palpebrarum
„ commissuris inunctum „. Et v. RIED-
LINUS (*k*) „ a certa (inquit) tutiæ
„ specie, quæ in officiis nihili albi no-
„ men sortita est, unguento, cuius in-
„ grediens cum tutia primarium est, de-
„ nominatur, unguento sane, quod
„ (quidquid etiam nonnulli recentiorum,
„ quibus omnia Veterum inventa imme-
„ rito fordent, contra hoc et alia oggan-
„ niant) in hunc usque diem ut com-
„ mendetur, meretur, dum quæ ei vires
„ ophthalmicæ adscribuntur, egregie ex-
„ ferit, et in oculorum ardore et deflu-
„ xionibus quin et incipiente inflamma-
„ tione haud frustra adhibetur. Sic cum
„ ego nuper cum dictis malis aliquam-
„ diu confictatus fuisset, et nec absti-
„ nentia a vino, nec aqua rosarum, nec
„ cataplasma ex mica panis, lacte, cro-
„ co, et pomo cocto confectum, nec

(*i*) l. c.

(*k*) Lin. med. ann. I. Decembr. 26 p. 455 sq.

„ decocta laudatissima herbæ theæ et
 „ coffee (alia enim interne, in primis
 „ purgans, adhibere negotia non per-
 „ mittebant) quicquam conferrent, di-
 „ ctim unguentum in usum ducere cœ-
 „ pi, et quidem cum tam laudando ef-
 „ fectu, ut prima statim nocte non ut
 „ alias conglutinati quasi oculi fuerint,
 „ sed eosdem sine dolore et molestia ape-
 „ rire potuerim, et postea etiam . . .
 „ continuata hujus unguenti applicatione
 „ per pauulos dies omne malum cel-
 „ laverit . . .

b) P. F R A U E N D O R F F E R I (1):

„ puella elegans 5 annorum pustulis
 „ compluribus ac rubore oculorum non
 „ sine cœcitatis periculo vexata mihi
 „ (ait Auctor) curanda oblata est. Huie
 „ præter medicamenta purgantia, vesi-
 „ cantia, hirudines, cucuphas exsiccan-
 „ tes, &c. etiam multa alia topica oculis
 „ applicanda præscripsi, sed sine fru-
 „ ctu: tandem unguentum sequens, quod

B. Butyr. rec. sine sale in

Aqua euphrag. aliquoties loti ʒjʒ

Tutiæ ppt. ʒjʒ

Camphoræ ʒj. M.

„ ordinavi, et palpebris non tantum illi-
 „ niri, sed etiam cum petiolis applicari

(1) Misc. nat. cur. dec. 3. ann. 5. obs. 19.

„ præcepi. Et ecce! intra paucos dies et
 „ rubor et pustulæ cum omnium admiratio-
 „ ne disparuerunt, et ægra plus quam per
 „ $\frac{1}{2}$ annum optima sanitatem est usæ. Post-
 „ ea tamen propter errores, ut opinor,
 „ in diæta commissis idem morbus denuo
 „ rediit, pustulis non tantum album sed
 „ et nigrum oculorum copiose obsiden-
 „ tibus, ac toto fere albo intenso ru-
 „ bore obducto cum venulis turgidis et
 „ non sine dolore. Ego vocatus præ-
 „ missio per 4 continuos dies laxativo ja-
 „ lappato idem unguentum repetii, et
 „ rursus quidem cum fructu ut supra,
 „ et ægra bene habuit quasi per 9 men-
 „ ses: tandem una iterum pustula in al-
 „ bo oculi est suborta cum aliquali ru-
 „ bore; sed mox iterum methodo mo-
 „ do laudata sublata. Et iam fere ab in-
 „ tegro anno ægra nihil mali est passa.

c) J. JANINI (*m*):

g. Axung. porc. mund. ȝȝ

Tutiæ ppt.

Boli Armen. aa ȝij

ȝ ii præcip. alb. ȝj.

Axungiæ ter prius aqua rosarum lotæ re-
 liqua in ȝem tenuissimum redacta admi-
 scetur in mortario vitro. Hujus mi-

seclæ molecula pisum minus æquans mane ac vesperi in oculum indenda est quotidie usque ad finem morbi; cuius virtute varices quoque oculi, maculæque cornæ abolentur, ulcera ejusdem ac tarorum sanantur, palpebrarumque tumor abigitur.

d) P E N O T I apud R. L E N T I L I U M (n):

R. Butyri rec. cum ∇ ros. 3ij bul.
lit. 3ij

Tutiae ppt. 3ij^g

Camphoræ 3 ij

Æruginis gr. xij.

Camphoræ subtilissime prius cum tutia trita miscetur dein butyro, additur postmodo ærugo trita, et omnia probe aliquamdiu agitata colantur transprimunturque per sericum. Unguentum hoc arcanum P E N O T O fuit, et Pastor quidam magnum sibi ope ejusdem nomen insignis ophthalmiatri comparavit. Illinitur illo mane ac noctu palpebra frigide, et lentis magnitudine in canthum majorem oculi inditur.

e) SAINT-YVES I apud J. C.
A. THEDEN (o), qui „ in ophthalmia

(n) Misc. med. pract. P. 3. p. 108.

(o) Neue Bemerk. u. Erfahrung zur Bereicherung der Wunderzrn. u. Arzneygel. I Th. 26 Abschluß p. 192.

„ (inquit) cum purulentia balsamus ophthalmicus ruber s. YVESIO arcanus
 „ habitus in mille casibus a me præcipue
 „ efficaciam est observatus, cuius confi-
 „ ciendi modum hic vulgo :

B. Butyr. rec. insulfi 3ij

Ceræ albæ 3f

gii præcip. rubr. 3ijf

Tutia ppt. 3j

Camphoræ gr. XLV

Ol. ovor. 3f. M.

„ Butyrum primum liquatur, ut omne
 „ caseosum sub refrigeratione separetur,
 „ tum ejus 3ij cum cera liquantur igne
 „ leni, queis coeuntibus miscetur præ-
 „ cipitatus in pollinem redactus ac tutia,
 „ ultimumque camphora ovorum oleo
 „ soluta adjicitur, intimeque omnia mi-
 „ scetur. Hujus balsami quod spinthe-
 „ ris caput æquat, quotidie m. et v.
 „ oculo infricatur ad perfectam usque
 „ convalescentiam. In pterygiis maculis-
 „ que cornea proorsus eximia utilitate
 „ eum adhibui, quod cum numerosa ex-
 „ empla evincere possent, unicum hic
 „ suffictrum arbitror. Infans mox, ubi
 „ in lucem est editus, in utriusque o-
 „ culi incidit ophthalmiam, quam pro-
 „ cul dubio obstetrix digitorum pressione
 „ sub partu causaverit. In 7^{am} usque
 „ hebdomadem cataplasmata frustra fuere

„ adhibita ; cornea utriusque oculi vi-
 „ sebatur alba scleroticæque similis , nisi
 „ quod in meditullio una parumper ad-
 „ luc cœrulescens esset. Interrogatus ,
 „ quid opinionis de ægro haberem ? eam
 „ ob adjuncta quædam diserte edicere
 „ prohibebar ; negavi hypopion esse , at
 „ staphyloma posse inde enasci afferui : ali-
 „ is hypopion videbatur. Curæ meæ cre-
 „ ditum infantem intra 18 hebdomades ope-
 „ hujus balsami pristinæ restitui sanitati.
 „ Abhinc ambo oculi , quantum ad corneam
 „ transparentem , optimo in statu sunt ; at
 „ in uno oculo punctum album meditul-
 „ lio nervi optici insidens superstes man-
 „ fit , nullo remedio delendum . Huic
 balsamo non multum absimile est unguen-
 tum , quod Ill. A. STÖRCK (p) multum
 eo in casu , ubi dolore et inflammatione im-
 minutis oculi tamen rubri adhuc , turbi-
 di et opaci manent , prodelle ait :

B. Butyr. recent. ʒj

♂ Tutiæ ppt. ʒj

— vitriol. cyprii gr. vj

♀ ii præcip. rubr. gr. xxv. M.
 exactissime , ut fiat unguentum.

(p) Præcept. med. pract. T. I. p. 83. & 84. &
 formula 50.

f) HANS SLOANI (q) linimentum ophthalmicum :

R. Tutiæ ppt. ʒj

Lap. haematit. ppt. ʒij

Aloes opt. ppt. gr. xij

Margaritar. ppt. gr. jv. optime singulis in mortario marmoreo lævigatis et mixtis adde

Axung. viperar. q. f. pro linimento, quotidie m. & v. ope penicilli ex pilis fibrivis compacti palpebris partim per hiantibus applicando. De cuius efficacia Auctor „ postea . . . quam . . . „ hoc remedio experimenta fecissem (inquit), dissiteri non poteram , quod „ ejus me compositio in sui admiratio- „ nem converterit; quoniam ejus effe- „ ctus tam erat certus et indubius , ut „ si vel 100 hominibus applicatum esset, „ ne in uno quidem ejus falleret effica- „ cia, excepto illo casu, ubi oculis la- „ boratur malo venereo læsis , utpote „ quibus in cassum semper applicari so- „ let . . . Hoc linimentum multum opis „ tulit illis , quorum oculi membrana „ quadam opaca tecti erant, quam post „ se

„ se relinquunt cicatrices ulcuncularum n
 „ tunica transparente . . . Isthoe malo
 „ affecti adeo privabantur visu, ut du
 „ ce usi ad me accelerint; sed post ali
 „ quod temporis intervallum visus illis
 „ tanta feliciter restitutus est, ut sine
 „ duce viam ad eedes meas ducentem in
 „ venire potuerint. Linimentum istud
 „ non tantum egregie conductit in enar
 „ ratis casibus, sed etiam in doloribus
 „ oculorum nimis, quibus cephalalgia
 „ excitari solet. Ita bene memini cu
 „ jusdam matronæ, que cum eam pri
 „ mum inviserem, effrænatis ejusmodi
 „ oculorum et capitis correpta erat do
 „ loribus, ut tanti meli impatientissima
 „ intra unum nycthemeron laudani li
 „ quidi (si recte memini) gtt. 50 ternis
 „ vicibus sumeret; per meum vero fini
 „ mentum tam illa quam alii multi ab
 „ hoc malo liberati sunt sine adhibito
 „ opio „ &c.

g) J. V. WILLI (r). „ Vitri
 „ cus meus . . . (narrat ipse) cum Ba
 „ fileæ studiis litaret, tanta corripieba
 „ tur ophthalmia atque epiphora, ut lu
 „ minis impatiens horrendos inter dolo
 „ res in calamitosa obscuritate non pau

„ eos menses transfigere fuerit coactus,
 „ Nihil inexpertum a medicis relinque-
 „ batur, intactum nihil; sed tanta erat
 „ vis morbi, ut nulli auxilio cedere
 „ voluerit. Tandem cum lumina tantum
 „ nou occœcata methodice curari re-
 „ spuissent, ad empyrica transitum est.
 „ Commendatum inter alia hoc etiam
 „ unguentum, quod

℞. Ungv. nihili et

— de tutia aa 3ij

Margaritar.

Corall. rubr.

Oculor. 69

Tutiæ, omnium ppt. aa 3j

Camphoræ gr. vj

Fol. ♂ et ♀ aa № jv. M.F. Un-

„ gumentum hora decubitus lentis magni-
 „ tudine cantho oculi majori indendum,
 „ et infra palpebras allinendum. Dici
 „ non potest, quam cito ungventi hujus
 „ usu violentia morbi laxabatur, adeo
 „ ut manu fere abstergi malum videre-
 „ tur, gaudeatque hodie dum vir laborio-
 „ fissimus satis acie oculorum acuta; quæ
 „ tamen manifeste obtunditur, quoties
 „ per biduum aut triduum abstinet illi-
 „ nitione hujus charismatis, e vestigio
 „ redux, ubi repetitur . . . Feci ex-
 „ perimeptum ita: addidi sacchari 6 ni
 „ 3j, et camphoræ pondus duplicavi,

„ sensique manifeste effectus promptio-
 „ rem felicitatem. Quin præmissis uni-
 „ versalibus prædictum unguentum in
 „ ophthalmia cognatisque affectibus rem-
 „ pestive adhibitum usque adeo raro fe-
 „ sellit spem, ut Colmariæ, Ratisbonæ,
 „ Viennæ, &c. quam plurimis in pre-
 „ tio habeatur; felicissime illo et fre-
 „ quentissime tum ad præservandum tum
 „ curandum uti soliti . . . Periculum quo-
 que hujus remedii fecit in ophthalmia
R. LENTILIUS (s): „ hanc in pueri 8
 „ annorum (ait ipse) cum intenso rubo-
 „ re et inflammatione conjunctam, ec-
 „ per aliquot jam septimanas durantem,
 „ vesicatoriis, eucurbitulis scarificatis,
 „ aliisque multis irrito prorsus conatu ap-
 „ plicatis, unguento solo ophthalmico
 „ **WILTI** brevi tempore sanavi; quod
 „ frequenter etiam in similibus casibus
 „ nunquam non sine multo levamine ad-
 „ hibere consuevi: atque adeo non pos-
 „ sum non commendare . . . Ubi solum
 „ id nito, quod . . . folia . . . O et
 „ aliquando omittere soleam . . . Atque
 „ haec iam remediis ophthalmicis cum sim-
 „ plicibus tum compositis fñem imponant.
 Multa quidem circa legitimum eorum

usum superius in medium allata sunt; nihil tamen minus aliquæ hanc in rem adhuc

§. 73.

Cautela supersunt adjiciendæ, nimirum

1. *Tempus* iis utendi non nulli religiose observandum esse voluerent; quandoquidem id a Veteribus accepissent, qui fronti tantum viciniisque locis aliis topica primo die adhibentes oculum ipsum tangi, præsertim vero bulbum, vetuere. Sic CELSUS (^t) „ protinus autem (inquit) primo die croci p. j et farinæ candidæ quam tenuissimæ p. ij excipere oportet ovi albo, donec mellis crassitudinem habeat, idque in linteolum illinere et fronti agglutinare, ut compressis venis pituitæ impetum cohibeat . . . In ipsum vero oculum primo die, nisi immodica inflammatio est, nihil recte conjicitur; sepe enim potius concitatur eo pituita, quam minuitur. At 2° die gravi quoque lippitudini per indita medicamenta recte succurritur, ubi vel iam sanguis missus vel alyus ducta est; aut neutrum ne-

(t) I. c. art. I. p. m. 2817 q. 11. 1.

„cessarium esse manifestum est... Unde etiam F. HOFFMANNUS (u) „, ego (ait)
 „potius auctor sum, ut seponantur to-
 „pica omnia ante 3um diem, et ante-
 „quam convenientia interna iam usur-
 „pata, exceptis solis facculis ex pare-
 „goricis et demulcentibus compositis;
 „postea vero omnium optima, quæ su-
 „pra commendata „. Et profecto haud
 vana est cautela hæc, ut ophthalmicorum
 usui vacuationes necellarie alioque in-
 terna idonea semper præmittantur; quan-
 doquidem his pro eo ac par est ante
 præstitis vel ipsa etiam repercutientia
 minori cum periculo per errorem adhi-
 bentur; iisdem vero neglectis ne illa
 quidem, quæ morbi ratio postulare vi-
 detur, momentum sunt factura, imo
 et interdum oblitura etiam.

2. *Modus applicandi* perinde circum-
 spectionem sœpe haud exiguum depositit,
 præfertim dum ipsam remedii indelem
 vel intendere vel alienam efficere valet.
 Sunt autem in applicatione ophthalmi-
 corum sequentia vel maxime animadver-
 tenda:

a.) *Calidene an frigide applican-
 da?* „Ut quæ auribus injiciuntur, in-

(u) I. c. cautelar. §. 6.

„ quit A M A T U S (x) calida esse oportet,
 „ ita oculis applicata frigida ut sint, ne-
 „ cessé est,, : idque a multis postea te-
 nebatur. Contra autem Vratislavientes (y)
 calida semper esse ophthalmica voluerunt,
 poscente id experientia, et F. H O F F M A N-
 N U S (z) „ vulgatissimus . . . error est
 „ (ait), oculis frigida esse amica, cali-
 da autem inimica. Valet hoc ipsum
 „ et verissimum est, si oculi sani sunt,
 „ ubi eos aqua frigida lavare consultius
 „ est, quam calida; quoniam hæc fibras
 „ relaxando oculos ad fluxiones dispo-
 nit, frigida autem poros tunicarum et
 parietes valorum roborando nimium
 sanguinis et humorum fluxum abarcet,
 et ita oculos serenos, vividos et sanos
 servat. At vero hæc regula haud pro-
 cedit in oculorum constitutione, quæ
 est præter naturam, minime omnium
 autem in eorum inflammatione, quæ
 nomine venit ophthalmia, ubi frigi-
 dorum usus perniciosissimus est . . .
 Vidimus hac ratione non semel sed
 creberimis vicibus ab instillatione col-
 lyriorum frigidorum in oculos æstu

(x) l. c. Cent. 5. curat. 59.

(y) Histor. morbor. Vratisl. p. m. 14.

(z) Diff. cit. §. 7.

„ inflammatorio dolentes turbidos factos
 „ fuisse oculos, et inflammationem in-
 „ tensius auctam, adeo ut intra paucos
 „ dies penitus visus fuerit obscuratus,
 „ imo plane in defectu expertæ medici-
 „ næ abolitus (*a*). Nam quemadmodum
 „ in omni inflammatione non sine fun-
 „ damento exterius applicata frigida et
 „ constringentia, incrassantia cordatores
 „ medici acriter rejiciunt: ita cur talia
 „ admittere velimus in oculi inflamma-
 „ tione, cui vasa longe magis tenera
 „ capillaria insunt, quam in aliis par-
 „ tibus, equidem non per video; causa
 „ enim et ortus omnis inflammationis est
 „ infarctus sanguinis vel humorum in
 „ vasibus propter obstructionem in vicinis
 „ vasculis; jam autem obstructionem ni-
 „ hil magis firmat, quam actu frigidum,
 „ dum fluiditatem liquidis succis demit,
 „ eosque spissos et crassos reddit . . .
 Hæc ille: et ne exemplo desit, (*b*) „ vir
 „ quadragenarius (inquit), sanguineo-
 „ cholericus, subito affectus est dolere
 „ oculi ac rubore, quem sibi accidisse
 „ putavit a festuca minima ferri sub iectu
 „ clavi cum malleo in oculum saliente;

(*a*) Vide §. 17. et histor. 13.

(*b*) Med. rat. syst. I. c. obs. 3.

licet nihil omnino de ea in oculo
 compareret. Ipse igitur ad tollendam
 passionem oculo subinde instillavit col-
 lyrium frigidum ex aquis ophthalmici-
 cis: quo quidem calor et ardor de-
 linitus, sed bulbis turbidus et obscu-
 rus comparuit, ac omnis visus periit.
 Me hinc vocavit in auxilium, qui ne
 cecitas ingrueret perfecta, obviam
 ivi hisce: sal volatile ammoniacum sic-
 cum oleo majorane imbutum crebrius
 naribus adinovere, fronti et temporali-
 bus emplastrum ex gummi elemi, a-
 nithæ, mastichæ, olei nucistæ aa 3ij,
 camphoræ et bals. Peruv. aa drachma,
 applicare, et frequentius ac copiose
 bibere jussi infusum seminis fœniculi
 cum aqua. Quiibus intra aliquot heb-
 domades oculus recepit splendorem et
 visus aeiem,. Verum si que supe-
 rius (c) de duplice inflammationis resol-
 vendæ modo dieta sunt, memoria tenea-
 mus, facile apparebit, ophthalmica jam
 calida (si nempe laxanda sunt vasa) jam
 frigida (si repercutiendum) esse opor-
 tere; neque hodie aquæ frigidæ in cu-
 randis inflammationibus usus amplius
 ignoratur.

(c) Vide §. 69. sq.

b.) *Terreae vero, si qua ophthalmicis adniscuntur, ita in pollinem prius reiacti ac levigata esse oportet, ut nihil irritationis mechanicæ in oculis producere queant.* Quod quia ars efficere potest, non est, cur eos audias, qui similia ab oculis ob mechanicam irritationem quam longissime remota esse volunt; secus ob tandem rationem et aqua vegeto-mineralis rejicienda esset, in qua Saturninorum perfecta solutio siue ullo terreo sedimento obtineri neutquam potest.

c.) *Adhesia arcta ophthalmicorum ad oculum cane pejus et angve est devitanda, omnisque ab illis pressio oculi cavenda; ne acrum lacrymarium fluxu cohíbito tarsi et cornea exulcerentur, &c.* Hinc vel sine fasciis topica oculis imponenda, vel si abefie nequeant, quam laxissime sunt applicandæ.

d.) *Supino capite sub eorum applicatione sœpe opus est, ut humor medicatus e cataplasmate vel fotu vel colllyrio ipsa sua gravitate oculum subeat, ibique diutius immoretur; secus cito inde clapsus non multum virium suarum oculo impertietur.* „ Ceterum cum sit „ satis clarum, medicamenta, quæ oculis imponuntur, non tam diu inhære- „ re, donec vires suas exferant, optan- „ dum omnino, ut tandem

e) „ *Vascula* illa vitrea instar cu-
 „ curbitularum oculi orbitæ responden-
 „ tia ab H. F. A B A Q V A P E N D E N T E (d)
 „ excogitata in usum trahantur; nam li-
 „ quore repleta oculo commode admo-
 „ veri poterunt: iis etiam cum fructu
 „ SILVATICUM, CAPIVACCİUM,
 „ aliosque (e) esse usos novimus, in-
 quiunt Vratislavienses (f).

3. *Delectus* denique remediorum duo
 præ primis respicit, videlicet ut hujus-
 modi sint, queis

a) *Pelluciditas oculi* non pessum-
 detur. „ In curatione, inquit H. BOER-
 „ HAAVE (g), in primis attendendum est,
 „ ut canales vel vasa maneant pellucida,
 „ quod in aliis inflammationibus fusque
 „ deque habetur. Verum hic maximo-
 „ pere attendendum est, an medica-
 „ menta applicanda vasa opaca reddant?
 „ Requiritur ergo, ut canales in ea con-
 „ sistentia, ut antea, et liquida simul
 „ pellucida maneant. Hoc obtinetur ca-
 „ vendo a nimio calore nimiaque siccita-
 „ te; calor enim nimius coagulat partes

(d) De chirurg. operat. Cap. de suffusione p.
 m. 22.

(e) Conf. J. SCULPTET, armam, tab. 8, fig. 10.

(f) Hist. morb. Vratisl., p. m. 63.

(g) l. e. §. 64. p. m. 57.

„ tenuiores dissipando, vaseque contra-
„ hit et exsiccat, ut nihil nunc affluere
„ possit. Hinc attendendum est, num
„ oculus forte nimis caleat; et si hoc fit,
„ refrigerari debet: quod fit, oculum
„ tepidis fovendo, ne exsicetur, et
„ continuo aqueis calidis humectando.
„ Interne quoque assumat continuo po-
„ tum diluentem aquosum. Quando ea
„ a primo morbi initio observantur, va-
„ sa s̄epe pellucida manent „. Porro
ophthalmica pro varia inflammationis im-
minutione ita perinde varianda sunt, ne

b) *Dispositio ad recidivas oculo*
iis inducatur. Accidit id tum vel ma-
xime, dum remittente vehementia inflam-
mationis nihilo minus emollientium usui
justo diutius insistitur; sic enim ophthal-
mia evadit diurna, et si in suppurationem
non abit, relinquit certe post se
oculum ad recidivas perquam habilem,
cui dispositioni præpediendæ, imo et in-
terdum abolendæ, optime adstringentia
ac roborantia mature opponuntur. Sane
omnia ophthalmica composita ante enu-
merata vel maxime in diutinis iam oph-
thalmiis profuisse, ob adstringentia, quæ
habent, referuntur.

CAPUT IX.

STIMULI EXTERNI ABLATIO.

§. 74.

Inter procatasticas ophthalmiae causas ostensum est, quam varie et illæ sint, quæ extus oculo applicatæ eum inflammations lœdere soleant (*b*) ; quæ nisi matre inde rursus auferantur, frustra sunt omnia alia cum interna tum externa hactenus memorata remedia ; persistente enim causa effectus quoque perennet, est necesse. Unde recte A. G. RICHTERUS (*i*) „ quoties (inquit) sponte ophthalmia ob-
 „ oritur, sollicite semper inquirendum
 „ foret, num externum id genus corpus
 „ occasionem ci præbuerit ? Complures
 „ novi casus ophthalmiarum contuma-
 „ cium, diutinarumque, et pro imme-
 „ dicabilibus jam habitarum, ablato de-
 „ num hujusmodi corpore hactenus in-
 „ observato intra paucos dies persanata-
 „ rum, . Luculentum hujus rei exem-
 „ plum præbet J. B. MORGAGNIUS (*k*) in

(*b*) Vide §. 16.

(*i*) Chirurg. Biblioth. 3 Band. 1 Stück No 4.
 p. 89.

(*k*) I. c. No 23.

hæc verba: „multo levior causa diuturnio-
„rem et periculoſorem ophthalmiam at-
„tulit affini meo . . . Nemo enim fuit me-
„diorum aut chirurgorum, quibus ocu-
„lum inspectandum homo sane remedio-
„rum non ita amans tandem ostendere co-
„actus est, quin procul dubio censeret,
„inflammationis vi obortum jam ulcus
„in cornea tunica, ejusque curandi
„causa aliis aliis cum internis tum ex-
„ternis auxiliis metu obtemperantem
„jam ægrum diu, sed in callum fati-
„garet. Denique casu factum est, ut
„chirurgus animadverteret, incipere ex
„ulcuseuli fundo nescio quid non nihil
„existare squamulæ instar; quod cum
„tentantis specillo facile obsequeretur,
„integrum exemit. Exemptum dum
„curiosius contemplatur, alam esse a-
„gnoscit minoris muscæ, et sane esse,
„omnes qui tunc et postea viderunt,
„sine ulla dubitatione, ut in re eviden-
„tissima, confirmarunt. Tum enim ve-
„ro in memoriam rediit . . . sibi in-
„flammationem haud ante incepisse,
„quam musca in oculum forte involaſ-
„set, quam ibi inter palpebras celerius,
„ut fit, injecta manu occidisset, atque
„abjecisset; totam vero non abjecerat:
„ala enim restitans sic ad corneam se
„applicuerat, ut illinc sine chirurgi ope

„ propterea dimoveri et reglutinari non
 „ potuerit. Sua igitur adhæsione irritan-
 „ do ejusmodi moverat inflammationem,
 „ ut circum turgentibus fibrillis et mi-
 „ nimis vasculis hæc ulceris labella, ala-
 „ autem illa crassiusculo humore obsita,
 „ per ipsumque transpecta sordidum ul-
 „ ceris fundum mentiretur. Certe ipsa
 „ detracta continuo omnibus in melius
 „ versis cito ac facile, nulla relicta ei-
 „ catrice, convaluit oculus, . Triplex
 autem stimulus talis externus esse potest,
 videlicet aut peregrinum quoddam cor-
 pus oculo illapsum (ut pulvis, insectum,
 micæ lapidum aut metallorum, &c.),
 aut excrecentiæ in interna palpebrarum
 facie enatæ contactu suo bulbum oculi
 perpetuo irritantes, aut denique cilia in
 bulbum conversa. Pro multiplici itaque
 horum varietate varia etiam opus est me-
 thodo ad eorum stimulus auferendum.

§. 75.

L T U M O R E S *extirpandi*, si fieri po-
 test, methodo maxime idonea. Pulchrum
 hujus rei exemplum ad posteros dedit
 P. H. L. MUZELL (1) : viro 30 annis

---

(1) Medic. und chir. Wahrnehm. 2 Samml.
 Caf. 7. p. 294 sqq.

majori diuturna ophthalmia sanguinea et ad plurima quæque remedia contumaci laboranti, bono cetera habitu, nullaque peculiaris acrimoniae indicia præbente, prædicto, cum rursus cathartica cum aliis internis remediis porrecta, acria applicata vesicantia, iteratæque Væ Ses, et aquæ ophthalmicæ adstringentes inflammationem nullatenus mutassent; continuo insolitæ causæ suspicio est oborta, et inspectis curatissime oculis cum magnus adnatæ rubor observaretur, multo is etiam major inferioris erat palpebræ, quæ fere holoserici instar tumebat: quod quia mirabile insolensque erat, stilo tenuissimo interna inferioris palpebræ inversæ superficies explorabatur, repertaque est tota hæc membrana (quæ est adnatæ continuatio) degenerasse in minutissimos rubros boletos lato capitello, at pedunculo tanto breviore, qui tenuitate cum filo sericeo tenerrimo, qualium plurima collecta vulgare filum constituunt, certabat. Quo viso continuo unus horum pedunculorum filo tenuissimo constringebatur: unde cum cito decidisset sine ullo dolore aliove symptomate consequente, ceteri aliis ex alio prehensis tenaculo capitellis excindebantur sensim forfice; ablatisque sic universis adhibebatur collarium adstringens, cujus ab usu æger

intra breve tempus pristinam recuperavit sanitatem.

S. 76.

II. ILLAPSA eximenda. Peregrinorum quidem in oculos illapsorum expulsionem ipsa molitur natura, idque binis vel maxime modis, nempe aut concitato lacrymarum profluvio, quo saepe inde eluuntur, aut levi circum circa suppuratione inducta, quæ pure obvolutum ejusmodi corpus foras urget, aut ita saltem a loco, cui ante æquabiliter adhaesit sive ulla uspiam eminentia, attollit, ut prehendi jam avellique facile possit (*m*). J. WARRE (*n*) vidit aliquoties ferri scorias in oculum fortuito illapsas aliquot ibi dies haesisse; donec facta circum circa illas suppuratio loco illas movit, ut sponte deinde exciderint. Verum cum prior horum naturæ conatum saepe sit ad id efficiendum insufficiens, posterior autem non semper absque maiore oculi periculo exspectari possit, antevertendus arte erit, quæ varia hanc in rem

†

(*m*) AETIUS Terrab. 2. Serm. 3. Cap. 19.

(*n*) Id. c. p. 358.

rem auxilia, ut apud AETIUM (*o*) ac FORESTUM (*p*) videre est, suppeditat, ut sunt

a) *Collyria eluentia*, inviscantia, lacrymas provocantia. Sic P. FORESTUS (*q*) „ cui pulvis in oculum (ait) „ cadebat, fluxionem quandam et rube- „ direm in coniunctiva turica postea in- „ currebat. Jussi, ut oculum aqua dul- „ ci aij ergeret frequenter, aē in ocu- „ lum sēpius projiceret lac muliebre ab „ ubere flatim nūlēum: iisque præsidiis „ adhibitis mox pulvis exibat; et a flu- „ xiōne ac rubidine æger liberatus est, „ Perinde (*r*) „ cum divideretur lignum, „ pars ligni impacta est in oculum filiæ „ cuiusdam mulieris. Ipsa autem statim „ cepit rubrum ovi, ceruſam, et oleum „ roſatum, ac in circuitu totius oculi „ posuit hanc mixtionem loco defensivi, „ et intra oculum aquam albuminis ovi. „ Alii vero commode imponunt aquam „ albuminis ovi una cuin lacte muliebri „ et aqua roſarū. Sed hæc priori me- „ dicamento sanitati restituta fuit, ac

(*o*) I. c. C. 16.

(*p*) I. c. Lib. II. Obs. 16. cum scholio.

(*q*) Ibidem in Obs.

(*r*) Ibidem in schol.

„ pars ligni hoc modo exsiliit. Lapidis
 „ sculptori frustum lapilli in oculum il-
 „ lapum est. Factæ sunt fermentationes
 „ ex molitivis, ut malva, anetho, fœ-
 „ nuæ, meliloti per biduum; postea fuit
 „ turia cum saccharo candi imposita: et
 „ ab hoc tædio evadens satus factus est.
 At „ si calx viva in oculum inciderit,
 „ inquit AETIUS (*s*), aqua quidem et
 „ lac insula attrahunt et exurunt; verum
 „ albumen ovi infusum vim uestoram
 „ calcis obtundit, et eo adhuc magis
 „ oleum rosaceum. Interdum diligens
 constansque oculi humectatio plus quam
 omnia alia adminicula efficit, ut in casu
 G. F. HILDANI (*t*) accidit: „ fabro cui-
 „ dam ferrario . . . in officina sua oc-
 „ cupato frustulum scoriæ cum impetu
 „ ad oculum profliens ipsi infixum fuit
 „ profundius. Ego post dies aliquot ac-
 „ corfitus ex inferiori parte pupillæ;
 „ ibi iris apparet, scoriæ reperi; ma-
 „ cula enim nigra minima et literam
 „ hanc o vix excedens belle ibi conspici-
 „ potuit. Dolor aderat maximus et fere
 „ continuus præcipue clauso oculo; tunc
 „ enim inferior palpebra ad scoriæ fer-

(*s*) I. c. Cap. 37.

(*t*) I. c. Cent. 4. Obs. 37.

„ ri, que aspera erat, confricabatur:
„ quapropter noctu in primis ipsum ex-
„ ercebant dolores. Ceterum quamvis
„ omnem diligentiam omnemque indu-
„ striam adhiberem, nec tantum semel,
„ imo ter quaterve rem aggrederer, ex-
„ tractionemque tentarem, oleum tamen
„ et operam perdidi; tam exigua enim
„ erat scoria, tamque profunde infixa,
„ ut neque volsellis neque quovis alio
„ modo extrahiri posset: cum autem acuto
„ aliquo instrumento illam propter con-
„ tinuum motum oculi effodere ausus
„ non essem, et dolor simul et inflam-
„ matio de die in diem augeretur, ne-
„ gotium naturæ et medicamentis com-
„ mittere statui. Quapropter semel at-
„ que iterum expurgato corpore pilu-
„ lis capitalibus collyrium anodynum et
„ non nihil repellens applicui, venam in
„ brachio secui, et cucurbitulas scapulis
„ et nuchæ admovi, sed parum cum fru-
„ ctu; dolor enim et macula illa nigra
„ aut petius infixa scoria in eodem re-
„ manserunt statu. Tandem sequenti
„ applicato sacculo macula intra paucos
„ dies ablata et dolor sedatus fuit, pe-
„ nitusque convaluit vir iste. Sacculi
„ autem descriptio hæc est:

R. Rad. alth. minutiss. incis. et contus. 3j

Flor. et fol. betonicæ

— — euphras.

— — chamom.

— — meliloti aa M. 8

— — rosar. odoriferar. M. j.

Sem. fœnugræci contusi 38.

„ Inciduntur minutim, misceanturque o.
 „ innia, et siant sacculi intersuti. . . .
 „ Horum saccularum singulis diebus unum
 „ laetè vaccino recenter mulcto coque-
 „ bam, et calide applicabam ter quater-
 „ que in die „. Magis etiam insignis est
 casus E. GOCKELII (n): „auriga Die-
 „ tenheimensis 45 annui agens cum cla-
 „ yum rotarium . . . malleo rostroto al-
 „ tius infigeret, mica quædam disrupta
 „ ferrea lentis magnitudine in oculum
 „ sinistrum infra iridem profiliit, ac se
 „ inter tunicam conjunctivam et cor-
 „ neam insinuavit, iisdemque tenacissi-
 „ me adhæsit, quam nec ipse patiens nec
 „ loci balneator eximere potuit. Reli-
 „ cta igitur hac ferrea in oculo portiun-
 „ cula, postpositis exinde conceptis do-
 „ loribus, merces et materias vectibiles
 „ variis cœli et aeris injuriis expositus

(n) Gallinij med. pract. Cent. 2. Obs. 80.
 p. 575.

„ per 16 integras septimanas (quod sum-
 „ me mirandum) non sine singulari et
 „ continuo oculi incommodo ex uno lo-
 „ co ad alterum vexit, donec præter-
 „ lapsu hoc tempore patientem ingens
 „ et ferme intolerabilis capitis et oculi
 „ dolor cum totius corporis horrore fe-
 „ brili, membrorum laetitudine, siti, et
 „ animi deliquiis invasit, ac in lectum
 „ conjectit. . . . statim indicavi, quod
 „ nisi ferrea hæc oculo inherens por-
 „ tiuncula extrahatur, nulla patientis
 „ restitutio speranda sit: quapropter hu-
 „ juscemodi heterogenei extractionem
 „ sine omni mora per expertum chirur-
 „ gum tentandam esse. Ne autem hic
 „ patiens interim remediis deflitueretur,
 „ aquam ipsi cephalicam ex 7^a cerasor.
 „ nigr. 4 cordialib. et confortante offici-
 „ nali perlata, admixtis 7bus C. C. ppt.
 „ corall. r. ppt. matr. perl. ppt. syr. ru-
 „ bi idæi et julapio rofar. parataam, nec
 „ non syrups refrigerantes pro julapio,
 „ ac sequens collyrium præscripsi:

Bx. Tutiae ppt. 3j

Sief alb. sine opio 3j

Camphore gr. iij

Sacch. candi alb. 3j

Aqua euphrat.

— fœnic.

— rofar. aa 3j. F. MR^a oculo
K k 3

„ tepide instillanda , ac intinctis linteo-
 „ lis externe etiam oculo applicanda.
 „ Cum itaque patiens dicta remedia ac-
 „ cepisset ; balneatorem incolam , ut ea
 „ sibi legitime applicaret , accessivit :
 „ qui ægrotum supinum super scanno-
 „ collocavit , et ante adhibita remedia
 „ subtilissima spatula squamulam hanc
 „ ferream iterato eximere tentavit , eam-
 „ que aliquantisper ad latus movit ; sed
 „ ex formidine , ne alius oculo infige-
 „ ret , illam reliquit , et aquam ophtial-
 „ micam oculo guttatione instillavit , ac
 „ ut conjux idem post suum abitum repe-
 „ titis vicibus faceret , adhortatus est :
 „ cui admonitioni hæc patientis uxor mo-
 „ rem gesit , aquam diductis palpebris
 „ infudic , ac intincto in ea linteolo ocu-
 „ lum extersit , et sic forte fortuna fer-
 „ ream hanc per 4 menses cruciantem
 „ scoriari minutissimam , molestissimum-
 „ que aculeum ex oculo inscia deturba-
 „ vit : quo facto patiens confessim me-
 „ lius habuit , et se ab hoc diro hospite
 „ liberatum esse antumavit . Ne autem
 „ in opinione sua falleretur , altero sta-
 „ tim die . . . me cum chirurgo exer-
 „ citatissimo G. RIEDLINO . . . ad se
 „ . . . transportari curavit , ubi inspecto
 „ oculo nil nisi relicta vulnusculum
 „ deprehendimus ; quapropter dictam a-

„ quam ophthalmicam oculo identidem
 „ instillavimus , externe linimentum sim-
 „ plex SCULTETI linteamento indu-
 „ etum imposuimus , et huic fluppan
 „ cannabinam ovi albumine cum alumine
 „ crudo conquassato imbutam applicavi-
 „ mus . Quibus adhibitis . . . omnia
 „ symptomata remiserunt , dielusque pa-
 „ tiens cum gaudio proprio et domesti-
 „ corum convaluit . . . Alter illapſa ex-
 „ gendi modus est

b) *Globulosæ moleculæ solidæ ocu-*
lo palpebram inter ac bulbum innisſe,
quarum ibi volutatione illapsum aliud
corpus ab adnata avellitur , forasque eli-
ditur . Unde lapilli cancerorum vel hor-
mini semen , et id genus alia hue faciunt .
G. F. HILDANUS (v) „ sine periculo
 „ . . . et parvo negotio (ait) arenam et
 „ pulverem ex oculis (uti ego non raro
 „ expertus sum) expurgant oculi can-
 „ crorum fluviatilium , sive lapilli , qui
 „ in capitibus cancerorum inveniuntur .
 „ Sinistra itaque manu elevanda est pal-
 „ pebra , dextra vero circumspete et
 „ blande unus ex lapillis imponendus est ,
 „ mox oculus claudendus , et quocunque
 „ modo fieri poterit , excitandus est

„ somnus. Si vero æger in peregrinatio-
 „ ne fuerit, oculum strophiolo obver-
 „ lando colliget; sic enim lapillus non
 „ excidet oculo, nisi prius ipso expur-
 „ gato. Idque ablique dolore et incom-
 „ modo fieri affirmare ausus sum . . .
 „ Alii gr. i seminis orniini sativi oculis
 „ non sine fructu imponunt; quando-
 „ quidem semen hoc oculis et vilui ma-
 „ xime prodelse, oculosque a segmentis
 „ et pulvere expurgare experientia com-
 „ probatum est . . .

c) *Magnes artificialis* etiam per-
 magnæ hic utilitatis est, dum nimirum
 ferri scoria tam exilis oculo illisq; est, ut
 in albugineam velut immersa nec instru-
 mentis apprehendi nec ulla alia methodo
 loco moveri possit. Admoto tunc ma-
 gnete attracta, eique adhaerens feliciter
 saepe educitur. Prima id tentavit G. F.
 HILDANI (x) conjux: „ rusticus qui-
 „ dam (narrat ille) . . . cum chalybem
 „ apud mercatoem emeret, optimumque
 „ eligere vellet, et proinde (ut fieri so-
 „ let) frustum contra frustum allideret,
 „ scintilla ipsi in illam cornere partem,
 „ ubi iris conspicitur, profiliit, ibidem
 „ que membranæ firmiter inhæfit, id-

(x) Ibidem Cent. 5. Obs. 21.

„ que non sine dolore maximo. Adstan-
 „ tes cum per plures dies frustra omnem
 „ adhibuerint diligentiam, dolores quin
 „ etiam atque inflammationes mirum in
 „ modum adauerterentur suissent, venit ad me.
 „ . . . Tunc prius instituta optima vi-
 „ etus ratione, et evacuato corpore tam
 „ per pharmacum quam Va Sem (est
 „ enim plethoricus), primo instrumen-
 „ tis et quidem diversis vicibus et per
 „ dies aliquot tentavi, an scoriae ex-
 „ trahere possem; sed adeo erat exigua,
 „ ut instrumentis illam extrahere non li-
 „ cuerit. Quapropter aliam viam inire,
 „ et beneficio sacculi (y) . . . illam ex-
 „ trahere constitui; sed iterum oleum
 „ et operam perdidii. En uxori mea re-
 „ medium longe aptissimum excoxit;
 „ interim enim dum ego anibabus mani-
 „ bus palpebras aperio, illa magnetem
 „ oculo, quam proxime æger id sufferre
 „ potuit, admovet. Id cum aliquoties
 „ et quidem repetitis vicibus fecissemus
 „ (non diu enim lucem, qua tamen hac
 „ in re iuimmopere opus fuit, sufferre po-
 „ tuit), tandem scoria ex oculo nobis
 „ omnibus videntibus ad lapidem profi-
 „ liit. Postea applicato collyrio anody-

(y) Vide preced. a).

„ no brevi convaluit „. Cum autem subdat **HILDANUS** polum magnetis attractivum prius esse detegendum, caverendumque, ne repellens polus oculo obvertatur, qui ferri scoriam tanto plus oculo impelleret; **MORGAGNIUS** (z) cautela hac minime opus esse, nisi forte scobs ferri magnetis vi fuisse prius imbuta, recte commonuit. Neque aliis postea idem experimentum fecius cecidit; sic enim et hominis cuiusdam **BÜCHOW** (a) meminit, cui in officina fabri ferrarii verlanti mica ferri in oculum infiliit. Post frustra adhibita varia ad eandem educendam, demum nescio quis naturae scrutator consilium dedit, ut magnetis periculum faceret; qui prope admotus moleculam ferri ad se allicuit, oculumque ita liberavit. „ Illud autem hortor, inquit „ J. B. **MORGAGNIUS** (b), ut modis „ carum virium magnetem, eumque „ caute ac sensim magis, ut licere intelligas, magisque admoveas; ne forte ferrum arctius hærens nec dum tempestiva tractione ejus, cui infixum

(z) De sedibus et causis morbor. Epist. 13.
No 22.

(a) Neuste Heilkunde 19 Haubst. No 1,
p. 257. sq.

(b) I. c.

„ est , partis dolores augeat „ . Cui cautelæ sequens ejusdem observatio^(c) occasionem dedit : „ molitore . . . ad me „ adducto , ut quid vitii in cornea ex „ gravi ophthalmia oriri inciperet , edo- „ cerem. In illius medio exiguum ma- „ culam animadverti circuli forma , al- „ bidam in ambitu , in centro subnig- „ gram. Cum sciscitarer , quid causæ „ dedisset inflammationi , ipse autem in- „ choatam diceret , ex quo fibi molam „ mallo exasperanti quedam in oculum „ refiliverant , quæ tamen continuo eluise- „ set ; suspicatus , quod erat , infixam „ aliquam lapidis vel potius ferri parti- „ culam in cornea , ubi erat macula , „ restitisse , indeque ortam , que male „ haberet , inflammationem , magnetem „ modicarum virium semel atque iterum „ proprius admovi , et subnigrum illud , „ de quo antea dictum est , e macula „ jam non nihil existare continuo intel- „ lexi , propterea quod in claudendo „ oculo superior palpebra asperi aliquid „ eo in loco percipere incipiebat. Sed „ sive illa ferrea scoræ figura esset , ut „ profundiorem partem haberet paulo „ latiorem , sive potius imbutæ humori-

---

(c) Ibidem No 21.

„ bus turgentesque corneaæ fibræ, quam
 „ inter initia remissuræ fuissent; postea
 „ arctius complexæ infixam particulam
 „ retinerent; non licuit eo quidem die
 „ extrahere, imo celfandum potius cen-
 „ sui, ex quo homo ait, quoties magnes
 „ admoveretur, toties oculum quasi rapi-
 „ magnetem versus non sine doloris in-
 „ cremento sentire. Igitur imperatis,
 „ quæ haec tenus omittæ fuerant, alvi sub-
 „ ductione et sanguinis detractione, tum
 „ quæ dolorem mulcendo fibras leniter
 „ laxarent, oculo adhibitis non ita mul-
 „ to post simul cum lacrymis excidit sco-
 „ ria: qua elapsa facillime omnia eva-
 „ nuere. Nisi autem per se excidisset,
 „ magnetem rufus experiri in animo
 „ erat, firmato per aptum. aliquod in-
 „ strumentum oculo, ne moleste adeo si-
 „ mul cum scoria attraheretur „

d) *Anthelmintica vermiculos ex oculis evocantia.* J. N. PECHLINUS (d)
 „ de oculis . . . nec dum scio (ait),
 „ an observatum sit, inflammationem eo-
 „ rum minutulis deberi insensilibusque
 „ vermiculis. Comittebatur curæ meæ
 „ puella 8 annorum, quæ a 5 inde annis

(d) Observ. phys. med. Lib. 2. Obs. 35.
 P. 300.

„ morbo laboraverat oculorum ; cilia
„ semper rubebant, et prurigine mole-
„ stissima manuum quererbat temperamen-
„ tum ; sed neque tutum ab illis auxi-
„ lium, quando magis magisque effer-
„ vescere serum, inque oculos defec-
„ dere ad manus frictionem gestiebat.
„ Quare omni ope allaboratum, ut pru-
„ rigo hæc tolleretur prohibito humoris
„ serosi influxu ; sed in calsum, quando
„ nec a calidis nec frigidis levari se sen-
„ tiebat. Neque enim vel vitrioli deli-
„ quatus ovi albo liquor, aut saturni sal,
„ neque etiam quæ alias vermiculos qui-
„ biusvis e partibus evocant, facchari
„ candi polleni aut inella, quorum unum
„ illud fucorum ad miraculum usque ab
„ aniculis celebratur, quidquam pro-
„ fuere. Mater autem pertæsa eorum,
„ quæ haetenus a medicis exhibita erant,
„ vetulæ cujusdam consilium sequi sta-
„ tuit. Svadet ergo, ovum ut coquant
„ ad duritiem, inde albumen ejus findant
„ medium, et exempto vitello cavum
„ albuminis, ut adhuc calet, oculi ap-
„ plicant convexo. Nec mora quin sta-
„ tim prurigo deficeret, nidoque ovi
„ et fumo evocata animalcula minutarum
„ lendium instar albumen ovi occupa-
„ rent. At cum tenella essent ista cov-
„ puscula, nudisque oculis vix distin-

„ guenda, ad nitidiorem lucem umbræ
 „ eorum, ad microscopium vero figuræ
 „ ipse et lineamenta, quamvis confusus,
 „ apparuere. Sane cum Hammanti can-
 „ delæ admoverentur, crepitum edi-
 „ dere „

e) *Instrumenta* denique, si alia quavis ratione illapsa exterminari nequeunt, sunt admovenda, qualia HIL-
 D A N U S (e), W A R E (f), aliqui de-
 scribunt, et quorum selectus pro magni-
 tudine, situque ac numero illapsorum
 est faciendus. G U E R I N (g) bis occa-
 sionem dactus est illapsa hujusmodi exi-
 mendi; semel corpus trans corneam us-
 que in cameram anteriorem penetravit,
 alterum in adnata hæsit; ophthalmia utro-
 que in casu erat insignis: prius acu
 ad cataractam extractum est, oculo ante
 ope speculi ophthalmici firmato; alte-
 rum vero anatomico tenaculo est edu-
 ctum. Similes quoque bini casus obve-
 nere C. B I S S E T O (h). Aqua etiam te-
 pida ex syringa violente peregrino cor-
 pori illisa tutum certumque est remedium,

(e) 1. c. Cent. 2. Obs. 13.

(f) 1. c. p. 357. sq.

(g) 1. c. p. 38. sq.

(h) 1. c. p. III,

quod ipsum nunquam fecellit, praesertim si illapla sint numerosiora, nullisque instrumentis apprehendenda; sic enim torrente fluidi averruntur, eluunturque. Flexa item corpora vinculo e feta porcina injecto educi posse animadvertis. Quam varii autem se se hic offerre casus possint, uno alterove exemplo illustrare id non inutile fuerit. „ Famulæ meæ,
 „ inquit P. FORESTUS (i), cum cu-
 „ lex oculum intrasset, . . . leviter pal-
 „ pebra sursum trajecta cum linteo mollio-
 „ ri eximebam, . . . Gravioris paulo com-
 matis est casus a G. F. HILDANO (k)
 observatus: „ puer . . . cum . . . in
 „ culina plumbum liquefactum impru-
 „ denter et nimis velociter in aquam fri-
 „ gidam projiceret, eo impetu in altum
 „ resiliit, ut non solum pileo verum
 „ etiam oculo sinistro infigeretur. Pa-
 „ rens, qui in proximo conclavi erat, in-
 „ telligens strepitum (puer enim ex ictu
 „ in terram recedit) accurrit, puerum-
 „ que solum sed semianimum reperit,
 „ protinusque ipsum ad me adduxit. O-
 „ culum cum inspexissem, gr. j plumbi
 „ ad lentis fere magnitudinem palpebræ

(i) 1. c. Obs. 16.

(k) 1. c. Cent. 4, Obs. 17.

„ superiori, ubi crines erumpunt, alte-
 „ rum adnatæ infixum reperi, et quidem
 „ adeo profunde, ut vix volsellis extra-
 „ here possem. Extraçto tandem plumbo
 „ oculo collyrium anodynū et repel-
 „ lens infillavi et applicui, oculumque
 „ diligenter fascia clausi, frontem oleo
 „ rosaceo inunxi, deinde defensivum ap-
 „ plieui; altera die corpus syrupo rosato
 „ solutivo, parumque pulveris sennæ,
 „ in decocto agrimonie, betonicæ, eu-
 „ phrasie diffoluti expurgavi, et quoti-
 „ die bis oculo collyrium applicui. Sic
 „ intra paucos dies plenissime convaluit,
 „ nullo superveniente symptomate,. Isto
 vero difficilior etiam est casus ab HEN-
 ZE apud C. TODE (1) notatus: ancilla
 a 7 annis ophthalmiæ crebriori oculi fi-
 nistri obnoxia cum postremum rursus
 eandem a 3 jam hecdomadis nausta esset,
 accitus Auctor invenit corneam opaca-
 tam, totumque bulbin cum albuginea
 admodum inflamatum cum acri dolore
 uberique lacrymarum profluvio, at citra
 febrim. Cephalalgia quoque identidem
 non levis intercurrebat. Cum ægra ve-
 sicans renueret, hirudinesque non tanti
 esse

(1) I. c. 7 Band. 1 Stück 2 Abschn. p. 189.
sqq.

esse viderentur. Facta Væ Sé et cathar-
sibus aquæ ophthalmicæ adhibebantur,
primum aqua alba dispensatorii Danici,
dein decoctum radicis althææ, demum
solutio saech. h ni; at omnia in cassum.
Incremente deinceps dolore oculi puncto-
rio oculus inspiciebatur, detectumque in
iride punctulum, velut ulcerulum esset,
at ubi tangebatur, prodidit præsentiam
duri corporis angulosi; tum vero ægrotæ
post scisitationes factas venit in men-
tem, micam illud esse debere lithanthra-
eis sub sectione ante 7 annos in oculum
insilientis, ex quo tempore ophthalmia
recursabat. Idecirco mox incisione ope
lanceolæ inter prominentiam illam et
albugineam facta mica tenaculo exili
exempta est, paucis tantum guttulis cruo-
ris elapsis, humore autem aqueo nulla-
tenus consecuto, manifesto indicio mi-
cam illam ita inter corneæ lamellas deli-
tuisse, ut intimam illarum nequaquam
penetrarit. Mica educta quadrangularis
fuit, 4 lineas longa lataque, dimidiam
vero lineam crassa, uno sui angulo ut-
cunque scindente. Oculo spleniolum im-
positum, quod aqua saturnina identidem
humectabatur, diligatioque non ante sub-
lata, quam incisio cicatricem duxisset,
quod intra 8 dies evenit. Cicatrix pu-
pillæ partem obtegebatur; sed cornea jam

multo ante suam amisit pelluciditatem.
Ancilla nihilo minus hodieum aliis fa-
mulator.

§. 77.

III. PHALANGOSIS evellenda. Inter
externos stimulos cilia quoque sunt refe-
renda, quæ vitiosa sua directione intror-
sum flexa bulbum oculi continenter irri-
tando insignem saepe illius producunt in-
flammationem haud prius desinentem,
quam evulsa fuerint. Cum autem affe-
ctio hæc sui sit generis morbus, doctri-
næ paulo prolixioris, ac proinde alior-
um referendus, aliis *trichiasis* aut *dystri-
chiasis* dictus, unicum isthic ejus exem-
plum, quatenus ad præsentem rem facit,
adduxisse sufficiet. Convenerat M. F.
ALIXIUM (*m*) adolescens 13 annorum
consilium rogaturus pro oculi dextri oph-
thalmia jam inde ab 11° etatis anno
affligente atque ad omnia remedia contu-
maci. Oculo inspecto causa mali conti-
nuo patebat; cilia namque ambarum ejus
palpebrarum bulbo obversa illum perpe-
tuo irritabant. His itaque ordine evul-

(*m*) Observ. chirurg. fascic. 2. obs. 10.
p. 49. sq.

sis hirudines 4 palpebræ admotæ ; que ubi insigni copia sanguinem eliciuissent , aqua vegeto - mineralis oculo spleniorum ope est applicata . Hisque æger intra 10 dies prorsus convaluit . Incidunt vero casus , ubi evulsio ciliarum nihil opis ophthalmiæ affert , dum nempe corumi in bulbum conversio non tam a proprio vitio , quam potius muscularum palpebræ aut convulsione aut paralysi ita profici- scitur , ut nova cilia post priorum evul- sionein succrescentia perinde in bulbum tendant , ob marginem videlicet palpebræ alterutrius aut utriusque actione muscu- lari bulbo oculi vitioso obversum . Duo ejusmodi exempla suppeditat J. W A R E (n) , nimirum feminæ 50 annorum convulsio- nibus totius corporis multos annos obno- xiæ unus illarum paroxysmus ante 2 pro- pe jam annos palpebræ inferioris lævo in oculo trichiasin , ob marginem ejus bul- bo oculi solito magis obversum , post se reliquit : unde ophthalmia nullis fugan- da remediis ortum duxit . Opem Majo 1779 petenti W A R E palpebram ope te- nacis emplastri ei appositi ita detractam tenebat , ut cutis ejus plicam in mala fa- ceret : unde palpebræ margo tamdiu ex-

(n) l. c. p. 391. sq.

trorum versus manit, quamdiu emplastrum palpebræ adhaesit. Verum periculo rei dies aliquot ita factò observavit, marginem, si palpebra ab emplastro se se expedivit (quod saepius accidit), protinus iterum ad morbosum suum situm rediisse. Idecirco misso emplastro cuti palpebræ affixit instrumentum **BARTISCHII, HEISTERIANO** (o) simile, quod in genam pendulum suo pondere marginem palpebræ extrorsum versus tenebat, quin priorem situm repetere posset: sed cum nec diuturnum inde auxilium esset, nec prehensa instrumento cutis dolore vacaret, rejecto eciam hoc praesidio operatio instituta est, videlicet entem infra palpebram in transversam plicam contractam excidit, tribusque in punctis vulneris labia consuit. Postridie quidem cutis circum oculum valde intumuit; brevi tamen tumor a fotu aqua vegeto-minerali subsedit. Abhinc omnibus bene procedentibus, palpebra naturali in situ manente, ophthalmia confessim disparuit, ac femina brevi ex toto convalescit. In sequenti Decembri ophthalmia dextrum oculum ab eadem causa corripuit, quam similis iterum operatio sustulit. Lævus

(o) Tom. I. tab. 15. fig. 19 et 20.

autem oculus hactenus semper fatus man-
fit. Perinde (*p*) juvenis 18 annorum a
trichiasi palpebræ superioris vehementi
ac dolorifica ophthalmia laborans, cum
nec evulsis saepius ciliis ab ea liberari
posset, quod illa eadem semper directio-
ne recreverint, nec V. S. cathartes, ve-
sificantia, fetacea, cortex Peruv. sanguineum
depurantia, omnisque generis ophthal-
mica, &c. quidquam proficerent, vi-
su tandem privatus est. Cutis supra pal-
pebram excisio hic inutilis futura videba-
tur; quod morbus a levatoris palpebræ
paralyfi profectus esset: alia proinde
operatio instituta, nimirum incisione trans-
cutem superioris palpebræ ab interno can-
tho usque ad externum producita fibras
orbicularis musculi *w a r e* ita separavit,
ut expansio fibrarum levatoris proxime
(quoad fieri posset) ejus insertionem in
marginem palpebræ nudaretur; ac dein
exiguo ferramento, figura sua convexi-
tati palpebræ congruente, satis calido
fibras tendineas et carneas musculi bis-
terve cauterisavit, eo scilicet fine, ut
irritatio ac jactura substantiae inde ortæ
musculi hujus fibras contraherent, ceu
id saepe post ambustionem paſſim in cor-

pore accidit: quod etiam evenerat; ac licet palpebra deinceps semper justo altior manferit, quam cupiebatur, trichiasis tamen vel potius marginis palpebræ introversio sanata est, et evaneidente ophthalmia æger oculo rursus est usus.

§. 78.

Monendum hic unum superest, ut quietescunque externus stimulus ophthalmiam accersit, simul hujus quoque ita ratio habeatur, ut et ante memorati stimuli ablationem sanguis detrahatur, aliusque ducatur (quo sit, ut detumescentibus partibus affectis eo facilior ad corpus irritans accessus detur), si tumor inflammatorius fuerit insignis, et post eundem sublatum oculus roborantibus adstringentibusque foveatur, quoad omnis rubor fuerit discussus; id quod ex adductis hic exemplis abunde elucescit.

C A P U T X.

E X S T I R P A T I O O C U L I .

§. 79.

Ubi ab inflammationis vi bulbus oculi tantopere degeneravit a statu sano, ut encephalo etiam vicino a pravitate ejus (seu quod in cancerum abierit, seu quod tantum undique puris, collegerit, ut caries ossibus orbitæ, purisque in encephalum ita progressus sit extimescendus) pernicies immineat; matura illius extirpatio neutiquam erit differenda: quam circa vitæ periculum hic institui posse, docet observatio D. P. L A Y A R D I (q), nimirum adolescenti ad 14 annos nato sub improbo labore agresti in Palchate A. 1756 subito lœvus oculus vehementer indoluit, crescentique dolori supervenit inflammatio, magnitudine simul bulbi in dies incremente. Post varia nequicquam tentata remedia die 7^a Octobris æger Auctori videndus obtigit: oculus extra orbitam propulsus ad superius usque la-

(q) L E S K E Auserl. Abhandl. pract. und chir. Inhalts aus den Philos. Transact. 5 Th. No 18 p. 85. sqq.

biuum propendebat; ejus tunicæ perquam alienum habebant colorem, vaseque omnia turgebant, et humores intra hunc oculum visu prorsus orbatum puris ad modum fluctuabant. Cumque dexter etiam oculus admodum jam esset inflammatuſ, ocyſſima extirpatio indicata erat. Interea vero dum chirurgorum quidam oculum lœvum digito verius pupillam premebat, bulbus ad iridis marginem crepans puris aliquid profudit. Illico igitur operatio ſucepta, et facto in cantho extero lanceola vulnere oculum chirurgus forſice curva proxime palpebras exciſum exemit, cavyumque pure deterſum linteo carpto explevit, extusque ſplenja calido vino lymphato madida ſuperimpoſuit, ac monoucula fascia omnia ſirmavit. His peractis vena brachii tufa, anodynaque data, et idonea injuncta diæta. Inflammatio inde ac puris proventus minuebantur, et paucis post diebus pus bonum processit; palpebrae prius diſtentæ pedetentim detumere, omniaque citam pollicebantur ſatiationem. Sed æger diei 7^æ Novembris vespere frigido pluvioque aeris ſe ſe fortuito expoluit, dum in januam domus aperientem ventus cum impulſa pluvia irruit: unde illico evaſit deterior. Inſequenti enim nocte vulnus denuo veheſtiter dolere occēpit, palpebrae iterum

tumuere, ac postridie cum reliquis intra orbitam etiam tum superstibus partibus sub deligatione perquam inflammatae apparuere, brevique post caro fungosa ex ulcere pullulabat, atque febris intermit- tens supervenit: contra quam cum eme- tico locus non esset, datum rheum, ac deinceps infusum corticis Peruviani illam aliquantο post profligavit. At partium intra orbitam tumor continenter augeba- tur, ac fungosa caro usque adeo accre- verat, ut quantum ante operationem ipse oculus, tantumdem nunc illa extra orbitam prominuerit. Omnia absumentia et adstringentia in cassum illi applicata; causticis vero, ne in cancrofam ulcus in- dolem ab iis adhibitis degeneraret, diffi- debatur. Cum vero ex ulcere nil nisi aqua purulenta procederet, a principio Novembris æger in sicca semper diæta te- nebatur. In sequentis anni Februario tu- nicularum oculi semiextirpati laciniæ in- tra orbitam superstites cœpere in parte carnis fungosæ, quæ maxime prostabat, in conspectum venire, albugineæ oculi instar albæ, quibus digito contrectatis manifesta humorum in iis conclusorum fluctuatio percipiebatur, hydrophthal- miæ præsentem prodens; verum crassi- ties earum, ac partium sensilitas verabant prius faciem ex una tunicularum oculi

distenta enatum, humoresque coercen-
tem, pertundi, quam a carne fungosa
tegente evasisset liberior. Accrescente
autem in dies illius magnitudine, sece-
dentibusque fungosis marginibus humo-
rum inclusorum fluctuatio semper fiebat
manifestior, ac membranæ tenuiores.
Tandem 15^a Junii chirurgus saccum lan-
ceola rupit citra notabilem ab ægro per-
ceptum dolorem, unde magnum theatum
vasculum plenum aquæ limpidæ, inodoræ
ac insipidæ effluxit. Inde cavum sicco
linteo carpto expletum, et splenia calido
vino lymphato imbuta superimposita. No-
cte sequenti et aliquot porro diebus
multum denuo aquæ ex oculo elapsum
est, et die 19ª Junii, 4ª post opera-
tionem, fungosa caro multum jam immi-
nuta fuit. Vulnus dein calido unguento
e gumiñi elemi deligatum, caro autem
fungosa abluebatur MR^a ex aquis rosa-
rum et calcis ac TR^a myrrhæ. Die 23^a
Junii soluta deligatione saccus adeo ap-
paruit laxus et collapsus, ut sine ullo
prosperitate se se pateretur extrahi,
qui 3½ pollices longus, et sesquipollicis
diametro præditus, magnum adhuc thea-
tum vasculum aquæ continebat, et e
sclerotica enatus fuisse videbatur, colo-
ris fuit albi ac pellucidi, et usque adeo
tener, ut sub exsiccatione perquam fra-

gillis evaserit. Abhinc fungosa caro quotidie decrescebat, vulnusque post suppurationem ita consanabatur, ut æger 7^a Augusti prorsus iterum sanus fuerit. Oculus dexter pristinum recepit vigorem, et adoleſens ex illo tempore omnis molestiæ expers fuit, reliquiis tunicarum musculorumque oculi ita nihil minus palpebras explentibus, ut oculus velut clausus tantum videretur. Jussus tamen est æger oculum hunc tota hyeme contra frigoris vim tectum habere. Alterum hujusmodi casum vulgavit J. WARE (r) a WATHENIO communicatum: puerο cuidam dexter oculus vehementer intumescens intra breve tempus tantam adeptus est molem, ut magnum sarcoma spongiosum referret multo cum dolore. Ubi V. S. fotus, aliaque aliquot hebdomadis frustra fuissent adhibita, WATHEN demum consultus oculi tumorem tantum jam reperit, ut bulbum extra palpebras prostantem, puerο in dies magis ægrescente ac debilitato, extirpare debuerit. Quo facto omnibus ad 3um usque diem rite procedentibus repente tunc in vulnere et orbita ingens dolor ac pravi ominis obortus eit. Hunq;

vero instillatum laudanum liquidum continuo sedavit: unde placido redeunte somno, cunctisque symptomatibus pravis disparentibus, ac vulnere jam bene constituto, puer non multo post convalescuit.

S E C T I O III.

DIAETETICUM REGIMEN,

CAPUT UNICUM.

§. 80.

I. ARIES corporis animique inter prima diaetetici regiminis capita est referenda. „ Prima omnium, inquit CELSUS (s), „ sunt quies et abstinentia. Ergo primo „ die loco obscuro cubare debet sic, ut a „ sermone quoque abstineat „. Quantum enim corporis motus ad accelerandum humorum motum conferat, nemini nisi in medicina peregrino ignotum esse potest; quod quantopere hic vitandum sit, ratio juxta ac experientia abunde docent. Animi porro motus quam noxiū

---

* (t) l. c. art. 1. p. 281.

hic siuit, dum bilioſo in ſystemate turbas
cient, jam in cauſarum per traſtatione (t)
eſt oſtenſum. Ut proinde ſedulo oph-
thalmia praeferti graviore laborantibus
cum corporis tum animi quietem ineulca-
re oporteat.

§. 81.

2. ALIMENTA vero quod attinet, in iis per omnia haud ſecius ac in alia quavis inflammatione curanda tenor eſt ſervandus, ſeu iudeole illorum ſeu copia ſpectata. Per principia, et in vehemen-
tiori vel maxime morbo ſeveram C E L-
SUS (u) imperat abſtinentiam, oportet,
inquit ille „ nullum cibum allumere, fi-
„ fieri potest, ne aquam quidem; fin-
„ minus, certe quam minimum ejus,. Atque ita ſola ſæpe quiete et abſtinen-
tia, paucisque externe oculo applicatis,
ophthalmias curari aſſerit. Hoc forte
magistro W. ROWLEY (x) p̄aeter vacua-
tiones alvi et ſanguinis uberiores itera-
tasque conſulit omnimodam fere a potu-

(r) Vide §. 19.

(u) I. c.

(x) A Treatise on the principal Diseases of
the Eyes.

quocunque et vel ipsius etiam aquæ abstinentiam; quid enim, ait ille, profuerit vasa alvi ductione sanguinisque deemptione depleuisse, si sub idem tempus assumpto potu repleantur? Tantum vero huic a potu abstinentiæ tribuit, ut plus ab ipsa quam ab iteratis vacuationibus præstoletur, nec nisi ejus impatientibus ægris potum concedat, et ne tum quidem dimidia pinta per diem amplius: contra ea commendat impense fructus aliaque acescentia. Verum isthæc tam aperte reruin usui sunt opposita, ut notante A. G. RICHTERO (*y*) refutatione vix indigeant. Ubi autem ophthalmia paulo est diuturnior, aut in vetustatem plane incidit, multum a primo diætæ rigore est remittendum, vitæque viribus consulendum: unde et CELSUS (*z*) „neque tamen (ait) in lippientibus longum jejunium necessarium est, ne picta tuita tenuior atque acrior fiat; sed secundo die dari debet id, quod levissimum videri potest ex iis, quæ pituitam faciunt crassiorem, qualia sunt ova sorbilia: si minor vis urget,

(*y*) Chirurg. Biblioth. 3 Band. I St. No 4.
p. 90. sq.

(*z*) I. c.

„ pulticula quoque aut panis ex lacte.
 „ In sequentibus diebus quantum inflammationi detrahetur, tantum adjici ci-
 „ bis poterit, sed generis ejusdem, uti-
 „ que ut nihil falsum, nihil acre, nihil
 „ ex his quæ extenuant, sumatur, nihil
 „ potui præter aquam „. Imo vero et
 vino quoque interdum, ut superius (*a*)
 jam multis vidimus, indulgere est salu-
 bre; et sola hic cerevisia nescio quid in-
 salubre adfert.

§. 82.

3. AER quoque, in quo ægro ver-
 sandum est, pro ratione status solidorum
 varius sit, oportet. Ubi vasorum laxitas
 ophthalmiam fovet, nihil aere humido,
 in primis si calidus simul sit, est dete-
 riens. Rarum hujus rei exemplum refert
 M. E. BLOCH (*b*): mulier juvenis ac
 sana ante, ex quo nupsit, perpetuo fere
 oculorum rubore vexata est. Cognita
 quæque remedia usurpata breve tantum-
 modo levamen attulere. Cum vero nun-
 quam ante malo ulli oculorum fuerit ob-
 noxia, et nupta etiam ordinate vixerit,

(*a*) Vide §. 47.

(*b*) I. c. № 53. p. 102. sq.

causa alibi quam in victu vel humoribus tam pertinacis mali quærenda fuit, uti et reperta est. Lectus enim conjugalis cum nescio juxta quem parietem situs esset, cui pone virum mulier accubare nocte qualibet solebat, svasit BLOCH, ut uxor mariti, hic illius locum in lecto caperet. Verbo audientes fuere coniuges: mulier inde ab oculorum rubore convalluit; vir contra ægrotare occipiens jam odontalgiam, jam cervicis immobilitatem, et id genus alia perpetiebatur. Quoniam autem domicilii adjuncta lecti alium in locum translationem non admittebant, et viri ægritudo mulieri plus negotii facefsebat, quam propriorum oculorum rubor, maluit deinde juxta parietem cùbare; et continuo in pristinum relapsa est malum, a quo non ante liberata est, quam ad aliud migrasset domicilium.

§. 83.

4. STIMULUS EXTERNUS quivis ab oculis arceatur, lucis præcipue, fumi, pulverum, &c. ut ut RIEDLINI (c) Senator fumo extinctæ candelæ oculis mederi

mederi consverterit. Quantum vero doloris admissa lux in oculos inflammatos excitare soleat, in superioribus fusiis dictum est (*d*); imo ipsam quoque inflammationem ad exitium usque oculorum intendere est observata. A. 1757 utroque ex oculo lentem a 10 circiter annis jam opacam viro cuidam exemit J. JANNIN (*e*) felicissimo cum successu, nec ante hunc post operationem diem ullum symptoma est consecutum. Sed homo desiderium conjugis ac liberorum intuendorum haud ulterius ferens, oculos revelavit, et spretis doloribus, quos lux diurna attulit, horam integras eosdem objectis dignoscendis fatigavit. Abhinc dolores capitis et oculorum consecuti, accessit oculorum ac palpebrarum tumor, vigiliæ, ac deinceps etiam febris, Væses, vesicantia, severa diæta, externaque anodina ac derivantia impedire non poterant, quo minus pus oculi colligerent, quo pessumdati conciderunt. Hinc „ curandum est, monente BOERHAAG „ vio (*f*), ut dolor a luce productus „ toto curationis tempore caveatur „.

(d) Vide §. 31 No 3.

(e) I. c. p. 255. sq.

(f) I. c. §. 64. p. m. 57. sq.

Imo teste A. G. RICHTERO (g) „, plerumque diu satis post inflammationem dissipatam tanta oculi remanet sensibilitas, ut lucem vix ferant ægri, parum vel confuse videant in loco lucido, melius in obscuriori. Inde aliquando in loco obscuriori versentur ægri, vel oculum peplo tegant, ut sensim admittatur lux ad oculum, sensim illi assvefcat oculus „. Laxa fascia aut velo viridi prætenso toto curationis tempore lucem inedentes ab utroque oculo arcere solent, et vel cum etiam, ubi unus tantum oculus laborat; nam perfecta palpebrarum quiete hic opus est; secus alterna earum diductio et coitus affrictum perpetuum causant, qui dolorem et inflammationem adaugeat, est necesse. Quod si vero sanus oculus sibi relinquatur, fiet, ut motus palpebrarum in isto hoc etiam eundem in alterius oculi vellati palpebris ex mutuo consensu oculorum aliquatenus efficiat. Interea tamen vetat J. L. ODHELIUS (h) quidquam lucis ascendæ causâ oculis applicari; quod fascia eos premet, irritetque, ac liberum lacrymarum effluxum cohibeat, non sine

(g) Observ. chirurg. fascic. I. cap. II. p. 116.

(h) I. c.

peſſimis ſequelis, et quod oculus, ut ab aere tangatur, ſit creatus. At breviter hæc omnia conveſſit A. G. RICHTER (*i*), monens priora a fascia laxa, qualem hic eſſe oportet, ac tenui nunquam effici poſſe; neque argumentum a creatione petitum tanti eſt: nam et creatus eſt oculus, ut a luce colluſtretur; et quis ægrotum ophthalmia laborantium eam ſine noxa pertulerit? J A N I N I homo utique pœnas propterea luit. Imo ipſa natura lucem aeremque ab oculis inflammatis, dum palpebras tumentes claudit, abarcet. Unde neque G E N D R O N (*k*) audiendus, qui ſyadet, ut quandoque lux in oculum affectum admittatur, ne iris diurna quiete contractilitatem ſuam ſenſim deperdat; niſi forte id exſpirante jam inflammatione ceneſeat faciundum, quod multo ante jam H. S L O A N (*l*) quoque factitarat „ obſervatu dignum (*ajens*), „ illud ſcilicet hominibus oculis laboran- „ tibus admodum ſoleſſe eſſe, ut oculos „ umbraculis aliisque ſimilibus tegere „ ſtudeant, quod ſæpe curationem re- „ moratur; quia ejusmodi regimen ocu-

(*i*) Ibidem.

(*k*) l. c. p. 177.

(*l*) l. c. p. 292.

„ lorum justo calidius est. Quamobrem
 „ semper illis syasi, ut quamprimum lu-
 „ cem perferre oculi possent, tegumen-
 „ ta illa ab oculis removerent,,.

HISTORIA I.

F. DECKERI (m)

*Sistens exemplum planissimum ophthalmia
 humidæ, quibusdam tamen adjunctis
 non spernendis præditæ, quæ recta me-
 dendi methodo tractata tironibus para-
 digmatis loco habenda erit.*

Juvenis 26 circiter annos natus cali-
 dioris temperamenti, Bacchi castra plus
 solito secutus, indeque calefactus frigi-
 dum aera diu subiit, corporis æstum ut
 temperaret (n). Mane ingentem in dex-
 tro oculo observavit pruritum: quare di-
 gitis valde oculum fricavit. Quo facto
 acutum in utroque oculo sensit dolorem
 ardoremque, ac vesperi ruborem ingen-
 tem in oculorum albo observavit. Noctu-

(m) Exercit. medic. præf. Cap. 6. p. m.

405. iqq.

(n) Confer §. 22 No 1.

moderate quiescens curatos oculos putavit; ast eosdem ob pruritum mane iterum fricans talem in oculorum dolorem, ardorem, ruboremque incidit, ut neutiquam lucem tolerare, verum clausis oculis continuo sedere cogeretur: nec diu post maxima quoque lacrymarum copia ex oculis effluxit. Quare aquam rosaceam tepidam oculis ipsemet imposuit: unde malum non tam intolerabile minusque dolorificum fuit redditum. Tertio ab affectus hujus invasione die vocatus sequentem praescripsi clysterem:

B. Decoct. vulg. pro clystere emoll.
ʒ viij

Elect. diaiphœnic. ʒ jij

Mellis anthosat. ʒ vj

Sal. gemm. ʒ j. M.F. clyster pro viro.

Quo injecto ter alvum depositum. Viatum refrigerantem et humectantem statim mandavi, omniaque acria, spirituosa, aromaticæ, &c. interdixi, quietem et somnum oculorumque clausuram valde imperavi, omnemque corporis motum sermonemque . . . ac pleraque animi pathemata, præ ceteris tamen iram, vitari oportere monui (o): hocque factio venam secandam, . . . sanguinemque ad ʒ x abs.

(o) Confer §. 80. sqq.

trahendum iussi, oculisque sequens cataplasma imponendum, singulisque 3 horis renovandum præscripsi (p):

B. Pulp. pomi dulc. sub ciner. affat. 3j
Micæ panis alb. recent. 3ij
Album. ovi diu agitati et in liqv.
conversi 3j &

Croci opt. levigati 3ij

Lact. muliebr. recent. multo q. s.

F. catapl. supra linteum extendendum,
ac moderate tepidum oculis admoven-
dum; quod admodum dolorem et inflam-
mationem sedavit. Secundo vocationis
die mane sequente haustum purgantem
. . . assumpt:

B. Elect. cholagogi SYLVII (q) 3ij
Tart. vitriolat. 3j

Aquæ fœnic. q. s. M. F. haustus.

Quo assumpto septies alvum depositum. In
potu quotidie non nisi spiritum nitri usur-
pavit: 3° 4° que vocationis die omnia
curata pufabat ægrotans, 5° vero omnia
pejora. Hujus mutationis causam cum
indagarem, nullam, præterquam quod
post purgationem alvum non dum depo-
fuerat, invenire poteram causam: quare
clysterem supra dictum statim reiteran-

(p) Confer. §. 72, I, C, No. 2.

(q) Pag. 180 descripti.

dum præscripsi; quo facto bis alvum deposit. Sexto omnibus iterum meliora: quare singulis diebus clysterem injiciendum mandavi; atque brevi ab ophthalmia fuit postea curatus. Attamen 5° vocatio-
nis die loco cataplasmatis sequens colly-
rium usurpavit:

R. TR^x ♀ (per osum ex æri usto in-
fusum ac per ostium leni calore digestum, sive
TR^a cœrulea visu jucun-
dissima extr.) 3*fl*

Aquaæ euphrag. rosar. aa 3*j*.

Croci optimi levigati 3*j*. M. F.
collyrium. Hoc usurpatò et rubedo et
dolor et pruritus &c. brevi evanuere.

H I S T O R I A . II.

P. F O R E S T I (r)

*Exhibens ophthalmiam priori similem G A-
LENICA methodo percuratam.*

Juvenis Alcmarinus annos 18 natus,
plenitudine satis laborans, cum tempus
vernus esset, ac fluxiones acres tum de-
stillationes quosdam subito invaderent,

in ophthalmiam . . . veram lapsus est; ita ut adnata oculi tunica, quæ tota candida esse solet, ob sanguinis confluxum rubea effecta sit cum summa inflammatione et dolore, lacrymis ex oculo resudantibus admodum fervidis. Cum alvum non deponeret, et clysterem leniente non admirteret, post cassiam propinatam die subsequenti a sanguinis missione curationem auspicati sumus, vena cephalica incisa in brachio oculum affectum respiciente (*s*), et in magna satis quantitate, ultra 8 uncias sanguinis vel paulo plus extraximus . . . statim vero a V^æ Se syrumpum hunc propinavi:

B. Syr. de endivia

— — granatis aa ȝȝ

Aquæ endiv.

— — cichor.

— — euphrag. aa ȝȝj. M. pro julebo. Purgavi cum infus. rhab. in aquæ end. ȝȝs, lyr. ex infus. ros. solut. ȝȝs, aquæ cichorii ȝij. M. Cucurbitulas quoque dorso tum scapulis cum scarificatione admovimus (*t*); sanguine copiose satis extracto. Et statim sanguine extracto, atque corpore repurgato, ovi albumen instar aquæ fortiter agitatum cum

(*s*) Confer. §. 55. B.

(*t*) Confer §. 60.

farina fabarum et semperviva cruda simul commixta (*u*) oculo apponebamus ; et statim tota infiam:natio ac oculi inflatio cessarunt. Quemadmodum et alteri profuit sola semperviva cum foliis fœniculi contusa et apposita , præcedentibus universalibus evacuationibus.

HISTORIA III.

E J U S D E M (*x*)

Proponens ophthalmiae humidæ acerrimæ biliosæ methodo antibiliosa citra sanguinem missum curationem.

Juvenis quidam temperaturæ biliosæ cum longa tristitia et quidem curis afficeretur (*y*) , et diu vigil persticisset ob obitum parentis , ut sollicitudines illas mitigaret , cum amicis vina potentia largius sumebat ; alliis et acribus cibis delectabatur , sœpe in sole versabatur media æstate : unde acribus humoribus collectis in ophthalmiam incidit ex rodente et acri humore subito catarrhi instar in octu-

(*u*) Confer §. 72 I. A. No 4.

(*x*) I. c. Observ. 2.

(*y*) Confer. §. 19.

los prolapso cum ingenti dolore. Ad quem cum subintrasse, et plane biliosus esset, et animadverterem totum corpus minime plethoricum esse, sed potius præditum vitorio humore, lacrymamque rodentem adeo oculum infestare, ut anguli oculorum simul et genæ tali influxu roderentur, ita ut æger uri videretur, et rationem non tolerans exsiliret (z), facile intellexi, hanc ophthalmiam a bile erodente originem sumpsisse. Cum hic igitur rubor paucus in oculis adesset, et punctura ac dolor vehementior, et lacrymæ tenues acutæ, et tumor exiguus appareret, et signa totius plenitudinis abessent, et biliola humorum pravitas in corpore fatis macilento superaret, curationem auspicati sumus ab iis, que totum corpus purgarent, et a recrementis liberarent; statim hanc potionem exhibui :

R. Cassiaz recens ex caninis tractæ 3vj
Pulpæ tamarind. extr. cum ∇
viol. 3ij

Syr. ex infus. ros. pallid.

— violar. aa 3f Dissolve cum 3ij
Seri lactis. Quibus ter alvum de-
posuit. Deinde propinavi ad humores

aeres et mordaces contemperandos syrus pos refrigerantes, incrassantes hoc modo;

R. Syr. ros. ex rosis siccis

— nymphæ

— papav. aa ʒij

Aquæ solatri

— plantag.

— cichor. aa ʒij. M. pro iij do-

fibus. Postea etiam purgavi cum infuso rhab. adjecto syr. viol. Oculis vero candidum ovi liquorem instar aquæ concussum infundebam (a) . . . et cum dolor urgeret, accipiebam

aquæ album. ovi ʒij

lactis mulieris ʒij

Succi plantag. ʒj. M.

Panni duplicati ex lino in eo infusi oculis imponebantur. Interea et collyrii albi R H A S I S ʒb modo cum lacte mulierib[us] soluti, modo cum aqua ros. oculis instillabam; fovebam etiam oculos cum decocto foliorum malvæ, viol. et foenugræci prius loti a pulvere ad sedationem doloris.

(a) Confer. §. 72 I. A. No 1.

HISTORIA IV.

E J U S D E M (b)

*De ophthalmia cum variis symptomatibus
ab imprudenti odontalgiae medicatione
oborta, feliciterque persanata.*

Cognata uxor meæ nata annos 29, A. 1556 mense Mayo cum ingenti dolore dentium torqueretur, ut ex dolore decumbere coacta fuerit, temperatura sanguinea, facie admodum pulchra, imprudenter nescio cuius mulierculæ consilio, corpore nequaquam repurgato . . . aquæ vitæ gargarismo cum usa esset, ac nodulos quosdam staphide agria repletos in ore deiude detinuisse ad dolorem dentium mitigandum, et pituitam ab ore eliciendam, in febrem satis acutam eamque continuam incidit, et ex impetu vehementioris fluxionis tota maxilla subito inflammationem passa etiam in ophthalmiam non simplicem tantum collapsa est et admodum gravem, verum etiam in oculi ac palpebræ inflammationem cum ingenti inflatione earumdem partium, ut ovi magnitudinem excederet

(b) l. c. Observ. 3.

adeo, ut nec palpebram ipsam aperire posset (*c*) ; erat cuim palpebra ad ovi gallinæ magnitudinem inflata, similiter inflammata cum rubidine quadam purpurascente, et ad nigrum colorem quodammodo inclinante anthracis instar. Primo enim intuitu de carbunculo pestifero seu anthrace dubitabam; at originem hujus mali cum intellexisse, quod ex acribus medicamentis toto corpore pleno existente, tum capite repleto, evenisset : alvo per balanum soluta cum clysterem non admitteret, sanguinem satis copiose detrahere jussi ex cephalica vena in brachio e directo oculi affecti (*d*). Nam malum dextram fere partem faciei, potissimum vero oculum dextrum et palpebram occupaverat. Et statim a Væ Se propter febrem acutam syrumpum istum ut ebiberet, iulati :

B. Syr. rosati

— de end.

— cichoreæ aa ʒg

▽ cichoreæ

— end.

— boragin. aa ʒj. M.

Adeo enim post hæc subito in sudorem

(*c*) Coaser. §. 28.

(*d*) Comer §. 55. B. No 1, b).

aliquo modo prorupit, quem per 4 horas meis monitis servavit, ita ut febris deinde minus eam affligeret. At tumore circa oculum et palpebram remanente rursus syrumpum propinavi, et cucurbitulas cum scarificatione scapulis admoveri præcepi, utcunque etiam sanguine extracto (e). Oculo vero tum palpebris ipsis inflammatis continuo applicabam linteolum duplicatum aqua rosa et lacte muliebri tum liquore albi ovi (f), idque ter quaterve in die: quo dolor mitigari cœpit ac palpebræ inflatio, ut tandem oculum aperire potuerit; et inspecta tunica conjunctiva omnino rubra apparebat: quare liquorem albi ovi cum aqua rosa rea in oculum stillabam, et postea facta fomentatione cum decocto foliorum malvae, sem. cydon. & fænugræci seminis prius abluti, paulatim inflammatio oculi tum palpebræ cessarunt; maxilla tamen inflata ac inflammata permanente. Præscripta victus ratione tenui, cataplasma sequens apposui:

R. Rad. althææ mund. ʒ 6

Fol. malvae M. iij. Coqv. in

Aqua, ad mollitudinem pistentur,
adde

(e) Confer §. 55 B.

(f) Confer §. 72 I. A, No 1.

Farinæ sem. lini

— — — hordei aa 3*ij*

Olei amygd. dulc. q. f. F. cata-
plasma,

et assumpto medicamento leviori in hunc
modum concinnato:

R. Cassiæ recens extractæ

Diacatholici aa 3*ij*

Diaprun. simpl. 3*ij*, cum 3*ij*

Aque casei F. potio,

qua alvum (dictu mirum) decies depo-
suit, et intus in faucibus latens absces-
sus per se ruptus est, pure ex ore de-
fluente satis copiose, ac maxilla detu-
mescente. Vires tamen tunc non nihil
prostratae erant: ideo victum restaurante
non nihil, qui convalescentibus utilis est,
præscripsi; cum haëstemis tenuiori victu,
ut ratio postulabat, usâ fuisset. Uteba-
tur tunc gargarismis non nihil materiam
attrahentibus ex ficubus, hyssopo, et uvis
passis paratis; deinde magis mundifican-
tibus et abstergentibus ex hordei com-
munis decocto, melle ros. adjecto; po-
stremo vero magis consolidante ex la-
cte, cui plantago incocta erat. Et istis
præsidiis recte habuit.

HISTORIA V.

E J U S D E M (g)

De ophthalmia male tractata in suppurationem adnatæ abeunte, tandem rāmen percurata: in qua emollientia collyria sola (quæ tamen aliqui ex toto rejiciunt) profuere, aliis officientibus.

Mulier . . . sub finem æstatis A. 1563 in oculi dextri acutissimum dolorem incidit una cum ophthalmia. Empyrica ocularia ad hanc ingressa rasuram ex lapide Talek dicto . . . capiebat, atque eam nescio qua aqua destillata immixtam collyrii modo in oculum stillabat. At non diu postea dolore ac ardore ingenti subsequente etiam ulcerus subsecutum est, acribus humoribus adnatam primo, deinde etiam tunicam corneam, corrodetibus (b). Cum igitur ad hanc vocati essent, et ulcerus una cum ophthalmia et inflammatione spectaretur, atque Væ Sopætermessa esset, alvo prius inanita cum cassia recens extracta et pulpa tamarindorum, sanguinem in brachio dextra oculo

(g) I. c. Observ. 18.

(b) Confer §. 34 No. 1. b) d).

oculo affecto correspondente detrahere jussimus . . . Cui . . . que illam purgasssemus cum iufuso thab. et decocto sennæ, cucurbitulas spatulis admovimus cum scarificatione. Deinde pilulas lucis ut deglutiret, imperavimus (*i*). . . . Inter ea et humorum defluxum . . . ad inferiores partes etiam vineulis injectis et frictionibus avertebamus . . . Dolor, qui vehementissimus erat, tum inflammatio cessarunt, ovi albumine (*k*) omnium primo in oculum instillato, ita ut ab ulteriori curatione abstineret. Verum paucum post cum chirurgum nescio quem vocasset, is collyrium quoddam ex aqua chelidoniæ, fœniculi, euphragiæ cum succo rutæ confectum in oculum mittebat; quo denuo et dolorem et calorem ac fluxionem auxit, ut rursus me revo- carint; et imposito iterum collyrio ex aqua rosacea et albumine ovi dolor paulatim mitigatus est. Cum enim ulcer simul cum inflammatione infestabat, curationem ex iis, quoad topica remedia, auspicabamur, quæ inflammationem lenire poterant et concoquere, non neglectis iis, quæ ad ulcerus proprie pertinent . . .

(*i*) Confer §. 41 No 2.

(*k*) Confer §. 72 I. A. No 1.

Non solum per initia collyrium album muliebri lacte dissolutum immittebam, sed et illud, quod ex albumine ovi constabat, instillabam. Interea abstinebam a vino usque ad declinationem, summopere cavendo ea, quæ caput replete, et fluxionem irritant, adhibitis postea quoque fomentis ex malva, floribus ros. et meliloti. Cum dolor præcedentibus præfidiis et evacuationibus sedatus esset, ut pus magis detergeretur, collyrium tale fieri præcepi ex aqua ros. fœnic. lacte muliebri et modico melle rosaceo per pannum lineum colatum, ut purius evaderet, quod sèpius instillatum faciebat ad ophthalmiam, ulceris absterisionem, et doloris sedationem. Deinde ulcere utcunque repurgato per collyrium prædictum tandem huic adjecimus aliquid sarcocollæ nutritæ, thuris et croci pauxillum, et mucilaginis fænugræci exiguum: quibus remediis optime hæc mulier se habuit. Ceterum corniformis tunica non erat plane perrupta; et sic postremo ad reliquam curationem perficiendam, ut magis epuloticum fieret collyrium, id est cicatricem inducens, tale præscripsimus:

R. Antimonii

Plumbi usti aa 3j

Aloes

Sarcocollæ nutritæ aa 35, cum
Succo rubi F. collyrium.

Uſus tempore dilui potest cum lacte aut
ovi liquore. . . . Hæc inquam mulier
brevi curata fuit ab ulceratione, parvo
tamen foramine instar arenulæ impressæ
permanente et conjunctivam tunicam
transeunte, ad corneam etiam pervenien-
te, sed non in totum penetrante.

H I S T O R I A VI.

L. H E I S T E R I (1)

*De vehementi ophthalmia ab ictu flagelli
enata cum sanguinis pone corneam
effusione, feliciter percurata.*

Judicis cuiusdam filius fortuito oculum
sinistrum ictu flagelli usque adeo afflixit,
ut palpebræ intumuerint magno cum ru-
bore, albugineaque ruberrima evaserit,
et cornea opacata fuerit, pone quam in
humore aqueo sanguis effusus visebatur.
Consultus Auctor demptis e pede sanguini-
nis 3x, ductaque postridie alvo, oculo
applicari jussit sequentes sacculos resol-
ventes :

(1) l. c. 1 Band No 204.

Bs. Herb. rosmarin.

— majoran.

— salviæ aa M f

Flor. stœchad.

— lavend. aa p. ij. M. incis. et. m.

Dividantur in duos facculos ante applicationem parumper leniterque in vino coquendos , alternatimque oculo calide post expressionem applicandos. Post triduum cornea jam paulo pellucidior facta est, sanguine pone illam aliquatenus disculfo ; at albugineæ rubor , ut ante , manfit. Idecirco iteratum catharticum , nuchæ ve- sicans admotum , et facculorum applicatio , inditis cuilibet camphoræ gr. vj continuata oculo pristinam valetudinem vi- sumque integrum reddidere.

HISTORIA VII.

E J U S D E M (m)

*Exemplum ophtalmiae sicce curandæ tiro-
nibus proponens.*

MARIA DE AUERSPERG Comes 20
annos nata , cetera sana , aliquamdiu ta-
men ab hinc oculorum ruborem ardorem-

que, ut ut sine epiphora, dolore, visus-
que imminutione, passa opem ab Aucto-
re poposcit. Ille imperata Vx Sc in pe-
de præscripsit:

R. Extr. panchym. C R O L. 3*g*
3*ii* dulc. 3*j*

Resin. jalapp. gr. x.

Ell. lign. q. f. F. pil. 45 consperg.

Specif. ceph. Suniat vespere post
V. S. No xv pro dosi, eamque 5° quo-
que die sub noctem repetat. Porro

R. Succin. ppt.

Conch. acet. ppt.

3*ii* diaph. non abl.

Arcan. dupl. aa 3*ij*

Nitri depur. 3*j*. M. F. 3*g* tenuis,
eujus quotidie ante somnum sumat 3*ij* ex
aqua acaciæ vel cerasorum. Pro oculis

R. Aquæ fl. rosar.

— plantag. aa 3*ij*

V vulgaris 3*g*.

Sacch. b*ui* gr. ij. M. D. pro ocu-
lis sœpius frigide per diem colluendis;
monitaque, ut et aqua frigida pura com-
muni mane ac sœpius interdiu oculos lá-
varet, quod a morbo intra 8 vel 10 dies
liberatæ, ut ad recidivam ejus prohiben-
dam in posterum etiam faceret, serio in-
culcabatur (*n*).

(*n*) Confer §. 72, I. D. No 1.

HISTORIA VIII.

E J U S D E M (o)

*De ophthalmia a scrophulis colli remediis
et libus consanata.*

Mulier a 14 diebus vehementi oculorum inflammatione laborans magna cum cephalalgia collique scrophulis, a sequentibus convalesuit :

R. M. P. polychr. nostr. 3j^g

Ell. succini q. f. F. pil. gr. j conspergenda

Cinnabari nat.

Sumat quovis vespere No 5.

R. Herb. euphras.

— hylsop. aa M. j

Raf. lign. Salfafr. 3j M. conc. gr. m. D. pro infuso quotidie bis ad 4. 5 vascula hauriendo, vaporeque calide oculis admittendo. Præterea

R. Aqv. plantag. 3ij

— rofar. 3j

Lap. ophthalm. nostr. gr. x. M. D. pro oculis tepide sèpius collinendis. Imperata etiam pedis phlebotomia; vesicans vero pone aures jam tum aderat.

Die 3° desit dolor, et reliqua omnia in melius ibant, continuatisque remediis mulier ex toto convaluit. Pilularum autem polychrestarum et lapidis ophthalmici Auctoris confectio est sequens (*p*):

R. Vitriol. cypr. et alb. aa ʒ j

Alum. crud. ʒ j ſ

Sacch. hni ʒ j. Coq. c.

Aqv. roſar.

— euphras. aa part. aqu. Solutio iterum infilſetur, ad lapidis duritiem, in fine adde

Catphoræ ʒ j. M. F. lapis ophth.

R. Extr. panchym. c r o l.

ꝝ dulc. rit. par. aa ʒ j v

Res. jalapp. opt. trit. ʒ i j. M. cum

Eſſ. lign. F. pilul. gr. j.

H I S T O R I A I X.

E J U S D E M (q)

De ophtalmia recursante cum aliquali ocu- li affecti atrophia, nihilominus percurata.

Femina 24 annorum, sanguinea, ante semestre ramo oculum contundens vehe-

(*p*) Ibidem in præfatione,

(*q*) Ibidem No 339.

inentem illius inflammationem naēta est cum tumore bulbi, cephalalgia magna, horrore et calore, ut somno caruerit. Ophthalmia quidem tum dempto sanguine multisque aliis adhibitis remediis celsit, verum ab illo tempore s̄epissime revertit: unde oculus debilis factus et altero paulo minor. Eapropter post largam in pede V. S. vespere eodem datæ pilulae polychrestæ Auctoris (in præced. historia descriptæ) № 9, postmodo quoque omni octiduo ante noctem sumendæ, quæ si non quater minimum alvum solvisserent, № 11 capiendæ imperabantur. Porro cujusvis diei hora 5^a vespertina sumendus erat ♂ temperans Auctoris (quem inter ejus remedia descriptum non reperio) ad 2 cusp. cultri ex aqua fl. sambuci, et ante decubitum denuo iteranda syadebatur dosis eadem, si major calor rubor dolorve oculum vel caput vexarent, omissa omni cœna vcl tenui tantum jure assumpto. Mane quovis hauriendum erat infusum ad 3 vel 4 vascula e sequentibus speciebus:

B, Rad. Sarsapar. 3ij

Herb. herniariæ

— euphras. aa Mj.

Sem. fœniculi 3*sz*

Flor. borrag. p, ij

Santal. citrin. 3 ij. Conc. cr. m.
D. pro quavis infusione quantum 3 digiti
capiunt, Denique et aqua ophthalmica
sequens praescripta:

B. Aquæ euphras.

— fœnicul.

— plantag. aa 3 ij

Trochisc. alb. R H A S. 3*fl.* M. D.
ut manœ meridie et vesperi ope linteum
puri hac aqua humectati oculus leniter
collinatur. In cibo potuque monita ca-
veret calefacientia, salsa, flatulenta, fu-
moque durata; potui cerevisia tenuis de-
fecaçā concessa: lectio multa ad lychnum
præsertim vetabatur, uti et intuitus in
solem, flammam, &c. et pro arcenda ma-
jori luce prætensum oculis scutum viri-
de vel sericeus pannus, donec oculus mul-
tum emendatus foret, continenter gestan-
dus consulebatur. Vitanda quoque erat
asperior aura ac frigus aeris externi,
Denique lapsis a V^{er} Se 4 hebdomadis sca-
rificatio, et ante quemvis mensium flu-
xum aliquot diebus continenter pedilu-
via calida vesperi, imperabantur. Atque
his remediis prorsus demum convaluit.

HISTORIA X,

F. HOFFMANNI (r)

*De ophthalmia initio male tractata pene in
chemosin abeunte; at dein meliori me-
dendi methodo prorsus persanata.*

Miles 24 annorum, biliosus non multo post excubias nocturnas in ventis ac pluvia dextrum oculum dolere et calere sensit, superveniente deinde rubore etiam et inflammatione, crebroque lacrymarum profluvio. Alvus ei ducta, et collyria nervina cum adstringentibus ac terreis remixta, nil opis tulere, uti nec φ us dein catharticis additus; symptomata inflammationis insigniter crevere, elevabatur adnata carnis crudæ instar rubens, accessere lemæ, et oculum affetum æger nec aperire, nec aperto quidquam videre quivit: donec ab Auctore sequentibus remediis est percuratus. Oculo isthoc collyrium fuit instillatum, linneaque eodem madida saepius interdiu atque sub noctem imposita (s) :

(r) Diss. casum ægri ophthalmia laborantis exhibens (Opp. suppl. 2. Part. 2. p. m. 78. sqq.)

(s) Ibidein §. 20.

B. Aqv. papav. errat.

— rofar. alb. aa 3j

Lap. scissilis ppt.

Tutiae ppt. aa 3j

Croci orient. gr. x. M. et agitatum D. U. Interne (*t*) scopo temperante et antibilioso datum :

B. C. C. usti ppt. 3 iij

Corall. r. ppt. 3 ij

Matri perlar. ppt.

Arcan. dupl. aa 3j

Extr. opii cydoniaci L A N G E L.
gr. iij. M. divide in 8 doses, singulas
mane et a meridie semper sumendas. Et
propter symptomatum exacerbationes ve-
spertinas præscriptum (*u*)

B. Extr. fumariæ 3 iij

Opii cydon. L A N G E L O T T I 3j.

M. Sumat gtt. 40 ante somnum. Mane quo-
vis post 3em prius dictum hauriendum
erat semihora post infusum theatum se-
quens (*x*) :

B. Rasur. lign. sassafr. 3j

Rad. liquir.

— polypod. quern. aa 3 iij

— althææ 3 ij.

Herb. heder. terr. M. ij

(*t*) Ibidem §. 21.

(*u*) Ibidem §. 22.

(*x*) Ibidem §. 26.

Herb. hepaticæ nobil.

— fumariæ

Flor. papav. err. aa. M. j.

— viol. purpur. pug. ij.

Cort. ♂ recent. 3 iij

Sem. anisi stell. 3j. Incis. D.

Post tridui horum usum datum eccoprotic.
cum (y):

Ex. Rad. liquirit.

— polypod. quern.

— jalapp. aa 3 iij

Herb. plantag.

— malvæ aa M. j. Coq. in
Aqv. simpl. f. q. sub finein adde

Fol. sennæ f. f. 3 iij

Flor. papav. err. p. iij

Passular. minor. 3f. Ebulliant.

Colatura 3 viij divid. in 2 doses, quarum
una mox, altera post biduum sumenda
fuit, continuatis tempore intermedio pri-
stiniis remediis. Ad lemas vero, palpe-
bras glutinantes satis tenaciter, abster-
gendas calidum lac (z) adhibebatur. Ab
his ubi inflammatio magnopere remisisset,
doses omitti sunt, guttulæ vero decade
semper pauciores datæ, donec et hæ mor-

(y) Ibidem §. 23.

(z) Confer §. 72 I. A. No 2.

bo evanescente omitterentur (*a*). Superstuti vero acri lacrymarum profluvio præter infusum ante dictum sequens etiam $\ddot{\sigma}$ opponebatur (*b*) :

B. Corall. rubr. ppt.

C. C. usti ppt. aa 3 iij

Ungul. alc. ppt. 3j

Off. sepiæ ppt. 3*fl.* M. F. $\ddot{\sigma}$ bis de die minori quantitate sumendus. Hisque biduo usurpati mane 3° datum catharticum (*c*) :

B. Ocul. 6*g* ppt. 3j

Scammon. sulphurati gr. vij

Arcan. dupl. gr. x. M. D. pro dosi: unde ter dejecit; sicque ter vel quater $\ddot{\sigma}$ prior cum hocce cathartico alternis exhibitus: ac demum collyrium novum adhibitum (*d*) ex aqv. fl. cyani ac fœnic. aa 3j, et lap. scissil. et calaminar. aa 3*fl.* sicque æger sub idoneo simul diætетico regimine (*e*) pristinam recuperavit sanitatem,

(*a*) Diss. cit. §. 24.

(*b*) Ibidem §. 25.

(*c*) Ibidem §. 27.

(*d*) Ibidem §. 28.

(*e*) Ibidem §. 29, sq.

HISTORIA XI.

E J U S D E M (f)

De alia ejusdemmodi ophthalmia perperam initio tractata, et pure collectio visum perdente, demum curata.

Viro 30 annorum inopinato pauxillum succi illius acris, quo capillorum concinatores capillos atro colore inficere solent, in oculum ceciderat. Hinc secutus rubor oculi et dolor acerbissimus, ut patiens nec cibum nec somnum capere posset, ac ferendo cruciatui fere esset impar. Chirurgus in consilium vocatus collyrium ex aqua rosarum plantaginis et tutia frigide instillandum svasit, hocque nihil plane proficiente saccharum tñi in aqua rosarum solutum crebrius cum linteo dolenti oculo admoveri jussit; sed nihil his dolorum atrocia mitigata, oculi potius bulbus quasi decrevit, et minor factus, humores turbati, et visus plane periit, in cornea quoque tumor iustar pisi durus apparuit (g). Admota quidem nuchiæ vesicatoria, usurpata quoque pur-

(f) Med. rat. syst. I. c. obs. 5.

(g) Confer §. 73 No 2. a).

gantia; sed malum plus in deterius quam melius versum. Hinc chirurgus desperabundus deseruit ægrum, omnesque adstantes de visu unquam recuperando dubitare cœperunt, in primis cum præterea palpebra oculi affecti elevari non posset, sed semper clausa et elevata manu sensus expers esset; quin vesiculosus tumor in internis palpebræ compareret aspectum oculi fere intercipiens . . . Nos sequentibus ivimus obviam: Ψ camphoratus cum balsamo Peruviano, exhalato prius Ω^u , cum linteo duplicato crebrius oculo fuit admotus: alvus pilulis ex Φ io dulci, gummi ammoniaco, extr. panchym. C R O L I I , balsamo Peruviano et sale succini, subducta: exhibita pediluvia: potum copiose infusum theiforme ex veronica et semine fœniculi: datum interius diacordium F R A C A S T . cum lap. 69 et nitro; et exterius cataplasma ex pomo assato, croco, mica panis similaginei cum lacte coctum (*b*), oculo impositum. His dolor et rubor cum ardore sublatus, palpebræ quoque tumor discussus; sed visus ob corneam ruptam et huinores incrassatos rediit nunquam.

(*b*) Confer §. 72 I. C. № 2.

HISTORIA XII.

J. JANINI (i).

*De ophthalmia chemoſi dicta cum ſtaphylo-
mate complicata, et utroque hoc malo
curato.*

Faber quidam cum repente in vehementissimam cephalalgiam incidisset, illo nihilo minus die labores continuavit. Crevit noctu dolor, oculos inflamatio corripuit cum dolore; et inſequenti die minuebatur viſus, plena deum oborta cœcitate. Doloribus continenter auctis febris ac per vigiliū ſupervenit. Detracitus e brachio pedeque ſepius ſanguis, oculis aqua vegeto-mineralis applicata, ſeveriffimaque imperata diæta, nihil opis attulere; quin imo adnata ac bulbus inflabantur adeo, ut ex ſuppuratione periculum effet proximum: et vero trans corneam, ut ut haud parum pelluciditatis amiferit, in imo anticæ oculi cameræ hypopion vifebatur. Idecirco JANIN continuo totam conjunctivæ protuberantiam

(i) I. e. p. 304, sq.

tiam forifice scarificavit (*k*), et fluente inde sanguine purulento admodum cornea pristinam pelluciditatem sensim adipiscetur adeo, ut iris pupillaque discerni possent. Verum posterio die dolores ac febris vehementius, quam unquam ante, recruduere. Idcirco per complures dies solo lactis fero nutriebatur æger, venaque rursus in pede tusa, et pro oculis praescriptum anodynnum :

E. Aquæ rosar. 3vj, in queis solve

M. P. de cynoglossa 3*fl.*

D. pro balneandis oculis, intermedioque tempore eadem hac solutione ope spleniorum fovendis. Capiti applicatum vesicans JANINI (*l*), et 4° quoque die datum hydragogum (*m*). Pediluvia ac narcotica perinde administrata dolores per momentum pacabant, at intra 23 dies ne momento quidem somnum procurarunt. Unguentum basiliconis ambobus oculis impositum ingentem membranarum oculi tensionem imminuit, at ulcus corneæ in superiore ejus marginis parte præpedire nequivit, quod erosis brevi ejus lamellis iridis prolapsui viam dedit; staphyloma-

(*k*) Confer §. 55 B. No 8.

(*l*) I. c. p. 397 No 18.

(*m*) Ibidem p. 391 No 1.

que hoc brevi tantum incrementum est
naeatum, ut iridis lacerandæ elapsusque
humorum e bulbo metus fuerit. Oculi
autem ægri tantopere dolebant, ut re-
positio iridis suum in situ presione
tentari nequiverit; simulque pars iridis
elapsa erat aliquatenus ab ulceris labiis
incarcerata; siquidem e fulvo rubebat,
et primo obtutu ex crescentiam carcinoma-
tosam referebat. Hujus itaque ulceris ac
staphylomatis sanandi scopo in usum tra-
hebatur JANINI unguentum ophthalmi-
cum (n), oculique spleniis congebantur
aqua saturnina Auctoris (o) humectatis.
Atque hisce ab remediis cum dolor et
inflammatio desissent, staphylomatibus
nihil e pristina magnitudine decessit, ut
ut minus jam inflammatis; applicato au-
tem ope exiguae pennæ pauxillo butyri
& ii brevi ambo evanuere tumores, cura-
tioque ita accelerata fuit. Visus inde
ægro fuit per quam imminutus; tantus ta-
men, ut majora objecta discerneret, ac
sine duce incederet.

(n) Vide §. 72 II. No 2 c).

(o) Vide §. 72. I. D. No 8.

H I S T O R I A XIII.

E J U S D E M (p)

De ophthalmia cum herpete humido palpebræ complicata, et una cum illo percurata.

Matrona 37 annorum, sanguinea, in superiore oculi sinistri palpebra humidum aluit herpetem, atque in tarsi marginibus exiguae eminentiæ visebantur, quæ collecto sensim pure in ulcuseula degenerabant: unde intolerabilis pruritus est obortus, et non ita multo post supervenit adnatæ inflammatio cum lucis impatientia, lenis, ac defluvio demum ciliorum. Post V. S. cathartes, balnea, serum lactis, jura aperientia, opiate, diaphoretica, variaque ophthalmica in cassum administrata, consultus demum Auctor praebuit mane ac vesperi duas pilulas B E L L O S T I, collyriumque prescripsit (q):

B. Aquæ rosarum 3ijv

Flor. sulphuris 3ij. M. Pone in arenam vel cinerem calidum per 12 horas digerenda in phiala bene obturata,

(p) l. c. p. 308.

(q) Ibidem p. 406 No 31.

eam identidem agitando ; postea filtretur liquor , et palpebra illo s̄epius per diem lavetur , atque aliquot guttulæ in oculum perinde immittantur. Porro 4° quoque die exhibuit hydragogum e scammonio ac ♀ io dulci (r). Ab his matrona intra 45 dies penitus e biennali hoc malo et ad omnia alia remedia rebelli convaluit.

HISTOIRA XIV.

J. L. SCHMUCKERI (s)

De gravissima chemosi in infante cum dentitione feliciter Auctoris methodo percurata.

Princeps Regiæ prosapiæ 9 mensium principio Junii 1770 repente incidit in oculi sinistri ophthalmiam cum tantis doloribus , ut continenter diu noctuque ploraret , ac ne minimam quidem lucem ferret. Initio dentitio in causa esse visa ; at 14 diés morbo durante accitus Auctor. Palpebræ admodum tumebant , viscidusque humor perpetuo effluebat ; diductis vero palpebris ingens apparuit chemosis

(r) Ibidem p. 385 No 2.

(s) I. c. 44 Beobacht. p. 504 sqq.

cum cornea alba et opaca. Eapropter e vestigio 4 hirudines admotæ, quæ egredie valsa deplevere, iisque demptis haemorrhagia aliquot adhuc duravit horas. Inde datis internis antiphlogisticis oculo externe quovis bihorio aqua rosarum frigida ante semper eluto applicabantur spleniora sequenti aqua ophthalmica humectata (t):

B. Aquæ rosar.

— plantag. aa 3ij

Sacch. bni 3j

Alum. crud. 3j.

Nox ab his placidior solito. Mane tumor externus parumper subsedit, et inflammatio quoque remissior visa: simulque dentitio subesse detecta. Vesperi autem prior inquies cum pulsu febrili aderat, puero pleno gutture clamante ac ubera renuente. Dolor hic etsi a dentitione visus, inflammationem tamen auxit, ut quæ postridie una cum tuncore major evaserit. Unde cum vasorum infarctus nil nisi suppurationem minaretur, omni conatu resolutio inflammationis querebatur: denuo ergo 4 hirudines admotæ, quarum ab una lœsa arteriola sanguinem velut e syringa elidebat. Verum pro-

(t) Confer §. 72 I. D. No 8:

pter dentitionem juxta ac majorem sanguinis jacturam cum convulsiones prædicerentur timendæ, quæ fatales esse possent, ecce Princeps continuo expallescens magnam in syncopen cadit; ex qua tamen brevi iterum se collegit. Arteriæ lœfæ fungus agaricus arcte appressus, venarum autem hæmorrhagia fibi relicta plus, quam ante, sanguinis dedit. Abhinc aliquid quietis. Interna remedia continuata, et aqua ophthalmica ante dicta omni hora applicata. Æger inde plus quietis naëtus etiam somnum recuperavit, ubera jam appetiit, suumque jus sapide comedit. Postero die inflammatio fere omnis disparuit, et continuo remedium usi effectum, ut æger obtenso oculis viridi panno serico lucem jam ferre inciperet. Mense Julio in puriore aerem translatus. Superstiti oculi debilitati et opacitati corneæ arcanum Auctoris collarium ita deinceps opem attulit, ut Princeps pristinum per omnia receperit oculi vigorem citra vestigium tanti in eo morbi prægressi.

H I S T O R I A X V.

E J U S D E M (u)

De vebementi chemoſi unius oculi, hypopion causante, feliciter nihilo minus curata.

Puella teneri habitus 8° ætatis anno in hyeme incidit in chemosim cum vehementi febre inflammatoria, cephalalgia, doloribusque oculi non ferendis, præsertim ab admissa luce, quæ brevi hypopion est consecutum. Illico igitur sanguinis 3 viij e brachio detractæ, interne data refrigerantia, et extus applicata aqua ophthalmica cum alumine ante (x) dicta. Mane postero inflammatio paulisper minor est reperta: quapropter palpebris superiori inferiorique 7 hirudines applicatæ; queis delapsis hæmorrhagia diu adhuc perseveravit. Reliqua remedia sedulo continuabantur. Unde in sequente nocte puella prima iterum vice

(u) I. c. 45 Beobacht. p. 515. sqq.

(x) Vide histor. præced.

placide dormivit; ac die 3° inflammatio multo jam aderat minor, dolore et ardore oculi remittente, nec non et hypopio decrescente. Lucem item ægra tergo fenebris obverlo melius jam ferebat. Eodem igitur adhuc die datum eccoproticum, et inter scapulas vesicans appositum. Die 4° oculus ubertim lacrymari cœpit. Ophthalmia in dies decrescebat; hypopion die 8° evanuit, et ex inflammatione nil jam superfuit præter infarcta hic illuc vasa. Suppuratio vesicantis absque addito novo stimulo fovebatur; oculus vero crebrius et aqua frigida eluebatur, et aqua ophthalmica fovebatur, omnique bihorio ex arcano Auctoris colllyrio immittebatur in oculum. Atque sic puella post 4 hebdomades sine ullo oculi superstite vitiœ convaluit.

H I S T O R I A X VI.

E J U S D E M (y)

De gravissima chemoſi a gonorrhœa virulentæ præpostere ſuppreſſa, nec niſi bacce denuo revacata medelam admittente.

Juvenis 22 annorum, temperamenti fervidi, poſt vinum, epiſtas, libidinemque noctu exſatiata mane doloriſice mingere cœpit, eﬄuente ex urethra vi-ridescente materia ac tuimente toto pene. Empyricus clanculum ad opeſi ferendam rogatus exhibet balsamum Copaiæ ac pilulas e terebinthina; verum inflamma-tio ita in dies crevit, ut æger ſub miſtu incredibiles cruciatus fuerit perpeſſus. Ad 4um uſque diem fluente gonorrhœa, hujus ipſius vespere ingruit vehemens horror ac febris, ut æger leſtum pete-ret. Poſtridie ambo oculi fuere magno-pere inflammati, perſtante priſtino miſtu dolorifico; gonorrhœa vero ſubſtituit. Desperabundo ſic ægro præbuit idem em-pyricus collyrium aquoſum cum tutia et

(y) l. c. 47 Beobacht. p. 523. ſqq.

vitriolo cyprio. Sed ejusdem diei vespera missus ad ægrum Auctor reperit materiam gonorrhœicam in antica oculi camera collectam et ejusdem ex oculo profluvium (z) cum intolerabili dolore. Mox igitur detracta e brachio sanguinis abj., data nitrosa et pro potu decoctum avenæ cum succo citri; peni perinæoque fatus e decocto emollienti quavis hora applicati, oculique spongia molli decocto rad. althææ et aristoloch. rotundæ imbuta lavandi tota nocte imperati, ne acris materia effluens eorum tunicas genasque arroderet. Postero mane pulsus repertus remissior, cheirosi non ultra crescente; penis tumor paulisper subsedit: at mixtus dolorificus persistit, et gonorrhœa non dum revertit. E pede ergo rursus zx sanguinis deemptæ, et sub nitri ac decocti usu a meridiæ hora 2^a ambabus palpebris 14 hirudines admotæ (a), queis delapsis in 5 adhuc horas hæmorrhagia duravit. Hac cessante aqua ophthalmica aluminosa (b) singulis horis applicari cœpta, identidemque adhuc oculi decocto

(z) Confer §. 22 No 7.

(a) Confer §. 55. B. No 6.

(b) Vide histor. 14.

ante dicto lavandi erant ; fatus penis perinæque continuati. Die 3° exhibita potio mannata alvum aliquoties movit. Penis inde tumor , ardorque urethræ multum remisit , et ophthalmia cum pro- fluvio materiæ non ultra crevit. Die 4° data Calomelan. gr. x cum sach. trita al- vum copiose aliquoties subduxere ; sym- ptomata mansere , ut pridie. Die 5°. maculæ industi observaræ , lenique penis pressione viridescentis materiæ egressus reversuræ gonorrhœæ spem dabant. Oph- thalmia nihilo adhuc minor : eapropter denuo palpebris cum superiori tum in- feriori 12 hirudines admotæ , hæmorrha- giaque conquiescente aqua ophthalmica dicta denuo continuabatur. Interne da- batur 3° quaque hora ʒ e rhei gr. vij, nitri puri ʒ j; cerebra enim observatio docuit , rheum hujusmodi in casibus cum salibus mediis conjunctum admodum esse diure- ticum. Potus prioris in locum datum decoctum radic. graminis. Intra 6 dies gonorrhœa uberior evasit ; contra vero fluxus oculorum et inflammatio sub idem tempus imminui cœpere. Diei 6^{ti} mane rufus mannata potio exhibita non sine convenienti effectu. Die 7° gonorrhœa magis invalescente oculi insigniter emen- dabantur. Die 8° iterum calomel. gr. x

cum facch. trita porrecta affatim alvum duxerunt. Inflammatio oculorum effluxusque materiæ gonorrhœicæ ex iisdem continenter minuebatur, gonorrhœa pristinum in statum revertente. Rheum cum nitro aliquot adhuc dies datum, et die 10 sex iterum hirudines admotæ ad vasa profus deplenda eo cum successu, ut post triduum tantæ inflammationis vix aliquid superfuerit. Ad robur vasis relaxatis restituendum arcanum Auctoris collyrium omni hora oculis immixtum, splenioisque sequenti spiritu humectata applicata:

B. Ω lavendul.

—anthos aa ʒij

Essent. croc. ʒj

Camphor. c. Θ* depurato aa ʒij.

Atque sic oculis ex toto percuratis gonorrhœa abhinc legitime tractabatur. Post 6 hebdomades demum æger pristinæ valitudini est redditus.

H I S T O R I A X V I I .

S I B B E R N I I (c)

*De adnatæ inflammatione in suppurationem
texti adiposi bulbum ambientis abeunte,
ac demum sine ullo superstite oculi vitio
persanata (d).*

Adolescens 15 annorum sanus et alacer Decembri 1774 sine manifesta causa incidit in vehementem oculi sinistri dolorem punctorum, ab luce deteriore, cum lacrymatione et adnatæ vasorum infarctu, at sine febre. Ab aqua laxativa Sedlicensi sale acuata alvo rite soluta oculo aqua vegeto-mineralis (e) frigide forma balnei fatusque applicatur. Noctu febris accessit, erubuit magis oculus cum palpebris vix diducendis, calentibus, tumidulis, caput vehementer indoluit cum faciei rubore, æstu, pulsuque celeri ac duro; identidemque alter etiam dolebat oculus, at sine conspicuo vitio. Idcirco mox vena brachii secta; sed vix 3 v

(c) C. TOBE med. chir. Biblioth. 3 Band 2 St.
3 Abschn. p. 173 sqq.

(d) Confer §. 34 No 1. b)

(e) Vide §. 72 I. D. No 2.

sanguinis eductis animo linquebatur æger , cito tamen ad se rediens. Nullam crustam præbuit sanguis. Inde iterato priore cathartico aquæ vegeto-mineralis usus continuatus. Versus vesperam capitis oculique affecti dolor geminabatur , bulbo ipso , quod ex orbita prominaret magis , tumere viso , nihilque remittente febre. Unde vesicans nuchæ impositum , imperatum pediluvium , ac MR^a ex aqua flor. sambuci , nitro , crystallis ♂ri , camphora et oxymelle in horas sumenda data. In sequente rursus nocte omnia symptomata magnopere increverunt , accessere convulsivi motus muscularum faciei , lævo præsertim latere , in biduum durantes. Vesicans multum seri elicuit; at calidæ adhuc lacrymæ ex oculo fluebant , ac tantus jam fuit palpebrarum tumor , ut dilduci nequirent. Quapropter inferiori palpebræ 3 hirudines admotæ cum nil profuissent , aliæ etiam temporibus a meridie sunt applicatæ , quæ multum quidem , at sine levamine , fxere. Proinde aquæ Saturninæ suffectus fatus ex aqua , aceto , Θ* , et camphora. Nihil inde tamen inflammatione remittente æger nocte ante 4um diem summe inquietus delirabat. Die 4° et 5° superior palpebra inferiore plus tumens valde etiam a

bulbo manifeste procurrente fuit tenua.
MR^a fotuque novissimo continuatis nocte
ante diem 6^{am} novus febrilis horror in-
gruit, indicans, non domandam hacte-
nus inflammationem transire in suppura-
tionem : idcirco pro resolventibus ex-
ternis applicatus emolliens fatus e fol.
malvæ, summitatibus verbasci, ac fl. sam-
buci cum lacte coctis ; quo vehementia
doloris paulisper sedata, contra ea tumor
palpebrarum bulbique ita increvit, ut iste
crepaturam minaretur. Die 8° sub pal-
pebra superiore fluctuatio percepta, po-
stridie tam manifesta fuit, ut facta ope
lanceolæ transversa incisione tenue eru-
perit pus cum adipofis laciniolis grumulis-
que sanguinis. Quo facto subsidente tu-
more palpebræ se se digitis diduci sive-
runt. Rubebat quidem adnata, sed na-
tivam bulbus magnitudinem habere vide-
batur. Puris fluxus e vulnere pergebat,
quo prorsus subsistente cavum quoddam
pone bulbum superfuit integrum injecti
liquidi unciam capiens. Insequentibus
diebus cavum dictum injecto decocto
corticis Peruviani cum essentia myrræ
depurabatur, et ad consanationem dispo-
nebatur; at fluxus materiæ in 4^{am} heb-
domadem dñrans metum arrodendorum
orbitæ ossium injiciebat. Principio
etiam palpebra superior ex toto erat

immobilis; usus tamen roborantium ejus irritabilitatem pristinumque motum restituit. Bulbus aliquamdiu profundius intra orbitam hærebat, quam alterius oculi; verum et hæc deformitas non multo post evanuit, sanitate integra 5^a hebdomade reversa, nisi quod levus oculus aliquot menses imbecillitate laborarit, quam sensim roborantia remedia sustulere.

* * *

Plures huc facientes historiæ e PLATERO (*f*) aliisque consuli possunt; magnopere etiam tironi commendo legendos ophthalmiarum operationi cataractæ supervenientium casus, quales A. G. RICHTERUS (*g*) pluresque alii memoriae prodiderunt.

(*f*) *I. c.*

(*g*) *Obs. chirurg. Fasc. I. Cap. 13. obs. 1.3.5.6.*

S Y L L A B U S

A U C T O R U M .

A.

Arnold 177.
Augenius 262.

- A**crel 111. sq.
Acta Berol. (v. Go-
blus)
Acta Hafniens. 31. 49.
256. 313. 349. 467.
Acta nov. Hauniens. 354.
367.
Acta Hassiaca 427.
Acta Mogunt. 310. sq.
Act. nat. eur. 27. 29. 43.
55. 58. 65. 73. 96. 101.
119. 121. 122. 419.
496.
Acta nov. nat. cur. 199.
Acta Svecica 111. 136.
278. 384
Egineta 9. 380.
Aetius 512. sqq.
Alischer 379.
Alix 530.
Amaritus 48. 245. 332.
343. 436. 463. 502.
Anoal. Vratil. 29. 33. 49.
50. 103. 116. 125. 314.
347. 379. 435. 437.
439.
Aquapendente 333. 506.

B.

- Baumlein 98. 133.
Bragivit 197.
Baltinger 191.
Barchewitz 112. 198.
Bartholomäus 31. 35. 256.
340. 422. 430.
Baryrus 318.
Belloste 33 ".
Bemerk. v. London 216.
Eergen 24.
Bernhard 427.
Biblioth. aligem. deutsche
288.
Bierling 87. 135. 371.
Bianinger 433.
Biffet 233. 323. 335.
sq. 429. 526.
B'och 113. 285. 301. 543.
Boehmer 119.
Boenneken 125.
Boerhaave 3. 70. 89. 174.
176. 242. 244. 246.

Pp

SYLLABUS AUCTORUM.

285. 304. 318. 387. sq.
 393. sq. 453. 503. 545.
 Enetticher 58.
 Borellus 212. 333. 430.
 Borrichius 59.
 Bouhiol 441.
 Frendel 40.
 Brever 235. 280.
 Büchner 98. 116. 129.
 133. 177. 198. 202.
 205. 396. 413.
 Büchow 522.
 Burghart 373.

E

- C.**
- Camerarius 235.
 Cavallio 461.
 Celsius 3. 4. 11. 112. 114.
 207. sq. 244. 246. 267.
 288. 419. 463. 500.
 540. sqq.
 Cheaot 61.
 Comment. v. Edinb. 117.
 149.
 Comment. Götting. 58.
 Commerc. Noricum 24.
 105. 125. 370.
 Comparetti 56.
 Coastriti 441.
 Coulas 443.

D.

- Decker 548.
 Deidier 442.

- Delan 441.
 Delius 408.
 Delpuech 444.
 Démoins 109.
 Detharding 424.
 Diemerbroeck 38. 72.
 Dispens. Vienn. 489.
 Dohlon 149.
 Doering 90.
Dolzus 212. 239. 455.

F.

- Etndtel 62. 98. 138. 421.
 Eschenbach 139.
 Ettmüller 66. 196. 267.
313. 321. 342.
- Fischer 435.
 Fordyce 216.
 Forestus 1. 9. 48. 73. 77.
 100. 103. 306. 324.
 398. 417. 436. 464.
 513. 527. 551. 553.
 556. 560.
 Fothergill 217.
 Frauendorffer 49.
 Fritze 165.
 Fügstenau 27. 29. 65.

SYLLABUS AUCTORUM.

G.

Gabelhofer 3..319.333.
 Galenus 2. 71. 60. 211.
 243. 248. 253. 291.
 Gauthier 441.
 Gazette salut. 116.
 Geach 214 223. 239.
 289. 335. 353.
 Gendron 27. 76. 547.
 Genesius 314.
 Gerbez 433. 440. 465.
 490.
 Gesner 260.
 Gheri 466.
 Gockelius 566.
 Goritz 29. 33. 437.
 Göhlius 32. 51. 60. 64.
 111. 128. 136. sqq.
 307. 411. 413.
 Gorter 210.
 Gouارد 431. sqq. 443.
 Grignon 36.
 Grüningius 466.
 Guerin 9. 256. 312. 445.
 526.
 Gulbrand 354. 367.
 Gyrfung 438.

H.

Han 350. 416. 426. 438.
 Heller 235. 237. 424.
 Hallinan 384.
 Hannemann 849.

Hartmann 198.
 Heimreich 101.
 Heiarici 234.
 Heister 14. 21. 23. 35.
 58. 69. 108. 111. 112.
 229. 255. 258. 266.
 324. 332. 469. sq. 532.
 563. sqq.
 Helwich 439.
 Henne 523.
 Heurnius 36. 269.
 Hildanus 90. 94. 262.
 267. 332. 351. 357.
 359. 514. 519. 520.
 526. sq.
 Hildebrand 199.
 Hippocrates 11. 45. 47.
 127. 136. 166. 207.
 213. 282.
 Hist. morb. Vratisl. 49.
 52. 53. 127. 131. 136.
 195. 219. 229. 289.
 276. 438. 439. 502.
 506.
 Hoffmannus 32. 48. 52.
 56. 57. 64. 169. 188.
 194. 228. 258. 264.
 296. 298. 331. 353.
 371. 388. 405. 414.
 429. 431. sq. 456. 471.
 501. sqq. 510. sqq.
 Hein 34.
 Hollerius 266. 276.
 Heine 322.
 Herstius 130. 195. sq.
 227.
 Huxham 50. 163.

SYLLABUS AUCTORUM.

L.

Jacchianus 1.
James 277.
Janin 99, 117, 224, 233,
280, 281, 282, 355, 401,
sq., 454, 472, 492, 545,
570, sq., 579, sq.
Justinus 423.

K.

Kempf 427.
Kaltschmidt 112.
Kauolt 29.
Kirchmeyer 293, 425.

L.

Lachenal² 116.
Lahme 472.
Lange 66, 93, 266, 275,
sq., 382, 400, 430, 459.
Lanzoni² 45, 55, 73,
165, 255, 419.
Layard 535.
Leinoine 190.
Leontius 358, 400, 493,
499.

Lentia 380.
Leske 535.
Limprecht 96.
Loßius 91.
Ludwig 58.

M.

Maitre-Jean 266.

Marfinus 347.
Marignes 382.
Merclianus 359.
de la Mettrie 340.
Mezger 58, 334,
Misc. nat. cur. 5, 20, 26,
45, 50, 131, sq., 255,
343, 359, 413, 423,
426, 440, 472, 491.
Montanus 438.
Morgagni 300, 339, 422,
508, 522, sq.
Morton 265.
Moyses Rabbi 72.
Müller 439.
Muys 348, 434.
Muzell 510.

N.

Nose 191.

O.

Odhelius 57, 111, 136,
319, 422, 546.
Oehlb² 219.
Ovidius 71.

P.

Paechionus 223.
Parans 101, 372.
Partington 461.
Pauli 52, 239.
Paullini 21, 26, 212, 231,
346, 350, 396.

SYLLABUS AUCTORUM.

Pechlinus 166. 524.	Riedlinus 18. 22. 37. 54.
Penotus 493.	6. 73. 127. 132. 167.
Pezold 49. 56. 190. 363.	170. 212. 295. 305. sq.
Phædro 407.	317. 320. 326. 397.
Philaltheus 39.	405. 417. 422. 490.
Pietsch 42.	Rigler 227.
Platerus 100. 280. 328.	Riverius 177. 180. 211.
346. 352. 592.	341. 347. 407.
Plempius 376.	Rommelius 5.
Plenck 2. 12. 383. 457.	Rosenstein 220. 474.
sqq.	Roux 34. 36. 42. 190.
Plutarchus 71.	392. 445. 447.
Pöller 426.	Rowley 57. 90. 185. 234.
Poterius 57.	269. 541.
Poupart 447.	le Roy 307.
Preussius 131.	Rucker 370.
Pringle 274. 289. 429.	Rulandus 196. 406. 428.
434. 437. sq. 453.	Rumpel 310. sq.

R.

- Rainazzini 26.
Rehme 73.
Reimann 49. 132. 170.
325. 343. 350. 353.
361. 372. 377.
Restaurant 322.
Reusner 396.
Reydt 189.
Rhafes 249.
Rhodius 36. 269.
Ribe 278.
Richter 10. 40. 58. 81. 83.
86. 149. 214. 319. 321.
452. 508. 542. 546.
sq. 592.
Ridley 171.

S.

- Sagar 227.
Saint-Yves 9. 42. 59. 62.
232. 266. 272. 277.
427. 437. 474. 493.
Salchow 137. 449. sq.
Salmuth 93.
Samml. Frank. 125.
Samml. Pract. (v. Ware)
Sanctorius 342.
Satyræ Siles. med. 269.
Saunler 117.
Sauvages 23.
Schacher 90.
Schacht 231.
Scheffer 27.
Schenck 40.

SYLLABUS AUCTORUM.

Schmucker 22. 76. 77.
113. 82. 25. 256.
22. sq. 277. sq. 237.
895. 421. 453. 580.
583. 535.

Schneider 36.

Seneckius 426.

Senneca 202. 373.

Schäfer 323.

Schwenkfeld 319.

Sculptetus 506.

Seneca 74.

Serenus Sammonicus 414.

Severinus 254.

Sibbera 451. 539.

Sims 429.

Sloan 222. 406. 495. 547

Smetius 87.

Stahlius 54. 427. 440.

Störek 177. 90. 323.
417. 425.

Stoll 153. sqq.

Strack 109.

Swieten 175. 303. 342.
421.

Syleham 241.

T.

Theden 17. 493.

Thaerus 348. 487.

Tillingius 182. 397.

Timeus 342.

Tissot 379.

Tole 433. 451. 528. 589.

Tordi 223.

Toutant 445.

Tralles 239.

Traillians 418.

Trew 125.

Triller 109. 276.

Troen 100.

U.

Valentini 50. 131. 413.

Vega 107.

Velschins 342. 395.

Vicat 79. 407.

Vogel 8. 339. 380. 418.

W.

Ware 257. 474. sqq. 436

512. 526. 530. 533.

539.

Warner 231.

Wathea 483. sqq. 539.

Wedelius 20. 73.

Weikard 23. 237. sq.

Wesemius 276.

Westphal 43.

Whytt 41.

Wiliius 313. 497.

Wolffius 121.

Woolhoufius 276.

Z.

Zacutus 236. 250. 259. 41.

Zinn 287.

Zwingerus 213.

INDEX RERUM.

A.

- A**bcessibus bracchii ophthalmia soluta 134.
Abcessus adnate 103. genu ex ophthalmia metastasi 131.
Acetum in ophthalmicis 416. presertim Ichthyrii 439.
Achores repressi ophthalmiam causant 56. reversi tollunt 133. sqq.
Acidularum vis in ophthalmia 182.
Aeria oculis applicata ophthalmiam creant 26. sqq.
Acuta ophthalmia 13.
Adнатe tumor in chemosi 77.
Aeris ratio in ophthalmicæ curatione 543.
Aetas quæ ophthalmicæ obnoxia? 16.
Aethiops mineralis in ophthalmia serophulosa efficax 232. sqq.
Affectus animi vitandi 540. sq.
Album ovi ophthalmiam minuit 396.

- A**limentorum ratio in ophthalmia 541.
Alumen ophthalmicis utile 429.
Alvus fluxa solvit ophthalmiam 127.
Amaurosis post ophthalmiam 114.
Amyopia post ophthalmiam 114.
Achyloblepharosi spuria in ophthalmia 88. vero ex eadem 112.
Anginæ metastasis ophthalmiam invexit 59.
Angularis ophthalmia 8.
Anserum adeps ophthalmicus 406.
Anthelemiticorum externus in ophthalmia usus 524.
Apophlegmatiflorum utilitas 314.
Aqua vegeto-mineralis 441. sqq. ejus varia confectio et virtus 448. sqq. frigida oculos horat, et summum est ophthalmicum 421.
Aqua ophthalmicæ varix 420. 463. soterix in

INDEX RERUM.

- eundem usum 182.
186. lqq. 25.
Armæ fl. ophthalmitici 194.
Arteriotomiae in ophthalmia utilitas 253. difficultates 257.
Articulæ retrobulbae causat ophthalmitam 54.
Attegantia ophthalmica 415.
Auripigmenti fl. ophthalmici 199.
Axungie ophthalmicæ, Iapponicus asperina 406.
et viperina 405.

B.

- Balneorum in ophthalmia usus** 291.

C.

- Cachexie ophthalmias creant** 20.
Campnoræ externus usus 414. 427.
Cancer oculi ex ophthalmia 109.
Cancerum virus ophthalmie causa 22.
Capillis abrasis ophthalmia sublata 31. (vid. rasura)
Capilluvia in ophthalmia 301.

- Capitis rasura (v. rasura)**
Carbunculus oculi ex ophthalmia 112.
Caries dentium inflamat oculos 42.
Caroline thermæ hic vires 182.
Catamenia (v. menses).
Cataracta ophthalmica effectus 114. ex illius operatio ne ista nota 25.
Catarrhalis ophthalmia 42. 65.
Cathartica in ophthalmita quo scopo danda? 165.
lqq. cum quies cauteris? nempe qualia? 160. quoties? 177.
quando evanescunt? 184.
q[uod]o addito vis eorum augetur 227.
Cause ophthalmiarum 16.
lqq. ut est
Cephalæa 41. que et symptoma est 84 et effectus discussæ ophthalmicæ 127. sq.
Cephalica vena in ophthalmia an secunda? 259.
Cerevisia fusca pota semper ophthalmiam reficitans 18.
Chelidonium ophthalmicum 306.
Cheine quid? 1.

INDEX RERUM.

Chemosis 9. eius in ad-
mitta tumor quantus ?
77.

Chronica ophthalmia 13.
raro centralis 90.

Cicuta ophthalmica 190.
Cithorum evulsio (v. pha-
langosis).

Clavus hystericus ex oph-
thalmia disculta 128.

Collyria quid? 394. eo-
rum usus 513 varie-
tas (v. ophthalmica).

Consensus oculorum oph-
thalmiae causa 19.

Contagiosa ophthalmia
aspeku 70 seqq.

Continua ophthalmia 14.

Convulsiones ophthalmia-
rum symptomata 85. sqq.

Cortex Peruv. qua ido in
ophthalmiis dandus ?
214.

Cries ophthalmiarum
16.

Crocus ophthalmicus 415.

Crusta lactea repressa oph-
thalmiam suscitat 16.

Cucurbitularum in oph-
thalmiis resistentia 303

Curationis in ophthalmia
summa capita 147.

D.

Debles pallidique oph-
thalmici cortice curan-
di 215.

Definitio ophthalmiae 1.2.

Dentes cariosi causant
ophthal. iam 42. eo-
rumve dolor 43. vel
eruptio difficultis 43. sqq.

Deuteropathica ophthal-
mia 16.

Dicta in ophthalmia 540.
seqq.

Diaphoretica quando dan-
da? 194.

Diarrea ophthalmiam
solvit 127.

Dinturna ophthalmiae 13.
91. sqq. earum cause
93.

Dolor in ophthalmia 79.

Dyserteria reliquiæ cau-
sarunt ophthalmiam
130.

Dyspnoea letalis ex oph-
thalmiae metastasi 132.
sqq.

Dystichiasis (v. phalan-
gosis).

E.

Echii virtus ophthalmi-
ea 413.

Effecus ophthalmiarum
varii 93.

Electricitas revocat men-
tes 118. ophthalmiam
curat 461.

Emetica ophthalmiam cre-
ant 66, et biliosam cu-
rant 149. sqq.

INDEX RERUM.

Eniollentia quando admoveada? 389. sqq.
395. sqq.

Eneinata quando adhibenta? 290.

Epidemica ophthalmia 47
sqq. 73.

Epiphoca cum ophthalmia 36.

Erithra quando præbendi? 312.

Exanthemata regressa ophthalmiam generant 55.

Exstirratio oculi 535.

Externa ophthalmica 8.

Extractum Saturni 449.

F.

Febris ophthalmia causa 65. 81. alias symptomata 81. toll me superveniens ophthalmiam? 136. sq. intermittens ei juncta vel ophthalmia sub larva latens cortice cutanda 219. 68.

Fissa iris ex ophthalmia 113.

Fontenius siccatus ophthalmiam induxit 61. ex contactus sustulit (v. ulcerata arte facta).

Toricariorum ophthalmia 26.

Freyenwaldensis fontis in ophthalmia laus 186.

Frontis venæ sectio in ophthalmia 256.

Fuci faciei ophthalmia causa 27.

Funi acres oculos inflammat 27.

G.

Galbanatus Spiritus Vini pro collyrio 427.

Gangrena ad unquam ex ophthalmia visa? 110.

Genera ophthalmia 4
sqq.

Genit abscessus (v. abscessus).

Glacies pro fotu oculi 421.

Gonorrhœa suppressa erat ophthalmiam 12. 62. sqq. revocata erat 382.

Goltypii laus 407.

H.

Habitualis ophthalmia 13

Hæmorrhagia parium repressa inducit ophthalmiam 53. huic vero supervenientis eam solvit 116. ut et quæ ex oculorum canulis accidit 125.

INDEX RERUM.

- Hæmorrhoidum fluxus sublate ophthalmiam creat 52.
- Hæreditaria ophthalmia 17.
- Heterogenea oculis illa pſa 29. qui inde exigenda? 512. sqq.
- Hirudines vulvæ labiis admotæ elicuntur menses 117. ia ophthalmia quorsum applicandæ? 261. 268. 271. sqq. 277. 285. sqq.
- Humida ophthalmia 11.
- Hydragoga (v. cathartica).
- Hydromel (v. molfa).
- Hypercatharsis ophthalmicæ causa 41.
- Hypochondriaci, hysterici spasmi ophthalmiam generant 40.
- Hypopion ex ophthalmia 97. sqq. ei medetur malva 431.
- Hysterici (v. hypochondriaci).
- I.**
- Idiosyncrasia ad ophthalmiam 17.
- Ignis oculo illapsus 28.
- Illapsa ex oculo eximenda 512.
- Imperfecta ophthalmia 3.
- Impigo retrogressa ophthalmiam fecit 55.
- Indicationes in ophthalmia 148.
- Ingesta ophthalmiam creantia 36.
- Inoculatio gonorrhœæ vel scatæ repressæ ophthalmiam tollit 382. sqq.
- Intermittens febris ophthalmia casta 66.
- Interna ophthalmia 7.
- Iris fissæ ex ophthalmia 113.
- Irritabilitas oculi disponit ad ophthalmiam 18.
- Iugularis venæ rectio uiris in ophthalmia 262.
- L.**
- Lac acre nutricis ophthalmiam generat 38. tepidum pro collyrio 397.
- Læsio externa oculi 31. sqq.
- Larvata febris (v. febris).
- Latrine effluvia (v. foecariorum).
- Laud. liqv. ophthalmicum 474. sqq.
- Laxitas oculi disponit ad ophthalmiam 18.
- Lentorem humorum frangit &, præfertim squalulosum 228. 232.

INDEX RERUM.

Letalisae ex se ophthalmia? 114.

Leucornata ex ophthalmia 111.

Lignorum decoctum effe-
cax 196.

Lippitudo 3. arida 4.

Lotum (v. urina).

Lucubratio nimia oph-
thalmiam affert 24.

Lumbrieorum terrestre-
succus 190.

Lux nimia ophthalmiam
creat 27. non fertur ea
præsente 86. ideo sub
curatione arcenda 544.
sqq.

M.

Magnetis in ophthalmia
usus 520.

Malvae fl. decocti præstan-
tia 401.

Meases superressi ophthal-
miam accersunt 51.
121. reversi solvunt
116. (v. hirudines).

Mercurii in ophthalmia
multiplex usus 227. sqq.
234. 455.

Metastases ophthalmiam
creant 45. eandem sol-
vunt 127. 131. sq.

Mezerei cortex 310.

Minii tintura, ejus vires
450.

Monocula ophthalmia 5.

Morbi capitis, narium,
dentium ophthalmiam
inficiant 41.

Mucilagines pro collyriis
400.

Mulsa pro iisdem 418.

Musculorum faciei spasmii
in ophthalmia 85.

Myosis ophthalmiae sym-
ptoma 85.

N.

Nihili albi unguentum
489.

Nitrum quando dandum?
185.

Nix ad oculum inflamma-
tum 422.

Nutricis lac (v. lac).

O.

Oculi extirpatio 539.

Odontalgia ophthalmiae
causa 43.

Ophthalmia quid? 1. 2.
ejus genera 4. sqq.
causæ 16. sqq. prognos-
sis 90. curatio 143.
sqq.

Ophthalmica externa 387.
sqq. cautelæ in eorum
usu 500. delectus illa-
rum 506. sq.

Ophthalmites quid? 8.

Ophthalmoxysis 276.

Opii in ophthalmia usus

INDEX RERUM.

internus 241. **e**xternus
474. sqq.

Ovi album pro collyrio
396.

P.

Palpebrarum spasmus 85.
tumor 77.

Pediluvia 294.

Perfecta ophthalmia 8.

Periodica ophthalmia 14.
curatur cortice 223.

Perla ex ophthalmia 112.

Perfisorum ab esu oph-
thalmia 36.

Periscyphisinus 380.

Perspiratio suppressa oph-
thalmiam conciscit 45.

Phalangoseos curatio 530

Pharma^{cia} ophthalmiae
149. sqq.

Phimosis palpebrarum 77.

Phlegmone oculi 7.

Phlyctenæ ex ophthalmia
112.

Phosphori urinæ virtus
198.

Phthisis ex ophthalmiaæ
metaftasi 131.

Piperinaæ aquæ laus 189.
Pleuritidis metaftasi oph-
thalmiaæ consecuta 59.

Podagram regressam oph-
thalmiaæ exceptit 64.

Pomorum pulpa minuit
ophthalmiam 416.

Podus spirituosi ophthal-
miaæ concitant 36.

Procatarrhœæ cause 24.
sqq.

Proegumenæ cause 16.
599.

Prognosis in ophthalmia
90. sqq.

Propothœca ophthalmia
16.

Pterygia ex ophthalmia
111.

Ptyalismo tollitur oph-
thalmia 229. licet non
semper tutus sit 239.

Ppilla arte facta 282.

Purgantia (v. ca^{ch}artica).

Purulenta cachexia (v. ea-
chexia).

Pyrmontanæ aquæ laus
188.

Q.

Quies animi et corporis
in curatione ophthal-
miaæ necessaria 540.

R.

Rasura capitis in ophthal-
mia an tuta? 315.

Recidivæ queis fugient? 342.

Reliquias morbi cortex
aboleat 214.

Remedia interna 149. sqq.

INDEX RERUM.

Repercussio quando in ophthalmia adhibenda? 239. sqq. qualia? 20. sqq.

Resolutio benigna ophthalmiae 116.

Rubefacientium usus 304.

Rubor oculi in ophthalmia 76.

S.

Saburra biliosa ophthalmiam inducit 29. sq.

Saccharum Saturni 440.

Salvatelle sectio an utilis? 259.

Sanguinis missio 243. sqq. ea n. indicantia 244. sqq. quantitas demendi sanguinis 245. quibus e vasis? 252. modi 284. contraindicatione 288. sqq.

Sanguinis excretiones non facte ophthalmiam creant 51. sqq.

Saniola ophthalmia 12. Saturni extractum 449.

Saturnina pro tropicis 410.

Scabies aborti ophthalmiam solvit 136. vel inoculata 234.

Scarificatio neglecta excitat ophthalmiam 51. facti tollit 260. sq. 276. sqq.

Scirrus oculi ex ophthalmia 109.

Sclerophthalmia 11.

Scorbutica ophthalmia 11.

Scrophulosa ophthalmia 22. quaeis curanda? 216.

Sedlicensis equæ laus 192.

Seri ex oculis inflammatis effluentis iudeoles et coma 26. sq.

Serosa ophthalmia 12. 20.

Setaceæ (v. ulcera artefacta).

Sexus ophthalmiae obnoxius 15.

Sieca ophthalmia 11.

Siccitas ophthalmiae causa 47.

Sinapis 306.

Solventia 185.

Solutio ophthalmiae vasorum 116.

Spasim ophthalmæ causa 40. ejusdem symptomata 85.

Spissæ ventosæ metastasis secunda ophthalmia 59.

Spiritus (v. vini spiritus).

Spirituosa (v. potus).

Staphylomata ex ophthalmia 113.

Stereus columbae oculo illapsum 26. vaccinum pro fetu 413.

INDEX RERUM.

Stimulantia topica 402.
Stimuli ex oculis auferendi 508. cavendique sub curatione 544. creantes ophthalmiam 26.

Sudor repressus ophthalmiam causat 45. obortus scvit 126.

Suppuratio oculi ex ophthalmia quotplex? 97.

Symptomata ophthalmiae 74. sqq.

Syphilis ophthalmiae causa 22. solo mercurio curabilis 234.

T.

Tetaxis 9.

Tarsi ulcerosi ex ophthalmia 108.

Tempestates ophthalmia. ruin feraces 46.

Tempus ophthalmiam curans 128.

Thymelææ cortex 307.

Tinctura minij 450.

Tinéam repressam ophthalmia scenta 57.

Topica (v. ophthalmica).

Trichiasis 530.

Tumor ophthalmiae varius 77.

Tumores oculi qui expanduntur 510.

Tumorum a metastasi ophthalmiae 61.

Tussis ab ophthalmia atita 132.

Tutia ophthalmica 436.

U.

Vapores resolventes 408.

Variolarum reliquæ ophthalmiam generant 57. sc. earum maiora secundum regredi fecit, si bique univit 385.

Venereum virus (v. syphilis).

Vermes intestinales ophthalmiam movent 39. sq.

Venæ in ophthalmia quæ secundæ? 258.

Væ So (v. sanguinis missio).

Vesicantia alii comendant 319. sqq. alii rejiciunt 318.

Vinum ophthalmiam crebat 36. sq. interdum tollit 207. arget propositere datum 213. ejus spiritus pro collyrio efficax 421. sqq.

Viperarum axungia pro collyrio utilis 405.

Vis externa ophthalmiae causa 31.

INDEX RERUM.

Visus minor ophthalmie
symptoma et effectis
89. acutior post oph-
thalmiam 93.

Vitriola ophthalmica
431. sqq.

Ulceræ atrocentia oph-
thalmiam fecere 61.
cornæ cataractæque ab
ophthalmia 108. sq.
arte facta eam tolunt
318. ubi excitaenda?
324. quibus in eas-
ibus? 342. quies cum
cautelis? 357. quid
eadem contraindicet?
376.

Unguentum ophthalmica
489. sqq.

Urina pro fonte 419.
ejus concreta resti an-
tia ophthalmiam fees-
re 53.

Urtice urantis virtus
307.

X.

Xerophthalmia 516

Z.

Zinci flor. pro collyrie
438.

B U D E,

TYPIS CATHARINÆ LANDERER
VIDUA 1783.